DENIS JOHNSON

ARBORELE DE FUM

DENIS JOHNSON

ARBORELE DE FUM

Original: *Tree of Smoke* (2007)

Traducere din limba engleză și note:
MIRCEA PRICĂJAN

virtual-project.eu

POLIROM

2010

Denis Johnson s-a născut în 1949 la München, din părinți americani. A crescut la Tokio, Manila și Washington. Primele sale scrieri au fost strânse într-un volum de poezii, *The Man Among the Seals,* publicat în 1969, când Johnson abia împlinise 20 de ani și urma cursurile Universității din Iowa, unde îl avea ca mentor pe Raymond Carver. Și-a susținut un masterat la aceeași universitate și a primit numeroase distincții, cum ar fi Lannan Fellowship in Fiction (1993), Whiting Writer's Award (1986) sau Aga Khan Prize for Fiction, din partea renumitei *Paris Review.* În 1983 i se publică primul roman, *Angels,* dar reține atenția cititorilor și a criticii odată cu publicarea volumului de povestiri *Jesus' Son,* în 1992, ecranizat în 1999 și inclus pe lista celor mai bune 20 de cărți americane din ultimul sfert de secol. *Arborele de fum,* publicat după o pauză de aproape nouă ani, a fost distins cu National Book Award 2007 și nominalizat, în 2008, la Premiul Pulitzer. Pe lângă romane și povestiri, Denis Johnson a mai publicat cinci volume de versuri, iar piesele sale

de teatru au fost montate la San Francisco, Chicago, New York și Seattle.

Mulțumiri

Este o plăcere să le mulțumesc persoanelor și organizațiilor ale căror încurajări și neprețuit ajutor au făcut posibilă existența acestei cărți:

Fundațiile Lannan, Whiting și Guggenheim; Centrul Bellagio al Fundației Rockefeller; Texas State University, Departamentul de Limbă Engleză din San Marcos; Bob Cornfield, Robert Jones și Will Blythe; Rob Hollister; Ida Miller, Nick Hoover, Margaret, Michael și French Fry; William F. X. Band III și frumoasa Cindy Lee.

Pentru amănuntele referitoare la începutul carierei militare a personajului colonelului Sands, autorul este recunoscător volumului de memorii *Warriors Who Ride the Wind* de William F. X. Band (Castle Books, 1993).

• 1963 •

Noaptea trecută, la ora 3, președintele Kennedy fusese asasinat. În timp ce vestea făcea înconjurul lumii, matelotul Houston și ceilalți doi recruți dormeau. Pe insulă exista o singură speluncă mică, un club părăginit cu ventilatoare mari în tavan, un bar și un joc mecanic de pinball; cei doi soldați care gestionau clubul veniseră să-i trezească și să le spună ce i se întâmplase președintelui. Cei doi soldați se așezară alături de marinari pe paturile de lemn din corturile de campanie ale tinerilor recruți, uitându-se la apa care picura din aparatul de aer condiționat într-o cană de cafea și bând bere. Postul de radio al Forțelor Armate din Golful Subic transmise toată noaptea buletine informative despre această inexplicabilă crimă.

Acum era dimineața târziu și, în timp ce umbla prin jungla de pe insula Grande ținând în mâini o pușcă de calibru 22 împrumutată, matelotul clasa a doua William Houston Jr. începea să-și recapete luciditatea. Umbla vorba că sunt câțiva mistreți sălbatici pe această insulă militarizată, care era cam tot ce văzuse el până acum din Filipine. Nu știa ce să creadă despre această țară. Voia doar să vâneze puțin în junglă. Umbla vorba că sunt câțiva mistreți sălbatici prin părțile alea.

Pășea cu băgare de seamă, gândindu-se la șerpi și încercând să nu facă mult zgomot – voia să audă mistreții înainte să apuce să-l atace. Era conștient de propria-i încordare; de jur împrejurul lui, jungla emitea zeci de mii de sunete, dar se auzeau și țipetele pescărușilor, și vuietul îndepărtat al valurilor, iar dacă stătea încremenit locului și asculta un minut, își putea auzi pulsul zbuciumat în căldura cărnii și pocnetul sudorii în urechi. Dacă mai stătea nemișcat alte două secunde, îl descopereau insectele și începeau să-i zumzăie în jurul capului.

Propti pușca de un bananier pipernicit și-și dădu jos bandanna; o stoarse, se șterse pe față și rămase acolo o vreme, înlăturând țânțarii cu ea și scărpinându-se absent la prohab. În apropiere, un pescăruș părea să întrețină o ceartă cu el însuși, o serie de chiote indignate întrerupte de strigăte contradictorii, joase, care aduceau cu un soi de *Hî*! *Hî*! *Hî*!. Ceva care se mișca de la un copac la altul îi atrase atenția matelotului Houston.

Se uită atent spre locul unde văzuse arătarea, printre crengile unui arbore de cauciuc, întinzând mâna după pușcă, fără să-și modifice direcția privirii. Arătarea se mișcă din nou. Acum văzu că era un soi de maimuță, nu cu mult mai mare decât un chihuahua. Nu era chiar un mistreț sălbatic, însă era totuși ceva ce merita privit, cum stătea așa agățată cu mâna stângă și cu ambele picioarele de trunchiul arborelui și zgrepțăna scoarța subțire cu un aer iritat, grăbit. Matelotul Houston luă în cătarea pușții spinarea slabă a maimuței. Ridică țeava câteva grade și ținti spre mâna maimuței. Fără să stea deloc pe gânduri, apăsă trăgaciul.

Maimuța se lipi de arbore, depărtându-și dramatic brațele și picioarele, după care, întinzând ambele brațe spre spate, ca și când ar fi încercat să se scarpine, se prăvăli la pământ. Matelotul Houston o privi îngrozit cum se zvârcolește acolo. Se săltă, împingându-se de la sol cu un braț, și se așeză lângă trunchiul arborelui cu picioarele depărtate în față, ca omul care își trage sufletul după o muncă istovitoare.

Apoi îndrăzni să se apropie; de la câțiva metri distanță observă că blana maimuței era extrem de lucioasă și, în mișcarea frunzelor de deasupra ei, la umbră bătea în nuanțe ușor roșietice, iar la lumină se făcea aurie. Se uita dintr-o parte în alta, respirând sacadat, și pântecele i se umfla neverosimil, ca un balon, la fiecare răsuflare. Țintise destul de jos și o nimerise în burtă.

Matelotul Houston își simți și el burta despicată în două.

— Iisuse Hristoase! strigă el la maimuță, de parcă asta ar fi avut vreun efect asupra stării ei rușinoase și neplăcute la vedere.

Avea impresia că-i va exploda capul dacă lumina dimineții târzii continua să iradieze jungla din jurul lui, dacă pescărușii continuau să strige și dacă maimuța continua să cerceteze împrejurimile cu atenția aceea a ei, mișcându-și capul și ochii negri dintr-o parte în alta, ca un om care urmărește derularea unei conversații, a unei dezbateri, a unui soi de luptă pe care jungla – dimineața, momentul – o purta cu ea însăși. Matelotul Houston se duse la maimuță, așeză pușca lângă ea și ridică animalul cu ambele mâini, ținându-i fesele într-o palmă și capul în cealaltă. Fascinat, apoi scârbit, își dădu seama că maimuța plângea. Răsufla greoi, suspinând, și atunci când clipea, din ochi i se revărsau lacrimi. Se uita de ici-colo, părând să n-o intereseze persoana lui mai mult decât tot ceea ce vedea în rest. „Hei”, făcu Houston, dar maimuța nu păru să-l audă.

Și, cum stătea așa cu maimuța în brațe, inima ei se opri. O scutură, dar știa că e inutil. Simțea că este numai vina lui și, nefiind nimeni în jur să-l vadă, își permise să plângă ca un copil. Avea optsprezece ani.

•

Când se înapoie la clubul de pe malul apei, Houston văzu un banc de meduze violacee, care eșuaseră pe plaja cenușie, sute la număr, fiecare mare cam cât mâna unui om, transparente și tremurând sub soare. Portul mic al insulei era gol. Nu venea acolo nicio barcă, în afara feribotului bazei navale din cealaltă parte a Golfului Subic.

Doar la câțiva metri, două cabane de bambus stăteau cu fața la fâșia de nisip de sub copacii somptuoși, din care se scuturau pe acoperișurile lor mici flori purpurii. Din una dintre ele se auzeau

strigătele unui cuplu care făcea dragoste; o târfă, bănuia matelotul Houston, și un marinar. Houston se lăsă pe vine în nisip, la umbră, și ascultă până când nu-i mai auzi chicotind, până când încetară cu gâfâielile și o șopârlă se apucă să șuiere la streașina cabanei – un tril scurt, introductiv, apoi o serie de gâgâiri aspre, întrerupte – *ghi-co*; *ghi-co*; *ghi-co*…

După un timp, bărbatul ieși din cabană – era tuns soldățește, cam la patruzeci de ani, cu un prosop alb legat sub pântece și cu o țigară strânsă între dinții din față; rămase acolo cu picioarele depărtate, strângându-și prosopul la șold cu o mână, uitându-se fix la ceva din apropiere, dar invizibil, și legănându-se. Un ofițer, probabil. Își prinse țigara între degetul mare și arătător, trase din ea și expiră un nor de ceață în jurul propriei fețe.

— Încă o misiune îndeplinită.

Ușa cabanei învecinate se deschise și o filipineză despuiată, acoperindu-și pubisul cu palma, spuse:

— Lui nu place s-o face.

Ofițerul strigă:

— Hei, Lucky.

Un asiatic scund apăru în ușă, complet îmbrăcat în uniforma militară.

— N-ai făcut-o să se simtă bine?

Bărbatul spuse:

— O fi vreun ghinion.

— Karma, zise ofițerul.

— S-ar putea, admise insul cel scund.

Lui Houston, ofițerul îi spuse:

— Ai chef de o bere?

Houston avusese de gând să plece. Acum își dădu seama că uitase de asta și că bărbatul i se adresa lui. Cu mâna liberă, bărbatul își aruncă țigara și dădu la o parte un fald al prosopului. Eliberă un jet cu spume pe pământ, strivind chiștocul țigării, și îi spuse lui Houston:

— Dacă vezi ceva care te interesează, dă-mi de veste.

Simțindu-se ca un netot, Houston intră în club. Înăuntru, două filipineze în rochii țipătoare, înflorate, jucau pinball și discutau pe un ton atât de repezit, în timp ce ventilatoarele mari se roteau deasupra lor, încât matelotul Houston simți că-și pierde echilibrul. Sam, unul dintre soldați, stătea în spatele barului.

— Taci, taci, spuse el și ridică mâna în care, din întâmplare, ținea o spatulă.

— Ce-am spus? întrebă Houston.

— Pardon. Sam înclină capul spre radio, ciulind urechile spre el ca un orb. L-au prins pe tip.

— Au anunțat asta înainte de micul dejun. Știam asta.

— Au apărut informații noi.

— Bine, făcu Houston.

Bău niște apă cu gheață și ascultă la radio, dar acum îl chinuia o durere de cap atât de puternică, încât nu reușea să deslușească niciun cuvânt.

După o vreme, ofițerul intră în local îmbrăcat cu o cămașă hawaiiană uriașă, însoțit de tânărul asiatic.

— Colonele, l-au prins, îl informă Sam pe ofițer. Îl cheamă Oswald.

Colonelul spuse:

— Ce nume mai e și ăsta?

Din câte se părea, numele ucigașului îl scandaliza la fel de tare ca atrocitatea pe care o comisese.

— Mama lui de nenorocit, zise Sam.

— Nenorocitul naibii, repetă colonelul. Sper să-l împuște în coaie. Sper să-l împuște în cur. Ștergându-și lacrimile fără pic de stânjeneală, spuse: Oswald e numele lui mic sau ăla de familie?

Houston se gândi că înainte îl văzuse pe ofițer pișându-se pe jos și acum îl vedea cum plânge.

Tânărului asiatic, Sam îi zise:

— Domnule, suntem ospitalieri până la Dumnezeu și-napoi. Dar, în general, nu servim aici militarii filipinezi.

— Lucky e din Vietnam, spuse colonelul.

— Vietnam. Te-ai rătăcit?

— Nu, nu m-am rătăcit, îl asigură bărbatul.

— Tipul ăsta, interveni colonelul, e deja pilot de vânătoare. E căpitan în Forțele Aviatice ale Vietnamului de Sud.

Sam îl întrebă pe tânărul căpitan:

— Păi, și e război acolo sau ce? Război? Bum-bum-bum? Schiță cu mâinile o mitralieră, smucindu-le la unison. Da? Nu?

Căpitanul se întoarse cu spatele la american, își formulă frazele în gând, le exersă, se întoarse cu fața și spuse:

— Nu știu este război. Mulți oameni este morți.

— Suficient, aprobă colonelul. E clar.

— Ce cauți aici?

— Am venit pentru antrenament la elicoptere, zise căpitanul.

— Nu pari suficient de mare nici pentru o tricicletă, spuse Sam. Câți ani ai?

— Douăzeci și doi de ani.

— O să-i aduc Gălbiorului ăstuia mic o bere. Îți place Sam Miguel? Te deranjează că ți-am spus Gălbior? E-un obicei prost.

— Spune-i Lucky, îl sfătui colonelul. Omul ăsta-ți face cinste, Lucky. Ce vrei să bei?

Băiatul se încruntă și cumpăni adânc în sinea sa, apoi spuse:

— Îmi place Lucky Lager.

— Și ce fel de țigări fumezi? întrebă colonelul.

— Îmi place Lucky Strike, răspunse el și toată lumea izbucni în râs.

Brusc, de parcă tocmai l-ar fi recunoscut, Sam se uită la tânărul matelot Houston și spuse:

— Unde-i pușca mea?

Pentru o fracțiune de secundă, Houston nu-și dădu seama despre ce vorbea. Apoi spuse:

— Futu-i.

— Unde-i?

Sam nu părea deosebit de interesat – doar curios.

— Futu-i, făcu din nou matelotul Houston. Mă duc după ea.

Trebui să se întoarcă în junglă. Era la fel de cald și la fel de umed. Aceleași animale scoteau aceleași sunete, iar situația era la fel de îngrozitoare. Era departe de locurile la care i se tot întorceau gândurile și marina militară avea să-l revendice pentru încă doi ani, iar președintele, președintele țării lui, tot mort era – dar maimuța dispăruse. Pușca lui Sam era în tufiș, exact unde o lăsase el, în schimb maimuța nu era nicăieri. Fusese luată de acolo.

Se așteptase să fie nevoit să dea iar ochii cu ea; așa că se simți ușurat când se întoarse la club fără să fi văzut ceea ce făcuse. Înțelegea, însă, fără să intre în panică sau să fie deosebit de tulburat, că nu va fi scutit de astfel de priveliști la nesfârșit.

•

Matelotul Houston a fost promovat odată, după care a fost retrogradat. Avu ocazia să vadă câteva dintre marile capitale din sud-estul Asiei, se plimbă în nopți zăpușitoare în care felinarele de pe străzile lăturalnice se legănau în adierea stătută a brizei, dar nu rămase niciodată pe uscat destul cât să uite ce înseamnă tangajul, ci doar atât cât să se simtă confuz, să vadă pe fugă fețe și să audă râsetul suferinței. Când stagiul lui ajunse la capăt, se oferi din nou voluntar, fermecat mai presus de orice de puterea de a-și croi destinul doar printr-o semnătură.

Houston avea doi frați mai mici. Cel mai apropiat de el ca vârstă, James, se înrolase în infanterie și pleca în Vietnam; într-o noapte cu puțin înaintea încheierii celui de-al doilea serviciu al său în marină, Houston luă trenul de la baza navală din Yokosuka, Japonia, spre orașul

Yokohama, unde el și James se înțeleseseră să se întâlnească la Peanut Bar. Era anul 1967, mai bine de trei ani după asasinarea lui John F. Kennedy.

În vagon, Houston se simțea ca un uriaș uitându-se pe deasupra capetelor împodobite cu păr negru ca smoala. Mărunțeii pasageri de origine japoneză îl priviră fără veselie, fără milă, fără rușine, până când, la un moment dat, Houston începu să se simtă de parcă cineva i-ar fi sucit gâtul. Coborî și ținu drumul drept prin burnița târzie, urmând șinele ude de tramvai până la Peanut Bar. Abia aștepta să vorbească în engleză.

Peanut Bar era mare și gemea de marinari și soldați tineri, spilcuiți; vocile acestora i se îngrămădeau în cap și fumul îi umplea plămânii.

Îl zări pe James aproape de scenă și se duse la el, întinzând mâna să-l salute.

— Plec din Yokosuka, bătrâne! Mă întorc pe o navă! a fost primul lucru pe care l-a spus.

Salutul lui se pierdu înecat de sunetele formației – un cvartet de japonezi care-i imitau pe Beatleși, în costumații de-un alb orbitor, cu franjuri. James, îmbrăcat în civil, stătea la o măsuță și se uita țintă la ei, nepăsându-i de nimic altceva decât de spectacolul lor, și Bill Houston pocni o alună aproape de gura lui căscată.

James arătă spre interpreți.

— Mai ridicol de atât nu poate fi.

Era nevoit să strige pentru a se face cât de cât auzit.

— Ce să spun? Nu e ca și cum am fi în Phoenix…

— Aproape la fel de ridicol cum arăți tu în uniformă de marinar.

— M-au lăsat la vatră acum doi ani și m-am înrolat din nou. Nu știu… am făcut-o pur și simplu.

— Erai beat?

— Eram destul de luat, da.

Bill Houston se uita la fratele lui oarecum uimit să observe că nu mai este un băiețaș. James avea o frizură cu țepi care-i făcea maxilarul să pară lat și vânjos și ședea drept de spinare, fără a se foi în scaun. Până și în haine civile arăta a soldat.

Comandară bere la halbă și căzură de acord că, exceptând câteva lucruri ciudate, cum ar fi Peanut Bar, amândurora le plăcea Japonia – deși James petrecuse până atunci șase ore în țară, între zboruri, iar dimineață avea să se urce într-un alt avion spre Vietnam – sau că, în tot cazul, amândurora le erau pe plac japonezii.

— Am venit să-ți spun, schimbă Bill vorba când formația luă pauză și vocile lor se puteau auzi, că japonezii și-au încheiat conturile. Între timp, la tropice, bătrâne, nu-i decât o mare bramburească. Toți au creierele făcute terci de căldură.

— Așa am auzit și eu. Cred că o să mă conving pe pielea mea.

— Dar despre lupte?

— Ce-i cu ele?

— Ce ai auzit?

— Doar că în general trageți în copaci și că aceștia, la rândul lor, trag în voi.

— Serios acum. E rău?

— Cred că o să aflu pe pielea mea.

— Ești speriat?

— La antrenament am văzut cum un tip l-a împușcat din greșeală pe alt tip.

— Da?

— În cur, dacă-ți vine să crezi. A fost doar un accident.

Bill Houston spuse:

— Eu am văzut cum un tip a ucis alt tip în Honolulu.

— Cum, în luptă?

— Păi, nemernicul ăla îi datora niște bani ăluilalt nemernic.

— Ce, s-a întâmplat într-un bar?

— Nu. Nu într-un bar. Tipul s-a dus în spatele casei unde stătea celălalt tip și l-a chemat la geam. Noi treceam pe acolo și el a zis: „Stai așa, că tre' să vorbesc cu un tip despre o datorie". Au vorbit un minut și apoi tipul cu care eram eu… l-a împușcat pe celălalt. A lipit pistolul de sticla geamului, bătrâne, și poc, o dată, așa. Un pistol automat, de calibru patrușcinci. Tipul a căzut pe spate la el în casă.

— Mă iei peste picior…

— Nu. Nu te iau.

— Vorbești serios? Ai fost de față?

— Ne plimbam doar. Habar n-aveam că o să omoare pe cineva.

— Și ce-ai făcut?

— A fost cât pe ce să fac pe mine. Tipul s-a întors, și-a băgat pistolul sub cămașă și: „Hei, hai să bem ceva"… De parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Și tu ce ai avut de zis la asta?

— Am simțit cumva că nu vreau să deschid subiectul.

— Știu… adică, futu-i, ce poți să zici?

— Fii sigur că mă întrebam ce crede el despre mine, c-am fost martor. De aia am ratat ridicarea ancorei. Era în echipajul nostru. Dacă aș fi plecat cu el pe navă, n-aș fi închis un ochi opt săptămâni.

Frații băură simultan din halbe și apoi căutară, fiecare în sinea sa, un alt subiect de discuție.

— Când tipul ăla a fost împușcat în cur, începu James, a intrat imediat în stare de șoc.

— Fir-ar. Câți ani ai?

— Eu?

— Mda.

— Aproape optșpe, răspunse James.

— Te-au lăsat să te înrolezi la doar șaptesșpe ani?

— Nu… I-am mințit.

— Ți-e frică?

— Mda. Da' nu chiar tot timpul.

— Nu chiar tot timpul?

— N-am văzut lupte. Vreau să văd, să văd d-alea pe bune, lupte țapene. Pur și simplu vreau.

— Ești dus rău cu pluta, frățioare.

Formația reîncepu cu o piesă Kinks intitulată „You Really Got Me”.

You really got me…
You really got me…
You really got me…

Nu peste mult timp, cei doi frați începură să se certe din te miri ce și Bill Houston vărsă o halbă de bere drept în poala cuiva de la masa alăturată, o japoneză care strânse din umeri – părea tristă și umilită. Era împreună cu o prietenă și cu doi americani, doi tinerei care nu știau cum să reacționeze.

Berea se scurgea de pe marginea mesei, iar James îndreptă halba goală, spunând:

— Se mai întâmplă uneori. N-ai ce-i face.

Tânăra nu schiță niciun gest că ar vrea să se curețe. Se uita țintă în poală.

— Care-i problema cu noi, își întrebă James fratele, suntem zărghiți sau ce? De fiecare dată când ne întâlnim se întâmplă ceva nasol.

— Știu.

— Ceva complet aiurea.

— Aiurea, de căcat, știu. Pentru că suntem rude.

— Avem același sânge.

— Pentru mine, nimic din rahaturile astea nu mai înseamnă nimic.

— Tre’ să însemne ceva, insistă James, altfel de ce te-ai fi chinuit să bați atâta drum ca să ne întâlnim în Yokohama?

— Mda, făcu Bill, în Peanut Bar.

— Peanut Bar!

— Și de ce mi-am ratat vaporul?

James spuse:

— Ai ratat vaporul?

— Trebuia să fiu la bordul lui în după-masa asta la patru.

— L-ai ratat?

— S-ar putea să nu fi plecat încă… Dar mă aștept să fi ieșit deja din port.

Bill Houston simți cum i se umplu ochii de lacrimi, cum i se pune pe neașteptate un nod în gât din cauza vieții sale și a locului ăluia în care toată lumea conducea pe stânga.

James spuse:

— Nu mi-a plăcut niciodată de tine.

— Știu. Nici mie.

— Nici mie.

— Mereu îmi ziceam că ești o jigodie nesuferită, zise Bill.

— Eu te-am urât dintotdeauna, zise fratele lui.

— Doamne, îmi pare rău, i se adresă Bill Houston japonezei.

Scoase niște bani din portmoneu și-i aruncă pe masa udă, o sută sau o mie de yeni, nu reușea să vadă cât.

— E ultimul meu an în marină, îi explică fetei. Ar fi aruncat mai mult pe masă, dar i se golise portmoneul. Am străbătut oceanul ăsta și am murit. La fel de bine mi-ar putea duce înapoi doar oasele. Sunt complet alt om.

•

În după-amiaza acelei zile de noiembrie a anului 1963, ziua de după asasinarea lui John F. Kennedy, căpitanul Nguyen Minh, tânărul pilot al Forțelor Aviatice Vietnameze, făcea scufundări cu mască și tub de respirat la mică distanță de țărmul insulei Grande. Aceasta era o pasiune descoperită recent. Experiența se apropia de bucuria pe care trebuie că o simțeau păsările în văzduh, zburând deasupra unui peisaj, împinse de acțiunea propriilor lor aripi, zburând de-adevăratelea, spre deosebire de zborul cu un aparat de pilotaj. Înotătoarele pe care le avea la picioare îi dădeau o propulsie puternică în timp ce plutea deasupra unui pâlc mare de pești-

papagal care se hrăneau pe un recif, puzderia de cioculețe ciocănind coralul ca o ploaie ropotitoare. Celor din marina americană le plăceau mult scufundările și rupseseră toți coralii, făcând peștii să fie extrem de precauți, așa încât tot pâlcul se făcu nevăzut într-o clipită când se apropie el.

Minh nu era un înotător prea strălucit și, nefiind nimeni prin preajmă, își putea permite să fie atât de speriat pe cât chiar se simțea.

Petrecuse toate nopțile precedente cu prostituata pe care o plătise colonelul. Fata dormise pe podea și el în pat. N-o voise. Nu era prea convins de filipinezele astea.

Apoi astăzi, spre sfârșitul serii, se duseseră în club și aflaseră că președintele Statelor Unite, președintele John Fitzgerald Kennedy, fusese asasinat. Cele două filipineze erau tot cu ei și fiecare îl prinse pe colonel de un braț și-l ținură așa, parcă ancorându-l de pământ, până ce el reuși să-și țină în frâu șocul și durerea. Au stat la o masă toată dimineața și au ascultat buletinele de știri.

— Dumnezeule mare, spunea colonelul. Dumnezeule mare.

Până la ora după-amiezii, colonelul se înveselise și berea curgea gârlă. Minh încercă să nu bea prea mult, dar voia să fie politicos și se ameți foarte tare. Fetele dispărură, se întoarseră, ventilatorul se rotea în tavan. Un recrut foarte tânăr, marinar, veni alături de ei și cineva îl întrebă pe Minh dacă într-adevăr se poartă un război undeva în Vietnam.

În noaptea aceea, colonelul a vrut să facă schimb de fete și Minh hotărî că va urma aceeași procedură din noaptea precedentă, doar pentru a-i face pe plac colonelului și pentru a-i arăta că-i este sincer recunoscător. În orice caz, cealaltă fată era preferata lui. Era mai frumoasă în ochii lui și vorbea mai bine engleza. Dar fata îi ceru să dea drumul la aerul condiționat. El voia să-l țină închis. Când funcționa aparatul, nu mai auzea la fel de bine sunetele. Îi plăcea să țină geamul

deschis. Îi plăcea zgomotul insectelor care se lovesc de plase. Nu aveau plase ca acestea în casa familiei sale din delta Mekongului, nici măcar în casa unchiului său din Saigon.

— Tu ce vrei? întrebă fata.

Părea să aibă un ton foarte disprețuitor la adresa lui.

— Nu știu, răspunse el. Dă-ți jos hainele.

Își dădură amândoi hainele jos și se întinseră unul lângă celălalt pe patul dublu, în întuneric, fără să facă nimic altceva. El auzea un marinar american, la câteva uși mai încolo, discutând zgomotos cu unul dintre prietenii lui, poate spunându-i o poveste. Minh nu înțelegea o iotă, deși credea că stăpânește binișor limba engleză.

— Colonelul are una mare. Fata îi dezmierda penisul. E prieten cu tine?

Minh spuse:

— Nu știu.

— Nu știi e prieten cu tine? De ce ești cu el?

— Nu știu.

— Când l-ai cunoscut?

— Doar acum o săptămână sau două.

— El cine-i? întrebă ea.

Minh spuse:

— Nu știu.

Ca s-o facă să nu-i mai atingă mădularul, o strânse la piept.

— Vrei numa' corp-corp? spuse ea.

— Ce înseamnă asta? întrebă el.

— Numa' corp-corp, zise ea. Se ridică și închise geamul. Atinse cu palma aparatul de aer condiționat, dar nu butoanele. Dă-mi o țigară, îi spuse.

— Nu. Nu am țigări, i-o reteză el.

Fata își trase rochia peste cap, își strecură picioarele în sandale. Nu purta lenjerie intimă.

— Dă-mi v'o doi dă cinșpe, zise ea.

— Ce-nseamnă asta? o chestionă el.

— Ce-nseamnă asta? repetă ea. Ce-nseamnă asta? Dă-mi v'o doi dă cinșpe. Dă-mi v'o doi dă cinșpe.

— De bani vorbești? întrebă el. Cât e asta?

— Dă-mi v'o doi dă cinșpe, zise ea. Vreau să văd de-mi vinde el niscai țigări. Vreau v'o doi pachet țigări – una pentru mine și una pentru vară-mea. Doi pachet.

— Te poate ajuta colonelul, am spus.

— Una Winston. Una Lucky Strike.

— Iartă-mă. E răcoare-n noaptea asta, zise el.

Se ridică și își puse hainele pe el.

Păși afară. Din spatele lui, dinăuntru, auzi sunetele slabe ale tinerei care-și făcea de lucru cu poșeta în dreptul mesei. Fata bătu din palme și își frecă mâinile și o urmă de parfum pluti pe lângă el, venind de pe geamul deschis, și el îl inspiră cu nesaț. Îi țiuiau urechile și lacrimile îi începețoșau privirea. Tuși ca să scape de nodul din gât, lăsă capul jos, scuipă între picioare. Îi era dor de țara lui.

Când, la doar șaptesprezece ani, intrase în forțele aviatice și fusese apoi transferat la Da Nang, unde intrase în programul de antrenament pentru ofițeri, plânsese noapte de noapte în pat, săptămâni la rând. Pilota avioane de luptă deja de aproape trei ani, încă de când avea nouăsprezece ani. În urmă cu două săptămâni împlinise douăzeci și doi și se aștepta să tot zboare în misiuni până când una îi va pricinui moartea.

Mai târziu se așeză pe verandă într-un scaun de pânză, aplecat în față, cu coatele pe genunchi, fumând – avea de fapt un pachet de Lucky. Colonelul se întoarse de la club cu brațele pe după umerii ambelor fete. Tânăra lui Minh avea un pachet de țigări în mână și-l flutura fericită.

— Deci astăzi ai explorat adâncurile albastre și sărate.

Minh nu era sigur la ce se referea. Spuse:

— Da.

— Ai fost vreodată într-un tunel din ăla? întrebă colonelul.

— Ce-i asta? Tunel?

— Tunel, repetă colonelul. Tunelele de sub tot Vietnamul. Ai fost vreodată în ele?

— Nu încă. Nu cred.

— Nici eu, fiule, zise colonelul. Mă-ntreb ce-o fi acolo.

— Nu știu.

— Nimeni nu știe, spuse colonelul.

— Partizanii folosesc tunelele, completă Minh. Vietminh.

Acum colonelul părea să-și jelească din nou președintele, pentru că spuse:

— Lumea asta a scuipat afară un om minunat ca și când ar fi fost o otravă.

Minh băgase de seamă că puteai vorbi cu colonelul mult și bine fără să observi că este beat.

Nu făcuse cunoștință cu colonelul decât în urmă cu câteva dimineți, afară, în curtea de întreținere a elicopterelor din baza de la Golful Subic, și de atunci își căutaseră încontinuu compania. Colonelul nu-i fusese prezentat – colonelul se prezentase singur – și nu părea să aibă vreo legătură cu el în mod oficial. Erau cazați împreună cu zeci de alți ofițeri într-o cazarmă dintr-un complex construit și apoi degrabă abandonat, după spusele colonelului, de către CIA-ul american.

Minh știa că lângă colonel trebuie să stea. Minh avea obiceiul de a alege situații, oameni, ca și cum și-ar alege norocul sau ghinionul. El bea Lucky Lager și fuma Lucky Strike. Colonelul îi spusese „Lucky”.

— John F. Kennedy a fost un om minunat, spuse colonelul. Asta i-a adus sfârșitul.

• 1964 •

Nguyen Hao sosi cu bine la Templul Noii Stele pe motocicleta lui japoneză Honda 30, îmbrăcat în pantaloni de costum și cămașă cu mâneci scurte, cu ochelari de soare pe nas și pomada topindu-i-se în păr. Era trista sa datorie să îndeplinească rolul singurului reprezentat al familiei la slujba funerară a nepotului soției sale. Soția lui Hao zăcea răpusă de o răceală. Părinții băiatului plecaseră în lumea celor drepți, iar singurul lui frate era în misiune ca pilot de aviație.

Hao se uită înapoi la locul unde-și lăsase un prieten din tinerețe, pe nume Trung Than, pe care toată lumea îl striga Călugărul și care plecase spre nord când țara fusese divizată. Până în după-amiaza aceasta, Hao nu-l mai văzuse pe Călugăr de un deceniu, iar acum dispăruse din nou: sărise în spate de pe motocicletă, își dăduse sandalele jos și o pornise desculț de-a lungul cărării.

Hao avu grijă să conducă încet prin toate băltoacele, iar când ajunse la culturile de orez străbătu digurile cu cea mai mare băgare de seamă pe lângă motocicletă. Trebuia să nu se murdărească pe haine; va rămâne peste noapte acolo, probabil în sala școlii alăturate templului. Satul nu era situat la mare distanță de Saigon și în vremuri mai bune ar fi pornit înapoi la amurg, dar zonele critice se extinseseră în așa măsură, încât acum, după ora trei după-amiaza, drumurile lăturalnice care duceau la Șoseaua 22 erau pline de pericole.

Își întinse rogojina de paie pe podeaua de pământ a școlii, puțin dincolo de intrare, ca să-și poată găsi culcușul noaptea târziu.

În afara orătăniilor scurmătoare și a bătrânelor proțăpite în cadrul ușilor nu se vedea nicio altă urmă de viață printre șirurile de colibe. Trase în lături capacul puțului de ciment și coborî găleata

ca să-și scoată din întuneric niște apă de băut și de spălat. Puțul era adânc, forat cu aparate speciale. Apa cu care-și stropi mâna și fața era curată și răcoroasă.

Niciun sunet dinspre templu. Starețul probabil că moțăia. Hao își împinse motocicleta înăuntru: lemnărie nefinisată, acoperiș de șindrilă și podea de pământ, cam de cincisprezece pe cincisprezece metri, o suprafață nu cu mult mai mare ca parterul casei sale din Saigon. Nu-l deranjă pe stareț; se întoarse și ieși înainte să i se obișnuiască ochii cu întunecimea, dar mirosul muced al podelei și aroma bețișoarelor chinezești îi treziseră deja amintiri din copilărie, când slujise la templu vreme de câțiva ani. Simți că-l atrage ceva din perioada aceea, un sentiment de tristețe, în mare parte inertă și care trecu repede în uitare. Atât de mult din toate acestea rămăseseră îngropate de restul vieții sale.

De asemenea, simțea o tristețe confuză din cauza morții irațională a nepotului său. De neconceput. Când auzise de asta, Hao presupusese că băiatul a dispărut într-un incendiu accidental, când de fapt își dăduse foc singur – așa cum mai făcuseră alți doi sau trei călugări bătrâni în ultima vreme. Însă aceia își curmaseră zilele în mod spectaculos pe străzile Saigonului, în semn de protest față de haosul care domnea pretutindeni. Și erau toți oameni bătrâni. Thu nu avea decât douăzeci de ani și își dăduse foc în tufișurile din spatele satului, într-o ceremonie solitară. De neînțeles, o nebunie.

Când se trezi, starețul apăru nu în strai călugăresc, ci îmbrăcat de muncă. Hao se ridică în picioare și înclină din cap, iar starețul făcu o plecăciune foarte adâncă; un om pirpiriu cu o cutie toracică mare și membre subțiri, păr tuns la milimetru – lui Hao îi trecu prin gând că probabil Thu fusese cel care îl răsese în cap. Sărmanul Thu, acum mort.

— Aveam de gând să merg la sapă în după-amiaza asta, spuse starețul. Mă bucur că m-ai oprit.

Se așezară pe verandă și începură o conversație afabilă, mutându-se în cadrul ușii când se porni o ploaie zgomotoasă. Din câte se părea, starețul alese să lase bolboroseala acelei revărsări torențiale să țină locul discuțiilor de complezență, pentru că, după ce se opri, vorbi numaidecât despre moartea lui Thu, spunând că-l descumpănise.

— Dar te-a adus înapoi printre noi. În tot răul e și un bine.

— Atmosfera de la templu e foarte puternică, spuse Hao.

— Ai părut întotdeauna nesigur aici.

— Dar fac așa cum mi-ai sugerat. Mi-am transformat îndoiala în vocație.

— Asta nu e cea mai fericită exprimare.

— Sunt cuvintele pe care le-ai folosit tu.

— Nu. Eu am spus că trebuie să lași îndoiala să-ți devină vocație, că trebuie să-i permiți asta. Nu sugeram că asta trebuie să faci din ea, ci doar să-i dai voie să fie așa. Lasă-ți îndoiala să-ți fie vocație. Atunci, îndoiala ta va fi invizibilă. Te va învălui ca aerul.

Starețul îi oferi un *champooy,* pe care Hao îl refuză. Bărbatul își vârî fructul acela uscat și picant în gură și supse puternic din el, încruntându-se.

— Va veni un american la slujba funerară.

— Îl cunosc, spuse Hao. Colonelul Sands.

Starețul nu spuse nimic și Hao se simți obligat să continue:

— Colonelul îl cunoaște pe nepotul meu Minh. S-au întâlnit în Filipine.

— Așa mi-a spus și mie.

— L-ai întâlnit față în față?

— A venit de mai multe ori, spuse starețul. Întreținea relații strânse cu Thu. Mi se pare un om

bun. Sau măcar un om grijuliu.

— Îl interesează practicile. Vrea să studieze respirația.

— Respirația lui miroase a carne de vită, trabucuri și alcool. Dar tu? Ai continuat să practici respirația?

Hao nu răspunse.

— Ai continuat să exersezi?

— Nu.

Starețul scuipă sâmburele fructului de *champooy.* Un cățeluș scheletic țâșni de sub verandă și-l înfulecă repede, tremurând, apoi se făcu nevăzut.

— În vis, spuse bătrânul, câinii călătoresc între lumea aceasta și cealaltă. În vis, ei vizitează viața de dinainte și viața de apoi.

Hao spuse:

— Americanii se vor implica într-o oarecare măsură aici, vor acționa într-o oarecare măsură distructiv.

— De unde știi?

Întrebarea era extrem de indiscretă, însă, chiar și confruntat cu tăcerea lui Hao, bătrânul insistă:

— Ți-a spus americanul ăla?

— Mi-a spus fratele lui Thu.

— Minh?

— Aviația noastră va lua parte la acțiune.

— Minh își va bombarda propria țară?

— Minh nu e pilot de bombardier.

— Dar aviația ne va distruge?

— Minh mi-a spus să te scot de aici. Nu-ți pot zice mai mult de atât, pentru că mai mult nu știu.

Pentru că a transmite informații mai clare de atât îl îngrozea. Ar fi îngrozit pe oricine. L-ar fi îngrozit și pe stareț.

Hao deschise alt subiect:

— Tocmai l-am văzut pe Călugăr. A venit acasă la mine și mi-a cerut bani. Apoi l-am adus aici cu motocicleta.

Starețul îl studie din priviri.

Da, știa că starețul trebuie să fi vorbit cu Trung.

— De când nu l-ai mai văzut?

— Nu de mult, recunoscu starețul.

— De când s-a întors?

— Cine știe? Dar tu? De când nu l-ai mai văzut?

— De mulți ani. Acum vorbește cu accent nordic.

Hao se abținu de la a spune mai multe, își privea nemișcat picioarele.

— Te-a tulburat întâlnirea cu el.

— A venit la mine acasă. Voia bani pentru cauză.

— Pentru Vietminh? Ei nu strâng taxe în oraș.

— Dacă mi-a cerut, înseamnă că ei i-au spus s-o facă. Jecmănire curată. Apoi a insistat să-l aduc aici cu motocicleta.

Starețul spuse:

— Știe că e în siguranță. Știe că nu-l vei trăda dușmanilor săi.

— Poate că ar trebui s-o fac. Dacă Vietminh au câștig de cauză, afacerea familiei mele va fi distrusă.

— La fel, probabil, și templul nostru. Dar străinii ăștia distrug întreaga țară.

— Nu pot să le dau bani comuniștilor.

— Poate reușesc să-i transmit lui Trung că nu ai bani. Că i-ai cheltuit pe ceva.

— Pe ce?

— Ceva care să nu-ți atingă onoarea.

— Spune-i, te rog.

— Îi voi spune doar că ai făcut tot ce ți-a stat în puteri.

— Rămân profund îndatorat.

Hao simțea cum ceața din dimineața zilei următoare începea să prindă formă aproape imediat ce soarele coborî în spatele celui mai apropiat deal dinspre vest, numit Muntele Norocului. Norocul muntelui se schimbase, însă. Echipa însărcinată cu construcții a armatei americane ridica o tabără acolo sus. Majoritatea

oamenilor erau de părere că va fi o zonă destinată exclusiv pentru aterizarea elicopterelor. Hao auzise că plănuiau să împrăștie chimicale de-a lungul Șoselei 1 și a Șoselei 22 pentru a stârpi vegetația. Privarea unităților de ambuscadă de ascunzători era o idee bună, credea el. Însă aceasta era cea mai minunată țară de pe pământ. Durerea și războiul se întindeau pe tot cuprinsul ei, dar asemenea flageluri nu mai pătrunseseră niciodată până atunci chiar în solul ei. Lui Hao nu-i plăcea să-l vadă otrăvit.

În eventualitatea sosirii acelui colonel american amânaseră slujba funerară până după ora patru după-amiaza, însă colonelul nu veni, iar riscul unei ambuscade avea să-l împiedice acum să circule pe drumuri, așa că începură fără el. Ținură slujba în templu. Opt dintre săteni participară, șapte bătrâni și nepotul cuiva, toți șezând la lumina lumânărilor în jurul altarului, fără a avea un cadavru la care să se uite, ci doar câteva statuete, majoritatea din lemn poleit, reprezentându-l pe Buddha. O năzdrăvănie scânteietoare alimentată de la baterie, de genul celor pe care le vezi în tavernele frecventate de soldați, punea capac întregii scene: un disc pe care se roteau în sensul acelor de ceasornic șiruri schimbătoare de lumini. Vocea starețului se auzea foarte bine. Vorbea ca și când ar fi ținut o predică. De parcă oamenii învățau vreodată din propriile greșeli.

— Noi, vietnamezii, ne bazăm pe două filosofii. Cea confucianistă ne spune cum să ne comportăm când soarta ne aduce pace și ordine. Cea budistă ne învață să ne acceptăm soarta chiar și atunci când ea aduce vărsare de sânge și haos.

Americanii sosiră la ultima revărsare de lumină într-un jeep decapotat. Fie nu se temeau de drumuri, fie rămăseseră alături de echipa militară de construcții de sus, de pe Muntele Norocului. Vânjosul colonel, îmbrăcat în haine civile ca întotdeauna, stătea la volan și conducea cu o

mitralieră ținută între genunchi cu țeava în sus. Fuma trabuc. Era însoțit de un infanterist american și de o vietnameză într-o bluză albă și fustă cenușie, pe care o prezentă drept doamna Van, angajată a Serviciului de Informații al Statelor Unite.

Aduceau cu ei un proiector și un ecran pliant și intenționau să prezinte sătenilor un film de o oră.

Colonelul Sands se închină în fața starețului și își strânseră tare mâinile, în stil american.

— Domnule Hao, vom instala proiectorul în sala principală, dacă nu e nicio problemă. Vrei, te rog, să-i spui asta?

Hao traduse și-i spuse colonelului că starețul nu are nimic împotrivă. Tânărul soldat pregăti aparatul, cablurile și cele patru scaune pliante de pânză – „pentru vârstnici", spuse colonelul – dar și un mic generator, pe care îl puse în funcțiune la câțiva metri în spatele pereților de lemn ai templului și care umplu valea cu larma lui, împrăștiind în aer gaze de eșapament. Hao îi spuse că el și starețul trebuie să meargă în vizită la un sătean bolnav, dar că s-ar putea să vină mai târziu și să vadă o parte din film. Colonelul spuse că înțelege, dar Hao nu era sigur de asta. Iar apoi se făcu seară, se lăsă întunericul și, când deveni clar că absolut nimeni nu va veni, colonelul Sands ceru să fie proiectat filmul doar pentru el. Aparatul de proiecție, alimentat de zgomotosul generator, umplu templul cu o lumină pâlpâitoare și-o voce răsunătoare, cavernoasă, apoi cu o muzică stridentă. Filmul, *Years of Lightning, Day of Thunder,* istorisea scurta, tragica, eroica viață a președintelui John F. Kennedy. Soldatul american și doamna Van îl vizionară și ei. Doamna Van venise să traducă filmul pentru public, dar acum, desigur, nu mai era nevoie de asta. Colonelul spusese că va dura cincizeci și cinci de minute și, cu cinci minute înainte de sfârșit, la adăpostul întunericului, Hao și starețul se furișară înăuntru

pentru a li se alătura americanilor; starețul se așează pe perna sa într-un capăt al încăperii, în spatele ecranului pliant, de unde, de fapt, nu vedea nimic, iar Hao luă loc pe un scaun alături de soldatul cel tânăr. Doamna Van, șezând în spatele colonelului, aruncă o privire spre Hao, dar păru să tragă concluzia că bărbatul știe să-și traducă singur. De fapt, nu era așa. Pentru a înțelege engleza, el avea de obicei nevoie să vadă expresii faciale și gesturi. Și, în orice caz, colonelul vorbea deja mult mai tare decât vocea înregistrată pe bandă, șezând cu brațele încrucișate la nivelul pumnilor încleștați, adresându-se pe tonuri aspre ecranului luminos în vreme ce muzica sporea în intensitate și imaginea se strângea în prim-plan asupra flăcării eterne care marca mormântul lui John F. Kennedy, o torță mică pe care americanii intenționau s-o țină aprinsă pe vecie.

— Flacăra eternă, spuse colonelul. Eternă? Dacă omul a putut fi ucis, fără îndoială că și flacăra lui poate fi stinsă. Chestia e următoarea: fiecăruia ne sună ceasul într-un sfârșit. Până la urmă, cu toții ajungem o apă și-un pământ. Să fim sinceri, întreaga noastră civilizație e creată prin sedimentare. Până la urmă, mai știu eu ce barbar corcit se va trezi dimineața și se va așeza cu un picior pe-o stâncă și cu celălalt pe vasul răsturnat al flăcării eterne a lui Kennedy. Vasul acela va fi rece ca gheața, iar nemernicul ăla nici măcar nu va ști pe ce calcă. El știe doar că dimineața trebuie să se pișe. Când eu însumi mă trezesc dimineața și mă duc în spatele cortului ca să trag un vânt și să-mi golesc vezica, oare pe mormântul cui mă piș? Domnule Hao, vorbesc cumva prea repede? Înțelegi ce vreau să zic?

Hao deslușea sensul vorbelor colonelului, și da, voia să fie de acord, totul e o apă care se varsă în oceane din ce în ce mai mari, și doar ce facem în prezent ne poate salva… Vocabularul îi permitea să spună:

— E adevărat. Așa cred. Da.

Atenția ambilor bărbați a fost distrasă în clipa aceea de un șobolan mic sau o broască, ce intră țopăind îndrăzneață pe ușa din față. Colonelul îl uimi pe Hao reacționând cu violență la această intruziune, aruncându-se agresiv spre bărbatul pirpiriu și doborându-l pe spate, cu scaun cu tot, așa încât Hao se lovi cu capul de podeaua de pământ tasat și simți în ochi o durere ca o explozie de ace de gheață. Vederea i se limpezi când obiectul – căci asta era, și nu un rozător – se opri la doar un metru de fața sa și înțelese că era probabil o grenadă; era vestitoarea morții sale. Ceva căzu peste grenadă. Soldatul o acoperise cu boneta sa și acum se apleca – nu repede, ci cu o anume reținere – pentru a acoperi boneta cu corpul său, uitându-se mai întâi la pământul de pe jos și apoi ridicând privirea spre fața lui Hao, aflată la distanță de doar câțiva centimetri, așa încât Hao îi putu citi expresia ochilor când soldatul se făcu ghem în jurul terorii sale. Trecură secunde lungi de tăcere apăsătoare.

Tăcerea se prelungi. Alte secunde lungi. Chipul soldatului rămase împietrit, nu respira, dar ochii i se reînsuflețiră și se uită la Hao cu o urmă de speranță.

Hao conștientiză faptul că Sands stătea întins peste pieptul său, că se aruncase peste el exact în clipa în care soldatul se aruncase peste bonetă. Conștientiză durerea din gambe, de la cap, din cauza greutății uriașului colonel american. Hao se luptă să tragă aer în piept, căci se sufoca. Soldatul expiră și el aerul pe care-l ținuse în plămâni, și Hao simți respirația soldatului scăldându-i fața. Într-un târziu, colonelul puse palmele pe podea de-o parte și de cealaltă a umerilor lui Hao și se opinti în genunchi. De-abia atunci Hao reuși să-și umple plămânii.

Colonelul se ridică în picioare ca un om foarte bătrân și se aplecă să-l apuce pe soldat de braț.

— Nu s-a întâmplat nimic, fiule.

Soldatul nu-l auzea.

— Ridică-te. Ridică-te, fiule. Haide odată, fiule. Ridică-te.

Tânărul, recăpătându-și vlaga, își depăși în parte șocul și se rostogoli pe spate. Imediat, colonelul dădu boneta de-o parte, luă grenada și o aruncă pe sub mână către ușă, dar aceasta se lovi de perete și nu ajunse decât până la prag. Colonelul spuse:

— Fir-ar morții mă-sii.

Se apropie de ea, se aplecă și o prinse sigur în pumn. Ieși cu pași grei pe ușă și se duse la puț. Dădu capacul în lături și aruncă grenada în adâncul pământului. Apoi se întoarse la clădire și opri generatorul.

Ceilalți merseră după el afară, poate în chip necugetat. Doamna Van se îngriji de soldat, vorbind repede în engleză, netezindu-i energic cămașa și pantalonii, aproape isteric, ca și când ar fi vrut să stingă niște flăcări. Când termină, trecu la Hao, scuturându-i praful de pe spatele cămășii.

— Sunt niște oameni răi, spuse ea în engleză. Uite ce se întâmplă cu oamenii ăștia oribili.

Starețul ieși din templu. Din spatele ecranului, unde șezuse, nu văzuse aproape nimic. Când Hao îi spuse de grenadă, bătrânul făcu doi pași lungi în spate de lângă marginea puțului.

Colonelul spuse:

— Îmi pare rău, sincer. Fântâna mi-a venit cel mai repede în minte.

Hao traduse scuzele colonelului, apoi răspunsul starețului:

— Cred că e sigur.

— Dacă explodează grenada, o să vă tulbure apa.

Starețul spuse:

— O să se limpezească mai târziu.

— E adâncă fântâna, presupun. Și e din ciment?

Hao spuse:

— Beton armat.

— E strașnică.
— Strașnică?
— E foarte bine construită.
— Da. A fost săpată de Crucea Roșie elvețiană.
— Când?
— Nu știu.
Colonelul spuse:
— Au auzit generatorul ăla afurisit, nu?
În chip de răspuns, Hao strânse din buze.

Rămase în apropiere cât timp vizitatorii își reîncărcară echipamentul și luară legătura prin radio cu tabăra de pe Muntele Norocului.

— Noi o ștergem pe deal, zise colonelul.
— Bun. Acolo e mai sigur, aprobă Hao.

În câteva minute, sosi o patrulă compusă din trei jeepuri și o droaie de soldați și convoiul dispăru huruind în noapte.

Hao se strecură în încăperea școlii și pipăi peretele după un cui. Se dezbrăcă și își agăță cămașa și pantalonii, mătură rogojina de paie cu mâinile, derulă doi metri de pânză cu care să se acopere împotriva țânțarilor. Starețul îl auzi din cealaltă parte a peretelui, din templu, și-i ură noapte bună. Hao răspunse încet și, în beznă, se întinse pe spate în chiloți și maiou.

Colonelul ăla… Hao nu-l văzuse niciodată purtând uniformă. Părea corect așa. Cine știe de ce, el credea că toți americanii sunt civili, deși nu văzuse la viața lui decât americani din conducerea politică și americani din cadrul armatei, și câțiva misionari. Cu toate acestea, considera că americanii sunt niște cowboy. Curajul tânărului soldat îl uimise. Poate era bine că veniseră în Vietnam.

Însă chiar și prin perete simțea că starețul e furios pe sine pentru întâlnirea cu colonelul. Americanul ăsta era simpatic, fascinant, dar americanii erau, în definitiv, o hoardă de păpușari ca oricare alta. Cortina cade în fața francezilor, cortina se ridică: acum e vremea teatrului de

păpuși american. Însă vremea sclavilor și a fantoșelor se terminase. O mie de ani sub vasalitate chineză, apoi dominația franceză – totul se sfârșise. Acum e vremea libertății.

Hao i se adresă încet starețului. Îi dori vise frumoase. El, unul, nu putea să doarmă. Măruntaiele îi mocneau de teamă. Dacă se mai rostogolea spre el o grenadă venită din negrul nopții? Ciulind urechile, atent la ucigașii săi, conștientiză viața opresivă a junglei, zumzetul colectiv al insectelor, o viață la fel de intensă ca a oricărui oraș noaptea. Peste tot și toate se întindea un blestem. Soția lui era bolnavă, nepotul lui era mort, războaiele nu aveau să se sfârșească niciodată. Își găsi sandalele cu picioarele și ieși la fântână. Bău din conservă pe întuneric și își recăpătă stăpânirea de sine. Nimic nu-l putea răni. Trăise, cunoscuse iubirea, i se arătase multă bunătate. O viață norocoasă! Își răcori adâncul ființei cu apă scoasă din adâncurile Vietnamului.

•

După ce aruncase grenada în templu, Trung se întoarse și alergă în dosul șirului de colibe, făcând cât mai puțin zgomot posibil, apoi o luă pe potecă. După doar câțiva metri, încetini pasul, ascultând. Voci, mișcare. Dar nicio explozie.

Un minut; două minute. Dacă detonarea s-ar fi produs, nu ar fi auzit-o de vuietul propriului său sânge.

Stătu locului pe poteca îngustă cuprinzându-și mijlocul cu brațele, durerea storcându-se din el. Nu se aștepta ca nerozii ăia să stea acolo lângă american. Nu mai plânsese de mulți ani.

Dacă i-aș fi omorât, aș plânge mai puțin.

Potopul ăsta de lacrimi era bun. Bătrânele spuneau: „Varsă-ți lacrimile, că sunt bune pentru recolte”. Plânsese din multe motive în tinerețe. Dar de-atunci n-o mai făcuse așa de des.

Înaintă pe cărare. În Saigon, îi dăduseră doar o singură grenadă. Asta e.

I se spusese să-l aștepte pe americanul în civil care aducea proiectorul de film. O țintă clară. Nu întrebase de ce nu trimiteau un țintaș bun, cu o pușcă. Bănuia că se urmărea ca moartea americanului să pară accidentală.

Trebui să meargă puțin pe marginea pârâului ca să ocolească un cătun unde trăiau câțiva câini zgomotoși. Îndreptându-se în aval ajunse la casa șefului partizanilor din regiune. Ocupanții dormeau. În grădinuța din spatele casei se lăsă pe vine cu noada sprijinită de trunchiul unui copac, își înfășură capul într-o cârpă și lăsă fruntea pe genunchi. Se odihni preț de două ore.

Nu știa de ce-i ceruse bani vechiului său prieten Hao. Nu primise instrucțiuni să intre în contact cu el. Nu credea că trebuie să-și analizeze motivele.

Imediat după al doilea cântat al cocoșilor, îl trezi pe partizan și își raportă eșecul. I se dădură o mitralieră chinezească de tip 56 și două încărcătoare, fiecare conținând treizeci de cartușe, și i se spuse să se întoarcă la tabăra proscrișilor de lângă râul Van Co Dong, o „unitate pierdută” a gherilelor Hoa Hao. Se declaraseră pregătiți să se supună relocării și îndoctrinării.

— Au fost probleme? îl întrebă pe partizan.

— Nu le-a făcut nimeni nimic. Nu vei întâlni tensiuni.

— Bine. Păstrează mitraliera. Dar dă-mi o lanternă.

Râul era adânc. Trung trebui să-și croiască drum spre un vad aflat cu mult deasupra taberei, să traverseze cursul de apă și s-o ia în aval, în total cinci sau șase kilometri de mers pe jos.

Strigă atunci când ajunse la un avanpost, un adăpost din frunze de bananier și bambus, dar nu răspunse nimeni.

Poteca ducea la o zonă cu pământ înnegrit, bătătorit, din apropierea râului, odinioară loc de târg. Oamenii de acolo fuseseră puși pe fugă de-o molimă, iar mai târziu un vraci ordonase să fie arse

clădirile într-o ceremonie păgână. Un hambar mic din apropiere încă stătea în picioare și acum servea de cazarmă.

Tinerii se strânseseră în spatele construcției ca să-și îngroape un camarad. Pieirea lui fusese pricinuită de un val de malarie care ținea de două săptămâni, explicară ei. Îl despuiaseră de haine. Îi presăraseră boabe de orez în gura deschisă, îl coborâseră pe tânărul gol într-un mormânt adânc de un metru și jumătate, fără niciun fel de coșciug, și-l acoperiseră cu bulgări jilavi, gălbui, de pământ.

Trung asistă, alungând muștele cu fluturări din mână. Băieții se strânseră în jurul tumulului, în tăcere, preț de un minut. În cele din urmă, unul vorbi:

— E de rău, spuse el. S-a mai dus încă unul.

Erau cu toții tineri, mulți încă niște adolescenți. Grupul lor nu făcuse niciodată parte din Vietminh. Erau munteni ignoranți din Ba Den care nu știau cum să-și îngroape morții.

Când terminară, el se așeză printre ei în cazarmă pentru a le vorbi, însă nu reuși decât să repete ceea ce li se mai spusese deja.

— Vă putem da medicamente împotriva malariei. E posibil să vă trimitem în nord, la o fermă colectivă pe care noi o numim colhoz, unde veți trăi în pace și ordine. Dar dacă vreți să continuați lupta, vă putem pune efortul în valoare. Noi suntem centralizați. Avem o structură de fier. Suntem strânși într-un singur pumn care, atunci când e nevoie, dispare într-o mânecă. Voința noastră e nestrămutată. Voința este arma noastră. Nici cele mai mari armate coloniale nu ni se pot împotrivi. I-am gonit pe francezi și-i vom goni și pe americani, și le vom măcelări și le vom îngropa marionetele. Pretind victorii? N-au decât. Invadatorii se luptă pe un ocean. Oricâte valuri ar înfrunta, oceanul hotărârii noastre este mereu acolo.

Vreți să fiți liberi? Eliberarea personală este eliberarea națională. Oamenii care v-au condus la început au înțeles asta, au învățat-o de la Hoa Hao și v-au adus până aici. Acum trebuie să veniți alături de noi și să mergeți până la capăt – până vom ajunge la începutul pe care l-am sperat cu toții, prima zi a libertății noastre naționale.

Trecuse atât de mult timp de când nu mai participase la cursuri, încât nu mai știa ce să spună.

Trung fusese trimis acolo datorită perioadei în care slujise la Templul Noii Stele, din satul alăturat. Se presupunea că-i cunoaște pe oamenii aceștia. O ușoară confuzie. În copilărie, orfani fiind, aceștia fuseseră recrutați – răpiți – cu mult în amonte de către gherilele Hoa Hao, venite din Delta Mekongului, alungate în zona dealurilor de Vietminh. Conducătorii băieților îi abandonaseră pe tinerii recruți sau fuseseră uciși, între timp, satul strămoșilor lor dispăruse, sătenii fiind risipiți de luptele răzlețe. Într-o perioadă de câțiva ani băieții își croiseră drum tot mai în jos pe Van Co Dong, fără a fi primiți bine nicăieri, și în cele din urmă se opriră în această zonă, cunoscută în regiune pentru valul deosebit de virulent de malarie care o măcina, numit „pișă-sânge”. Aici nu-i deranja nimeni, dar mureau pe capete, unul câte unul.

Trung le spuse că și oamenii lui provin din Ben Tre, dar că el petrecuse ani buni în Nord. În momentul de față, până la reunificare, inima Vietnamului se afla în Nord.

— După reunificare, întregul Vietnam va fi căminul nostru. Milioane de kilometri pătrați de Vietnam, fără nicio divizare, fără relocare, fără ruperea filonului național. Ne vom întinde noaptea în pace și ne vom trezi a doua zi în pace. Iar cei dintre noi care vor muri înainte de asta, asemenea prietenului vostru, își vor găsi pacea în mormânt.

Uitați-vă la voi, își spuse el, din clipa nașterii și până la moarte… doar exil, rătăciri, război.

— Cum va fi la colhoz?

— Vreți de lucru? Acolo veți avea de lucru și veți avea libertate.

— Dar suntem pe cont propriu de mult timp. Deja suntem liberi.

— La fermă e o altfel de libertate.

Da, da, da, doar aiureli, ce monstruozitate, se blestema singur că era în stare să ia parte la așa ceva. Muriți aici, muriți acolo, îi venea să spună. Numai nu vă apropiați de colhoz.

— E timpul să vă ducem la un grup care se formează pentru a lua calea nordului. E o tabără lângă Bau Don. E mult de mers. Putem ajunge într-o zi, dacă pornim foarte de dimineață mâine.

— Am discutat deja despre asta, îi spuse unul dintre bărbați. Nu avem încotro. O să mergem spre nord. Dar astă-noapte e lună goală. Nu putem călători mâine. Imediat după luna goală, aduce ghinion să pornești într-o călătorie. Tocmai am mai pierdut un camarad din cauza ghinionului.

— Malaria nu vine din ghinion sau de la zeii răzbunători. E provocată de ființe prea mici ca să le vezi cu ochiul liber, veninoase ca un șarpe, dar mai mici ca un fir de praf. Creaturile astea se numesc microbi. Frații mei tineri, ascultați bine ce vă spun. Cu toții murim. Vreți să muriți răpuși de un microb? Victoria finală va fi formată din multe înfrângeri. Vreți să fiți înfrânți de un microb? Cu cât plecăm mai repede, cu atât mai bine.

Se uitară la el de parcă nu l-ar fi înțeles. Probabil că mulți dintre ei nici nu-l înțelegeau, venind de atât de departe, din susul râului, o regiune cu dialecte diferite.

— Ne vom gândi la asta, spuse omul.

Cât timp vorbiră între ei, Trung stătu deoparte și se uită în altă parte. Același om veni și-l atinse pe braț.

— Plecăm mâine.

— Dacă asta e hotărârea la care ați ajuns, spuse Trung, atunci bine.

Toți membrii grupului stătuseră treji noaptea trecută alături de camaradul lor bolnav. Toți erau obosiți. Nu aveau ce face, așa că numiră câteva santinele și restul se retraseră la cazarmă. Trung se așeză cu spatele lipit de perete. Observă că pe toată întinderea acoperișului de stuf spărturile erau acoperite cu pachete teșite de țigări. Câteva pisici costelive se mișcau de colo-colo, mâncând de pe jos rămășițe de gunoi.

Un membru al gherilei, un flăcău cu un singur ochi, aduse înăuntru un braț de nuci de cocos verzi. Arătă spre pieptul său.

— Eu Mosa, îi spuse el lui Trung într-un soi de limbaj muntenesc.

— Eu *mă numesc,* îl corectă altul.

— Eu mă numesc Mosa, spuse el, întorcând capul într-o parte ca să-l prindă pe Trung în centrul câmpului vizual al singurului său ochi teafăr.

Zâmbi: dinții săi, după obiceiul triburilor acestora de munte, fuseseră piliți. Cu o macetă cam de două ori mai mare ca piciorul său, scalpă partea de sus a nucilor de cocos. Băură laptele și râcâiră fâșii transparente de fruct cu bucăți din coajă.

Oamenii îi oferiră lui Trung un pat de lemn și-i dădură chiar și o pernă. Se aranjară cu toții ca în tabără, unul lângă altul; afară un bărbat stătea santinelă, înăuntru cinci bărbați jucau cărți, în vreme ce unul chibița și altul sforăia în apropiere. Trung încercă să tragă un pui de somn, dar nu reuși să adoarmă. Era sigur că ei petrecuseră multe nopți ca aceasta. Vântul se oprise afară. Auzea râul umflat lovindu-se de maluri. Ziua se întunecă. Santinelele își abandonară avanposturile și veniră înăuntru pentru masa de seară. Pe partea aceea a Van Co Dong-ului nu păreau să fie mai mult de cincisprezece cu toții, bărbați tăcuți, costelivi. Se apărau de orice intrus, nepăsându-le de identitatea lui și nepărând să-și dea seama că nu venea nimeni.

Ținură focul din vatră mocnit toată noaptea ca să alunge țânțarii. Trung dormi cu bandanna peste gură și nas. Pe ceilalți fumul nu părea să-i deranjeze.

Ploaia veni cu mult după lăsatul întunericului. Bărbații începură să-și depoziteze echipamentul în locuri ferite de apă și se rearanjară cu toții, repetând: „Mișcarea! Mișcarea!” Se întinseră în noile poziții în timp ce ploaia șiroia în jurul lor prin spărturile din acoperiș. Nimeni nu vorbea; ascultau clipocitul apei. La lumina lumânării Trung le văzu fețele privind în gol. Dar buna lor dispoziție sporea. Se cânta și se râdea. Erau niște băieți buni. Făceau doar ceea ce se cerea făcut. Când ploaia se înteți, îndesară alte pachete teșite de țigări ici și colo în tavan.

La miezul nopții, patru căței se furișară înăuntru și începură să umble în tăcere. Trung era singurul treaz. Îndreptă lanterna în jur. Când îi ajunse raza ei, cățeii o zbughiră afară. Lumina răzbătu prin fumul de vatră și se jucă peste bărbații și băieții care dormeau în grupuri de doi sau trei. Stăteau umăr la umăr, cu brațele petrecute peste celălalt, atingându-se într-un fel familiar.

În zori, Trung ieși afară, se așeză cu picioarele încrucișate pe iarba umedă și își limpezi mintea concentrându-se asupra respirației pe nas, așa cum, în copilărie, făcea în fiecare dimineață și seară la templu. Și o făcea din nou acum, zilnic, vreme de aproape un an, deși habar nu avea de ce. Exercițiul îl transforma într-un comunist jalnic. De fapt, nu mai era convins că sângele și revoluția sunt unelte folositoare pentru modificarea conceptelor din mintea unei persoane. Cine o spusese oare? Probabil Confucius: „Nu pot sculpta în piatră cu barosul; nu pot elibera sufletul unui om prin violență”. Pacea era aici, pacea era acum. Pacea promisă în orice alt timp sau loc era o minciună.

Cei patru câini de noaptea trecută – ei fuseseră cele Patru Nobile Adevăruri care-i goniseră

minciunile în întuneric.

… Își pierdea concentrarea. Redeveni atent la propria-i respirație.

Se întrebă din nou de ce-i ceruse bani lui Hao.

Fața lui Hao când m-a văzut: ca a cățelușului cu care m-am jucat prea dur. Piticuțul a ajuns să se teamă de mine. Eu l-am iubit. A, nu…

… Mai devreme sau mai târziu mintea pune stăpânire pe un gând și-l urmărește în labirint, un gând care se ramifică în altul. Apoi labirintul se prăbușește în sine și te trezești afară. N-ai fost niciodată înăuntru – a fost un vis.

Se concentră din nou la respirație.

Dimineața – o ceață care ascundea râul și un nor agățat pe stâncile de dincolo de el. Îi auzi pe băieți cum se foiesc înăuntru, trezindu-se pentru a întâmpina cel mai mare triumf al pământului: o nouă zi în afara mormântului. Cu ochii cârpiți de somn, cu păturile înfășurate în jurul corpului, toți se împleticiră afară ca să urineze.

— Tinerii mei, cât sunteți în viață, le spuse el, descoperiți cum să vă treziți din coșmarul ăsta.

Băieții îi aruncară priviri somnoroase.

• 1965 •

Conform rutinei săptămânale, în seara zilei de luni William
„Skip” Sands din cadrul Agenției Centrale de Informații a SUA își punea la încercare energiile însoțind o patrulă mixtă a armatei și poliției filipineze într-o căutare zadarnică de oameni invizibili prin locuri întunecate din munți. De data aceasta, prietenul său, maiorul Aguinaldo, nu putuse veni și nimeni altcineva n-a avut idee ce să facă cu americanul. Străbătură toată noaptea drumurile desfundate fără niciun cuvânt, căutând cel mai mic semn lăsat de gherilele Huk, după cum era rutina, și, nevăzând niciunul, Sands se întoarse la locuința personalului cu puțin înaintea zorilor și găsi luminile stinse și aerul condiționat amuțit. Se luase curentul pentru a treia oară în acea săptămână. Își deschise dormitorul către junglă și năduși în pijamale.

Patru ore mai târziu, aparatul de aer condiționat de lângă geam prinse viață și el se trezi brusc în cearșafurile ude de transpirație. Dormise prea mult, probabil că ratase micul dejun și va trebui să sară peste exercițiile sale matinale de gimnastică. Făcu rapid un duș, se îmbrăcă în pantaloni kaki și o cămașă indigenă strâmtă, un obiect vestimentar vaporos numit „barong tagalog”, cadou din partea prietenului său filipinez, maiorul Aguinaldo.

La parter găsi un loc pregătit pentru el la masa de mahon, altfel goală. Gheața i se topise în paharul de apă. Lângă el se aflau ziarele de dimineață, care erau de fapt vechi de o zi, trimise cu un curier din Manila. Sebastian, servitorul, veni din bucătărie și spuse:

— Bună dimineața, Skeep. Vine frizerul.

— Când?

— Vine acum.

— Unde e?

— În bucătărie. Vrei micul dejun înainte? Vrei ou?

— Doar cafea, te rog.

— Vrei șuncă și ou?

— Crezi că mă înțelegi dacă iau doar cafea?

— Cum să fie oul? Moale?

— Adu-l, adu-l.

Ședea la o masă din fața unei ferestre late care dădea spre panorama aiuritoare oferită de un teren de golf cu două găuri, înconjurat de jungla bătrână. Stațiunea aceasta mică – un spațiu de locuit, încăperile servitorilor, o magazie și un atelier – fusese construită pentru uzul personalului de la Corporația Del Monte, pe timp de concediu. Sands nu întâlnise încă pe nimeni de la Del Monte și de-acum nici nu se mai aștepta să întâlnească. Doar alți doi oameni mai păreau să stea acolo, un specialist de origine britanică în țânțari și un neamț pe care Sands îl bănuia că este un specialist de-un soi mai sinistru, poate un lunetist.

Șuncă și ouă la micul dejun. Ouă mititele. Șunca era întotdeauna gustoasă. Orez, dar nu și cartofi. O baghetă de pâine moale, dar nu și pâine prăjită. Filipinezi se fâțâiau de colo-colo în uniforme albe, cu mopuri și cârpe, îndepărtând mizeria și mucegaiul. Un tânăr îmbrăcat doar într-un șort negru patină pe lângă arcadă spre încăperea principală pe două jumătăți răsturnate de coajă de cocos, lustruind podeaua de lemn.

Sands citi prima pagină din *Manila Times.* Un gangster pe nume Boy Golden fusese omorât în apartamentul său, în living. Sands studie fotografia cadavrului: în halat de baie, cu mâinile și picioarele în unghiuri ciudate și cu limba ieșită din gură.

Apăru frizerul, un bătrân care aducea cu el o cutie de lemn, și Skip spuse:

— Să ieșim în spate.

Trecură de glasvand și ieșiră în patio.

Era o zi senină, aparent inofensivă. Pe el totuși îl îngrijora cerul. Plouase șase săptămâni în șir, din clipa sosirii sale în Manila la mijlocul lui iunie, după care se oprise din senin. Aceasta era prima sa călătorie în afara granițelor Americii. Nu locuise niciodată altundeva decât în Kansas, până când urcase cu o valiză roș-portocalie în autobuzul spre Bloomington, Indiana, la universitate; dar de mai multe ori în copilărie și încă o dată în adolescență vizitase Bostonul pentru a sta cu familia din partea tatălui, locuind acolo aproape o vară întreagă, ultima oară în mijlocul unor rude impunătoare, o hoardă de polițiști solizi și soldați veterani, ca niște buldogi, toți irlandezi, și neliniștitele lor soții, ca niște pudeli. Îl copleșiseră cu vulgaritatea lor inconștientă și cu flecăreala lor zgomotoasă, îl îmbrățișaseră, îl iubiseră, se dovediseră a fi familia pe care n-o găsise niciodată în sânul șlehtei din Midwest a mamei sale, niște ființe care se tratau reciproc ca niște cunoștințe oarecare. Păstra puține amintiri despre tatăl lui, victimă a atacului de la Pearl Harbor. Unchii lui irlandezi din Boston îi arătaseră calea, îi schițaseră conturul persoanei care avea să ajungă într-o bună zi, la maturitate. El nu credea că ajunsese acolo. Conturul acela nu-l făcuse decât să-și vadă micimea.

Acum, simțea aceeași căldură, aceeași amabilitate din partea acestor filipinezi, acestor fermecători irlandezi în miniatură. Tocmai începuse cea de-a opta săptămână a lui în Filipine. Îi plăceau oamenii, ura clima. Era debutul celui de-al treilea an în care servea Statele Unite în calitate de membru al Agenției Centrale de Informații. Considera că Agenția și țara sa erau deopotrivă glorioase.

— Vreau să mă iei doar pe margini, îi spuse bătrânului. Influențat de răposatul președinte Kennedy începuse să-și lase părul să crească și, recent – influențat poate de reminiscențele

spaniole din regiune –, își lăsase și un început de mustață.

În vreme ce bătrânul îl tundea, Sands consultă al doilea oracol, *Manila Enquirer*: cel mai amplu articol de pe prima pagină se anunța drept primul dintr-o serie dedicată reportajelor pelerinilor filipinezi despre miracole uimitoare, inclusiv vindecări de astmă, o cruce de lemn care se preschimbase în aur, o cruce din piatră care se mișca, o icoană de ghips care plângea, o altă icoană care sângera.

Frizerul îi puse în față o oglindă de patruzeci și cinci pe cincisprezece centimetri. Bine că nu trebuia să-și arate capul prin capitală. Mustața exista doar ca intenție și părul îi ajunsese de o lungime medie, prea lung pentru a trece neobservat, prea scurt pentru a contraveni regulamentului. Câți ani avusese o tunsoare militărească? Opt, nouă – din dimineața interviului cu personalul de recrutare al Agenției, când veniseră în campusul din Bloomington. Amândoi ofițerii purtau costum de afaceri și tunsori soldățești, cum observase el în după-masa precedentă, când le spionase sosirea la spațiul de cazare pentru oaspeți al facultății – sosirea ofițerilor de recrutare cu tunsori cazone de la Agenția Centrală de Informații. Îi plăcuse cuvântul Central.

Aici, la o zi de mers cu mașina de la Manila, pe niște drumuri înfiorătoare, nu se simțea deloc în miezul acțiunii. Citea ziare pline de superstiții. Se uita fără țintă la iedera de pe pereții de stuc, la dârele de mucegai de pe pereți, la șopârlele de pe pereți, la furunculele de noroi de pe pereți.

Din micul patio, de acolo de unde stătea acum, Sands simțea în aer tensiune, un soi de vrajbă reprimată între muncitorii – nu-i plăcea să-i considere „servitori” – casei. Asta îi stârnea curiozitatea. Dar, crescut fiind în inima Americii, își făcuse o profesiune de credință din evitarea

controverselor personale, ignorarea privirilor piezișe, îmbrățișarea discreției, izolarea față de vocile ridicate în alte camere.

Sebastian ieși în patio cu un aer cam agitat și spuse:

— A venit cineva să te vadă.

— Cine?

— O să-ți spună el. Dă-mi voie să nu spun eu.

Dar trecură douăzeci de minute și nu apăru nimeni să-l vadă.

Sands își termină frizura, intră în salonul răcoros cu podele de lemn lustruit. Gol. Nici în zona unde se lua masa nu era nimeni, cu excepția lui Sebastian, care așternea masa de prânz.

— A fost cineva aici să mă vadă?

— Cineva? Nu… cred că nimeni.

— N-ai spus tu că am un vizitator?

— Nimeni, domnule.

— Minunat, mersi, ține-mă pe spini.

Se întoarse în patio și se așeză într-un fotoliu de trestie. Acolo putea fie să citească știrile, fie să-l urmărească pe entomologul englez, un bărbat pe nume Anders Pitchfork, cum, cu o crosă numărul trei, trimite o minge de golf de pe un lac de verde de dimensiuni normale pe celălalt lac de verde, pe terenul de golf de dimensiuni extrem de reduse. Cei aproximativ doi acri de peluză erau atent îngrijiți, cu iarbă uniform așternută, împrejmuiți de un gard de plasă înalt, de care vegetația înconjurătoare se agăța implacabilă. Pitchfork, un londonez cărunt, în bermude și tricou Ban-lon galben, expert în țânțari anofeli, își petrecea diminețile acolo, pe teren, până când soarele trecea de acoperișul clădirii și-l trimitea să-și facă meseria, adică să stârpească malaria.

În lungul colonadei, Sands îl vedea pe vizitatorul neamț cum își lua micul dejun în pijamale pe patioul privat din fața camerei sale. Neamțul venise în regiunea aceasta să ucidă pe cineva – Sands credea asta după ce vorbise cu el

doar de două ori. Șeful de sector îl însoțise din Manila și, deși vizita șefului avusese ca intenție, pentru ochii lumii, punerea la punct a lui Sands, își petrecuse tot timpul cu neamțul și-l instruise pe Sands doar să „se facă disponibil și să-l lase în pace”.

Cât despre Pitchfork[1], vindecătorul de malarie cu nume indimenticabil – doar strângea informații. Era posibil să coordoneze agenții, de-un fel ori de altul, din sate.

Lui Sands îi plăcea să ghicească ocupația fiecăruia. Oamenii veneau și plecau cu treburi neștiute. În Anglia, un loc ca acesta s-ar fi numit „adăpost”. În SUA, în Virginia cel puțin, Sands fusese antrenat să nu considere niciun loc ca fiind adăpost. Să nu-și găsească nicio insuliță pe tot întinsul mării. Colonelul, instructorul lui cel mai apropiat, se asigurase că toți recruții săi, până la ultimul, învățau pe de rost capitolul „Coasta de sub vânt” din romanul lui Melville, *Moby Dick*:

> „*Cum, însă, adevărul suprem, adevărul nețărmurit și infinit ca*
> *Dumnezeu rezidă numai în detașarea de pământ – e preferabil să pieri în acel infinit urlător, decât să fii azvârlit mișelește spre coasta de sub vânturi, chiar dacă ea ar însemna salvarea*! *Căci, vai, cine-ar dori să se târască, aidoma unui vierme, spre uscat*?!”[2].

Pitchfork așeză mingea pe un trunchi de copac, alese din trusa de lângă lacul de verde o crosă de lemn cu capăt mare și trimise o minge peste gard, departe, în verdeață.

Între timp, potrivit ziarului *Enquirer,* pirații capturaseră un petrolier pe marea Sulu, ucigând doi membri ai echipajului. În Cebu City, un candidat la primărie și unul dintre susținătorii lui fuseseră ciuruiți de gloanțe chiar de fratele

candidatului. Ucigașul îl susținea pe oponentul fratelui său – tatăl lor. Împușcat fusese și guvernatorul provinciei Camiguin, făptașul fiind, spunea ziarul, „un descreierat”, care mai ucisese doi oameni „după ce i se întunecase mintea”.

Iar acum neamțul făcea exerciții de tragere la țintă împotriva unui arbore de cauciuc, cu un tub de suflat săgeți: unul nici pe departe primitiv, bănuia Sands, căci se demonta frumos în trei bucăți egale. Asamblat, avea mai bine de un metru și jumătate în lungime, iar săgețile, albe și conice, păreau lungi de optsprezece-douăzeci de centimetri; ca semnele pentru mingea de golf, dar ceva mai lunguiețe. Neamțul le trimitea cu precizie în scoarța copacului, oprindu-se des pentru a-și tampona fața cu o batistă.

•

Skip avea o întâlnire în sat cu un prieten, maiorul Eddie Aguinaldo din armata filipineză.

Skip și asasinul neamț, care era posibil să nu fie asasin, și nici măcar neamț, coborâră împreună până la jumătatea muntelui, la piață. Luară mașina personalului, dotată cu aer condiționat, contemplând prin geamurile închise, de pe bancheta din spate, casele acoperite cu stuf din bușteni contorsionați, tăiați din topor, caprele priponite, găinile hoinare, câinii împleticiți. Când trecură pe lângă bunicuțele care stăteau pe vine în pridvoare prăfoase, scuipând nuci roșii de betel, găști întregi de copilași se desprinseră de lângă ele și alergară în pas cu mașina.

— Ce-i asta? Spun ceva…

— „Ituri”, îi zise Sands neamțului.

— Ce-i asta? Ai spus cumva „ituri”? Înseamnă…? Ce înseamnă?

— Părinții lor obișnuiau să le ceară soldaților chibrituri. „Chibrituri! Chibrituri!” Acum, ei strigă doar: „Ituri, ituri, ituri”. Habar n-au ce înseamnă asta. Nu mai sunt soldați pe aici și dacă vor un chibrit spun „posporo”.

Dar bătrânele fugeau disperate după copii, cum nu mai văzuse până atunci.

— Care-i treaba cu oamenii ăștia? îl întrebă pe neamț.

— Au nevoie de-o dietă mai bună. Prea puține proteine.

— Tu o simți? Se pregătește ceva.

— Sunt prea puțini pești sus în munte. Prea puține proteine.

— Ernest, zise Skip, aplecându-se înainte și adresându-se șoferului, se întâmplă astăzi ceva în sat?

— Poate ceva, nu știu, spuse Ernest. Mă pot interesa în jur.

El provenea din Manila și vorbea excelent engleza.

Maiorul Eduardo Aguinaldo, în uniformă apretată, aștepta pe bancheta din spate a unui Mercedes negru în fața restaurantului Monte Mayon, gestionat de un italian și familia lui filipineză. Pavese, italianul, servea orice voiau oamenii să cumpere, adică nu mare lucru. Pentru vizitatori, Pavese pregătea rapid niște spaghete bolognese cu mult ficat de capră. Maiorul îi ură bun venit neamțului și insistă ca acesta să-i spună „Eddie” și să li se alăture la masa de prânz.

Spre surprinderea lui Skip, neamțul acceptă. Oaspetele lor mâncă vorace, cu voluptate. Nu era gras, însă mâncarea părea să fie pasiunea lui. Skip nu-l văzuse atât de fericit. Era un personaj ca un urs, bărbos, cu ochelari cu rame groase, cafenii, o piele care mai degrabă se pârlea decât se bronza și buze mari și moi care i se umezeau când vorbea.

— Hai să comandăm niște espresso de-al lui Pavese, pentru că e plin de viață, propuse Aguinaldo. Skip a stat treaz toată noaptea. E obosit.

— Niciodată! Eu nu sunt niciodată obosit.

— Au fost buni cu tine oamenii mei?

— Extrem de respectuoși. Mersi.

— Dar n-ați localizat nicio gherilă Huk.

— Numai dacă nu se ascundeau pe marginea drumului și noi nu i-am observat.

— Ce spui de băieții de la PF?

Aceștia erau Poliția Filipineză.

— PF? Cei de la PF au fost de treabă. Cam reținuți.

— Nu le prea convine ajutorul armatei. Nu pot spune că-i învinuiesc. Nu suntem în război. Gherilele Huk sunt formate în mare parte doar din renegați. Au fost reduși la statutul de bandiți.

— Corect.

Dar asemenea excursuri erau singura strategie a lui Sands de a acumula puncte și de a fi trimis înapoi la Manila sau, și mai bine, în Saigon. Mai presus de orice, patrulele acelea prin junglă îl ușurau de neplăcutul sentiment că trecuse printr-un riguros proces de antrenament, stătuse atârnat de frânghie pe stânci, se parașutase în nori de furtună, transpirase lucrând cu materiale explozive, se cățărase peste sârmă ghimpată, traversase torente de apă prin întunericul nopții, fusese interogat ore în șir legat de un scaun, totul pentru a deveni un funcționar, nimic mai mult decât un funcționar. Să compileze. Să sorteze. Să realizeze ceea ce orice bibliotecară rămasă fată bătrână putea realiza.

— Și tu ce ai făcut azi-noapte? îl întrebă pe Eddie.

— Eu? M-am retras devreme și am citit *James Bond.*

— Glumești.

— Poate o să mergem în patrulă în seara asta. Vrei să vii? îl întrebă Aguinaldo pe neamț. Poate fi deosebit de palpitant.

Neamțul era nedumerit.

— Care este scopul? îl întrebă el pe Sands.

— Prietenul nostru n-o să vină, îi spuse Sands lui Eddie.

— Eu merg mai departe, explică neamțul.

— Mai departe?

— La tren.

— O. La gară. Pleci la Manila, zise Aguinaldo. Păcat. Micile noastre patrule pot fi niște experiențe revigorante.

De parcă s-ar fi aflat mai tot timpul sub foc deschis. Nimic de genul ăsta nu se întâmplase vreodată, din câte știa Skip. Eddie era naiv, însă îi plăcea să pară amenințător.

Cu trei săptămâni în urmă, în Manila, Sands îl văzuse pe Eddie jucându-l pe Henry Higgins într-o reprezentație cu *My Fair Lady* și nu-și putea șterge din minte imaginea prietenului său maior machiat din abundență, pudrat și umblând țanțoș pe scenă îmbrăcat în smoching; oprindu-se; întorcându-se spre o frumoasă actriță filipineză și spunând: „Liza, unde păcatele mele-mi sunt șoșonii?” Publicul alcătuit din afaceriști filipinezi și familiile lor se ridicaseră în picioare, aplaudând frenetic. Și Sands fusese impresionat.

— Ce-i chestia aia cu care înveți să tragi? îl întrebă Sands pe neamț.

— Te referi la *sumpit.* Nu?

— Un tub cu săgeți?

— Da. De la tribul Moro.

— *Sumpit* e un cuvânt tagalog?

— Cred că e destul de răspândit, spuse Eddie.

— E un cuvânt folosit peste tot pe insulele astea, aprobă neamțul.

— Și din ce-i făcut?

— Construit, adică?

— Da.

— Magneziu.

— Magneziu. Pentru Dumnezeu.

— Suficient de robust. Suficient de ușor.

— Cine ți l-a făcut?

Întrebase doar de dragul discuției, dar rămase uimit când văzu că Eddie și asasinul schimbară o privire.

— Niște oameni din Manila, zise neamțul și Sands abandonă subiectul.

După masă, toți trei luară cafea espresso servită în ceșcuțe. Până să vină în acest sat-stațiune, Sands nu mai băuse niciodată espresso.

— Ce se întâmplă astăzi, Eddie?

— Nu știu la ce te referi.

— E vorba de-un soi de… nu știu… un soi de aniversare tristă? Cum ar fi ziua morții unui mare conducător? De ce pare toată lumea atât de posomorâtă?

— Vrei să spui încordată.

— Mda. Posomorât încordată.

— Cred că au fost băgați în sperieți, Skip. Bântuie un vampir. Un soi de vampir numit *aswang*.

Neamțul spuse:

— Vampir? Adică Dracula?

— *Aswang*-ul se poate transforma în oricine, poate lua orice formă. Îți dai seama ce necaz – asta înseamnă că oricine poate fi vampir. Când se pornește un astfel de zvon, se împrăștie în sat ca o otravă rece. Săptămâna trecută, într-o seară – miercurea trecută, în jur de ora opt – am văzut o ceată de oameni strânși în fața pieței care băteau o femeie bătrână și strigau: „Aswang! Aswang!”

— O băteau? O bătrână? zise Skip. Cu ce o băteau?

— Cu orice le cădea în mână. Nu vedeam prea bine. Era întuneric. Mi s-a părut că femeia a scăpat după colț. Dar mai târziu un prăvăliaș mi-a spus că s-a transformat în papagal și și-a luat zborul. Papagalul a ciupit un copilaș, care peste două ore a murit. Preotul nu poate face nimic. Până și preotul e neputincios.

— Oamenii ăștia-s ca niște copii demenți, spuse neamțul.

După ce mâncară și tovarășul lor plecă mai departe cu mașina personalului, coborând muntele către linia de tren, în drum spre Manila, Skip spuse:

— Îl cunoști pe tipul ăsta?

— Nu, recunoscu Eddie. Chiar crezi că e neamț?
— Cred că e străin. Și ciudat.
— S-a întâlnit cu colonelul și acum pleacă.
— Cu colonelul… când?
— Important e că nu i s-a prezentat.
— L-ai întrebat cum îl cheamă?
— Nu. Cum își spune?
— N-am întrebat.
— N-a zis nimic de plată. Achit eu nota.

Eddie discută cu o filipineză durdulie despre care Skip credea că este doamna Pavese, după care se întoarse spunând:

— Stai să iau fructe pentru micul dejun de mâine.

Sands zise:

— Am înțeles că mango și bananele sunt bune în perioada asta a anului. Fructele tropicale în general.

— Faci cumva o glumă?

— Da, fac.

Intrară în piața cu acoperișul ei scund – o prelată peticită și mirosind rânced a măcelărie și a legume stricate. După ei se luară cerșetori schilozi, cu malformații incredibile, târându-se pe podeaua de pământ tasat. Se apropiară și câțiva copilași, dar cerșetorii – în cărucioare sau în cioturile picioarelor protejate cu coji de cocos, ori arși pe față, orbi și știrbi – îi amenințară pe copii cu bastoane sau cu capetele boante ale membrelor amputate, șuierând și înjurând. Aguinaldo scoase pistolul de la șold și-l îndreptă spre ceata aceea de necăjiți și aceștia se dădură înapoi toți deodată lăsându-se păgubași. Se târgui iute cu bătrâna care vindea papaya și se întoarseră în stradă.

Eddie îl duse pe Sands cu Mercedesul lui înapoi la Del Monte House. Până în acel punct, nu-și spuseseră nimic semnificativ. Sands se feri să întrebe dacă întâlnirea lor avea vreun scop. Eddie intră cu el, dar nu înainte să deschidă portbagajul

mașinii și să scoată un pachet greu, dreptunghiular, învelit în hârtie maro și legat cu sfoară.

— Am ceva pentru tine. Un dar de rămas-bun.

La îndemnul său, se așezară din nou împreună pe bancheta din spate – tapisată cu piele și acoperită cu un cearșaf alb, acum cenușiu.

Eddie ținu pachetul pe genunchi și despachetă o carabină M1, modelul folosit de paramilitari, cu pat metalic rabatabil. Mânerul de lemn din față fusese refinisat și încrustat cu un desen complicat. Îi înmână arma lui Skip.

Sands o învârti în mâini. Eddie plimbă o lanternă mică peste gravură.

— E remarcabil, Eddie. E-o lucrătură fantastică. Îți rămân profund recunoscător.

— Cureaua e din piele.

— Da. Se vede.

— E bunicică.

— Sunt onorat și recunoscător.

Sands o spunea cu sinceritate.

— S-au ocupat de ea doi băieți de la Biroul Național de Investigații. Sunt niște armurieri fenomenali.

— Remarcabil. Dar ai spus că-i un dar de rămas-bun. Cine pleacă?

— Așadar, n-ai primit încă niciun ordin?

— Nu. Nimic. Despre ce-i vorba?

— Nimic. Maiorul zâmbi în felul său afectat, a la Henry Higgins. Dar e posibil să primești o misiune.

— Nu mă fierbe fără apă, Eddie, nu mă perpeli la foc mic! Nu mă ține pe jar!

— Am spus ceva? Știu la fel de puține ca tine. Ai vorbi despre asta cu colonelul?

— Nu l-am văzut de câteva săptămâni bune. E la Washington.

— E aici.

— Adică în Manila?

— Aici, în San Marcos. De fapt, sunt sigur că e în casă.

— În casă? Dumnezeule mare. Nu. E-o farsă.

— Înțeleg că sunteți rude.

— E-o farsă, așa-i?

— Numai dacă nu a pus-o el la cale. Am vorbit cu el la telefon dimineață. Spunea că vorbește din casa asta.

— Ha. Ha.

Sands se simțea aiurea scoțând doar onomatopee, însă cuvintele îl depășeau.

— Îl cunoști destul de bine?

— La fel de bine ca… hm. Nu știu. El m-a antrenat.

— Asta înseamnă că nu-l cunoști. Înseamnă că el te cunoaște pe tine.

— Așa-i, așa-i.

— E adevărat că ți-e de fapt rudă? Ți-e unchi sau ceva?

— Așa umblă vorba?

— Poate că-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.

— Da, mi-este unchi. E fratele tatei.

— Fascinant.

— Scuze, Eddie. Nu-mi place să recunosc asta.

— Dar e un om deosebit.

— Nu despre asta e vorba. Nu-mi place să mă împăunez cu numele lui.

— Ar trebui să fii mândru de familia ta, Skip. Să fii întotdeauna mândru de familia ta.

Sands intră în casă pentru a se asigura că este o greșeală, însă era întru totul adevărat. Colonelul, unchiul său, ședea în salon și bea un cocteil cu Anders Pitchfork.

— Văd că ești îmbrăcat de seară, spuse colonelul, referindu-se la barong-ul lui Skip, ridicându-se și întinzând mâna, care era puternică, ușor umedă și rece de la paharul cu băutură. Colonelul însuși purta o cămașă cu imprimeu hawaiian. Era un om deopotrivă cu piept și cu pântece bombat, dar și crăcănat și ars de soare. Nu era cu mult mai înalt ca maiorul filipinez, dar

părea monumental. Pe capul ca o nicovală, părul argintiu era tuns soldățește. În clipa aceea era beat și nu-l ținea în picioare decât forța trecutului său: fotbal pentru Knute Rockne la Notre Dame, misiuni pentru Tigrii Zburători în Birmania, operațiuni anti-gherilă aici, în jungla aceasta, cu Edward Lansdale, și, mai recent, în Vietnamul de Sud. În Birmania, în ’41, luni întregi fusese prizonier de război, apoi evadase. Și se luptase cu Tigrii Malaezi și cu Pathet Lao; ținuse piept dușmanilor pe multe fronturi asiatice. Skip îl iubea, însă îl întrista vederea lui.

— Eddie, spuse colonelul, luând mâna maiorului în ambele mâini ale sale, ducându-și mâna stângă mai sus și strângându-l de deasupra cotului, onorându-i bicepșii, hai să ne-mbătăm.

— Prea devreme!

— Prea devreme! Fir-ar… și-i prea târziu pentru mine ca să mai pot face ceva!

— Prea devreme! Doar ceai, te rog, se adresă Eddie servitorului și Skip ceru același lucru.

Colonelul se uită curios la pachetul de sub brațul lui Skip.

— Pește pentru cină?

— Arată-i! îl îndemnă Eddie și Skip așeză pușca M1 pe măsuța de alamă pentru cafea, cuibărită în ambalajul ei desfăcut.

Colonelul se așeză și ținu pușca pe genunchi exact cum, cu câteva momente în urmă, făcuse și Skip în mașină, citindu-i gravura complicată cu degetele.

— Fantastică lucrătură.

Zâmbi, însă fără să ridice privirea spre nimeni. Întinse mâna lângă el pe podea și-i dădu lui Skip o pungă de cumpărături din hârtie maro.

— Facem schimb.

— Nu, mersi.

— Ce-i în pungă? întrebă Eddie.

— Un colet de la ambasador, răspunse colonelul.

— A! Misterios!

Ca de obicei, colonelul bea din două pahare în același timp. Îl flutură pe cel de apă, acum gol, spre servitor.

— Sebastian, ai rămas fără pic de Bushmills?

— Vine-acum whisky irlandez Bushmills! anunță tânărul.

Pitchfork zise:

— Servitorii par să te cunoască.

— Nu-s un vizitator frecvent.

— Cred că sunt fascinați de tine.

— Poate că dau bacșiș gras.

Colonelul se ridică și se duse la găleata de pe poliță pentru a-și pune niște gheață în pahar cu degetele și rămase acolo, uitându-se afară cu aerul cuiva pe cale să-și împărtășească un gând. Așteptară cu toții, dar el nu făcu decât să soarbă din băutură.

Pitchfork întrebă:

— Colonele, îți place golful?

Eddie râse.

— Dacă-l duci pe colonelul nostru acolo afară, o să facă terci terenul.

— Mă feresc de soarele tropical, mărturisi colonelul.

Privi admirativ posteriorul servitoarei care așeza serviciul de ceai pe măsuța de alamă. După ce luară toți câte ceva în mână, el își ridică paharul:

— Pentru ultimul Huk. Fie ca acesta să-și afle curând odihna veșnică.

— Ultimul Huk! repetară ceilalți cu voci puternice.

Colonelul bău prelung, oftă și spuse:

— Fie ca dușmanul să ne fie pe măsură.

Pitchfork zise:

— Bravo, bravo!

Skip duse în camera sa punga de hârtie și minunata pușcă și le așeză pe amândouă pe pat, ușurat să se afle pentru un minut singur. Menajera

lăsase încăperea să se aerisească. Skip închise obloanele și porni aerul condiționat.

Răsturnă conținutul pungii pe pat: o duzină de borcane de 250 de grame cu clei de cauciuc. Aceasta era substanța existentei sale.

Întregul sistem de catalogare cu cartonașe al colonelului, peste 19.000 de piese ordonate de la cea mai veche la cea mai recentă, stătea pe patru mese pliante împinse lângă perete de-o parte și de cealaltă a ușii de la baia lui Skip; peste 19.000 de cartonașe de șapte pe doisprezece centimetri într-o duzină de sertărașe înguste de lemn construite, îi spusese colonelul, în atelierele din complexul guvernamental Seafront din Manila. Pe podea, sub măsuță, așteptau șapte cutii de paisprezece kilograme cu cartonașe albe și două cutii pline cu mii de fotocopii de douăzeci pe douăzeci și opt de centimetri, același sistem de 19.000 de cartonașe în duplicat, patru cartonașe pe pagină. Sarcina principală a lui Skip, tema sa de bază în această etapă a vieții sale, scopul său în dormitorul acela mare de lângă micul teren de golf, era să creeze un al doilea catalog aranjat pe categorii gândite de colonel, apoi să facă note de trimitere între cele două. Sands nu avea niciun secretar, niciun ajutor – aceasta era biblioteca privată de informații a colonelului, arhiva sa, ascunzătoarea sa. Susținea că el însuși făcuse toate fotocopiile, susținea că Skip era singura persoană, în afară de el, care atinsese acele taine.

Tăietorul mare de hârtie, în formă de ghilotină, și rândurile lungi, lungi de borcane cu clei. Și zecile de sertărașe, robuste locașuri lungi de un metru, precum cele din biblioteci, fiecare cu patru cifre scrise de tipar pe partea din față…

2242

… numărul norocos al colonelului: 2 februarie 1942, data evadării sale din mâinile japonezilor.

Auzea pe colonel spunând o poveste. Răcnetele sale străbăteau casa în vreme ce ceilalți râdeau. Sands simțea în prezența unchiului său o rușinoasă și feciorelnică disperare. Cum să devină el o persoană atât de sigură, atât de energică precum colonelul Francis Sands? Încă de timpuriu recunoscuse că este slab din fire și impresionabil și se hotărâse să-și găsească eroi, modele în viață. John F. Kennedy fusese unul. Lincoln, Socrate, Marc Aureliu… Zâmbetul colonelului în timp ce examinase pușca – oare el știuse dinainte că Skip va primi arma aceea? Uneori, colonelul avea un fel de a zâmbi… iritant pentru Skip… un joc șiret al buzelor.

Cu mult înainte să calce pe urmele unchiului său în serviciul de informații – de fapt, înainte de înființarea CIA-ului –, în copilărie, Skip făcuse din Francis Sands o legendă personală. Francis ridica greutăți, făcea box, juca fotbal. Pilot de avion, luptător, spion.

În Bloomington, în ziua aceea din urmă cu nouă ani, ofițerul de recrutare întrebase:

— De ce vrei să intri în Agenție?

— Pentru că unchiul meu zice că vrea să-i fiu coleg.

Ofițerul nu clipise. De parcă s-ar fi așteptat la răspunsul acesta.

— Și cine este unchiul tău?

— Francis Sands.

La aceasta, omul clipise.

— Doar nu colonelul!

— Ba da. În război era colonel.

Al doilea bărbat spusese:

— Odată ce ești colonel, așa rămâi.

Era în primul an de facultate atunci și avea optsprezece ani. Mutarea la Universitatea din Indiana era prima sa schimbare de domiciliu din 1942 încoace, când, în urma morții tatălui său pe vasul *Arizona* la Pearl Harbor, mama lui, tânăra văduvă, îl dusese din San Diego, California, înapoi

în câmpiile începuturilor ei, la Clements, în Kansas, pentru a-și petrece restul copilăriei alături de ea în casa aceea tăcută, în tristețea aceea care nu știa că este tristețe. Îl adusese acasă în Clements la începutul lui februarie, exact în luna în care cumnatul ei Francis Xavier, membrul Tigrilor Zburători capturat pe front, evadase la bordul unei nave japoneze cu prizonieri de război pe Marea Chinei.

După absolvire, Skip acceptase să fie angajat în CIA, dar înainte să înceapă antrenamentul se întoarse la școală pentru a obține un master în literatură comparată la Universitatea George Washington, unde ajutase naționaliști chinezi aflați în exil să-și traducă eseurile, poveștile și poeziile din patria lor comunistă. Cele câteva reviste care publicau astfel de materiale erau finanțate aproape exclusiv de CIA. Primea o leafă lunară din partea Fundației de Literatură Universală, un organ al CIA.

În acea zi din 1955, când pomenise numele unchiului său, amândoi ofițerii de recrutare zâmbiseră; și zâmbise și Skip, dar numai pentru că zâmbiseră ei. Al doilea bărbat spusese:

— Dacă te interesează o carieră alături de noi, cred că-ți putem găsi un loc.

Și chiar îi găsiseră. Iar aici, înaintea lui se întindea cariera sa: 19.000 de notițe de interogatoriu, aproape toate fără vreun sens pentru el…

> *Duval, Jacques* (*?*), *deține 4 bărci de pescuit* (*helios, suvenir, devinette, renard*). [Golful Da Nang], *soția* [Tran Lu (*Luu*??)] *ambarcațiuni inf pos utilizare criminală/informațională. Niciun profit din pescuit. CXR*

… ultimele trei litere îl desemnau pe cel care făcuse nota. Skip începuse să întocmească și el

notițe, citate din eroii săi: „Nu te întreba ce poate țara să facă pentru tine…” – pe cartonașe marcate JFK, LINC, SOC, teancul cel mai gros fiind din *Meditațiile* lui Marc Aureliu, mesaje pe care venerabilul împărat roman, încolțit și singur la granița imperiului său, și le notase în al doilea secol după Hristos:

> „*Nimic nu-i face bine unui om dacă nu-l ajută să fie drept, disciplinat, curajos și independent*; *și nimic nu-i face rău decât dacă are efectul contrar*”. *MAM*

Când Skip se apropie de sufragerie, Pitchfork părea să urle:

— Bravo, bravo!

Fuseseră serviți deja cu primul fel de mâncare: pește și orez. Skip își luă locul în fața unei farfurii goale de-a stânga colonelului și servitorul îi aduse porția. Mâncare la lumina palidă a sfeșnicelor. Când se luă curentul, atmosfera aproape că nu avu de suferit. Zumzetul aerului condiționat se stinse în aripile clădirii, ventilatorul de pe tavanul salonului își încetă bolboroseala și rămase nemișcat.

Între timp, colonelul perora nestingherit, cu furculița mai mult în aer, strângând într-o mână paharul de băutură parcă din dorința de a-l ține țintuit pe masă. Vorbea cu un accent irlandez bostonian afectat de anii îndelungați petrecuți la bazele aeriene din Texas și Georgia.

— Unicul țel al lui Lansdale este de a cunoaște oamenii, de a învăța de la ei. Efortul său se ridică la înălțimea artei.

— Bravo, bravo! făcu Pitchfork. Absolut irelevant, dar bravo, bravo!

— Edward Lansdale este o ființă exemplară, zise colonelul. O spun fără rușine.

— Și ce legătură are Lansdale cu *aswang*-ul sau cu oricare dintre celelalte legende ale locului ăstuia? întrebă Eddie.

— Stai să repet și poate că de data asta o să mă auzi, insistă colonelul. Pe Edward Lansdale îl fascinează înainte de toate oamenii înșiși, cântecele lor, poveștile lor, legendele lor. Tot ceea ce iese din fascinația asta în sens de *informație* – pricepi? – este produs secundar. Doamne, da' slab a fost peștele ăla! Sebastian, unde-i peștișorul meu? Unde a dispărut? Hei – îi dai lui cumva peștele meu?

Chiar în clipa aceea, servitorul Sebastian îi oferea lui Skip o a doua porție de pe platoul cu bango. Skip știa că acesta era peștele preferat al colonelului. Oare până și bucătarul să fi fost pus în gardă de vizita lui?

— Bine, să băgăm la burduf, zise colonelul și se mai servi cu o porție. O să vă spun altă dată poveste mea despre *aswang.*

Sebastian așează, din proprie inițiativă, un al treilea pește în farfuria colonelului și plecă spre bucătărie, râzând în barbă. Acolo, în spate, personalul discuta zgomotos, animat. În preajma colonelului și-a poantelor sale, filipinezii prindeau viață. Evidenta sa afecțiune pentru ei îi făcea, cine știe cum, să-și piardă mințile. La fel și pe Eddie. Își descheiase nasturii de la tunică și trecuse de la apă cu gheață la Chardonnay. Skip parcă vedea seara încheindu-se cu discuri de fonograf împrăștiate peste tot pe podeaua lustruită și toți dansând *limbo rock,* căzând în fund. Pe nepusă masă, Eddie spuse:

— L-am cunoscut pe Ed Lansdale! Am colaborat mult cu el!

Chiar așa să fie? Eddie? Skip nu înțelegea cum ar putea fi adevărat așa ceva.

— Anders, îl întrebă Skip pe Pitchfork, care e numele științific al peștelui ăstuia?

— La bango te referi? I se spune pește de lapte. Își depune icrele pe râu în sus, dar trăiește în mare. Chanos salmoneus.

Eddie spuse:

— Pitchfork vorbește mai multe limbi.

Bangosii erau gustoși, semănau cu păstrăvii și nu aveau deloc mirosul acela puternic de pește. AID[3] ajutase la înființarea unei pescării la poalele muntelui. Colonelul mânca fără oprire și cu grijă, desprinzând bucăți de carne de pe oscioare cu furculița și udându-le în timpul mesei cu mai multe whisky-uri. Nu-și schimbase obiceiurile: în fiecare seară după ora cinci bea din abundență și fără părere de rău. Credința nerostită a familiei era că irlandezii beau, dar că a bea înainte de cinci e dovada decadenței și a lipsei de disciplină personală, dar și un nărav aristocrat.

— Vorbește-ne despre *aswang.* Zi-ne o poveste gogonată, îi spuse el lui Eddie.

— Păi, bine atunci, acceptă Eddie, adoptând din nou, credea Skip, ceva din personajul lui Henry Higgins, să vedem: a fost odată ca niciodată, cum încep istorisirile de felul ăsta, un frate și o soră care trăiau cu mama lor, care era de fapt văduvă, după moartea tatălui într-un accident tragic de-un fel ori altul, îmi pare rău că nu-mi amintesc ce fel, dar sunt sigur că a fost unul eroic. Regret că nu mi-ați dat răgazul să mă consult cu bunica mea! Dar, în orice caz, o să încerc să-mi amintesc povestea. Doi copilași, un frate și o soră, iar acum îmi cer din nou scuze, pentru că e vorba de doi orfani, amândoi părinții lor fuseseră uciși, și până la urmă nu mama lor, ci bătrâna mătușă a mamei lor era cea care le purta de grijă într-o colibă, la o oarecare distanță de unul dintre satele noastre din Luzon. Poate chiar sătucul nostru San Marcos, nu exclud deloc varianta asta. Băiatul era puternic și curajos, tânăra fată era frumoasă și bună la suflet. Strămătușa era – ei bine, vă puteți da seama, sunt sigur… strămătușii îi plăcea să-i chinuiască pe cei doi copilași cu prea multe treburi, cu prea multe vorbe aspre și-i cam abțiguia cu mătura pentru a-i face să se grăbească. Fratele și sora o ascultau fără

să se plângă, pentru că erau de fapt respectuoși peste poate.

Satul trăise ferice mult timp, dar în ultima vreme un blestem se abătuse asupra lui și un *aswang* însetat de sânge dăduse iama între miei, dar și între caprele tinere, și mai rău ca orice făcea victime printre copilași, și în special printre tinerele fete precum sora din poveste. Uneori, *aswang*-ul era văzut sub forma unei femei bătrâne, alteori sub forma unui mistreț uriaș cu colți fioroși, iar alteori chiar și sub aceea a unui copil adorabil care-i ademenea pe micuți în umbre și le sorbea sângele nevinovat. Locuitorii din regiune erau îngroziți, zâmbetul nu le mai lumina chipurile, rămâneau în casă noaptea, în jurul lumânărilor, nu se mai duceau în pădure, în junglă, ca să culeagă avocado ori alte plante făcătoare de bine sau ca să vâneze animale. În fiecare după-masă se strângeau în capela satului pentru a se ruga întru pierzania *aswang*-ului, dar totul era zadarnic și, pe deasupra, uneori cădeau din senin victime când se întorceau acasă de la rugăciune.

Ei bine, cum se întâmplă în astfel de cazuri, un sfânt li se arătă fratelui și surorii – Sfântul Gabriel, în zdrențele unui pribeag ce-și făcu într-o zi apariția din junglă. Se întâlni cu copiii la fântână, când ei veniră după apă, și-i dădu băiatului un arc și un sac cu săgeți – cum se numește sacul ăla?

— Tolbă, zise Pitchfork.

— O tolbă cu săgeți. Ce expresie frumoasă! Îi dădu băiatului o tolbă cu săgeți și un arc extrem de rezistent și-i ceru să rămână toată noaptea în hambarul de la poalele potecii, pentru că acolo va curma zilele *aswang*-ului. Multe pisici se strângeau în hambar noaptea, dintre care una era de fapt *aswang*-ul, care lua forma aceasta pentru a trece neobservat. „Dar, domnule, cum îl voi recunoaște eu pe *aswang,* căci nu mi-ai dat săgeți pentru toate pisicile?” Și Sfântul Gabriel spuse: „*Aswang*-ul nu se va juca cu șobolanul când îl va

prinde, îl va rupe imediat în bucăți și se va tăvăli în sângele lui. Când o să vezi o pisică făcând asta, trebuie s-o săgetezi numaidecât, căci acela este *aswang*-ul. Sigur, dacă vei da greș, nu e nevoie să-ți spun că vei fi tu însuși rupt în bucăți de colții *aswang*-ului și că-ți va bea sângele în timp ce viața se va scurge din tine."

„N-am nicio teamă", spuse băiatul, „eu știu că tu ești de fapt Sfântul Gabriel. N-am nicio teamă pentru că, cu ajutorul sfinților, n-o să dau greș."

Când băiatul se întoarse acasă cu săgețile și tot restul, mătușa mamei lui plecate în lumea drepților refuză să-l lase să iasă afară. Spuse că trebuie să doarmă în patul lui noapte de noapte. Se avântă asupra lui cu mătura și-i confiscă armele și le ascunse în stuful cu care era acoperită coliba. Dar pentru întâia oară băiatul nu dădu ascultare protectoarei lui și le fură înapoi în noaptea aceea, se furișă până la hambar cu o lumânare și ascultă în umbrele de acolo, și vă asigur că acestea erau umbre foarte adânci! Și în umbre mișunau forme de șobolani. Și forme de pisici se târau peste tot, cam vreo trei duzini. Care dintre ele să fie *aswang*-ul? Dați-mi voie să vă spun doar că o pereche de colți străluceau roșii în noapte… Se făcu auzit șuieratul unui *aswang*, apoi țipătul lui, și chiar când o arătare teribilă îi sări la gât, băiatul eliberă o săgeată și auzi un bufnet când creatura căzu pe spate, și apoi se auzi un geamăt sugrumat, după care un zgrepțănat de gheare. Bestia rănită se târî undeva, la loc ferit. Scrutând scena, tânărul erou găsi laba retezată a unei pisici uriașe cu gheare ucigașe, laba stângă din față, iar săgeata lui era înțepenită în ea.

Tânărul erou se întoarse acasă, unde hâda lui protectoare bătrână începu să-l ocărască. Sora lui era și ea trează. Strămătușa le dădu ceai și niște orez. „Unde ai fost, frate?" „M-am luptat cu *aswang*-ul, soră, și cred că l-am rănit." Și sora

spuse: „Preaiubită mătușă, și tu ai lipsit în cursul nopții. Unde ai fost?”

„Eu?” zise preaiubita mătușă. „Nu, am fost aici cu tine toată noaptea.” Dar servi ceaiul cu grabă și se scuză, spunând că trebuie să meargă să se întindă.

Mai târziu în acea zi, cei doi copii o găsiră pe bătrână spânzurată de copacul de afară. Sub ea sângele se strângea baltă, picurând din locul de unde-i lipsea brațul stâng. Mai devreme, când le turnase ceai, ascunsese de ei sub capot brațul retezat, din care viața i se scurgea picătură cu picătură, sângele otrăvit al *aswang*-ului.

E o poveste veche, spuse Eddie. Am auzit-o de multe ori. Dar oamenii cred că se va întâmpla, iar acum cred că s-a întâmplat aici, ieri, săptămâna asta. Dumnezeule mare, zise el, mai turnându-și niște Chardonnay, scuturând sticla deasupra paharului în vreme ce publicul lui restrâns aplauda, am stat aici sporovăind și am băut o sticlă întreagă?

Colonelul scotea deja dopul altei sticle.

— Ai sânge irlandez în tine, amice. Ridică paharul pentru toast: Azi e ziua de naștere a comandorului Anders Pitchfork. Salud!

— Comandor? făcu Eddie. Glumești!

— Glumesc în privința gradului. Dar nu și-n privința aniversării. Pitchfork: Ți-amintești unde erai de ziua ta acum douăzeci și doi de ani?

Pitchfork spuse:

— Acum exact douăzeci și doi de ani atârnam de o parașută într-o noapte neagră ca păcura, coborând deasupra Chinei. Nu știam nici măcar numele provinciei. Și cine pilota avionul din care tocmai sărisem? Cine-mi dăduse șase batoane de ciocolată și-mi făcuse vânt în văzduh? Și plecase înapoi spre un pat comod!

— Și n-a mai ajuns la destinație… Pentru că nenorociții ăia m-au doborât la sol. Și cui i-ai dat

un ou fiert tare într-un lagăr cu prizonieri de război douăzeci de zile mai târziu?

Pitchfork arătă spre colonel.

— Nu pentru că sunt o fire generoasă. Ci pentru că era ziua de naștere a sărmanului om.

Eddie avea gura căscată.

— Ai supraviețuit unui lagăr japonez?

Colonelul își împinse scaunul în spate și se șterse pe față cu șervețelul. Transpira, clipea.

— După ce am fost un oaspete batjocorit al japonezilor… cum să spun… știu ce înseamnă să fii prizonier. Stai să reformulez asta – stai să reformulez asta – dă-mi un minut și lasă-mă să reformulez asta…

Se uită cu ochi goi pe sub sprâncene (la Skip în special), în timp ce în mintea lui Skip se forma incomoda noțiune că unchiul său uitase de sine și că acum, descumpănitor, va schimba subiectul.

— Japonezii, îi sări Sands în ajutor, lipsindu-i puterea de a n-o face.

Colonelul ședea la distanță de masă, cu genunchii depărtați, strângând în mâna dreaptă paharul așezat pe coapsă, cu spatele perfect drept și cu sudoarea șiroindu-i pe chipul stacojiu. Acesta e un om măreț, proclamă Sands în sinea sa. Deslușit, dar în gând, completă: O persoană de-o măreție chinuită. Într-un astfel de moment nu se putea abține să nu dramatizeze, era un lucru mult prea minunat.

— Nu aveau destule trabucuri, zise colonelul.

Mâna lui rigidă, reținută, inspira respect, însă nu neapărat încredere. Era beat, la urma urmei. Și atât de asudat, încât ceilalți parcă l-ar fi văzut prin cioburi de sticlă. Dar era un războinic.

Sands se trezi din nou că vorbește în forul său interior: Oriunde ne va duce drumul acesta, eu voi merge.

Pitchfork spuse:

— În războiul ăla știam exact pe cine să urăsc. *Noi* eram gherilele. *Noi* eram Hukii. Și asta trebuie

să fim pentru a-i înfrânge pe nenorociții ăia în Vietnam. Lansdale dovedește asta, dacă mă-ntrebați pe mine. E nevoie ca noi să fim gherilele.

— Îți spun eu cine cred că e nevoie să fim, zise colonelul. Îți spun eu ce a învățat Lansdale să devină: un *aswang.* Asta este Ed Lansdale. Un *aswang.* Da. O să trag de două ori aer în piept, o să mă trezesc din amețeală și-o să vă spun. Trase într-adevăr o dată aer în piept, dar îl dădu imediat afară pentru a-i spune lui Pitchfork: Nu, nu – să nu-ncepi să urli „Bravo, bravo!"

Eddie strigă:

— Bravo, bravo!

— Bine, uite povestea mea cu *aswang*-ul: între dealurile de deasupra Angelesului, acolo sus, deasupra bazei aeriene Clark, Lansdale le-a cerut soldaților filipinezi cu care lucra să răpească doi membri ai gherilelor Huk în timpul unei patrule, să-i ducă pe cei doi băieți în coada grupului. I-a strangulat, i-a atârnat de picioare, cu capul în jos, i-a golit de sânge pe amândoi – colonelul duse două degete la gât – prin două împunsături în jugulară. A lăsat cadavrele pe cărare, ca să le găsească a doua zi camarazii. Ceea ce s-a și întâmplat… Iar după o zi, Hukii s-au cărăbănit cu totul de acolo.

— Bravo, bravo! făcu Pitchfork.

— Acum. Hai să ne gândim un minut, propuse colonelul. Hukii ăia oare nu trăiau deja în umbra morții? Lansdale și echipa lui de asalt îi elimina în ambuscade mici, cam câte șase pe lună, să spunem. Dacă amenințarea zilnică a urmăritorilor lor nu-i putea descuraja, oare ce-i făcuse să fugă din Angeles după morțile celor doi băieți?

— Păi, e vorba de teama izvorâtă din superstiție. Teama de necunoscut, zise Eddie.

— Ce necunoscut? Eu zic să privim problema în termeni cu care putem opera, spuse colonelul. Eu zic că s-au văzut provocați la un nivel mitologic. Războiul are oricum în proporție de nouăzeci la

sută o valență mitologică, nu? Pentru a ne purta războaiele, le ridicăm la nivelul sacrificiului uman, nu-i așa, și ne invocăm necontenit Dumnezeul. Trebuie să se reducă la ceva mai grandios decât simpla moarte, altfel ne-am transforma cu toții în dezertori. Cred că trebuie să fim mai conștienți de lucrul ăsta. Cred că ar trebui să invocăm și zeii celor din tabăra adversă. Și diavolii lor, *aswang*-ul lor. De zeii și diavolii și *aswang*-ul lor se tem mai tare decât se vor teme vreodată de noi.

— Cred că aici ar trebui să spui „Bravo, bravo!" i se adresă Eddie lui Pitchfork.

Dar Pitchfork își termină doar vinul.

— Colonele, tocmai vii din Saigon, nu-i așa? întrebă Eddie.

— Mnu. Din Mindanao. Am fost în Davao City. Și-n Zamboanga. Și încă într-o localitate pe nume Damulog, un orășel de junglă – ai fost acolo, așa-i?

— De vreo două ori, da. La Mindanao.

— Dar la Damulog?

— Nu. Nu-mi sună cunoscut.

— Mă surprinde să aud asta, zise colonelul.

Eddie ripostă:

— De ce să te surprindă?

— Când e vorba de anumite aspecte legate de Mindanao, mi s-a spus că la tine trebuie să vin pentru informații.

Eddie spuse:

— Îmi pare rău, nu te pot ajuta.

Colonelul flutură cu șervețelul spre fața lui Skip:

— Ce-i asta?

Eddie zise:

— A! Primul care se leagă de mustață! Da, se transformă în Wyatt Earp.

Eddie însuși avea o mustăcioară din acelea cum poartă tinerii filipinezi, firișoare rare negre de păr, schițate acolo unde, dacă ar fi putut, ar fi crescut o mustață adevărată.

— Un bărbat cu mustață trebuie să aibă vreun talent special, spuse colonelul, o îndemânare aparte, ceva care să-i scuze vanitatea. Să fie un bun arcaș, să cunoască trucuri cu cărți de joc, ce…

— Expert în palindromuri, zise Anders Pitchfork.

Sebastian își făcu apariția cu un anunț:

— Înghețată la desert. Trebuie s-o mâncăm toată, altfel o să se topească.

— S-o mâncăm? *Noi*?

— Poate că, dacă n-o terminați, va trebui s-o terminăm noi în bucătărie.

— Eu nu vreau desert. Îmi alimentez viciile, spuse colonelul.

— O, Doamne Dumnezeule! făcu Eddie. Pentru un minut am uitat ce-i acela un palindrom. Palindromuri! Da!

Becurile se aprinseră, aparatele de aer condiționat prinseră chinuit viață ici și colo în clădire.

— Mâncați oricum înghețata aia, îi spuse colonelul lui Sebastian.

•

După cină se regrupară pe patio pentru brandy și trabucuri; ascultară aparatul electric anti-insecte și discutară despre lucrul pe care îl evitaseră tot timpul cât durase cina, lucrul despre care toată lumea vorbea până la urmă – zi de zi.

— Dumnezeule mare, vă spun, începu Eddie, în Manila am primit vestea cam pe la trei dimineața. Până-n zori toată lumea știa. Și nu de la radio, ci din vorbă-n vorbă. Filipinezii s-au revărsat pe străzile din Manila și-au vărsat lacrimi.

Colonelul spuse:

— *Președintele* nostru. Președintele *Statelor* Unite. Nu-i lucru bun. Nu-i deloc lucru bun.

— Au vărsat lacrimi ca pentru un mare sfânt.

— A fost un om minunat, zise colonelul. De aia l-am ucis.

— Noi?

— Linia de separare dintre lumină și întuneric străbate exact prin mijloc fiecare inimă. Fiecare suflet. Suntem vinovați de moartea lui până la ultimul om.

— Ce spui sună… Skip nu voia s-o spună. Religios. Dar o spuse. Ce spui sună religios.

Colonelul explică:

— Sunt religios în privința trabucurilor mele. În rest… religie? Nu. E mai mult decât religie. E adevărul gol-goluț, fir-ar să fie. Noi facem praf și pulbere tot ce-i bun, tot ce-i frumos! Vezi sărmanele alea gâze? Arătă spre sârmele dispozitivului anti-insecte, unde gâzele sfârâiau și ardeau instantaneu cu flăcări mici. Budiștii n-ar risipi niciodată electricitatea în felul ăsta. Știi ce este „karma”?

— Acum iar o dai pe religiozitate.

— Fii sigur de asta. Spun că totul e înăuntrul nostru, tot războiul. *Este* vorba de religie, așa-i?

— Despre ce război vorbești? Războiul Rece?

— Asta nu-i un război rece, Skip. Ăsta-i al Treilea Război Mondial.

Colonelul făcu o pauză pentru a-și aranja tăciunii trabucului pe călcâiul pantofului. Eddie și Pitchfork nu spuseră nimic, ci se uitară doar în întuneric – beți ori epuizați de verva colonelului, Skip nu se hotăra care din două –, în vreme ce colonelul, previzibil, ieși lucid din norul în care păruse rătăcit mai devreme. Dar Skip era membru al familiei; el trebuia să se arate pe măsura încercării. A cărei încercări? Escaladarea acelui Everest social: o seară cu cină și băuturi în compania colonelului Francis X. Sands. Ca măsură pregătitoare pentru această escaladare, se duse la bufet.

— Unde pleci?

— Îmi torn un brandy, atâta tot. Dacă tot e al Treilea Război Mondial, mai bine să beau ceva de calitate.

— Suntem implicați într-un război la scară mondială, așa este de aproape douăzeci de ani. Nu cred că războiul din Coreea ne-a demonstrat asta suficient de bine, sau în orice caz ochii noștri nu s-au ridicat la înălțimea evidențelor. Dar de când cu revolta ungurilor, ne simțim dornici să ținem piept realității. E un al Treilea Război Mondial mascat. E un Armaghedon prin procură specială. E un concurs între bine și rău, iar adevăratul teren de joc este sufletul fiecărei persoane în parte. O să trec puțin dincolo de linie acum. Ascultă-mă, Skip: uneori mă întreb dacă nu reiterăm evenimentele nenorocite de la Alamo. Asta-i o lume decăzută. De fiecare dată când ne întoarcem în urmă vedem că a mai aderat cineva la Roșul comunist.

— Dar nu e doar un concurs între bine și rău, zise Skip. E între nebuni și ne-nebuni. Nu trebuie decât să rămânem pe poziție până când comunismul se va prăbuși sub propria greutate a neroziei lui economice. Greutatea propriei lui demențe.

— Comuniștii și-or fi pierdut mințile, spuse colonelul, dar nu sunt deloc irațional. Ei cred în comanda centralizată și în sacrificiu orb. Mă tem, spuse colonelul și sorbi din băutură – pregetul său părea să lase a se înțelege că acesta era finalul declarației sale: că se teme… Își drese glasul și spuse: Mă tem că în felul ăsta comuniștii vor deveni imposibil de stăpânit.

Genul ăsta de discuție îl stânjenea pe Sands. Nu rezona deloc în el. El găsise bucuria și văzuse adevărul acolo, într-o junglă în care sacrificiile înlăturaseră credințele false și centrul de comandă se năruise, putred, unde comunismul sucombase. Îi exterminaseră pe Huki acolo, în Luzon, și până la urmă aveau să-i extermine pe toți, toți comuniștii de pe fața pământului.

— Ți-aduci aminte de criza rachetelor din Cuba? Kennedy a făcut față. Statele Unite ale

Americii au făcut față Sovietelor și le-au temperat avântul.

— În Golful Porcilor a făcut cale-ntoarsă și a lăsat o sumedenie de oameni buni să moară în țărână. Nu, nu, nu, nu mă înțelege greșit, Skip. Sunt de partea lui Kennedy și sunt un patriot. Cred în libertate și în dreptate pentru toți. Nu sunt destul de rafinat încât să mă rușinez de asta. Dar asta nu înseamnă că-mi privesc țara prin mai știu eu ce pâclă rozalie. Sunt în serviciul de informații. Caut adevărul.

Pitchfork vorbi din întuneric:

— Am cunoscut o mulțime de chinezi buni în Birmania. Ne-am pus viața la bătaie unul pentru celălalt. Unii dintre ei sunt acum buni comuniști. Abia aștept să-i văd împușcați.

— Anders, ești treaz la cap?

— Puțintel.

— Doamne, zise Skip, mi-aș dori să nu fi murit! Cum s-a întâmplat? Cum ne culegem ca să mergem mai departe? Și când o să vină ziua în care n-o să spunem lucrurile astea iar și iar?

— Nu știu dacă ai cunoștință de asta, Skip, dar sunt câțiva la Capitoliu care cred că noi am făcut asta. Noi. Grupul nostru, în special, bunii prieteni ai Cubei au fost puși sub lupă, indivizii care au fost implicați în acțiunea din Golful Porcilor. Apoi mai este ancheta, comisia, Earl Warren și Russel și ceilalți – Dulles a fost în vizor, a încercat să înlăture orice suspiciune. S-a străduit din răsputeri. Ne-a făcut să părem vinovați până peste cap.

Eddie se ridică împleticit în picioare. Chipul lui era în umbră, însă părea să nu se simtă bine.

— Nu-mi vine în gând nici măcar un singur palindrom, anunță el. Eu vă părăsesc.

— Te simți bine?

— Simt nevoia să pornesc la drum cu niște aer în plămâni.

— Dați-i aer, zise colonelul.

— Te conduc eu la mașină… – dar Skip simți mâna colonelului pe brațul său.

— Nicidecum, spuse Eddie și imediat auziră motorul Mercedesului său pornind de cealaltă parte a casei.

Tăcere. Noapte. Nu tăcere – zumzetul sumbru al conflagrației insectelor din junglă.

— Ei bine, zise colonelul, nu mă așteptam să scot ceva de la bătrânul Eddie. Nu știu ce pun la cale. Și de ce spune că a cooperat îndelung cu Ed Lansdale? Când Lansdale era în floarea vârstei, el se juca cu puța în țărână. În ’52 el trebuie să fi fost un copilaș.

— Eh, asta-i, făcu Sands, gândindu-se că atunci când pasiunea stârnea vâltoare în sufletul maiorului Eddie, avea tendința să vorbească într-un fel poetic – nu știu câtă dreptate ai face dacă i-ai spune că minte.

— Cu ce ți-ai mai umplut timpul?

— Patrulând noaptea cu Aguinaldo. Și familiarizându-mă cu catalogul de cartonașe, cum am primit instrucțiuni. În acel oribil mod conform instrucțiunilor. Decupând și lipind.

— Bine așa. Foarte bine, domnule. Vreo întrebare?

— Mda: De ce în fișe nu se face absolut nicio referire la regiunea asta?

— Pentru că nu au fost întocmite aici. În mod evident, sunt din Saigon. Și din împrejurimile Saigonului. Și vreo câteva din Mindanao, cele pe care le-am moștenit. Da, sunt ofițerul de sector pentru Mindanao, care nu are niciun sector. Ai nevoie de ceva?

— După ce le reduc la dimensiunea dorită, pun duplicatele teanc înapoi în cutii. Îmi mai trebuie sertărașe din alea.

Colonelul strânse șezutul scaunului între picioare și se trase mai aproape de Skip.

— Folosește doar cutiile de carton, bine? Oricum o să le expediem peste puțin timp.

Din nou părea absorbit de băutură, avea privirea vagă și probabil că, la lumină s-ar fi văzut că avea nasul roșu, reacție la alcool specifică tuturor bărbaților din partea sa de familie; însă era ager și sigur pe cuvinte.

— Alte întrebări?

— Cine-i neamțul ăla? Dacă asta este într-adevăr.

— Neamțul? E omul lui Eddie.

— Omul lui Eddie? Astăzi am luat prânzul cu el și Eddie nu părea să-l știe.

— Păi, dacă nu este omul lui Eddie, nu știu al cui om ar putea să fie. Dar al meu nu este.

— Eddie a spus că te-ai întâlnit cu el.

— Eddie Aguinaldo, zise colonelul, este echivalentul filipinez al unui mincinos afurisit. Alte întrebări?

— Mda: Anders, ce-i cu stropii ăștia de noroi pe pereți?

— Scuze?

— Bășicuțele alea de noroi? Au vreo legătură cu insectele? Nu ești entomolog?

Pitchfork, trezindu-se din moțăială, sorbi meditativ din brandy.

— Sunt specializat mai degrabă în țânțari.

— Cei mai mortali paraziți, spuse colonelul.

— Mă ocup în principal cu drenarea mlaștinilor, zise Pitchfork.

— Anders mi-a făcut un raport foarte bun asupra ta. Doar cuvinte de laudă la adresa ta, spuse colonelul.

— E un flăcău de treabă. Are genul ăla benefic de curiozitate, completă Pitchfork.

— Ai fost contactat de vreunul dintre grupurile noastre din Manila?

— Nu. Doar dacă nu ești de părere că Pitchfork, care aproape că locuiește aici, este o formă de contact.

— Pitchfork nu face parte din grupul nostru.

— Și atunci ce hram poartă?

— Sunt prizonier, zise Pitchfork.

— Anders este de fapt un angajat de onoare al Corporației Del Monte. Aceasta are o contribuție semnificativă la eradicarea malariei.

— Sunt însărcinat doar cu deparazitarea și drenarea mlaștinilor. Dar nu știu ce soi de organism ar putea face bășicuțele de noroi.

Colonelul Francis Sands lăsă capul pe spate și dădu pe gât jumătate din pahar, clipi în întuneric, tuși și zise:

— Tatăl tău – fratele meu – și-a pierdut viața în atacul ăla mârșav al japonezilor la Pearl Harbor. Și cine erau aliații noștri în războiul ăla?

— Sovieticii.

— Și cine e dușmanul în momentul ăsta?

Skip cunoștea poliloghia:

— Sovieticii. Și cine sunt aliații noștri? Japonezii ăia mârșavi.

— Și cu cine, zise Pitchfork, mă luptam eu în jungla Malay în ’51 și ’52? Cu aceleași gherile chineze care ne-au ajutat în treaba din Birmania în ’40 și ’41.

Colonelul zise:

— Trebuie să ne menținem idealurile cât timp îi ghidăm prin labirint. Ar trebui să spun prin cursa cu obstacole. O cursă cu obstacole a realităților implacabile.

Skip scandă:

— Bravo, bravo!

Nu-i plăcea când unchiul său făcea caz de lucrurile evidente.

— Supraviețuirea este fundamentul izbânzii, peroră Pitchfork.

— Cine iese primul? întrebă colonelul.

— Dar la sfârșit, continuă Pitchfork, se alege între libertate și moarte.

Colonelul ridică paharul gol spre Pitchfork.

— La Forty Kilo, Anders a operat un mic radio pe cristale vreme de șapte luni. Nici în ziua de azi nu vrea să-mi spună unde l-a ținut ascuns. În

lagărul ăla erau cel puțin o duzină de potăi mici de japonezi care zi și noapte nu făceau altceva decât să se gândească cum să găsească trăsnaia aia.

Forty Kilo era avanpostul feroviar birmanez unde grupul lor de lucru fusese deportat de japonezi în 1940.

— Foloseam cojile nucilor de cocos în chip de boluri pentru orez, zise el. Fiecare avea propria lui nucă de cocos.

Întinse mâna și-l prinse pe nepotul lui de încheietură.

— Ăă, făcu Skip, te pierdem?

Colonelul făcu ochii mari.

— Îh.

Sări să-l prindă pe unchiul său:

— Colonele, catalogul acoperă la un moment data situația din Saigon, am dreptate?

Colonelul miji ochii în întuneric la el, mișcându-se ușor, așezându-și întrucâtva ținuta, de parcă ar fi căutat să-și mențină capul în echilibru pe umeri. Aparent ca un exercițiu de concentrare, își examină chiștocul trabucului, ținându-l la diferite distanțe de ochi; păru să se reculeagă și se îndreptă de spinare.

Sands spuse:

— Mi-am exersat franceza. Trimite-mă într-o misiune în Vietnam.

— Cum stai cu vietnameza?

— Trebuie cizelată puțin.

— Nu știi nici măcar o vorbă.

— O să învăț. Trimite-mă la școala de limbi străine a armatei.

— Nimeni nu vrea în Saigon.

— Eu vreau. Trimite-mă la un birou de acolo. O să mă îngrijesc de cartonașele tale. Numește-mă curatorul tău personal.

— Vorbește cu curul meu; capul mă doare.

— O să fac toate informațiile ușor de accesat – o să frunzărești doar cu două degețele și țac-pac, domnule, orice vrei o să găsești imediat.

— Atât de mult îndrăgești fișierele? Ai căzut sub vraja cleiului de cauciuc?

— O să-i înfrângem. Vreau să contribui la asta.

— Nimeni nu vrea să meargă în Saigon. Tu vrei în Taiwan.

— Colonele, cu cel mai adânc respect, domnule, dar ce-ai insinuat adineauri este complet greșit. O să-i înfrângem.

— N-am vrut să spun că n-o să-i înfrângem, Skip. Am vrut să spun că nu-i putem înfrânge imediat.

— Înțeleg asta. Mă aștept din partea lor să fie pe măsura noastră.

— Aaa – în pofida tuturor strădaniilor mele, ești unul dintre băieții ăștia noi. Ești o specie diferită.

— Trimite-mă în Vietnam.

— Taiwan. Unde viața e bună și toți oamenii care-ți ies în cale sunt de perspectivă. Sau Manila. Manila este pe locul doi, aș spune.

— Franceza mea e tot mai bună. Citesc bine, întotdeauna a fost așa. Trimite-mă la școala de limbi străine a armatei și când voi pune piciorul în Saigon, voi vorbi ca un localnic.

— Fii serios. Saigonul e o ușă turnantă, toată lumea e înăuntru și afară.

— Îmi trebuie benzi de cauciuc. Din-alea lungi și groase. Vreau să grupez cartonașele pe regiuni până ce-mi faci rost de alte sertărașe. Și-mi mai trebuie planșe de suport. Dă-mi o cameră și doi funcționari în Saigon. O să-ți scriu o enciclopedie.

Colonelul râse înfundat, jos, șuierat – sarcastic, histrionic –, dar Skip știa că acesta este un semn de bine.

— Prea bine, Will. O să te trimit la școală, asta o putem rezolva. Dar mai întâi vreau să mergi într-o delegație pentru mine. Mindanao. E un individ acolo despre care vreau să știu mai multe. Te-ar deranja să stai puțin în Mindanao, ca să vezi ce și cum?

Sands își reprimă un acces de teamă și spuse cu emfază:

— Sunt omul tău.

— Du-te acolo. Întreține relații sexuale cu șerpii. Mănâncă și carne de om. Învață totul.

— Cam largă oferta.

— E un om pe nume Carignan acolo, un preot, e acolo de zeci de ani. Părintele Thomas Carignan. O să-l găsești pe câmp. Familiarizează-te cu tot ce ține de Carignan ăsta. Cetățean american dus în sălbăticiile de acolo, un *padre.* Primește arme și altele asemenea.

— Ce înseamnă asta?

— Păi, nu știu ce înseamnă. Așa se spune. Primește arme. Nu știu nimic clar.

— Și după aia?

— Tu du-te. Întâlnește-te cu el. Se pare c-o să finalizăm dosarul.

— Să-l finalizăm?

— Pregătim terenul pentru asta. Acestea sunt ordinele.

— „Finalizare" pare…

Nu-și găsea cuvintele pentru a încheia.

— Pare?

— Asta sună ca și când ar fi vorba de mai mult decât de niște dosare.

— Doar peste câteva luni bune se va lua o decizie. Până atunci, vrem ca lucrurile să fie la locul lor. Dacă se dă undă verde, nu noi o facem. Tu te vei afla acolo doar ca să-mi raportezi mie. O să transmiți raportul prin postul Vocea Americii de acolo, din Mindanao.

— Și după aia plec în Vietnam în calitate de catalogator personal al tău?

— Vietnam. Ar fi bine să-ți trimiți pușca M1 acasă, la mama. Nu se mai fabrică muniție pentru ea.

— Căcatul naibii. Cred că-mi mai trebuie un brandy.

Colonelul întinse paharul și Skip turnă.

— Un toast – dar nu pentru Vietnam. Pentru Alaska. Yowza!

Anders și Skip ridicară paharele.

— Ce coincidență fericită. Pentru că vreau să-ți dau o mică însărcinare și cred că dacă purtarea ta în teren e la fel de exemplară cum o prevăd, atunci o să am toate motivele să-ți dau altă misiune.

— Mă joci pe degete? M-ai jucat toată seara pe degete?

— Toată seara?

— Nu. Nu toată seara. De când…

— De când, Skip?

Trase din trabuc și fața lui grăsulie înflori portocalie în întuneric.

— Ești un pezevenchi.

— Te joc pe degete?

— De când aveam doișpe ani.

Colonelul spuse:

— Am fost o dată în Alaska, să știi. Am străbătut drumul Alaska-Canada pe care l-au construit în timpul războiului. Fantastic. Nu drumul, ci peisajul. Mărețul drum nu era decât o pănglicuță nesemnificativă care străbătea peisajul de care-ți zic. N-ai văzut în viața ta o asemenea lume. Aparține Dumnezeului care a fost Dumnezeu înainte de Biblie… Dumnezeul de dinainte să se trezească și să se vadă pe sine… Dumnezeul care a fost propriul lui coșmar. Nu e pic de milostenie acolo. Faci o singură greșeală minoră și peisajul ăla te face terci, și asta cât ai zice pește, domnule.

Își roti ochii roșii în jur, de parcă ar fi recunoscut doar parțial locul în care se afla. Sands se strădui să nu pară prea deconcertat.

— Am întâlnit o doamnă care locuia acolo de câțiva ani buni – recent, vreau să zic, abia Crăciunul trecut am avut plăcerea asta. O doamnă în vârstă acum, care și-a petrecut tinerețea și mare parte din anii maturității lângă râul Yukon. Am început să vorbesc despre Alaska și ea a avut un

singur comentariu. A spus: „E un colț de lume uitat de Dumnezeu”.

Sărmani nemernici, ultra-politicoși ce sunteți. V-am citit tăcerea ca pe-o dovadă de respect. Și apreciez asta. Vreți să trec la subiect?

Remarca doamnei m-a pus pe gânduri. Amândoi trăiserăm aceeași experiență acolo: Dăduserăm peste ceva care era mai mult decât un mediu straniu și străin. Amândoi simțiserăm implicarea unui Dumnezeu ostil.

Cu doar câteva zile înainte de asta, cu cel mult vreo două, de fapt, citisem din Noul Testament. Mi-l dăduse fetița mea. Îl am și acum în geantă. (Colonelul se ridică pe jumătate, se așează la loc.) Dar vă scutesc de asta. Ideea e – aha! da! jivina are o idee și nu-i prea afumat ca să n-o poată articula – asta e ideea, Will. (Nimeni altcineva nu-i mai spunea Will.) Sfântul Pavel spune că există un singur Dumnezeu, confirmă asta, dar spune: „Există un singur Dumnezeu, dar slujiri felurite”. Eu înțeleg asta prin faptul că poți rătăci dintr-un univers în altul doar îndreptându-ți pașii într-o direcție și pornind la drum. Adică, poți ajunge pe un pământ unde soarta oamenilor să fie complet diferită de ceea ce înțelegi tu prin soartă. Și acest univers cu totul diferit este condus de pământul însuși. De țărână, fir-ar să fie.

Care e ideea, deci? Ideea e Vietnam. Ideea e Vietnam. Ideea e Vietnam.

•

La sfârșitul lui septembrie, Sands luă trenul din orașul de la poalele muntelui cu destinația Manila. Era o vreme toridă. Ședea lângă un geam deschis. În halte urcau vânzători ambulanți cu felii de mango și pepene, cu țigări și gume de mestecat, pe care le vindeau la bucată din pachete desfăcute. Un băiețel încercă să-i vândă un instantaneu pătrat, cu latura de doi centimetri și jumătate, înfățișând ceva ce-i luă mult timp să deslușească: pubisul gol al unei femei, privit foarte de aproape.

Așa cum fusese instruit, nu avea să se ducă la ambasadă și nici să contacteze pe cineva din Manila în legătură cu misiunea sa. Putea să-l caute pe maior, dar fusese în mod deosebit atenționat să nu se apropie de Eduardo Aguinaldo. Clubul ofițerilor din complexul Seafront nu-i fusese însă interzis, iar acolo se serveau cele mai bune cotlete de porc din câte mâncase la viața lui. În gara din Manila își croi drum repede prin hoarda de cerșetori și pungași, strângându-și cu o mână portmoneul în buzunarul pantalonilor, și luă un taxi în care mirosea puternic a benzină până la complexul de pe Dewey Boulevard.

În clubul Seafront, dotat cu aer condiționat, putu admira pe geamul dinspre sud coborârea soarelui deasupra golfului Manila ori, de cealaltă parte a încăperii, pe geamul dinspre nord, se putea uita la piscină. Doi bărbați solizi, probabil gărzi militare de la ambasadă, exersau salturi complicate de la trambulină, tumbe, flic-flac-uri. O americancă oacheșă într-un costum de baie roșiatic, cu pete de leopard, din două piese, reuși să-l șocheze. Era, la drept vorbind, un tanga. Vorbea cu fiul ei adolescent, care ședea pe un șezlong și își studia picioarele. Femeia nu era tânără, dar arăta formidabil. Toate celelalte femei de la piscină purtau costume dintr-o piesă. Skip se temea de femei. Veni cotletul – fraged și suculent. Nu se pricepea la gătit suficient cât să știe cum se poate pregăti un asemenea cotlet.

La plecare, cumpără un pachet plat de țigări Benson & Hedges direct de la casierită, deși el nu fuma. Îi plăcea să le dea cadou.

Aștept taxiul în fața clubului, stătu în lumina târzie scrutând împrejurimile, arbuștii de jacaranda și acacia, zidul cu țepușe și, la intrarea în complex, steagul american. La vederea steagului simți gust de lacrimi în gât. În acel stindard toate pasiunile vieții sale se reuneau pentru a da naștere fervorii cu care iubea Statele Unite ale Americii – cu care

iubea chipurile murdare, simple, sincere ale soldaților din fotografiile din al Doilea Război Mondial, cu care iubea cortinele de ploaie ce cădeau peste terenul verde de joacă spre sfârșitul anului școlar, cu care prețuia amintirile senzoriale ale verilor copilăriei sale, multele veri de Kansas, alergând la baseball, căzând în iarbă fără să se rănească, căldura zbătându-i-se la tâmple, umbra palpabilă a ulmilor colosali, zumzetul radiourilor dincolo de pervazuri, fâlfâitul mierlelor cu aripi roșii, tristețea adulților rătăciți în neînțelesul tumult al vieților lor, vocile care pluteau peste curți la ceasul tot mai târziu al apusului, trenurile trecând prin oraș către văzduh. Iubirea lui de țară, de patrie, era o iubire față de Statele Unite ale Americii la vreme de vară.

Steagul se zbătea în briza sărată și, dincolo de el, soarele cobora. Nu mai văzuse niciodată în natură ceva de-un cărămiziu atât de exploziv ca apusurile acelea din golful Manila. Lumina palidă încărca apa și norii joși cu o vitalitate teribilă. Un taxi rablagit opri în fața lui, de pe bancheta din spate coborâră doi tineri șterși la înfățișare de la Serviciul de Externe și tânărul anonim de la Serviciul de Informații le luă locul.

•

Carignan se trezi lac de sudoare după un vis care i se păruse un coșmar și îl făcuse să tremure din toate încheieturile; dar ce era așa înfricoșător la acest vis? Vis sau vizită; o figură, un călugăr cu un nimb palid acolo unde ar fi trebuit să se afle fața, spunându-i: „Trupul tău este vreascul ce aţâță pasiunea dintre iubirea ta de Iisus și dumnezeire”. Engleza îi devenise atât de străină, încât unele dintre aceste cuvinte le simțea șterse chiar în timp ce le întorcea în minte și le încerca pe buze: pasiune, aţâța. Trecuseră ani buni de când nu mai rostise nici în șoaptă asemenea cuvinte. Și-l surprindea faptul că visase despre dumnezeire și

Iisus Hristos, deoarece trecuseră ani buni de când nu se mai lăsase chinuit de astfel de lucruri.

Singurătatea propriei mele vieți – solitarul drum de întoarcere acasă al lui Iuda.

Se ridică din patul așezat în colțul bisericii igrasioase, se duse la râul brun-albicios cu o coajă de săpun brun-albicios. Doi băieței care pescuiau cu undițe artizanale de pe spinarea unui carabao, bivolul de apă domesticit de localnici, se holbară la el. În apropiere, lângă mal, o a doua astfel de bestie se bălăcea într-o groapă cu noroi, doar nările-i erau vizibile și o parte din corn. Rămânând cu sandalele *zoris* în picioare și cu lenjerie de corp pe el, și vârând săpunul pe sub haine, Carignan se îmbăie repede, așa încât să nu-l atace lipitorile.

Se întoarse și, în timp ce-și trăgea pe el o pereche curată de chiloți, una de pantaloni kaki și un tricou și-și prindea gulerul la gât, Pilar puse de ceai.

Preotul se așeză pe un ciot lângă o masă instabilă sub un palmier, fumă prima țigară din acea zi și sorbi din cana de porțelan. Îi spuse lui Pilar:

— Azi mă duc să vorbesc cu primarul din Damulog. Primarul Luis.

— Taman până-n Damulog?

— Nu. O să ne ducem amândoi în Basig și acolo o să ne întâlnim.

— Astăzi?

— El spune că azi.

— Cine ți-a spus?

— Datu[4] din Basig.

— Bine. O să duc totul la soră-mea și-o să le spăl acolo.

— Nicio slujbă până duminică dimineața.

Era de ajuns să-i spună lui Pilar asta și toată lumea avea să afle.

— Bine.

— O să ne mai întâlnim cu alți trei datu. Din cauza misionarului – ți-amintești, cel care a

dispărut?

— Misionarul din Damulog.

— Ei cred că a fost găsit.

— Rănit?

— Mort. Dacă o fi el.

Pilar își făcu cruce. Era de vârstă mijlocie, văduvă, cu multe rude, deopotrivă musulmani și catolici, și avea mare grijă de el.

El spuse:

— Te rog, adu-mi tenișii.

O zi cenușie, dar el purtă pălăria de pai cât străbătu pe jos cei zece kilometri ai drumului de lut spre Basig. Vântul se înteți, lujerii se clătinară și se cutremurară, la fel și palmierii și casele. O invazie de cărăbuși negri mititei, numeroși ca picăturile de ploaie, veneau pe palele vântului, trecând pe lângă el. Copii care se jucau pe poteci strigau când îl vedeau și fugeau. Ajuns în Basig, se îndreptă spre piață, spunându-și ca întotdeauna că viața ar fi mai bună dacă ar trăi acolo, într-un oraș. Dar orașul era musulman și locuitorii n-ar fi acceptat o biserică în el.

Înainte să ajungă la piață, datu din Basig și ceilalți doi datu din Tanday, un sat dintre dealuri – bărbați de aproape șaizeci de ani, toți trei, în jeanși jerpeliți sau pantaloni kaki, cu pălării conice asemănătoare pălăriei sale, unu ținând în mână o suliță lungă – i se alăturară de-o parte și de cealaltă, iar acum, la adăpostul orașului, copii strigau tandru de la umbra marchizelor de stuf: „Pa-dair, Pa-dair” – Părinte, Părinte… Cei patru bărbați intrară împreună în cafenea ca să-și treacă timpul până la sosirea primarului Luis. Carignan ceru orez cu o porție de carne de capră și cafea instant. Ceilalți cerură orez și calmar.

Carignan cumpără un pachet de țigări Union și scoase una, iar dacă musulmanilor nu le plăcea asta, să fie sănătoși. Dar îi cerură și ei câteva. Stăteau toți patru și fumau.

Săptămâna trecută, primarul Luis îi anunțase că oamenilor la care se aflau cadavrul și obiectele găsite asupra acestuia li se spusese deja ce semne distinctive să caute. Datuii spuseseră că se vor întoarce în Basig cu verdictul – era sau nu acela misionarul american dispărut? – în ziua de marți. Carignan credea că astăzi este deja marți. Nu avea importanță.

Cursa din Carmen sosi doldora de pasageri și-i deșertă ca pe o piele uriașă. Primarul din Damulog trebuia să se numere printre ei.

Oamenii trecură pe lângă ușa și geamurile cafenelei și se uitară înăuntru, dar nu intră nimeni. Un bătrân beat și știrb se așeză singur la altă masă, bolborosind un cântec în barbă. O muzică întru totul diferită venea din spate, unde câțiva pușți stăteau pe vine în jurul unui radio cu manivelă din dotarea armatei americane. Cel mai bine se prindea postul din Cotabato. Melodii pop americane vechi de câteva luni. Copiilor le plăceau ritmurile rapide sau baladele triste.

Primarul Luis din Damulog, minion și pântecos, intră relaxat în cafenea surâzând și bătând din palme. Li se alătură și scrută din priviri scena, așa cum se prezenta ea.

— I-ai întrebat? zise el în engleză.

— Nu.

Vorbind în cebuană[5], Luis i se adresă lui Saliling, bărbatul cu sulița, cel mai în vârstă dintre ei:

— Oamenii care l-au găsit pe mort la râul Pulangi.

— Da.

— Le-am spus să caute încălțările. Am trimis un desen. Și eticheta cămășii. Am trimis un desen.

Saliling zise:

— N-au decât oase. Și inelul de pe deget.

— De la mâna stângă? Un inel de aur?

— N-au precizat.

— Mâna asta. Mâna stângă.

— Nu. N-au precizat.

— S-au uitat la dinți. Are metal în dinți. Le-ai spus asta? Arătă cu degetul spre propria gură și-l întrebă pe Carignan: Tu ai? Le poți arăta?

Carignan deschise larg gura și își arătă molarii celor trei datui, cărora păru să le placă ce vedeau.

— Au găsit metal în dinții lui? întrebă primarul.

Saliling spuse:

— O să căutăm genul ăsta de dinți. Dar aveam o problemă în barangaya[6] noastră despre care vrem să discutăm.

— Nu eu sunt datul din barangaya voastră. Tu ești acela. Asta e poziția ta, nu a mea.

— Școala noastră are nevoie de reparații. Acoperișul ne păzește de soare, dar nu și de ploaie.

— Vrea bani, îi spuse primarul lui Carignan în engleză.

— Cunosc limba cebuană, zise Carignan.

— Știu. Doar că-mi place să vorbesc atunci când musulmanii ăștia nu înțeleg. Eu sunt creștin, domnule. Adventist. Adventist de ziua a șaptea. Dar suntem toți o familie împotriva musulmanilor ăstora.

— Și misionarul pierdut este adventist, așa-i?

— Da. E un lucru extrem de trist pentru orașul Damulog.

— Dă-i omului cincizeci de pesos.

— Crezi că am cincizeci de pesos? Nu-s bogat!

— Spune-i că-l plătești mai târziu.

Luis îi zise lui Saliling:

— Cât vă trebuie ca să reparați școala?

— Două sute.

— Pot da douăzeci. Nu acum. Săptămâna viitoare.

— Scândurile sunt scumpe. Cel puțin o sută cincizeci pe scânduri.

— Am scânduri în Damulog. Dacă-ți trebuie scânduri, vă pot da scânduri.

— Niște scânduri și niște fonduri.

— Fonduri de douăzeci și cinci.

Saliling discută cu ceilalți. Luis se uită la Carignan, dar preotul clătină din cap. Nu recunoștea dialectul.

— Zece scânduri de cel puțin trei metri lungime, grăi Saliling în cebuană. Din cele groase.

— Da.

— Ce fonduri ne vei da?

— Patruzeci e limita. Nu vă mint.

— Cincizeci.

— Bine. Fonduri de cincizeci de pesos și zece scânduri groase. Săptămâna viitoare.

Datuii începură consfătuirea. Stăpâna cafenelei sosi, o femeie gârbovită și neliniștită, aducând două baghete de pâine pentru preot, dar și o lingură de metal, deși el mâncase deja cu degetele ca și ceilalți. Știind că albilor le place pâinea, nu orezul, întotdeauna se ducea la piață după baghete când apărea el în oraș.

Saliling spuse:

— Nu face nimic dacă așteptăm o săptămână. Acum, noi trebuie să ne întoarcem în Tanday și apoi să trecem dealurile spre râul Pulangi.

— Nu s-au dus încă la râu! spuse Luis în engleză.

— Înțeleg.

— Musulmanii ăștia sunt începți. Le place să ne irosească timpul.

Misionarul lipsea de dinainte să înceapă anotimpul ploios. Vestea găsirii unui cadavru venise în urmă cu peste o lună.

Datu Saliling spuse:

— Ne întâlnim aici peste două săptămâni. Sau o să venim noi la Damulog. O să aducem un răspuns, iar tu o să aduci cheresteaua și fondurile.

— Nu peste două săptămâni – peste una, te rog! Doamna Jones așteaptă. Sărmana doamnă Jones!

Bărbații vorbiră în celălalt dialect între ei.

— Nu, zise datu, nu se poate rezolva într-o săptămână. E departe și oamenii de lângă râul

Pulangi nu sunt de încredere. Nu sunt musulmani. Nu sunt creștini. Nu au niciun zeu.

Lui Carignan îi părea rău pentru doamna Jones, soția misionarului. Îi veni o idee:

— Poate că vă putem însoți și noi și să aranjăm pentru a aduce corpul înapoi la Damulog.

Luis spuse:

— Sunt dispus să vin cu voi până la Tanday, dacă mergem amândoi. Cât despre traversarea râului Pulangi – nu. Nu vreau să mor. Vreau să trăiesc până la adânci bătrâneți.

— Prea bine.

— Tu te duci cu ei, părinte?

— Da.

— Singur?

— Dacă sunt cu ei, nu sunt singur.

Căzură de acord: datuii aveau să se vadă cu Luis în Damulog peste două săptămâni. Luis comandă un San Miguel.

— Îmi plac restaurantele catolice, le mărturisi el tovarășilor săi. În al nostru, cel adventist, nu se servește bere. Nu e sănătos.

Stăpâna îi îmbie să ia niște delicatese, carne dintr-un borcan mare. Localnicii stăteau buluc de-o parte și de cealaltă a intrării în cafenea și se uitau cu gurile căscate.

— Pot să fac rost de avocado, îi spuse stăpâna lui Carignan. Dacă veniți la prânz, o să vă fac un milkshake de avocado.

El luă o bucată de carne de carabao frăgezită în mirodenii, incredibil de picantă. Încuviință din cap în semn de apreciere și imediat se trezi cu o farfurie întreagă în față. Nu era rea. Dar rămâneai după aceea cu un gust ce semăna prea mult cu mirosul de carabao. Voci dinspre pâlcul de la ușă: „Pa-dair, Pa-dair, Pa-dair”.

Iuda ieși afară și se spânzură.

— Voi spune o rugăciune pentru toată lumea, le spuse preotul cu voce tare.

Saliling se ridică în picioare și îi amenință pe intruși. Lovi din piciorul gol, scutură sulița. Grupul făcu câțiva pași îndărăt.

Stăpâna începu să-l plesnească pe bătrânul beat de la masa alăturată cu mâna ei flască, țipând ininteligibil. Bărbatul părea năuc.

— Ha, adepții tăi vor să se spovedească, zise Luis.

Iuda se aruncă dintr-un loc înalt și pântecele lui se frânse pe stânci. Se întrebă dacă oamenii aceia, simpli supraviețuitori, știau ceva despre vinovăție. Creaturile acelea diforme cu piele de mahon care se împleticeau acolo pentru a se spovedi. Plecă alături de ceilalți datu împingându-i pe săteni deoparte.

— Am să mă rog. Toată lumea trebuie să se roage. Să se roage sfinților din Ceruri.

•

Avea să se ducă împreună cu cei doi datu în barangaya lor, numită Tanday. Niciun autobuz nu mergea la Tanday și, dincolo de un anumit punct, nici măcar drum nu mai era. Aveau să meargă pe jos. Carignan înțelegea doar că oamenii care aveau rămășițele pământești ale misionarului trăiau pe malul râului Pulangi. Cât de mult aveai de mers până la ei, asta nu putea spune. Datuii vorbeau de douăzeci și cinci de kilometri, dar era nechibzuit din partea lui să întrebe, căci de unde să știe ei? Din respect, îi oferiră o estimare: două zile de mers pe jos. Datuii insistară să plece numaidecât pentru a ajunge la Tanday până la lăsarea întunericului.

Merseră împreună până la prânz, până la Maginda. Acolo, datuii, în bunătatea lor, îi împrumutară un cal, nu mai mare decât un ponei, înșeuat cu o șa de lemn. Mergând în urma celor trei bătrâni, costelivul animal înaintă anevoie sub greutatea lui Carignan cale de câțiva kilometri, până la poalele dealului de dinaintea barangayei Tanday, după care Carignan trebui să coboare și să urce pe potecă în urma lui, în vreme ce întunericul

se pogora peste nesfârșitele piscuri ale munților mici.

Poteca ce urca dealul era lată și, în privința asta, ușor de parcurs, curățată de săteni, însă era abruptă, iar el rămăsese fără suflu. Îmbătrânise prea mult pentru astfel de aventuri – cât era de bătrân? Șaizeci de ani, aproape. Nu-și amintea cu exactitate. La jumătatea urcușului auziră un fluierat slab și un al patrulea ins li se alătură.

— Bună seara, Pa-dair, zise acesta în engleză. Vă voi însoți.

Tânărul se prezentă drept Robertson, un nepot de-al lui Saliling. Chipul lui Robertson era vizibil în strălucirea serii.

Gânduri legate de Iuda, imagini, călugărul, visul, îl vizitaseră din nou de-a lungul zilei. Călugărul din vis cu nor argintiu în loc de față. Poate că va găsi pe cineva care să-i ofere o interpretare.

Trecură de creastă și se îndreptară spre școală, pentru a petrece noaptea. Bărbații îi aduseră o cină de orez alb lipicios și o plantă verde pe care o numiră *hwaii-an,* și în scurt timp, deoarece noaptea era neagră ca smoala, nu mai avu altceva de făcut decât să închidă pleoapele. Se întinse pe-o parte pe podeaua de lemn ca și ceilalți, fără rogojină ori covor. Nu-i venea somnul. Aerul mirosea altfel decât în dormitorul său de pe malul râului infect ce trecea pe lângă Basig, în clădirea școlii era un aer greu, uriașele frunze de bananier se îngrămădeau la geamuri și chiar șopârlele care cloncăneau la streșini sunau diferit. Aproape de miezul nopții începu să plouă monoton, din ce în ce mai puternic, până când furtuna păru să-și pună în gând să distrugă acoperișul de metal, înecându-i mai întâi în răpăitul ei, apoi, în scurt timp, amenințând să-i înece în apă. Picăturile se strecurau prin crăpăturile foilor ruginite de tablă și Carignan trase două pupitre laolaltă și se ghemui dedesubt, la loc ferit. Sătenii ale căror acoperișuri

erau și mai stricate se strecurară în clădirea întunecată a școlii, până când se strânseră aproape două duzini. Când aversa se opri, el continuă s-o audă ore întregi răpăind pe-un versant al dealului în jos.

Se trezi în zori dintr-un somn superficial și scurt și ieși pentru a-și goli vezica pe un perete al școlii. După ploaia de noapte, era răcoare, dar nu adia deloc vântul. La ora aceea, pământul părea să stea deschis, gata să-și dea în vileag secretele.

Ce ofrandă să aștern la piciorul crucii hoțului?

Trase un vânt și câțiva copii îl ochiră de după colțul clădirii, imitând sunetul cu buzele țuguiate și râzând.

Ce consolare la piciorul morții sale?

Fără preambul ori urări de rămas-bun, cei trei datu ieșiră afară și își reluară călătoria. Nu duceau nimic cu ei, așa că nici el nu duse nimic. Cu toate că ei erau desculți, el purta tenișii Keds.

Abordară cu băgare de seamă o potecă alunecoasă ce cobora spre o coamă lungă și se continua apoi spre un alt munte. O latură a lumii se făcu roșie și soarele se rostogoli pe cer deasupra lor, înlăturând negura de jos părând să făurească o panoramă și mai grandioasă și mai complicată de dealuri, râpe și pâraie scânteietoare și ierburi vopsite nu doar în nenumărate tonuri de verde, dar și de argintiu, negru, purpuriu. Se opriră pe dealul alăturat într-o barangaye formată din câteva colibe și băură cafea de-a locului și fiecare mâncă un bol cu orez. Saliling vorbi cu căpetenia în dialect bisayan și Carignan îi auzi discutând despre niște focuri de armă pe care le auziseră dimineață de cealaltă parte a văii.

— Ne-a pus în gardă în legătură cu niște lupte care se poartă înainte, zise Robertson.

— Am auzit și eu când a spus-o, a răspuns Carignan.

Porniră din nou la pas.

Coborâră pe cealaltă parte a muntelui pe o potecă lată și dreaptă, netezită de copitele carabaoilor. Treptat, drumul se îngustă până când Carignan se văzu nevoit să meargă cu brațele strânse la piept ca să nu fie sfâșiat de spinii din stânga și din dreapta. Saliling deschidea coloana, iar vârful suliței sale zgâria frunzele deasupra capului și scutura ploaia din noaptea trecută peste fața lui Carignan. Ceilalți doi se ghemuiau în spatele preotului. Pe nepregătite, Saliling părăsi poteca și plonjă într-o mare de iarba elefantului pe care, undeva la nivelul picioarelor lor, o străbătea o cărăruie lată de cincisprezece centimetri. Acum, soarele strălucea direct deasupra lor și totuși, sub picioarele lor, un noroi gros și roșu care părea însuflețit se agăța de tenișii lui Carignan, i se aduna pe tălpi, îi urca peste margini, înghițindu-i picioarele până la glezne. Desculți, ceilalți călcau fără bătăi de cap, în vreme ce Carignan înainta anevoios cu tenișii împovărați de noroiul roșu ca de ciment. Și-i dădu jos, într-un final, ca să nu-i fie smulși din picioare de clisa pământului, și-i legă unul de altul cu șireturile.

Când părăsiră terasa de stânci și coborâră spre un pârâiaș adânc într-o râpă, Carignan scos din fire de o nouă coborâre, apoi de o altă urcare, se auzi un răpăit slab de undeva din spatele următoarei culmi și, deasupra lor, aruncându-i în umbră, se ridică spre cer o masă de fum, o coloană neagră înălțându-se drept spre văzduh, în acea zi fără vânt. Va să fie sânge și foc și palmieri de fum – din Joel, așa-i? Incredibil cum îi revenea engleza. Și scriptura la fel, se întorcea din întuneric. Joel, da, al doilea capitol, tradus de obicei prin „stâlpi de fum”, dar originalul în ebraică spunea „palmieri de fum”.

Când traversară pârâiașul pe fundul râpei, Carignan încercă să-și curețe tenișii. Noroiul nu se dizolva în apă, așa că trebui să-l frece și să-l curețe cu degetele. Apa părea curată. Se întrebă dacă era

potabilă. Undeva de-a lungul cursului său, fiecare pârâiaș din regiune deservea un clan sau un sat, oamenii irigau culturile cu apele lui, își aruncau dejecțiile în el, iar animalele se îmbăiau în el. Simțea o sete disperată, întreaga lui ființă vibra de sete, dar bărbații nu băură, așa că nu bău nici el. Își trase tenișii uzi în picioarele goale. Acum se îndreptau direct spre monoliții negri de fum.

Ajunseră în vârful povârnișului și începură să coboare pe o potecă deopotrivă noroioasă și stâncoasă către o barangaye alcătuită din mai multe colibe, toate în flăcări, aproape complet mistuite de flăcări, și din care nu mai rămăseseră decât scândurile înnegrite și fumegânde. Saliling își duse mâna căuș de-o parte a gurii și strigă. Se auzi un răspuns. Dincolo de peretele unui contrafort găsiră un bătrân cu o cârpă de sac înfășurată în jurul șalelor. Carignan se așeză pe un petic de iarbă aspră și flutură din mână pentru a-și îndepărta fumul din ochi, în timp ce Saliling și nepotul lui vorbiră cu săteanul.

— El zice că Tad-tad a venit să distrugă, îi explică Robertson preotului. Dar toți au scăpat. El e prea bătrân să fi scăpat. L-au împușcat în mână și acum se ascunde.

Tad-tad erau o sectă creștină. Numele lor însemna „fuga-fuguța”.

Dintre locuitorii de acolo nu mai rămăsese decât bătrânul acela cu o gaură de glonț în mâna pe care o înfășurase într-o compresă de frunze și ouă de muște.

— Chiar dacă au o rană gravă, în clanul ăsta nu le taie niciodată membrele, explică Robertson. Nu e necesar, rănile lor nu se infectează niciodată, pentru că permit ouălor să eclozeze și să le mănânce carnea putrezită.

— A! Aha, făcu Carignan.

— E o metodă bună. Dar uneori omul se îmbolnăvește și moare.

Bătrânul părea într-adevăr grav bolnav, cu față strânsă, ca de maimuță, și piele pergamentoasă care-i atârna pe oase la încheieturi. Spre fundul gurii avea doi sau trei dinți pe care îi folosea în acel moment să ronțăie un mango cu o concentrare intensă. Răspundea cu țâfnă la întrebările lui Saliling, dar când termină cu fructul aruncă sâmburele și-i arătă lui Carignan *anting-anting*-ul său, o brățară din semințe goale pe dinăuntru pe care o purta la brâu. E magică, explică el, îi garanta o moarte liniștită. Drept pentru care, rana aia de glonț nu însemna nimic.

Bătrânul vorbea un dialect cebuan-bisayan pe care Carignan îl înțelegea binișor, însă tânărul Robertson tot îi traduse:

— Trebuie doar să bea niște sânge de maimuță și va fi iarăși ca nou.

— Duceți-mă la râu cu voi, zise bătrânul. Vreau să beau niște mâl.

— Acum vrea să vină cu noi, spuse Robertson.

— Da. Am înțeles.

— Cei din clanul ăsta spun că mâlul dă viață. Vrea la râu.

— Știu ce spune, insistă preotul.

Bătrânul arătă cu degetul spre est, dincolo de un deal, și vorbi despre un ținut de poveste, un loc legendar.

— Spune că dincolo de muntele ăla se află un loc numit Agamaniyog.

— Astea sunt povești pentru copii, zise Carignan.

Ținând degetul îndreptat spre est, bătrânul zise:

— Agamaniyog. Este ținutul nucilor de cocos.

Carignan zise:

— Agamaniyog e pentru copii.

— Atunci, nu te duce acolo, spuse bătrânul.

O luară iar din loc, înaintând pe mijlocul pârâului prin valea strâmtă și apoi în sus pe versantul muntelui, apucându-se de smocuri de iarbă ca să se poată cățăra; Carignan era biciuit la

fiecare pas de vorbele Acuzatorului: Sunt malefic în supremația voinței mele, și incomplet pocăit. Dar puțin, puțin pocăit. Dar foarte incomplet. Am eșuat în spiritul rolului meu de fiu. Înăbuși vocea diavolului, care era propria sa voce, și își îndreptă auzul spre sunete exterioare: tremurul frunzelor ude în bătaia vântului, ciripitul papagalilor, vociferările mincinoase ale maimuțelor mici în tufișuri. Ierburile se închideau deasupra lor. Poteca era acum doar o plăsmuire a imaginației lui Saliling. Carignan se împleticea după el, ținându-și spatele drept doar de teamă că dacă se va apleca se va pierde în vegetație. Hainele lui erau leoarcă, până și buzunarele îi erau pline de sudoare. Poteca se lărgi din nou și ajunseră pe o creastă cu vedere spre lume. Înaintarea era mai ușoară acum. În mai puțin de două ore se aflară deasupra văii Arakan, lată de cam cinci kilometri și străbătută de panglica oliv a râului Pulangi. Arbori gigantici de acacia cu formă ca de ciuperci, înalți de zece etaje și cu coroana largă de o sută de metri, ascundeau malurile de ochii privitorilor. Saliling nu-i vorbise nici măcar o dată, dar acum se întoarse și-i spuse în cebuană:

— Uită-te înapoi – vezi de unde am venit. Sunt douăzeci de kilometri până acolo.

Carignan se uită spre vest: jungla gri-verzuie îmbăiată într-o lumină trandafirie, năruindu-se în cazanul apusului.

Mai aveau o oră de mers pe jos pentru a coborî în ceea ce mai rămăsese din barangaya Tatug. Inundația de anul trecut culcase ierburile la pământ și dărâmase casele de pe pilonii lor joși, însă oamenii continuau să locuiască acolo. Carignan, atât de sleit de puteri că nu putea ridica mâinile ca să-și dea jos pălăria, se așeză pe o movilă despre care bănuia vag că era de fapt un mormânt. Îl înconjurau și alte morminte, încă nu complet năpădite de buruienile agățătoare și de lujerii plantelor târâtoare. Ceva masacrase o duzină dintre

oamenii aceia, poate chiar mai mulți, douăzeci, douăzeci și cinci – o molimă, o viitură, prădători. Își găsi forța de a-și da jos pălăria. Auzi râsete de copii, auzi plânsetul unei femei.

— Vino, hai să plecăm de aici, nu trebuie să șezi aici, zise Robertson.

Saliling îl apucă de braț. Robertson spuse:

— Vezi, avem o cutie. Ținea în mâini o cutie făcută din scânduri recuperate, mâncate de carii. Astea-s oasele compatriotului tău.

•

Dornic să-și primească prima misiune oficială ca ofițer de informații, Sands ajunse la aeroportul civil din Manila la ora 4:15 într-o noapte de sâmbătă pentru a lua un aparat DC-3 cu destinația Cagayan de Oro, orașul situat în cel mai nordic punct al insulei Mindanao; se așeză la rând, la gemulețele vânzătorilor, unde stăteau zeci de oameni semiadormiți, cu batistele strânse la gât, care își făceau încet vânt cu ziare mototolite, înaintând alene, dar hotărât spre chipurile grosolane ale funcționarilor. Apoi, înainte să urce în avion, dispăreau. Numele lui Skip apăru al patruzecilea pe lista de așteptare scrisă cu creta, dar primii treizeci și nouă de călători nu se prezentară și el urcă primul la bordul aparatului DC-3, care transportă cinci pasageri peste junglele radiante și marea neagră și ateriză fără probleme pe o pistă accidentată de pământ roșu.

Aparatele acelea DC-3 puteau zbura și împușcate într-o aripă – știa asta din poveștile colonelului.

Găsi un taxi care să-l ducă la piața De Oro, sări peste micul dejun și se urcă într-un autobuz de pasageri care pleca spre sudul insulei. Avea la el un aparat foto ieftin, un Imperial Mark XII de-un verde pastel căruia îi lipsea blitzul, însă își petrecu aproape tot timpul admirând peisajul împlinit, spongios. Călătoreau cu o viteză bunicică, încetinind aproape de tot pentru a permite pasagerilor să urce și să coboare, dar fără a se opri

vreodată în loc. În fiecare cătun, vânzătorii ambulanți alergau pe lângă autobuz pentru a vinde felii de mango și ananas înfășurate în hârtie și Coca-Cola în pungulițe de plastic înnodate la gură și înțepate cu un pai de băut; și el cu asta se ospătă până spre seară, când autobuzul opri în Malaybalay, o așezare din lanțul central de munți, unde aveau să rămână peste noapte.

În tot acest timp, îl năpădiră unde trecătoare de dor de casă, nu după State, nu după Kansas sau după Washington, ci după casa din munții de pe Luzon, cu dormitoarele ei cu aer condiționat și supa Campbell's și untul de arahide Skippy de la magazinul militar Seafront al ambasadei. Accesele acelea mici de panică le primi ca pe niște semne ale unei imersiuni tot mai adânci în mediul său de viață. O noțiune de care pomenise colonelul îl intriga: un singur Dumnezeu, dar slujiri felurite. Temerile îl trăgeau și ele spre ducerea la îndeplinire a misiunii ăsteia – avea să-și citească raportul asupra părintelui Thomas Carignan, ce efect va avea raportul asupra lor?

Malaybalay, deși săracă și cu locuințe construite în principal din placaj și tablă galvanizată, era o așezare aglomerată și plină de zgomote și mișcare. În apropierea pieței bisericii catolice găsi un hotel și o cameră cu baie separată în stil musulman – un separeu ce conținea deopotrivă un veceu turcesc și un robinet cu apă rece de care era atașat un furtun de cauciuc lung de un metru. Sistemul acela exotic îl aruncă în brațele unei greți spirituale. Se așteptase ca în misiuni de felul acesta să se simtă izolat și îngrozit; dar nu la simpla vedere a instalației sanitare. Se întinse gâfâind pe pat și simți că forțele îi părăsesc în valuri corpul. Geamurile camerei înguste erau prea înalte pentru a putea vedea prin ele. Aerul lumii ăsteia părea să nu conțină niciun pic de oxigen, ci doar țipetele copiilor și zarva străzilor. Coborî la parter cu aparatul foto și se așeză pe o bancă de piatră în

parc, cerând să-i fie lustruiți pantofii. Lustragiul, care nu putea să aibă mai mult de șapte sau opt ani, frecă până ce se umplu de transpirație, broboane mari pe buza de sus, și lovi hotărât cu peria în cutie pentru a-l anunța pe client că trebuie să-i dea celălalt picior. Sands făcu o poză. Băiatul era de un calm desăvârșit și se prefăcu că nu bagă de seamă. Asta trebuia să ajungă, asta avea să-i redea cumpătul, chipul copilului ăluia. Îl plăti generos, intră în biserică – fără pereți, doar un dom mare deasupra șirurilor de strane – și așteptă liturghia de sâmbătă seară. I se alăturară alți câțiva. Veni apusul. Liliecii zburătăceau afară, în piață. Latina îl calma. În timpul omiliei, tânărul preot vorbi în bisayană, dar Skip recunoscu mulți termeni englezești: „posedare demonică”, „exorcizări”, „îngeri căzuți”, „investigare spirituală”, „investigare psihologică”. Când congregația se ridică în picioare pentru a primi împărtășania, el îi abandonă și păși înapoi în acel oraș de-o stranietate pustiitoare.

Oprind trecătorii până ce găsi un vorbitor de engleză, află de un restaurant în stil occidental și în scurt timp ședea în La Pasteria, un local italian care poate că-și alcătuia o parte din meniu cu ingrediente scoase de la conservă, dar care oferea salată proaspăt amestecată și antipaste cu ridichi și țelină proaspete, chiar și măsline. Fețe de masă albe, lumânări în sticle de Chianti și un fonograf la care personalul punea să cânte discuri *dixie land* cu șaptezeci și opt de rotații pe minut.

Obloanele de lemn stăteau deschise spre o briză montană de seară, atât de răcoroasă pe cât putea fi o briză la acea altitudine. La una dintre ferestre, ședea, singură, o femeie despre care Sands era convins că trebuie să fie englezoaică ori americancă, tânără, dar cumva nu tinerească, cu alură serioasă, un soi de bibliotecară rămasă fată bătrână sau sora nepângărită a unui pastor. Dar cât

timp mâncă, ori de câte ori se uită la ea, ea îi întoarse privirea cu o candoare descumpănitoare.

În timp ce chelnerul debarasa masa ei, femeia se ridică și veni direct la masa lui Skip. Aduse cu ea ceașca de cafea și o așeză alături de a lui. Întinse mâna.

— Ne-am holbat unul la celălalt toată seara. N-ar strica să facem cunoștință. Eu sunt Kathy Jones.

Îi strânse mâna și nu-i dădu drumul. Nu din simplă prietenie. Ochii ei rămaseră ațintiți la ai lui, cu o privire aproape înlăcrimată, înflăcărată de dorință. Sands nu avea cuvinte. Nu știuse niciodată cum să le abordeze pe femei. Zâmbetul ei fals, topindu-se de disperare, îi zdruncina sufletul de milă. Femeia era bolnavă sau beată, sau amândouă odată.

— O, pentru Dumnezeu, zise ea și se întoarse cu un râset reținut sau suspin.

Lăsându-și cafeaua pe masa lui, ieși în grabă afară.

Sands tremura pe dinăuntru și nu putea mânca. Cu toate acestea, comandă desert. Când acesta veni – *cannoli* – chelnerul zăbovi lângă el într-o oribilă stare de sfiiciune și în cele din urmă izbuti să rostească:

— Doamna nu a plătit azi. Veți plăti dumneavoastră?

Și Skip plăti.

A doua zi după-masă, coborând din autobuz pe strada principală nepavată a satului Damulog, a fost întâmpinat de un bărbat mic și durduliu care, aparent, își făcuse un obicei din inspectarea nou-veniților și care se prezentă drept Emeterio D. Luis, primarul din Damulog. Luis îl duse la singurul hotel din localitate, proprietatea unui om pe nume Freddy Castro, arătându-i pe drum locurile importante din Damulog, piața, restaurantul, clădirea unde se organizau lupte cu cocoși, diverse magazine.

Damulog se afla la capătul drumului de ciment, la capătul rutei de autobuz, la capătul liniilor de curent electric. Deși electricitatea ajungea acolo, orașul nu avea canalizare și, din câte reuși Sands să afle, nu avea nici instalații sanitare interioare, în mod categoric nu la hotelul domnului Castro, care era construit din lemn solid, dar unde, în acea după-masă, ploaia pătrundea nu doar prin acoperiș, ci și prin cele două etaje de sub acesta, ajungând să picure prin tavanul camerei lui de la parter. Pentru a-și păstra patul și obiectele personale uscate a fost nevoie de o atentă organizare. La apus, primarul și domnul Castro, un tânăr care vorbea bine engleza, îl duseră la unul dintre cele cinci izvoare ale orașului, unde Sands, în boxerii lui ecosez și cu sandale zoris galbene în picioare, în fața unui public format din femei și copii cu gura căscată, se îmbăie în apa limpede care curgea dintr-o țeavă înfiptă în coasta dealului.

— Îmbăiază-te liniștit, îmbăiază-te liniștit, ești în siguranță, îl asigură primarul. Nu avem crocodili aici. Nu avem malarie. Nu avem prădători. Cred că se pune la cale o activitate organizată din partea grupurilor musulmane din sud, dar asta numai în Cotabato. Noi nu suntem în Cotabato. Aici e Damulog. Bun venit în Damulog.

Când Skip se întoarse cu spatele, copiii îl strigară. Pe insula Mindanao, ofițerii americani erau o noutate; prin urmare, nimeni nu-l strigă *Soldat.* Copiii îl strigară „Pa-dair, Pa-dair…” Părinte… Îl confundaseră cu un preot.

•

Ce vise ciudate am avut azi-noapte, Doamne…

Ședea pe o bancă în piață punând laolaltă spaimele din noaptea trecută, așteptând plecarea de la ora 6, așteptând cafea în vreme ce în apropiere două femei pe jumătate adormite își deschideau dughenele. Stăteam în locul Judecății, dar înainte de asta ce, ce, aveam poșeta, pășisem într-un magazin să cumpăr un creion, dar magazinul era o

scenă într-un mare stadion negru de la capătul lumii, iar acum eu eram moartă și trebuia să dau socoteală pentru păcatele mele. Și nu puteam. Și întunericul era moartea mea eternă.

Vocea cui șoptise în vis? Dar femeia era pregătită acum să-i vândă niște cafea, turnând apă caldă dintr-un termos într-un pahar de plastic peste o lingură de Nescafe pudră. Femeia deschise radioul cu tranzistori – DXOK din Cotabato City, melodii pop urmate la ora 6 de o pauză pentru cinci Ave Maria.

Autobuzul aștepta, dar șoferul nu venise. Nici n-o interesa dacă plecau la ora stabilită. Nu avea ceas la mână, demult nu mai avea așa ceva.

Și acela cine să fie? La zece metri de ea, așezându-se într-un alt separeu și comandând o chiflă cu zahăr, era bărbatul în fața căruia se comportase ca o idioată la restaurant, în La Pasteria. Idioată, idioată! Dar seara trecută, la vederea lui simțise o dorință nestăvilită, o sete de neostoit. În veșmintele lui filipineze, pantaloni maro, sandale maro, cămașă albă sport, la amurgul luminii de lumânare, cu părul și mustața ciufulite, semănase atât de bine cu Timothy – tânărul sosit, Timothy, aducătorul de vești bune și sentimente puternice de tovărășie. Și se aruncase asupra americanului ăluia cu nesăbuința cu care s-ar fi aruncat asupra lui Timothy dacă Timothy s-ar fi întors la ea din seninul insondabil în care se făcuse nevăzut.

Încă nu sosiseră zorii. Ciudată vreme pe muntele ăsta, soarele cădea asupra ta ca o nicovală, dar era răcoare la umbră, iar după lăsarea întunericului era aproape frig. Își strânse umerii în puloverul ei, cu fața invizibilă în umbra glugii, și-l observă pe american de la distanță. În acea primă clipă, aseară, Timothy, am crezut că el ești tu și sângele mi s-a urcat la cap și în degete și vederea mi s-a încețoșat, și aici, în timp ce bea Coca-Cola la șase dimineața cu brațul trecut prin breteaua rucsacului

de bumbac, Timothy, tot cu tine seamănă. Acum a intrat alt bărbat, probabil șoferul de autobuz, s-a așezat alături de american și a comandat cafea. Sus, în streașina de tablă, palide tuburi de neon în jurul cărora roiau insecte înaripate… Femei înalte și somnoroase înfășurate în pături ușoare lângă lăzi de lemn își deschideau tarabele pentru a expune ouă fierte, țigări, bomboane, chiflă cu zahăr. Timothy, ești în viață? Femeia de la dugheana de lângă mine împletește din frunze de cocos cutiuțe pentru cadouri. Altă femeie stă aplecată peste o mătură scurtă, doar un mănunchi de paie… Fie să-mi aduc mereu aminte adevărul pe care îl simt în clipa asta… Timothy, trăim, murim.

Șoferul descuie autobuzul și americanul se urcă după el. Imposibil să urce în autobuzul acela, să fie văzută. Îl va lua pe următorul. Se întoarse cu spatele și ceru un ou, o chiflă și încă un Nescafe, după care își strânse lucrurile și plecă. Își ținea lucrurile într-o pungă de hârtie maro cu toarte de sfoară.

Se așeză pe o bancă în Rizal Plaza și urmări vreo șase femei și copii cum întind recolta de orez pe terenul de baschet, mișcându-se de colo-colo cu greblele pentru a întoarce boabele. Nu avea unde altundeva să meargă. Mai bine să riște un program de după-masă mai puțin aglomerat decât să rămână încă o noapte. În oraș nu exista nicio biserică adventistă, așa că se cazase la o pensiune, unde ideea că o femeie poate călători singură crease o solicitudine încordată, în spatele căreia întrezărea sentimentul urii. Toți încercau să fie politicoși. De asta se dusese în La Pasteria, deși abia își putea permite – drept pentru care avea o scuză că mersese acolo, însă nu avea niciuna pentru că se vârâse în sufletul străinului.

Oare chiar semăna acesta atât de tare cu Timothy? Din punga ei de hârtie scoase un teanc de poze, singurul motiv al acestui drum. Săptămâna trecută, în noianul de obiecte felurite

aparținându-i lui Timothy, găsise o rolă de film și bătuse tot drumul acesta pentru a ajunge la un om care să aibă o cameră obscură. Majoritatea cadrelor ieșiseră, în jur de douăzeci de fotografii, trei înfățișându-l pe Timothy, două doar tangențial – Timothy cu un grup de ingineri din Manila, inspectând locul de amplasare al unei viitoare uzine de apă, primarul Luis vârându-se în prim-plan ca un rozător mare și fericit; Timothy de aproape, dar încețoșat, aparent dându-i instrucțiuni fotografului începător – și una cu Timothy cu brațul pe după umerii lui Kathy însăși, pozând alături de participanții la o petrecere filipineză de nuntă în fața unei biserici cu stucatură roz. Restul erau instantanee pe care el intenționase să le trimită proaspeților însurăței: Cotabato City; Kathy recunoștea biserica roz. Stătuse alături de el la „un chiolhan", cum spusese el, după mai bine de o sută de kilometri de drumuri stricate cu zeci de alți pasageri într-un *jitney*[7] conceput doar pentru opt oameni. La biserica din Cotabato îl primiseră ca pe un zeu, îl îmbunaseră cu grija lor, îl împovăraseră cu mici cadouri, îl imploraseră să participe la nunta unor străini, îi dăduseră voie să imortalizeze momentul cu aparatul lui de producție nemțească.

În afară de fotografiile acelea, punga de hârtie conținea schimbul ei de haine din ziua precedentă și o perniță pe care o puse între ea și bancheta de lemn din autobuzul cu care coborâse de pe munte în după-masa aceea. Drumul cobora treptat, oferind câmp deschis privirii, o priveliște încântătoare și necuprinsă, unsprezece mii de tonuri de verde sub norii cenușii și negri de furtună care se acumulau încet. Aerul vâjâia prin geamurile deschise, aducând la început miros de pin, apoi izul jilav al șesurilor. Autobuzul trecuse printr-o aversă de ploaie și sosise în Damulog, încă picurând de apă, la ora patru după-amiază.

Nici urmă astăzi de primarul Luis în stația de autobuz. Probabil că era plecat la pariuri. Auzea

strigătele bărbaților aflați la luptele de cocoși în clădirea din cealaltă parte a pieței. Asistase și ea o dată, de la distanță, zăbovind afară, pe stradă. Păsările aveau lame legate de pinteni și în câteva secunde se tăiaseră reciproc în bucăți.

Ea și Timothy locuiau nu departe de piață, într-o casă cu trei dormitoare, cu uși de plasă împotriva insectelor și acoperiș de tablă, pe care o împărțeau cu servitorul lor Corazon și, de obicei, cu două sau trei nepoate de-ale lui Cory, nu întotdeauna aceleași. Găsi casa goală. În zilele de sabat și duminica, fetele plecau acasă, în barangaya Kinipet.

Judecând după aroma de pin și răcoarea relativă a orașului de munte, simțea din nou mirosul casei, lemnul umed și albiturile stătute. Casa era întunecată. Trase de lanțul care atârna din tavanul bucătăriei – curentul funcționa. Gândacii o zbughiră spre colțuri. Cory îi lăsase niște orez într-un bol acoperit. Furnicile îl asaltaseră. Ce loc oribil și deplorabil era acesta fără Timothy.

Aruncă mâncarea cu tot cu bol peste gunoiul de la marginea proprietății și, la trei minute după ce se întorsese acasă, plecă.

Luă cina la cantina Sunshine și rămase blocată acolo de a doua furtună din ziua aceea. Curentul se întrerupse în oraș și ea așteptă să treacă vremea rea la lumina lumânării, discutând cu un bărbat pe nume Romy, venit din Manila cu o echipă de inspecție, și cu Boy Sedosa, care purta uniformă de polițist de patrulă. Romy bea dintr-o halbă cu Old Castle Liquor și Sedosa dintr-o halbă cu rom Tanduay. Thelma, patroana cantinei People's Sunshine, ședea pe un taburet înalt în spatele tejghelei, de cealaltă parte a încăperii, și asculta la un radio cu tranzistor.

Americanul care semăna cu Timothy intră ud leoarcă, aducând cu el, după toate aparențele, un aparat foto cu breteaua înfășurată la încheietura mâinii, și ezită puțin dincolo de prag. Discuțiile se

stinseră. Bărbatul se așeză la masa alăturată și ceru cafea. Dacă o recunoștea, era prea politicos pentru a o spune.

A, trebuia să știe. Damulog se afla la capătul liniei de autobuz și era singura stație în care găseai loc de cazare.

Bărbatul își așeză aparatul foto pe masă. Îl priviră cu toții cum își bea cafeaua în vreme ce ploaia continua să cadă monoton.

Un grup de tineri beți asaltară cafeneaua, făcând pe grozavii și răsturnând mese și scaune. La lumina lumânărilor, aruncau umbre înfricoșătoare, violente. Thelma bătu din palme și râse, de parcă ar fi fost proprii ei băieți. Tinerii plecară și ea se apucă să pună mobilierul la locul lui. Polițistul Sedosa se răsuci pentru a îndrepta raza lanternei după ei, în ploaie. Apoi o femeie nebună intră ca să cerșească. Ea și Thelma se îmbrățișară ca două rude, ceea ce poate și erau.

Polițistul Sedosa, deși își ținea bărbia și umerii drepți, se lăsă jos, spre flacăra lumânării. Îl scrută pe americanul de la masa alăturată până când americanul se văzu forțat să-l observe.

— Aș vrea să vă știu numele.

— Numele meu este William Sands.

— Înțeleg. William Sands. Chipul lui Sedosa era ca scos dintr-un film – ochi de bețivan înveterat înotând printre trăsăturile unsuroase ale feței grăsulii. Avea nas ascuțit de arab. Nu clipea. Nu că m-aș îndoi de ceva, zise Sedosa, dar îmi puteți arăta niște acte care vă permit să călătoriți în provincia noastră?

— N-am niciun act la mine, zise americanul, nu am decât un singur buzunar.

Purta un tricou alb și pantaloni scurți asemănători cu un șort de baie.

— Înțeleg.

Sedosa îl privi insistent, de parcă ar fi uitat de el.

— Sunt prieten cu primarul Luis, spuse Sands. El mi-a aprobat oficial vizita.

— Lucrați poate pentru Armata Statelor Unite?

— Sunt de la Corporația Del Monte.

— Înțeleg. Asta e bine. Verificam doar.

— Vă înțeleg.

— Întrebați doar de Boy Sedosa când aveți nevoie de ajutorul meu, zise polițistul.

— Bine. Și te rog să-mi spui Skip.

— Skeep! zise Sedosa.

Și Romy din echipa de inspecție spuse:

— A! Skeep!

Și Thelma, de pe taburetul ei din spatele borcanelor cu mâncare, bătu din palme și strigă:

— Bună, Skeep!

— În cinstea lui Skip, spuse Kathy.

Își dăduse oare seama că se recomandase cu porecla sa? Problemele nu se vor mai atinge niciodată de el în orașul acela.

Ridică paharul spre toți cei de față.

— Observ că porți aparatul prin ploaie, spuse ea.

— În seara asta nu prea sunt bun de nimic, recunoscu el.

— Îl ții la tine tot timpul?

— Mnu. Încerc să nu mă las acaparat. Dacă nu ai grijă, îți poate înlocui ochiul, singurul vis prin care vezi.

— Ai spus cumva „vis”?

— Poftim?

— Ai spus cumva că se transformă în singurul vis prin care vezi?

— Da? Voiam să spun „ochi”. Aparatul foto îți înlocuiește ochiul.

— Ciudată scăpare, domnule. Visai în tinerețe să devii fotograf?

— Nu, nu visam, doamnă. Dumneata visai să devii Sigmund Freud?

— Ai un dinte împotriva lui Sigmund Freud?

— Freud e vinovat pentru jumătate din lucrurile care se întâmplă în țara asta.

— Serios? Și pentru cealaltă jumătate?

— Karl Marx.

Asta o făcu să râdă, deși ea era de altă părere.

— Poate că acum au fost menționați amândoi pentru prima dată în orașul ăsta, spuse ea.

Romy, supraveghetorul, se întinse în spațiul care-i despărțea după mâna americanului și o strânse.

— Vrei, te rog, să ne faci onoarea companiei dumitale?

Trase până când americanul își mută scaunul alături de ei.

— Vrei, te rog, să degușți o cafea cu noi? Sau ceva și mai gustos?

— Sigur. Cine vrea o țigară? Sunt puțin umede.

— Asta nu-i o problemă, zise polițistul Sedosa, acceptă una și o ține aproape de flacăra lumânării ca să se usuce. A! Benson & Hedges! E marfă de calitate!

Văzându-l pe american din nou, chiar mai de aproape de data asta, ea nu simți niciun fior prin corp. Își dori să fi simțit. Orașul se îneca în noroi și putea a tot soiul de balegi și infecții. Acum, că văzuse locul acesta fără Timothy, nu-l mai voia, indiferent dacă ar mai fi fost sau nu și el acolo.

Bărbații discutară despre boxeri filipinezi de categorie cocoș, de care ea nu auzise niciodată. Fluturi de noapte mititei se presărară pe fața de masă, în jurul lumânării înfipte într-un borcan de un galon ce conținuse înainte Sos Picant de Banane Tamis Anghang, orice ar mai fi fost și asta. Bărbații discutară despre politicieni care pe ea o lăsau rece. Discutară despre baschet, un soi de pasiune națională. Când se sătură de toate, se duse acasă pe jos printr-o burniță ușoară, în întunericul deplin al penei de curent, călcând în bălți și bucurându-se că nu călca alături de drum,

bucurându-se și mai tare când reuși să dea de urma casei.

Își puse pantofii după ușă, își croi drum spre dormitor. Pipăi după lanternă pe noptieră și se dezbrăcă la lumina ei palidă. Pe noptieră se mai afla și cartea lui Timothy, pe care o găsise între lucrurile lui: cumplitele eseuri ale lui John Calvin despre predestinare, profețind un Iad plin de suflete făcute întocmai pentru a fi blestemate; nu știa ce să facă cu ea, o ținea aproape, nu se putea abține să nu se întoarcă la pornografia ei spirituală ca un câine la propria-i vomă. Găsi un chibrit, aprinse într-o farfurie o spirală de hârtie cu insecticid parfumat, se târî sub perdeaua împotriva insectelor, trase cearșaful până la bărbie… Anumite persoane alese în mod categoric pentru mântuire, altele la fel de categoric abandonate distrugerii… Zăcu întinsă acolo în miasma vieții sale, cu părul încă ud de la ploaie. Nu atinse cartea.

•

Se trezi într-o lumină orbitoare: becul din tavan. Din câte se părea, situația curentului fusese rezolvată. Afară era tot întuneric, iar ploaia încetase. Intră în bucătărie cu sandalele în mână, le azvârli în chiuvetă pentru a pune gândacii pe fugă, aprinse lumina, își turnă un pahar de apă rece din frigider – un frigider care funcționa pe bază de motorină – și se așeză la masă ca să se uite la fotografii. De film se ocupase doar pentru a avea ceva de făcut până venea cineva să-i aducă inelul, verigheta, care putea sau nu să fie de aur, de pe degetul unui cadavru aruncat de ape pe malul râului Pulangi. Oamenii râului nu trimiseseră inelul. În loc să deranjeze oasele sau acea unică podoabă, plecaseră în căutarea occidentalilor care ar fi putut pretinde o anumită legătură de rudenie cu acele rămășițe pământești. După săptămâni de consfătuiri, căzuseră de acord asupra unei

remunerații nesemnificative, doar cincizeci de pesos.

Se uita prin ochii lui la petrecerea aceea de nuntă.

Fuseseră puși în gardă că vor fi fotografiați, se pregătiseră. Câteva dintre fetițele cele mici erau date cu ruj pe buze și aveau obrajii pudrați ca niște păpușele, iar părul le sclipea de pomadă.

Ochii lui văzuseră, mintea lui procesase exact acel moment pe scările sparte ale bisericii roz. În fundal, în partea dreaptă, un anunț – „ÎNTEMEIETORII/ un nou orizont în lumea refugiului" – și efigii cu Sfântul Mihail plutind deasupra unei mulțimi de preoți strânși pentru liturghie, cu tăișurile săbiilor sale învelite în staniol. Era ziua Arhanghelului Mihail și a tuturor sfinților. Musulmani, catolici, toți dansau întru preamărirea sfântului-luptător. În vreme ce Timothy își făcea de lucru cu blitzul, familia mirelui începuse să exclame și să râdă, iar când blitzul fulgeră, parcă scăpaseră dintr-odată de orice urmă de autocontrol omenesc, țipând și încercând să se ascundă unul în spatele celuilalt, cuprinși de-o panică sfioasă.

Ea scoase din cutia lor din frigider unul dintre trabucurile filipineze ale lui Timothy, se așeză cu el în mână, îl ținu așa, aprinse un chibrit din farfurioara de pe masă, trase mai multe fumuri scurte și apoi îl stinse în chiuvetă, după care, deși se învârtea lumea cu ea, se așeză din nou la masă învăluită de miasma lui. Merse pe firul oricât de subțire al amintirilor până în pânzele albe. Trabucuri, fotografii, lucruri atinse de el, vorbe care i se întorceau în minte, le strânse pe toate frenetic, ca pe un soi de dovezi.

Se urcă în pat fără să stingă becurile. Deschise imediat cartea faptelor lui Calvin, cartea pe care Timothy o găsise și pe care o citise și o tot citise. O șoca faptul că exista un mod de exprimare al acelor murdării, idei despre care ea bănuia că o

vizitau doar pe ea, îndoieli de-o nemaiîntâlnită imoralitate, niciodată exprimate – și Timothy trebuie să se fi simțit la fel, pentru că nu-i vorbise niciodată de ele sau de carte. Pe margine, în dreapta anumitor pasaje, făcuse cu semne creionul. Ea închise ochii și le citi cu degetele…

„Prin urmare, cu toate că lucrurile care sunt rele, în măsura în care sunt rele, nu sunt bune, este totuși bine să existe lucruri rele."

„Iar dacă Dumnezeu a știut dinainte că ele vor fi rele, rele vor și fi, oricât de puternică ar fi aura bunătății care pare să le învăluie acum."

„Copii suntem? Ne vom ascunde de faptul că Dumnezeu prin bunăvoința Lui eternă le-a promis mântuirea celor pe placul Său, iar pe restul i-a lăsat deoparte?"

Inima aceasta zbuciumată, fiorul abisului, ineluctabilul adevăr al damnării mele predestinate.

O fură somnul cu becul aprins, ținând aceste teribile afirmații la piept.

•

Dimineața zilei următoare veni însorită și aproape răcoroasă, cerul era plin de mândri nori călători, totul foarte diferit de zăpușeala sufocantă din seara precedentă. Cory aduse de la piață pâine și trei ouă mici și pregăti micul dejun, după care Kathy se întâlni cu opt ajutoare de infirmiere pe care le pregătise și care deserveau acum centre medicale în barangayele periferice; erau doar patru centre în momentul de față, fuseseră șase în trimestrul trecut, iar în trimestrul viitor cine știe câte, unu sau șase sau zece, fondurile veneau și se duceau.

Li se alătură o femeie de la Fundația de Dezvoltare Durabilă, doamna Edith Villanueva, care luă inutil notițe. Cele opt ajutoare ale lui Kathy, toate femei, toate tinere, toate măritate, toate mame cu mai mulți copii și niciuna foarte des ieșită din barangaya ei, transformară ocazia într-o petrecere. Aveau zahăr și orez prăjit în ulei de

cocos și înfășurat în frunze de banană, orez înfășurat în frunză de cocos și orez simplu.

— Totul e pe bază de orez, spuse doamna Villanueva oarecum descumpănită.

Doamnelor le era foarte drag soțul ei, aflaseră de dispariția lui, vorbeau respectuos despre el, în așa fel încât a nu lăsa să se înțeleagă nici că ar fi mort, nici că ar fi viu. Îi spuneau Timmy.

Și apoi, odată prânzul încheiat, a venit momentul primarului Emeterio D. Luis, care deținea o poziție centrală și superioară grație faptului că știa totul despre toți din Damulog; un om care ar fi ajuns primar chiar dacă o asemenea funcție municipală n-ar fi existat. Kathy îi aduse delicatesele rămase, aranjate pe o tavă de mahon și acoperite cu o eșarfă de mătase. Cu toate că în Damulog, oficiul poștal și primăria se aflau într-o clădire din cărămidă de zgură cu trei camere situată lângă piață, primarul nu se folosea de ea, preferând salonașul din casa sa, unde avea umbră și sufla o boare răcoroasă. O așeză pe Kathy într-un scaun de răchită la pupitrul lui, ceru cu voce tare apă cu gheață și o întrebă despre vaccinarea împotriva poliomielitei. Ea îl cunoștea de doi ani. El însă tot făcu o introducere de câteva minute, adresându-i-se ca și când tocmai ar fi fost trimisă ca emisar.

— Putem duce vaccinul antipoliomielitic la centrele medicale periferice? Avem probleme în zona rurală. Nu toți pot bate drumurile până la Damulog cu atâția copii. Oamenii noștri sunt săraci lipiți pământului. Iar pe drum întâlnești uneori și hoți. Nu vream să cădem victime indivizilor ăstora certați cu legea. Oamenii noștri sunt săraci lipiți pământului.

Kathy îl auzise în ultima vreme folosind deseori expresia aceasta. Întorcea invariabil cuvintele. Da: Emeterio D. Luis, D-ul, potrivit unui prespapier de granit gravat de pe pupitrul lui, venea de la „Deus”.

Alegerile erau departe, dar deja, îi spuse el, oponentul său la funcția de primar îl calomniase, îl făcuse laș, bărbat cu „ouă albe”. În ochii lui, dincolo de greutățile funcției, radia o fericire generală. Sora lui, care preda la Universitatea Mindanao de Sud, cânta cântece tribale populare la un amplificator mic de pe patio, iar el asculta cu satisfacție, cu mâinile împreunate alături de o vază cu flori de spandex așezată pe masa sa.

Îi vorbi despre american, Skip Sands, exact așa cum trebuie să-i fi vorbit lui Skip Sands despre ea. Și în mod sigur știa că ea îl întâlnise pe american în cantina Sunshine.

— L-am întrebat pe Skip Sands dacă îl cunoaște pe colonelul american și mi-a spus că au o legătură extrem de interesantă… Nu vrei să mă întrebi ce fel de legătură?

— N-aș vrea să bârfesc.

— Bârfa e ne-creștinească! zise el. Asta doar dacă nu discuți cu primarul.

Kathy descoperi deserturile și el studie tava ca pe o tablă de șah, cu mâna ezitând deasupra ei.

— Atâția vizitatori!

Kathy spuse:

— Cred că tu îi invoci.

— Eu îi invoc! Da! L-am invocat pe colonelul american și pe maiorul de armată filipinez și l-am invocat și pe celălalt, cred că era elvețian, tu ce crezi că era?

— Nu l-am întâlnit. Nici pe filipinez. Doar pe colonel.

— Și am invocat echipa de inspecție formată din ingineri. Doamnă Luis, i se adresă el trupeșei sale soții când aceasta veni din bucătărie, alunecând pe podeaua de linoleum cu sandalele ei zoris cu talpă de pai, tu ce crezi? Crezi că sunt un invocator?

— Cred că ai o voce foarte puternică!

— Kathy, cred că pot invoca te miri ce, strigă el atunci când ea își continuă drumul spre partea din spate a casei. Kathy, zise el, vreau ca echipa de

supraveghere să facă ceva pentru mine. Cred că tu mă poți ajuta să-i conving.

— Nu am cine știe ce influență asupra lor, Emeterio.

— Eu i-am invocat! E musai să lucreze pentru mine!

— Păi, în cazul ăsta va trebui să le vorbești tu însuți.

— Kathy. Americanul pe nume Skeep… știi ce mi-a spus? Colonelul e rudă cu el. Colonelul e unchiul lui, ca să fiu exact.

Kathy zise:

— Asta e!

Îi făcuse o impresie generală puternică, dar ea nu-și putea aminti – invoca – chipul colonelului pentru a face vreo comparație.

— Când l-am întrebat pe Skeep de ofițerul filipinez și de celălalt bărbat, s-a prefăcut că nu-i cunoaște.

— De ce i-ar cunoaște?

— Oamenii ăștia se știu toți între ei, Kathy. Sunt veniți într-o misiune guvernamentală clandestină.

— Păi, toată lumea e sub acoperire.

Ea însăși apăruse acolo sub auspiciile Mișcării Internaționale de Asistență a Copilului, o organizație fără afiliere religioasă, când, de fapt, venise în calitate de soție: soțul ei era muncitor în podgoriile lui Iisus Hristos.

Primarul își azvârli sandala într-un câine care intră înăuntru, o lovitură perfectă, drept în posterior, și animalul scrâșni ca o pasăre și sări pe ușă afară.

— Nici nu ne trece prin gând să jucăm jocuri de noroc, zise el dintr-odată pe un ton meditativ. Jocurile de noroc nu sunt acceptate de religia adventistă. Încerc să las asta în urmă.

— Pun pariu că reușești.

— Mersi. O… „Pun pariu!” Da! Ha-ha! „Pun pariu!” – își recăpătă imediat demnitatea. Dar vezi

tu, mă duc la luptele de cocoși. E obligația mea. Vreau să țin legătura cu pasiunile oamenilor.

— Pun pariu că vrei.

Trecuseră cincisprezece minute și acum o tânără femeie – servitoare, vecină sau rudă – așeză pe masă două pahare de apă cu gheață. Primarul Luis își șterse transpirația de pe frunte cu dosul mâinii. Suspină.

— Soțul tău, Timmy.

Filipinezii se refereau toți la soțul ei, pentru întâia oară, cu numele de Timmy.

— Așteptăm vorbă despre rămășițele lui pământești. Durează puțin mai mult. Îmi păstrez speranța, Kathy, pentru că e posibil să primim veste pe nepregătite de la cine știe ce elemente criminale care l-au capturat în viață. Cădem de obicei victime elementelor certate cu legea și răpitorilor, dar de data asta se poate spune că ne punem speranța în ei.

Sorbi din apă în vreme ce o tăcere de-o candoare absolută îl învălui: Nu. Nicio speranță.

La ora două după-masa, după terminarea cursurilor, în vreme ce orașul ațipea, ea deschise ușile centrului medical din Damulog, care funcționa în una dintre cele patru săli de clasă ale școlii. Edith Villanueva, de la Dezvoltare Durabilă, venise și ea să vadă cum tinerele mame își aduc copilașii nou-născuți să fie vaccinați. Vreo două duzini stăteau la coadă, fete de doisprezece sau treisprezece ani – și care arătau doar de nouă sau zece ani – strângeau fără milă piciorușele și mânuțele copilașilor lor pentru a li se face vaccinul; primea fiecare câte o cutie de lapte praf, adevăratul motiv al vizitei lor la doctor.

Între timp, americanul Skip Sands ședea afară pe veranda de ciment, uitându-se la o carte; în pantaloni scurți cu carouri și tricou alb, și papuci zoris de cauciuc în picioare. Nu părea să fie deranjat de plânsete.

La plecare, Kathy o prezentă pe Edith americanului. El dădu să se ridice, dar Edith se așeză lângă el, netezindu-și fusta.

— Ce carte este aia? întrebă ea. Un cod secret?

— Nu…

— Ce. E în greacă?

— Marc Aureliu.

— Poți s-o citești?

— *Către sine însuși.* Tradusă generic prin *Meditații.*

— Lingvist. Ești cumva lingvist?

— E doar pentru exercițiu. Am o traducere în engleză la hotel.

— Hotelul lui Castro? Doamne, n-aș sta acolo pentru nimic în lume, spuse Edith. Iau autobuzul de patru și plec de aici.

— Acoperișul domnului Castro e plin de găuri, dar următorul hotel e la mare, mare depărtare.

— Ești singur?

Edith era o femeie măritată, și de vârstă mijlocie, altfel n-ar fi flirtat nici în ruptul capului cu el.

El zâmbi și Kathy simți brusc dorința să-i tragă un șut în coaste – să-l trezească la viață –, în locul moale de sub coaste. Să-i alunge buna dispoziție de pe fața aia luminoasă de american.

— Pot să văd? zise femeia. Cartea lui era din cele ieftine și simple, tipărită de Catholic University Press. I-o dădu înapoi. Ești catolic?

— Catolic irlandez din Midwest. Un amestec care te dă peste cap, ne place nouă să spunem.

— Din Kansas, ai spus, nu?

— Din Clements, Kansas. Dar tu?

— Winnipeg, Minitoba. Sau regiunea aia. Pe aceeași latitudine cu Kansas.

— Longitudine.

— Bine. Suntem drept la nord de tine.

— Dar în țări diferite, zise Edith.

— În lumi diferite, zise Kathy. Iată-le acolo, două soții frânte, amândouă înghesuindu-l. Vino cu

noi, atunci, spuse ea și-l trase de mână.

Porniră la pas spre strada lui Kathy.

— Deci ești din Statele Unite, din Midwest? întrebă Edith.

— Da, așa-i, din Kansas.

Kathy spuse:

— La fel și soțul meu. Din Springfield, Illinois.

— A!

— În momentul de față e dat dispărut.

— Știu, am auzit. Mi-a spus primarul.

Edith zise:

— Ți-a spus primarul – cine altcineva!

— Emeterio le spune tuturor totul, zise Kathy. Așa află el tot soiul de lucruri. Cu cât vorbește mai mult, cu atât îi spun și oamenii mai multe. Așteptai să ne întâlnim?

— Păi, la drept vorbind, da, recunoscu el, dar am așteptat prea mult. Tre' să fug.

— Să fugi! făcu Edith. Ăsta nu-i deloc un obicei tipic filipinezilor.

După ce le părăsi, Edith spuse:

— Nu și-a dat seama că încă sunt cu tine. Voia să discutați între patru ochi.

•

În acea după-masă, în jurul orei patru, în timp ce așteptau autobuzul lui Edith, cele două femei îl zăriră pe american plimbându-se printre tarabele din piață cu picioarele arse de soare îmbrăcate în bermude, cu o nucă de cocos maronie și păroasă în mână.

— Caut pe cineva care să-mi spargă nuca asta, zise el.

Locul pieței ocupa un cvartal întreg din oraș, un cvartal mărginit de chioșcuri acoperite cu stuf, cu interiorul nivelat de picioare. Merseră spre marginea lui căutând pe cineva care să se ocupe de nuca de cocos a vizitatorului. Autobuzul sosi și se declanșă haosul; pasagerii își săltară traistele, își mânară copiii și-și apucară de gheare găinile fâlfâitoare, întoarse cu capul în jos.

— Șoferul are un bolo[18], sunt sigură, zise Edith.

Dar Skip găsi un vânzător cu bolo care crăpă nuca de cocos în doi timpi și trei mișcări, o ridică în aer ca pentru a bea din ea și i-o oferi înapoi americanului. Skip o întinse:

— Vă e sete?

Amândouă femeile râseră. El gustă din laptele nucii. Edith spuse:

— Dumnezeule mare, arunc-o, omule. O să-ți întoarcă stomacul pe dos.

Skip o goli pe jos și o dădu vânzătorului să-i crape fructul în patru.

Edith schimbă câteva cuvinte cu șoferul, după care se întoarse la ei.

— I-am cerut să spele farurile. Nu au obiceiul să facă asta. Iar când se lasă întunericul, din cauza noroiului conduc ca și când ar fi legați la ochi.

Își luă rămas-bun de la Kathy, îi mulțumi, dar descoperi că are nevoie de mai mult timp ca să-și încheie vizita. Kathy îi întinse mâna lui Skip Sands, iar el îi ținu degetele stângace.

— Mulțumesc mult de tot, spuse Edith. Cred că o să fii o sursă de inspirație pentru Damulog.

Era ceva viclean și necuviincios în tonul ei.

Edith avea o traistă uriașă de pai multicoloră, cu încuietoare de cânepă. Plecă legănând-o în mână, lipăind cu sandalele, unduind din fund ca un carabao în fusta ei de mătase. Bun. A plecat. Toată după-masa, Kathy simțise în gât și în umeri o tensiune, o dorință abia stăpânită de a se descotorosi de povara companiei acelei femei. Sfârșitul fiecărei zile îi răpea lumina din suflet, apoi venea nebunia îndurerată a nopții, trezindu-se, lăcrimând, gândindu-se, citind despre Iad.

Pe de altă parte, americanul, întinzându-i batista lui albă pe banca aceea mucegăită, părea fără noimă, tâmp, liniștitor. El spuse:

— *Voulez-vous parlez Français*?

— Poftim? O, nu, nu facem asta în Manitoba. Nu suntem genul ăla de canadieni. Chiar ești un

soi de lingvist?

— Doar ca hobby. Sunt mai mult decât sigur că un lingvist adevărat ar putea desfășura aici o muncă de o viață. Din câte am aflat, nimeni nu a încercat să studieze dialectele din Mindanao într-un mod organizat.

Luă o felie din nuca sa de cocos. O năpădiseră furnicile. Le suflă și, cu lama briceagului său albastru-închis de cercetaș, desprinse din ea o bucată.

— E dură munca de voluntariat, zise el.

— O, da, făcu ea. Am judecat greșit propunerea care mi s-a făcut.

— Adevărat?

— Profunzimea ei, da, și seriozitatea.

Îi venea să strige la el să-și ia seama.

— Păi, voiam să zic doar că trebuie să ai de-a face cu mulți oameni.

— Odată ajuns între păgâni, totul se schimbă. Se schimbă mult. Devine mult mai clar, mult mai viu, devine de-o claritate vie. O, asta-i, spuse ea, e genul de lucru care devine confuz când vorbești despre el.

— Presupun că așa este.

— Atunci, hai să nu vorbim despre el. Te deranjează dacă-mi notez din când în când unele idei și ți le dau? Pe hârtie?

El spuse:

— Nicidecum.

— Dar la tine? Cum îți merge treaba?

— E mai mult o vacanță.

— Ce interese are Del Monte aici? N-aș spune că în câmpiile astea Maguin-danao cresc mulți ananași. Prea multe inundații.

— Sunt în concediu. Fac doar un tur turistic.

— Și deci vii fără absolut nicio explicație. Un simplu ambasador rătăcit.

— Păi, da, aș vedea-o ca pe o situație de natură, poate, ambasadorială, dacă oameni de treabă ca tine nu ne-ar reprezenta deja atât de bine.

— Pe cine să reprezinte, domnule Sands?

— Statele Unite, doamnă Jones.

— Eu sunt canadiancă. Eu reprezint Evanghelia.

— Ei bine, asta reprezintă și Statele Unite.

— Ai citit cumva o carte intitulată *Americanul urât*?

El spuse:

— De ce aș vrea să citesc o asemenea carte?

Ea îl țintui cu privirea.

— A, bine, am citit *Americanul urât,* spuse el. Mi se pare o aiureală. Autoflagelarea începe să devină o modă. Nu pun botul.

— Și *Americanul liniștit*?

— Am citit și *Americanul liniştit.*

Iar despre această carte, observă ea, nu spuse că este o aiureală.

Ea zise:

— Noi, occidentalii, suntem binecuvântați cu multe lucruri. Un liber-arbitru mai dezvoltat. Suntem descătușați de anumite…

Se poticni în gânduri.

— Avem drepturi. Libertate. Democrație.

— Nu la asta mă refer. Nu știu cum s-o spun. Există îndoieli cu privire la liberul-arbitru.

Trepida de dorința de a-l întreba acum dacă n-a citit cumva John Calvin… Nu. Până și întrebarea era un abis.

— Te simți bine?

— Domnule Sands, zise ea, îl cunoști pe Hristos?

— Sunt catolic.

— Da. Dar îl cunoști pe Hristos?

— Păi, făcu el, nu în felul la care cred că te referi tu.

— Nici eu.

La aceasta, el nu spuse nimic.

— Credeam că îl cunosc pe Hristos, zise ea, dar mă înșelam amarnic.

Ea observă că bărbatul rămânea perfect nemișcat atunci când nu avea nimic de spus.

— Aici nu suntem cu toții nebuni, să știi, spuse ea. Alt lucru la care el nu avea replică. Îmi pare rău, continuă ea.

El își drese atent glasul.

— Te-ai putea duce acasă, așa-i?

— O, nu. N-aș putea face asta. Simțea teama lui de a întreba de ce. Pur și simplu pentru că atunci n-aș mai îndrepta nimic.

Americanul era înconjurat de o tăcere la care cu greu puteai rezista. Trebuia să o umple:

— Să știi că nu e neobișnuit, nu e ciudat, nu e nemaiauzit să mergi mai departe în toiul tragediei. Uită-te unde ne aflăm! Soarele continuă să răsară și să apună. Fiecare zi își face mai mult loc în sufletul tău – care ar fi cuvântul potrivit… iubirea e neastâmpărată, insistă cu neastâmpăr, împinge și dă din picioare fără încetare ca un copil înăuntrul tău. Prea bine, atunci! Ai auzit destule de la mine!

Ce neghioabă sunt! aproape că strigă ea.

Soarele la apus coborî dintre nori și-i lumină atât de puternic, încât tot orașul pulsa de-o lumină sângerie. Americanul nu comentă acest lucru. Spuse:

— Și ce se întâmplă când toate astea se, se, se… termină?

— Iată, felicitări, ai găsit un cuvânt.

— Scuze.

— Vrei să spui dacă Timothy e mort?

— Dacă, păi… da. Scuze.

— Nu știm ce s-a întâmplat cu el. A urcat în autobuz spre Malaybalay și încă îl așteptăm să se întoarcă. Părea bolnav, a promis că înainte de orice se va duce la doctor, la sanatoriul de acolo. Am colindat toate orașele de aici până acolo – nimic, nimic, nicio veste.

— Și presupun că a trecut un timp.

— Șaptesprezece săptămâni, spuse ea. S-au făcut de toate.

— De toate?

— Am contactat pe toată lumea, toate autoritățile, ambasada și familiile noastre, desigur. Am dat cu toții o mie de telefoane, toți au luat-o razna de o mie de ori. Tatăl lui a venit în iulie și a oferit o recompensă.

— O recompensă. E înstărit?

— Nu, nici pe departe.

— O!

— Însă s-au înregistrat progrese. Au fost găsite câteva rămășițe pământești.

Devotat originilor sale din Midwest, americanul reacționă la această remarcă exclamând: „Aa” și „Îhî”.

— Așa că, în momentul de față așteptăm veste despre obiectele găsite asupra cadavrului.

— Mi-a spus asta primarul Luis.

— Și dacă într-adevăr este Timothy? O să mai rămân o vreme, apoi o să-mi găsesc un alt post, lucru asupra căruia oricum căzuserăm de acord. Sau, dacă Timothy se întoarce spre surprinderea tuturor – ceea ce s-ar putea întâmpla, nu știi tu cum e Timothy –, dacă e așa, probabil că o să ne aplicăm pur și simplu planul și o să plecăm. Ar fi timpul să facă o schimbare. Își dorea o schimbare, o nouă provocare. Asta însemnând aceleași probleme dintotdeauna, dar într-un loc nou-nouț. Iar eu sunt infirmieră, ar avea nevoie de mine oriunde m-aș afla. Thailanda, Laos sau Vietnam.

— Vietnamul de Nord sau de Sud?

Ea spuse:

— În Nord avem oamenii noștri.

— Adventiștii zilei a șaptea?

— MIAC – Mișcarea Internațională de Asistență a Copilului.

— Așa-i, MIAC.

Și, brusc, spuse el cu pasiune:

— Ascultă, oamenii ăștia de aici n-or să aibă niciodată mai mult decât au deja. Dar copii lor ar putea avea. Libera întreprindere înseamnă inovație, educație, prosperitate, toate lucrurile alea

răsuflate. Iar libera întreprindere e sortită să se extindă, asta e natura ei. Stră-strănepoții lor vor trăi mai bine decât trăim noi în State.

— Păi, zise ea, luată prin surprindere, astea sunt gânduri frumoase, astea sunt cuvinte pline de speranță. Dar „oamenii ăștia" nu se pot hrăni cu vorbe. Lor le trebuie niște orez în stomac, și chiar în seara asta.

— Sub comunism, copii lor poate că ar mânca mai bine astă-seară. Dar strănepoții lor vor muri de inaniție într-o lume care nu e decât o unică, mare închisoare.

— Și totuși cum am ajuns la subiectul ăsta?

— Știai că MIAC este considerat un front comunist?

— Nu. E adevărat?

De fapt, ea nu auzise și nici nu-i păsa prea tare.

— Ambasada SUA din Saigon îi consideră A Treia Forță.

— Ei bine, domnule Sands, eu nu-s a cincea coloană sau a treia forță. Nici măcar nu știu ce este a treia forță.

— E ceva ce nu e nici comunist, nici anti-comunist. Dar mai mult cu înclinații comuniste.

— Iar voi, cei de la Del Monte, petreceți mult timp la ambasada SUA din Saigon?

— Primim buletine informative de peste tot.

— MIAC e o organizație minusculă. Ne continuăm activitatea cu granturi oferite de o duzină de fundații caritabile. Avem un birou în Minneapolis și aproximativ patruzeci de infirmiere pe teren în nu știu câte țări. Cincisprezece sau șaisprezece țări, cred. Domnule Sands, pari tulburat.

— Chiar așa? spuse el. Și tu trebuie să fi fost cam tulburată noaptea trecută.

— Când?

— În Malaybalay.

— Malaybalay?

— O, haide – în restaurantul italian? Când primarul a amintit de Kathy Jones, adventista de ziua a șaptea, numele era același. Dar n-am crezut că tu ești aceea.

— Și de ce, mă rog frumos?

— În seara aia nu semănai cu o adventistă de ziua a șaptea.

În bermudele sale colorate, americanul părea să aștepte un cuvânt din partea ei, deși lucrul acesta era în mod clar inutil.

— Primarul și familia lui au fost foarte amabili cu mine.

— Păi, vreau să zic… haide.

— Nu ne dezvăluim întotdeauna toată povestea vieții, așa-i? De pildă, primarul crede că nu ești deloc cine spui că ești. Spune că ai venit într-o misiune secretă.

— Că nu sunt de la Del Monte, cum ar veni? Că sunt un spion din partea Diviziei Ananas a celor de la Dole?

— Unchiul tău spunea că este de la AID.

— Ai apucat să vorbești mult cu el?

— E-un pungaș bătrân slobod la gură.

— Se pare că ai apucat. Cu cine era?

— Cu nimeni.

— O! Dar primarul a pomenit de alți doi oameni. Un neamț, poate.

— Ei au venit mult mai recent.

— Ceilalți doi? Când au fost aici? Ți-aduci aminte?

— Eu am plecat vineri. Așa că ei au fost aici joi.

— Joia trecută, vrei să spui. Acum patru zile.

— Unu doi trei patru, da, patru zile. Nu e bine?

— Nu, nu, nu. Doar că mi-ar fi plăcut să-i întâlnesc. Cu cine era neamțul?

— Stai să văd. Un filipinez. Din partea armatei.

— Aha, maiorul Aguinaldo.

— Nu l-am văzut cu ochii mei.

— E un prieten de-al nostru. Dar nu-s sigur de neamț. Era neamț? Nu sunt sigur dacă îl cunosc.

Primarul a spus că purta barbă.

— Elvețian, a spus primarul.

— Cu barbă?

— Nu l-am văzut.

— Dar pe colonel l-ai văzut.

— Nu vedeam multe bărbi prin părțile astea. Precis te gâdilă. La fel și mustața aia, pun pariu.

O privi fără niciun cuvânt, parcă fără să-i pese de modul în care îl scruta ea – fără pălărie, sudoarea îi curgea de pe scalpul ud leoarcă, dar și din mustața lăsată… Acum își permise să se uite în jur, să observe ultimele pulsații ale strălucirii purpurii care îi înconjura.

— Oau, făcu el.

— Bunica mea numea asta „amurgit”.

— Uneori te dă pur și simplu pe spate.

— În cinci minute, țânțarii or să roiască și-o să fim mâncați de vii.

— Amurgit. Sună arhaic.

— Gata, s-a dus. A fost aproape ca un lichid.

— Te face să fii mai sigur de Paradis.

— Eu nu sunt sigură că Paradisul este un loc după care să tânjești atât de tare, spuse ea, bănuind că asta îl va șoca pe bărbat, dar acesta spuse:

— Cred că am idee la ce te referi.

Ea întrebă:

— Călătorești cu Cuvântul?

— Cuvântul? O!

— Ai o Biblie cu tine – adică, la hotel?

— Nu.

— Păi, am putea aranja să-ți ajungă una în mâini.

— Bine, sigur.

— Catolicii nu se țin aproape de Cuvânt, așa ca noi ceilalți, nu?

— Nu știu. Nu știu cum vă țineți voi, ceilalți.

— Domnule Sands, ce-am făcut de am pornit pe picior greșit cu dumneata?

— Îmi pare tare rău, spuse el. Nu e deloc așa. Doar că nu sunt foarte politicos și ar trebui să-mi

fie rușine.

Scuzele lui o atinseră. Căută un mod grațios de a le primi.

Sands spuse:

— Cine-i tipul care vine cu primarul Luis? Individul are o suliță în mână.

Ea îl zări pe primar și pe alți doi inși înaintând prin mijlocul pieței pe cărarea de pământ bătătorit, presărată cu bălți mici, primarul în cămașa lui sport albă, atârnându-i ca o *muumuu* peste pântecele lui generos, unul dintre bărbații care îl însoțeau ținând o suliță lungă îndreptată spre nori, celălalt fumând o țigară.

— O, Doamne, făcu ea și strigă: Domnule primar Luis! Domnule primar!

Se ridică în picioare și Skip Sands o imită. În mâna stângă ținea batista lui albă, cea pe care șezuse. Bărbații se întoarseră și se îndreptară spre ei.

— E aici, e aici, spuse primarul. Apropierea lor părea să aducă înserarea. Capătul țigării licărea în întuneric. Kathy, zise primarul, e trist, e foarte trist.

Femeia nu-și putea aduce aminte, în acel moment, dacă fusese animată vreo clipă de-o speranță cât de mică.

Primarul Luis părea să-i vorbească lui Skip:

— Sunt extrem de întristat că eu trebuie să fiu acela… Dar, din nefericire, eu încă sunt primarul.

Primarul întinse inelul și, pentru a-l lua în palmă, Kathy aruncă batista albă a americanului.

— Kathy, suntem cu toții extrem de întristați astă-seară.

— Nu văd dacă e inscripționat.

— Inscripția e acolo. Mă încearcă o tristețe fără margini aducându-ți această dovadă.

— Atunci, asta e tot.

— Da, zise Luis.

Ea ținea verigheta lui Timothy în mâna sa.

— Acum ce urmează? Ce fac cu asta?

Și-l strecură pe arătătorul de la mâna dreaptă.

— Eu vă las, oameni buni, să vă vedeți de treburi, spuse Skip.

— Nu, nu pleca.

Femeia îl apucase de mână.

— E o adevărată tragedie, spuse el.

— Vino, Kathy, o îndemnă primarul. Skip își va prezenta condoleanțele mai târziu.

Însoțitorul cel tânăr al primarului își aruncă țigara într-o baltă.

— Am făcut o călătorie lungă pentru tine.

Oamenii trebuiau plătiți acum. Cine îi plătea?

— Eu trebuie să vă dau cei cincizeci de pesos? întrebă ea. Nu răspunse nimeni. Și aveți, ați adus… nu mai este nimic altceva?

Se întoarse spre bărbatul bătrân cu sulița, dar chipul lui era inexpresiv. Nu înțelegea deloc engleza.

— Da. Avem rămășițele pământești ale lui Timmy acasă la mine, spuse primarul. Soția mea stă la căpătâiul lor, stă de veghe în tăcere până ce mă voi întoarce cu tine. Da, Kathy, Timmy al nostru a plecat de lângă noi. E timpul să jelim.

•

Sands trecu pe lângă locuința doamnei Jones de trei sau patru ori până să vadă lumină înăuntru. Era trecut de unsprezece noaptea, însă în părțile acelea oamenii făceau sieste lungi și se culcau târziu.

Urcă scările și se opri sub becul din verandă, un cerc de neon pătat de insecte minuscule. Pe geam o văzu stând pierdută în mijlocul salonului. În mână îi atârna o sticlă.

Din câte se părea, și ea îl putea vedea.

— Nu vrei un trabuc? întrebă ea.

— Cum? zise el.

— Nu vrei un trabuc?

O întrebare de-o simplitate absolută, la care el nu putea răspunde.

— În noaptea asta beau o dușcă sau două.

Trebui să facă un pas înapoi când ea deschise ușa și veni să se așeze pe balustrada verandei. Nu se ținea bine pe picioare și el se aștepta s-o vadă căzând în întuneric.

— Vreau să guști asta.

— Ce este?

— Brandy.

— Nu-mi plac băuturile tari.

— E brandy de orez.

— De orez?

— E brandy de orez. E… brandy de orez.

— Te simți…

Se opri. Ce mod idiot de-a începe. Soțul ei era mort.

— Nu.

— Nu?

— Nu mă…

— Nu te…

— Nu mă simt.

— Doamnă Jones, spuse el.

— Nu, nu pleca, sări ea. Te-am mai rugat o dată să nu pleci și tot ai plecat. Ascultă, nu-ți face probleme, am știut tot timpul că n-o să scape. De asta te-am prins de mână atunci, în restaurant. Știam că nu sunt speranțe. Nu sunt speranțe, așa că ce-ar fi să ne ducem toți direct în pat.

— Doamne, zise el.

— Nu chiar acum, adică. Ba da, chiar acum. Tacă-ți gura, Kathy. Ești beată.

— Ar fi mai bine să mănânci ceva.

— Am niște carne de porc, dacă nu s-a stricat cumva.

— Ar fi mai bine să mănânci ceva pe săturate, nu crezi?

— Niște chifle.

— Chiflele ar putea să…

Se opri. Voise să spună că chiflele ar absorbi o parte din brandy, dar era cald, îl ardea gâtul de la soare și ce rost avea să discute despre calitățile absorbante ale diferitelor feluri de mâncare?

— Ce este, tinere?

— Unde locuiesc nu am aer condiționat.

Ea îl privi îndeaproape. Părea mai mult dusă cu pluta decât beată.

Ea spuse:

— Îmi pare rău de soțul tău.

— Poftim?

Bluza ei era pe jumătate descheiată la nasturi, depărtată ușor aproape până la buric. Pe sutien avea imprimate surprinzătoare floricele albastre. Pe pântece îi curgeau firișoare de transpirație. El însuși avea o iritație dureroasă a pielii de la subsuori până la sfârcuri. Voia să-și pună gheață pe corp. Își dorea să ningă.

Doamna Jones spuse:

— Dacă vii înăuntru și bei niște brandy, eu o să mănânc ceva. Am aer condiționat.

Aerul condiționat era în dormitor. Se duseră amândoi în pat și făcură dragoste, într-un fel. De la un capăt la celălalt, el se simți stângaci. Nu. Urât. Imediat după aceea se desprinse din brațele ei, se îmbrăcă și merse pe jos la hotel cu mintea întunecată de remușcare, o remușcare ce se aduna ca o untură murdară. O proaspătă văduvă, și chiar în ziua în care a primit vestea… Ea, pe de altă parte, după consumarea actului nu părea rușinată și nici la fel de beată. Părea doar furioasă pe soțul ei că murise.

•

În seara zilei următoare trecu pe lângă casa ei, dar nu văzu nicio lumină înăuntru. Încercă să bată la ușă și nu-i răspunse nimeni. Dacă bătea mai tare, trezea vecinii. Plecă.

•

Anotimpul secetos nu venise încă, dar nici nu plouă. Imediat după fiecare apus, un capac de nori împingea căldura peste Damulog, zdrobea florile și intra cu forța în capul tuturor. Cu lentoare, întreg orașul sorbea rom. Romy, tânărul inginer în inspecție, se amestecă într-o bătaie cu niște

musulmani la cantina Sunshine și aceștia îl duseră în pumni până în piață, dar nimeni nu se sinchisi nici măcar să se ridice de la masă ca să privească.

În seara zilei de sâmbătă, viespi dungate și libelule mici acopereau tuburile de neon din cantină. Împerechindu-se cu voluptate, cădeau în farfurii. Roi după roi își întregeau mica comunitate, se târau peste becuri și neoane și apoi dispăreau din raza vederii. Primarul Luis îl reperă pe Sands în cafenea. Odată sabatul încheiat, căuta compania altora.

— O să te salvez de același lucru în fiecare seară, îi spuse Luis și-l duse la cină în casa sa din lemn și cărămidă, cu podea ciudată, acoperită de linoleum.

Mâncară carne picantă de porc *adobo*[9] și băură *painit,* un soi indigen de cafea. Și lichior Old Castle – nu scotch, nu Bourbon, ci doar lichior. Cum Romy era închis în hotel, ascunzându-și vânătăile de ochii lumii, lui Skip nu-i mai rămânea decât primarul ca partener de distracții. Ce mai știa de Kathy Jones?

— A plecat la Manila marți dimineață, spuse primarul. O să însoțească trupul soțului ei la aeroport.

Vestea îl descumpăni.

— A plecat de tot?

— O să se întâlnească acolo cu socrul ei, care va duce trupul în Statele Unite.

— Nu se duce înapoi cu el?

— La drept vorbind, se duce doar să urce oasele soțului în avion, după care se înapoiază în Damulog. Devotamentul ei n-o lasă să meargă până în Statele Unite.

A doua zi îl însoți pe primarul Luis într-un camion Isuzu multicolor cu volan pe dreapta, încărcat cu țevi de fier cu diametrul de zece centimetri, la locul viitoarei uzine de apă, unde o uriașă stație de filtrare din ciment stătea în mijlocul unei câmpii necuprinse. Se vedea cu

ochiul liber că proiectul abia demarase. Primarul Luis plănuia să construiască acolo, într-o zi, și un stadion. Se plimbă prin zona viitoarelor case de oaspeți, în preajma terenurilor de joc și a piscinei, în mijlocul acelei câmpii acoperite de iarba elefantului, gesticulând cu mâinile sale mici.

Ploaia întârzie și în a treia noapte consecutiv. Alungați din casele lor dogoritoare, oamenii se întinseră pe terenul de baschet, singura suprafață de ciment din Damulog, și se uitară în sus la tăriile închise, plate, negre, abia schimbând o vorbă în așteptarea zorilor.

Noapte de noapte, Sands hoinări prin oraș și trecu de mai multe ori pe lângă locuința doamnei Jones, dar nu văzu lumină decât în a patra noapte a rătăcirilor sale.

Ea răspunse la ciocănit, dar nu-l invită să intre. Arăta cumplit.

— Ești acasă.

— Du-te de aici, zise ea.

— Mâine plec din oraș.

— Foarte bine. Nu te mai întoarce.

— Aș putea aranja să mă întorc peste un timp, spuse el, poate peste vreo două săptămâni.

— Nu te pot împiedica.

— Pot să intru și să vorbesc cu tine?

— Dispari.

El se întoarse pe călcâie și porni în direcția opusă.

— Bine, bine, bine, strigă ea. Intră.

•

Luni dimineață, târziu, un *jitney* apăru în piață și rămase acolo cu capota ridicată. De sub aceasta se iteau picioarele unui bărbat; alți doi bărbați stăteau aplecați deasupra motorului, iar șoferul ședea drept de spate la volan și apăsa frâna, strigând.

Sands urcă primul la bord. Folosise autobuzele acelea pentru drumuri scurte la Manila, dar niciodată pentru a traversa munți, așa cum avea să facă astăzi. În automobilele acelea alungite păreau

să încapă în jur de doisprezece oameni pe scaune, în față și în spate, dar transportau de fapt atâția câți reușeau să urce fără a se rupe axele, și străbăteau orice suprafață; întotdeauna vopsite în multe culori țipătoare și împodobite cu fanioane și trofee cromate și brizbizuri zornăitoare, din cele care pun pe jar mintea adolescenților vitezomani, iar în partea de sus a fiecărui parbriz, era scris întotdeauna titlul și rangul: *Comando*; *Campion mondial* et cetera. Acesta se autointitula *Încă în viață.*

Cât timp s-au făcut reparațiile, Sands așteptă pe banca din secțiunea vehiculului rezervată pasagerilor, uitându-se țintă în jos la scândurile presărate cu boabe de orez, îngrămădit laolaltă cu mulți călători și câțiva indivizi în căutare doar de un loc la umbră. După două ore, când problema a fost rezolvată și vehiculul s-a îngreunat cu încă cel puțin douăzeci de călători și sacii și traistele lor, lui Sands i se păru că sosise momentul. Dar oamenii continuau să urce. Numără cel puțin treizeci și doi, inclusiv unsprezece perechi de picioare care atârnau de pe acoperiș și doi copilași, unul dormea și celălalt urla în gura mare. Auzea și piuit de pui de găină. Pasagerii erau atât de tare îngrămădiți unul în celălalt, încât își puteau admira reciproc vasele de sânge sparte în ochi din cauza căldurii, încât puteau scoate limbile, dacă simțeau nevoia, ca să-și guste reciproc transpirația de pe obraji… Ultima sa numărătoare, înainte ca hardughia să se pună în mișcare, opintindu-se din loc animată parcă de o forță supranaturală, ieșind mătăhălos din oraș, ca un aisberg unsuros și asudat – la ce foloseau *frânele* împotriva unei asemenea forțe centrifuge inexorabile? – se ridica la patruzeci și doi de pasageri, douăzeci și cinci în spate cu el, trei în față, o duzină deasupra. Plus șoferul. Și alții se cățărau în ultima secundă, iar încă și mai mulți alergau în urmă agățându-se de acoperiș, până când acumulară o viteză suficient

de mare încât să-i lase în urmă pe ultimii câțiva nenorocoși, care râdeau și fluturau din mâini a rămas-bun. Sands stătea cu fața la un bătrân ca o maimuță, o femeie ca o șopârlă și o fetiță cu picioare ca ale unei babornițe de o sută de ani. Nu cu mult după ce ieșiră din oraș se năpustiră într-o pădure joasă de bananieri care estompă și filtră rumoarea amiezii, trecură prin sătucuri amorțite cu colibe din lemn de stejar, trecură, la un moment dat, direct printr-un foc de bambuși aprins în mijlocul drumului desfundat. Apoi autobuzul urcă pe șei de munte, legănându-se și gemând. Apoi o pană de cauciuc. Aproape toți pasagerii săriră jos și Sands avu ocazia să-i strângă pe toți laolaltă pentru o fotografie. Patruzeci și șapte de oameni strânși ciorchine în jurul mijlocului de transport, chiuind fascinați în timp ce el activa declanșatorul.

În acea după-masă, la ora trei, coborî în Carmen: o stradă principală asfaltată, câteva clădiri de stuc cu etaj, cea mai mare așezare omenească pe care o întâlnea din Malaybalay încoace, din urmă cu o săptămână. Găsi o cameră peste noapte, se întinse să tragă un pui de somn și nu se trezi decât cu mult după două dimineața. Orașul somnola, mai puțin câinii și păcătoșii… La ora aceea de singurătate, Sands se căia de dorința sa față de Kathy Jones. În sinea sa, căzu la piciorul Crucii și-l rugă pe Iisus să toarne peste el sângele lui purificator. Doamna Jones era zdravănă, ajunsă aproape la vârsta mijlocie, dar nu cu totul. Avea o față rotundă, obraji durdulii, o podoabă de păr des buclat aproape ca lâna de miel, ochi maronii foarte blânzi și blajini, și mâini foarte catifelate, dar și vânjoase. Când vorbea, limba îi atingea dinții din față, mici, perfect egali. Era uimitoare, plăcută, atractivă, dar nu tocmai răpitoare. Sufletul lui se târî înainte și înapoi între Iisus și doamna Jones, până când auzi cântecul cocoșilor.

•

Skip avea hărțile lui. Le studia zilnic cu voracitate, cu bucurie, desprins de corp, liber ca un șoim. Colonelul îi spusese unde să-l găsească pe preotul Carignan; pe harta zonei Mindanao nu apărea nimic care să indice un loc pe nume Nasaday aflat pe râul Rio Grande. Pe harta provinciei Cotabato de Nord, însă, bisericile urbane ale diocezei erau semnalate clar și a doua zi la prima oră se duse la Formation House, sediul stabilimentului de la marginea localității Carmen. I se spuse că părintele Haddag se odihnește. În douăzeci de minute, omul ieși, un filipinez bătrân și deșirat cu respirația mirosind a vin de împărtășanie. Se uitară împreună la hartă. Preotul făcu un semn mic cu creionul.

— Cred că biserica e acolo… sau acolo, spuse el. Așa bănuiesc.

Într-o demonstrație fantastică de generozitate, îi împrumută lui Skip o motocicletă Honda cu motor de 50cc, iar Skip acoperi o distanță de treizeci și doi de kilometri în puțin mai mult de două ore, poate o distanță de cincizeci de kilometri, dacă punea la socoteală neîncetatele manevre de ocolire a gropilor. Iar biserica aștepta acolo unde o indica semnul cu creionul, un monobloc de ciment înclinat într-o parte, cu o prelată oliv întinsă peste acoperiș sau ținând loc de acoperiș. Skip trecuse prin mai multe cătune venind de la Carmen, dar construcția aceea se afla într-o stranie izolare, la un kilometru depărtare de cea mai apropiată locuință, pe marginea unei porțiuni de râu care din câte se părea eroda pământul pe unde trecea.

Părintele Carignan, franco-canadian la obârșie, alb la păr, uscat la piele, cu o purtare reținută și ochi tulburi, locuia acolo de atâta timp – vreme de treizeci și trei de ani, de fapt, pe timpul ocupației japoneze, a revoltelor musulmanilor, a faimoaselor taifunuri și a neașteptatelor schimbări distrugătoare în cursul râului, vorbind cebuano și ținând predici acestor catolici băștinași arși de

soare –, încât abia o mai rupea acum pe engleză. Cum îl interesau originile lui Skip, întrebă cine-i sunt descendenții, adică strămoșii lui.

Carignan îl făcu să se simtă bine-venit, aduse ceai afară la o masă, la umbră, se așeză în fața lui dându-și sandalele, cu picioarele împreunate sub scaun și cu genunchii depărtați. Purta pantaloni de dril spălăciți și un tricou ajuns maro de la apa de râu. Respira pe gură, fuma țigări Union, le pronunța numele „Onion". Când nu fuma, își strângea coapsele cu mâinile, se legăna ușor în scaun și privirea îi aluneca în jos și într-o parte ca a unui bolnav mintal. Depunea un oarecare efort să pară interesat; când Sands vorbea, stătea cu fața la oaspetele său cu o expresie – involuntară, Sands era sigur – de uimire disimulată, de amabilă neîncredere, de parcă Sands s-ar fi prezentat acolo fără pantaloni. Nu părea nici pe departe capabil să se ocupe cu traficul de arme.

— Ți s-a spus vreodată Sandy?

— Și-ncă cum! Dar prietenii îmi spun Skip.

— Skip, repetă preotul, pronunțând numele „Skeep", ca un filipinez.

— Înțeleg că ai ajutat la găsirea misionarului pierdut. La aducerea rămășițelor, adică.

— Da. Da, așa e, nu?

— Pe râul Pulangi în jos?

— Da. La drumul de întoarcere, când urcam dealul, am leșinat.

— Dar ăsta de aici nu e tot Pulangi? Așa scrie pe hartă.

— E o despărțire, cum i se spune, nu-mi aduc aminte – o ramificație. Partea asta este Rio Grande.

— Un afluent.

— Ca să ajungem la ramificația Pulangi a trebuit să mergem pe jos mai mulți kilometri. Mulți kilometri. Noaptea visez că încă merg pe jos! E pe gustul tău ceaiul?

— E foarte bun, mulțumesc.

— Cu apa stăm bine. Ne ajunge pentru băut, dar nu și pentru baie. S-a spart rezervorul.

Se referea la bazinul de ciment crăpat, aflat la câțiva metri distanță.

— Sunt mulți catolici în parohia ta?

— O, da. Da. Catolici. Am botezat sute, am uns sute. Nu știu unde se duc după aia. Pe majoritatea nu-i mai văd niciodată.

— Nu vin la slujbă?

— Vin aici la necaz. Pentru ei, eu nu sunt cu adevărat un preot al lui Dumnezeu. Le place să caute ajutor la vrăjitoare. Cam așa ceva sunt și eu, în general.

— A!

— Or să vină mâine. Câțiva. Pentru că este sărbătoarea Sfintei Dionisia[10]. Oamenii cred că ea are puteri magice.

— Aha.

— Și tu?

— Eu?

— Ești catolic?

— Mama nu era catolică. Dar tata, da.

— Păi… de obicei, tații nu sunt foarte religioși.

— Tatăl meu a murit în război. I-am vizitat de multe ori rudele irlandeze din Boston. Ei erau niște catolici destul de înflăcărați.

— Dar ai fost uns cu mir?

— Da, am fost uns în Boston.

— Ai spus cumva Boston? Eu am crescut în Bridgewater. În apropiere.

— Da.

Purtau acum o bună parte din această conversație pentru a doua oară.

Preotul îi spuse:

— După ce am plecat de acasă, mama și tata s-au mutat la Boston. Am vorbit cu mama la telefon în 1948. Am sunat de la noul hotel de lux din Davao. Nou la vremea aia. E încă de lux, cine știe? A spus că se roagă întruna pentru mine. Auzindu-i vocea am simțit-o mai departe de mine ca oricând.

Când m-am întors la parohia de aici, am avut impresia că o iau din nou de la capăt. M-am simțit din nou departe de casă.

Patru copilași care nu aveau pe ei decât maiouri stăteau la colțul clădirii și se uitau cu băgare de seamă. Când Sands zâmbi, aceștia o rupseră la fugă țipând.

Carignan spuse:

— M-am întâlnit cu celălalt. Mi-a făcut și el o vizită.

— Nu știu la cine te referi.

— La colonel, colonelul Sands.

— O, desigur, colonelul, repetă Skip.

— Dar nu era în uniformă. Cred că e prea cald în uniformă. Așa că nu știu la ce armă este.

— A ieșit la pensie.

— Tot Sands îl cheamă.

— Da. E unchiul meu.

— Unchiul tău. Înțeleg. Și tu ești colonel?

— Nu, eu nu fac parte din armată.

— Înțeleg. Faci parte din Corpul Păcii?

— Nu. Sunt de la Del Monte. Cred că ți-am mai spus asta o dată.

— Unii oameni sunt foarte entuziasmați de Corpul Păcii. Toți vor un vizitator, dacă e posibil.

— Regret să spun că nu știu multe despre asta.

— Și ceilalți doi ieri. Soldatul filipinez și celălalt.

— Ieri?

Carignan își uni sprâncenele și spuse:

— Nu ieri a fost?

— Stai să mă lămuresc cu ordinea evenimentelor, zise Sands. Când a venit colonelul?

— O, acum câteva săptămâni. În jurul sărbătorii Sfântului Anton.

— Iar ceilalți doi au fost aici *ieri*?

— Eu nu i-am văzut. Mi-a spus Pilar. Eu am mers pe râu în jos pentru o slujbă de înmormântare – o femeie foarte bătrână de acolo. Pilar vorbea

despre un filipinez și un alb. Nu american. Un străin. Aveau o pirogă.

— Înțeleg, o pirogă, zise Sands, simțind cum se surpă malul sub picioarele sale.

— Boston ai spus, schimbă Carignan subiectul.

— Mda, Boston, zise Skip.

— Del Monte ai spus?

— Da, așa e. Dar acești doi vizitatori – ce ciudat, hă?

— Cred că sunt încă pe râu. O întreb pe Pilar. Ea primește toate veștile de la oamenii râului.

— Pilar e femeia în casă? Femeia care ne-a servit ceaiul?

— E bun? Nu avem lapte, îi reaminti preotul, așa cum făcuse și când se așezaseră.

— Iisuse, făcu Skip.

Preotul părea să intuiască dezorientarea lui Skip. Era în asentimentul lui.

— Cu toții avem de trecut printr-o încercare spirituală. Când eram mic, îi uram din suflet pe evrei, pentru că ei erau crucificatorii. Îl disprețuiam mult și pe Iuda, din cauza trădării lui.

— Înțeleg, zise Sands, deși nu înțelegea nimic.

Carignan părea să poarte o luptă interioară. Cuvintele îi stăteau pe limbă. Își atinse buzele cu degetele.

— Ei bine, e un lucru pe care fiecare persoană trebuie să-l trăiască pe pielea lui, zise el.

Ochii săi erau cicatricile vizibile ale adevărului pe care încerca să-l exprime, oricare ar fi fost acesta.

— Pot să-ți fac o poză?

Preotul păru pe dată conștient de sine și neliniștit, cu mâinile împreunate înaintea pieptului. Skip focalizează și apăsă butonul declanșatorului, iar Carignan se relaxă. Spuse:

— Ești un fel de pelerin, eh? Da. Și eu. Am bătut drum foarte lung până la râul Pulangi.

— Ne putem ruga unul pentru celălalt, spuse Skip.

— Eu nu mă rog.
— Nu?
— Nu, nu, nu. Nu mă rog.

•

Americanului îi plăcea ceaiul. Insistă să-l aducă el însuși.
Vorbi îndelung cu Pilar despre ceilalți vizitatori.

Era un mister de ce tot veneau oamenii ăia.

Americanului îi plăcea mult să meargă pe motocicletă, să sară peste brazde în curte, cu cureaua petrecută prin mânerul desagii sale din pânză ce se legăna pe o parte.

În lipsa americanului, copiii își făcură apariția în jurul vehiculului, atingându-l cu buricele degetelor în timp ce priveau cu gurile căscate.

— Uite-l că vine! strigă Carignan în engleză și copiii se împrăștiară.

De ce în ultimele câteva săptămâni începuse din nou să vorbească în engleză? Oare pentru că se gândea la misionarul american? Oasele în cutie, nespunând nimic, dar în toate limbile? Poate pentru că își deschisese o gaură în minte atunci când vorbise prima dată cu colonelul, primul american pe care-l vedea după multă vreme. De zeci de ani.

Colonelul acela venise de două ori. Venise singur și se comportase respectuos. Era un om bun și localnicii reacționau în fața lui cu entuziasm. Însă bun sau rău, un om puternic aduce necazuri.

Intuind în fața lui totul în ochii vizitatorului, Carignan privi poteca de noroi roșiatic ce ducea spre malul râului, bazinul crăpat, acoperișul acoperit cu prelată, igrasia care urca pe pereți. Probabil că americanul folosea încăperea de ciment, „dependința” de la parter – întunecată, murdară, despărțită doar de un perete scund de bucătăria în care Pilar gătea acum orez și cânta un cântec. Dacă ar fi vrut, ea ar fi putut face un pas și pentru a-l privi drept în față cum stă acolo, ghemuit deasupra găurii din podea. Americanul va

avea nevoie de hârtie igienică. Exista un sul în dependință, dar fusese udat și uscat de intemperii și nu mai era bun de nimic.

Pilar cântă o vreme în bucătărie și apoi ieși cu o altă tavă. Mango și ananas tăiat felii.

— Pilar, ți-am spus. Dacă se întoarce americanul, spune-i că nu sunt aici.

— Nu e același.

— Nu-mi plac atâția americani.

— E catolic.

— Catolic era și colonelul.

— Nu-ți plac catolicii? Și tu ești catolic. Și eu sunt catolică.

— Iar te faci că nu înțelegi.

— Nu. Tu te faci că nu înțelegi.

O deranja tare faptul că el nu profita de ea. Iar el înțelegea. Pe cine ar fi deranjat dacă profita de ea? Problema era că orice formă de atingere îl stingherea.

Ea spuse:

— Bătrânul ăla vine pe drum să te vadă. L-am zărit adineauri din bucătărie. Nu-i da de mâncare. Întotdeauna vine înapoi.

— Unde-i americanul?

Ea spuse în engleză:

— La baie.

Bătrânul așteptă ca Pilar să intre în casă și abia apoi apăru de după colțul bisericii, înaintând pe-o parte cu un soi de reținere, îmbrăcat doar în pantaloni scurți kaki ridicați până la șolduri și încins la brâu cu o frânghie. Carignan îi făcu semn să se apropie și bătrânul veni și se așeză. Ca toți ceilalți, era scofâlcit și aproape fără carne pe oase. O mumie însuflețită. Avea trăsăturile întinse și obosite ale unui eschimos foarte înțelept. Surâdea mult. Gura-i era aproape complet știrbă.

— Binecuvântează-mă, Padair, căci am păcătuit, spuse el în engleză aparent fără să înțeleagă o iotă, binecuvântează-mă și dă-mi iertăciune.

— *Te obsolvo.* Ia niște ananas.

Bătrânul luă mai multe felii cu mâinile și spuse:

— *Maraming salamat po* – o vorbă de mulțumire în tagalog, dialectul din Luzon.

Introducerile bătrânului conțineau declarații într-o varietate de limbi.

— Luna trecută, în vise, am primit o vizită, îi mărturisi el bătrânului. Cred că mi-a adus un mesaj.

Bătrânul nu spuse nimic, ci se concentră doar asupra mâncării, cu chipul la fel de inexpresiv ca al unui câine.

Oaspetele american se întoarse din bucătărie, dar nu aduse ceai. Acel pelerin american avea un mers elegant, picioarele și mâinile i se mișcau libere în jurul uriașului furnal încins din mijloc, focul suferinței despre care nu părea să aibă știință.

La apropierea americanului, bătrânul eliberă scaunul și se lăsă pe vine lângă ei.

— Îl întreb de un vis pe care l-am avut. El îi poate desluși mesajul, îi spuse Carignan americanului.

— Bună, Padair, zise bătrânul.

— Îți zice părinte, îl lămuri Carignan.

După ce bătrânul își termină fructul și se linse pe degete, întrebă în cebuană:

— De ce zici că visul tău conține un mesaj?

Carignan spuse:

— A fost un vis puternic.

— Te-ai trezit?

— Da.

— Ai adormit la loc?

— Am rămas treaz toată noaptea.

— Atunci ai avut un vis puternic.

— Un călugăr, un om sfânt, a venit să mă viziteze.

— Tu ești un om sfânt.

— Purta glugă. Fața lui era un nor argintiu.

— Un om?

— Da.

— Din familia ta?

— Nu.
— I-ai văzut fața?
— Nu.
— I-ai văzut mâinile?
— Nu.
— Ți-a arătat picioarele lui?
— Nu.

Bătrânul începu să-i vorbească lui Skip Sands foarte animat și puțin prea tare.

— Da. Îmi pare bine, te salut, spuse Sands.

Bătrânul îl apucă pe american de încheietura mâinii. Vorbi. Se opri. Preotul traduse:

— Spune că în somn, când dormi, spiritul îți părăsește corpul. Și că păstorul sau ciobanul spiritelor le culege și… (se consultă cu povestitorul)… ciobanul spiritelor aleargă după spirite, le mână ca pe oi, le mână până pe mal, până pe țărmul mării.

Bărbatul vorbi, preotul îl iscodi, bărbatul îl trase pe american de braț și Carignan puse povestea cap la cap: mânate spre țărm, spiritele se scufundă în mare și, acolo jos, ele găsesc lumea viselor. Un șarpe galben păzește granița dinspre marea de vise. Oricine încearcă să călătorească înainte și înapoi între cele două lumi va fi prins în strânsoarea șarpelui și va muri în somn. Carignan nu reușea să-și găsească vorbele în engleză pentru a transmite mesajul.

— Spune o poveste complicată. E puțin dus cu pluta, cred.

— Lumea aceasta nu are memoria vieții de dinainte, iar viața de apoi nu are memoria suferințelor noastre. Așa că fii fericit că moartea vine.

Spunând acestea, bătrânul se ridică și se îndepărtă.

— Stai. Stai. Care e profeția visului?

— Nu ai auzit ce am spus? spuse bătrânul.

•

Părintele Carignan insistă să rămână peste noapte într-un hamac în biserică, iar Sands dormi cu Sfânta Ostie în camera lui Carignan, adică Ostia stătu fără somn pe scrinul preotului și Sands încercă să doarmă pe patul lui din stinghii de lemn și cu saltea de paie, sub o plasă diafană. Chilia unui călugăr, perfectă pentru pelerinajul lui. Stătu întins pe întuneric. Un țânțar zumzăi dincolo de plasă. El își puse în gând să-l întrebe pe Carignan despre citatul din Biblie spus de colonel – ceva despre un singur Dumnezeu, dar slujiri felurite. Ideea îi făcea cu ochiul unui om cu funcție oficială. Unei birocrații cosmologice… Noi griji îl năpădiră. Colonelul, Eddie Aguinaldo, neamțul. Toți trei veniseră aici și niciunul nu-i spusese asta. Nu era a bună dacă unchiul său, colonelul, tăinuia lucruri.

Asta susținea o îndoială pe care o nutrea cu privire la competența colonelului, la judecata sa, la puterea percepției sale. Colonelul era puțin zănatic. Dar cine nu era așa? Problema era că poate unchiul lui nu avea încredere în talentele sale, poate că îl trimisese într-o falsă misiune. Se trezi la un moment dat dintr-un vis de-o forță biblică, un vis profetic, convins că insula Mindanao nu era de niciun interes pentru Statele

Unite, că preotul acesta catolic nu avea cum să procure arme pentru musulmani, că viața îl chemase – pe el, Skip Sands, Americanul Liniștit, Americanul Urât – în acest loc doar pentru a-i lărgi orizonturile cunoașterii în ideea muncii care îl așteaptă. Pentru că aici, în momentul de față, nu avea nimic de făcut. Niciun detaliu din vis nu-i rămase viu în gând. Ci doar această certitudine.

•

Carignan îi explică americanului că poate unii oameni vor veni la liturghia de dimineață pentru că în ziua aceea omagiau o sfântă apropiată de inimile lor, Dionisia.

Americanul nu auzise niciodată de Sfânta Dionisia. Nimeni nu auzise.

— Da, are o putere foarte mare aici. Datorită miracolelor pe care le-a înfăptuit de-a lungul râului ar putea fi canonizată ca sfântă, asta dacă nu cumva e deja o sfântă. A fost martirizată în secolul al cincisprezecelea, în Africa de Nord. Un martiriu tulburător.

Într-o cazanie, cu zeci de ani în urmă, Carignan zugrăvise cu toată inocența o descriere explicită a ultimelor agonii ale Dionisiei în fața unei neobișnuit de ample adunări de enoriași, iar acum, de la un capăt la altul al râului, aceasta se bucura de un statut de legendă și oamenii îi atribuiau multe vindecări și susțineau că și-a făcut de multe ori apariția, că a lăsat multe semne și mesaje.

— Așa că încerc să le reamintesc oamenilor când vine ziua omagierii ei. Dar nu e întotdeauna ușor pentru locuitorii râului să afle data. Nu au calendare.

Doar câțiva oameni veniră la slujbă. Înainte de slujbă, preotul botează pe malul râului un nou-născut, picurându-i pe frunte apă tulbure.

— Nu aveam apă sfințită, la propriu, îi explică el americanului. Așa că episcopul a dat un decret prin care anunța că toată apa râului este sfințită. Eu asta le spun oamenilor.

Înfășurat într-o basma, pruncul se lăsa moale, cu ochii închiși, cu gura deschisă, făcând bășicuțe de salivă. Mama era și ea doar o copilă.

Americanul spuse:

— Copilașul ăsta arată tare bolnav.

— Te-ar surprinde să afli care mor și care trăiesc. Te ia întotdeauna prin surprindere.

Se strânseră pentru slujba de seară. Prin ochii vizitatorului, el văzu totul altfel: cămăruța cenușie, băncuțele din lemn strâmb, podeaua de pământ muced și congregația, o mână de oameni simpli, zece, unsprezece – paisprezece participanți, cu american cu tot. Câteva femei bătrâne, câțiva

bărbați bătrâni, câțiva bebeluși cu ochișori negri și cu muci la nas. Copiii nu plângeau. Din când în când, câte unul tușea sec sau gângurea. Femeile bătrâne îngânau tărăgănat, bătrânii bolboroseau neînțeles.

Vizitatorul ședea pe o bancă între ei în pantalonii lui kaki și tricoul lui alb murdar, radia de parcă ar fi fost ultimul american de pe fața pământului, sincer, prietenos, ascultător atent, dar în privirea sa se întrezărea licărul unei singurătăți teribile.

Care erau lecturile biblice de azi? Răsfoise cartea din nou, planul de liturghie. N-o mai consultase, la drept vorbind, de ani de zile, citise doar ce-i convenea, versetele la care se deschidea Cartea la întâmplare.

— Iată ceva. Citi în engleză: *Deci, dacă este vreo îndemnare în Hristos, dacă este vreo mângâiere în dragoste, dacă este vreo legătură a Duhului, dacă este vreo milostivire şi vreo îndurare…*

Încercă să explice în dialectul local ce credea el că se înțelegea prin „milostivire și îndurare” și sfârși prin a spune:

— Nu sunt sigur ce înseamnă. Poate ceea ce simțim pentru familiile noastre.

Căută Matei 27:5 – „Iuda a aruncat arginții în Templu și s-a dus și s-a spânzurat”.

Iar acum cazania.

— Astăzi, în engleză.

Nu-și motivă cuvintele. Poate se înțelegea de la sine că prezența americanului cerea acest semn de politețe. Nu că vreunul dintre ei i-ar înțelege gândurile în vreo limbă, oricare ar fi fost ea. Adoratori superstițioși de vampiri. Dar el însuși văzuse o dată *aswang*-ul zburând cu membrul însângerat al unui copil între dinți.

— Le-am spus că voi rosti cazania în engleză. Sincer să fiu, n-am pregătit nimic. Astăzi vom vorbi despre trădătorul Iuda Iscarioteanul: „Iuda a

aruncat arginții în Templu și s-a dus și s-a spânzurat”. Se întoarce la Templu, la cei care l-au plătit ca să-și trădeze învățătorul. Vrea să le dea înapoi arginții lor murdari, dar ei nu vor să-i primească. V-ați întrebat vreodată de ce? De ce oamenii aceia au refuzat bani perfect valabili? De ce? „Iuda a aruncat arginții în Templu și s-a dus de s-a spânzurat.” Mi-am făcut ultima spovedanie. Care persoană din Biblie îmi seamănă cel mai bine? Iuda. Iuda trădătorul – ăsta sunt eu. Cine mai are a se spovedi? Nimeni nu m-a plătit să-l trădez pe Iisus, dar ce contează asta, eh? Nu le-aș putea da niciodată banii înapoi. Nu și-ar lua niciodată banii murdari înapoi.

De peste treizeci de ani nu mai vorbise atât de mult în limba sa natală. Îi dădu frâu liber, engleza ieșea din el ca dintr-un difuzor.

— Bunica mea folosea expresia asta: „milostivire și îndurare”. N-am întrebat-o niciodată ce înseamnă.

Mi-amintesc cum o respingeam pe bunica. Am iubit-o foarte mult, eram preferatul ei, dar apoi, când am intrat în adolescență, la doisprezece, treisprezece ani, ea a venit să locuiască cu noi și eu m-am comportat foarte urât cu ea. Nu era decât o femeie bătrână, iar eu am tratat-o foarte aspru. Nu-mi place să-mi aduc aminte de asta. E o amintire foarte amară. Bunica mea mă iubea și eu am tratat-o cu lipsă de respect. Nu mai simțeam pic de iubire pentru ea.

Aici, desigur, unde oamenii sunt atât de săraci, atât de bolnavi, nu-i poți iubi. Asta te-ar trage în jos. Te-ai duce în jos. Toți cei de aici știu cum să iubească, dar să le răspunzi la iubire… asta e ca nisipul mișcător. Eu nu sunt Hristos. Nimeni nu e Hristos.

Alteori suntem hoțul de pe cruce, cel care a fost crucificat alături de Iisus, hoțul care s-a întors spre Iisus și a spus: „Doamne, adu-Ți aminte de mine, când vei veni în împărăția Ta!” Iisus a răspuns:

„Adevăr îți spun că astăzi vei fi cu Mine în rai”. Cred cu tărie că trebuie să alegem între cele două. Fie suntem trădătorul, fie suntem hoțul.

Mă uit în jurul meu și-mi spun: Cum am ajuns eu aici, în Nasaday? Cum am ajuns aici? Asta nu e decât o fundătură a labirintului. O insulă într-o mlaștină. Iuda a sărit într-o groapă și Dumnezeu știe, Dumnezeu știe dacă va mai ieși vreodată din ea, hă? Asta e numai și numai în mâinile lui Dumnezeu. Cine suntem noi? Suntem Iuda, uneori. Dar Iuda… Iuda s-a dus și s-a spânzurat.

În acești treizeci de ani, și mai bine, pe care i-am petrecut în mijlocul barbarilor, în mijlocul zeilor și zeițelor lor puternice, primind în ființa mea tradițiile, care nu sunt basme, sunt reale, sunt reale odată ce le primești în ființa ta, și primind în mintea mea toate imaginile poveștilor lor și trăind prin aventurile strămoșilor, și anii pe care i-am petrecut întâlnindu-mă față în față cu periculoșii lor demoni și sfinți, sfinți care poartă numele sfinților catolici, dar numai pentru a se ascunde în spatele lor… De câte ori nu m-am pierdut aproape complet pentru totdeauna, de câte ori n-am rătăcit în partea de labirint din care nu te mai poți întoarce niciodată… dar întotdeauna atingerea Duhului Sfânt a venit în ultimul moment, înainte ca zeii și zeițele să mă distrugă, întotdeauna mi s-a adus aminte în ultimul moment cine sunt și de ce mă aflu aici. Doar o rază, doar o aducere aminte a cine sunt cu adevărat. După care, înapoi jos în tunel.

•

Odată predica încheiată, imediat ce enoriașii plecară, Carignan își dădu jos chiloții și sandalele și se duse la râu ca să facă baie.

Sunetul produs de o pirogă motorizată, apariție destul de rară pe râul acela, îl făcu să se oprească și să privească. Ambarcațiunea trecu prin raza sa vizuală, încetinind, huruitul motorului reducându-se la torsul ralantiului, iar cei doi bărbați de la bord priviră spre mal. Carignan le făcu semn cu mâna,

dar de-acum, nu-i mai vedea pentru că erau ascunși de sagotierii pitici care creșteau de-a lungul malului.

Preotul intră în apă până la brâu și se îmbăie.

Ce caraghioasă fusese predica. Din cauza englezei, vechea sa dezamăgire se trezise la viață, opintindu-se să se ridice și zbătându-se în bandajele ei murdare – sufletul lui și bolile sufletului lui.

Cum am ajuns aici? – Iuda își face apariția în labirint.

Ieși din râu cu capul plecat în pământ, dar fără să se uite la picioarele sale, preocupat, tulburat de răutățile pe care le făcuse în adolescență, niciuna câtuși de puțin serioasă, însă acum toate îl îngrozeau, deoarece fuseseră puse în aplicare cu un soi de amoralitate care, dacă ar fi continuat, l-ar fi făcut să devină foarte periculos pentru lume.

Se întoarse și văzu printre ramurile sagotierilor o privelițe cu totul stranie: un occidental în veșminte occidentale ținând un tub lung lipit de buze. Un soi de bambus. În vreme ce Carignan analiza această imagine și se pregătea să salute, obrajii bărbatului se dezumflară și ceva îl înțepă pe părinte deasupra mărului lui Adam și rămase agățat acolo. Ridică mâna pentru a-l înlătura. Limba și buzele începură să-l furnice, ochii îl ardeau și în câteva secunde îl cuprinse senzația că nu mai are deloc cap, iar apoi că pierde legătura cu mâinile și picioarele și, cât ai clipi, nu mai știu unde-i sunt toate părțile corpului; toate păreau să-l fi părăsit. Nu simți cum cade spre apă și până să aterizeze în ea era mort.

•

După ce se ușură lângă un tufiș din apropierea râului, Sands veni de-a lungul cărării din josul bisericii și întâlni alți doi băieței care călăreau un carabao pe marginea unui șanț de irigare. Aceștia zâmbiră cu sfială și îndoială.

— Padair. Padair…

Poate credeau că el este Carignan – poate credeau că în tot universul există un singur preot, care a luat mai multe forme.

Le aruncă puștilor câteva gume de mestecat. Unuia îi scăpă printre degete și coborî de pe spinarea lată a animalului ca s-o culeagă din iarba de pe marginea șanțului.

— Padair. Padair.

— Nu sunt părintele vostru, spuse Sands.

În lumina apusului urmări cum o pirogă alunecă repede pe ape în jos printr-o ceață magică multicoloră, o pirogă propulsată de un motor puternic și silențios, o pirogă cu doi oameni la bord. Barcagii nu-i atrăgeau atenția prin nimic, se aflau atât de departe pe râu și ascunși de pâclă, încât în alte împrejurări l-ar fi făcut să-și spună: „Sunt Eddie Aguinaldo și neamțul”; nimic suficient de ieșit din comun ca să merite a fi amintit, să zicem, în raportul său. Dar cei doi se ținuseră în umbră, iar acum se iveau. Era pe cale să se întoarcă și să dea fuga înapoi la biserică după binoclu, dar îl văzu imediat pe preot înotând la mică distanță de mal, plutind cu fața în jos. Cine înoată în felul acela? Înecații. Sands intră în apă după el. Călcă într-o groapă și apa se închise deasupra sa. Ieși la suprafață, îl văzu pe Carignan plutind, întorcându-se, luând-o în aval. Sands începu să înoate după el, se răzgândi, înotă spre mal și alergă pe cărare, pe lângă apă, până când ajunse mai jos decât Carignan. Își azvârli sandalele, intră în apa mai adâncă și se lansă din nou, încercând să-l intercepteze pe preot. Estimase greșit. Cu membrele moi, cadaveric – poate mort – preotul îi scăpă repede în tangentă, alunecă la vale și în larg, spre mijlocul râului lat de patru sute de metri.

Sands renunță din nou la ideea de-a înota, se întoarse, se urcă pe mal și porni, acum desculț, în josul cărării. Coti spre casă și văzu o barcă-banca[11] răsturnată în iarbă lângă ea; strigă, nu era

nimeni acasă, încercă s-o întoarcă, nu reuși, încercă să o tragă spre cărare. Un bărbat îl opri, un tânăr musculos, desculț, cu pieptul gol, nedumerit, purtând pantaloni scurți roșii. Intui imediat graba momentului și apucă o vâslă sprijinită de casă. Prinseră fiecare de câte o parte și târâră barca până la mal, urcară precauți și porniră după cadavru. Filipinezul vâslea și americanul îi indica locul; mica lor ambarcațiune se apropia tot mai mult de omul ucis, în vreme ce acesta călătorea spre Lumea de Apoi.

•

A doua zi, Sands înapoie motocicleta Honda diocezei și raportă moartea prin înecare a părintelui Thomas Carignan. Părintele Haddag se arătă întristat și surprins să afle de ea atât de repede.

— Uneori e nevoie de săptămâni întregi ca să ne ajungă vești de la oamenii râului, spuse el.

Treaba aceasta dură toată după-masa. După aceea, Sands își rezervă o cameră în Carmen și mâncă pui la frigăruie și un bol de orez împreună cu alți trei oameni de la Departamentul de Agricultură, pe care îi întâlnise din întâmplare pe drumul care străbătea orașul; toți trei se învârteau de colo-colo în căutarea unui restaurant. Se mulțumiră cu o dugheană de pe marginea drumului, unde un bărbat prăjea pe un grătar cu cărbuni din nuci de cocos niște pulpe sfrijite și le ungea cu un amestec de sos de soia, mirodenii și Coca-Cola. Câini hămesiți îi priveau cum mănâncă. David Alverol, șeful celor trei muncitori de la Agricultură, voia să hoinărească prin oraș cu americanul, dar Sands era frânt de oboseală. Ceilalți doi rămaseră impasibili, dar David Alverol se arătă atât de bucuros să-l întâlnească pe american, încât americanul se temea cu adevărat pentru sănătatea mintală a acestuia. Spunea aceleași lucruri, făcea prezentările de mai multe ori, iar fața îi strălucea de sudoare, dar și de-o

lumină lăuntrică. O dată la două minute îi propunea americanului să vină acasă la el „pentru un dialog”.

— Ești foarte jovial, îi spuse americanului. Genul meu de om. Nu poți să vii cu noi pentru încă o jumătate de oră?

David deveni din ce în ce mai insistent, spre stânjeneala celor doi tovarăși ai săi; îl implora beat pe american, cu lacrimi în ochi, când acesta coborî din jeepul lor oficial în fața micului său hotel:

— Te rog, domnule, te rog, doar o jumătate de oră, domnule, domnule, te implor, da, te rog…

Sands stabili să se vadă cu ei a doua zi, avertizându-i totuși că programul l-ar putea împiedica să se țină de promisiune. Sands și ceilalți doi știau că nu se vor revedea niciodată, iar David Alverol aștepta să-l întâlnească a doua zi, la prima oră.

•

Sands nu-i spusese părintelui Haddag de săgeata lungă de douăzeci de centimetri înfiptă în gâtul cadavrului lui Carignan.

Stătu în pat treaz în camera sa de hotel, gândindu-se la neamțul ucigaș. Ceea ce înainte părea efeminat la neamț, acum părea poetic – ochelarii lui, buzele lui groase, pielea palidă. Se afla în relații strânse cu moartea, cunoștea unele lucruri. Sands îl considerase infatuat și irascibil. Acum părea purtătorul unei poveri transcendentale.

•

Exact când s-a întors el în Damulog, orașul a fost invadat de furnicuțe roșii. Se plimbau pe toată masa lui de la cantina Sunshine și pe patul lui de la hotelul lui Castro.

Și-ar fi putut continua drumul spre Davao City în capătul sudic al insulei și ar fi putut lua un avion spre Manila. Se întoarse însă în Damulog. Ar fi putut rămâne cel mult o noapte acolo, în așteptarea autobuzului. În schimb, rămase trei săptămâni și

întocmi un raport ce nu conținea nimic concludent, bazat în întregime pe cele auzite de la primarul Emeterio D. Luis și fără a trage vreo concluzie în privința naturii contactelor preotului sau a răspunderii pentru moartea sa.

Sands era, strict vorbind, plecat fără permisie. Își îngropa abandonul de sine în munci inutile și practica o detașare cazonă față de amărăciunea sa. Și își petrecea nopțile cu doamna Jones.

• 1966 •

Permisia pe care Bill Houston o primi de a debarca în
Honolulu începu cu garda de dimineață, mult prea devreme pentru un om care voia să-și cheltuiască banii; colac peste pupăză, superiorii lui din Marina Militară îi negau dreptul la orice fel de viață de noapte. Luă un autocar de la baza navală, traversă câmpurile deschise ale bazei aviatice, apoi străbătu orașul spre plaja Waikiki, unde hoinări demoralizat printre hoteluri mari, se așeză pe nisip în jeanșii lui Levi's, cămașă hawaiiană țipător de colorată și pantofi extrem de curați – pantofi din velur alb, cu tălpi de cauciuc roșu –, mâncă frigărui de porc la o dugheană, luă un autobuz municipal până pe Richards Street, își rezervă un pat la Asociația Tinerilor Creștini a Serviciilor Armate și, la ora unu după-masa, se apucă de băut în barurile de pe faleză.

Încercă un local cu aer condiționat preferat de tinerii ofițeri, unde se așeză singur la o masă. Fumă Lucky Strike și bău Lucky Lager, iar asta îl făcu să se simtă norocos. Când strânse suficient mărunțiș, sună acasă pe continent și sporovăi cu fratele lui, James.

Asta nu făcu decât să-l deprime și mai tare. James, fratele lui, era prost. James, fratele lui, avea să ajungă în armată ca el.

Se plimbă pe faleză cu berea bubuindu-i în cap, cu un sentiment de singurătate apăsându-i inima. La ora trei, pavajul din Honolulu era deja încins atât de tare, că i se lipea de tălpile cauciucate ale pantofilor la fiecare pas.

Se ascunse în Big Surf Club și bău bere cu doi bărbați puțin mai în vârstă decât el, unul pe nume Kinney care se alăturase de curând echipei de pe nava lui Houston – *USNS Bonners Ferry,* un petrolier T2 operat în majoritate de civili, unul

dintre ei fiind Kinney. Însă el nu sărise la bord doar pentru o croazieră la tropice. Își făcuse serviciul militar în marină, trăise de pe o navă pe alta și nu avea niciun cămin adevărat pe uscat. Kinney se lipise de un vagabond desculț care părea drogat. Vagabondul ceru la masă două halbe una după cealaltă și, în cele din urmă, dezvălui faptul că, înainte să fie eliberat la vatră mai devreme decât trebuia, făcuse parte din Regimentul al Treilea de Marină în Vietnam.

— Mda, scumpii mei, zise vagabondul. Pe motiv medical.

— De ce?

— De ce? Pentru că sunt instabil mintal.

— Pari sănătos.

— Pari sănătos dacă ne cumperi o bere, spuse Kinney.

— Nicio problemă. Am pensie de invaliditate. Două sute patruzeci și doi de dolari pe lună. Pot să beau Hamm's cât pot duce, bătrâne, dacă dorm pe plajă ca un *moke*[12] și dacă mănânc ce mănâncă *moke*-ii.

— Ce mănâncă *moke*-ii? Cine sunt *moke*-ii?

— Prin părțile astea există *moke*-i și *howly*[13]. Noi suntem *howly*. *Moke*-ii sunt jigodiile băștinașe. Ce mănâncă ei? Mănâncă ieftin. Apoi mai sunt o droaie de japoneji și de chineji, probabil c-ați observat. Ăștia intră-n categoria gălbejiților. Știți de ce mâncarea gălbejiților pute așa de urât? Pentru c-o prăjesc împreună cu căcat de șobolan și cu gândaci și cu orice s-ar mai amesteca acolo cu orezul. Îi doare-n cot. Îi întrebi ce mama dracu' pute pe-aci și ei nici măcar nu știu despre ce vorbești. Mda, am văzut niște lucruri la viața mea, continuă vagabondul. Acolo, la ei, gălbejiții poartă pălării haioase de pai, probabil că ați văzut de care – d-alea țuguiate. Fetele merg pe bicicletă și când trec pe lângă tine le poți smulge pălăria și, odată cu ea, pentru că și le leagă cu sfoară, aproape că le poți smulge și capul. Poți trage o fată de pe

bicicletă uite-așa, bătrâne, și ea cade grămadă în noroi. Am văzut o dată una răsucită ca naiba, bătrâne. Avea gâtul rupt. Era moartă.

Bill Houston era complet debusolat.

— Poftim? Unde?

— Unde? În Vietnamul de Sud, bătrâne, în Bien Hoa. Chiar în mijlocul orașului.

— Aiurea, amice.

— Da? Și aiurea e și când una dintre dulcicile alea îți aruncă o grenadă în poală pentru că ai lăsat-o să se ridice lângă tine pe drum, bătrâne. Ele cunosc regulile. Știu că trebuie să păstreze distanța. Cele care nu păstrează distanța probabil că au o grenadă.

Houston și Kinney rămaseră tăcuți. Nu aveau nimic comparabil despre care să vorbească. Tipul își bău berea. Îi învălui o stare de somnolență. Nimeni nu spuse nimic, dar vagabondul vorbi de parcă ar fi răspuns cuiva:

— Asta nu-i nimic. Am văzut niște lucruri…

— Hai să mai bem o bere, spuse Kinney. Nu-i cumva rândul tău?

Vagabondul nu părea să-și aducă aminte cine ce cumpărase. Făcu semn să li se aducă alte halbe.

•

James Houston ajunse acasă după ultima zi a celui de-al treilea an de liceu. Coborî din autobuz ridicând degetul mijlociu la șofer și chiuind.

Mama lui plecase la serviciu cu altcineva și lăsase camioneta pe aleea din fața casei, așa cum o rugase el. Burris, frățiorul său, stătea în parcare cu un deget într-o ureche și se uita de-a lungul țevii unui pistol cu capse, apăsând în același timp trăgaciul în mod repetat.

— Ai grijă la ochi, Burris. Am auzit că unui puști i-a intrat o scânteie în ochi și a trebuit să se ducă la spital.

— Din ce-s făcute capsele?

— Din praf de pușcă.

— CE? Din praf de PUȘCĂ?

Sună telefonul în casă.

— N-am voie să răspund, zise Burris.

— Ne-au deschis iar telefonul?

— Nu știu.

— Păi, acuma sună, nu?

— Ciocu' mic.

— Acuma a tăcut, prostovane.

— Oricum n-aș fi răspuns. Parcă ar vorbi niște gâze în receptor. Nu oameni.

— Ești un țânc haios, spuse James și intră în casă, unde era cald și mirosea puțin a gunoi. Mama lui refuza să pornească răcitorul cu vapori dacă temperatura nu trecea de treizeci și șapte de grade.

Aducea cu el mai multe hârtii de la școală, teme, carnetul de note, foaia matricolă de la sfârșit de an. Le îndesă pe toate în coșul de gunoi de sub chiuvetă.

Telefonul sună din nou: fratele lui, Bill junior.

— E cald în Phoenix?

— Sunt aproape treizeci și șapte de grade, da.

— Și aici e cald. E *zăpușeală.*

— De unde suni?

— Din Honolulu, Hawaii. Acu' o oră stăteam pe plaja Waikiki.

— Honolulu?

— Aha.

— Ai văzut vreo fată hula?

— N-am văzut decât o droaie de curve. Da' pun pariu că și ele ar dansa hula.

— Pun pariu că da!

— Ce știi tu despre asta?

— Eu? Nu știu, spuse James. Ziceam doar.

— Mama naibii, mi-aș dori să fiu în bătrâna Arizona.

— Păi, tu singur te-ai reînrolat.

— Aș sta oricând într-un deșert curat și fain. Acolo-i căldură ca lumea, nu? E uscat și te arde. Aicea-i toropeală, asta-i. Hei, băiete, imaginează-ți asta, ai ridicat vreodată capacul de pe-un cazan

plin cu zoaie de canal care fierb? Așa-i aici, când calci în stradă.

— Deci, făcu James, ce altceva mai învârți?

— Câți ani ai tu, totuși?

— Uite acuma fac șaptespe.

— Și ce gânduri ai?

— Ce gânduri am? Nu știu.

— Ai terminat cu școala?

— Nu știu.

— Cum adică nu știi? Ai absolvit?

— Mai am un an.

— N-ai altceva de făcut decât să absolvi, așa-i?

— Nu, din câte întrevăd. Sau mă gândeam la armată, poate.

— De ce nu la Pușcași?

— Sunt prea mulți marinari la Pușcașii Marini, scuză-mă.

— Ești un căpos, scuză-mă. Mai bine intră-n armată, scuză-mă. Pentru că sub arma mea ai primi numa picioare-n fund.

James era încurcat. Nu-l cunoștea, la propriu, pe individul ăsta.

Operatorul interveni și Bill trebui să mai introducă fise. James întrebă:

— Ești într-un bar sau ce?

— Da, un bar. Sunt într-un bar în Honolulu, Hawaii.

— Păi, cre' că asta-i…

Nu știa ce este.

— Da. Am fost în Filipine, în Hong Kong, în Honolulu – stai să văd, unde altundeva, nu mai știu – și-ți zic, la tropice nu-i deloc un paradis tropical. E plin de putregai, gâze, transpirație, putoare și mai știu eu ce altceva. Iar majoritatea frumoaselor fructe tropicale pe care le vezi tu sunt putrede. Zac stropșite pe stradă.

James spuse:

— Ei… mă bucur că ai sunat.

— Da, făcu Bill.

— Okay.

— Okay, făcu Bill. Hei, să-i zici lu' mama că am sunat, bine? Și zi-i c-o salut.

— Okay.

— Okay… Spune-i c-o iubesc.

— Okay. Pa!

— Hei. Hei. James.

— Aha?

— Mai ești?

— Mai sunt.

— Intră la Pușcași, frățioare.

— Aaa, numai gura-i de ăștia.

— Pușcașii au sabie.

— Pușcașii-s de fapt marinari, zise James, fac parte din marină.

— Păi… da…

— Păi…

— Numa' ofițerii primesc sabie, oricum, spuse Bill junior.

— Aha…

— Ei, tre' să mi-o pun, zise Bill.

— Dă-i la buci!

— Ce știi tu de asta! spuse fratele lui, râzând în timp ce închidea.

James căută prin sertarele din bucătărie și găsi o jumătate de pachet din țigările Salem ale mamei lui. Înainte să apuce să iasă pe ușă sună telefonul – Bill junior.

— Tot tu ești?

— Ultima dată când am verificat, da.

— Care-i treaba?

— Salutări pentru South Mountain din partea mea.

— Nu mai vedem South Mountain-ul. Vedem Papago Buttes.

— Pe partea dinspre est?

— Suntem pe East McDowell.

— East McDowell?

— Nasol, așa-i?

— Tu vorbești? Tu ești în deșert!

— Mama lucrează la o crescătorie de cai.

— Fir-aș al naibii.

— A-nvățat în copilărie să lucreze cu caii.

— Ai grijă să nu te muște monstrul Gila[14].

— Nu-s de nicio culoare, da' mersi. Suntem imediat lângă rezervația Pima.

— Iar tu mergi la școală.

— Merg la Palo Verde de o vreme, cam de prin octombrie.

— Palo Verde?

— Aha.

— Palo Verde?

— Aha.

— Când locuiam în South Central, școala noastră avea meciuri de baschet cu Palo Verde sau, nu mai știu, de fotbal. Cum îi spunea școlii noastre atunci?

— Eu am fost la primară. Școala Primară Carson.

— Fir-aș să fiu. Nu-mi mai aduc aminte nici numele liceului la care am fost.

— Nasol, nu?

— Ai fost vreodată în Florence?

— Nu.

— Te-ntâlnești vreodată cu tata?

— Nu, zise James. Nu-i taică-meu, d-aia.

— Păi, ai grijă să nu intri-n bucluc. Învață după exemplul lui.

— Eu nu urmez niciun exemplu de-al lui. Nici măcar nu mă uit la exemplele lui.

— Ei, făcu Bill junior, oricum…

— Oricum. Mda. Chiar ești pe plaja Waikiki?

— Nu tocmai. Nu în momentul ăsta.

— Noi suntem aproape de intersecția străzii 52 cu McDowell. E o grădină zoologică aici.

— Cum?

— Da, o grădină zoologică mai mică.

— Hei, zi-i lu' mama ceva – când se-ntoarce ea acasă?

— Mai târziu. Peste vreo două ore.

— Poate o sun eu. Vreau să-i zici ceva. Pe nava mea sunt doi tipi din Oklahoma, așa că, în tot cazul, știi ce-au spus amândoi? Au spus că am accent de Oklahoma. Eu am zis: „Păi, domnule, n-am fost niciodată acolo – da' ai mei au fost". Să-i spui asta lu' mama, bine?

— Îi spun.

— Spune-i că m-a zămislit în Oklahoma și-am venit pe lume de parcă aș fi de-acolo.

— Okay.

— Okay! – asta-i prescurtarea de la Oklahoma!

— Fir-aș să fiu, zise James.

— Aha. Nasol, nu?

— Okay.

— Okay. Pa.

Apoi închise.

Beat criță, își spuse James. Alcoolic, probabil. Ca tac-su.

Burris dădu buzna în casă cu pistolul lui cu capse într-o mână și o acadea în cealaltă, îmbrăcat doar în pantaloni scurți, arătând ca un omuleț făcut din bețigașe.

— Cre' că mi-a intrat o scânteie-n ochi.

James spuse:

— Tre' s-o iau din loc.

— Ți se pare că mi-a intrat o scânteie în ochi?

— Nu. Taci odată, mogâldeață ciudată ce ești.

— Pot să vin și eu pe bancheta din spate a mașinii?

— Numa' dacă nu vrei să te-accidentezi și să mori.

Făcu un duș și se schimbă, și tocmai când pornea spre ieșire, sună telefonul. Fratele lui, din nou.

— Hei… James.

— Aha.

— Hei… James.

— Aha.

— Hei. Hei. Hei…

James închise și ieși din casă.

•

James o luă cu mașina pe Charlotte, apoi pe Rollo, apoi pe o fată care-i picase cu tronc lui Rollo pe nume Stevie Dale – prescurtare de la Stephanie – și ieșiră toți din oraș spre McDowell Mountains, la o petrecere despre care auziseră, un bairam în aer liber, chipurile, la care nu participa niciun adult, departe de drumul principal, în deșert; dar dacă o atare adunare chiar avea loc, era cine știe unde într-un labirint de făgașe secate; până la urmă se întoarseră pe șosea și stătură pe platforma camionetei bând bere.

— Mai rece n-ai găsit? întrebă James.

— Le-am furat din lada frigorifică din hambar, zise Rollo.

— Nici să găsim o petrecere în seara absolvirii n-am fost în stare, spuse James.

— Asta nu-i seara absolvirii, ricană Charlotte.

— Și ce-i, atunci?

— E ultima zi de școală. Eu nu absolv. Tu absolvi ceva?

— Bere caldă, spuse James.

— Eu n-o să absolv niciodată, zise Charlotte. Nici nu-mi pasă.

Rollo spuse:

— Da, mi se rupe-n paișpe ața, și toți izbucniră în râs, iar el spuse: Suntem copii de la țară.

— Ba nu suntem, protestă James.

— Maică-ta lucrează la o fermă de cai. Taică-meu se-ocupă de irigații. Și-n spatele casei mele e-un hambar mare de tot, amigo.

— Aici e mai frumos, spuse Stevie Dale. Nu-s copoi.

— Adevărat, zise James, nu ne deranjează nimeni.

— Ai grijă doar la șerpi.

— Ai grijă la șarpele ăsta, spuse Rollo și fetele chiuiră și râseră.

James era dezamăgit că, atunci când cele două fete râdeau, Charlotte trebuia să fie cea care scotea

bere pe nas. Stevie era mai tânără, era doar în primul an, dar părea mai simplă și nu atât de agitată. Stevie își păstra demnitatea și fuma într-un fel sexy. Ce căuta el cu Charlotte? Lui îi plăcea de fapt de Stevie.

Îl lăsă pe Rollo să coboare, după care o duse pe Charlotte acasă. Stevie rămase, cine știe cum, tot în camionetă. Avu grijă să o lase să coboare mai întâi pe Charlotte.

O sărută pe Charlotte de rămas-bun în fața casei ei. Ea își împleti brațele după gâtul lui și rămase agățată de el, cu buzele moi și umede. James o ținu fără multă forță, doar cu brațul stâng, pe cel drept lăsându-l să atârne pe lângă corp. Fratele mai mare al lui Charlotte, șomer, veni și se holbă din prag.

— Închide ușa sau oprește naibii răcitorul, prostănacule, strigă mama ei dinăuntru.

În camionetă, James o întrebă pe Stevie:

— Trebuie musai să mergi acasă?

— Nu neapărat, zise ea, nu tocmai.

— Vrea să dăm o raită?

— Sigur. Ar fi frumos.

Ajunseră înapoi în locul în care fuseseră cu ceilalți în urmă cu o oră, cu fața spre munții scunzi, ascultând la radio.

— Ce planuri ai pentru vară? spuse Stevie.

— Aștept un semn.

— Asta înseamnă că n-ai niciunul, zise ea.

— Niciun ce?

— Niciun plan.

— Nu știu dacă să aleg o slujbă doar pentru vară sau dacă să caut ceva adevărat și permanent – numai să nu mă întorc la școală.

— Vrei să renunți la școală?

— Mă gândeam să intru în armată, ca tata.

Ea nu reacționă în niciun fel. Atinse cu vârful degetului bordul și îl plimbă înainte-înapoi.

James rămăsese fără subiecte de discuție. Își simțea gâtul atât de încordat, încât se îndoia că-și

va putea întoarce capul. Nu-i venea în gând nici măcar un cuvânt.

Își dorea ca fata să spună ceva despre Charlotte. Ea nu spuse decât:

— De ce ești așa bosumflat?

— Căcat.

— Ce.

— Cre' că tre' să mă despart de Charlotte. Trebe cu orice preț.

— Aha… Aș zice că se așteaptă la asta.

— Serios? Se așteaptă?

— Pur și simplu nu radiezi în preajma ei, James, da' chiar deloc.

— Se vede, hă?

— Ești plouat tot timpul.

— Dar acuma, în clipa asta?

— Ce?

— În clipa asta nu-s plouat, așa-i?

— Nu.

Ea zâmbea, ea era soarele.

— Chiar te înrolezi?

— Da. În armată sau la pușcașii marini. Presupun că acuma o să mă lași să te sărut, așa-i?

Ea râse.

— Ești comic.

O sărută îndelung, după care ea spuse:

— Asta-mi place la tine. Când ești fericit, ești comic. Și arăți bine – și asta e ceva, și se mai sărutară o vreme, până când se auzi o reclamă la radio și se opriră ca să umble la butoane.

— Hmmm, făcu ea.

— Ce-i, Stevie?

— Încerc să mă hotărăsc dacă săruți ca un soldat sau ca un pușcaș. Hmmm, făcu ea în timp ce-l săruta. Se întrerupse. Poate ca un pilot.

El o sărută și, foarte tandru, o atinse pe brațe, pe obraji, pe gât. Știa că nu e bine să pună mâinile acolo unde voia.

— A mai rămas o bere caldă, spuse el.

— Ia-o tu. Mie nu mi-e sete.

El se sprijini de portiera șoferului, iar ea de cea a pasagerului. El era bucuros că soarele apunea, așa încât nu trebuia să-și facă probleme de cum arăta. Uneori nu era sigur dacă expresia de pe chipul lui avea sens sau nu.

Acum trebui să râgâie. Fără reținere, râgâi zgomotos și spuse:

— Salutări din lumea interioară.

Stevie spuse:

— Taică-tău e-n închisoare, așa-i?

— Pe *asta* de unde-i mai auzit-o?

— Nu-i așa?

— Nu, ăla-i mai mult taică-meu vitreg, spuse James. Un tip ca oricare, sincer. E greșeala mamei, nu a mea.

— Iar taică-tău adevărat e-n armată, hă?

James cuprinse volanul cu brațele și își așeză bărbia pe ele, uitându-se afară… Așadar, acum ea credea dintr-odată că trebuiau să-și împărtășească reciproc cele mai cumplite secrete.

Coborî, se duse în spatele unor tufișuri și se ușură. Soarele coborâse în spatele muntelui Camerlback, la sud-vest de ei. Cerul era încă de-un albastru pur și, la orizont, își schimba culoarea, devenea de-un galben-rozaliu care dispărea când te uitai drept într-acolo.

Întors lângă ea în mașină, el spuse:

— Ei, tocmai m-am hotărât: intru în infanterie.

— Serios? În infanterie, hă?

— Aha.

— Și apoi? Te specializezi în ceva?

— O să plec în Vietnam.

— Și după aia?

— O să-i fut pe toți ăia.

— Doamne, spuse ea. Nu ești cu băieții, să știi. Eu sunt fată.

— Scuze pentru asta, șefa.

Ea îi așează mâna pe ceafă și îi atinse cu delicatețe părul cu degetele. Ca să o oprească, el se îndreptă în scaun.

— Groaznic lucru, ce spui tu, James.

— Ce?

— Ce ai spus tu.

— Am spus-o pur și simplu. N-am vorbit serios, nu cred.

— Atunci, n-o spune.

— Căcat. Crezi că-s așa rău?

— Toți avem o latură rea. Totul e să n-o alimentezi.

Se mai sărutară puțin.

— Ei, în orice caz, spuse el, ce ai chef să facem în momentul ăsta?

— Ce… nu știu. Avem benzină?

— Aha.

Îl încânta faptul că ea folosise pluralul.

— Hai să ne plimbăm și să vedem ce se întâmplă.

— Hai s-o luăm pe calea cea lungă.

Asta însemna că-i făcea avansuri serioase.

— Bine.

Asta însemna că pe ea n-o deranja.

•

Când mama lui se întoarse de la serviciu în Chevy-ul decapotabil al lui Tom Mooney, holbându-se pe geamul pasagerului cu gura căscată, cu fața ascunsă de o pălărie răpciugoasă de pai, cu gâtul protejat de o bandanna, James stătea în fața casei, pe întuneric. Mooney îi făcu din mână și James aruncă pe jos chiștocul țigării, îl călcă sub talpă și răspunse la salut. Chevy-ul plecase deja.

Femeia intră în casă fără un cuvânt pentru fiul ei, tăcerea aceasta fiind deopotrivă neobișnuită și bine-venită.

Trecu ceva timp până când el o urmă în bucătărie.

— Dacă nu crezi că dau totul din mine la ranchul ăla, vino să vezi cum îmi tremură mușchii de la mână. Dacă încălzesc o conservă de supă, ai face bine s-o mănânci. Nu mă pune să muncesc

degeaba și-apoi tu doar să șezi acolo și să-ți visezi visele.

Aprinse becul din bucătărie și rămase sub el mică și istovită.

— Am cârnați și roșii. Vrei un sendviș? Stai jos și-o să pregătesc supă și sendvișuri pentru amândoi. Unde-i Burris?

— Cine?

— Vine el. I-e foame mereu. Până să-l nasc am pierdut în greutate. Când am rămas grea cu el aveam cincizeci și patru de kilograme și-n luna a noua slăbisem până la cincizeci. S-a hrănit cu mine pe dinăuntru.

Ștergându-se la față, se mânji cu mizeria de pe mână.

— Mamă. Spală-te înainte să gătești.

— O, Doamne, zise ea. Sunt atât de obosită c-am uitat să trăiesc. Deschide conserva pentru mine, scumpule.

Mâncară unt de arahide, jeleu și supă Campbell's.

— O să tai roșia asta.

— Tocma' am mâncat. Nu-mi trebuie.

— Da' tre' să mănânci legume.

— Sunt legume în supă. De aia-i zice supă de legume.

— Nu fugi. Vreau să stăm de vorbă. Când termini școala?

— Azi a fost ultima zi.

— Vino să lucrezi la ranch, atunci.

— Nu mă pricep la asta.

— Și la ce te pricepi? Știi să recunoști un dolar atunci când nu-l vezi? Pen' că eu nu văd vreunu'.

— Eu mă gândeam să mă înrolez. Poate în armată.

— Când? Acuma?

— Am șaptespe ani.

— Ai șaptesprezece ani și ești dus cu pluta.

— Bill junior avea șaptespe. Ai semnat pentru el.

— Nu i-a făcut rău, presupun.

— A sunat azi.

— A sunat? Ce-a spus?

— Nimic. E în Honolulu.

— N-am văzut niciodată un sfanț de la el. Nu că i-aș cere vreodată să-mi dea.

— Dacă mă-nrolez în armată, eu o să-ți trimit bani.

— O dată sau de două ori a trimis niște bani. Nu regulat, în ultima vreme n-a mai trimis. Și eu nu-i pot cere s-o facă, mă sufocă mândria.

— Eu o să-ți trimit câțiva la fiecare salariu. Jur, spuse James.

— Asta o hotărăști tu singur.

— Vrei să spui deci că o să semnezi pentru mine?

Ea nu răspunse.

El luă o furculiță și începu să mănânce felii de roșie.

— Tu-mi trimiți lunar plicul, iar eu o să-ți trimit niște bani în el.

— Ai vorbit deja cu agenții de recrutare?

— O să vorbesc.

— Când?

— O să vorbesc.

— Când o să vorbești?

— Luni.

— Dacă luni seară ai hârtiile și dacă-mi poți aduce niște motive temeinice pentru înrolare, s-ar putea să-ți semnez. Dar dacă numa' visezi, atunci marți ai face mai bine să te scoli devreme și să vii la ranch cu mine. Am pornit din nou telefonul. Dar chiria încă așteaptă să fie plătită. Unde-i Burris?

— Vine el când i se face foame.

— Lui i-e foame mereu, spuse ea și începu să-i spună din nou lucrurile pe care tocmai i le spusese, pentru că îi era imposibil să nu le spună.

Mamei lui îi era imposibil să tacă. Citea Biblia fără încetare. Era prea bătrână ca să-i fie mamă, prea hârșâită și proastă ca să-i fie mamă.

•

Lui Bill Houston îi plăcea berea la nebunie, dar venea un moment când aceasta începea să-i stea în gât. Taverna aceea avea probabil fațada înspre vest, pentru că soarele arzător se revărsa prin ușa deschisă. Nu era dotată cu aer condiționat, însă el era obișnuit cu asta în localurile în care bea.
Era o bombă, categoric.

Se întoarse de la toaletă și Kinney încă îl interoga pe vagabondul de pe plajă:

— Și ce ai făcut? Spune-mi exact ce ai făcut.

— Nimic. Futu-i.

Bill Houston se așeză și spuse:

— N-am nimic cu voi, băieți. Am un frățior care vrea să se înroleze la pușcașii marini.

Fostul pușcaș era beat.

— Asta nu-i nimic. Am văzut niște lucruri la viața mea…

— Vorbește ca și când i-ar fi făcut ceva unei femei acolo, spuse Kinney.

— Unde? întrebă Houston.

— În Vietnam, fir-ar să fie, spuse Kinney. Nu ești atent?

— Am văzut niște lucruri la viața mea, spuse băiatul. Au ținut-o pe femeie cu capul în jos și un tip i-a tăiat cu cuțitul păsărica. Chestii de-astea se întâmplă tot timpul acolo.

— Iisuse, Doamne! Nu zău?

— Și eu am făcut de astea.

— Ai *făcut* și tu?

— Am fost acolo.

Houston spuse:

— Chiar ai… Nu reușea să repete. Chiar ai făcut asta?

Kinney spuse:

— Ai scos cu cuțitu' pizda unei curve?

— Eram de față când s-a întâmplat. Aproape, chiar în același… aproape în același sat.

— Tovarășii voștri au fost? Echipa voastră? Cineva din plutonul vostru?

— Nu din al nostru. Au fost niște coreeni, o echipă de coreeni. Nenorociții ăia n-au minte deloc.

— Acum, taci în mă-ta din gură, sări Kinney, și spune-ne ce pizda mă-sii ai făcut.

— Se întâmplă multe chestii rele, spuse omul.

— Vorbește gura fără tine. Pușcașii marini n-ar accepta niciodată asta. Vorbești aiurea.

Tipul ridică amândouă mâinile ca un arestat.

— Hei, oau, bătrâne – ce v-ați aprins așa?

— Spune-mi doar că ai tăiat o femeie de vie și o să recunosc că nu vorbești aiurea.

Barmanul, un hawaiian mare și gras la bustul gol, strigă:

— Tu! Ți-am mai spus! Vrei vită? Vrei resturi?

— Uite un *moke,* spuse tovarășul lor când barmanul aruncă cârpa din mână și veni la ei.

— Ți-am spus să o ștergi de aici.

— Asta era ieri.

— Ți-am spus s-o ștergi de aici cu poveștile tale. Asta înseamnă că nu vreau să te văd nici ieri, nici azi și nici mâine.

— Hei, am o bere în față.

— Ia-o cu tine, nu-mi pasă.

Kinney se ridică în picioare.

— Hai să plecăm dracului din bodega asta infectă de *moke*-i.

Vârî mâna sub cămașă, la nivelul curelei.

— Dacă scoți un pistol aici ajungi la pârnaie, asta dacă scapi cu viață din mâinile mele.

— Mă-nfurii ușor într-o zi toridă.

— Ștergeți-o de aici toți trei.

— Vrei să mă înfurii?

Tânărul vagabond râse nebunește și o luă țopăind cu spatele spre ușă, bălăbănind brațele ca o maimuță.

Houston se grăbi și el spre ieșire, spunând:

— Haide, haide, haide!

Era mai mult ca sigur că văzuse patul unui pistol la betelia jeanșilor lui Kinney.

— Vezi – ăsta a fo' un *moke* sadea, spuse vagabondul. Fac toți pe durii. Da' dacă ai avantaj asupra lor, încep imediat să se smiorcăie ca niște copii.

Își cumpără fiecare o sticlă de Mad Dog 20/20 de la un băcan care le ceru să cumpere și trei franzele de Wonder Bread, însă afacerea tot a fost profitabilă. Mâncară puțin din pâine și aruncară restul la doi câini. În scurt timp mergeau beți, înconjurați de o haită de potăi hămesite, spre o fâșie de plajă de-un alb orbitor spre marea neagră și spuma albastră care se împrăștia pe nisip.

Un om își opri mașina, un Ford Galaxie alb, cu aspect oficial, și coborî geamul. Era un amiral în uniformă.

— Vă distrați cât pentru toate zilele, băieți?

— Da, domnule! spuse Kinney, salutând cu degetul mijlociu la frunte.

— Sper din tot sufletul să fie așa, spuse amiralul. Pentru că vin vremuri grele pentru găozarii ca voi.

Ridică geamul și merse mai departe.

•

Tot restul acelei după-amiezi îl petrecură bând pe plajă. Kinney stătea sprijinit de trunchiul unui palmier. Vagabondul era întins pe spate cu sticla sa de Mad Dog în echilibru pe piept.

Houston își dădu jos pantofii și șosetele ca să simtă cum i se lipește nisipul de tălpi. Își simțea inima cum crește. În clipa aceea înțelegea expresia „paradis tropical".

Le spuse celor doi camarazi ai săi:

— Ce vreau să zic, adică, despre *moke*-ii ăștia. Cred că-s înrudiți cu indienii care locuiesc pe lângă casa mea. Și nu numa' cu indienii, ci și cu indienii din India și cu toți ceilalți indivizi la care vă puteți gândi că intră în categoria asta, care au ceva oriental, și de-asta cred eu, sincer, că nu există atât de multe feluri diferite de oameni pe pământ. Și de asta sunt împotriva războiului…

Flutură sticla de vin în vânt.

— Și de asta sunt pacifist.

Era minunat să stai pe plajă în fața acestui public, să gesticulezi cu un clondir de vin și să vorbește numai verzi și uscate.

Totuși, Kinney făcea lucruri tulburătoare. Cu o expresie visătoare pe față înclină sticla deasupra pantofilor lui de costum, negri și sclipitori, privind cum vinul i se scurgea pe bombeuri. Azvârli cu câteva granule de nisip în direcția vagabondului, nimerindu-l în piept, în față, în gură. Vagabondul se scutură și se prefăcu a nu ști de unde venise nisipul.

Kinney le propuse să meargă toți acasă la un prieten.

— Vreau să ți-l prezint pe omul ăsta, îi spuse vagabondului, și-apoi o să te aducem pe calea cea dreaptă.

— N-am nimic împotrivă, lepră, spuse vagabondul.

Kinney ridică degetul mare și arătătorul lipite laolaltă.

— Mi-ar plăcea să te văd într-un spațiu cam atât de mare, spuse el.

Porniră pe plajă în căutarea casei prietenului lui Kinney. Houston era în agonie, păși desculț pe nisipul încins și apoi pe asfaltul negru.

— Unde ți-s încălțările, idiotule?

Houston avea șosetele albe în buzunarele jeanșilor, dar pantofii dispăruseră.

Se opri la un magazin și își cumpără cu șaptesprezece cenți o pereche de zoris. Aveau o lichidare de stoc la Thunderbird, dar Kinney spuse că prietenul lui îi datora bani și promise să-i ducă mai târziu în oraș.

Lui Houston îi plăcuseră pantofii aceia albi-fildeș. Pentru a le păstra albeața îi dădea cu talc. Și acum? Abandonați în calea valurilor.

— Asta e o bază militară? întrebă el. Se aflau într-un fel de complex format din locuințe roz și

albastre, mici și ieftine.

— Astea sunt bungalow-uri, spuse vagabondul.

— Hei, făcu Houston spre tovarășul lor. Pe tine cum te cheamă, amice?

— N-o să spun niciodată, răspunse el.

— Clar e plin de brașoave, zise Kinney.

Poate că bungalow-urile acelea păreau puțin șubrede, dar nu în comparație cu ce văzuse Houston în Asia de Sud-Est. O ceață de nisip alb acoperea trotuarele asfaltate, pășeau toți trei hotărâți printre cocotieri, iar el auzi vuietul valurilor în depărtare. Trecuse prin Honolulu de mai multe ori și-i plăcea foarte mult. Era zăpușitor și urât mirositor ca orice alt loc tropical, însă făcea parte din Statele Unite și lucrurile erau bine întreținute.

Kinney verifică numerele de deasupra ușilor de intrare.

— Asta e casa amicului meu. Să mergem prin spate.

Houston spuse:

— De ce nu sunăm direct la clopoțel?

— Nu vreau să sun la clopoțel. Tu vrei să suni la clopoțel?

— Păi, nu, bătrâne. Nu-i prietenul meu.

Îl urmară pe Kinney în spatele clădirii.

La unul dintre geamurile din spate, unde se vedea lumină, Kinney se ridică pe vârfuri și miji ochii înăuntru, apoi se lipi de trunchiul unui palmier de lângă perete și-i spuse vagabondului:

— Fă-mi un serviciu și ciocănește la fereastră.

— De ce aș face-o?

— Vreau să-l iau prin surprindere.

— La ce bun?

— Fă-o și atât, bine? Tipu' ăsta mi-e dator cu bani și vreau să-l iau prin surprindere.

Vagabondul zgârie cu unghiile plasa de la geam. Înăuntru se stinse lumina. Fața unui bărbat apăru în cadrul geamului, abia vizibilă în spatele plasei.

— Care-i treaba, domnule?

Kinney spuse:

— Greg.

— Tu cine ești?

— Sunt eu.

— O, hei, bătrâne – Kinney.

— Da, așa-i, eu sunt. Ai ăia douăzeci și șase?

— Nu te-am văzut acolo, bătrâne.

— Ai ăia douăzeci și șase ai mei?

— Acum te-ai întors pe insulă? Unde-ai fost?

— Vreau ăia douăzeci și șase ai mei.

— Căcat, bătrâne. Am telefon. De ce n-ai sunat?

— Ți-am scris că trec în prima săptămână din iunie. Ce crezi că-i asta? E prima săptămână din iunie. Și-mi vreau banii înapoi.

— Căcat, amice. Nu-i am pe toți.

— Câți ai, Greg?

— Căcat, amice. Probabil c-aș putea obține o parte din ei.

Kinney spuse:

— Ești un căcat cu ochi mincinos.

De la betelia pantalonilor scoase un pistol automat albastru de calibru 45 și-l îndreptă spre bărbat, iar bărbatul căzu ca o fantoșă cu firele tăiate și dispăru. Chiar atunci, Houston auzi o explozie. Încercă să înțeleagă de unde provenea zgomotul, să găsească o explicație pentru el în afară de aceea că Kinney tocmai îl împușcase pe bărbat în piept.

— Haide, haide, zise Kinney.

În plasa din geam era o gaură.

— Houston!

— Ce?

— Am terminat. Am terminat.

— Da?

Houston nu-și mai simțea picioarele. Se mișca parcă pe roți. Trecură pe lângă case, pe lângă vehicule parcate și clădiri. Traficul renăscut îi înconjura. În trei sau patru secunde străbătuseră un drum lung. Avea răsuflarea tăiată și era leoarcă de sudoare.

Vagabondul nebun spuse:

— Strașnic, bătrâne. Cred c-ai câștigat tu conversația *aia.*

— Nu-mi uit datornicii. Nu-i uit pe cei care au greșit față de mine.

— Eu tre' să plec.

— Da, pun pariu că tre' să faci asta, tontălău idiot.

— Unde suntem? întrebă Houston.

Vagabondul se îndepărta, coborâse de pe trotuar și o luase pe stradă.

— Hei. Nu-mi place moaca ta, zise Kinney în urma lui. Laș perfid și fără creier.

— Poftim? răspunse el. Ascultă, nu te pune cu mine.

— Să nu mă pun cu tine?

— Cred că ăla-i autobuzul meu, spuse tipul, traversă repede strada prin mijlocul mașinilor zgomotoase și urcă în autobuz.

Kinney strigă:

— Hei! Pușcașule! Să te fut! Da! Semper fi!

Houston se îndoi de stomac și vomită peste o cutie poștală.

Kinney nu părea sănătos. O peliculă unsuroasă îi acoperea ochii. Spuse:

— Hai să bem ceva. Ai gustat vreodată o antisubmarină? Un deget de Bourbon într-o halbă de bere?

— Aha.

— Mi-ar prinde bine să-mi umplu stomacul cu așa ceva.

— Da, da, spuse Houston.

Găsiră un local cu aer condiționat și Kinney alese un separeu în spate, la întuneric. Comandă beri și Bourbon și începu se pregătească antisubmarine.

— Asta o să-ți dea niște snagă. Ai băut vreodată așa ceva?

— Sigur, amesteci două degete de Bourbon în bere.

— Ai băut vreodată?

— Ei bine, știu doar cum se prepară, recunoscu Houston.

•

Fără să știe cum s-au scurs orele, Houston se trezi transpirat și mușcat din cap până în picioare de țânțari și purici de nisip, înghițit de viu de o saltea lălâie, cu o migrenă bubuindu-i în tâmple. Se auzea zgomotul valurilor. Primul său gând complet conștient era acela că văzuse un om împușcând alt om, așa, dintr-odată.

Părea să fi fost încartiruit într-un soi de dormitor în aer liber. Își croi drum la robinetul din colț, unde bău lacom din apa dulce și urină, scoțând mai întâi din chiuvetă un cearșaf ud cu o gaură mare, cu marginile înnegrite, în mijloc. Își găsi ceasul, portmoneul, pantalonii și cămașa, dar își amintea că își pierduse pantofii pe plajă, și era aproape sigur că-și lăsase sacul de voiaj pe navă. Sandalele sale de șaptesprezece cenți păreau să fi făcut pași singure.

În portmoneu avea o bancnotă de cinci și una de doi dolari. Strânse nouăzeci de cenți împrăștiați pe podeaua de bambus. Ieși afară ca să-și dea seama unde se află.

I se învârtea capul. Apa pe care o înghițise îl amețea din nou.

Pe firmă scria KING KANE HOTEL, iar dedesubt: MARINARII SUNT BINE-VENIȚI.

Se tot uită cu atenție după Kinney, dar nu văzu pe nimeni, nici țipenie de om. Era ca o insulă deșertică. Palmieri, plajă luminoasă, ocean întunecat. Porni în direcția opusă plajei, către oraș.

Nu se întoarse la *Bonners Ferry.* Nu avea deloc intenția să se apropie de dana ei ori de alt loc unde ar fi putut da peste Kinney, ultima persoană pe care voia s-o vadă. Ratã ridicarea ancorei și petrecu două săptămâni pe uscat fără învoire, dormind pe plajă și mâncând o dată pe zi la o misiune baptistă de pe faleză, până când i se păru

că de-acum, cu siguranță, Kinney se afla mai aproape de Hong Kong decât de Honolulu; apoi se predă Poliției Militare a Marinei și petrecu o săptămână de arest la bord.

A fost retrogradat la statutul de E-3 și a redevenit matelot, ceea ce însemna că-și pierdea automat și încadrarea de tehnician de boilere. Era a doua retrogradare din cariera lui. Prima se petrecuse în urma unor „repetate infracțiuni minore" în timpul ședерii sale la Baza Navală din Golful Subic – după ce năravul viciilor îl atrăsese în afara porților bazei.

Houston petrecu următoarele optsprezece luni executând munci grele și de întreținere la baza din Yokosuka, Japonia, în principal cu negri gălăgioși, imbecili necalificați și neisprăviți ca el însuși. Mai des decât îi plăcea, își amintea de amiralul din Honolulu care coborâse geamul Ford Galaxie-ului său și profețise: „Vin vremuri grele".

•

Pentru că acum avea o iubită care-l lăsa să meargă până la capăt, James uită o vreme de armată. O dată sau de două ori pe săptămână încărca o saltea pneumatică și un sac de dormit pe platforma camionetei mamei lui, o scotea pe Stevie Dale din casa ei adormită și făcea dragoste cu ea în răcoarea deșertică de dinaintea ivirii zorilor. De două ori, uneori chiar de câte trei ori pe noapte. Ținu socoteala. Între 10 iulie și 20
octombrie, cel puțin de cincizeci de ori. Dar de șaizeci – nu.

Stevie nu părea prea implicată. Nu făcea decât să stea întinsă acolo. El ar fi vrut s-o întrebe: „Nu-ți place?", „N-ai putea să te miști puțin?" Dar în atmosfera de dezamăgire și îndoială care îl copleșea după ce făceau amor, îi era absolut imposibil să comunice cu ea, să facă altceva decât să se prefacă a o asculta în timp ce ea vorbea. Ea vorbea despre școală, despre materii, profesori, majorete – din grupul cărora făcea și ea parte ca

simplă rezervă, dar se aștepta să intre în echipa de bază anul viitor. Încântarea ei era cât un pumn strâns care-l împingea pe el din ce în ce mai adânc în hazna.

Avea și altceva pe cap, în afară de viața lui amoroasă. Își făcea griji pentru mama lui. Nu câștiga cine știe ce la ranch. Se epuiza. Slăbise, era cioturoasă. Petrecea prima jumătate a fiecărei duminici la Tabernacului Credinței și-n fiecare după-amiază de sâmbătă conducea o sută cincizeci de kilometri până la închisoarea din Florence pentru a-și vizita soțul legitim. James n-o însoțise niciodată în pelerinajele acestea, iar Burris, acum aproape de zece ani, refuza să-i fie escortă – fugea pur și simplu printre barăcile, rulotele și praful învârtejit din vecini când sărmana femeie bătrână începea să se pregătească în diminețile de sâmbătă și duminică.

James nu înțelegea ce simte față de Stevie, dar știa că mama lui îi sfâșia inima. Ori de câte ori îi amintea de înrolare, ea părea dispusă să-i semneze hârtiile, dar dacă o părăsea acum, cum avea ea să se descurce? Nu avea pe lume decât cele două mâini ale ei și descreierata ei iubire pentru Iisus, deși, din punctul lui de vedere, Iisus nu auzise niciodată de ea. James bănuia că se păcălește singură, că se aruncă în brațele Bibliei și ale promisiunilor ei ca o insectă într-un geam. Când aproape hotărî să renunțe la școală și să se întâlnească cu agenții de recrutare, lâncezi săptămâni la rând, stând în vârful falezei. Sau pe marginea cuibului.

— Mamă, spuse el, fiecare vultur trebuie să zboare.

— Dă-i drumul, atunci, zise ea.

Cei de la armată îl refuzară. Nu voiau să înroleze minori.

— Pușcașii marini te iau când ai șaptespe ani, da' nu și ăștia de la armată, îi spuse el mamei.

— Nu mai poți să aștepți o jumătate de an?

— Mai degrabă trei sferturi de an.

— Ai putea învăța multe la școală, să crești, să te educi. Apoi ai putea absolvi și-ai fi pregătit pentru militărie, cu totul pregătit.

— Tre' să mă înrolez.

— Înrolează-te la pușcași, atunci.

— Da' nu vreau la pușcași.

— De ce nu?

— Sunt prea înțepați.

— Atunci, de ce mai vorbim despre pușcași?

— Pen' că-n armată nu vor să mă ia decât după optșpe ani.

— Nici dacă semnez eu?

— Nici dacă semnează Papa de la Roma. Îmi trebuie un certificat de naștere.

— Am eu certificatul tău de naștere. Pe el scrie „1949". N-ai putea să-l schimbi în „1948"? Închide bucla de la nouă și-o să arate a opt.

În prima vineri din octombrie, James se duse la ofițerii de recrutare cu un certificat de naștere măsluit și se întoarse acasă cu instrucțiuni de-a se prezenta la raport luni.

Primele două săptămâni ale antrenamentului său de bază la Fort Jackson, în Carolina de Sud, au fost cele mai lungi din viața lui. Fiecare zi părea ea însăși o viață întreagă, trăită în nesiguranță, înjosire, confuzie, trudă. Asta făcu loc unei oprimante stări de teroare, în timp ce gânduri legate de moarte, de a ucide și a fi ucis îi ocupau mintea. Se simțea bine pe teren, în coloană, la curs cu ceilalți, țipând ca monștrii, înfigând baioneta în oameni de paie. Singur însă, abia vedea bine, din cauza acestei *frici.* Doar epuizarea îl salva. Faptul că era împins dincolo de limitele sale fizice ridica un zid de sticlă între el și toate acestea – nu auzea bine, nu-și amintea bine ce vedea, ce i se arăta. Aștepta doar să vină somnul. Visa frenetic din clipa în care închidea ochii, dar dormea doar atât cât îl lăsau ei.

Îl trimiseră în Vietnam. Era conștient că asta înseamnă o condamnare la moarte. Nu făcuse cerere, nici măcar nu întrebase cum se depune o cerere, îi dictaseră pur și simplu soarta. La patru zile după antrenamentul de bază, iată că-și ducea prânzul spre o masă din popota recruților. Izul aburind al cartofilor piure rehidratați se ridica spre fața lui și își simțea picioarele ca de cauciuc pășind spre un viitor presărat cu mine și alte materiale explozive camuflate – aveau să fie plecați în patrulare și el se va afla mult înaintea celorlalți într-o coloană de indivizi, în junglă, el se va afla *în față* și va păși pe ceva care-i va smulge pur și simplu venele din corp, îl va împrăștia în jur ca pe-o vopsea – înainte ca zgomotul să-i ajungă la urechi, urechile-i vor fi spulberate… și va auzi probabil doar începutul unui șuierat palid. Nu avea niciun rost să șadă acolo, să-și mănânce prânzul cu lingura de pe o tavă partiționată. Ar fi trebuit să-și salveze viața, să iasă din sala aia de popotă, să dispară poate într-un oraș mare, unde rulează filme porcoase în cinematografe ce nu se închid niciodată.

Doi indivizi veniră spre el și începură să discute despre cum poți muri în luptă.

— Încercați să mă speriați mai tare decât sunt deja? întrebă James, străduindu-se să pară binedispus.

— Sunt șanse bune să nu fii ucis.

— Tacă-ți fleanca.

— Serios, nu-s așa de multe lupte sau altceva.

— L-ai văzut pe tipul de acolo? spuse James și ei se uitară.

La trei mese distanță ședea un negru foarte scund în uniformă verde, un prim-sergent. Nu părea să aibă vârsta necesară înrolării în armată, dar pe piept purta felurite distincții militare, inclusiv cea albastră cu cinci stele albe, Medalia de Onoare a Congresului.

De fiecare dată când vedeau un soldat cu decorații, James și ceilalți nu se lăsau până nu treceau pe lângă el ca să vadă mai bine. Ăsta era țelul, nu? Să bei o cană de cafea cu persoana aceea din tine întărită și înrăită de fapte eroice, iar niște puști să treacă pe lângă tine cu stomacul strâns de emoție, încercând să nu se holbeze. Dar, pentru a te putea bucura de asta, trebuia să se întorci acasă teafăr și nevătămat.

Când ceilalți plecară, James se întoarse la tejghea pentru încă o porție. Oamenii se plângeau de mâncare și, prin urmare, se plângea și James; dar lui, de fapt, îi plăcea.

Negrul cu medalie albastră pe piept îi făcu semn să vină la masa lui.

Neștiind ce altceva să facă, James se duse într-acolo.

— Haide, stai jos, spuse sergentul. Cunosc privirea din ochii tăi.

— Da? Ce privire?

— Stai jos, îl îndemnă sergentul. Nu-s așa de negru.

James i se alătură la masă.

— Ziceam că mi-e cunoscută privirea.

— Da?

— Privirea care spune „vreau să conduc un tanc sau să lucrez pe motoare de elicopter, dar în schimb ei mă trimit în junglă să fiu împușcat”.

James tăcu, înghițindu-și lacrimile.

— Mi-a spus sergentul tău, Conrad, Conroy.

— Sergentul, da, zise James, extrem de agitat. Sergentul Connell.

— Ei, de ce nu te-ai gândit la ceva pentru care să te oferi voluntar, ca să scapi de asta?

Acum James se temea că va râde.

— Pentru că sunt prost.

— Mergi la Divizia 25, așa-i? La care brigadă?

— La a treia.

— Și eu sunt din Divizia 25.

— Da? Nu zău!

— Dar nu din brigada a treia. Din a patra.

— Dar cei din a treia… sunt cumva, sunt cumva… știi… implicați în lupte?

— Unele unități, da. Din păcate, da.

James simțea că dacă ar putea spune doar: „Sergent, nu vreau să lupt”, în mod sigur s-ar salva.

— Te îngrijorează că vei fi ucis?

— Oarecum, știi, adică… *aha.*

— N-ai de ce să te îngrijorezi. Când te-nghite Monstrul, ești complet gol, nu mai gândești. Nu mai e decât zgomot.

Pe James nu-l putea liniști această declarație.

— Mda. Negrul mărunt se aplecă în față, atingându-și repede buricele degetelor de la o mână cu cele de la cealaltă. Vino aici. Ascultă, spuse el.

James se aplecă în față, temându-se pe jumătate că bărbatul îl va prinde de ureche sau de altceva.

— Într-o zonă de luptă, nu e bine să fii un punct pe hartă. Mai devreme sau mai târziu, dușmanul o să lovească punctul acela cu forță sporită. E bine să ai câteva opțiuni de mișcare, nu? E bine să participi la luarea deciziei, nu? Asta înseamnă că trebuie să te oferi voluntar pentru echipa de recunoaștere. Asta-i o chestie voluntară. Pentru asta te oferi voluntar. După aia, nu te mai oferi niciodată, niciodată voluntar pentru nimic, nimic, nimic, nici să sari în pat cu o roșcată focoasă, nici măcar cu iubita lui James Bond. Asta e regula număru’ unu, nu te oferi voluntar. Iar regula număru’ doi e că, atunci când ești pe teren străin, nu violezi femeile, nu rănești animalele și, dacă e posibil, nu distrugi proprietăți, ci arzi doar colibele, pentru că asta ți-e de fapt meseria.

— Aia-i Medalia de Onoare, ce ai acolo.

— Da, asta e. Așa că ascultă ce-ți spun.

— Bine. Okay.

— Oi fi eu negru ca noaptea, dar sunt fratele tău. Știi de ce?

— Cred că nu.

— Pentru că te duci în Divizia 25 ca înlocuitor, nu?

— Da, domnule.

— Nu mă lua cu „domnule”, nu-s domnul nimănui. Te duci în Divizia 25, așa-i?

— Așa-i.

— Okay. Și știi ce? Eu din 25 vin. Nu din brigada a treia, ci din a patra. Da’ oricum, aș putea fi eu cel pe care-l înlocuiești tu. Așa că-ți zic cum stă treaba.

— Okay. Mersi.

— Nu, nu tu-mi mulțumești mie, ci eu ție. Și știi de ce? Ai putea să mă înlocuiești chiar pe mine.

— Cu plăcere, spuse James.

— Acum: să ai în vedere tot ce ți-am spus.

— Așa o să fac.

Lui James îi plăcea felul în care se vorbea în infanterie și încerca să vorbească și el așa. Opțiuni de mișcare. Punct pe o hartă. Forță sporită. Să ai în vedere. Erau aceleași expresii pe care un sergent de recunoaștere le folosise în timp ce ținea un discurs în cazarma lor cu doar două săptămâni în urmă. Acum, aceste expresii sunau adevărat, aveau logică. Un lucru era clar: dacă trebuia să fii infanterist, mai bine să fii unul de recunoaștere.

•

După mai mult de un an petrecut în State, în California – două luni la Institutul de limbi străine al Departamentului Apărării din Carmel și după aproape douăsprezece luni la Școala Navală Postuniversitară din Monterey – Skip Sands se întoarse în Asia de Sud-Est și, undeva între Honolulu și insula Wake, zburând la câțiva kilometri deasupra Pacificului într-un aparat 707, intră în umbra misterului care avea să-l devoreze.

După ce aparatul 707 îl aduse la Tokyo, luă un avion cu elice până la Manila, un tren până la poalele muntelui din nord, o mașină încă o dată până la casa personalului din San Marcos. Era

pregătit pentru o confruntare cu Eddie Aguinaldo și, în același timp, fericit la ideea inutilelor și obositoarelor patrule de noapte prin junglă ale maiorului, doar pentru a afla că patrulele fuseseră întrerupte și că Eddie Aguinaldo nu era de găsit nicăieri. Gherilele Huk fuseseră declarate definitiv exterminate. Anders Pitchfork plecase demult. Lui Sands nu-i mai rămăsese decât compania personalului domestic și, din când în când, cea a funcționarilor care veneau în concediu din Manila, de obicei curieri surmenați care dormeau mult. Așteptă aproape o lună ca unul dintre ei să aducă vești de la colonel.

Veștile veniră într-un săculeț de curierat, pe o vedere cu Monumentul Washington. Un sigiliu galben lipit în colț: ȚINE TREBURILE OFICIALE LA SECRET/ SFĂTUIEȘTE CORESPONDENȚII SĂ FOLOSEASCĂ PLICURI/ MULȚUMESC/ OFICIUL TĂU POȘTAL AMERICAN.

> *Crăciun Fericit puțin înainte de vreme. Strânge-ți fișele, tot calabalâcul. Du-te la Manila. Prezintă-te la Sector. Eu sunt în Langley, dau cu toți de pereți. Fost la Boston săptămâna trecută. Mătușa și verii tăi îți transmit cele mai calde urări. Ne vedem în Saigon. Unchiul FX.*

Dar fișierele erau deja strânse – sau așa bănuia el. În ziua în care se întorsese găsise, în dulapul în care le lăsase, trei cufere oliv militărești, pe capacele cărora era scris cu litere de tipar BENÉT W.F. – accentul fusese aplicat de mână cu un creion cu vârf moale – și fiecare cufăr era închis cu un lacăt greu.

Cum nu primise niciun cuvânt despre cheile acelor comori, amânase chestiunea pe altă zi și făcu următorul pas, conform indicațiilor, adică să meargă la ambasada din Manila cu o mașină a

personalului umplută aproape în întregime de proiectul unchiului său. Acolo a fost instruit să păstreze mașina și să străbată vreo șaizeci și cinci de kilometri dincolo de capitală spre baza aeriană Clark, unde avea să se îmbarce într-o aeronavă militară spre Vietnamul de Sud.

A doua zi era ajunul Anului Nou. Conform itinerarului, decolarea ar fi avut loc în ziua de Anul Nou de la Clark Field către aeroportul din Tan Son Nhut, aproape de Saigon.

În sfârșit! Se simțea de parcă s-ar fi ridicat deja în aer. Stătea în mașina personalului pe Dewey Boulevard și urmărea soarele cum tremura deasupra golfului Manila și, în glorioasa lui lumină, pentru a se calma, își frunzări corespondența. Un buletin informativ de la Universitatea Indiana din Bloomington. *Newsweek* și *U.S. News and World Report,* amândouă vechi de multe săptămâni. Într-un plic mare găsi ultimul teanc de corespondență californiană, redirecționată de acolo prin intermediul adresei lui de la Oficiul Poștal al Armatei. Scrisorile acelea încercau să ajungă la el de două luni. Din partea mătușii Grace și a unchiului Ray – cel mai mare dintre cei patru frați ai tatălui său – avea un plic de felicitare în care se mișca ceva, se dovedi a fi una dintre noile monede de jumătate de dolar cu John F. Kennedy, și o ilustrată Hallmark, de care moneda fusese evident lipită înainte să se desprindă pe parcursul drumului de cincisprezece mii de kilometri. Skip împlinise treizeci de ani în douăzeci și opt octombrie și, în semn de sărbătorire a acestui eveniment, iată că primea cincizeci de cenți, de două ori mai mult ca de obicei. Gata cu bănuții de-un sfert pentru un băiat așa mare.

Pe deasupra, un lucru cât se poate de rar: o scrisoare din partea văduvei Beatrice Sands, mama lui Skip. Părea groasă la pipăit. N-o desfăcu.

Și mai era o scrisoare de la Kathy Jones. Primise mai multe în ultimul an, fiecare mai aiuritoare ca

precedenta. Le păstrase pe toate, dar încetase să-i mai răspundă.

> *Ai ajuns în sfârşit în Vietnam*? *Poate în satul vecin*? *Îţi urez bun venit la Biblia în Panavision şi Technicolor. Dar aici e bine să nu fii din Statele Unite ale Americii. Prea multe restaurante. Francezii însă nu-i deranjează aşa de tare. Pe francezi i-au înfrânt.*
> *Ţi-aminteşti de Damulog*?

Din următorul paragraf îi sări în ochi cuvântul „aventură" şi se opri din citit.

Nimic altceva de la colonel.

Nu-şi mai văzuse unchiul de peste paisprezece luni. Concluzia lui era că unul dintre ei sau că amândoi fuseseră trași pe tușă după evenimentul dubios din Mindanao. Ceva îi făcea pe amândoi să nu acționeze. El urmase cursul de vietnameză la Institutul de limbi străine al Departamentului Apărării, iar ceea ce începuse prin a semăna cu un logic preludiu la o încartiruire în Saigon se transformase în unsprezece luni grele petrecute alături de o echipă formată din alți trei translatori, dintre care niciunul de naționalitate vietnameză, care lucra la un proiect de-o utilitate îndoielnică: urmărirea unei absurdități evidente – extragerea unei enciclopedii de referințe mitologice din peste șapte sute de volume de literatură vietnameză, o corvoadă dusă la îndeplinire cu precădere în trei birouri de la subsolul Școlii Navale Postuniversitare din Monterey și constând în principal din listarea, categorisirea și catalogarea tuturor personajelor de basm.

Asta înțelegea că este contribuția unchiului său la Grupul de Operațiuni Psihologice al Comandamentului Militar de Asistență în Vietnam, în slujba căruia se afla acum colonelul, mai înțelegea Skip, în calitate de ofițer de legătură

CIA. De fapt, numai oficial nu conducea colonelul Operațiunile Psihologice pentru CMA-V, potrivit unui ofițer al Agenției de la Langley pe nume Showalter, care ținea legătura cu echipa de translatori a lui Skip mai mult sau mai puțin lunar; și nu peste mult timp, Skip avea să-l ajute pe colonel să le conducă. „Când vrea să fiu acolo?" „În ianuarie sau pe atunci." „Excepțional", spusese Skip, înfuriat peste poate de amânare. Conversația aceasta avusese loc în iunie.

Fantezistul proiect se sfârșise cu neașteptata încartiruire în alte locuri a tuturor participanților, care puseră în cutii și trimiseră la Langley materialele nefolositoare.

Deschise scrisoarea de la mama lui.

„Dragul meu fiu Skipper" – scrisul ei rotunjit, înclinat, mare, acoperind mai multe foi dictando de cincisprezece pe douăzeci de centimetri.

> *Nu-s o bună scriitoare, asta-i sigur, așa că-ți spun de la-nceput că nu s-a întâmplat nimic rău. N-aș vrea să crezi că numai o veste proastă m-ar face să stau jos și să-ți scriu o scrisoare. E de fapt invers, o zi cu adevărat frumoasă de vară indiană. Un cer foarte albastru, fără vreo urmă de nor. Trenurile trec și sunetul lor se aude diferit datorită frunzelor care se-ngălbenesc în copaci, e ca un salut de fericire acum, dar nu peste mult timp o să auzim șuieratul acela singuratic în iarna stearpă. În după-amiaza asta e destul de cald cât să-ți dorești să sufle vântul prin casă. Dacă deschizi geamurile auzi trilul mierlelor cu aripi roșii. Și iarba continuă să crească, se vede locul unde mai trebuie tunsă o dată înainte să se instaureze oficial toamna. Când am*

văzut ce zi frumoasă este, mi-am spus: *Cred c-o să scriu o scrisoare*!

Mulțumesc pentru bani. Am cumpărat o mașină nouă de uscat haine, ca să am pe lângă cea de spălat. Am umplut-o de rufe chiar acum și se-nvârte de numa', *numa*'. *Dar pe o vreme frumoasă ca asta îmi place să întind rufele mai mari, cum ar fi cearșafurile și așternuturile de pat, să le întind pe frânghie și să le las afară, și exact asta am și făcut. Am întins cearșafurile pe frânghie ca în zilele de demult. Da, am comandat o mașină de uscat haine, n-am cumpărat un televizor. Tu mi-ai spus să cumpăr unul, dar n-am făcut-o. Când simt nevoia de distracție mă duc la rafturi și iau* Vechiul magazin de curiozități *sau* Emma *sau* Silas Marner *și recitesc o bucată și de nouă din zece dăți trebuie să mă întorc la început și să citesc toată cartea. Pur și simplu trebuie. Ăia sunt prieteni vechi și devotați.*

Ți-am spus că bătrânul reverend Pierce a ieșit la pensie. A venit cineva nou la biserică, pastorul Paul. Cam tinerel. Numele lui de familie e Conniff, dar i se spune pastorul Paul. Are felul lui de-a vedea lucrurile. Mi-a trezit interesul, m-am dus duminică de duminică toată iarna trecută, apoi vremea s-a îmbunat, soarele a strălucit, lucrurile s-au aglomerat și n-am mai fost de la începutul lui aprilie. N-am eu televizor, dar încerc să fiu la curent cu noutățile. Nu-i așa că-i o veste teribilă? *Nu știu ce să cred. Uneori îmi doresc să pot vorbi cu cineva despre ce cred, apoi îmi spun că mai bine nu. Știu că ai acceptat o slujbă guvernamentală ca să fii de folos*

lumii, dar conducătorii noştri trimit băieţi de treabă să distrugă o ţară străină şi să-şi piardă viaţa fără nicio explicaţie solidă.

Ei, a trecut o jumătate de oră de la ultima propoziţie. Uscătorul ăla nou a piuit şi am dat fuga să împăturesc hainele cât încă erau calde. Iartă-mi lucrurile pe care le spun. Poate c-o să spun pur şi simplu ce-mi tună şi apoi o s-o iau de la capăt şi-o să rescriu scrisoarea asta, o să tai părţile urâte şi-o să trimit doar părţile plăcute. Nu, mai bine nu. Războiul înseamnă ceva diferit pentru mine decât ce înseamnă pentru generali şi soldaţi. În 7 decembrie se împlinesc douăzeci şi şase de ani de când l-am pierdut pe tatăl tău şi zi de zi încă îmi lipseşte cum era atunci. După un timp, am avut iubiţi după tatăl tău şi chiar am petrecut o perioadă cu Kenneth Brooke înainte să se angajeze la Northwest Airlines, dar era puţin prea repede pentru noi, înainte să ne hotărâm ce să facem, eu şi Ken, aşa că atunci când s-a mutat în Minneapolis, s-a zis cu totul. Altfel cred că ne-am fi logodit, ceea ce înseamnă că ai fi avut un tată vitreg. Dar asta-i pe lângă subiect. Care era subiectul? *Domne, mai bine să nu trimit scrisoarea asta*! *Nu ştiu dacă ştiai că a fost ceva serios între mine şi Ken Brooke. Îţi mai aminteşti măcar de Ken*? *Odată la două Crăciunuri el şi familia lui se întorceau acasă în vizită la părinţii şi la sora lui. În celelalte Crăciunuri se duceau în oraşul natal al soţiei lui, nu ştiu unde era asta. Măiculiţă, da' ştiu că asta-i una dintre zilele alea nostalgice. Mai bine să scot eu vechea maşină*

manuală de tuns iarba și să tund iarba din curte pentru ultima dată anul ăsta. Va trebui s-o ung cu ulei. Toată vara mi-au tuns iarba copii, când unu', când celălalt băiat al familiei Strauss, Thomas sau Daniel, da' ei sunt acum la școală. Au făcut cu rândul la monstrul ăla pe benzină mare și zgomotos al tatălui lor. Făceau câte doi dolari de fiecare dată. Mașina aia manuală e o veche prietenă de-a mea. Ți-amintești cum tundeam eu curtea – „Și nu-ți apropia degetele de lamele alea!" – asta strigam, de parcă lamele alea ar fi sărit și ți-ar fi sfâșiat degetele, chiar dacă nu împingea nimeni mașina. Apoi, într-o zi, am auzit lamele zbârnâind și m-am uitat pe geam și te-am văzut pe tine, Skipper, în tricou, cu brațele uscățive, împingând mașina pe sub geam ca pe-un trenuleț de jucărie. Ai tuns toată curtea din prima încercare. Sper că-ți aduci aminte, pentru că eu mi-amintesc atât de clar. Sper că-ți amintești ce bine te-ai simțit, și-mi amintesc și eu. Apreciez mesajele scurte pe care le trimiți. Oamenii întreabă de tine și e plăcut să am ce să le povestesc. Urmat Institutul de limbi străine, urmat Postuniversitara navală, atașat la Ambasada SUA. Foarte impresionant, mă face să mă simt ca o vedetă.

A fost o zi frumoasă, dar acum, în jur de trei după-masa, suflă puțin vântul, cearșafurile fâlfâie și se zbat. Mai albe de atât nu pot fi, decât când se uscă la soare și-n bătaia vântului. Și avem noroc cu vânticelul ăsta, pentru că șinele nu-s departe, da' vânticelul suflă mereu din cealaltă parte și nu cade pic de nisip. Mă face să fiu bucuroasă că locuim „de

cealaltă parte” *a șinelor*! *Mi-amintesc de când te-am văzut trecând pe sub geamul ăla. Ți-am văzut pe dată puterea de caracter. Când te-am văzut, mi-am spus*: „*E un descurcăreț ca taică-său, o să se susțină singur în colegiu prin burse și muncind, nimic n-o să stea în calea puștiului ăstuia mic*”. *Iar acum alte studii, alte școli. Armata, Marina, Ambasada, se pare că toți au nevoie de tine.*

Aici, cu șase rânduri înainte de sfârșit, trebui să se oprească din citit și să se ocărască singur. Petrecuse paisprezece luni în State, ar fi putut aranja o vizită acasă înainte să plece din nou. Dar o evitase. Sigur: război, intrigă, morți – fără doar și poate, avea să le înfrunte pe toate. Doar, te rog, nu pe mama. Nu rufele ei fâlfâind în durerile primăvăratice. Nu Clements, Kansas, cu brevetul lui istoric de-a fi minuscul, jos și pătrat. Aici, în Manila, la aproximativ paisprezece grade latitudine nordică și cincizeci și șapte longitudine estică, mai departe nu mai putea merge. Dar nu era suficient de departe. Îl chinuia gândul că ea e singură cuc. Mai ales după timpul petrecut de el la Institutul de limbi străine. Conform promisiunii colonelului („Pân’ termini tu școala, o rezolvăm și pe asta”), fusese trimis, chiar înainte de Ziua Recunoștinței din 1965, la institut, pe o faleză înaltă care privea peste Carmel. De aici se vedea o ceață joasă abătută asupra coastei ori o ceață mai înaltă înfășurând perimetrul sau, în zilele senine, Pacificul pur dureros, interzis lui cât timp el se afunda total în cursul de vietnameză, ceea ce însemna o claustrare de patru săptămâni în incinta școlii urmată de alte patru săptămâni cu învoire doar peste week-end. În prima lui învoire se împărtăși la câțiva kilometri în jos de-a lungul coastei, la Surorile lui Notre Dame de Namur, o

mănăstire de maici deschisă publicului pentru slujbă în dimineţile de duminică. Mirenii stăteau cu faţa spre altar, iar surorile, izolate prin jurământ de lume, şedeau sau stăteau în picioare în spatele unui zid, ascunse până şi de familiile lor, dintre care unii şedeau în strane pentru a vedea palmele întoarse în sus ale acolitelor strânse ciorchine cu mâinile întinse printr-un gemuleţ pentru a primi Trupul lui Hristos. Privindu-le în dimineaţa aceea, gândindu-se la ele acum, simţea că-i slăbesc chingile. Oare depusese şi el un jurământ de separare? Nu. Oricare ar fi fost situaţia în care se afla, el era liber şi se lupta pentru libertatea tuturor. Dar mama lui… Ea depusese un jurământ de-un fel ori altul. Ridicase în jurul ei un zid de-un fel ori altul.

Skip, mă rog pentru tine şi pentru ţara-ntreagă. O să reîncep să merg la biserică.
Îmi pare rău că-ţi scriu rar, apreciez sincer mesajele tale, dar e nevoie de-o zi aparte pentru a mă convinge să scot pixul şi hârtia. Ei, acum o ai, încă o scrisoare sau aşa ceva!
Mă gândesc la tine,
Mama

Acum, că-şi dovedise tăria cu aceasta, simţea că poate face faţă scrisorii de la Kathy Jones. Dar se făcuse prea întuneric pentru citit.

Petrecuse un timp destul de lung cu corespondenţa, iar taxiul lui nu se mişcase nici jumătate de stradă.

— E vreo problemă? îl întrebă pe taximetrist. S-a întâmplat ceva?

— Ceva ne ţine calea, spuse şoferul.

Ceva mai în faţă, pe bulevard, după curba care urma conturul golfului, observă că luminile

traficului înaintau fără opreliști. Ei însă erau blocați.

— Mă întorc, spuse el.

Coborî din mașină și merse pe jos spre ambuteiaj, ocolind mașinile oprite, pășind printre bălțile cu apă stătută. Un uriaș autobuz municipal bloca circulația, ținut în loc de un om care stătea nesigur pe picioare în mijlocul străzii, beat, cu fața plină de sânge, cu tricoul rupt, plângând în fața vehiculului: era cel mai mare adversar căruia îi putea ține piept, după toate aparențele, după ce ieșise înfrânt dintr-o bătaie. Claxoane, voci, motoare turate. Rămânând în umbră, Skip se opri locului și privi: fața însângerată, deformată de furie, strălucind în lumina farurilor; capul dat pe spate, brațele flasce, de parcă omul ar fi atârnat în cârlige de la subsuori. Orașul ăsta infect și disperat. Îl umplea de bucurie.

•

La începutul permisiei lui James, mama lui își luă trei zile libere de la ranchul McCormick și petrecură timpul uitându-se împreună la televizor în căscioara de la marginea deșertului. În ziua întoarcerii lui, își despachetă uniforma de paradă și o netezi grijuliu cu fierul ei de călcat.

— Acum faci ceva pentru țara ta, spuse ea. Trebuie să le ținem piept comuniștilor. N-au niciun Dumnezeu.

Ar fi însemnat ceva, dacă n-ar fi spus același lucru și despre evrei, despre catolici și mormoni.

După ce bătrâna femeie pleca la muncă, James se vedea deseori cu Stevie Dale. În după-amiaza Ajunului de Crăciun merseră amândoi cu camioneta mamei lui la poalele dealurilor pe Carefree Highway, la locul unui accident în care fusese implicată o singură mașină și în urma căruia șoferul murise.

— Vezi acolo? spuse Stevie. S-a lovit de un saguaro, apoi de un palo verde, apoi de stânca aia mare.

Cu câteva zile în urmă, epava înnegrită fusese desprinsă de stâncă de către echipa de descarcerare, dar încă n-o luaseră de acolo. Mașina se răsturnase cu roțile în sus și arsese.

— Precis gonea ca nebunul.

— Era singur în mașină. Singura mașină de pe drum.

— Cred că întârzia undeva.

Dădură pe gât câte două beri fiecare și, imediat, Stevie se ameți. Stăteau și se uitau la epavă, care semăna cu o mână carbonizată, întoarsă cu palma în sus.

— Șoferul a ars de viu înăuntru, spuse ea.

— Sper că era inconștient, zise James. Măcar atât.

Mașina fusese roșie, dar flăcările îi topiseră vopseaua. Acum, în mai multe locuri, se vedea metalul gol, sclipitor. Era posibil să fi fost un Chevrolet, dar nu prea aveai cum să-ți dai seama.

— Totul pe lumea asta e mistuit încet de foc, zise ea.

— Da? Serios? Nu te înțeleg.

— Totul ruginește. Totul pe lumea asta.

Bănuia că fata auzise lucrul acesta la cursul de chimie.

În timpul antrenamentului de bază, se gândise neîncetat la ea, însă nu era ceva personal. Se gândise la fel de des la cel puțin șapte alte fete de la liceul lor. Aflându-se acum alături de ea, chiar și înconjurat de spațiile acelea nemărginite, se simțea prins în menghină.

Spuse:

— Pot să te întreb ceva? Prima dată când am făcut-o, erai… știi… virgină, sau știu eu? A fost prima dată pentru tine?

— Vorbești *serios*?

— Ăă. Mda.

— *Glumești*?

— Aha. Adică, nu.

— Drept cine mă iei?

— Întrebam doar.

— Da, eram virgină. Chestia asta n-o faci în fiecare zi sau, cel puțin, *eu* n-o fac. Ce crezi că sunt, spuse ea, o stricată de drumul mare?

Asta-l făcu pe James să râdă, lucru care pe Stevie o făcu să plângă.

— Stevie, Stevie, Stevie, zise el, îmi pare rău.

Îl bucura că era Ajunul Crăciunului. Ea avea să-și petreacă ziua următoare cu familia ei și el nu va trebui s-o vadă.

Însă acesta era doar efectul berii și, în două minute, ea îi acceptă scuzele.

— Apusul e întotdeauna frumos când sunt nori pe cer, spuse ea.

Acum, că venise amurgul, temperatura avea să scadă repede. Simți adierea unei brize, ultima răsuflare caldă a zilei înainte să vină noaptea. Stevie îl sărută de mai multe ori.

În Carolina de Sud se comportaseră cu el de parcă ar fi fost o bestie, dar supraviețuise. Se făcuse mai mare, mai puternic, mai bun, se maturizase. Însă apoi, se întorsese în lumea în care crescuse, nu mai știa cum să stea în aceeași cameră cu mama lui sau ce să-i spună fetei ăsteia de șaisprezece ani; habar nu avea cum să-și trăiască cele câteva zile din viață înainte de a fi trimis în Louisiana pentru stagiul de antrenament avansat de infanterie, unde îi vor spune alții ce să facă.

Stevie zise:

— Cred c-o să desfacem cadourile și toate alea destul de devreme. Îi atinse drăgăstos ceafa cu vârfurile degetelor. La ce oră vrei să vii?

Era o întrebare simplă, dar cu cât se gândea mai mult la ea, cu atât simțea cum i se crapă gândurile.

Smuci de mânerul portierei și coborî afară la aer. Merse dincolo de epava explodată și stătu aplecat cu mâinile pe genunchi, abia ținându-se în picioare, cu privirea ridicată spre orizontul iernatic. Își dorea să iasă cineva din depărtările acelea vag rozalii și albastre și să-l salveze. La

mare distanță văzu undele unui miraj – fie o moarte oribilă în Vietnam, ca aceea a bărbatului scos din Chevroletul acela carbonizat, fie o înlănțuire de ani plini de întrebările lui Stevie și degetele ei pe gâtul lui.

•

Sands rămase peste noapte într-o cameră privată cu baie din Sectorul Ofițerilor Burlaci de la Clark Field. O mare parte a clădirii era alocată cazării de tip internat într-o atmosferă de colegiu, cu uși care se închideau și se deschideau și băieți tineri seminuzi strigând dintr-un capăt în celălalt al coridoarelor; zgomot de dușuri și piese de Nancy Sinatra luându-se la harță cu bossa-nova instrumentale interpretate de Stan Getz și putoare de deodorant Right Guard. Ajunse în jurul orei opt seara. El și șoferul duseră cuferele în cameră. Nu vorbi cu nimeni, se culcă devreme, se trezi a doua zi – Ajunul Anului Nou – și urcă în autocarul militar al bazei, rugându-l pe șoferul filipinez să-l lase să coboare oriunde găsește ceva de mâncat la micul dejun.

Astfel, Sands se văzu la ora nouă în dimineața zilei de 31 decembrie 1966 în barul unei popicării pline de piloți care încercau să-și depășească mediocritatea într-o atmosferă zgomotoasă. Mâncă ouă cu șuncă dintr-o farfurie de plastic la o masă aflată lângă șiruri întregi de bile de popice și privi în jur, în pofida larmei generale, gesturile acelor sportivi aveau ceva furișat în ele, o concentrare de câine care pândește o pasăre. Alții se avântau spre pistă și aruncau bila ca atleții la proba de aruncarea greutății. Skip nu jucase niciodată popice, până în clipa aceea nici nu asistase la vreun joc. Atracția era evidentă, geometria îngrijită, siguranța balisticii fizice, bogăția organică a pistelor de lemn și supunerea mută a aparatelor care ridicau popicele și le înlăturau pe cele căzute; mai presus de toate lipsa de efort și suspansul, bila ținută în mână, bila direcționată, bila îndepărtându-se ca un

copil nărăvaș, imposibil de influențat. Un joc lent, maiestuos, viguros. Sands hotărî să facă o încercare imediat ce i se așeza micul dejun. Până atunci, bău cafea neagră și citi scrisoarea de la Kathy Jones. Scria îngrijit, aparent cu stiloul, cu cerneală albastră, pe foiță de hârtie cenușie, probabil de producție vietnameză. Primele ei scrisori fuseseră directe, colocviale, stinghere, afectuoase. Se întreba dacă se vor întâlni în Saigon, iar Sands abia așteptase momentul. Acum, aceste scrisori recente, aceste meditații confuze…

> *Toată viața mi-au picat numai jokeri. Doar jokeri. Nu aşi, nu regi. Timothy a fost primul as și el mi-a făcut cunoștință cu Regele – Iisus Hristos. Înainte de asta am fost în Minneapolis, la colegiu. Dar mi-am pierdut voința, așa că am renunțat și am lucrat ca secretară și am ieşit la cocteiluri în fiecare seară cu băieți tineri care lucrau în centru, jokeri tineri.*

… puteau fi pagini smulse dintr-un jurnal, neadresate cuiva anume. Abia le suporta. Încetase să mai aștepte întâlnirea cu ea.

> *Oamenii ăştia de aici, din zonele pe care le vizităm – uită-te la oamenii ăştia. Sunt prizonierii situației, la fel cum criminalii sunt prizonierii închisorilor. Te naști și trăiești și mori după cum sunt scrise lucrurile să meargă – nu spui niciodată*: *vreau să trăiesc în locul ăla mai mult decât în ăsta, vreau să fiu cowboy mai mult decât fermier. Nu pot fi nici măcar fermieri, de fapt – sunt pur și simplu cultivatori. Agricultori. Grădinari.*

La început, mesajele ei nu erau lungi, o coală față-verso, în general, și se încheiau: „Ei, îmi obosește mâna! Mai bine să închei. A ta, Kathy”. Sau „Ei, văd că am ajuns la capătul foii, mai bine să închei. A ta, Kathy”. La început, el îi răspundea – întotdeauna foarte pe scurt. Nu tăios, spera el. Dar nu știa ce să spună. Natura legăturii lor, suficient de clară în vâltoarea ei, devenise un mister.

> *Când vine vorba de diferența dintre a avea ce alege și lipsa libertății de-a alege – iată punctul în care situația atinge culmea disperării. Tu, America, forțele tale armate se află aici pentru că au ales să poarte un război. Dușmanul tău nu are de ales. El s-a născut într-o zonă de război.*
> *Sau poate că nu-i așa simplu – S.U.A. versus Vietnamul de Nord – nu, e așa: tinerii cărora li se impune războiul ăsta versus cei care aleg războiul ăsta, soldații care mor versus teoreticienii, dogmaticienii și generalii.*

Asta era o dovadă de gândire împleticită și Sands își pierduse demult răbdarea. Oare i-ar fi plăcut ei să vadă un bust cu Lenin lângă ușa fiecărei școli publice? Să vadă Statuia Libertății doborâtă într-un ceremonial obscen? Sigur că i-ar fi plăcut. Iar zăpăceala asta a ei îl atrăgea. Întotdeauna punea botul la femeile intelectuale, mioape, sardonice. Femei iuți la minte și triste din născare. Pe chipul ei, o combinație de agresiune și iertare. Ochi cafenii, blânzi.

> *Ți-aduci aminte că m-ai întrebat de un loc în Biblie unde se spune că sunt slujiri felurite pe pământ și că eu am spus că nu cred că e așa? Ai avut dreptate –*

Epistola întâi către Corinteni 12:5-6 etc. „*Și felurite slujiri sunt, dar același Domn. Și lucrările sunt felurite, dar este același Dumnezeu, care lucrează toate în toți*.” *Asta sigur îi face cu ochiul unui agent guvernamental ca tine*! (*Tot nu te cred că lucrezi pentru Del Monte*.) *Dacă vrei să crezi că diferite departamente angelice conduc într-un fel diferite segmente ale spectacolului aici jos, pe pământ, nu te învinuiesc. Doar făcând drumul de la aeroportul Manila spre aeroportul Tan Son Nhut în Saigon mai că aș fi dispusă s-o numesc diversitate de divinități, universuri diferite, toate pe aceeași planetă.*

Acum, că mă gândesc mai bine, în America de Nord diferiți preoți spanioli (*Biserica Catolică însăși*?) *trebuie să fi crezut că unele zone se află sub controlul Diavolului – sau al lui Hristos – locurile cu pricina numindu-se* „*Muntele Diablo*”, „*Munții Sangre de Cristo*” *și așa mai departe.*

Strecură scrisoarea sub cana de cafea. Acum nu avea chef să se gândească la ea. Călătoriile îi puneau sângele în mișcare. Sfârșitul unei lumi, începutul celeilalte, mișcarea și larma popicarilor înconjurându-l, azvârlind din mâini planete negre, strivind constelații din popice de lemn. În camera lui așteptau alte lucruri de pus în mișcare: monstrul de fișe ale colonelului și un sac doldora cu două perechi de încălțări rezistente și patru schimburi de haine nesifonabile – niciun costum, nimic de gală – dar și o lădiță din trestie împletită, un coș, de fapt, dar suficient de robust, ticsit de dicționare în mai multe limbi. Skip fusese învățat să nu uite că venise în calitate de civil și că trebuie să se îmbrace ca atare, să evite hainele kaki sau oliv, să

poarte pantofi maro și nu negri, la fel și curele maro. Lăsase acasă carabina modificată la comandă și călătorea cu o armă de agent secret, un pistol automat Beretta cu calibru de 25, ușor de ascuns în buzunarul pantalonilor. Mintea îi zbura la toate acestea, efectul cafelei în exces. Renunță la ideea de-a juca popice, ieși din popicărie și se plimbă cu pași mari sub soarele tropical de amiază până când simți că-i bubuie tâmplele și cămașa udă i se lipește de piele.

Biblioteca bazei părea deschisă. Aparatul de aer condiționat vâjâia pe acoperiș. Se apropie de ușă și văzu înăuntru oameni sub tuburi cu neon. Ușa nu voia să se clintească și el trăi un moment de panică în care, privind neputincios înăuntru spre tărâmul cărților, se simți închis afară. Un bărbat care ieșea o deschise cu un oarecare efort – era doar înțepenită în canatul umflat de umezeală – și Sands putu să intre. Cu urechile vâjâindu-i de la cafea, trecu repede de la un teanc la altul și cercetă o serie de cărți, fără a se așeza jos. Într-un exemplar al cărții *Wilson zevzecul,* de Twain, citi toate motourile capitolelor, căutând unul pe care avea impresia că și-l amintește – ceva despre comoara fără de preț a unei vieți trăite în anonimat –, dar nu era acolo. La secția de literatură pentru copii găsi câteva volume cu basme populare filipineze. Nimic din Vietnam.

Îl încântă apoi faptul că dădu peste o carte despre Knute Rockne. Se așeză și întoarse filele până când găsi la pagina 87 o fotografie cu Rockne pe terenurile de le Notre Dame în 1930 cu ultima echipă pe care o antrenase; și, printre aceștia, în mijlocul rândului al treilea, cu mai mult păr pe cap, fără riduri și cu familiara, înflăcărata lui sinceritate pe chip: unchiul Francis. Student în primul an, jucător în rezervă, fiind însă unul dintre tinerii aprigi și încrezători ai lui Rockne – cu pieptul în față, cu bărbia sus, privind semeț înainte, părând să-l intereseze ce se întâmplă doar în

următoarele două sau trei minute. Fratele mai mare al lui Francis, Michael, tatăl lui Skip, absolvise Notre Dame cu un an în urmă și se mutase în localitatea natală a soției lui, în Clements, Kansas. Francis avea să se înroleze în aviație, de unde, în 1939, avea să plece pentru a zbura cu Tigrii Zburători pseudo-civili în Birmania. Michael avea să se sature să vândă utilaje agricole și să intre în marină, în 1941, și să se scufunde șase luni mai târziu odată cu *Arizona* în primele câteva secunde ale atacului asupra Pearl Harbor. Moartea survenise mereu prematur în rândul bărbaților din familia tatălui său – războaie și accidente. Colonelul avea o fiică, Anne; un fiu, Francis junior, care se înecase într-un an de 4 Iulie pe când ancora în portul Boston. Un frate și un fiu, amândoi răpuși în porturi. Fuseseră frați și surori și o sumedenie de veri, și mulți copii le urmaseră acestora, și toți pierduseră pe cineva. Era o familie tristă, fără noroc.

Skip se uită la șirurile de jucători. Tineri care fugeau de pe băncile școlii ca să dea cap în cap într-o încleștare veselă. Care se lăsaseră modelați și transformați în polițiști și luptători și care trăiseră într-o lume cu totul inaccesibilă femeilor și copiilor. Se uitau toți la el. O veche durere își cânta cântecul. Copil unic al unei mame văduve. Cine știe cum, intrase în lumea lor fără să devină bărbat.

Închise cartea și deschise paginile fragile ale scrisorii de la Kathy Jones:

> *S-au născut într-o zonă de război. S-au născut într-un timp al încercărilor fără sfârșit.*
> *Ce cred că nu s-a discutat e faptul că pentru ca Iadul să fie Iad, oamenii din Iad n-ar trebui niciodată să fie siguri de locul în care se află. Dacă Dumnezeu le spune că sunt în Iad, ei ar fi ușurați de chinul nesiguranței, iar chinul lor n-ar fi*

complet fără această nesuferită întrebare: „*Este suferința pe care o văd în jur damnarea mea eternă și damnarea eternă a tuturor acestor suflete ori este doar un pasaj de trecere*?” *Un pasaj de trecere prin lumea celor decăzuți.*

Și-ți pot la fel de bine mărturisi că mi s-a întunecat credința, pentru că am început să-l citesc pe Calvin, să mă lupt cu Calvin și am pierdut lupta și-am fost târâtă în disperarea lui Calvin. Calvin nu o numește disperare, dar disperare este, fără doar și poate. Știu că acesta este Iadul, chiar aici, planeta Pământ, și știu că eu, tu și noi toți am fost creați de Dumnezeu doar pentru a fi damnați.

Și-atunci strig imediat: „*Dar Dumnezeu n-ar face asta*!”

— Vezi? *Chinul nesiguranței.*

Sau presupun că în calitate de catolic te-ai putea întreba dacă acesta nu este un pasaj de trecere prin Purgatoriu. În mod sigur o să te întrebi asta când o să vii în Vietnam. De cinci sau zece ori pe zi o să te oprești și o să te întrebi: „*Când am murit*? *Și de ce mă pedepsește Dumnezeu cu atâta cruzime*?”

Petrecu după-amiaza în răcoarea bibliotecii, după care luă autobuzul înapoi la Sectorul Ofițerilor.

Intrase de un minut în camera lui, când cineva bătu la ușă, un bărbat cam de vârsta lui, îmbrăcat în civil, ținând în fiecare mână câte o sticlă de bere San Miguel.

— Astea-s ultimele din găleată, camarade.

Zâmbetul lui era într-un fel deconcertant.

— Skipper are nevoie de o bere.

Skip spuse:

— Hei!

— Quantico!

Acceptă o sticlă și își strânseră mâinile: Skip se îmbujoră când îl recunoscu, deși numele lui îi scăpa. Participaseră împreună la un curs de decriptare de trei săptămâni la Quantico, imediat după antrenamentul lui de la Fermă – nu fuseseră amici, dar acum se revedeau cu bucurie. Stăteau și pălăvrăgeau în gol și, după câteva minute, Skip simți că deja ratase ocazia de a afla numele prietenului său.

— La ce garnizoană ești acum? îl întrebă el. Tot la Langley?

— M-au dosit în D.C. La Departamentul de Stat, clădirea cea mare, Pennsylvania Avenue. Dar fac rondul: Saigon, Manila, D.C. Dar tu?

— Eu sunt transferat. Saigon.

— Saigon e o afacere bună – împarți o casă, ai servitori, o existență ordonată. Poți merge unde vrei oricând ai un răgaz. Fir-ar… în fiecare week-end. În majoritatea week-end-urilor.

— Am auzit că e o țară frumoasă.

— Surprinzător de frumoasă. Ieși dintr-o colibă să faci un pipi, scuturi ultimul strop și ridici privirea – Doamne, nu-ți crezi ochilor, de undeva a mai apărut și ăsta?

— Exact ca aici, cu alte cuvinte.

— Mult mai periculos. Îți meriți din plin sporul de periculozitate.

— Abia aștept să ajung acolo.

— Ești la Operațiuni, nu-i așa?

— Corect, spuse Skip. Oficial. Dar mi se pare că lucrez pentru Planificări.

— Păi, eu sunt la Planificări, dar mi se pare că lucrez pentru Stat.

— Ce vânt te aduce la bază?

— O cursă gratuită înapoi la război la ora opt seara. Timpul nu stă după mine, fiule. Îmi mai permit o singură San Miguel. Mi-ar plăcea să pot lua cu mine o butelcă.

— Se vinde San Miguel la butelcă?

— Dacă stau să mă gândesc, nu-s sigur. Dar se vinde la sticlă, la Clubul Ofițerilor. Să mergem.

— Sunt mizerabil. Ne întâlnim acolo?

— Nu te aștept? Sau ce zici dacă mergem în oraș?

— Păi, făcu Skip, dacă pleci la ora opt…

— Sau am putea trece pe la Clubul Adolescenților, să vedem de ce sunt în stare plozii ofițerilor.

Skip spuse:

— Poftim?

— Hei, asta mă face să-mi aduc aminte – adică, dacă tot veni vorba de plozii ofițerilor. Nu cumva ești și tu înrudit cu colonelul?

— De care colonel zici?

— Nu ești apropiat de colonel? Colonelul Francis Xavier?

— Mă număr printre preferații lui, dacă discutăm despre același individ.

— Nu este decât un singur colonel.

— Așa se pare.

— Am urmat cursul lui de Operațiuni Psihologice. E un tip care are ceva de spus.

— Are viziune, asta-i sigur.

— L-ai urmat și tu? I-a dat un titlu greșit. „Amintiri și teoretizări” ar fi mai potrivit.

— Așa-i colonelul.

— Și-a publicat câteva idei într-un articol pentru revistă. L-ai citit?

— În revistă? Vorbești de *Studii*?

— Îhî.

Se refereau la organul de presă al Agenției, *Studii de securitate a informațiilor.* Ideile colonelului în revistă? Ce să spui la asta? Nimic.

Își dădu berea pe gât și-și șterse spuma din mustață. Trecuse de faza hirsută din timpul administrației Kennedy. Acum reveniseră toți la tunsori cazone, periuță – să dea dovadă că nu sunt Beatleși. Dar Skip își păstrase mustața. Era luxuriantă.

— Citești des revista, Skip?

— Recuperez în Manila. N-o primeam în junglă. Am fost în San Marcos.

— O, da… sediul Del Monte.

— Ai fost pe acolo?

— Nu. Nu i-ai citit articolul?

— Nu-mi vine să cred că a reușit să scrie ceva bun de tipar.

— N-a fost publicat. E doar o ciornă.

— Cum de ți-a căzut în mână?

— Mă întrebam dacă nu l-ai văzut cumva într-o formă brută.

— Mamă, nu știam nici măcar că a pus pixul pe hârtie. Cum ai făcut rost de el? Lucrezi la revistă?

— Deci nu l-ai văzut.

Skip simți acum că-i stă inima în loc.

— Nu, răspunse el, cum ți-am zis.

— Ei, voi fi sincer cu tine. Articolul e puțin derutant. O explicație ar fi că probabil era menit să semene cu o satiră. Dar dacă autorul vrea să trimită o satiră organului de presă al casei, ei bine, și numai asta e derutant. E și problematic, dar asta e în sine derutant.

— Înțeleg, spuse Skip. Uite, în mod evident mi-amintesc de tine, dar ți-am uitat numele.

— Voss.

— Rick, așa-i?

— *C'est moi*…

— Fața îmi era familiară, dar…

— Mă îngraș ca un porc.

— Dacă spui tu.

— M-am însurat. Avem un copil. M-am îngrășat.

— Băiat sau fată?

— O fetiță. Celeste.

— Frumos nume.

— Are nouăsprezece luni.

— Ți-e greu, hă? Să călătorești și toate astea.

— Îmi place să călătoresc. Sunt ca luna, apar și dispar. Sincer să fiu, nu cred că aș rezista zi după

zi. Femeile și copiii mă înspăimântă. Nu-i înțeleg. Prefer să fiu altundeva.

Până acum șezuse pe pat; se ridică și se așeză pe cufere.

— Ale cui sunt astea?

— Le asigur doar transportul.

— Cine e W.F. Benét?

— Destinatarul, presupun.

— Sau poate expeditorul, spuse Voss.

— Nu mi-e cunoscut numele, sincer să fiu.

— De la ce vine prescurtarea W? William?

— Habar n-am, recunoscu Skip.

— Dar F-ul? Care-i numele lui întreg?

— Rick… sunt doar un curier neștiutor.

Voss spuse:

— Vrei să facem skandenberg?

— Ăă, nu, zise Skip.

— Dacă am face skandenberg, știi cine ar câștiga?

Skip ridică din umeri.

— Ai vrea să știi?

— Nu, n-aș vrea, spuse Skip.

— Nici eu, mărturisi Voss. Nu avem nevoie de forță musculară. Avem acum o armată personală. Beretele Verzi sunt ca niște tancuri umane. Sunt niște mașinării ale morții. Oricare dintre ei ne-ar putea face ferfeniță pe amândoi, nu-i așa? Și lucrează în slujba Agenției. Ei, ideea e că de aici înainte o să-i ținem pe băieții duri în uniformă. Nu scapă de pe terenul de luptă, nu ajung în spatele unui birou și nu încep să dea ordine. Aici nu e Biroul de Servicii Strategice. Războiul ăla e de domeniul trecutului.

Skip ciocni sticla lui Voss. Amândouă sticlele erau goale.

— Dacă am fi la jumătatea unei lăzi din chestia asta, spuse el, aș zice doar că stăm la taifas. Dacă ar fi patru noaptea și am fi semi-turmentați.

— Dar nu suntem.

— Nu.

— Mda.

— Când luăm berile alea? întrebă Skip.

— Păi, ce zici să le luăm chiar acum?

Se ridicară amândoi în picioare.

Skip spuse:

— O, la dracu. Stai un minut.

— Ce?

Skip spuse:

— Mi s-a oprit ceasul. Cât e ora?

— Trei și douăzeci.

— Fir-ar să fie, peste patruzeci de minute avem o ședință scurtă de instructaj. Ar fi bine să-mi pregătesc echipamentul.

— Și apoi? Ață spre Saigon?

— Din câte știu.

— Probabil c-o să ne vedem acolo.

— Bine, zise Skip, și-atunci o să putem bea berile alea. Ce se bea în Saigon?

— Bere Tiger. După care borăsc toți.

— Bun așa, spuse Skip.

Voss se uită țintă în podea și se concentră înainte să ridice privirea, pregătindu-se să vorbească.

— O să pleci și tu, atunci, îi reaminti Skip.

Voss se ridică în picioare.

— Bine că mi-ai zis, spuse el.

Se îndepărtă și Skip îi transmise un semi-salut.

Colonelul spunea mereu: „Când dai cu nasul în perete, fă un duș și schimbă-ți hainele”.

Skip le făcu pe amândouă, după care își duse hainele din ziua aceea la parter, la spălătorie, cu intenția de a face drumul spre noul lui post complet curat. Preț de mai bine de o oră șezu pe un scaun de plastic în mijlocul aparatelor hurducăitoare – ascunzându-se, evitând privirile oamenilor – copleșit de-un val tot mai mare de confuzie și spaimă. Dădu să se ridice ca să-și împăturească hainele și ceva parcă îl trase înapoi. Se îndreptă de spate în scaun, cu mâinile în poală. Își aduse aminte că viața lui nu însemna nimic. Se

concentră asupra acelui punct la orizont, acel țel sigur, fix, evident: înfrângerea comunismului. Iar valul de panică se retrase.

Peste puțin timp stătea în fața Sectorului Ofițerilor sub un cer întunecat, dar din care nu cădea strop de ploaie. Autobuzele veneau la fiecare sfert de oră. Urcă în primul și călători cu viteza maximă legală în interiorul bazei de 24 km/h prin orașul acela format din clădiri verzi cu acoperișuri identice ondulate, până la ultima stație de lângă poartă, după care luă taxiul spre Ciudad ning Angeles, o stradă principală asfaltată, o încâlceală de străduțe din pământ, baruri, bordeluri și colibe.

— Vreți să cunoașteți niște doamne? întrebă taximetristul.

— Nu, mersi.

— Atunci, vreți să mergeți la carnaval?

Da, de ce nu, se va duce la carnaval, pentru ce venise totuși în oraș? Doar de doi acri de pământ avea nevoie carnavalul acela pentru corturile lui maronii și mucede, cu frânghii de cânepă roase și slăbite, pentru cele șase mașinării, difuzoarele din care se auzea postul local de radio, uriașele și spălăcitele lui panouri pictate înălțate în fața tonetelor cu atracții de bâlci. În clipa în care îl plăti pe șofer, se trezi încercuit de copii cerșetori, pe care vânzătorii ambulanți furioși îi puseră pe fugă. Cumpără alune învelite într-o pagină de revistă. Îi plăcu înfățișarea Sirenei din Sulu de pe un panou și intră să o vadă. Era singurul client. Avea păr lung și negru legat la spate cu flori de plastic. Sânii ei mici erau strânși în cupele unui sutien minuscul. Din ce material era coada? Nu reușea să vadă, dintr-un fel de stofă probabil. Nu avea mișcarea cozii unui pește. Se mișca de colo-colo dând din brațe într-un bazin de sticlă înaltă cam de un metru și jumătate și lung de doi, urcat pe o platformă la un metru de sol. Ieși la suprafață să-și ia aer, se scufundă și înotă. Ieși din nou la suprafață și întinse mâna după un prosop alb agățat pe

marginea bazinului, se uscă pe mâini și pe față, luă țigările și bricheta de lângă prosop și aprinse cu dexteritate un Marlboro; cu degetele umede, fumă un minut, flutură din mână spre el să plece, și se întoarse cu spatele. El plecă și se îndreptă spre alt cort – Cei Cinci Pitici din Bohol. Unde era situat Bohol? Undeva între insulele astea, bănuia, se va uita peste o hartă cândva. Pentru moment voia doar să-i întâlnească pe câțiva dintre cetățenii ei, bărbații mici, veseli, bărboși înfățișați pe un banner uriaș întins deasupra intrării: doi dintre ei munceau în mina lor de aur cu târnăcoape ale căror vârfuri scânteiau, ceilalți trei împingeau o roabă umplută vârf cu pepite sclipitoare – Franco, Carlo, Paulo, Santo, Marco, stranii nume, omuleți de basm. Dar înăuntru nu erau omuleții aceștia. În cinci cărucioare mari piticii stăteau înfășurați în scutece mizerabile, orbi, paralizați, comatoși, cu numele, vârsta și greutatea afișate pe cartonașe. Cu vârste cuprinse între șaptesprezece și douăzeci și patru de ani. Douăsprezece, treisprezece, cincisprezece kilograme… Nici urmă de bărbi, ci lungi firișoare ca puful de piersică netunse niciodată. Își agitau membrele cu mișcări smucite, ochii lăptoși le tremurau în orbite… Muștele aterizau pe ei… Sands se împletici afară și urcă pe un montagne-russe, deloc impresionant, genul acela demontabil, ușor de transportat din oraș în oraș și totuși ceea ce-i lipsea în înălțime și adâncime compensa în viteză și curbe și, în timp ce vagonetele se avântau pe o pantă în jos sau șuierau la o cotitură, în timp ce întreaga structură se zdruncina și se clătina, spectrul morții îi puse un nod în gât. Cine supraveghea montarea, cine întreținea hardughia, cine-i garanta siguranța? Nimeni. O tragedie în așteptare. Teafăr și ametit, coborî din vagonet și se trezi din nou în fața cortului sirenei, prizoniera apelor. Venise apusul. Ajunul Anului Nou. În cursul după-amiezii, focurile de artificii se făcuseră auzite din când în

când, iar acum se auzeau din ce în ce mai des. Fără șuierături și bubuituri. O pârâială periferică, pocnete și explozii de undeva din depărtare. De pe afișul uriaș sirena zâmbea și nu părea genul care fumează țigări Marlboro. Simți un impuls de a intra din nou ca să o mai sâcâie puțin.

Un jeep al forțelor aviației trase chiar lângă el, condus de un pilot. Voss era pasager. Coborî și stătură împreună în fața uriașei ilustrații decolorate.

— Aici aveai tu întâlnire?

— Da.

— Ședința de instructaj?

— Corect. Se simțea speriat, comic. Vrei să intrăm?

— Sincer, am fost aici acum două zile. Dar intră tu.

— Am fost deja, spuse Skip cu tristețe.

— Hai să mai discutăm puțin.

— Sigur.

Cei doi americani se așezară la masa acoperită cu linoleum a unui vânzător ambulant, fiecare cu câte o sticlă de San Miguel în față. Arătau extrem de nelalocul lor. Voss purta o cămașă cu dungi subțiri, pantaloni maro, pantofi maro cu vârf bont. Arăta ca un vânzător de Biblii. La fel și Skip.

Skip spuse:

— Deci asta nu e o coincidență.

— În mod sigur pricepi că am un scop aici.

— Da. Tocmai asta am spus.

— Mă aflu aici ca să te zdruncin.

— Nu ți-a ieșit.

— Asta e, zise Voss. Sper doar că m-am făcut auzit.

— N-am auzit decât o mulțime de aiureli nerecunoscătoare.

— Ce înseamnă asta?

— Uite, sunt de acord că există o evoluție. Lucrurile se schimbă, suntem o nouă generație, dar… ce ai tu împotriva vechii gărzi?

— Absolut nimic. Ei dirijează spectacolul. Dar nu și colonelul, corect? Colonelul e el însuși un spectacol.

— Măcar îl cunoști? Pe lângă cursul lui pe care l-ai urmat?

— Îl cunosc. Am lucrat pentru el.

— Serios?

— Toată vara și toamna trecută. Bătrânul F.X. m-a răpit. M-a pus să fac cercetări.

— Ce să cercetezi?

— Te miri ce. Spunea că sunt secretarul lui. Și-a făcut, cred, socoteala că dacă e să fie prizonier la Langley, n-ar strica să ia el însuși un prizonier, înțelegi? Dar îi sunt dator. Am avansat cu două grade de atunci.

— Oau.

— Din iunie.

— Rapid.

— Ca fulgerul.

— El te-a ajutat?

— Skip, nu. Nu colonelul m-a promovat. Dar după ce am lucrat cu el, oamenii și-au manifestat interesul.

— Bravo. E minunat.

— Nu, nu, nu. Nu ții pasul cu mine.

— Ce? Spune-mi.

— Oamenii și-au manifestat interesul pentru mine pentru că pe oameni îi interesa colonelul.

Acum era momentul să stea nemișcat, să nu trădeze nimic.

— Interesați?

— Acum începi să-nțelegi.

— Adică, când spui că era „prizonier” la Langley…

— Acum ai priceput.

Următoarea întrebare trebuia să fie dacă întâmpinase cumva colonelul probleme serioase, greutăți care să-i distrugă cariera și să-i pună soarta la încercare. Dar întrebarea de după aceasta era: mai avea colonelul această problemă? Iar

apoi: Cine mai are probleme? Am eu, de pildă, probleme?

Drept pentru care ținu toate întrebările pentru el.

Iar Voss le scotea acum la foc continuu.

— Ce s-a întâmplat în Mindanao acum paisprezece luni?

— Presupun că ai văzut raportul.

— L-am citit. Eu l-am decodat. Ședeam chiar lângă telex când a venit marcat „Doar pentru ochii tăi”.

— Dacă a venit marcat „Doar pentru ochii tăi”, de ce l-ai decodat tu?

— „Doar pentru ochii tăi” nu e o clasificare legală, sigur știi asta. E o chestie care-i aparține lui James Bond.

— Păi, totuși… ca gest de politețe.

— Ca gest de politețe față de cine?

— Ca gest de politețe față de mine și față de destinatar.

— Noi inspectăm tot ce-i este destinat colonelului. Și tot ce expediază colonelul.

— Atunci, știi cum au evoluat lucrurile acolo.

— Mda. Colonelul a făcut-o de oaie.

— Nu asta scrie în raportul meu, Rick. Citește-l din nou.

— Îmi poți spune de ce irosește timp și resurse prețioase încercând să dea de urma unei filmări a unui meci?

— Nu, nu pot. Un meci de baseball?

— De fotbal. Un meci de fotbal. A încercat să aprobe un zbor transoceanic pentru câteva role de film. Crede cumva că este președintele?

— Colonelul nu face nimic fără motiv.

Îi fierbea sângele. Era gata să-l lovească pe Voss cu o sticlă.

— Ce meci de fotbal?

— Notre Dame contra Michigan State. Cel de luna trecută.

— N-am habar.

— Colonelul adună mai multe informații despre partida Notre Dame-Michigan State decât despre dușman.

Voss se uită la ceasul de la mână și îi făcu semn pilotului.

— Îi duci tu cumva filmul ăsta?

— Skip. Skip. Nu-i dă nimeni niciun film.

Se ridică în picioare și întinse mâna cât de ferm putu. Skip o acceptă.

— Uite, zise Voss și, în timp ce-și căuta cuvintele, ochii lui exprimau compasiune. Ne vedem în război.

Jeepul lui era cu motorul pornit. El se întoarse cu spatele.

Sands mai bău două beri și când se lăsă întunericul plecă de la carnaval și mâncă pește și orez într-o cafenea. Prin ușă urmări un mic spectacol în stradă, un tânăr beat, cu un braț ars și bandajat, care reușea totuși să aprindă un șir de pocnitori și să le arunce la picioarele trecătorilor, care săreau în sus și strigau. La ora nouă seara orașul vuia deja de explozii festive. Ziua Independenței în San Marcos îl impresionase, dar acum lucrurile erau mai dezlănțuite și-n mod categoric mai periculoase, se auzeau adevărate focuri de arme și bubuituri puternice în lanț, de parcă noaptea întreagă s-ar fi aflat sub atac. Se gândea că va fi mai multă liniște în Vietnamul de Sud.

Intră fără grabă în districtul felinarelor roșii – Angeles nu prea consta în altceva: scursorile, putoarea pestilențială, privirile însetate, vag umane, tâmpe ale femeilor în vreme ce el trecea pe lângă barăci mucede din care răsuna muzică rock-n-roll, la fel de încinse și de depravate ca niște mausolee ale vampirilor. Rumoarea misterioasă a unei nopți în Asia de Sud-Est: o adora cu aceeași pasiune cu care adora America, dar asta în secret, cu o poftă sumbră; și recunoștea în sinea lui că nu-i păsa dacă avea să se mai întoarcă vreodată acasă.

•

La două zile după Crăciun, James nu-și mai sună prietenii, nu-i mai răspunse lui Stevie la telefon. Toată ziua se uită la televizor, la desene animate, cu fratele lui de zece ani, Burris, împărtășindu-se cât putea mai bine din seninătatea unei copilării fără griji.

În ajunul Anului Nou se duse la o petrecere. Stevie era acolo. Era nervoasă și-l lăsă singur. Stătu în spate, în întuneric, cu Donna și cu celelalte prietene ale ei, animatoarele rezerve și viitoare ocupante ale locului secund pe podiumul frumuseții în seara absolvirii, strânse sub un nor de resentimente. Bun așa. Cea pe care o căuta el de fapt era Anne Vandergress, care venise la liceul Palo Verde în același an cu el și care stătea acum în pragul ușii de la bucătărie, frumoasă, discutând cu doi tipi pe care el nu-i văzuse niciodată.

Bău rom. Nu mai gustase niciodată așa ceva.

— Noi numim asta „trei sute doi”, zise cineva.

Dacă urma să se ducă undeva unde să fie aruncat în aer de o mortieră sau de ceva, atunci își dorea să nici nu fi început să se vadă cu Stevie Dale.

— Ei, la naiba. Trei sute doiul ăsta se duce pe gât în jos mai bine ca berea, recunoscu el.

— Pune-ți puțin într-o Cola.

Anne Vandergress vorbise. Era o fată cu păr ca mierea care purta întotdeauna machiaj frumos; el n-o abordase niciodată pentru că i se păruse prea tânără, pură și elevată, apoi, în ultimul an de liceu, auzise că Anne iese cu un fotbalist, unul din anul terminal, Dan Cordroy, apoi cu altul, Will Webb, amicul lui Cordroy, apoi cu jumătate din echipă, fir-ar să fie, toți din ultimul an, și mai auzise că și-o trage cu toți.

— Ești al naibii de frumoasă, știi asta? spuse el. Nu ți-am zis niciodată asta, ți-am zis vreodată asta? – deși acum i se părea că fata e mai puțin frumoasă decât își aducea aminte, puțin mai

rotofeie, mai grăsulie la față. Mai puternic machiată, dar nu într-un fel bun, ci într-un fel care lui îi amintea de femeile de vârstă mijlocie.

O înghițitură de rom îi rămase în gât și aproape că-l sufocă, dar apoi coborî și după aceea își simți gâtul amorțit, de parcă ar fi înghițit cuie sau sticlă sau tăciuni aprinși.

Următoarea oră o parcurse de parcă ar fi fost un lucru fizic, un coridor. Buzele i se făcură ca de gumă și saliva când spuse:

— N-am fost în viața mea așa de beat.

Oamenii păreau să-i dea târcoale, râzând, dar nu era sigur de asta. Încăperea se înclina pe o parte și însuși peretele îl lovi peste fund. Mâini și brațe îl strângeau asemenea tentaculelor unui monstru…

Își reveni în simțiri ca dintr-un loc întunecat și ieși afară cu o țigară într-o mână și un pahar de băutură în cealaltă.

Donna se profila ca o epavă și se îndrepta spre el. *Roșie* de furie.

— De ce spui asta? De ce vorbești în felul ăsta?

Stevie în fundal cu capul plecat, suspinând, fetele din jurul ei mângâind-o pe păr și alinându-i durerea.

Rollo îl ținea să nu cadă în curte. Donna îl bombarda, n-o puteai descuraja.

— Donna, Donna… – Rollo râdea, fornăia, lătra – Nu te poate auzi, Donna. Termină cu predica.

— Stevie era aproape gravidă. Nu-ți dai seama că era cât pe ce să fie gravidă? Cum te poți comporta așa?

— Aproape gravidă? zise Rollo. Aproape?

James era în genunchi cu brațele pe după picioarele lui Rollo.

— A *crezut* că e gravidă, bine, Rollo? Bine? Nu-i poate da papucii în ultima lui noapte în oraș și să se ducă fluierând în Viet-*nam.* Okay, Rollo?

— Okay!

— Spune-i asta!

— Okay! Îi spun! James, spuse Rollo, James. Du-te să discuți cu Stevie. I-ai rănit rău tare sentimentele, James. Ridică-te, ridică-te.

Picioarele îl rostogoliră spre Stevie, care stătea lângă o vatră de piatră în care ardea focul. Spuse ceva și Stevie îl sărută – respirația ei umedă de fetișcană.

— Și fumezi, spuse ea, tu nu fumezi de obicei.

— Ba fumez. Întotdeauna am fumat. Numa' că tu n-ai știut, atâta tot.

— Tu nu fumezi.

— Ba fumez.

Se mai întâmplă ceva și Stevie dispăru, fiind înlocuită de sau transformată în prietena ei Donna.

— Ai rănit-o pentru ultima dată, James.

— Eu fumez, încercă el să spună.

Nu reușea nici să închidă gura, nici să ridice bărbia din piept.

Era înapoi în bucătărie, unde Anne Vandergress nu mai părea frumoasă. Părea bătrână și uzată. Părul ei era ciufulit. Fața ei era plată și roșie și asudată, iar zâmbetul ei părea mort. Râse alături de toți ceilalți când el anunță că e o târfă.

— Mi-a luat o vreme – da' ești o târfă. Ești o târfă, ba bine că nu, zise el foarte tare. Vreau numa' să-ți dai și tu seama de asta, cum și-au dat cu toții, zise el, că ești o târfă spurcată cu bube.

Anne râse grotesc. Arăta ca și când ar fi tras toată noaptea de un tren. Mintea lui era blocată pe același lucru și tot spunea:

— Ce mai târfă – ce mai târfă – ce mai târfă…

Îl aruncară afară, pe jos, și-l udară cu furtunul. Pământul se transformă în noroi în jurul lui și el stătea pe vine, fluturând din brațe, încercând să nu cadă.

Nu era mare deosebire între asta și anumite momente din timpul antrenamentului său de bază. Picioarele îi cedară și el pică în nas și mâncă noroi, spunându-și: Gata, oameni buni, hai că-i dăm drumu'.

• 1967 •

În după-amiaza zilei de 1 ianuarie 1967, Nguyen Hao merse la aeroportul Tan Son Nhut cu Jimmy Storm, un om foarte apropiat colonelului. Jimmy Storm purta aproape întotdeauna haine civile, deși prima dată când Hao îl văzuse flăcăul stătea pe vine, pe călcâie, în fața vilei Operațiunilor Psihologice a CIA, luând o pauză, fumând o țigară, îmbrăcat în uniformă militară americană cu însemnele de sergent la vedere.

În această după-amiază, domnul Jimmy purta aceeași uniformă și tot drumul până la aeroport domnul Jimmy, sau sergentul Storm, șezând rigid, drept de spate, cu bereta pe cap, pe bancheta din spate, unde nu mai șezuse înainte, nu scoase absolut niciun cuvânt – poate era puțin emoționat, credea Hao, de întâlnirea cu nou-venitul.

Dar tăcerea aceea putea să vină din orice. Domnul Jimmy Storm era un tânăr ciudat și complicat. Îl văzu pe William Sands în timp ce cobora din aeronava DC-3, Air America, cu capul puțin plecat din cauza zgomotului turbinelor și-a rafalelor de vânt umed, iar domnul Jimmy părea să-și fi recuperat deja volubilitatea și vorbea cu Sands pe un ton vesel și prea repede pentru ca Hao să-l înțeleagă.

Puseră două cufere în portbagajul Chevroletului negru și al treilea trebui așezat pe bancheta din spate lângă cel nou-venit, care le ceru gazdelor să-i spună Skip.

— Așa-i, așa-i, așa-i, spuse domnul Jimmy, după care propuse: Dar dă-mi voie să-ți spun Skipper. Skip e prea scurt. Trece neauzit.

Acum, domnul Jimmy stătea în față, cu Hao.

Hao spuse:

— Domnule Skip, sunt bucuros să vă urez bun venit. Unchiul dumneavoastră îl cunoaște pe

nepotul meu. Acum eu îl cunosc pe nepotul unchiului dumneavoastră.

— Am ceva pentru tine.

Nou-venitul îi dădu un cartuș de țigări. După cutie păreau să fie Marlboro, însă erau din celelalte. Winston. Hao spuse:

— Vă mulțumesc mult de tot, domnule Skip.

În timp ce așteptau în trafic, pe partea dreaptă se apropie o bicicletă. Domnul Jimmy coborî repede geamul și spuse:

— Diddy mao! și gesticulă, iar biciclistul schimbă direcția.

Domnul Skip întrebă în vietnameză:

— Pot să vorbesc în vietnameză, domnule Hao?

Iar Hao răspunse în vietnameză:

— Mai bine. Vorbesc engleza ca un copil.

— Astăzi, pentru noi e Anul Nou, spuse domnul Skip. În scurt timp o să sărbătoresc un altul, Tet-ul vostru.

— Aveți o pronunție foarte bună.

— Mulțumesc.

— Ați fost de multe ori în Vietnam?

— Nu. Niciodată.

— Surprinzător, spuse Hao.

— Am urmat un curs intensiv, zise domnul Skip, folosind cuvintele englezești pentru „curs intensiv”.

— Deci ăsta e, hă? Trei sute de kilograme, nici mai mult, nici mai puțin, rosti tânărul domn Jimmy, întinzându-se în spate ca să pună mâna pe cufăr. Cheia regatului Ducelui de Earl.

Hao se convinse că, deși nu-l întâlnise până atunci, Jimmy Storm nutrea o ură profundă pentru Skip Sands. Skip, la rândul lui, părea bănuitor în privința lui Storm și ezită puțin înainte să spună:

— Mai degrabă o sută de kilograme.

Apusul – pântecele norilor se învăpăiară. Intrară în Saigon și străbătură o stradă rezidențială unde copiii jucau coarda în lumina apusului; frânturi din cântecelele lor magice le ajunseră la urechi. Apoi

mai departe, spre străzile cazone, arterele comerciale sărace, pe lângă intrări ca niște guri – din fiecare ieșea muzică, voci, putoare, după care peste râu și în ceea ce în mod oficial era Provincia Gia Dink și de-a lungul străzii Chi Lang, spre vila Operațiunilor Speciale CIA, în care nimeni nu rămânea mult timp, doar Jimmy Storm în dormitorul lui dezordonat cu aparat de aer condiționat zdrăngănitor, cum ieși din salonul cu mese de răchită și sofa cu perne de capoc și rafturi aproape goale de bibliotecă și bar de bambus – fără scaune – și un tablou înrămat cu cai într-o grajd pe unul dintre pereții gălbui.

Chevroletul negru rămase la vilă. Hao îi ajută pe americani să descarce – rucsacul domnului Skip și coșul lui de nuiele și cele trei cufere –, își luă rămas-bun și plecă pe jos spre casă pe trotuarul cu pavaj crăpat de lângă un canal de scurgere, luminându-și drumul cu o lanternă.

Locuiau în spatele magazinașului defunct al familiei, el, soția lui Kim și rudele care mai veneau uneori. Magazinul era moștenirea familiei Hao; rudele erau ale lui Jim. Se lăsase întunericul deja de o oră când Hao intră dinspre alee, dar auzi scrâșnetul sandalelor ei pe cimentul din curtea din spate în timp ce se mișca printre plantele fructifere pe care le creștea în ghivece mari. Hao aprinse neonul din salon pentru a-i atrage atenția.

Voia să discute. I se părea că, cerându-i-se să întâmpine un membru al familiei colonelului, întărise acum o alianță și făcuse un pas mare în viață, în viața lui și a ei deopotrivă. Kim avea dreptul să-și spună părerea cu privire la situația lor.

Se așeză în scaunul lui în fața ventilatorului electric din plastic roșu. Numaidecât, Kim intră în casă, o femeie de vârstă mijlocie, cu picioarele bine înfipte în pământ, o constituție costelivă cu straturi de grăsime plasate ici-colo, brațe scheletice și picioare crăcănate, cu pântece proeminent. Fața ei devenise întrucâtva asemănătoare cu fețele

broaștelor de piatră din grădini și oarecum cu aceea a lui Buddha – fălcoasă, cu ochi bulbucați. Se așeză, își trase răsuflarea și spuse:

— Azi mă simt bine.

— E un miracol, zise el, pentru că știa că ei îi plăceau astfel de termeni.

— Am luat leacul de astmă din istorisirea aia veche.

— Au, spuse el, ce idee trăsnită.

— Dar a funcționat. Sunt bine.

— Lasă-mă să-ți fac o programare la un doctor american. Sunt sigur că domnul colonel poate aranja asta.

— Lasă-mă în pace, zise ea, ca întotdeauna, mă duc singură la groapă.

Kim avea mare grijă de toate lucrurile și-i era o bună prietenă. Ținea la ea și-i dorea viață lungă. Dar nu era sănătoasă.

Stătură împreună în vreme ce ventilatorul roșu se învârtea și tăblia mesei tremura sub el. Kim închise ochii și respiră pe nas, un exercițiu recomandat de cine știe ce specialist.

Ducea boala pe picioare de foarte mult timp, situația fusese complicată probabil de pierderea nepotului ei cu ani în urmă – patru ani? Kim revenea des la subiectul sinuciderii lui Thu. Hao o vedea că privește în altă parte, plină de dor, în timp ce un alt lucru, poate doar sunetul propriei ei voci, o atrăgea împotriva voinței sale spre acea discuție: „Crezi că e posibil să fi fost un accident, crezi că e posibil să fi experimentat doar, să fi fost curios, poate voia doar să miroasă combustibilul, nu știu?” Iar Hao spunea: „Nici eu nu știu; dar lui Thu trebuie să-i fi fost greu să găsească benzină”. „Nu-mi place de Buddha”, spunea ea. „Există mulți zei, cu Buddha lucrurile sunt prea simple, uită-te doar în jur, ți se pare că lucrurile sunt simple? Nu, nu.”

Știa că pentru a vorbi cu ea trebuia să intre în lumea ei, de aceea Hao întrebă:

— Ce-ți mai spun visele în ultima vreme?

— Că o să pot respira ușor în continuare și că verișoara mea o să se mărite curând.

— Verișoară? Care verișoară?

— Lang! Vrei să te duc în camera alăturată și să ți-o arăt pe Lang cum doarme pe salteaua ei?

— Uitasem care dintre ele stă cu noi.

— Sunt două! Lang și Nhu.

— E timpul să vorbim despre situația noastră.

— Vorbește.

— Știi că domnul colonel are un proiect aproape de Cu Chi, lângă Muntele Norocului.

— E periculos să-l ajuți. Te poți feri de vânt?

— Deja îl ajut. Am vorbit cu mai multe căpetenii, am însemnat pe hărțile colonelului locul gurilor de tunel.

— Ce-o să se întâmple cu noi dacă te dai de partea lor?

— Deja m-am dat. Cred că trebuie să luăm în calcul ce-o să se întâmple după reunificarea țării. Cred că va trebui să plecăm.

— Să plecăm?

— Să plecăm din țară. Să emigrăm. Să mergem în altă țară.

— Dar nu putem!

— Ce ne oprește? N-a mai rămas nimeni din familie.

— N-a mai rămas nimeni pentru că nu le poți da de lucru. De ce ai vândut celelalte două magazine când ăsta era deja închis? Și oricum, mai e Minh.

— Minh are perspectivele lui și se va descurca singur.

— Vrei să spui că mai devreme sau mai târziu va fi ucis.

— Nevastă, te rog, e timpul să ne gândim bine la lucrurile astea.

Deseori când vorbeau despre lucruri care o nelinișteau, Kim se ridica și se fâțâia de colo-colo fără să-și dea seama. Lua pernele, le arunca dintr-o mână în alta și le bătea de praf sau folosea o mătură cu coadă scurtă pentru a ridica praful de pe

podeaua de lemn. O mătură asemănătoare folosise și mama lui Hao. La fel, și bunica lui. Era câte una în fiecare casă în care-și amintea să fi intrat vreodată.

— Am făcut cunoștință cu nepotul domnului colonel. Îl cheamă Skip. Hai să-l chemăm la cină.

— Nu-i bine să aducem americani în casă.

— Dacă nu ne dăm de partea cuiva, nici americanii și nici ai noștri nu vor avea încredere în noi. O să fim cei de la mijloc. Cei echidistanți ajung până la urmă într-un lagăr undeva, indiferent cine câștigă.

— Așadar, te-ai dat de partea americanilor. Dacă americanii câștigă, putem rămâne.

— Nu. Americanii nu vor câștiga. Ei nu se luptă pentru patria lor. Ei vor doar să fie buni. Pentru a fi buni trebuie doar să lupte o vreme și apoi să plece.

— Hao! Atunci, de ce să-i ajutăm?

— Nu pot să câștige, dar își pot dovedi prietenia față de prietenii lor. Și cred că au onoare și că vor face asta.

— Dar tu ai prieteni în Vietminh.

— Se numesc Vietcong acum.

— Trung. Trung Than ți-e prieten.

Hao spuse:

— Nu vreau să vorbesc despre Vietcong. Comuniștii cred doar în viitor. În numele lui sunt în stare să distrugă tot, să umple viitorul cu nimic. Vreau să vorbim despre americani.

— Vorbește. Nu te pot împiedica.

— Dacă-i ajut pe americanii ăștia, nu va trebui să fim refugiați, ne vor ajuta ei să plecăm. Poate într-un loc cum e Singapore. Cred că se poate rezolva. Singapore e un oraș cosmopolit. N-o să ne simțim ca niște proscriși.

— Ai vorbit cu ei despre Singapore?

— O să vorbesc la momentul oportun. Dar sunt și alte locuri. Manila, poate Jakarta, poate Kuala Lumpur. Totul e să nu ajungem într-o tabără de refugiați.

— O să mă rog ca americanii să înfrângă Vietminhul.

— Eu n-am nicio speranță, Kim. Este o vorbă veche: Nicovala are viață mai lungă decât ciocanul.

— Noi care suntem? Nu suntem niciuna dintre ele două. Noi suntem zdrobiți la mijloc.

— Și alta: Tot cocoșul pe gunoiul lui luptă mai bine.

— Ha! Auzi aici altă vorbă veche: Cocoșul tot cocoș, dar bărbații nu-s decât un cârd de găini.

— Pe asta n-am auzit-o niciodată.

Kim râse de încântare, pornind spre bucătărie.

— Știu, strigă Hao, cel mai tare te bucuri atunci când îți iei soțul peste picior.

Dar i se încălzea sufletul auzind-o cum râde, râdea atât de rar de când Thu plecase în lumea drepților. Ținuse la Thu ca la un dar de preț. Cei doi frați erau copiii surorii ei moarte. Atât îi mai rămăsese. Iar acum o mai avea doar pe Minh.

•

În bucătărie, Nguyen Kim aprinse primusul și așeză ceainicul deasupra. Se opri în fața raftului și, unul după altul, scoase capacul sticluțelor ei cu arome și le mirosi pe fiecare. Această terapie de-a inhala diversele arome părea s-o preocupe destul de mult. În zilele din urmă, rozmarinul o intriga în mod deosebit. Voia să-l amestece cu extract de paciuli, nu în scop curativ, ci doar pentru parfum, și nu reușea să afle cum; fierte laolaltă păreau să dea naștere unei noi arome, nu tocmai plăcute.

Leacul pentru astmul ei îi fusese transmis într-un vis. Nu-i spusese asta lui Hao. Și folosea un sirop de la un botanist chinez din districtul Cho Lon. Acesta nu voise să-i spună ce este, dar ea auzise că foloseau pielea și carnea unei șopârle *gecko.* Hao nu era de acord cu lucruri de astea.

Kim își vedea soțul ca pe un aventurier și visător. Îi surprinsese pe toți vânzând două dintre magazinele lor de manufacturi și-l închiriase pe al

treilea unui om care dăduse imediat faliment. Acum, rudele ei dormeau lângă rafturile lui goale. În loc să-și investească banii în altceva, Hao îi folosea pentru nevoile lor zilnice și-și investise în schimb tot timpul, până și sufletul, în americanii aceștia. Credea oare că asta nu se vedea cu ochiul liber? Credea oare că ei trebuia să i se spună asta?

Le prețuia pe cele două fete care locuiau cu ei, Lang și Nhu, verișoare din satul ei care o ajutau, dar care nu puteau fi numite slujitoare. Nu putea sub nicio formă să le spună că, date fiind împrejurările, și-ar fi dorit ca ele să se comporte ca niște slujitoare. Dar nu ajuta la nimic dacă ele nu înțelegeau asta, dacă mama lor care nu era bună de nimic, mătușa ei, nu le spusese deja asta…

Își alungă din minte gândurile acestea meschine.

Era de părere că atunci când sângele îți alunga din corp o boală lua cu el anumite impurități spirituale, iar persoana convalescentă încerca o stare trecătoare de puritate.

Într-o asemenea stare, credea ea, puteai avea gânduri limpezi. Chiar și inspirație, poate.

Hao nu vorbea cu ea despre bani, spunea doar că dacă nu fac risipă pe lucruri scumpe, pot continua așa ca până acum. Asta era destul de bine. Aventurier, visător, da; însă era un om cumpătat și ea îl respecta. Tatăl lui, care adusese bunuri indigene pe râul Saigon în jos pentru a face troc cu francezii, clădise o afacere bună. Hao – blestemat cu o căsnicie fără copii, vlăstarul unei spițe pe cale de dispariție –, fusese martorul lentei ei distrugeri. Kim nu avea să-i ceară să rămână acolo. Dacă voia să fugă, atunci vor fugi. Și de ce să plângi pentru ziua de mâine? Poate că vor muri cu mult înainte să fie nevoiți să se dezrădăcineze.

Îi duse ceainicul și două cești acolo unde ședea el cu mâinile pe brațele scaunului, cu ochii închiși, meditând în boarea ventilatorului electric.

Se așeză și turnă ceai pentru amândoi.

— Vreau să-mi promiți ceva, zise ea.

— Spune-mi.

— Vreau să-mi promiți că orice s-ar întâmpla o să ai grijă de Minh.

— Îți promit.

— Nu te grăbi!

— Nu. Înțelege-mă, nevastă: când am spus că Minh are perspectivele lui, mă refeream la faptul că-și croiește deja un drum în viață. Nu mai pilotează avioane, știai? Pilotează elicoptere americane de transport – doar de transport și doar pentru colonel. E deja în siguranță. Și eu cu domnul colonel vom avea grijă de el. Ascultă-mă din nou, nevastă: îți promit.

— Și încă un lucru.

— Câte mai ai?

— Numai ăsta: dacă vom pleca, ne vom întoarce vreodată?

— Dacă va fi posibil.

— Promite-mi.

— Promit. Dacă va fi posibil, ne vom întoarce acasă.

— Și dacă va fi să mă întorc într-o urnă… spuse ea.

•

Îl surprindea să o audă pe Kim vorbind fără reținere despre verii ei. Nu spusese niciodată ceva de genul acesta, avea mereu grijă să-și ascundă speranțele de atenția puterilor supreme, de vagul sinod al nenumăraților ei zei.

Conversația îl emoționase. Kim nu doar că lua în considerare mutarea, dar se mai și tocmea cu gândul la ea, căuta căi de mijloc, ca în fața unui lucru inevitabil. Se duseră la etaj și, în pofida căldurii caniculare, care persista întotdeauna mai mult în jumătatea de sus a casei, o îmbrățișă și o ținu așa până când adormi. Război și război și iar război, ca un lanț de taifunuri abătându-se asupra vieții lor, iar acum o schimbare, speranța îndepărtată a unui loc sigur, un loc spre care să-și îndrepte pașii. Respirația lui Kim era grăbită, exact

cum spusese ea, nu mai șuiera, cel puțin în noaptea aceasta.

Hao se mută în patul lui, punându-și hainele și sandalele pe podea, în afara plasei – sandalele lui de plastic pe interiorul cărora scria în engleză „Made in Japan”. Pereții înalți dintre culturi se dizolvau. Se prăbușeau ca noroiul. El și Kim poate că vor pleca orice s-ar întâmpla. Malaezia. Singapore. Hong Kong. Până și Japonia era o posibilitate. Râse în sinea lui la gândul că ar putea ieși acum în drum și să-i spună unui necunoscut: „Și Japonia e o posibilitate”.

Kim îl trezi în toiul nopții. El se uită la brațele fosforescente ale ceasului. Patru fără un sfert.

— Ce este?

Ea spuse:

— Latră câinii pe alee.

— Dormi. Stau eu treaz un pic.

Până să adoarmă ea din nou, Hao păstră tăcerea, privind cum tăciunele mic al tămâiei aprinse împotriva insectelor ardea pe scrinul din cealaltă parte a camerei.

De afară, pe alee, îl auzi pe Trung – sigur că era Trung, cine altcineva putea fi? – cum imită țiuitul unei șopârle.

Trung nu mai venise niciodată atât de târziu. Dar un om precaut își schimbă tactica.

Hao întinse mâna, ridică plasa și-și coborî picioarele din pat. Își luă pantalonii, cămașa și sandalele japoneze și se opri cu ele în brațe la baza scărilor. Se îmbrăcă acolo și stătu în întuneric fără să audă nimic, simțindu-și gustul propriei respirații. Coborî la parter încercând pe cât posibil să nu facă zgomot. Verișoarele dormeau chiar sub pașii săi, în magazinul cu tavan înclinat din cauza scărilor. Nu aveai cum să mergi fără zgomot, fiecare treaptă avea ceva de spus. Odată ajuns jos, așteptă puțin, ca să se asigure că nu le trezise pe cele două fete.

Se duse în bucătărie, la geamul din spatele aragazului și răsuci încuietoarea. Imediat ce-l deschise, auzi afară o tuse slabă.

— Trung?

— Bună dimineața.

— Bună dimineața.

— Îmi pare rău să te deranjez.

— Nu-ți pot oferi nimic cald. Vrei un pahar cu apă?

— Mersi pentru amabilitate, dar nu mi-e sete.

— Vin afară.

Ieși pe ușa de la bucătărie în curtea mică, unde Trung stătea lângă zid, în întuneric.

— Țigările mele sunt sus, spuse Hao.

— Nu cred că ar fi bine să fumăm. Am putea fi văzuți.

Cei doi bărbați se lăsară pe vine, umăr la umăr, sprijiniți de peretele de sub geamul bucătăriei.

Hao spuse:

— Ai riscat venind în oraș.

— E riscant să te afli oriunde acum. Cu nici doi ani în urmă încă puteam merge cât mai departe voiam. Acum suntem fugari peste tot în Sud.

— Și venind acasă la mine ne pui pe amândoi în pericol.

— E mai periculos pentru mine, aș spune.

— Te protejez eu, Trung Than. Îți dau cuvântul meu.

— Te cred. Dar e mai bine să mă aștept la ce-i mai rău.

— Trung, înțeleg perfect că trebuie să te simți protejat la fiecare pas pe care îl vom face.

— Nu te întinde prea tare. Nu sunt încă de acord să facem vreun pas pe care îl vom face.

— Cu fiecare întâlnire a noastră mergem puțin mai departe, nu ești de acord?

— Mai departe spre o înțelegere, poate. Dar n-am făcut de fapt niciun pas.

— Ești pregătit să schimbăm asta?

— Nu.

O tactică, după părerea lui Hao, și nu un refuz propriu-zis.

— Înainte să mergem mai departe, zise Trung, trebuie să fiu sigur că sunt înțeles.

— Te rog, spune-mi. Te ascult.

— Mi-a luat trei zile să ajung în Nord pe un vas rusesc. Asta era în ’54. Au spus că peste doi ani ne vom întoarce într-o țară reunificată.

— Continuă, îl îndemnă Hao.

— Șase ani mai târziu mi-a luat unsprezece săptămâni să mă întorc pe urmele lui Ho Chi Minh și a fost cât pe ce să mor de-o sută de ori.

Hao spuse:

— Te ascult.

— În ’64 mi-am dat seama că aștept de zece ani să vin acasă. Și totuși atunci mă aflam deja înapoi în Sud de patru ani.

— În toate numerele astea mocnesc resentimente. Ești nemulțumit, spuse Hao.

— Duc o viață contradictorie. Și asta n-o să se schimbe.

— Înțeleg.

— Am fost un laș. Trebuie să rezolv singur problema asta.

— Sunt aici să te ajut în orice fel posibil.

— Știu, spuse Trung. Dar ce vrei tu din toată povestea asta?

— Vreau să fiu de ajutor unui vechi prieten.

— Trebuie să discutăm deschis. Spui că vrei ca eu să mă simt în siguranță… și apoi minți. Spune adevărul: Ce vrei tu să obții din situația asta?

— Supraviețuirea familiei mele.

— Bun.

— Și tu ce vrei? întrebă Hao.

— Supraviețuirea adevărului.

Și-acum ce? Filosofie? Hao spuse:

— Cum poate adevărul să fie amenințat? Este vorba de adevăr.

— Vreau ca adevărul să supraviețuiască *în mine.*

Hao își spuse: Sunt un om de afaceri; hai să discutăm despre profit și pierderi. Dar nu spuse decât:

— Încerc să înțeleg.

— Nu cred că vorbele mă pot ajuta să explic mai bine ce am de gând. Vreau doar să înțelegi că nu sunt constrâns de nimic. Nu am nicio problemă. Nu-mi trebuie bani. Simt doar nevoia să mă apropii mai tare de adevăr.

Hao nu-l credea. Își trăda camarazii, ce putea sta în spatele unui astfel de lucru? În niciun caz filosofia.

Pe vine lângă Hao, Trung își sprijini capul de perete și suspină. Părea pe cale să-și ia rămas-bun.

— Bine, zise el în schimb, hai să fumăm o țigară împreună.

Hao se furișă înapoi la etaj și-și găsi țigările și bricheta Zippo americană. În capul palierului aprinse două țigări și le duse la parter, întrebându-se dacă îl va mai găsi acolo pe Călugăr. Era. Foarte bine. În noapte aceasta aveau să facă pași importanți.

Hao spuse:

— Vrea să te întâlnească.

— Vrea prea mult.

— E dispus să-ți ofere protecție.

— Atâta timp cât nu mă poate identifica, nu am nevoie de protecția lui.

— Vrea să te protejeze de oamenii lui. De cei din tabăra lui, nu din a ta.

— Am eu grijă cu ambele tabere.

Fumau, ascunzând amândoi licărul în palma făcută căuș; Hao își spuse: Nu pot nici măcar o țigară să aprind pentru prietenul meu, n-ar supraviețui dacă lumina i-ar atinge fața. Au trecut ani buni de când nu i-am mai văzut ochii.

— Trung, pentru a-ți atinge destinația ai nevoie de un protector, iar acest protector trebuie să aibă încredere în tine.

— N-a venit încă timpul.

Prietenul lui scutură jarul țigării și puse chiștocul în buzunarul cămășii.

Hao spuse:

— Acum trei ani, cu puțin înaintea primului nostru contact, nepotul meu și-a dat foc de viu în spatele Templului Steaua Nouă.

— Știu asta.

— Asta vrei să faci și tu? Să te distrugi?

Ce om molcom, gânditor devenise Călugărul! Întotdeauna fusese de-o sinceritate încăpățânată, dar acum era mai mult de atât. Tăcerile lui erau căutări. Erau înălțătoare.

— S-a spus o minciună. Eu am spus-o. O să las adevărul să mă vindece. Dacă nu voi supraviețui acestui lucru, așa să fie.

— Trebuie să formulăm un motiv inteligibil.

— Nu. Adevărul. Oricum or să creadă că mint.

— Ia timp să câștigi încrederea cuiva. Vor avea nevoie de ceva. Îmi poți da ceva?

— De data asta-ți voi spune ceva ce ei probabil că știu deja. Data viitoare îți mai spun puțin.

— Ah. N-o să sărim pârleazul, ci o să-l trecem.

— Cei care se întorc din Nord spun că se apropie o mare ofensivă. Nu curând. Probabil în jurul următorului Tet.

— N-am auzit nimic de asta.

— Colonelul tău a auzit. În mod sigur a auzit zvonuri. Dar eu îți spun că nu-i un zvon. Toți o simt. Se apropie.

— O să vrea să te descoasă. Un interogatoriu de câteva zile. Așa se procedează.

— Nu mă lua de prost.

— Iartă-mă.

— Eu controlez procesul. Așa trebuie.

— Cum spui tu.

— Am nevoie de timp înainte să-i ofer ceva concret, ceva ce să poată verifica.

— Bine.

— Am nevoie de timp. Nu sunt pregătit să trec de partea opusă.

•

Cocoșii din vecini cântară a treia oară. Trung își croi drum afară din cartierul lui Hao la lumina palidă a zorilor – pomi fructiferi, curți de pământ, case de lemn, tuburi cu neon aprinse în bucătăriile celor treziți devreme, un șanț de canalizare întinzându-se de-a lungul curților. Îl invidia pe prietenul său pentru pacea aceasta simplă.

Când ajunse la artera principală se opri să-și aprindă chiștocul de țigară și pentru a se uita la doi băieți care treceau pe biciclete în liniștea deplină, făcând livrarea pâinii de dimineață.

Își aminti cum se plimba braț la braț cu Hao la o oră asemănătoare într-un univers complet diferit: pășind clătinat și veseli nevoie mare, doi flăcăi care băuseră prea mult brandy de orez furat, erau prea beți ca să le mai pese de cum îi va pedepsi stăpânul. Își amintea exact dimensiunea și culoarea lunii din noaptea aceea, prietenia fără margini a tinerilor și vocile lor cântând un cântec vechi: „Ieri te-am urmat pe drum în jos… Azi aleg o floare pentru al tău mormânt…”

•

La ora prânzului, în ziua de 2 ianuarie, prima lui zi adevărată în țară, Skip Sands își aștepta unchiul la Clubul Nautique de pe malul râului Saigon. Gunoiere, șampane și colibe gâtuiau în aval malul opus, însă nu se vedea cine știe ce mișcare pe apa maronie. Fără poftă de mâncare, studie meniul, jucându-se cu tacâmurile și ascultând zarva de nedescris a păsărilor, unele aproape sentimental de muzicale, altele furioase.

Transpirația îi șiroia pe spinare. Ochii îi căzură asupra unui client de la masa alăturată, un asiatic cu o chică neagră ce-i acoperea baza gâtului. În fața acestuia ședea o femeie cu o maimuță în poală. Femeia se încrunta, maimuța n-o înveselea, meniul n-o mulțumea.

O explozie foarte puternică – de mortieră? de rachetă? de supersonic? – provocă mare spaimă.

Maimuța sări cât de departe îi permise lesa țopăind dintr-o parte în alta sub masă. Mai mulți clienți se ridicară în picioare. La mese se făcu liniște și chelnerii se strânseră la parapet pentru a se uita în amonte spre centrul orașului. Cineva râdea, alții discutau, vesela scoase din nou clinchete de porțelan, lucrurile reveniră la normal. Colonelul Sands tocmai intra pe terasă și spuse:

— Stai liniștit, băiete.

Colonelul venise cu elicopterul de pe Muntele Norocului, așa că Sands înțelese. Stropi de noroi roșu îi pătau bocancii de teren și manșetele pantalonilor, însă purta haine de stradă și arăta alarmant de comun, de parcă nu i-ar fi păsat decât de obiectivele turistice locale și de jocul de golf. Avea deja în mână un pahar înalt cu ceva chihlimbariu în el.

Sands se așeză în fața lui.

— E totul bine? Ai de toate la cantonament.

— Da.

— Când ai ajuns?

— Aseară.

— Te-ai întâlnit cu cineva de la ambasadă?

— Încă nu.

— Ce servim azi?

— Colonele, dă-mi voie să încep imediat întrebându-te ceva despre San Marcos.

— Înainte să mâncăm?

— Trebuie să înțeleg ceva.

— Sigur.

— I-ai dat cumva ordine maiorului?

— Ce maior?

— Lui Aguinaldo? Maiorul? – ultima dată când ne-am văzut.

— Așa-i. Casa Del Monte. San Carlos.

— San Marcos.

— Așa-i.

— Aguinaldo? Filipinezul?

— Da. Filipinezul. Nu. Nu aveam niciun filipinez sub ordin.

— Dar neamțul? Era de-al tău?

— Secția Politică din Manila îi coordonează pe toți. Eu nu sunt Secția Politică. Sunt doar un câine beteag pe care nu se pot îndura să-l împușțe.

— Bine. Atunci, nu insist.

— Nu, nu. Ai început, așa că nu te opri. Care-i problema?

— Poate că nu-i treaba mea.

— Spune-mi. Lucrăm împreună. Să rezolvăm problema.

— Bine. Atunci, ce-mi poți spune de Carignan?

— De cine?

— Carignan, domnule. Preotul din Mindanao.

Abia acum, unchiul lui înțelegea cât era el de serios.

— O, da, zise colonelul. Părintele Carignan. Colaboratorul. Cineva l-a scutit de chin.

— Cine?

— Dacă-mi amintesc bine, operațiunea aia a pornit din ordinul Armatei Filipineze. Așa am înțeles noi din raport.

— Eu am scris raportul. Am mers pe măgar tot drumul până la postul secundar Vocea Americii de lângă Carmen și am trimis un raport codificat la Manila pentru a-ți fi trimis ție, cum am primit instrucțiuni. Și am amintit doar de armata locală – am amintit-o doar în trecere.

— Sunt încredințat că a fost o operațiune a Armatei Filipineze. Și mai cred și că a fost condusă de prietenul nostru Eddie Aguinaldo. Și am avut toate motivele să credem că acest Carignan era implicat în transferul de arme către și în rândul grupărilor de gherilă musulmane din Mindanao.

— Preotul a fost ucis de o săgeată. *Sumpit,* i se spune.

— E o armă indigenă.

— N-am văzut așa ceva decât în mâinile neamțului ăluia de la Casa Del Monte.

— Înțeles.

— Nu tu-l comandai pe neamț.

— Am spus deja că nu.

— Eu te cred.

— Nu-mi pasă dacă mă crezi sau nu.

— Du-te-n pizda mă-tii, domnule.

— Înțeles.

În timp ce colonelul se gândea la un răspuns, plimbând un deget, un deget tremurat, pe buza paharului, înverșunarea lui Skip se înmuie. Își întărise sufletul pentru acest atac. Dar nu se așteptase să lovească în carne vie.

— Păi, zise colonelul, mă repet, dar care-i problema?

— Îmi fac pur și simplu griji, reuși Sands să spună.

Un moment, colonelul nu zise nimic altceva. Înflăcărarea lui Skip se stinsese. De ce nu știuse oare că-l poate răni pe uriașul acesta? Atâta ignoranță față de bărbații aceștia mai în vârstă: De ce n-am eu un tată?

Colonelul zise:

— Uite ce-i. Lucruri de astea se întâmplă rar, dar se întâmplă. Numele cuiva este menționat de mai mult decât o singură sursă, cineva își face o idee, cineva transmite un raport, cineva vrea o aventură – știi cum merge asta, nu? – și cât ai zice pește uite unde ajungem. Faptul că ai fost martorul genului ăstuia de mizerie se va dovedi a fi o experiență de neprețuit, Skip.

— Aș spune că n-am fost doar un simplu martor.

— Ideea mea e că ai văzut forța bestiei în spinarea căreia ne aflăm. Ai grijă cum o strunești.

Fața lui de buldog părea să vorbească despre o tristețe anume. Colonelul sorbi din băutură.

— Fișele mele sunt în siguranță?

— Da, domnule, sunt.

— Cum ți-a plăcut Monterey-ul?

— Incredibil de frumos.

— Comandă-mi un hot-dog în vietnameză.

Un chelner turna apă. Sands i se adresă.

— Spune că e cu autoservire și te roagă să te servești singur.

— Remarcabil. Dar „autoservire” am înțeles și eu. Și ai făcut cunoștință cu Hao Nguyen.

— Hao? O, așa-i.

— Te-a așteptat la Tan Son Nhut. Ai vorbit în vietnameză cu el?

— Da, domnule, am vorbit.

— Ți-e foame?

— Cred că o să comand ceva din meniu.

— Skip.

— Da, domnule.

— O să ne simțim aiurea pentru că am discutat verde-n față unul cu celălalt? Pentru că eu nu vreau asta. Nu putem permite asta.

— Bine. Apreciez ce spui.

— Bun.

Colonelul se duse la bufetul cu autoservire.

Se întoarse ținând în mână un bol de crabi în sos alb; se așeză și înghiți câteva bucăți aproape fără să le mestece. Luă o dușcă zdravănă din băutură.

— Dar Rick Voss – Voss? Era la dormitor aseară?

— Rick Voss? Nu.

— O să-l întâlnești curând. Prea curând.

— Ne-am întâlnit la Clark înainte să plec. Mă căuta.

— Serios?

— În principal ca să întrebe de tine.

— Și ce-l interesa?

— Voia să vorbim despre un articol pe care spunea că l-ai trimis la revistă.

— Mă doare-n cot de tinerii ăștia cocoloșiți. Cei de față se exclud.

— Sper și eu.

I se păru că-l aude pe unchiul lui cum suspină.

— Îți spun, Skip, lumea s-a întors și m-a dus în întuneric. Tocmai săptămâna trecută am primit o scrisoare de la verișoara ta Anne – (Anne, fata colonelului) – și a început să folosească ideile

socialiștilor de colegiu, îți vine să crezi? Mi-a scris: „Cred că ar trebui să te intereseze motivele pentru care guvernul nostru s-a implicat în Vietnam”. Se vede cu un beatnic, un mulatru. Mama ei s-a temut să-mi spună. A trebuit să aflu de la unchiul tău Ray. Motivele guvernului nostru? Iisuse Hristoase. Ce motiv mai bun poate avea guvernul decât să-i înfrângă pe comuniști cu orice ocazie?

Skip și-o amintea pe Anne Sands stând pe vine pe trotuar într-un costumaș cu carouri, jucându-se cu o mingiuță roșie și culegând fise de pe jos; își putea aminti fără probleme imaginea lui Anne sărind coarda, cu codițele zburând în aer, cântând cu avânt și executând fără greș mișcările din picioare. Îl înfuria să audă de scrisoarea ei, însă lipsa ei de patriotism era doar un motiv secundar – tonul ei jignitor era specific adolescenței… Dar un beatnic mulatru?

— Ei, făcu acum colonelul, să ne înveselim și să facem cunoștință cu cineva.

Arătă cu degetul spre persoana la care se referea în timp ce aceasta se apropia, un tânăr costeliv în pantaloni militari și cămașă în carouri foarte colorate, descheiată, lăsând să se vadă un tricou oliv.

— Sergentul Storm, zise Skip.

— Îl cunoști?

— M-a așteptat aseară la aeroport.

— Da, da, da, spuse colonelul. Jimmy, stai jos. Vrea vreunul dintre voi să bea ceva?

Skip refuză și Jimmy spuse:

— Bere americană.

Skip îl vedea pe Jimmy pentru prima dată la lumina zilei. O față arsă de soare și ochi luminoși, mici, ageri, de aceeași culoare cu ochii lui – catalogați în actele sale drept „căprui”. Avea tatuaje spectaculoase și câțiva dinți. Pe maiou era imprimat: STORM B.S.

Colonelul îi făcu semn chelnerului, comandă o bere și un whisky cu sifon și spuse:

— Ei, acum, iată un gest respectuos: Jimmy își încheie nasturii la cămașă pentru noi. Cred că aduci o ofensă ce ar putea atrage după sine o detenție la bord cu cămașa aia.

— Sunt de-o eleganță nebunească.

— Și te prezinți în public cu cămașa scoasă din pantaloni.

— Nu sunt în uniformă.

— Cred că asta e ofensa.

Storm întrebă:

— Ai mâncat deja, Skipper?

— Nu încă, mărturisi Skip.

— Skip spune că l-ai așteptat la aeroport aseară. Îți mulțumesc pentru asta.

— Cu plăcere.

— Și Skip mai spune că s-a întâlnit cu Voss. Voss l-a căutat la Clark înainte să ajungă aici.

— Nu-mi strica plăcerea de-a bea o bere cu discuții ciudate, zise Jimmy.

— Voss l-a întrebat de un articol la care lucrez, continuă colonelul, apoi se întoarse spre Skip: Mi l-am retras de la publicare. Îi lipsea o temă centrală, iar asta nu-i decât cea mai mică problemă. Mă învârteam în jurul cozii și nu ajungeam nicăieri. Făceam doar valuri. Ce ți-a spus mai exact? Voss.

— M-am cam luat de el înainte să intrăm ca lumea în subiect.

— Ți-a explicat despre ce era vorba în articol?

— Nu. Pot să-l văd?

— Ce zici, mă ajuți să-l scriu?

— Nu știu. Dacă-mi arăți ciorna…

— Numai s-o găsesc. Era o lucrare cam dezlânată. Am găsit-o într-un sertar după un an și nu mi-am mai putut înțelege ideile.

— Păi, făcu Jimmy, asta se-ntâmplă dacă stă un an într-un sertar.

— Uite ce-i, nu eu am trimis ciorna aia la revistă. Voss a făcut-o din proprie inițiativă.

— Nu și-a depășit atribuțiile cu asta?

— Ba bine că nu. E un act de sabotaj. Ce ți-a mai spus? La Clark, vreau să zic?

— Păi, să vedem, zise Skip. A vorbit despre interesul tău pentru un meci de fotbal.

— Notre Dame cu Michigan State. Incredibil meci. Foarte educativ. Încerc să obțin o filmare a lui și să pun la punct o prelegere. Mi-ar plăcea să le-o prezint soldaților. Aici, oamenii ăștia sunt cu moralul la pământ. Pământul însuși degajă un iz care te scoate din minți. Skip, ăsta nu-i doar un loc diferit. E o lume diferită sub ochiul unui Dumnezeu diferit.

— Asta începe să fie o obsesie filosofică recurentă, zise Jimmy.

Skip spuse:

— Obsesiile filosofie aduc victoria în războaie.

— *Touché,* zise Jimmy.

Sands spuse:

— *Touché*?

— Cum stai cu franceza? întrebă colonelul.

— E permanent în lucru, îl asigură Sands.

— Eu și Skip ne-am lăsat purtați de amintiri, zise colonelul. Nu l-am pus la curent cu evoluția lucrurilor.

Jimmy întrebă:

— Pot să mănânc ceva înainte?

— Dă-i bătaie. Eu mă duc la toaletă.

Amândoi bărbații se scuzară și Jimmy se întoarse în scurt timp cu o farfurie într-o mână și o baghetă mare de pâine în cealaltă. În timp ce Storm încerca să mănânce, Skip îl interogă după tipicul Agenției: lasă-l pe om să-și aprindă o țigară, dar pune-i întrebări atât de repede, încât să n-o poată fuma.

— De unde ești, Jimmy?

— Din Carlyle Country, Kentucky. Nu mă mai întorc acolo niciodată.

— Numele tău este B.S. Storm?

— Corect. Billem Stafford Storm.

— Billem?

— B-I-L-L-E-M. Era porecla bunicului. Tatăl mamei mele, William John Stafford. Nu te lămurește cu nimic, bătrâne, e doar o aiureală pe care nici n-ai ști de unde s-o apuci. La început te nedumerește și mai apoi te induce în eroare.

— Și nu ți se spune Bill?

— Nu.

— Sau Stormy.

— E bine Jimmy. La Jimmy răspund.

Skip spuse:

— Lucrezi la serviciul militar de informații?

— La Operațiuni Psihologice. Exact ca tine. Vrem să transformăm tunelele alea într-o zonă de tortură psihologică.

— Ce tunele?

— Tunelele Vietcong din Cu Chi. Mă gândesc la substanțe psiho-active inodore. Scopolamină. LSD, bătrâne. Ceva ce ți se infiltrează în organism. Jigodiile alea or să iasă buluc din găurile lor cu creierii făcuți terci.

— Mamă!

— Operațiunile Psihologice se ocupă în principal cu găsirea soluțiilor neobișnuite, bătrâne. Ducem o idee atât de departe, încât face implozie. Ne aflăm pe muchia realității înseși. Exact acolo unde aceasta se transformă într-un vis.

— Rick Voss nu e de la Operațiuni Psihologice, așa-i?

— Mnu.

— Dar cooperați cu el în mod regulat?

— „Ține-ți prietenii aproape, iar dușmanii și mai aproape.”

— Cine a spus asta?

— Colonelul.

— Ei, da’ precis a citat pe cineva.

— S-a citat pe sine.

— Așa face de obicei.

— Voss e un pezevenchi perfid.

— Atunci e bine că-i de partea noastră.

— De partea cui? Într-un mediu lichid, părțile se amestecă.

— Îl citează pe Attila Hunul sau pe Iulius Cezar.

— Cine? Voss? Oh.

— Colonelul.

— Așa-i. Și fișele alea, bătrâne. Alea-s tot schepsisul? Tot Arborele de Fum?

— O, câte puțin din fiecare.

Skip îl lăsă să mănânce. Storm își luase crabi și cartofi pai tăiați subțire, pe care îi mânca cu degetele. Întrerupse liniștea întrebând:

— Crezi că tipii care au aruncat bomba peste Hiroshima au avut remușcări mai târziu?

— Nu, n-au avut, răspunse Skip pe un ton aproape confidențial.

— Uite că vine șefu'.

Când colonelul li se alătură, Skip spuse:

— Jimmy-mi zice că-l interesează tunelele.

Colonelul ținea în mână o cutie de Budweiser și un pahar gol. Turnă atent lichidul în pahar, sorbi spuma și luă o gură zdravănă înainte să spună:

— Drept grăit-ai. Acuma faptele așa cum sunt ele. Sergentul Storm este agentul de legătură al Operațiunilor Speciale cu CDCIA[15], iar eu sunt agentul de legătură al CDCIA cu Operațiunile Speciale. Împreună, eu și sergentul coordonăm un program foarte mic și strict, intitulat „Labirintul". Cartografiem tunele. Sunt sigur că ai auzit de tunelele Vietcong.

— Sigur.

— Astăzi, tunelele aparțin Vietcongului. După ce le vom fi cartografiat, statutul lor se va schimba.

— Cartografiere. Asta sună mai mult a strângere de informații. Sau a misiune de recunoaștere.

— Ei, acum, zise colonelul. Am spus că Labirintul este un program strict, dar parametrii misiunii noastre sunt foarte elastici. Aș spune că

operăm fără constrângerea absolut niciunui parametru.

— Dar… Operațiunile Psihologice?

— La drept vorbind, avem un pluton de recunoaștere. Și o zonă de aterizare permanentă, pe care nu avem voie s-o numim bază.

— Adică cine are?

— Eu. Și e întreținută de-o grupare de infanteriști numai unu' și unu'.

Lui Skip îi urcă tensiunea.

— Normal, sunt în serviciul tău.

Îl furnicau mâinile și, brusc, nu mai transpira deloc.

— William, cred că acum avem în desfășurare ceva în care tu vei juca un rol foarte important. Un rol esențial. Dar rolul tău nu începe decât la prânz. Mă tem că ceea ce-ți voi cere să faci acum implică o lungă așteptare.

— Unde să aștept?

— Avem o vilișoară în junglă.

Veselia lui Skip dispăru pe dată.

— O vilă.

— Nu i-aș cere asta nimănui altcuiva.

Skip se forță să spună:

— Mă duc oriunde mă trimiți.

— Cred că ne place de omul ăsta, zise Jimmy.

— Într-o lună te instalăm definitiv. Între timp, dacă vreunul din grupul nostru are nevoie de tine aici, în Corpul Cinci de Armată, să știi că te afli și în serviciul lor.

— Prea bine.

Jimmy spuse:

— Vrem să transformăm tunelele alea într-un iad pe pământ.

— Jimmy a făcut școala de minerit.

— Glumești.

— Face parte dintr-un plan de ansamblu, îl asigură Jimmy.

— Ai absolvit?

— Nu, futu-i, zise Jimmy. Ți se pare că am moacă de absolvent?

După cafea, în timpul căreia Skip luă prânzul – o chiflă dulce albă și gâlmoasă ca dispoziția sa –, Storm îi duse pe bancheta din spate a Chevroletului la hotelul Continental, unde colonelul avea o cameră la parter, în spate, departe de holul zgomotos de la intrare. Evident, o avea rezervată permanent – cutii cu cărți și discuri cu muzică, o mașină de scris, un fonograf, o masă de lucru, o altă masă cu rol de bar. Colonelul puse un disc să se învârtă.

— Asta e *Peter, Paul and Mary in Concert.* Ascultați piesa asta.

Și se aplecă deasupra aparatului, miji din ochi și cu degetele lui groase așeză brațul la începutul versiunii acelui trio a piesei „Trei corbi”, balada melancolică despre un cavaler decăzut și iubita lui oropsită de soartă. Rămaseră în tăcere, Skip și Jimmy fiecare la o masă, ascultând muzica, în timp ce colonelul își schimbă pantalonii și cămașa. Dispoziția lui, dispoziția pe care i-o dăduse Skip, trecuse. Se așeză pe pat și își strecură picioarele într-o pereche de papuci de casă, spunând:

— Misiunea aia din Mindanao. Acela a fost un raport bun. Știi ce mi-a plăcut cel mai mult la el?

Apoi făcu o pauză.

— Nu, zise Skip, nu știu.

Îl enerva obiceiul colonelului de-a aștepta răspuns la întrebări retorice.

— Mi-a plăcut că nu ai amintit de mine.

— Cred că aveam motive legitime să nu spun totul.

— Cred că ai o discreție instinctivă, zise colonelul.

— Am presupus că tu vei citit primul raportul.

— Primul și ultimul, băiete. Asta era intenția, în orice caz.

— Am presupus că-mi vei spune dacă-ți trebuie mai multe detalii.

— Băiatul ăsta știe ce are de făcut, spuse Jimmy, așezându-și brațul pe speteaza scaunului lui Skip. Știe cum să se miște.

Colonelul se uită direct la Jimmy și spuse:

— Băiatul ăsta e din familie în toate sensurile cuvântului.

— Mesaj recepționat, îl asigură Jimmy.

— Prea bine, atunci. Colonelul se ridică în picioare și spuse: Ghici cine a venit în avion cu mine de la Cao Phuc? Bunul nostru locotenent.

— Screwy Louie[16], zise Jimmy.

— Ei, ei. Nu fi nerespectuos.

— Asta ar trebui să scrie pe ecusonul lui. Infanteriștii îi spun „Screwy Loot[17]".

— Probabil că e-n hol.

— Screwy Louie a primit o muie.

— Ei, Skip, e vorba de infanteria americană. Dă-mi voie să-ți propun să nu ne judecăm aliații.

— Vorbește despre locotenent, zise Storm, nu despre mine.

— N-am nimic cu armata. Și eu sunt ofițer cu vechime în forțele aeriene ale armatei. Dar infanteria nu mai e ceea ce era odinioară.

— Cel puțin n-a irosit astea șase luni, ca apoi să plece fluierând, zise Storm.

— E adevărat că a stat cu noi. Screwy Loot, așa-i spun colegii?

— El însuși pare să fie o operațiune psihologică.

— Acum, tinere William, spuse colonelul, scormonind în sertarul biroului, am documentul tău.

Îi aruncă nepotului său un pașaport maro.

Skip îl deschise și-și văzu propria față uitându-se la el de deasupra numelui William French Benét.

— Canadian!

— Chiria ți-o plătește Consiliul Ecumenic Canadian.

— N-am auzit niciodată de ei.

— Nu există. Te afli aici cu un grant din partea consiliului. Traduci Biblia sau ceva de genul ăsta.

— Benét!

Colonelul spuse:

— Haide, Benét, vino să bem niște cafea.

În holul mare și agitat de la intrare se așezară în scaune de răchită sub unul dintre multele ventilatoare pornite. În jurul lor cerșetori și copii ai străzii se târau la picioarele exilaților și combatanților – în sfârșit, un bun câștigat al vremurilor de război, un hol elegant plin de povești, ticsit de spioni și trădători, oameni dezrădăcinați și depersonalizați. Afaceri întocmite în șase limbi, întâlniri sinistre, zâmbete false, priviri estimând șansele. Psihopați, rătăcitori, eroi. Minciuni, cicatrici, măști, intrigi perfide. Asta voia el – nu cine știe ce vilă în sălbăticie.

Plin de tristețe, îl întrebă pe colonel:

— O să ne întâlnim în junglă?

— Categoric. Te instalăm cu tot ce trebuie. Ai nevoie de ceva aparte?

— Chestii obișnuite. Pixuri, niște hârtie, genul ăsta de lucruri. Cele obișnuite.

— Cutter. Clei de cauciuc.

— Foarte bine. Minunat.

— Îți fac rost și de o mașină de scris. Vreau să ai o mașină de scris. Și o mulțime de panglici.

— O să-ți scriu memoriile.

Colonelul spuse:

— Căldura asta te-a făcut irascibil.

— Pot fi dezamăgit o jumătate de oră?

— Haide, ar fi mai rău dacă ai rămâne în Saigon și ai lucra pentru grupul nostru. Au cincizeci de posturi de interogare în Sud. Sunt munți întregi de rapoarte de verificat. Totul rămâne pe pământul țării ăsteia. Te-ar băga într-o văgăună și te-ar pune să faci verificări încrucișate până când ți-ar ieși pe urechi. E mai bine să fii aproape de sate și să-i cunoști pe oameni – pământul pe care purtăm războiul. Te trimitem undeva într-un loc frumos,

nu te teme. Și până la urmă o să faci lucruri importante pentru noi.

— Te cred, domnule.

— Ai vreo nelămurire?

— Despre fișe.

— Spune.

— Ce înseamnă expresia „Arborele de Fum”?

— Deci ai ajuns cu fișele până acolo.

— Nu. Doar că am auzit expresia azi.

— Doamne, făcu Storm. Eu am rostit-o, dar mă gândeam că suntem toți în aceeași oală aici, înțelegi?

— E din familie, îi aminti colonelul.

— Deci care-i semnificația? întrebă Jimmy. „Arborele de Fum”.

— O, Doamne, nici nu știu de unde să încep. E de-un lirism stânjenitor. E pompos.

Skip spuse:

— Asta nu pare să-ți stea în fire.

— Să fiu poetic sau pompos?

— Să fii stânjenit.

Jimmy spuse:

— Iată întrebarea: Cine a spus „Ține-ți prietenii aproape, iar dușmanii și mai aproape”?

— Ăsta e cumva un interogatoriu? zise colonelul. Atunci, hai să bem un cocteil.

Băură cocteilurile într-o suită de localuri și mai zgomotoase și infame, aflate în principal pe strada Thi Sach, într-un semiîntuneric de tavernă unde în timpul unei singure piese de tonomat epoci întregi îți treceau prin fața ochilor ca niște eșarfe. În fiecare dintre aceste localuri, Skip trase de o bere și încercă să rămână atent, deși în jur nu se întâmpla nimic: erau doar piese pop și animatoare mititele fără pic de veselie pe chip. Se simțea zăpăcit, nu știa de ce nu se ducea acasă. La un moment dat, nu observase când, locotenentul li se alăturase, cel pe care ei îl numeau Screwy. Chiar arăta ca un țicnit – față încordată, ochi intenționat căscați, de parcă mesajul lui pentru lume ar fi fost:

Uitați-vă la mine, voi m-ați transformat într-un copil sperios. Fără doar și poate, un om taciturn. Între timp:

— Vă zic eu ce-l trădează pe Voss, spunea colonelul. Prima dată când m-am întâlnit cu el am stat la niște beri San Miguel în Manila. Și-a comandat și el una și nici nu s-a atins de ea. A rămas la piciorul lui ca un trofeu.

Skip spuse:

— În prezența mea a băut jumătate.

După care se asigură că-și continuă declarația cu o gură de bere.

Screwy Loot părea hipnotizat de genunchii unei animatoare care se mișcau, la un metru de el, pe ritmurile caraibiene ale lui Desmond Dekker în timp ce sergentul Storm îi urla în ureche:

— Nu-i mare brânză nici dacă învingem, nici dacă pierdem în chestia asta. Trăim într-o epocă post-distrugere, bătrâne. O să fie un eon extrem de scurt. În ciclul ectoplasmic în care liderii umanității sunt toți legați inconștient ei între ei și ei cu masele, bătrâne, s-a luat decizia unanimă la scară mondială de-a distruge planeta și de-a trece la una nouă. Dacă lăsăm să se închidă ușa asta, o alta se va deschide.

Locotenentul nu-i dădea atenție.

Și colonelul părea surd la aiurelile lui Jimmy. Bău lung din al enșpelea pahar de whisky cu sifon și anunță:

— Pământul este mitul lor. Dacă intrăm pe pământul lor, intrăm în sufletul lor ca națiune. Asta înseamnă infiltrare adevărată. Poate că există tunele, dar sunt categoric pe tărâmul Operațiunilor Psihologice.

Skip nu-și dădea seama dacă discutau serios sau doar îl luau peste picior pe locotenent.

— Hei, făcu Jimmy, vreau să m-apuc să studiez sunetele. Oamenii pot fi alergici la sunete. Oare poate întregul substrat al unei generații să fie alergic la un set de vibrații?

— Iartă-mă, spuse Skip, „substrat”?

Colonelul spuse:

— Eu, unul, sunt alergic la focul de arme cu anumite calibre. La vuietul elicelor de elicopter la anumite viteze de rotație.

Locotenentul, pe nepusă masă, deschise gura:

— Știți ce mă întristează pe mine mai presus de orice? Gradul anterior neatins de balivernele pe care suntem forțați cu toții să le înghițim, și asta fără răgaz, futu-i.

— Iartă-mă, spuse Skip, „anterior”?

— Ceva te face să vezi lucrurile distorsionat, îi puse Jimmy locotenentului. Poate de vină e percepția ta asupra felului în care te văd superiorii – însă ei nu te văd deloc la momentul acesta, așa că e o percepție a nonpercepției, bătrâne, adică o percepție nulă, care nu e nimic, bătrâne.

Colonelul se plânse de probleme conjugale.

— Ea spune că certurile noastre sunt „dispute domestice”. E obscen – nu-i așa că e obscen? – să iei în discuție ceva ce pui la suflet și să-l numești „dispută domestică”. Tu ce părere ai, Will?

Nu-l văzuse niciodată pe colonel atât de beat.

La un moment dat în succesiunea nesigură a evenimentelor o femeie îl prinse de braț deasupra cotului și spuse:

— Tare! Tare! Hai să ne futem, vrei?

Ca să vezi! Ce tarif cerea? Dar el își imagina subțirimea ei tristă, vesela ei teroare lingușitoare sau teroarea ei amară, în funcție de cum voia să-și ascundă teroarea… Altă femeie dansa încet lângă tonomat, cu mâinile pe lângă corp, cu bărbia în piept, nefăcând măcar o încercare de-a se vinde.

— Nu, mersi, spuse el.

Fața colonelului se ridică înaintea lui ca o lună bolnavă.

— Skip.

— Da.

— Ți-am promis cumva o tărie?

— Da.

— Vrei o tărie?

— Da.

— Salut, atunci, domnule.

— Salut.

Un bec pocni într-un colț. Colonelul părea să-l recunoască pe fotograf și se îndreptă spre el. Erau într-un local oarecum elegant, cu aer condiționat. Locotenentul lua notițe pe șervețele ude cu un pix în vreme ce Jimmy îi vorbea înflăcărat la ureche. Colonelul se întoarse cu un aparat de fotografiat în mâini.

— O să ne facă și nouă cópii când își primește filmul înapoi. Stai drept, Skip. Îndreaptă spatele, hai. Tânără domnișoară, ieși din cadru, te rog. Asta-i pentru familie.

Flashul, luna în derivă.

— O s-o trimit familiei. Mătușa ta Grace a cerut o poză. Sunt toți foarte mândri de tine. L-am iubit toți foarte tare pe tatăl tău, spuse el și Skip răspunse cu o întrebare:

— Cum era tata?

Urmă una dintre cele mai importante discuții din viața lui.

— Tatăl tău avea onoare, avea curaj, îi spuse unchiul lui, și dacă ar fi trăit destul de mult ar fi dobândit și înțelepciune. Dacă ar fi trăit s-ar fi întors probabil în Midwest, pentru că acolo locuiește mama ta. Cred că dacă ar fi trăit ar fi devenit om de afaceri, unul bun, un element activ în comunitatea lui. Cred că s-ar fi ferit categoric de funcții oficiale, guvernamentale.

Da, da, și-ar fi dorit Skip să spună, dar pe mine mă iubea, mă iubea?

În timp ce din tonomat se auzeau trompetele lui Herb Alpert, colonelul ignoră muzica și cântă pe o voce de bariton indusă de whisky, îngroșată și mai tare de trabucuri:

„L-a-ngropat cân' îl iubea nespus,
Jos în vale, hei jos, la vale

A murit și ea pân' la apus,
Într-o vale.

Domnu-i ia pe toți
Oameni breji, plini de curaj,
La apus, tot, tot, tot la apus."

Skip ieși din a unsprezecea tavernă din seara aceea și puse capăt primei sale zile în Vietnam; se îndepărta pe jos de Thi Sach, având doar o vagă idee despre locul unde fusese cazat, prin îmbulzeală, prin fumul grunjos de eșapament, pe lângă suflul barurilor și interioarele lor zbuciumate. Ce cântece se auzeau? Nu-și dădea seama. Într-un loc – un hit american recent, „When a Man Loves a Woman", apoi muzica se transforma de câte ori trecea pe lângă o intrare anonimă și putea la fel de bine să fie orice. Se tocmi cu un taxi-ciclist care-l duse de cealaltă parte a râului și-l lăsă pe strada Chi Lang. Acolo, pe aleile mai tăcute, inspiră aburul florilor și al putregaiului, al fumului de cărbune, al mâncărurilor prăjite și auzi vuietul îndepărtat al avioanelor și ropotul elicopterelor de luptă și chiar și bombele de cinci sute de kilograme explodând la distanță de treizeci de kilometri, nu atât un sunet, cât un fapt intrinsec – era acolo, îl simțea, îi bubuia în suflet. Cum trebuie să fie sub acele bombe – sau deasupra lor, lăsându-le să cadă? Înspre vest, dungi roșii brăzdau cerul. Asta-și dorise el. Pentru asta venise. Să fie aruncat în forjă, o evidentă nouă ordine – o „diferită slujire" –, unde teoriile ard cu totul, unde problemele de moralitate devin realitate palpabilă.

La Ton Son Nhut, cu o după-masă în urmă, fusese martorul unei activități aeriene incredibile, o sumedenie de avioane de luptă și bombardiere aterizau și decolau, iar avioane de transport de dimensiunea unui munte deșertau arme grele, mari

cât un cal. Cum ar putea ei să nu câștige războiul ăsta?

Găsi ușa vilei. Nu era încuiată.

Înăuntru, la bar, stătea Rick Voss. Acesta spuse:

— Bun venit în micul nostru spectacol dement.

— Seara bună și ție.

— Ne-ai găsit.

— Și tu stai aici?

— Întotdeauna când sunt în Zona Crepusculară. Martini? Îl prepar eu.

— Tocmai am încheiat jumătate de seară încercând să nu mă îmbăt.

— Bun venit în a doua jumătate.

— Vreau să merg la culcare.

— Ai petrecut cu colonelul?

— Numa' puțintel.

— Te-a înhățat? Te-a însărcinat cu o misiune?

— Încă nu.

— Am ceva pentru tine. Ceva care să te țină ocupat.

— Slavă Domnului, zise Skip.

— Doar ca să te ținem aproape, spuse Voss și-i prepară un martini surprinzător de rece.

•

Asaltați de căldura toropitoare, cu mâinile libere ridicate la ochi pentru a se apăra de lumina orbitoare, soldatul de categoria întâi James Houston și alți doi oameni noi din echipa de recunoaștere Echo își aruncară sacii prin gang pe pistă, și-și croiră drum spre scena ridicată într-un hangar mare, deschis. Se așezară pe echipament și băură Cola până când veniră doi caporali care păreau informați în privința lor.

Niciunul dintre caporali nu-i salută pe cei trei soldați. Își continuară conversația în timp ce-i conduceau pe noi-sosiți la un camion M35 suficient de mare ca să poată transporta un pluton întreg. Unul îi spunea celuilalt:

— Eu am cerut în mod explicit să fiu cuplat cu Carson și ei pe cine mi-au trimis? Pe tine. Iar asta

înseamnă că spun: Da, du-te-n mă-ta, să nu te prind prin Long Time, ăla-i barul meu.

— Adică tu ești singura persoană din iad care poate intra în Long Time. Ești singurul lor client de pe planetă.

— Nicio supărare.

— Ba-i cu supărare, cu mare supărare.

— Ei, atunci, cu supărare să fie. Da' să nu-ți văd fața în barul meu. Astea-s ordinele voastre? continuă el, acum adresându-se celor trei sosiți.

James luase hârtiile de la toți trei și le ținea strâns într-o mână transpirată.

— Vă dați seama că n-o să vă primiți banii, nu?

— De ce? Ce-i cu hârtiile noastre?

— Nimic. Sunt vraiște.

Celălalt spuse:

— Toate se învârt în jurul lumii, apoi vi se-nfig pe gât în jos și pe cur în sus.

Cele două gazde urcară în față, în cabină, iar nou-veniții în spate, într-o hrubă acoperită cu prelată, cât mai departe de capătul deschis. Porniră hurducăit la drum și lăsară în urmă imaginea pistei de avioane, talmeș-balmeșul de lăzi, halele de tablă, vehiculele, aeronava, apoi orașul, clădirile în culori țipătoare, străzile pline de oameni care nu-și dădeau seama ce ciudat arătau și îi întâmpină vegetația specifică zonei. James se antrenase pentru lupta în junglă în Carolina de Sud și în Louisiana, dar numai în timpul toamnei și al iernii. Picioarele îi fierbeau în bocanci. Își dădu casca jos. Era o zi înnorată, dar lumina care intra prin deschizătura prelatei îl împiedica să-și țină ochii deschiși. Îl cuprinse o moleșeală maronie și dormi până când camionul sări de pe roți și în jurul lui se auzi bubuit de explozii. Fisher și Evans se aruncaseră deja pe burtă între sacii cu obiecte personale. James căzu peste ei. Camionul se oprise. Portierele se trântiră. Cei doi din față urcară acum pe bara din spate și mijiră ochii înăuntru la cei trei soldați căzuți claie peste grămadă.

— Ți-am spus că-s homo, zise unul dintre ei.

Celălalt își luă țigara din gură și atinse cu ea ceea ce părea a fi fitilul unei salbe de petarde, pe care o aruncă apoi între ei. O nouă detunătură asurzitoare, zguduitoare. Cei doi glumeți dispărură. Vehiculul se puse din nou în mișcare. Cei trei soldați erau îngroziți de răutatea glumei. James aproape că plângea de teamă și Evans spuse:

— Dacă am avea arme l-am putea împușca pe ăla în ceafă și am putea să-l lăsăm să moară, nu știe asta?

— Iisuse, Doamne! strigă Fisher.

Lovi furios cu piciorul în peretele cabinei. Camionul se opri din nou.

— Uite ce ai făcut? plânse Houston. Acuma nebunii ăștia or să ne omoare!

Doar unul – Flatt – își făcu apariția în spate.

— Soldat! țipă el. Soldat de căcat! Păzea!

Pe rând, le aruncă trei cutii de bere Budweiser.

— A fost o glumă proastă, recunoscu el.

— A naibii de proastă, zise Fisher.

— Ei, în orice caz, alea-s adevărate Bud-uri americane cu cleme. Beți-le și nu fiți supărați.

Fisher își continuă rolul de purtător de cuvânt:

— *Ba* suntem supărați! Iisuse, Doamne! *Ce* ești tu, *spion* Vietcong din Armata Vietnamului de Nord?

Își desfăcu berea și spuma sări peste tot și el strigă:

— Futu-i!

— Facem un ocol de relaxare, spuse bărbatul. Ați avut vreodată parte de-o fofoloancă de gălbejită?

Cei trei se reașezaseră acum înapoi pe bănci. Nu răspunse nimeni.

— Repet: ați avut vreodată parte de-o fofoloancă de gălbejită?

Ei continuară să mediteze la întrebare.

— Cred că acum v-am reținut atenția, zise Flatt. Sări de pe bară și își reluară drumul.

— Iisuse, Doamne! făcu iar Fisher.

— Nu mai spune Iisuse Doamne, îl apostrofă Evans.

— Și ce să spun?

— Nu știu. De unde să știu eu?

James puse cutia cu bere jos, între picioare, și o desfăcu. Scăpă clema în cutie. Duse cutia la gură și bău Budweiser cald până când clema îi atinse limba. Continuă să soarbă din deschizătură.

Izbucni o furtună, lăsând impresia unei cataracte vreme de cinci minute, după care se retrase. Apoi se lăsă ceața. Se respira greu. James alunecă pe bancă spre spatele camionului și riscă o privire afară, la Războiul din Vietnam – ploaia cădea de pe frunze uriașe, vehicule deformate, oameni mărunți – camionul intră într-o treaptă de viteză inferioară, motorul urla, noroiul fierbea sub roțile mari – oameni desculți pășeau pe marginea drumului, fețe maronii în trecere, făgaș după făgaș după făgaș, berea i se agita în stomac. Se șterse pe față cu poalele cămășii, apărându-și fruntea cu mâna și privind apusul, când acesta coborî sub nivelul norilor, făcând culorile lumii să pară deopotrivă sumbre și puternice. Intraseră pe o șosea. Toate plantele de pe margine păreau moarte. Cimentul dobândise o tentă roșiatică de la noroiul care-l acoperea. Tot soiul de vehicule foloseau drumul: biciclete, scutere și mașinării mai mari create aparent exact pe baza acestor mijloace de transport cu două roți, căruțe trase de boi și cărucioare de mână, dar și localnici pe jumătate goi cu pălării conice pe cap, apăsați de poveri mari. Camionul înainta spre est de-a lungul drumului claxonând des, mergând în zigzag, frânând și accelerând. Un timp se mișcară atât de încet, încât o căruță reuși să țină pasul cu ei în spate și James se uită îndelung la fața tâmpă, profund înțelegătoare a unui bivol de apă.

Întunericul se lăsă fără veste. Un timp, traficul se rări foarte tare, apoi camionul păru să încetinească, intraseră sau erau aproape de-un oraș. Se opriră în fața unei structuri clădite în principal din bambus, cu o tablă în față luminată slab de un bec roșu pe care scria COCA-COLA și LONG BRANCH SALOON. Plutind în norul lui roșu, localul părea zăpușitor, igrasios, misterios, stingher. Înăuntru bubuia muzica. Houston se aplecă afară, se uită în față și văzu la distanță activitate frenetică, structuri umbroase și luminițele mișcătoare ale bicicletelor. Între locul unde se aflau ei și locul acela se întindea însă o porțiune întunecată.

Gazdele – sau răpitorii – lor se apropiară. Flatt spuse:

— Jos din camionul meu.

— Serios? făcu Houston.

— Las-o mai moale, Flatt. Haide.

— Bine, acceptă Flatt. Îmi pare rău că am râs de voi. Sunteți cel mai bun lucru care s-a întâmplat toată săptămâna. Faptul că ați ajuns atât de târziu înseamnă că e în interesul nostru să tragem peste noapte aici, în Bien Hao. Așa că voi și Jolly simțiți-vă bine și, între timp, eu o să intru aici, la Long Time, fiindcă trebuie să mă întâlnesc cu doi spioni importanți din tabăra adversă.

— Venim cu tine, nu? întrebă Evans.

— Nu. Nu puteți intra.

— Nu putem?

— Nu, e interzis.

James spuse:

— Păi, tu nu intri chiar acum?

— Eu merg cu treburi oficiale, zise Flatt. Voi vă puteți găsi alt local mai încolo, pe stradă. Duceți-vă la Floor Show.

— Pe stradă? zise Fisher. Aia nu-i stradă. E beznă.

— Caporalul Jollet vă va escorta în oraș.

— Bine – căcat. Fie. Căcat. Preiau eu conducerea, spuse Jollet. Toată lumea la bord, să plecăm.

— O, nu, nici vorbă. Camionul rămâne aici.

— E aproape un kilometru până la cel mai apropiat local!

— Oameni buni, anunță Flatt, la drum. Mergeți în șir indian și rugați-vă să nu cădeți într-o ambuscadă în prima voastră noapte la sol. Aveți ceva bani?

— Căcat, zise Jollet. N-au niciun ban.

— Spui „căcat" întruna de parcă ar fi numele meu, zise Flatt. Nu mai spune „căcat" de parcă ar fi numele meu. Cât aveți, băieți? Pentru că-n lumea asta modernă și trepidantă în care trăim, explică el, nu vă găsiți de futut fără bani. Aveți destui pentru o bere?

— Cât costă o bere?

— Eu am vreo doi dolari, recunoscu James.

— Dolari americani sau vouchere eliberate de armată?

— Bancnote normale de un dolar.

— Caporale Jollet, du-i pe oamenii aceștia la Floor Show.

Flatt și Jollet, călcându-se unul pe celălalt pe picioare, emanând o aură de încredere și resentiment reciproc, ca doi frați, își puseră armele M16 în compartimentul pentru unelte al camionului. Jollet îi întrebă pe soldați:

— Unde vă sunt armele?

— Doamne, Dumnezeule! strigă Fisher. ȚI-AM SPUS eu!

James zise:

— Nu aveam arme.

— Ce ciudat, răspunse Flatt.

— O să primim?

— Da, cred că vă putem da toate armele de care aveți nevoie, îi asigură Jollet. Suntem în război doar.

Flatt intră în Long Branch Saloon, lăsându-i cu Jollet, care spuse:

— N-o s-o spun de-a dreptul, da' simt nevoia s-o spun: „căcat".

Se întoarse și porni spre oraș. Soldații nu avură încotro decât să-l urmeze.

— Unde ne aflăm?

— În Bien Hoa. Nu intrăm în perimetru. Acolo e terenul forțelor aviatice.

Era beznă. Erau în Vietnam.

— La naiba, făcu James, încercând să vorbească pe un ton cât mai scăzut în întuneric.

— Ce-i?

— E mai întuneric decât în iad.

— Ar fi trebuit să-ți arate o poză ca să vezi ce întuneric e aici înainte să te înrolezi, zise Evans.

— Nu eu m-am înrolat, răspunse Fisher. M-au recrutat cu de-a sila. Și m-am pregătit în pilotaj de elicoptere.

— Și-atunci ce cauți aici? întrebă Evans.

— Da' *tu* ce cauți aici?

— M-am oferit voluntar, explică Evans. De ce? Din două motive: curiozitate plus prostie. Dar tu, cowboy?

După ce le spusese că mama lui lucrează la un ranch, James Houston devenise cowboy. El spuse:

— Din prostie și din nimic altceva, presupun.

Fisher întrebă:

— Crezi că au pus mine pe aici? Mine pe drumul ăsta? Explozive mascate sau ceva?

— Tăceți toți din gură, îi admonestă Jollet și ei tăcură brusc.

James simți mirosul fumului de bucătărie, vapori de grăsime. Merseră spre acele lumini palide, nu foarte îndepărtate acum, cu bocancii scârțâind și gamelele ticăind. Nu va înfrânge niciodată sentimentul acesta, era sigur: speriat, mândru, pierdut, ascuns, viu.

Fisher întrerupse tăcerea.

— Ne poți spune, te rog, unde mergem?

Jollet se opri ca să-și aprindă o țigară.

— La un loc numit Floor Show. Spectacolele de acolo erau foarte ciudate pentru că nu exista muzică deloc.

Flutură bricheta și flacăra se stinse.

— Vedeți? Nu sunt lunetiști.

— Cum adică „spectacole”?

— Trebuie să se fi îmbunătățit simțitor. Am auzit că au un tonomat.

— Ce conține?

— Cântece, amice. Piese, înțelegi?

— De unde au făcut ei rost de un tonomat nenorocit?

— De unde crezi tu? De la un club al ofițerilor de undeva. L-a vândut cineva pe sub mână.

— Și nu știi ce conține?

— De unde să știu asta, soldat? N-am nici cea mai mică idee, futu-i.

— Dar, vreau să zic… măcar o idee așa, în mare.

Jollet se opri cu fața spre cer:

— DUMNEZEULE MARE. N-AM *FOST* ÎNCĂ ACOLO SĂ *VĂD* DRĂCIA AIA.

— Ei, asta-i.

— MĂ DUC ÎNTR-*ACOLO* CHIAR ACU’, FUTU-I.

— Bine. Bine.

— MĂ DUC ÎNTR-ACOLO CU *VOI.*

Pe o pancartă ruptă din fața localului scria FLOOR SHOW. Semăna cu un grajd, numai că în loc de capre și găini erau oameni, în principal femei scunde. În spatele barului din placaj, pe o reclamă cu neon verde scria LITTLE KING’S ALE. Erau lămpi cu efect de lavă.

— Tu, domnule. Pe tine cum te cheamă?

— Houston.

Jollet spuse:

— Cumpără-mi o bere, Houston.

— Îți cumpăr numai una și asta-i tot.

— Băi, ’tăluță! Mă fuți la melodie.

— Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că-mi trebuie doi dolari.

Una dintre femei se apropie.

— Vreți spectacol?

Părea să creadă că lui Jollet trebuie să i se adreseze, poate pentru că el nu se așezase. Îi zâmbi în rochia ei albastră scurtă și strâmtă. Îi lipsea un dinte din față.

— Fără spectacol. Bere acum, spectacol mai târziu.

— Eu chelnerița ta, zise ea.

— Dă-mi doi dolari, spuse el. Patru beri.

James interveni:

— Eu vreau un Lucky Lager.

— Niciun Lucky. Puss Boo Ribbon.

— Pabst? Numai Pabst?

— Puss Boo Ribbon sau 33.

Jollet zise:

— Adu-ne 33.

— Eu vreau un Pabst, anunță James.

— Tu vrei ce-i mai ieftin, îl corectă Jollet. Să fie la sticlă. Să nu le aduci în vreun pahar murdar.

Femeia luă banii de la Houston și plecă. Îngrozit, Fisher zise:

— Bine, atunci!

— Băieți, spuse Jollet, eu o șterg de aici.

— Cum?

— Am treburi. Să fiți cuminți, copii.

— Cum? Cât timp rămânem aici?

— Pân' ce mă-ntorc eu.

— Și cât durează asta, bătrâne?

— Caporal Jollet, spuse Fisher, te rog. Noi tocmai am venit din State. Nu știm unde suntem.

— Dar știu eu unde sunteți. Așa că nu plecați de aici până nu mă-ntorc.

Femeia se întoarse cu patru sticle pe care le ținea de gât, câte două în fiecare mână. Jollet o interceptă, luă una, spuse:

— Mersi mult de tot.

Apoi dispăru.

Iar ei rămaseră acolo în timp ce femeia le ștergea berile de condens cu o cârpă. Era foarte mică și purta un machiaj abundent, prea alb pentru tenul ei întunecat.

— Berea asta are gust de cremă anti-acneică, spuse Fisher.

Evans zise:

— Cum zicea că se numește orașul ăsta?

James duse sticla la gură, înghiți și încercă să gândească. Bău jumătate din ea, dar nu-i veni nicio idee. Berea semăna cu orice altă bere.

— Oricum n-aveam nevoie de yankeii ăia, zise el.

— *Eu* aveam nevoie de ei. Sunt *pierdut,* spuse Fisher. Și eu sunt yankeu, spuse el.

Femeia întrebă:

— Vreți spectacol?

— Bere acum, repetă Evans. Spectacol mai târziu. Bine?

Ea se aplecă și-i spuse direct lui James:

— Vrei miu-ie?

— Ce-a spus?

— Pardon, zise James, ai vrut să zici, *muie,* asta zici?

— Aiurea.

— Asta a spus.

— O, sfinte Iisuse, Doamne, invocă iar Fisher.

— Cât face?

— O dată acum doi dolar.

— Îți vine să crezi?

— Împrumutați-mi careva doi dolari, zise James.

— Tu ești ăla cu bani.

— Nu mai am, anunță James.

— Cum te cheamă? întrebă Evans.

— Numele meu Lowra, răspunse femeia.

— Asta-nseamnă Laura, corect?

— Fac miu-ie bine.

— Bere acum, miu-ie mai târziu, adaptă Evans. Părea palid și năuc.

James își termină berea 33, singurul lucru de acolo pe care se simțea în stare să-l facă. Într-un colț, la mai multe mese unite, stătea o gașcă de tineri în uniforme albe, marinari dintr-o țară străină, toți ținându-și în mână sau purtând pe cap berete de-o culoare greu de deslușit în obscuritatea de acolo, cei mai mulți cu târfe în poală. Alături, faimosul tonomat trepida roșiatic ca o forjă. Într-un punct din centru trei cupluri dansau lent, abia mișcându-se, pe „You've Lost That Lovin' Feelin'". Un soldat înalt își săruta partenera într-un fel nesfârșit, înfricoșător, învăluind-o cu brațele, aplecat deasupra ei și devorându-i fața. Cuplurile continuară exact la fel și când aparatul tăcu, șuieră și deliberă. Când începu „Barbara Ann" de la Beach Boys, marinarii străini cântară afon odată cu formația. James simți pornirea de-a li se alătura, însă era prea timid. Indiferenți la ritm, dansatorii stăteau ca niște zombie împreunați în transă.

— Cred că tipii ăia cu fețe de marinari sunt francezi, zise Evans. Da, francezi sunt.

Cei trei infanteriști îi urmăriră pe dansatori în timp ce din tonomat o voce feminină cântă „Makin' Whoopee" și apoi alta cântă „The Girl from Ipanema".

Când veni Laura și le propuse din nou un spectacol, Fisher spuse:

— Voulez vous coucher avec moi?

Iar ea spuse:

— Mai oui, monsieru, bu-cu fut tu.

Și toți trei izbucniră jenați în hohote de râs, iar ea îi abandonă cu un aer nepăsător, pasager.

— Ia-mi o bere, Houston.

— Eu ți-am cumpărat deja una. Cumpără-mi tu acuma.

Evans îi spuse lui James:

— Da' să iei în bot un dildo de-ăsta nu vrei?

— Ce-i asta? Cum adică?

— Mi se pare foarte evident.

Lui James nu i se părea.

— Ce-i ăla dildo? îl întrebă pe Fisher.

— Ai ceva bani?

— Unde-s ăia doi dolari ai mei?

— Întreabă-le pe ele.

— Nu primesc niciun rest?

— Întreabă-le pe ele.

— Ba nu-ntreb pe nimeni nimic.

— Tacă-ți fleanca, îl admonestă Evans, lasă-mă să număr. Știi ce? În încăperea asta sunt mai multe femei decât bărbați. Sunt cinșpe femei.

— Ai fute una?

— Cum adică? Sigur că da. Le-aș fute pe toate.

— Îs cam urâte, aprecie Fisher.

— Cam, mda, recunoscu James, da' nu tocmai.

Se uita țintă la una din partea opusă a camerei – nas cârn, buze sexy. Privirea ei plată și inexpresivă îl ațâța.

— Plătesc eu și-apoi plătești tu, îi propuse Evans lui Fisher.

— S-a făcut.

— S-a făcut.

— Du-te atunci după ele.

— Da' du-te tu.

— Plătești tu, așa că te duci tu după ele.

— Bine, tâmpitule, zise Evans. Aveți toți douăzeci și unu de ani? Pot să vă văd buletinul?

— Le cumperi bere sau nu? întrebă James.

— Da.

Evans străbătu semiîntunericul plin de fum de parcă ar fi ieșit din tranșee, de parcă s-ar fi aflat în sfârșit în război.

Când se înapoie părea mulțumit de sine.

— Încă o bere și sunt gata să dansez. Da' serios, Houston, câți ani ai?

— Nu știu.

— Nu știi? Nu știi? Eu am nouășpe. Poftim, ți-am spus, acuma spune-mi tu.

— Optșpe.

— Optșpe?

— Și eu, recunoscu Fisher.

Tonomatul începu să cânte „Walk on By”, piesa Dionnei Warwick.

O târfă grasă care părea că dansează de una singură în apropiere se întoarse încet și scoase la iveală un bărbat scund care aproape că atârna în brațele ei, cu capul pe sânul ei. Tocurile de cinci centimetri ale cizmelor lui de cowboy îi făceau fundul să iasă în afară ca al unei femei. Fisher începu să râdă de cei doi, fără a face vreun efort de-a se înfrâna.

Bărbatul se desprinse de partenera lui și veni la masa lor. Zâmbea, dar când Fisher se ridică în picioare, mititelul spuse:

— Vrei s-o iei în gură?

— Nu.

— Ei, atunci nu sta așa cu coada pe sus și-atât de-al naibii de aproape. Ce înălțime ai?

— Sunt destul de înalt.

— Destul de înalt cât s-o iei în gură, zise bărbatul, mai mult spre ceilalți. Purta jeanși și o cămașă în carouri. Era scund, lat, cu cap rotund. Ce înălțime?

— Nu știu.

— Câți metri și câți centimetri, yankeule?

— Un metru și nouășcinci de centimetri.

— Doamne apără și păzește.

— Nici nu mi-ai ajunge la gură, zise Fisher.

— Vrea doar să fie prietenos, interveni James.

— Vreau doar să spun ce gândesc, spuse Fisher, despre cât de sus ajunge el cu pumnii.

— Mi se pare că ți-au crescut mușchii de la bere, amice.

— Subliniez doar un fapt.

— O, da, i-au crescut bine toți mușchii de la bere!

— Da’ tu *cine* mai ești?

— Eu sunt Walsh, din marina comercială australiană. Cântăresc cincizeci și opt de kilograme și am o sută cincizeci și doi de centimetri în înălțime, și mă pot bate cu toți patru

deodată – sau cu câte unul pe rând. Să-ncepem cu cel mai dur. Care-i cel mai dur? Hai. Tu ești cel mai dur?

— Nu prea cred, zise James.

— Nu vrei să te pui cu mine, asta-i, fie că ești, fie că nu ești cel mai dur, zise australianul. Lui Fisher îi spuse: Dar tu, uriașule? Crezi că mă poți arunca pe acoperiș, uriașule?

— Ești un căcat puturos și mic, da' tot te-arunc pe acoperiș, spuse Fisher, râzând.

Micul Walsh era negru de furie.

— Mă arunci tu pe acoperiș? Treci aici. Treci aici. Vino și aruncă-mă pe acoperiș, vino afară.

Se-ntoarse pe călcâie și o porni spre ușă.

Fisher îl urmă, oarecum zăpăcit.

— O, căcat, făcu el, o să mă snopească-n bătaie un luptător pitic.

Houston și Evans se duseră și ei. Afară, pe strada noroioasă, unde altă lumină în afară de cea care ieșea pe ușă nu era, Walsh se pregătea pentru luptă exersându-și umerii, flexând mâinile, arcuindu-și spatele, aplecându-se în față, atingând pământul cu palmele.

— Haide.

Fisher se înclină cu brațele întinse, pregătindu-se parcă să ridice un copil. Oponentul lui țopăi de la stânga la dreapta, înclină din cap, coborî umărul stâng într-o fandare rapidă, întinse repede mâna dreaptă și, din câte se părea, aruncă praf în ochii lui Fisher. Fisher se îndreptă de spinare, clipind, mijind din ochi, cu gura deschisă. Australianul îl lovi cu piciorul în vintre, alergă în spatele lui și îl lovi din nou scurt cu piciorul de două ori, mai întâi în scobitura genunchilor și apoi în coloană, făcându-l pe uriașul de Fisher să cadă lat la pământ, cu fața în noroi și cu mâinile strânse la prohab.

Australianul se aplecă spre el și strigă:

— Trezirea, jigodie puturoasă!

În momentul în care marinarii francezi și fetele lor ieșiseră să vadă, lupta deja se încheiase.

Walsh îl ajută pe Fisher să se ridice în picioare. James și Evans dădură și ei o mână.

— Hai, ridică-te, ridică-te. Gata cu prostiile, e timpul să bem sănătos niște bere, băieți.

Înăuntru, se așeză la masa tinerilor, trăgându-și târfa grăsulie în poală.

— Nu te pune cu mititelul. Nu te pune niciodată cu mititelul. Suntem aici, printre voi, uriașii, pentru că am supraviețuit și am supraviețuit pentru că suntem mai duri decât Dumnezeu. Prea bine, atunci! Bere pentru toată lumea! Hristoase! strigă el pe neașteptate. Simt miros de băietan! Care-i băietan aici? Se uită în jur la fețele lor goale. N-a avut nici unu' dintre voie parte de-o pizdă? Nu-i nimic. Berea-i din partea mea, băieți. V-am luat peste picior, v-am păcălit fără rușine și-s un ticălos de cea mai joasă speță. Dar Doamne, cântăresc numa' cincizeci și opt de kile. Și-s iute ca un colibri. Așa-i, scumpete? Micuț, mititel!

Fata lui spuse:

— La mine place micuț mititel. Nu place pula male.

Fetele îi înconjurară. Una se așeză în poala lui Fisher. Alta stătu lângă scaunul lui James, jucându-se cu urechea lui. Se aplecă și-i șopti:

— Să ne futem.

Cea din poala lui Fisher îi spuse:

— Mie place pula male.

Sandalele îi atârnau de degete deasupra podelei. Avea o față comică. Pometi mari, oblici. Semăna cu un elf. Fisher îi spuse:

— Jos de pe mine. Mă dor coaiele. Nu te iubesc.

— Am un metru jumate în înălțime. Supraviețuirea e principala mea grijă la altitudinea asta. Tre' să fiu agresiv. Walsh o înghionti în crupă pe femeia lui și spuse: Vreau bere pentru toți flăcăii ăștia bravi din armata americană. Ați văzut, bravi flăcăi, firma de afară? În zilele de mai an

localul ăsta se chema Lou's și era o firmă Coca-Cola mare pe care scria „Lou's" și pe pancarta mică din față scria „Floor Show Any Time"[18]. Dar într-o noapte un australian beat din marina comercială a rupt pancarta cu o lovitură de karate. Eu. Mda! Eu-s ăla de-a dat localului numele lui faimos. De unde ești de baștină, uriașule?

— Din Pittsburgh. Și acolo mi-aș dori să fiu.

— Ești un flăcău aprig, Pittsburgh. Ia mâna mea în semn de prietenie. Nu te lua niciodată la harță cu piticul. A învățat să te doboare. Am colindat lumea pe vapor și am învățat să mă-ntorc acasă victorios. Am o sută cincizeci și doi de centimetri în înălțime și altul nu-mi mai crește. Iar spectacolul e din partea mea.

James încercă să danseze cu femeia lui. Ea se lipi de el, moale și încinsă, părul ei era aspru și corpul îi mirosea ca pudra pentru bebeluși. Când el întrebă cum o cheamă, ea spuse:

— Numele cum vrei tu – buzele ei pârguite, apetisante.

Ritmul era atrăgător, dar ei dansară lent sub lumina rubinie a tonomatului. Walsh plăti berile. Cântară împreună cu marinarii francezi, iar unul dintre aceștia dansă pe masă în chiloți în vreme ce ceilalți își agitau berile și-l stropeau cu spumă. Walsh făcu skandenberg cu toți de la masă și-i bătu până la ultimul. Plăti el spectacolul, dar ei trebuiră să plătească doi dolari în plus unui bărbat într-un costum dungat de gangster, „pentru tonomat" spuse el. Se duseră într-un dormitor în partea din spate a stabilimentului și se așezară pe podea; o femeie intră, închise ușa, își trase rochia peste cap fără să-și scoată țigara din gură și rămase goală în fața lor, pufăind încălțată în pantofi roșii cu toc cui. Avea un trup perfect.

— Cum, cum, CUM te cheamă? strigă Evans și ea spuse:

— Mă cheamă Virgina.

În bar, tonomatul reveni la „You've Lost That Lovin' Feelin'" și Virgina începu să se miște.

— Sunt în călduri în noaptea asta, în mari, mari călduri, gemea ea.

James nu-și simțea mâinile, picioarele, buzele și nici limba. La mai puțin de un metru de fața lui, femeia dansă un minut pe muzică, apoi se așeză pe pat, își depărtă tare genunchii și își introduse vârful filtrului de la țigară între buzele vaginului; continuă să pufăie, scoțând fum dintre picioare în vreme ce, în camera alăturată, tonomatul cânta „Satisfaction", de la Rolling Stones. Acum, James avea impresia că-i fusese tăiat capul și aruncat în apă fiartă. Virgina își arcui spatele, patul susținându-i doar capul și umerii, cu genunchii înfipți pe podea, cu bustul rotindu-se pe ritmurile lui „Barbara Ann" și toți cântară cu formația… Dumnezeule atotputernic, se rugă o parte din el, dacă asta înseamnă război fă să nu vină niciodată pacea.

•

Cei trei Gângavi veniră la una dintre ședințele lor. Fără să interacționeze cu nimeni, rămaseră în dimineața aceea însorită la umbra Adăpostului Unu și nimeni din echipa de recunoaștere Echo nu se gândi să-i deranjeze. Tipul negru, în special, era înfiorător. Făcuse un tur cu o Patrulă de Recunoaștere pe Distanțe Lungi formată din oameni care călătoreau noaptea cu mințile zbârnâind de energizante și luând viața oricărui bărbat, femeie sau copil le ieșea în cale. Părul îi creștea într-o explozie de bucle neîmblânzite, își picta fața ca un indian și umbla cu mânecile uniformei rupte. Prin comparație, adevăratul indian din grupul lor, mărunțel, costeliv, crăcănat, de undeva din Southwest, părea cât se poate de sănătos la cap. Al treilea individ era de sorginte italiană sau ceva și mai îndepărtat, grec, poate, sau armean. Nu vorbea niciodată, nici măcar în fața superiorului său din teren, colonelul.

Până una-alta, pentru moment, colonelul Sands nu voia să tacă. Și nu era cu adevărat colonel, era mai mult un soi de sudist grăsuliu cu titlul onorific de colonel, iar oamenii îl strigau pe la spate „colonelul Sanders”[19]. și vorbeau despre aceste rare adunări matinale în tabăra de pe partea vestică a Muntelui Norocului ca fiind „Ora Puterii”.

Dar colonelul nu era prost. Avea o intuiție înfricoșătoare și știa la ce te gândeai:

— Oameni buni, voi vă dați seama că eu sunt civil. Mă consult cu locotenentul vostru; nu-i transmit ordine. Însă operațiunile noastre, într-un sens larg, sunt coordonate de mine.

În lumina necruțătoare a dimineții tropicale, el stătea drept, cu mâinile în șolduri.

— Acum douăsprezece săptămâni, în nouăsprezece noiembrie trecut, universitatea mea, Notre Dame, a jucat ceea ce trebuia să fie cel mai sângeros meci din istoria ei împotriva celor de la Michigan State. Ambele – echipe superbe. Ambele – neînfrânte. Ambele – arzând de nerăbdare să-nceapă lupta.

Colonelul purta bocanci din pânză groasă ca ai lor, jeanși Levi’s noi, vestă de pescar cu o mulțime de buzunărele. Tricou alb. Ochelari de aviator. Din buzunarul de la spate se ițea cozorocul unei șepci de baseball.

— Cu o săptămână înaintea meciului, studenții de la Michigan State au aruncat din avion manifeste peste campusul Notre Dame. Manifestele erau adresate „sătenilor pacifiști din Notre Dame”. Întrebau: „De ce vă chinuiți cu noi? De ce perseverați în greșita impresie că puteți să ne învingeți în mod deschis și fără constrângeri? Liderii voștri v-au mințit. V-au făcut să credeți că puteți câștiga. V-au dat speranțe false”.

Despre ce tot vorbea el? Colonelul era, în proporții egale, un glumeț și un sinistru mister. Uneori vorbea ca un tolomac, alteori ca un Kennedy. Îi plăcea să-l pună pe Screwy Loot să-l

plimbe cu jeepul în jurul muntelui în vreme ce el morfolea trabucuri și sorbea dintr-o sticlă de whisky, strângând o automată M16 între genunchi, sperând să vâneze niște tigri, leoparzi sau porci sălbatici.

— Ei, meciul ăsta dintre Notre Dame și Michigan State despre care vă vorbesc este supranumit deja „Meciul Secolului”. E important pentru mine nu doar ca fost înaintaș la Irlandezii Luptători, ci și ca dușman al Vietcongului chiar aici și acum. Încerc de o vreme să intru în posesia filmărilor acestui meci. Aș vrea ca fiecare soldat din acest teatru de operațiuni să studieze ce s-a întâmplat. Sper să pot obține o filmare a cursei cu trenul pe care echipa noastră a făcut-o spre stadionul Spartan în East Lansing, Michigan. Oamenii stăteau în lanurile de porumb și în fermele de lactate de lângă șinele de tren ținând sus pancarte pe care scria: „Iisus are încredere în voi, Notre Dame pe locul doi”. Vreau să vă arăt tuturor ce au văzut irlandezii, intrând într-un stadion cu șaptezeci și șase de mii de oameni care scandau, se clătinau și urlau. Mi-ar plăcea să putem urmări toți împreună lovitura de început.

Irlandezii au jucat sub auspicii nefavorabile. Principalul nostru atacant – Nick Eddy – a alunecat pe gheață atunci când cobora din tren și și-a rupt umărul înainte să-nceapă meciul. Alt pas înapoi, după primul sfert de oră: mijlocașul nostru cel mai bun a părăsit terenul pe targă. Apoi fundașul nostru Terry Hanratty a căzut grămadă și a fost luat de acolo cu umărul dislocat. Cu mult după începerea celui de-al doilea sfert, Michigan State ne conducea cu zece la zero. Dar tânărul nostru fundaș de rezervă Cole O’Brien, diabetic, a reușit cumva să arunce o pasă lungă unui înaintaș de rezervă pe nume Bob Gladieux – nici măcar numele nu-i irlandez –, după care irlandezii i-au reținut pe cei de la Michigan State până când

vârful nostru de atac a înscris un gol de teren chiar la începutul celui de-al patrulea sfert.

Și uite așa, un meci egal, zece la zece. Un minut și treizeci de secunde rămase. Irlandezii au mingea la linia noastră de treizeci de metri. E terenul. E țelul. Sunt oamenii.

Dar antrenorul principal, antrenorul Parseghian, a ales să lase timpul să se scurgă și să accepte remiza. A ales să plece de pe teren fără victorie.

Ei, de ce s-a întâmplat asta?

S-a întâmplat pentru că o remiză nu le diminua șansele de-a câștiga un campionat național. Remiza îi menținea pe locul întâi pe plan național. Și cu vreo două săptămâni mai târziu, iată, au câștigat campionatul național. I-au snopit pe cei de la USC cu cincizeci și unu la zero.

Ei, credeți că vă voi spune acum că aia a fost o decizie înțeleaptă? Păi, poate că a fost. Poate că a fost o decizie înțeleaptă. Dar a fost un lucru greșit.

Pentru că în ziua aceea, în East Lansing, aflați în fața celui mai crâncen dușman al lor, irlandezii au plecat de pe teren fără victorie.

Transpirația îi curgea pe față din părul argintiu tuns periuță, dar el nu se șterse. Își luă mâinile din șolduri și lovi cu pumnul drept în palma stângă, un pumn lat cât al unui campion de categorie grea.

— Dumnezeule, zise colonelul, fac eu rost de filmarea meciului ăstuia. O să-l urmărim împreună chiar aici, în tabăra asta. Acum, ascultați la mine. Nu vreau să aveți impresia că vă spun toate astea fără niciun scop. Vi le spun pentru că e exact ceea ce noi înșine, chiar aici, suntem puși să facem. Ne aflăm invariabil în fața unui teren și a unui dușman. Iar a renunța la teren în ideea unei teorii despre viitor nu e modul nostru de operare aici. Acum, misiunea voastră este să apărați dealul ăsta pentru zona de aterizare din culmea lui și să verificați intrările în tunele și să le consemnați pe hartă. Nu trebuie să intrați în tunele. Pentru asta avem alți oameni.

Într-adevăr, erau alți oameni pentru asta: Gângavii cei răi. Tipii ăia se strecurau cu capul în față în găurile întunecate din pământ, cu pistolul într-o mână, cu boașele în cealaltă și cu o lanternă între dinți, oriunde în regiunea Cu Chi. „Gângavii" era un nume fabulos. Cât despre echipa de recunoaștere Echo, ei nu aveau un indicativ sonor, dar datorită apropierii lor de Cao Phuc era aproape imposibil să nu li se spună Cowfuckers[20], un noroc chior. Nu trebuiau nici măcar să-l picteze pe ceva, pentru că era o expresie vulgară.

— O să câștigăm războiul ăsta. (Încă mai vorbea?) Iar efortul depus de acest pluton, în special, va juca un rol crucial în asta. Gândiți-vă la noi ca la niște agenți de infiltrare. Pământul de sub picioarele noastre este locul în care Vietcongul crede că se află sufletul națiunii lor. Pământul este mitul lor. Dacă intrăm pe pământul lor, intrăm în inima și în sufletul lor. Asta înseamnă infiltrare adevărată. Și asta este misiunea noastră: să străpungem mitul pământului.

Întrebări?

Urmă o pauză lungă în care ascultară păsările de acolo și vup-vup-vup-ul unui elicopter sus pe munte.

Colonelul își scoase ochelarii de soare și reuși să privească în ochi tot plutonul.

— Uite ce spuneam noi despre meciurile în remiză atunci când jucam pentru Irlandezi: spuneam că un meci în remiză este ca și când ți-ai săruta sora. Eu n-am venit în Asia de Sud-Est în 1941 ca să-mi sărut sora. Am venit în Asia de Sud-Est să particip la misiuni de zbor cu Tigrii Zburători împotriva Japoniei și am rămas în Asia de Sud-Est ca să lupt contra comuniștilor, iar acum vă spun ceva, bărbați, cu toată solemnitatea celei mai adânci promisiuni, când va fi să mor, o să mor în Asia de Sud-Est, și o să mor luptând.

Se uită la Screwy Loot și Screwy Loot spuse:

— Liberi!

Se duse fiecare la treaba lui. Screwy, sergentul și Gângavii se întâlniră lângă Adăpostul Unu cu colonelul. În general, plutonul nu-l suferea pe acest civil, însă ei erau niște tineri, în definitiv, îi recunoșteau experiența și credeau, ușor superstițioși, că el le aducea noroc, căci erau câțiva – cum ar fi Flatt și Jollet, pentru moment dispăruți în misiune, dar probabil doar plecați fără permisie – care făcuseră un tur complet și se înscriseseră pentru al doilea și totuși nu se aflaseră niciodată sub tir inamic.

În jurul orei unsprezece – cu cincisprezece ore întârziere – auziră camionul M35 oprind. Flatt și Jollet aduceau trei înlocuitoare, unul scund, unul mediu, unul înalt.

Sergentul stătea acolo să-i întâmpine, sergentul de stat major Harmon, un om ars de soare cu mânecile suflecate până la bicepși, cu jambierele aranjate perfect, cu părul blond, aproape alb, tuns atent. Părea să nu transpire niciodată.

— Să-nțeleg că vă întoarceți cu un vehicul oficial, după ce ați plecat fără permisie.

— Nu, nu, nu, nu, nu, zise Flatt, nu, dom' sergent, nu-i deloc așa. Băieții ăștia pot explica.

— Voi doi o să explicați, zise sergentul Harmon.

— Cum spui tu, dom' sergent.

— Voi trei duceți-vă la Numărul Patru, se adresă Harmon soldaților de schimb și-i duse pe Flatt și Jollet în Adăpostul Unu.

Imediat ce dispărură din vedere, soldatul Getty, care era, ca de obicei, foarte deranjat de ceva, dădu cu casca de pământul ud din fața dușurilor și se așeză pe ea cu picioarele depărtate și genunchii uniți, ca o fetiță, ținându-și pistolul în poală.

Cineva țipă:

— DOM' SERGENT…

Getty ridică arma deasupra capului așa încât s-o poată vedea cu toții și promise că-l ucide pe primul tâmpit care se apropie la mai mult de doi metri de el.

Sergentul Harmon se întoarse afară și-i găsi pe cei trei înlocuitori uitându-se încremeniți la soldatul Getty.

— Nu v-apropiați de omul ăla, zise sergentul.

Cel mai înalt era tulburat, aproape plângea.

— Nici măcar nu-l cunoaștem. Abia am ajuns aici.

Getty urlă:

— Vreau doar ca toți să înțeleagă!

Sergentul se întoarse spre Flatt și Jollet, care stăteau acum pe vine lângă ușa Adăpostului Unu.

— Îndepărtați-vă puțin de el.

— Ăăă…

— Nu avea nimic până să veniți voi. Nu vă mai duceți spre el.

— Stați așa, dom' sergent.

— M-ați făcut deja s-o spun de două ori. Încă o dată nu vă mai spun.

— Da, dom' sergent.

— Nu-i nevoie de răspuns. O să stau cu ochii pe voi.

Sergentul era unul dintre tipii aceia exemplari, care emanau neintenționat o aură, înalți, vânjoși, relaxați, extrem de blonzi, până și cu sprâncene blonde, cu ochi de-un albastru tulburător, care se vede și de la cinci metri distanță. Un militar de carieră plin de cicatrici și uns cu toate alifiile, un supraviețuitor al bătăliei de la Pork Chop Hill, una dintre cele mai eroice bătălii din Războiul Coreean, după care s-a făcut mai târziu un film cu Gregory Peck în rolul principal.

— V-ați pierdut armele, spuse el.

Cei trei noi sosiți tăceau.

— Sunteți pacifiști?

— Dom' sergent, am fost aduși pe-o rută greșită. Am ajuns la Edwards în loc de San Diego și am fost undeva în Japonia în loc să mergem în Guam.

— Ne-au urcat într-un avion de transport de marfă, dom' sergent.

— Nu ne-a dat nimeni vreo armă. Nimeni n-a zis un cuvânt.

— Vă iau doar peste picior. Avem noi arme pentru voi. Dar n-am timp să stau și să-mi aștept camionul. De ce ați avut nevoie de cinșpe ore în plus ca să faceți șaizeci și opt de kilometri pe drumuri bune?

— Am fost aduși pe-o rută complet greșită.

— Și avionul a întârziat mult, tare mult.

— Am stat ore și ore în Japonia.

— Cred că mi s-a oprit ceasul. Aha… vedeți? S-a oprit, dom' sergent.

— Nu știm nici măcar în ce oraș ne aflăm.

— Sau în ce provincie.

— Sau măcar ce este aia o provincie.

Soldații din pluton așteptară să vadă cum vor reacționa cei trei la acest interogatoriu. Se părea că nu-și mai aminteau nimic din ce-i învățaseră să spună Jollet și Flatt. Dar continuară în felul acesta, dând totul peste cap.

— Ascultați la mine.

— Da, dom' sergent.

— În momentul de față vă aflați în Cao Phuc, plutonul de recunoaștere Echo din cadrul companiei Delta. Ne situăm în colțul sud-vestic al districtului Cu Chi din Vietnamul de Sud – district, nu provincie. Ați auzit de Triunghiul de Fier? Noi nu suntem în Triunghiul de Fier, suntem la sud-vest de acesta într-o zonă liberă. Asigurăm securitatea acestei regiuni pentru zona de aterizare stabilită în vârful muntelui, pe care nu avem permisiunea s-o numim bază din motive de protocol militar. Echo e aici jos, restul companiei e sus. Ați primit predica aia cu „nu vă lăsați reperați"? Ei, ăsta de aici e un loc de reper. Nu-i putem spune bază, dar asta *este* o bază permanentă și avem două feluri de patrule permanente de recunoaștere. În jurul muntelui și apoi peste sau, dacă nu, peste munte și apoi în jurul lui.

Avem ușori aici. Suntem paisprezece inși cu toții și avem trei ușori, însă nu avem latrine ecologice. Așa că vă săpați singuri kaibo-ul în tufișuri și vă țineți treburile acoperite. Nu vreau să-mi ajungă la nas putoarea voastră. Nu avem popotă, ci doar rații. Popota e sus pe munte, două mese calde pe zi; facem prin rotație, o masă caldă pe zi, vă puneți voi de acord cu băieții în privința rotației, iar dacă-mi ajung la ureche plângeri despre nu știu care că n-a primit o masă caldă și trebuie să fac eu un program complicat, o să fiu tare nervos și-o să vă fac viața un iad. Dacă-mi ușurați munca, v-o ușurez și eu pe-a voastră, așa merg lucrurile aici. Vă vedeți fiecare de treabă și sunteți la locul vostru și eu n-o să fiu mai mult decât o prezență. Întrebări. Niciuna. Bun. Acum.

Sunt dispozitive în tot teatrul ăsta în care domnește revolta deschisă împotriva ofițerilor. Aici nu e așa. Eu sunt prezent pentru a pune în aplicare ordinele locotenentului Perry și pentru a mă asigura că și voi veți face la fel. M-ați auzit?

— Da, dom' sergent.

— Oi fi părând eu molcom de felul meu, da' nu glumesc niciodată.

— Da, dom' sergent.

— Acum, soldat Evans, soldat Houston, soldat Fisher. Ați auzit ce trebuia să auziți. Aveți vreo întrebare? Nu? Vă stau la dispoziție pentru întrebări la orice oră.

— Ce-s ușorii?

— Ușori? Ușori. Uită-te la buzele mele – duș-uri. Alte întrebări?

— Ce-i un kaibo?

— E gaura în care te caci, soldat. Cred că-i în filipineză.

— Dom' sergent, avem nevoie de somn.

— Bine așa. Întindeți-vă. Vreau să rămâneți cuplați pe ora Americii, pentru că vreau să fiți treji noaptea. O să faceți de gardă un timp. Despachetați în Adăpostul Patru. Dacă vreți să vă

întindeți un hamac în copaci, bine. N-avem niciun dușman pe-aci. Mergeți la caporalul Ames pentru hamace și arme.

Nu reușiră să găsească niciun caporal Ames. În noul lor adăpost, un buncăr din saci cu nisip și o prelată pe post de acoperiș, mirosind a șosete murdare și a insecticid, găsiră patru paturi, dintre care unul era plin de te miri ce. Evans înlătură cu mâna pământul uscat de pe un pat, se așeză și spuse:

— Mai rămân doar trei sute șaizeci și patru de zile în mizeria asta.

În timp ce își puneau lucrurile în ordine, prietenul lor Flatt apăru la intrare.

— Bun venit în al Treilea Război Mondial. Hei, îmi pare rău pentru poanta aia cu petardele. Haideți la Barul Purpuriu. Vă fac cinste.

— Barul Purpuriu.

— Dacă-i purpuriu, eu nu mă duc.

— Te temi cumva de mâncătorii purpurii de oameni? întrebă Flatt.

— Nu mă tem. Sunt obosit, zise soldatul Houston.

— Bine. Dar vă rămân dator.

Flatt le arătă degetul mijlociu și plecă.

Fisher, cel înalt, fost mijlocaș în echipa de baschet a liceului, își frecă creștetul capului de tavanul din plastic.

— Nu-i așa rău, zise el.

Se întinseră pe paturi și rămaseră nemișcați. După un timp, Houston și Evans începură să discute despre cum să pună mâna pe o Coca-Cola. Un copleșitor sentiment de rușine și sfială îi împiedica să se miște. Dar nu dormeau – auzeau vocea lui Flatt afară și, într-un final, se ridicară toți trei și-l urmară până la Barul Purpuriu.

Drumul stricat de buldozere și jeepuri era atât de desfundat, că nu puteau păși pe el. Stăteau pe margine. Un jeep de la zona de aterizare din vârf trecu pe lângă ei și claxonă.

— Nu face cu mâna, nu le face semn cu mâna, zise Flatt. Nu opresc niciodată.

Lovi cu piciorul în bara din spate și vehiculul se îndepărtă într-o trâmbă de eșapament.

Mulți dintre sătenii din Cao Phuc, considerați a fi nedemni de încredere, fuseseră urcați într-o zi în camioane și duși Dumnezeu știe unde. De culturile de orez se alesese praful și ierbicidele transformaseră cărările în brazde sterpe. Acum, satul era o tabără de dărăpănături pentru Prietenii strămutați, un sat dominat de Templul Steaua Nouă din cătunul dinspre sud, iar la nord de Barul Purpuriu.

— Voi așteptați afară, spuse Flatt când ajunseră la bar.

— De ce, fir-ar să fie?

— Glumeam!

Sergentul avea treburi pe munte și jumătate din pluton era acolo. Stăteau toți în jurul a două mese unite. În zilele de salariu erau multe femei, dar astăzi era doar una, cu pantofi negri cu tocuri înalte. Ședea la o masă cu un ziar, îmbrăcată în pantaloni și o cămașă. Flatt spuse:

— Patru beri, scumpo.

Iar ea spuse:

— Eu nu sclava ta.

Și proprietarul, care era întotdeauna prezent, le aduse berile dintr-un răcitor plin de lăzi cu gheață galben-maronie. Înainte să-și desfacă cutia de bere, Flatt turnă peste ea niște apă oxigenată dintr-un bidonaș și ceilalți îi urmară exemplul, udând paiele de sub picioare. Câției costelivi îi priveau prin ușă.

Înlocuitorii încercară să-l întrebe pe Flatt care ar fi scopul, misiunea dispozitivului lor, iar Flatt încercă să le spună că era în principal un perimetru larg de siguranță pentru zona de aterizare. Și altcineva spuse:

— Noi lucrăm pentru CIA.

— Am crezut că este o unitate de recunoaștere.

— Nu este o unitate de recunoaștere. Nici noi nu știm ce suntem.

— Dacă lucrez pentru CIA, unde mi-e bereta verde? Ăia-s nemernicii care lucrează pentru CIA. Beretele Verzi.

Și uite așa, cât ai clipi – probabil că nu-și reveniseră de pe urma serii precedente –, nou-veniții erau deja beți în Barul Purpuriu.

— Trebuie să-ți spun, Houston, ești un fel de cowboy, dar un lucru e sigur: Ai clasă. Ai stil.

— Mersi, amice.

— Nu, serios. Serios. Sunt beat, dar… știi ce zic.

— Da. Da. Da. Zici că ești homo și că vrei să mi-o tragi.

— Taci. Cine s-a bășit?

— Cum adică? Toată țara asta pute.

— Cine a mirosit-o a pârțâit-o.

— Cine a detectat-o a proiectat-o.

— Cine a simțit-o a împărțit-o.

Cei care locuiau pe deal în sus, în jurul platoului de aterizare pentru elicoptere, erau întotdeauna plini de praf; preferau să se radă complet în cap decât să aibă părul murdar. Flatt îi prezentă pe înlocuitori celor doi soldați de la zona de aterizare spunând:

— Întreabă-i cum îi cheamă.

— Adică, pe amândoi?

— Da, găoz, pe amândoi, pe amândoi.

Cowboy-ul spuse:

— Hei, ascultă aici: tu să nu-mi spui mie găoz.

O pauză. Apoi izbucniră cu toții în râs, inclusiv cowboy-ul. El întrebă:

— Bine. Cine sunteți voi?

— Bloodgutter[21].

— Aiurea.

— Mnu. Bloodgutter.

— Așa-i. Ăsta-i numele lui adevărat.

— Bloodgutter? Ce nume mișto, bătrâne. E cel mai mișto nume din lume.

— Nu-i la fel de mișto ca numele ăstuilalt.

— Care-i numele lui?

— Firegod[122].

— *Fire*god?

— Aha. Joseph Wilson Firegod.

— Oau.

— Iar numele lui e Bloodgutter, spuse Firegod.

— Oau.

— Așa că suntem nedespărțiți, zise Bloodgutter, suntem mereu împreună. Mi se pare cât se poate de logic.

Soldatul Getty intră și se așeză singur.

— Getty-băiete, unde ți-e patrușcinciul ăla mare și vechi?

— Mi l-a luat dom' sergent, zise soldatul Getty.

— De unde ai tu un patrușcinci, soldat Getty?

— Am făcut schimb.

— Schimb pe dracu. L-ai furat.

Soldatul Getty intră într-una din transele lui în care se comporta ca un surd și vorbea singur.

— Nu știu de ce-mi amintesc atâtea despre casă.

— Nu-l luați în seamă pe Getty. E nebun. E dus cu pluta. Toată lumea, inclusiv Getty, se opri din vorbit când cei trei Gângavi intrară în local. Cei trei traseră scaune în jurul mesei și se așezară, iar unul dintre ei râgâi zgomotos.

Era mai bine să nu vorbești înaintea lor, dar Flatt părea să nu se poată abține:

— Hei, s-a întors dom' sergent de pe deal?

— Dom' sergent e tot acolo, răspunse sălbaticul negru. Ești încă-n siguranță.

Flatt nu-și putea ține gura.

— Tu ești indian, se adresă indianului târâtor prin tunele, iar panarama asta de Houston, aici de față, e cowboy.

— Ești cowboy?

— Acasă nu sunt. Numai aici.

Singur, soldatul Getty era tot în transă:

— Sunt de partea greșită. Sunt de partea greșită. Partea… greșită…

Spunea fără încetare același lucru și nimic altceva.

Ceilalți doi își beau doar berile, dar Gângavul cel negru se uita încruntat la soldatul Getty.

— Mă scoate din sărite cu vorbele lui goale. Mă scoate din toți pepenii.

Flatt spuse:

— Oo, nu e vina lui.

— Știu că nu-i vina lui. Nu-i fac nimic. Par eu că i-aș putea face ceva?

— Nu.

— Nu? Eu *simt* că-i voi face ceva cuiva.

Un al doilea jeep se opri în față. Unul dintre cei noi spuse:

— Căcat… Locotenentul Perry.

— Dom' sergent nu-i cu el, așa că ducă-se-n mă-sa.

Îl insultară fără rețineri pe locotenent când acesta trecu printre ei cu un zâmbet fals, înțelept, spunând:

— Vă sugerez să nu vă mai legați de mine – asta în timp ce se tampona cu pudră de talc din niște pungulițe de plastic; în patru minute, talcul se transforma în mâl dacă-l foloseai pe tine, ceea ce nu-i împiedica pe niciunul dintre ei să-l folosească.

Își luă o sticlă de Cola și se așeză singur, la fel cum făcuse soldatul Getty. Din când în când turna rom dintr-o sticluță cromată în sticla lui de Cola. La un moment dat se întoarse spre toți cei prezenți, încercând să dea impresia unui om de lume, și arătă cu degetul spre cowboy, spunând:

— Tu. Știi ce este realitatea?

— Cum?

— Răspuns greșit.

Așa era el, nimic altceva, mai ales când bea, adică cel mai adesea; în rest era doar tânăr și prost, asemenea celor mai mulți dintre ei.

Mai târziu spuse fără a se uita la cineva în special:

— Îl fut pe Spintecător. Dar nu-mi sărut sora.

Nu-i răspunse nimeni.

Cowboy-ul zise:

— E fraier, nu-i așa?

— Ce-i cu el?

— E fraier.

— Ce-i cu el?

— Am spus că-i fraier, e țicnit de-a dreptul.

— Asta-i! Ai nimerit-o! Ăsta-i Screwy Loot!

Când Screwy Loot se ridică în picioare ca să plece privi spre înlocuitori, în special la Fisher, cel înalt, cu dintele din față ciobit la un meci de baschet, și spuse:

— Nu-i gata filmul până când nu moare toată lumea.

Ieși din local cu pași necoordonați, instabili.

După asta reîncepură să le povestească nou-veniților, puțin câte puțin, cum stă treaba prin împrejurimi:

— Și noi lucrăm pentru CIA?

— Voi lucrați pentru Operațiuni Psihologice.

— Și Operațiuni Psihologice lucrează pentru CIA?

Unul dintre cei noi, Evans, era extrem de mulțumit, spunând iar și iar un singur lucru:

— S-o recunoaștem. S-o recunoaștem. S-o recunoaștem.

— Tu înțelegi ce se întâmplă? Restul celor din a Treia sunt înghițiți de vii. Toată Brigada 25 de Infanterie.

— De fapt, când sunt înghițiți de vii, sunt morți.

— Taci din gură. Dar așa-i. Sunt morți, cum eu chiar n-aș vrea să fiu.

Barul Purpuriu era făcut din stâlpi de bambus și stuf. Un strat de paie acoperea podeaua. Sub acestea, pământ. Nu avea pereți, ci doar perdele din mărgele pictate cu diferite scene tropicale șterse – palmieri și lanțuri muntoase. Un șanț adânc pe patru laturi proteja Barul Purpuriu de inundații atunci când ploaia se abătea asupra orașului. Era la drept vorbind doar o colibă

mobilată cu mese și scaune pliante, toate de producție americană. Un generator zgomotos, provenit de la un spital militar de campanie, producea electricitate. Trei ventilatoare de masă dispuse pe latura vestică își întorceau fețele de la stânga la dreapta de parcă ar fi urmărit discuția.

— Da. Da. Da. S-o recunoaștem.

— În sănătatea Labagiilor Norocoși.

— Cine-s Labagiii Norocoși?

— Noi suntem Labagiii Norocoși, pentru că facem cinci patrule pe lună într-o zonă absolut neostilă.

— Cam o dată pe săptămână, iar în restul timpului încercăm doar să nu-i încurcăm pe alții.

— Asta-i datoria noastră sacră. Dă-mi o bucă.

— O ce?

— O bucată? Un cigarillo? Din-ăla care se fumează? Ca să-l pot fuma?

— Bine. Tu le zici buci?

— Problema-i că, atunci când ești de serviciu, îți cheltuiești salariul – ăsta-i un mare dezavantaj, sincer să fiu.

— Pentru că – vreau să zic – s-o *recunoaștem.*

O masă lângă răcitor slujea de bar. Pe ea era un casetofon portabil, un teanc de casete și o jucărie de bar numită lampă cu efect de lavă, un borcan de ambră în care se puteau vedea neînțelesele, aproape ciclicele, dar irepetabilele mișcări luminoase ale cerii lichide în ulei încins. Fata cu unghiile de la picioare roșii controla toate casetele. Nu se primeau cereri. Dacă o întrebai de nume, ea spunea:

— Ce nume vrei tu? Numele cum vrei tu.

Muște negre și țânțari umpleau aerul. Proprietarul alerga după ei cu un plic și un tub de Raid.

Șobolanii de tunel băură și făcură cinste cu câteva rânduri într-o manieră prietenească, ceea ce nu-i făcu să pară mai puțin înfricoșători. Doar unul era negru, dar toți vorbeau ca cioroii. Aveau lucruri

stranii de zis. Filosofii. Tăți copchiii lu' Dumnezău au tunele. Tăți au tunele ca să fie motivați. Băură și iar băură, băură până ce le pieri orice expresie din ochi; încât păreau orbi, dar în rest nu păreau beți, doar că unul dintre ei, când trebui să-și golească vezica, își deschise pur și simplu fermoarul și-o făcu acolo la masă, de fapt chiar în propriii bocanci… Nu vedeai prea des negri și albi stând împreună și simțindu-se bine… Oamenii se împărțeau pe categorii…

•

Minh înțelegea dezamăgirea lui Skip, dar viața era ca o furtună și colonelul, unchiul lui Skip, era figura dominantă din peisaj. Era logic să te adăpostești lângă el. Dacă acesta voia ca nepotul lui să fie ferit de probleme, foarte bine. Grație colonelului, Minh însuși nu mai pilota avioane de luptă și avea motive să spere că va supraviețui acestui război. În prezent pilota doar elicoptere, și asta doar pentru colonel. Călătorea deseori în haine civile și petrecea multe zile liber în Saigon. Avea o iubită acolo, pe domnișoara Cam, o catolică, și se ducea la slujbă cu domnișoara Cam duminica dimineața, iar după-amiezile le petrecea acasă la ea, în compania numeroasei sale familii.

Zborul necesita concentrare, te epuiza psihic. Se bucura de drumul acesta ca pasager în Chevroletul negru. Nimic de făcut decât să te uiți pe geam la peisajul distrus de-a lungul Șoselei 22 și să te gândești la domnișoara Cam.

Unchiul Hao îl pusese în gardă că domnul Skip vorbește vietnameză. Drept pentru care, în timp ce-l conducea pe american la noul lui loc de cazare în Munții Uitați, el și unchiul lui nu vorbiră prea mult. Minh ocupa locul din față, Skip pe cel din spate, lângă un cufăr. Unchiul conducea mașina, cu ambele mâini pe volan, cu capul înclinat în față, concentrat, cu gura deschisă ca un copil. Ploaia răpăia pe plafonul negru al Chevy-ului, o furtună iscată din senin, puțin cam devreme anul acesta.

Unchiul Hao încercă să vorbească în engleză, dar domnul Skip îi răspunse scurt:

— Poate că n-ar trebui să vorbim.

— Ah, Hao, prietene, zise Skip, ploaia mă întristează.

Minh își încercă și el engleza:

— E bine să înveți să fii fericit în ploaie. Atunci ești fericit mult, pentru că plouă mult.

În engleză, asta nu suna foarte inteligent.

Unchiul frână și Minh se ținu de bord – un bivol de apă trecea prin fața lor. O furgonetă care venea din direcția opusă intră în animal și păru să ricoșeze din pielea lui groasă, oprindu-se de-a curmezișul în mijlocul pavajului crăpat.

Bivolul lăsă capul în jos de parcă ar fi încercat să-și amintească ceva, stătu nemișcat câteva secunde și intră în iarba înaltă dând din coarne dintr-o parte în alta, mișcând din crupa ca o pungă de hârtie în care doi pumni lovesc pe rând. Hao manevră Chevy-ul pe după furgoneta oprită în timp ce animalul dispărea printre cortinele de ploaie.

Odată ce părăsiră Șoseaua 22, intrară pe drumuri rele, aproape impracticabile, însă atâta timp cât unchiul ținea roțile în mișcare evitau să rămână împotmoliți.

— Când ajungem la panta cea mare, anunță Hao, o să merg repede, pentru că trebuie să urcăm pe partea cealaltă.

— Panta cea mare – ce-i asta?

— Pe un deal în jos și apoi pe un deal în sus. În valea de noroi.

— Înțeleg.

Vorbeau în vietnameză.

Unchiul Hao avântă Chevroletul pe pantă în jos, trecură prin groapa de noroi din vale și urcară celălalt versant abrupt, până ce ajunseră aproape de culme și văzură în fața lor doar cerul. Cauciucurile pierdură aderența și țipară ca niște fantome în chinuri când Chevy-ul alunecă încet

înapoi. Se opriră la poale în jumătate de metru de argilă. Hao opri motorul și domnul Skip spuse:

— Bun. Iată-ne aici.

Minh își scoase sandalele, își ridică pantalonii deasupra genunchilor, își luă pe el ponchoul de plastic transparent și merse pe jos până la casa celui mai apropiat fermier, care-l urmă înapoi la mașină, trăgând după el, de inelul din nas, bivolul lui de apă. Legă o frânghie de axul din față și-i scoase din mocirlă.

Skip se uită prin lunetă la locul în care fuseseră și spuse în engleză:

— Din lac în puț.

Nu era așa de rău acolo unde mergea el. Avea un aragaz, un soi de instalație de apă în casă, probabil vreo doi servitori. O baie caldă când simțea nevoia. Vila, înțelesese Minh, aparținea familiei unui francez, un doctor, un specialist în afecțiuni auditive, acum decedat. Din câte își dădea seama, francezul acesta fusese fascinat de unul dintre tunelele din zonă, plecase în expediție, atinsese un fir și detonase o bombă.

Ropotul ploii pe acoperiș scăzu până la un păcănit ușurel. Minh deschise ochii. Dormise. Unchiul oprise din nou mașina. Drumul părea să se sfârșească acolo, intra într-un pârâu care-și ieșise din matcă și Minh se întrebă dacă trebuie să aștepte vreun barcagiu scheletic cu glugă care să-l treacă pe american de cealaltă parte, în locul exilului său. Dar Hao porni încet mașina. Nu era un pârâu totuși, ci doar un pârâiaș lat desprins dintr-un râu pe care nu-l puteau vedea.

Ploaia se opri când ei intrară încet în satul Muntelui Uitat. Soarele după-amiezii strălucea peste lumea udă și deja oamenii se mișcau pe afară de parcă furtuna nici n-ar fi existat, ducându-și poverile de-a lungul drumului, înlăturând frunze de palmieri din fața caselor. Lângă aleile de pământ, în locurile umbrite, mai uscate, copiii săreau coarda folosind lanțuri de plastic.

Opriră în parcarea vilei și Minh nu avu la dispoziție nici măcar un minut s-o vadă bine, că se și trezi implicat într-o mică aventură – țipete din spatele casei, apoi un bătrân care părea să fie omul de serviciu sau îngrijitorul apăru fluturând o greblă deasupra capului și urlând ceva despre un șarpe. Minh o luă grăbit pe urmele lui, unchiul și Skip merseră după el și dădură toți peste un constrictor uriaș care șerpuia prin curtea din spate, un piton dungat mai lung decât oricare dintre ei, mai lung decât ei toți la un loc.

— Lasă-mă pe mine, lasă-mă pe mine, spuse Minh.

Inutil, bătrânul mai lovi o dată cu grebla în el și-i dădu arma lui Minh. Acum ce urma? Nu voia să lase urme pe pielea lui valoroasă. Șarpele o luă spre malul din spatele casei. Minh alergă după el și înfipse grebla cu toată forța, sperând să agațe capul reptilei, însă dinții uneltei se afundară mai în josul spinării lui. Cât ai clipi, cu o forță înspăimântătoare, șarpele îi smulse grebla din mâini și o roti violent în aer, încă înfiptă în el, după care o trase în tufișuri. Minh și îngrijitorul o rupseră la fugă după el, lovind tufișurile cu mâinile, amândoi uzi leoarcă, îngrijitorul țipă:

— Uite monstrul!

Apăru de după o tufă de Steaua Crăciunului ținând șarpele de coadă:

— E aproape mort!

Dar șarpele încă se agita și-i scăpă din mână. Minh reuși să apuce grebla, să calce pe spinarea șarpelui, să smulgă arma și s-o avânte de mai multe ori spre craniul reptilei – surprinzător de fragil, ușor de înțepat.

Chipul bătrânului se făcu numai un zâmbet:

— Hai, hai, îl ducem la familia mea!

Preotul catolic din regiune venise să-i salute. Îi vorbi în engleză lui Skip:

— Nu e nevoie să omori aceste animale. Mulți le țin pentru companie. Dar e destul de mare încât

să-i iei pielea. Păcat că nu-i mai colorat. Unii sunt roșii și uneori portocalii.

Un tânăr în haine frumoase, probabil de oraș, purtând guler alb de preot:

— Trebuie să veniți în vizită la mine acasă, zise el și Skip promise că va veni.

Apoi Minh și bătrânul purtară captura în paradă pe strada principală a satului, Minh în față și prietenul lui în spate, iar între ei cei patru metri ai șarpelui. Țineau brațele libere în lateral pentru a-i contrabalansa greutatea. Copilașii fugeau după ei, țipând și cântând.

Domnul Skip rămăsese în urmă cu preotul, altfel, în acest moment, Minh l-ar fi asigurat:

— Iată un minunat semn de bun augur al sosirii dumneavoastră.

•

William „Skip” Sands de la Agenția Centrală de Informații americană sosi la vila din Cao Quyen, ceea ce însemna „Muntele Uitat”, cu sacul lui de călătorie și cele trei cufere ale unchiului său exact în clipa în care o ploaie torențială făcu loc vremii bune, însorite, la care el nu se simțea deloc părtaș.

Voss îi promisese că are ceva pentru el, îi promisese că-l va ține pe Sands aproape. Se alesese praful, îl ținuse pe Sands în ceață, nici pe departe aproape, într-un cort Quonset cu aer condiționat din complexul Comandamentului Militar de Asistență în Vietnam din Tan Son Nhut, ca parte a unui proiect de scurtă durată dedicat colaționării unei ultra-abundențe de informații mărunte intitulat „Sistemul de îndosariere CORDS/Phoenix”, proiectul însuma fiecare notiță luată vreodată de cineva care văzuse sau auzise ceva oriunde în Vietnamul de Sud. Grupul care lucra la proiect, aproximativ optsprezece bărbați și două femei, toți selectați din rândul cadrelor, își cheltuiau bună parte din energii încercând să evalueze dimensiunile materialului livrat – cutii cu pagini care ar fi alcătuit o potecă lată de două sute

șase centimetri încercuind pământul la ecuator de 4,3 ori, sau ar fi acoperit complet statul Connecticut și ar fi depășit în greutate pahidermele din șaisprezece spectacole ale circului Barnum & Bailey. Șoc și disperare. Un omagiu adus victimelor din catastrofele maritime în vreme ce furtunile bubuiau în cală. Într-o zi, primiră instrucțiuni să pună toate cutiile pe cărucioare de mână și să le ducă pe poteca de zgură, sub soarele tropical, spre un depozit din același complex. Proiect încheiat. Punct.

Apoi, așteptarea în Cao Quyen – „Muntele Uitat", „Muntele Uitării" sau „Uită de Muntele Ăsta" – la care se gândea ca fiind „Damulog II", din nou departe de ultima bucată de drum practicabil și de capătul firelor de înaltă tensiune.

El, Hao și Minh primiră o masă constând din orez și pește. Le-o aduseră soții Phan, cei doi bătrâni care îngrijeau locuința și cărora el avea să li se adreseze cu domnul Tho și doamna Diu. După aceea, însoțitorii lui îl abandonară promițându-i că Hao avea să se întoarcă o dată pe săptămână sau la zece zile cu corespondență cărți și bunuri de consum pentru cămară.

Noua locuință a lui Skip avea apă curentă de la un rezervor montat pe acoperiș. Avea și instalație de scurgere în casă, o baie la parter cu toaletă și chiuvetă, iar la etaj o alta, cu toaletă, cadă și bideu, și tapet cu sirene, acoperit de un mucegai straniu. Când deschise jaluzelele acestei băi, vreo șase molii zburară din vasul de toaletă și i se așezară pe cap.

Nimic pe bază electrică. Avea lămpi cu butan cu abajur de cupru și în camere mobilier de răchită de pe care lacul se desprindea în fulgi. Dacă venea ploaia, și avea să vină zilnic de acum încolo, putea să închidă obloanele de lemn. De sus, se scurgea apă prin mici crăpături în mai multe boluri smălțuite dispuse prin salon. Însă casa era bine situată în calea vânturilor și emana o senzație de

confort. Erau lucruri de bun gust acolo. Luau sarea și piperul cu lingurița din păhărele, la fel cum făceau și cu zahărul, în loc să le pună în solnițe; iar patul lui de la etaj ocupa un colț ferit al casei, în imediata apropiere a modestei camere principale, deschisă la toate mișcările aerului înăbușitor de noapte.

La lumina zilei făcură un tur al vilei, o clădire cu etaj construită în principal dintr-un material jilav, aspru, asemănător cu cimentul sau chirpiciul. Viespi mici și negre intrau și ieșeau prin găurile de glonț din pereții exteriori – în timpul francezilor, în regiune avuseseră loc bătălii. O rigolă de ciment înconjura fundația casei și transporta apa de ploaie într-un pârâu umflat și lent aflat într-o vâlcea din spatele perimetrului. Aruncă o privire într-acolo: copii curajoși pluteau pe platforme făcute din te miri ce – vreascuri, nuci de cocos, frunze de palmier – și-l strigau în gura mare.

•

Proprietarul vilei, un doctor francez, murise fără a lăsa în urmă, din câte înțelegea Sands, vreo urmă a existenței sale fizice în afară de-o proiecție pe pereții unui tunel; însă încălțările lui, trei perechi, stăteau în șir în fața ușii, sandale, papuci de casă și cizme de cauciuc de-un verde deschis. Pantofii lui dispăruseră odată cu persoana lui. Doctorul, un anume Bouquet, venise din Europa la începutul anilor 1930 cu o soție care în scurt timp se întorsese, potrivit spuselor îngrijitorului, domnul Tho, la Marsilia; nu se mai păstra nicio urmă nicăieri în casă legată de ea, poate doar tapetul din baia de sus ales de ea, acoperit de nenumărate sirene pătate. Însă doctorul absent constituia o prezență constantă; din ziua morții lui nu se modificase nimic în casă, totul era în așteptare. În biroul cu tavan înalt în care se intra din living, suprafața mesei de mahon masiv stătea ascunsă sub cărți și reviste apăsate de macheta din porțelan a unei urechi umane – internă și externă – cu părți

detașabile, o călimară, o scrumieră, rastelul lui cu trei pipe din spumă de mare înclinate într-un unghi ușor, fâșii de ziar sau bucăți de hârtie igienică bej, aspră, care marcau locul în mai multe cărți stivuite lângă el, una dintre acestea conținând în mod sigur ultimul cuvânt pe care-l citise înainte să-și pună ochelarii deoparte, să iasă la plimbare și să se facă nevăzut. Cu excepția dezordinii de pe masă, biroul era curat și ordonat, mobila acoperită cu pagini din *Saigon Post* și *Le Monde* și obloanele erau închise. Skip trase atent cu ochiul sub copertele cărților, având grijă să nu le schimbe locul, de parcă proprietarul ar putea veni să verifice. Doctorul nu avusese milă cu paginile – pete de ceai, amprente lăsate în cerneală, pasaje lungi subliniate grosier. Fiecare volum purta pe interiorul primei coperte inscripția „Bouquet" cu aceeași caligrafie deasupra datei de achiziție. Nu găsi niciuna fără inscripție. Pe deasupra, doctorul colecționase timp de șaptesprezece ani *Anthropologe,* un periodic de dimensiunea unei cărți, șaizeci și opt de numere cu coperte de hârtie cretată, toate bej. Și mai multe reviste științifice, fiecare legate pe ani în aceeași hârtie maro. Un exemplar umed, legat în pânză burgundie al romanului *Nicholas Nickleby* era singura carte în engleză. Skip îl citise în colegiu și nu-și amintea decât că la un moment dat Dickens numea speranța omului un lucru „la fel de general ca moartea".

•

Peste o săptămână, Hao se întoarse conform promisiunii și, împreună cu corespondența lui Skip, aduse multe cutii de carton pliate pentru obiectele personale ale doctorului Bouquet. Skip se bucură de cutii – nu le ceruse el, dar Hao ghicise singur. Primise o scrisoare aiuritoare, disperată din partea lui Kathy Jones. Din câte se părea, ea întreținea acum legătura între MIAC și mai multe orfelinate, iar viața ei, lucrurile la care fusese martoră, îi întunecase complet fatalismul

calvinist – sau, se gândea Skip, calvinismul ei fatalist:

> *Poate n-ar trebui să citesc unele lucruri. Dar îți pot spune pe șleau că am ajuns să cred în asta cu ceva timp în urmă, chiar dinainte să aflu în mod sigur că Timothy e mort. Unii oameni sunt sortiți de la facerea lumii să-și petreacă eternitatea în Iad și eu aș spune că ei nu simt niciodată gustul vieții adevărate, ci își încep direct drumul prin Iad de la naștere, am văzut asta, tu ai văzut-o cel puțin în Damulog, știu, și dacă ai venit în Vietnam, o vezi în tehnicolor fără-ndoială și mi-e milă de tine, dar și râd.*
> *Poate că unii sunt în Rai, alții în Iad, iar alții în Purgatoriu sau poate că lumile sunt separate din punct de vedere geografic – de fapt, ți-am spus că am găsit referința la „felurite slujiri" de care ai întrebat când făceam dragoste noapte de noapte în mica noastră văpaie psihedelică de pasiune în Damulog? Epistola întâi către Corinteni, să fi fost Capitolul 12?*
> *Așa-i… acum am verificat, 12:5&6.*
> *Dar nu am recunoscut citatul pentru că e din versiunea regelui Iacob*[23] *și eu am folosit versiunea standard revizuită, în care scrie: „Sunt felurite slujbe, dar este același Domn; sunt felurite lucrări, dar este același Dumnezeu, care lucrează totul în toți". Deci „slujiri" este tradus mai bine prin „slujbe" – nu se referă la mai știu eu ce departament angelic, înțelegi?*
> *Mi-aș dori să fii aici și să putem discuta, dar noi n-am discutat niciodată prea mult, așa-i? De fiecare dată când ne-am*

întâlnit ne-am grăbit să ne „întâlnim”.
Abia te cunosc. Dar îți scriu.
Citești măcar asta?

La drept vorbind, nu. Nu.

Între averse, o boare sufla dinspre pârâu, alungând insectele și păstrând răcoare în birou. Își petrecu serile îmbrăcat în halatul de mătase al doctorului printre cele aproximativ opt sute de titluri în franceză ale bibliotecii lui și, la început, fără a depăși aproape deloc perimetrul casei.

Își făcu de lucru aducând la formă tridimensională cutiile de carton pliate. Hao aduse și o rolă de bandă adezivă pentru hârtie, transformată de vreme într-o rotiță solidă, compactă, imposibil de folosit. De la Marco Polo încoace, își spuse el, clima aceasta a biruit civilizația occidentală.

Trimise pe domnul Tho la magazinul din sat după ață și-i spuse doamnei Diu că pleacă la preot la un ceai.

Căsuța lui *Père* Patrice se afla la o sută de metri de strada principală, la capătul unei poteci presărate cu scânduri vechi puse peste bălți.

Père Patrice călătorea mult prin district și Sands nu petrecuse mult timp cu el. Sands nu-i mărturisise că este catolic. Poate că nici nu avea s-o facă. Poate că, își spunea el, m-am săturat de credința mea. Nu pentru că ar fi fost pusă la încercare sau înfrântă, ca a lui Kathy. Ci doar pentru că n-a mai fost exersată. Iar bisericuța în aer liber, un acoperiș de tablă pe stâlpi de lemn înfipți într-o placă de ciment, acesta e locul în care se joacă drama mântuirii? Sands îl găsi pe preot, un om scund, în grădinița lui. *Père* Patrice avea o față rotundă de maimuță. Nas cu nări mari. Ochi uriași, reptilieni. Mai mult decât exotic, arăta ca un om venit din spațiul extraterestru. Îi aduse musafirului ceai cald într-un pahar de apă. Se așezară în

grădină pe bănci de lemn ud în vreme ce apa ultimei ploi picura din tufele înalte de Steaua Crăciunului. Sands își încercă vietnameza.

— Ai pronunție bună, zise tânărul, apoi vorbi ininteligibil o jumătate de minut – Skip își exersase deja vietnameza cu cei doi servitori de la vilă și efortul i se păru inutil.

— Îmi pare foarte rău. Nu înțeleg. Poți vorbi, te rog, mai încet?

— Voi vorbi mai încet. Îmi pare rău.

Se lăsă tăcerea între ei.

— Ești amabil să repeți ce ai spus?

— Da, sigur. Am spus: sper că vei munci cu spor aici.

— Da, am spor, mulțumesc.

— Ești de la Consiliul Ecumenic Canadian.

— Da.

— Lucrezi la un proiect de traducere a Bibliei.

— Avem multe proiecte. Acesta este unul dintre ele.

— Dumneata ești unul dintre traducători, domnule Benét?

— Încerc să-mi îmbunătățesc vietnameza. E posibil ca mai târziu să ajut la traducere.

— Să vorbim în engleză, propuse preotul în engleză.

— Cum dorești.

Père Patrice spuse:

— Vrei să te spovedesc?

— Nu.

— Slavă Domnului! Nu ești catolic?

— Adventist de ziua a șaptea.

— N-am auzit de adventiști.

— E o credință protestantă.

— Desigur. Dumnezeu nu face deosebiri între protestanți și catolici. Dumnezeu însuși nu este catolic.

— Nu m-am gândit la asta.

— Ce este universul pentru Dumnezeu? Este un teatru? Un vis? Poate un coșmar?

Preotul zâmbi, însă părea supărat.

— Asta e o întrebare mare. Cred că putem vorbi despre un mister.

— Citesc o carte absolut minunată.

Skip așteptă ca preotul să încheie, dar acesta nu mai spuse nimic despre carte.

— L-am întâlnit pe domnul colonel Sands, la vilă l-am întâlnit. Ți-e prieten? Coleg?

— Mi-e unchi. Dar și prieten.

— Colonelul mă fascinează. Nu-l înțeleg. Dar nu cred că ar trebui să vorbim despre el, nu?

— Nu știu la ce te referi.

— Cred că trebuie să ne cunoaștem măsura.

Sands trase concluzia că preotul era un om inteligent care nu reușea să-și comunice ideile în engleză.

— Mă poți ajuta să culeg povești populare din zonă? îl întrebă el pe preot.

— Povești populare? Basme, poate?

— Da. E un hobby, un interes personal al meu. Fără legătură cu munca mea.

— Fără legătură cu munca dumitale la Biblie?

— Păi, sigur că mă ajută ca traducător. Mă ajută să înțeleg limbajul miturilor.

— Dar ai spune că Biblia este un mit?

— Nicidecum. Aș spune că e scrisă în limbajul miturilor.

— Desigur. Categoric. Te pot ajuta. Îți plac poate și cântecele?

— Cântecele? Sigur că da.

— Îți cânt un cântec vietnamez, zise preotul.

Îl privi pe Skip drept în ochi. Trăsăturile lui păreau să se limpezească. Privirea lui deveni serioasă. Preț de aproape un minut cântă cât se poate de frumos pe o voce clară, puternică, netulburat, complet în largul lui. Era o piesă înălțătoare și atingea o notă de dor.

— Înțelegi cântecul?

Skip rămase fără grai.

— Nu? De trei ani el e soldat în avanpost, departe de satul lui. Se simte foarte singur și toată ziua muncește din greu tăind bambus. Îl doare tot corpul. Mănâncă doar bambus și niște fructe, iar prietenii lui sunt doar bambușii. Și vede un pește într-un bazin, un pește care înoată singur, și el fără prieteni. Cred că așa suntem și noi – domnul Benét și *Père* Patrice. Nu crezi? Eu sunt departe de casa mea, de satul meu, iar dumneata ești departe de Canada.

Cu acestea, tăcu.

— Așa se încheie cântecul?

— Sfârșit. Vede peștele cum înoată singur.

— Cred că ai nițel sânge irlandez în dumneata, domnule.

— De ce?

— Irlandezii adoră să cânte.

— Uneori se țin concursuri de cântat și eu mă clasez foarte bine. E și ăsta un hobby – ca al dumitale. Aici, în acest district, fiecare om trebuie să cânte. Trebuie să le cântăm demonilor.

— Adevărat?

— Domnule Benét, e adevărat, demonii trăiesc aici.

— Înțeleg.

— Dacă faci ceva nepoliticos, de pildă dacă te ușurezi în pădure, vei avea de suferit din partea lor. Copacii ar putea să cadă peste tine, ramuri uriașe s-ar putea rupe, lovindu-te în cap, ori ai putea să cazi într-o crevasă și să-ți rupi vreun os. Acesta poate fi un mod surprinzător de-a afla că există spirite aici, în pădure.

Skip spuse:

— Da, aș fi surprins dacă s-ar întâmpla asta.

— Câțiva doctori chinezi își practică meseria în districtul acesta, unul chiar aici. Știu și ei de spirite. Te voi duce cândva la cabinet. Ai vrea să mergi? Au multe lucruri fascinante. Al nostru ține toate membrele unui tigru în borcane și cutiuțe. Dacă macină oasele și le dă unui câine să le

mănânce, câinele acela devine feroce. Știai că până și ceara din urechile unui tigru te poate vindeca de ceva? Și firele tari de păr din coada elefantului le pot alina femeilor durerile nașterii. Macină dinții și oasele de elefant pentru a unge anumite răni și a le vindeca. Macină coarnele de cerb și le amestecă în alcool pentru a produce un soi diabolic de băutură. Aceasta le dă bărbaților putere mare în pat. La fel și cu alte animale. Mulți șerpi, multe feluri de animale. Poate și insecte, nu știu. Doctorul chinez cunoaște lucrurile astea.

— Presupun că mi-ar plăcea să văd o astfel de colecție.

— Oamenii aceștia nu lucrează doar cu superstiții. Unele lucruri sunt deja verificate. Triburile ridică altare și ruguri în pădure. O căscioară pentru spirite din bambus, poate din nuci de cocos. Spiritele sunt acolo, locuiesc acolo, trebuie să cred asta, există dovezi. Ca în cazul unui tânăr care a urinat în batjocură în fața unui altar din pădure și apoi a suferit o cădere mentală completă.

— Șocant.

— Numele meu este Thong Nhat, zise *Père* Patrice. Sper că-ți voi fi prieten.

— Cu toată plăcerea, zise Skip. Te rog, spune-mi Skip.

Așa stăteau lucrurile – ceai cu preotul, plimbări când nu ploua, un program de mișcare fizică. Își făcu un obicei din a frunzări revistele doctorului francez mort, traducând pasajele pe care acesta le subliniase. Se ocupă de fișele colonelului. Uneori auzea în depărtare elicoptere, avioane de luptă, bombardiere și se simțea captiv într-o bulă multicoloră a lucrurilor nesemnificative.

Cu ocazia următoarei vizite, Hao aduse o scrisoare din partea maiorului Eddie Aguinaldo, înaintată de ambasada din Manila oficiului poștal militar al ambasadei sud-vietnameze din San Francisco:

Am hotărât să mă însor cu o femeie tânără și foarte frumoasă. Ai citit bine! *Știam că vei fi uimit. Parcă te văd în fața mea cu gura căscată. Numele ei este Imogene. Este fiica senatorului Villanueva. Intenționez să devin un soi de politician local nu foarte corupt, dar categoric bogat, și te poți baza pe ajutorul meu să faci bani dacă te vei întoarce în frumoasa noastră patrie. Am avut parte de vizita întrucâtva ciudată a unui „domn Cutare" de la Secția ta Politică din Manila. Ezit să-i dau numele adevărat. S-a arătat extrem de interesat de prietenii și rudele noastre, adică de prietenul meu și de ruda ta. Sper că înțelegi unde bat. Hotărârea domnului Cutare era foarte necaracteristică oamenilor din branșa ta. Mărturisesc că m-a descumpănit puțin. După ce a plecat, m-am dus imediat la bufet să-mi torn ceva tare, iar acum m-am așezat să-ți scriu scrisoarea de față. Simt că e important să mă grăbesc. Nu pot spune că le știu pe toate, dar îți transmit sentimentul meu că prietenul, ruda noastră, trebuie înștiințat numaidecât de situația aceasta. De interesul vehement care se arată față de el, de tonul dușmănos al cuiva care se presupune că este colegul prietenului și rudei noastre. Cred că ar trebui să-l pui cât de repede în gardă să mai arunce câte o privire în spate – chiar și atunci când se simte în deplină siguranță.*

Skip, în Mindanao am dat-o în bară. O greșeală intolerabilă, demnă de tot regretul. Mai mult de atât nu pot să spun.

Al tău, cu toată sinceritatea,

… Eddie, cu o caligrafie înflorată.

•

James visă schimburi de focuri: trăgea gloanțe oarbe cu o armă defectă. Visele îți transmit mesaje, asta știa. Nu-i plăceau mesajele de acum, avertismente cum că în luptă el nu va avea nicio putere. Nu c-ar fi fost martorul vreunei lupte în afara acestor coșmaruri.

Elicopterele care veneau și plecau din zona de aterizare Delta transportau doar provizii, nu și echipe de luptă. Din timp în timp, neputând să meargă mai departe, câte un pilot rănit era nevoit să aterizeze, dar membrii echipei Echo știau asta doar din auzite.

Lui James nu-i displăceau operațiunile de patrulare. O astfel de operațiune ținea două zile. Echipa urca spre vest de-a lungul drumului șerpuit, trecând prin zona de aterizare, și se întorcea spre sud – pe un drum vechi ce trecea prin ferme neîngrădite, intra într-o junglă mică și ieșea în stâncosul ținut sterp apărut în urma acțiunii ierbicidelor – ajungând înapoi la Tabăra Echo; sau pornea spre nord, apoi urca spre est prin zona de aterizare, după care cobora muntele și era înapoi la Echo. Pe drum, ridicau tabără peste noapte. Nu se întâmpla niciodată nimic.

La vest de Cao Phuc era tot Vietnamul, neatins de ierbicide, plin de jungle și de culturi de orez unde dușmanul se putea ascunde cu ușurință, pregătind ambuscade. Partea de vest ar fi trebuit să fie înfricoșătoare, dar nu era. Fermierii rămâneau de-a lungul coastei dealului, munceau neabătuți pe terasele lor, salutau întotdeauna cu fluturări din mână. Umbla vorba că familiile lor n-au avut niciodată ceva de împărțit cu francezii, cu Vietcongul sau cu soldații americani.

Nici în partea de nord nu se întâmpla nimic, însă aceea era o zonă nelocuită, stâncoasă, povârnită, plină de râpe și deseori o frunză se întorcea în așa fel încât reflecta lumina și părea că scapără ceva alb deasupra unei costișe – de parcă cineva s-ar fi ascuns acolo – și asta îl umplea de groază. Orice buștean căzut semăna, la prima vedere, cu un lunetist pitit în iarbă.

— Ce-i aia de acolo?

— Ăla-i un căcat de elefant.

— Crezi că pun explozive capcană și-n chestiile alea?

— O, da. O, da. O, da. Pun explozive capcană în orice drăcovenie.

Omul Negru spuse:

— Ăla-i căcat de bivol. P-aci nu există elefanți.

— Ba sunt elefanți cu grămada.

— Nu pe muntele ăsta. Ăla-i căcat de bivol.

— E mare.

— Bivolii-s mari, prostule.

— Ce-s alea care cresc acolo? Ciuperci?

— Ciupercile cresc pe orice drăcovenie. Ies peste noapte, zise Omul Negru, cresc așa de repede că le vezi cu ochiul liber cum se fac mari. Pe bază hormonală și-alte alea, dau halucinații.

— Ei, în orice caz, n-a fost niciuna d-asta între alea de le-am mâncat.

— Alea au fost de tot căcatul.

— Le-am dat gata cât ai zice pește.

— Și-au mai rămas numa' șaptezeci și șase de alte milioane.

— Aha, făcu Omul Negru, te-așteaptă căcaturi de tot felu'… Da' nu tre' să le-accepți, le respingi pur și simplu cu forța minții.

În momentul de față, Omul Negru era singurul frate de suflet din Plutonul Echo. Omul Negru făcea asta. Omul Negru făcea aia. Omul Negru avea un nume, dar era secret.

— Nu vreau să mă strige lumea decât Omu' Negru, insista el. N-o să trăiesc eu cu numele de

sclav pe care albii l-au dat strămoșilor mei. Își lipise bandă adezivă peste ecuson, nu voia să spună nimănui ce scria acolo.

Omul Negru le spuse:

— Io-s un om negru cu pulă neagră. Da' nu-i așa de mare. Mulți se umflă-n pene cu scula lor de douășcinci de țenti. Da' de-ar avea douășcinci de țenti cum am io *cinșpe,* ar face cu inima, săracii. Atâta snagă am io-n scula mea de cinșpe țenti.

Fisher și Evans erau singurii prieteni ai lui James, prieteni pe viață. Credea că poate și dom' sergent îl avea la suflet. Cât despre restul Plutonului Echo, ei vorbeau o limbă străină și-n cea mai mare parte a timpului James se simțea speriat, supărat și lăsat deoparte.

Îi era tare dor de casă. Acum înțelegea ce trebuie să fi însemnat pentru fratele lui Bill să formeze un număr în Honolulu și să facă telefonul din bucătăria mamei să sune. Regreta amarnic mojicia de care dăduse dovadă față de fratele lui atunci când acesta sunase acasă. Imagini iluzorii în care discuta și râdea cu fratele său, discuta cu prietenii săi, îi domina pe căcănarii ăștia din Echo, vise în care nu se afla aici, în care se afla oriunde altundeva numai aici nu, se afla undeva care însemna altundeva, unde să nu fi auzit niciodată de locul acesta.

Puteai cere o permisie și să faci autostopul până la baza cea mare a Diviziei 25 de infanterie sau taman până în Saigon, puteai merge cu un camion de la zona de aterizare. Acestea aveau zilnic drum într-acolo.

Sergentul Harmon nu era altfel decât ceilalți, cum păruse la început. Înjura, bea bere, deși numai câte una sau două, și singurul lui viciu în afară de ăsta era că mesteca tutun, îl priza; unii dintre băieți numeau asta morfoleală și, din admirație față de sergent, o făceau și ei. Era în vârstă și părea scos dintr-un film de război – păr blond foarte deschis, ochi sinilii, ten bronzat și un zâmbet care-i ridica

buzele într-o parte, ca lui Elvis Presley. Un canin din partea aceea era ciobit, însă avea dinți extrem de albi și caninul acela nu arăta atât de rău. James aproape că și-ar fi dorit să aibă un dinte ciobit așa, ca sergentul. Și Fisher avea un dinte ciobit, însă într-un fel care parcă cerea intervenția unui dentist. Uniforma sergentului se potrivea perfect pe corp. O purta ca și când ar fi vrut să demonstreze că nu e așa de cald la tropice.

Flatt profețise că ziua de plată nu-i va găsi acolo, la umbra de pe Muntele Norocului, dar se înșelase. Luna mai începuse deja de mult, iar James îi trimisese deja o parte din salariu mamei lui în Phoenix. O dată ea îi trimise înapoi un bilețel într-un plic mare, mulțumirile ei mâzgălite pe o foaie roz pe care o furase probabil de undeva. Îi scria: „Ne descurcăm bine, Domnul are grijă de toate”.

A doua vineri din iunie a fost puțin diferită. Ziua de naștere a lui James avusese loc cu o zi în urmă. El, Fisher și Evans părăsiră Tabăra Echo cu permisie și ajunseră până în sat. Evans hotărâse că trebuie să și-o pună toți cu câte o fată.

— Haide, făcu Evans, suntem în *război.* Suntem *bărbați.*

— Eu nu văd niciun război.

— E peste tot sau cel puțin undeva pe aici, și nu vreau să mor înainte să mi-o trag cu cineva.

Se duseră la Barul Purpuriu și, în spatele lui, pe saci de paie Evans și Fisher își pierdură virginitatea, iar James o trădă pe Stephanie Dale cu o fată care măcar nu avea dinții stricați sau care probabil nu avea niciun dinte în gură, căci fata nu zâmbi și nici nu vorbi. Astfel, pentru a pune lucrurile în mișcare nu trebui să mintă, dar nici să spună adevărul. Fata gemu ca o sălbatică și-l aduse pe culmile tulburi ale extazului.

Cei trei soldați se întâlniră după aceea în bar. Mai aveau încă șaisprezece ore din permisie, însă făcuseră deja tot ce era de făcut pe lume.

Evans ridică paharul:

— Ia d-aci!

— Las-o moartă.

— Ce?

— Nu spune „Ia d-aci”. E așa de fals, bătrâne.

— Pe mă-ta-i fals. Nu-i fals. Ăsta-s eu.

— Ce ești tu? Tu ești „Ia d-aci”?

— Să-ți zic ceva, amice, să-ți zic ceva, muistule.

Evans își șterse berea de pe bărbie și spuse:

— Bine, da, eram virgin, recunosc. Acu’ a fost prima dată.

Ei îl priviră insistent până când se simți forțat să întrebe:

— Dar la voi?

— Da, și la mine.

— Ei? Cowboy?

— Nu. N-a fost.

— Te ții de minciuna asta.

— Da, mă țin.

— Bine. Tu întotdeauna ai fost puțin mai avansat.

— Dar de o altă minciună m-am săturat. Azi nu fac nouășpe ani, ci numa’ optșpe.

— Cum?

— Cum?

— Tocma’ ai făcut optșpe ani?

— Aha.

— Adică, ai *avut*… șaptește spe?

— Cum mă vezi și cum te văd.

— Dumnezeule! Ești doar un *copil*!

— Ba acum nu mai sunt.

Evans se întinse peste masa instabilă ca să-i strângă mâna.

— Ești mai avansat decât m-aș fi așteptat.

În cinstea sa, James cumpără mai multe rânduri de băutură. Era fericit și râdea. Acum, că venise acolo unde umiditatea era insuportabilă și berea ieftină și fără sfârșit, înțelegea cu adevărat scopul și semnificația acesteia.

Băură până la lăsarea serii. Pe Fisher, de credință catolic, îl învălui un nor negru de penitență.

— O să fac sigur o boală venerică.

— Nu te poți îmbolnăvi prin prezervativ.

— Îhî, făcu Fisher vinovat, asta dacă reușești să-l desfaci.

— Cum?

— Nu l-am folosit! N-am reușit să-l desfac! Îmi tremurau prea tare degetele!

— Folosește dinții data viitoare, tolomac ce ești.

Merseră spre tabără pe întuneric. Fisher era de neconsolat.

— O să iau o boală venerică de la Dumnezeu.

— O să te duci să-ți spovedești păcatul ăsta?

— N-am încotro.

Evans spuse:

— „Catolic" rimează puțin cu „lindic".

Fisher păru rănit.

— Ce lucru urât din partea ta.

— Tu ai vreo religie? îl întrebă Evans pe James.

— Acum da, sigur că am. Acum venerez Sfânta Futere.

Niciunul nu avea lanterna la el. Nu vedeau nimic. Noroiul uscat era ca cimentul și se împiedicau în făgașe. Evans strigă:

— Am făcut-o!

— Știu! Am făcut-o! E ca…

Lui Fisher îi lipseau cuvintele.

— *Știu*! zise Evans. *Așa* e! Fir-ar să fie! Am ejaculat atât de tare că aproape mi-a explodat vârfu' penisului.

Fisher se rugă:

— Hai, băieți, serios acum – chiar ați folosit prezervativul?

— La naiba, da, sigur că l-am folosit.

— Ai face bine să-l folosești și tu data viitoare, îi spuse James.

— Care data viitoare? N-o mai fac niciodată.

— Căcat în ploaie.

— Sper numa' să nu mă-mbolnăvesc. Doare ca naiba când te pișii, ș-apoi mai doare și injecția.

— Injecția aia tre' să fie ca un cuțit înfipt în cur.

— După vaccinul antirabic, ăsta e cel mai rău.

— Măcar o târfă nu te poate infecta de rabie.

— Nu poate?

— Căcat. Nu știu.

— Numa' dacă te mușcă!

Încercară să nu facă zgomot când intrară în tabără, dar când găsiră Adăpostul Patru, Evans spuse cam tare:

— Nu-mi vine să cred! Dacă o fi să mor, măcar n-o să mor virgin.

Fisher se așeză pe pat cu umerii adunați. Părea ametit.

— Mă simt atât de rău. Nu trebuia s-o fac. Prima mea dată și am plătit prețul.

Evans căzu pe spate pe pat, dezmierdându-se singur.

— Mamă, îmi vine să-mi pup scula pen' că-s tare-ndrăgostit de ea și asta pen' că poate să FUTĂ!

Cineva din alt adăpost strigă:

— Ei, fute-te SINGUR și TACI DIN GURĂ, în pula mea.

Fisher se lăsă în genunchi pe întuneric:

— Te rog, Doamne, te rog, Maică Precistă și Iisuse și Sfinților, nu lăsați să iau boli venerice.

— Nu știu cum s-o descriu, zise Evans, dar după ce am terminat, stăteam deasupra ei și ea și-a împreunat picioarele și nu știu cum… le-a frecat unul de celălalt. Și am simțit ceva… de-a dreptul plăcut.

James spuse:

— M-am temut să nu mă scap, de parcă m-ar fi durut stomacu' tot timpul, chiar aici – se atinse sub stern. Dar pentru prima dată în haznaua asta uitată de Dumnezeu simt că nu mai trebuie să mă tem. Pentru că-s beat criță și în sfârșit am făcut optșpe ani.

— O, bătrâne, se văicări Fisher. Mi-a luat snaga. Mi-a luat puterile. Lucrează pentru dușman. Târfele alea lucrează pentru dușman.

•

În iunie, în timpul ploilor, un bărbat pe nume Colin
Rappaport se întâlni cu Kathy Jones nu departe de centrul de îngrijire din San Dec, în delta Mekongului, unde lucra aceasta. El veni într-un Land Rover. Se afla într-un tur al regiunii din partea Fundației „Ajutați Copiii Lumii", pentru care lucra în ultima vreme. O ajută să-și urce rucsacul și bicicleta neagră zornăitoare în spatele vehiculului și porniră spre orfelinat, la opt kilometri distanță pe drumul făcut de americani.

Îl mai întâlnise de câteva ori în Manila, cu mult timp în urmă. Pe atunci, Colin era subțirel; acum, după ce locuise un an în SUA, era pântecos. Conducând, își puse deoparte pălăria de pai și își șterse creștetul cu o batistă leoarcă de sudoare. Întotdeauna fusese chel. Mai chel decât Colin Rappaport nu puteai ajunge.

— Îți place vizita pe care o faci?

— Doamne, Kathy, credeam că sărăcia e o pacoste destul de mare.

— Și nu-i?

— Nu m-am întrebat niciodată ce efecte poate avea războiul, asta vreau să zic.

— După un timp devine doar comic. Nu glumesc. Ți se sucesc mințile atât de tare că te-apucă pur și simplu râsul.

Când ajunseră la orfelinatul Împăratul Bao Dai, servitori zdrențăroși tăiau o mână de legume putrede într-un ceaun cu apă de ploaie aburindă.

— Uite-l pe Van, îi spuse ea lui Rappaport când un tânăr veni în grabă spre ei ștergându-și mâinile pe tricou.

— Domnișoară Kathy, cât mă bucur de vizită, haideți, vă duc eu, zise Van, dând mâna cu Rappaport și conducându-i pe scara întunecată a

acestei foste fabrici până la al treilea nivel, unde în șase țarcuri împrejmuite cu plasă de sârmă și dispuse pe palierul vast și deschis trăiau două sute de copii, separați în funcție de vârstă. Peste tot mișunau muște și în aer plutea o duhoare de urină și resturi de mâncare. Van le ceru celor de opt ani, în pantalonii și cămășuțele lor de bumbac franjurate și mizerabile, să se ridice în picioare, să stea în rând și să cânte un cântec de bun venit. În acest timp, Rappaport rămase nemișcat, cu un zâmbet împietrit pe buze. După aceea Kathy îl conduse înapoi pe scări și intrară în spațiul rezervat bolnavilor de malarie, o magazie cu acoperiș de tablă în care o duză de pacienți zăceau în întuneric și liniște deplină. Kathy se mișcă printre ei ridicându-le pleoapele și deschizându-le gurile.

— N-a murit nimeni, îl anunță ea pe Colin.

Când ieșiră afară, doi servitori duceau între ei ceaunul spre clădirea principală, unul dintre ei ținând polonicul în mâna liberă.

— O, Doamne, făcu Colin. Aia-i hrana lor.

Femeia îl duse sub un copac și se așezară amândoi pe pământ.

El spuse:

— Credeam că sunt mizerii. Apă de vase.

— Noi, cei din Purgatoriu, înălțăm cu drag cânturi Iadului.

— Cred că te înțeleg.

Van se apropie cu două pahare de ceai.

— Bea, îl fierb, îl îndemnă Kathy.

Colin așeză paharul între picioare. Scoase un trabuc din buzunarul stâng de la piept și o brichetă din cel drept.

— E un dezastru, așa-i?

— Toată planeta. Zilele sunt diabolice. Îmi pare rău, vorbesc cumva fără sens?

Evident, el credea că da.

— Nu aveam idee cât de tare te apasă.

Cât își termină ceaiul nu mai spuse nimic. Își fumă trabucul aproape până la capăt, îi scutură cu grijă jarul frecându-l de tulpina unui copac și-l puse la loc în buzunarul de la piept.

În câteva clipe, ploua în averse. Se adăpostiră în Land Rover, în timp ce rafalele biciuiau parcarea de asfalt și-i transformau suprafața într-un pat de cuie sticloase.

— Să văd dacă nu-ți putem face aprovizionarea aici, zise el. Aș vrea să-ți trimit o încărcătură întreagă. Cred că-mi stă în puteri. Să văd.

— E bine. Mersi.

— Mai pot face ceva?

— Îmi dai ce ți-a mai rămas din trabuc?

— Glumești?

— Nu.

— Fumezi trabuc?

— Din an în pași.

— Presupun că-i mai bine să-ți dăm mână liberă, zise el. Iisuse Hristoase, trebuie să-ți aducem niște ajutoare.

Ea spuse:

— Îi am pe Lan și Lee.

— Pe cine?

— O să faci cunoștință cu Lan. Ea și Lee au grijă de centru cât eu sunt plecată.

— Aha. Sunt instruiți?

— Îmi sunt de mare ajutor. N-au fost instruiți formal. Sunt foarte competenți.

— Kathy, de asta am plecat din MIAC. Te abandonează pur și simplu în junglă cu o hartă și o busolă.

— Primim însă ajutor din toate părțile. Armata americană ne dă tot felul de lucruri. Facem ce putem.

— Vă ajută armata americană?

— Săptămâna trecută am primit o jumătate de litru de Xilocainǎ. Ieri și-n dimineața asta am scos dinți întruna. Pacienții adoră Xilocaina. Dacă nu, se duc la „dentistul” local, care li-i scoate cu un

cleşte mare, proptindu-se cu piciorul în pieptul lor. Iar dacă el nu e de găsit, şi-i scot singuri cu un cui. Un cui de tâmplar. Îţi ia toată ziua să faci asta. Sunt foarte stoici.

— Nu seamănă cu filipinezii, hă?

— Filipinezii sunt extrem de mândri, dar nu sunt stoici.

— Nu se ruşinează niciodată de chinurile lor.

— Nu ştiu dacă mă crezi, dar mie-mi place mai mult aici. În ţara asta n-a mai rămas decât adevărul.

— Tu ştii, zise Colin şi după tonul lui ea îşi dădu seama că trebuie să fi reînceput să vorbească fără sens.

Înapoi la centrul de îngrijire, în seara aceea, îşi trimise asistentele la casele lor şi gătise nişte orez pe primus.

De două zile un copil bolnav îi ocupa hamacul. Pisă orezul în bol cu podul palmei şi-i dădu pacientului să mănânce din mâna ei, ţinându-i capul cu cealaltă mână, capul lui ca un ou gol pe dinăuntru. Nu înghiţi nimic. Încercă să-i dea apă de pe orez şi Coca-Cola într-un biberon, dar copilul, un băiat de cinci sau şase ani, nu era învăţat cu suzeta. A doua zi dimineaţa sau peste încă o zi copilul avea să moară probabil. Şi dacă trăia? – într-o cuşcă de la Bao Dai.

Se aşeză într-un şezlong de răchită şi fumă chiştocul trabucului pe care i-l lăsase Colin Rappaport. Satul era cufundat în întuneric. Copiii gemeau, câinii lătrau şi voci firave de femei strigau. Câteva faruri de bicicletă se mişcau de colo-colo departe pe drum. Pufăi din trabuc până se simţi ameţită şi îngreţoşată şi-l aruncă, după care-şi duse scaunul înapoi înăuntru, aproape de plasa antiţânţari, alături de copilul care respira luctuos în hamac. Adormi. În visele ei, oamenii vorbeau foarte clar în vietnameză şi ea înţelegea tot ce spuneau.

A doua zi dimineață copilul ridică singur capul și sorbi apă și Cola dintr-un pahar. Supraviețuirea era o boare care-i atingea pe unii și pe alții nu. Nici speranța și nici deznădejdea nu aveau legătură cu asta. Ea culese chiștocul de trabuc din țărână, acolo unde-l aruncase, îl curăță cu degetele și sărbători fumându-l.

•

Domnul Bouquet, fratele răposatului doctor Bouquet, ocupându-se de moștenirea doctorului, veni la vilă cu o furgonetă și un șofer pentru a pretinde bunurile personale ale fratelui său.

Sands aranjase o vizită prin sate cu *Père* Patrice, dar când se întoarse la capătul zilei fratele era încă acolo: un francez aproape vârstnic, mătăhălos, fălcos, îmbrăcat parcă pentru pescuit, cu pantaloni scurți oliv și vestă asortată cu multe buzunare, umbrindu-și fața cu o pălărie de pânză cu șnur. Sands bău ceai cu el. Engleza lui era mai mult decât acceptabilă. Vorbi la început nu despre fratele lui, ci despre femei.

— Pe măsură ce înaintez în vârstă, femeile bătrâne par tot mai atractive. Carnea care înainte mi se părea urâtă, acum mi se pare fermecătoare. Vinișoarele acelea vineții, știi, atât de fragile. E un mister mirific. Noul fel de grație – grația unei femei calme, ăsta e un lucru cu atât mai erotic. Acum încep să admir femeile din tablourile renascentiste. Planturoase, moi, împlinite. Ai o concubină printre localnice?

Sands nu avea răspuns.

— Nu? Nu cunosc țara asta. Dar credeam că-i un obicei al locului să ai o concubină. Eu prefer văduvele. Femei mature, cum ți-am spus deja. Au trecut prin iubire și știu cum să se comporte în pat.

— Eram curios de fratele tău, izbuti Skip să spună.

— Eu și Claude eram gemeni. Fraternali – nu semănam la înfățișare. Am primit informația despre moartea lui și n-am plâns. Mi-am spus

imediat: O, nu, nu, nu, nu l-am cunoscut, nici măcar puțin. Am crescut împreună, dar nu discutam niciodată despre nimic, locuiam doar acolo. În ce mă privea, el era ca un vizitator. Dar nu venit în vizită la mine – venit în vizită la părinții mei, la sora mea, ceva de felul ăsta. Acum, în dimineața asta, văzând totul, casa asta în care a locuit, știu mai multe despre el decât am știut după mulți ani de tinerețe petrecuți unul lângă altul. Uitându-mă pe aici, mă întrebam dacă voi găsi o reproducere după un anumit tablou pe care-l aveam în camera noastră în copilărie. Da, știu, nu văd de ce să-l aibă după atâta timp. *Clovnul în repaus* sau așa ceva. Un clovn cu ochii închiși – Mort? Inconștient? De ce închiși? Mulți ani l-a avut pe perete deasupra patului său. Mă speria. Iar faptul că pe Claude clovnul nu-l speria… asta era și mai înfricoșător. Și a stat atâția ani aici, în locul ăsta și n-a fost speriat. Eu sunt speriat. Domnul Bouquet suspină. Am încărcat cutiile, cum bine vezi. Mulțumesc că ai împachetat atâtea pentru noi. Voi lăsa mobilierul și celelalte lucruri de felul ăsta. Cândva, cineva din familie va locui aici – când se va fi terminat cu comuniștii. Când îi veți fi înfrânt. Pentru moment voi continua să închiriez casa Consiliului Ecumenic și… Se uită la Skip: Nu ești de la CIA sau mai știu eu ce, nu?

— Nu.

— Bine. Râse. Nu-mi fac griji!

— Nici nu trebuie.

Skip pusese deoparte câteva lucruri fragile – n-avea decât să-și asume fratele răspunderea pentru împachetarea lor. Domnul Bouquet hotărâse să nu ia delicata reproducere a urechii umane și oasele de porțelan.

— Au făcut drum lung până aici. Nu are sens să le iau, ar fi trist să le iau. Cărțile și hârtiile trebuie să le salvăm pentru biblioteca familiei. E pasiunea surorii noastre. Hârtii, hârtii. Pentru ea sunt singura noastră moștenire, dar i-am spus: De ce e

musai să avem o moștenire? Lucrurile sunt distruse fără încetare, lucruri bune și lucruri rele. Atâtea războaie și furtuni pe pământ. Distrugere peste distrugere. Ce s-a întâmplat cu Claude? Puf, a explodat, n-a mai rămas nimic. Același lucru ne paște pe toți – cenușă, praf, puf, asta-i moștenirea noastră. Nu. Pe asta n-o iau. O să se spargă prea ușor.

Cu degetele lui groase, fratele desprinse și examină fiecare parte – urechea externă formată din „pavillon” și „lobe”, apoi „conduit” și „tympan”, după care „labyrinthe osseux” cu ale sale „vestibule” și „fenêtres”, „canaux” semicircular și „nerf auditif”, „limaçon”, tubul acela lung, „trompe d’eustache”, ducând în interiorul craniului. Până și minusculele oscioare interne fuseseră redate și etichetate – „marteau”, „enclume” și „étrier” – și „cellules mastoïdiennes” cu aspect spongios.

— Ah! Atât de mică, atât de perfectă, atât de veche – probabil că o avea din facultate. Claude și-a luat diploma în 1920 sau 1921. Spuse brusc: Știi tunelul în care Claude a fost aruncat în aer? L-ai văzut?

— Nu, regret, nu l-am văzut.

— *Avez-vous français*? *Un peu*?

Trecură la franceză și conversația se trivializă. Din câte se pare, bărbatului aceluia masiv, solid îi plăcea să schimbe cele mai sincere impresii într-o limbă în care nu se mișca suficient de liber încât să se poată ascunde.

Sands îl îndemnă să rămână până dimineață, dar domnul Bouquet păru speriat de ideea de-a rămâne peste noapte acolo, deși drumurile erau periculoase. Totul era în furgonetă. Plecă la lăsarea întunericului.

Cu săptămâni în urmă, domnul Bouquet trimisese o scrisoare la falsa adresă poștală a Consiliului Ecumenic, anunțând ziua sosirii sale. Între timp, Sands se atașase de anumite texte ale

fostului proprietar al casei – câteva reviste trimestriale obscure și cărți prăfuite –, pe care le așezase în cuferele lui, ascunzându-le de rudele și moștenitorii doctorului. Fratele plecă fără ele.

Și la săptămâni după, Sands încă lucra la traducerea paragrafelor subliniate de doctor – frânturi de scrieri filosofice ale unor intelectuali francezi de care Sands nu auzise niciodată, pasaje abstracte care-l inflamau în mod inexplicabil, unul, de pildă, dintr-un articol intitulat „D'un Voyage au Pays des Tarahumaras", de cineva pe nume Antonin Artaud:

> *Que la Nature, par un caprice étrange, montre tout à coup un corps d'homme qu'on torture sur un rocher, on peut penser d'abord que ce n'est qu'un caprice et que ce caprice ne signifie rien. Mais quand, pendant des jours et des jours de cheval, le même charme intelligent se répète, et* que la Nature obstinément manifeste la même idée; *quand les mêmes formes pathétiques reviennent*; *quand des têtes de dieux connus apparaissent sur les rochers, et qu'un thème de mort se dégage dont c'est l'homme qui fait obstinément les frais – et à la forme écartelée de l'homme répondent celles,* devenues moins obscures*, plus dégagés d'une pétrifiante matière – des dieux qui l'ont depuis toujours torture*; *quand tout un pays sur la Terre développe une philosophique parallèle a celle des hommes*; *quand on sait que les premiers hommes utilisèrent un langage des signes, et qu'on retrouve formidablement agrandie cette langue sur les rochers*; *certes, on ne peut plus penser que ce soit*

là un caprice, et que ce caprice ne signifie rien.

Cu un creion și o foaie albă și un teanc de dicționare, se avântă în luptă împotriva oribilei neclarități a pasajului:

> *Când Natura, dintr-un capriciu straniu, sapă când nici nu te aștepți într-o stâncă trupul unui om torturat, îți spui la început că este doar o întâmplare și că această întâmplare nu înseamnă nimic. Dar când, după zile și zile în spinarea calului, vezi aceeași vrajă inteligentă repetându-se, iar* când Natura manifestă cu încăpățânare aceeași idee; *când aceleași jalnice forme se întorc*; *când capetele zeilor cunoscuți apar pe stânci și când iese la lumină o temă a morții pentru care omul plătește cu obstinație prețul*; *când forma dezmembrată a unui om primește un răspuns în formele –* devin mai puțin obscure*, mai separate de materia pietrei – zeilor care l-au chinuit întotdeauna*; *când o regiune întreagă a pământului dezvoltă o filosofie paralelă cu aceea a poporului ei*; *când știi că primii oameni au folosit un limbaj al semnelor și când descoperi acest limbaj reprodus la o scară uriașă în stânci*; *atunci cu siguranță nu te mai poți gândi că asta este doar o întâmplare și că această întâmplare nu înseamnă nimic.*

Da, intenția misteriosului Artaud era neclară, cum neclară era și țara sa, Tarahumaras, fie ea undeva în Lumea Nouă ori doar în capul lui Artaud; dar motivele pentru care doctorul alesese

pasajul erau evidente: călătorul palid, indescifrabilul tărâm străin.

Doctorul însuși era un cifru. Aparent, încetase practicarea medicinii cu mult înaintea morții sale, însă nu intenționase să se întoarcă acasă. Sands credea că știe de ce.

Sands mai păstrase, pe lângă acele publicații, și un carnețel cu notițele personale ale doctorului. Îl furase. Însemnările doctorului erau făcute cu o caligrafie puternică, precisă, iar Sands le traducea, împreună cu pasajele preferate ale doctorului, în propriul său carnețel.

> *Dragă profesore Georges Bataille*:
> *În martie 1954 v-am citit, în manuscris, eseul intitulat „Pictura preistorică: Lascaux, sau Naşterea Artei” în sălile Bibliotecii de Belle Arte din Sorbona, unde lucrează soția fratelui meu. Mă aflam în vizită în țara natală venind din Indochina, unde locuiesc de aproape treizeci de ani.*

Skip recunoscu titlul – *Lascaux, ou La Naissance de l’art* – un volum mare, frumos, cu planșe color ce conținea reproduceri ale unor picturi rupestre dintr-un lanț de peșteri din regiunea franceză Lascaux; se dojeni că nu păstrase cartea, însă părea prea valoroasă pentru a o fura.

> *Am ajuns de curând în posesia cărții, cu fotografiile. Este superbă, desigur.*
>
> *Îți pot atrage atenția asupra unei cărți de Jean Gebser, un „profesor de civilizații comparate” australian* – Peșteră și labirint? *Citez*:

„*A ne întoarce în peșteră, fie și numai cu gândul, înseamnă să regresăm de la viață la starea prenatală*.”

„*Peștera este un aspect maternal, matriarhal al lumii*.”

„*Biserica Saintes-Maries-de-la-Mer din Camargue, în sudul Franței, în care țiganii o venerează pe Sara, Madona neagră*.”

(*Domnule Bataille*: *în Spania, 3 000 de țigani locuiesc în peșteri în apropiere de Granada*.)

(*Domnule Bataille*: *Este mintea un labirint prin care conștiința înaintează pe bâjbâite ori este vidul necuprins în care anumite gânduri limitate apar și apoi dispar*?)

(*Domnule Bataille*! *– Noi credem că lucrurile în peșteri sunt negre, dar nu sunt ele palide, aproape translucide, foarte palide*…)

„*Tezeu, intrând în labirint, intră înapoi în pântece pentru a-și câștiga dreptul la o posibilă a doua naștere – o garanție împotriva celei de-a doua, iremediabile și înfricoșătoare morți*.”

(*Domnule Bataille*: *În anul 1914, contele Bégouën a descoperit peștera Trois Frères în Pirinei – acolo, un tunel prin care nu poți înainta decât de-a bușilea, ca un canal al nașterii, duce într-o încăpere masivă ai cărei pereți sunt plini de imagini vechi de 12 000 de ani*

reprezentând scene de vânătoare, inclusiv animale mitologice fantastice. Încăperea era folosită pentru inițierea adolescenților în tainele bărbăției prin intermediul unui ritual al morții și-al noii nașteri.)

„*Dacă peștera reprezintă siguranță, pace și absența pericolului, atunci labirintul este o expresie a căutării, mișcării și pericolului*."

(– *Cauți o ieșire, domnule Bataille, cauți o cale de scăpare*? *Sau cauți un secret în miezul lucrurilor*?)

(*După mai bine de șaizeci de ani de viață, mă văd pe mine însumi*.)

(*Haos, anarhie și teamă*: *Asta mă impulsionează*: *Asta-mi doresc*: *să fiu liber*.)

Da!

Conținutul scrisorii neterminate a lui Bouquet către cărturarul Bataille – înflăcărat, complicat, prolix; Skip încă lucra la asta.

După o lună petrecută în bârlog, se lăsă ademenit de *Père* Patrice afară, să vadă tunelul în care doctorul Bouquet dispăruse. Străbătură satul pe jos și ieșiră prin nord, luând-o de acolo pe o potecă spre vest, aproape o jumătate de kilometru. La baza unei coaste de deal roase de ploaie se afla o adâncitură în pământ, nimic mai mult de atât. Explozia fatală slăbise intrarea și ploile o prăbușiseră. Ca în multe alte privințe în această țară, profunzimile ei îi erau închise.

— Asta nu e o zonă critică, anunță preotul. Tunelul nu era folosit.

— Cine a pus explozivul capcană?

— A adus el dinamita, sunt sigur. Poate pentru a trece de unele porțiuni prăbușite. Apoi… s-a aruncat singur în aer.

Pe drumul de întoarcere, Skip îi spuse preotului:

— Mă bucur că n-am putut să intru.

— În tunel? De ce ai fi vrut să intri?

— N-am vrut.

— Poftim?

— Sunt un laș, *Père* Patrice.

— E bine. Înseamnă c-o să trăiești mult.

Preotul venise deseori la vilă să cineze. Dacă datoria sa preoțească nu l-ar fi purtat în cele patru zări, ar fi venit seară de seară. Bucătăria era deosebită. Doamna Diu se dovedi că știa să facă omlete, sosuri, delicatese, orice puteai numi în franceză și chiar dacă deseori nu avea ingrediente exotice, prepara mese simple și gustoase cu pește proaspăt sau porc cu orez și verdețuri sălbatice, și fructe locale la desert. Cocea baghete delicioase pentru cină și franzele aurii: aici Sands simțea că ar putea trăi doar cu pâine și apă.

În toate cele zece săptămâni ploioase colonelul nu venise deloc în vizită. Cu excepția preotului care venea de două sau trei ori pe lună și a lui Nguyen Hao care venea tot cam atât de des, Skip nu avea alți prieteni și se prăbuși din nou în singurătatea lui firească – știa asta despre sine, copil unic al unei mame muncitoare, o mamă rămasă văduvă –, în singurătatea după-amiezilor ploioase din timpul școlii. În cel mai mic dintre cele trei dormitoare de la etaj își urmări chemarea de arbitru al istoriilor fragmentare din fișa „2242” a unchiului său. O preocupare plicticoasă. Nu îndura să lucreze mult deodată. Cartonașele colonelului fuseseră așezate alfabetic după numele persoanelor care fie fuseseră chestionate, fie menționate în interogatorii între anii 1952 și 1963 pe tot cuprinsul a ceea ce acum era Vietnamul de Sud. Depășise etapa decupării și lipirii și începuse

să întocmească titluri noi pentru fiecare dintre cele nouăsprezece mii de cartonașe duplicat și să le aranjeze în funcție de numele locurilor menționate, așa încât într-o zi – nu curând! – să fie posibilă accesarea acestor informații după districtul, satul sau orașul la care făceau trimitere. Oare de ce nu se păstraseră încă de la început categoriile acestea? Și de ce să-i pese lui? Ca în cazul CORDS/Phoenix[24], ofițerii riscaseră, puseseră întrebări, luaseră notițe, se duseseră la alte posturi. Ardea de nerăbdare să dea peste un indiciu care să-l ducă la cine știe ce descoperire devastatoare – prim-ministrul Ky a fost spion Vietcong; sau spre milioanele ascunse în mormântul unui împărat în urma jafului francezilor – dar nu, nu era nimic acolo, totul era inutil; o simțea cu degetele pe cartonașele acelea. Nu doar că informațiile erau triviale și disparate la fel ca acelea din programul CORDS/Phoenix, dar le mai și trecuse timpul. Cartonașele acelea aveau rol doar de artefacte. În această privință trezeau o anume fascinație.

La începutul lui august, Hao îi aduse un dicționar francez-englez mai mare – la cererea lui Skip – și un pachet cu fotocopii din partea colonelului: un articol întrucâtva faimos din *Studii de securitatea informațiilor* intitulat „Observații asupra agentului dublu”, de John P. Dimmer Jr.; și o ciornă parțială a articolului colonelului, cel care-i pricinuise oarece bătăi de cap; șapte pagini dactilografiate cu notițe scrise de mână – idei mai incitante decât textele în franceză, mai sinistre decât avertismentele criptice ale lui Eddie Aguinaldo. Pe de o parte, întru totul rezonabile, pe de cealaltă, îngrijorător de subversive.

Colonelul atașase un bilețel personal „Agentului dublu” al lui Dimmer:

> *Skipper, refamiliarizează-te cu J.P. Dimmer și aruncă un ochi peste paginile astea ale ciornei mele. Am și altele, dar*

sunt un dezastru. Ți le voi trimite cu ţârâita. Altfel ai lua-o razna încercând să pui ordine în lucruri.

Sands își amintea bine după-masa în care auzise ultima dată de „Observații asupra agentului dublu”. Își amintea asta nu datorită menționării articolului, ci datorită celorlalte remarce pe care colonelul și le permisese.

Împreună cu sergentul Storm, el venise să-și salveze temporar nepotul de la CORDS/Phoenix. Din când în când, colonelul îl ducea la masă – în ziua aceea pe terasa noului Palace Hotel. În capul scărilor, un afiș anunța pentru acea zi FESTIVALUL HAMBURGERILOR. Skip observă că erau nori pe cer, iar Jimmy Storm spuse:

— La tropice nici nu există cer.

Jimmy purta haine civile, era în al nouălea cer; Skip bănuia că luase niște benzedrină.

Colonelul, cu scaunul lăsat pe-o parte, cu mâna dreaptă pe balustradă, avea în spate jumătatea estică a Saigonului și în față un bufet: festivalul hamburgerilor, din câte se părea. Apucă cu mâna stângă un cocteil.

— Agenția e în stare de șoc. Povestea cu Kennedy și figura din Golful Porcilor ne-au lăsat cu ochii-n soare. Nu știm cum să reacționăm, cum să ne îndeplinim misiunea. În Cuba umblăm ca orbii – noi ca agenție și noi ca națiune. Suntem Rusia emisferei occidentale.

Sands spuse:

— Și cum ți se pare că ne merg lucrurile aici? În momentul de față?

— Depinde de vietnamezi, Skip. Spunem „depinde de vietnamezi” de atâta timp că sună a abureală, dar ăsta e adevărul. Întrebarea e: cum îi ajutăm? Tu, eu, noi cei de la masa asta. Adică noi trei. Cred că ne trebuie o nouă abordare. Trebuie să

fim mai agresivi în modul în care operăm cu informațiile.

— Mai agresivi?

— Noi trei.

— Noi?

— Problema cu strângerea de informații este să știm când să nu mai luăm inițiativa. Ne ducem și facem tămbălău mare, culegem prin forță tot ce se poate și apoi lăsăm pasivi informațiile pe mâna altora care să le trieze? Nu. Trierea are loc continuu, la toate nivelurile.

Jimmy:

— O selecție.

— La naiba, nu-mi place selecția, Skipper. Ce trece de triere, printre alte lucruri, este exact informația aceea care ne va produce neplăceri dându-le bătăi de cap superiorilor noștri. Iar ce rămâne este o minciună care ajunge mai sus, pe masa cuiva, o minciună veselă, o minciună monstruoasă.

Jimmy:

— Un monstru vesel.

— Minciuna ajunge la cel mai înalt nivel și ceea ce se întoarce este o politică precară, o politică greșită. Idei prostești iau naștere pe culoarele deja stabilite, iar aici, în teren, nouă încep să ne tremure picioarele. Apoi, când primim ordin trimitem un raport în care scrie negru pe alb că am făcut prăpăd. Știi cum merg lucrurile, Skip: Mindanao. Trecem de la molcomi și ineficienți la aprigi și necugetați.

Jimmy:

— Aprig – ăsta-i un cuvânt bun.

Colonelul spuse:

— De ce să așteptăm decizii necugetate din mijlocul stupului? De ce să nu ne trasăm singuri planurile?

În acest moment, Jimmy Storm observă o clientă care ședea la altă masă, o asiatică tânără,

înăltuță, atrăgătoare, uimitor de îngrijită, învеșmântată într-un val de mătase, și spuse:

— Mi-ar plăcea să înot în sucurile ei.

Colonelul râse.

— Ha!

Tânărul glumeț luă cu degetele o bucată de carne din sos și o vârî în gură cu un sunet lichid.

— Sau poate că vrea Skip.

… Ciorna articolului începea cu o notă fotocopiată scrisă de mână – caligrafia robustă a colonelului:

> *ÎNCĂ NU AVEM O INTRODUCERE*
> *Ne dorim să readucem în discuție distincția dintre analiza și culegerea de informații secrete – claritatea ideii, puritatea limbajului, corectitudinea discursului etc., claritatea faptelor – demonstrând modul în care o lipsă a clarității a condus la o totală denaturare a funcției informaționale a Agenției noastre. A motivelor și scopurilor ei. Și a mijloacelor ei. Metodele ei.*
> *Să ne stabilim aceasta drept țel principal – distincția dintre analiza și culegerea de informații secrete.*
> *Orwell – „Politica și limba engleză”*
> *Cât despre intro…*
> *ÎN PRINCIPAL, AR FI DE SPUS AICI CĂ VORBIM DESPRE DOUĂ FUNCȚII ALE SERVICIILOR SECRETE – CULEGEREA ȘI ANALIZA INFORMAȚIILOR SECRETE. ȘI DESPRE SPARGEREA BARIERELOR DINTRE CELE DOUĂ ETC.*

Pe pagina următoare începea materialul dactilografiat. Skip se aștepta la un amalgam stânjenitor. După a treia propoziție își dădu seama

că unchiul său trebuie să fi beneficiat de ajutorul cuiva:

Contaminarea reciprocă a celor două funcții

Figurile noastre de stil cu privire la procesul comunicării ne oferă modelul discuției de față. Vorbim despre „căi" de comunicare și despre „scări" ierarhice decizionale, ceea ce ne aduce aminte că informațiile se mișcă într-un mod linear și succesiv în rândul celor care le interpretează. În cazul funcțiilor serviciilor noastre de informații, vedem această mișcare ca având ca punct de origine munca pe teren și ca destinație arhivele, planurile sau operațiunile. Înaintarea informației concrete strânse de un ofițer pe teren încetinește pe măsură ce urcă pe scară ierarhică și-n cele din urmă este întreruptă de considerațiile privitoare la impactul ei – asupra altor operațiuni, asupra scopurilor celor din conducere și chiar asupra evoluției carieristice a persoanei care o transmite mai departe – până când o informație înrudită ajunge prin structuri paralele să o coroboreze sau – în cel mai nefericit caz, poate cel mai periculos – până când factorul de decizie îi găsește un rost prin prisma justificării unei strategii politice și cei care dețin informația intuiesc această necesitate.

Aceste ezitări și îndoieli sunt un semn că funcția de culegere a informației a fost viciată de funcția de analiză. Informația este interpretată, chiar dacă inconștient, poate, și efectele ei asupra factorului de decizie anticipate. Vorbim despre

„influența factorului de decizie" în cazul funcției de culegere a informației, iar faptul că avem un termen pentru asta îi recunoaște existența; *chiar și așa, până acum n-am izbutit să analizăm mecanismul de funcționare al influenței factorului de decizie.*

Lucrarea de față sugerează, în linii mari, că „influența factorului de decizie" operează prin intermediul contaminării reciproce a celor două funcții ale serviciilor secrete: *culegerea și analiza informațiilor secrete.*

Contaminarea reciprocă a celor două categorii

Când informația stagnează pe scară ierarhică, așteptând (*1*) *acumularea presiunii care să o împingă în sus și* (*2*) *coroborarea materialelor înrudite, separarea factorului uman de cel documentar este amenințată și într-un final cedează. Simplu spus, nevoia de examinare a veridicității surselor cedează în fața presiunii procesului. Contaminarea reciprocă este rezultatul*: *informația provenită de la sursa umană, evident nesigură, devine suportul interpretărilor îndoielnice ale sursei documentare, iar aceste interpretări ajung să fie văzute drept grăitoare, la rândul lor, pentru informația provenită de la sursa umană. Contaminarea reciprocă a acestor două categorii, factorul uman și factorul documentar, este un sub-proces al sciziunii mai ample dintre celor două funcții de culegere și analiză.*

Contaminarea reciprocă a celor două fluxuri

Între timp, procesul interpretativ, ne amintim, este mereu supus însușirii și înscrierii în slujba strategiei. Contaminarea reciprocă face ca informația să devină vagă, maleabilă și într-un final nefolositoare, decât poate ca element component al calculelor birocratice și politice interne.

O examinare amănunțită a proceselor prin care nevoile factorului de decizie sunt comunicate pe scară ierarhică în jos trebuie să aștepte o altă discuție. În acest moment este suficient să recunoaștem că o părere a nevoilor factorului de decizie coboară într-adevăr pe scară ierarhică într-un flux identic cu cel prin care informația este transmisă pe scară în sus. Rezultatul este contaminarea reciprocă a celor două fluxuri.

Trebuie subliniat că acest proces este de-o natură complet diferită față de procesul culegerii de informații din primul avatar al Agenției noastre, Biroul de Servicii Strategice (*BSS*). *În cazul acesta, funcția Agenției rămânea aproape neatinsă de strategie, deoarece strategia este un exercițiu de pace, în timp ce BSS deservea o structură de comandă ce urmărea obiective de război. Din perioada aceea am permis supraviețuirea vechiului model teren-arhivă, teren-plan, teren-plan-operațiune. Cu toate acestea, modelul acesta nu mai este funcțional.*

Modelul unei scări ierarhice pe care două fluxuri de informație aflate sub presiune se contaminează reciproc este

mai aproape de procesele pe care Agenția noastră le întreprinde astăzi. Presiunea descendentă derivă din nevoile factorului de decizie, în timp ce presiunea ascendentă derivă din nevoia de-a pune decizia în aplicare.
În acest punct al discuției trebuie să recunoaștem din nou lipsa de utilitate a procesului, deoarece am evidențiat acum categoria în care informațiile se dovedesc folositoare, și anume în urmărirea obiectivelor de război.

Fertilizarea reciprocă a celor două țeluri

Lucrarea de față nu va răspunde la chestiunea modului în care trebuie să aplicăm lecția acestui model îmbunătățit în situația actuală de război în care ne aflăm, adică în Vietnamul de Sud. Totuși, câteva idei se cer luate în considerare:
Grupurile de oameni poartă război fie cu țelul de a atinge anumite deziderate politice, cum e cazul revoluțiilor, fie de a asigura supraviețuirea, cum e cazul contra-revoluției. (*O paranteză lungă*: *Lăsăm deoparte situațiile în care cele două țeluri devin de nedesluşit, de pildă când state-națiune caută instituirea unui imperiu, cucerirea unei piețe sau apărarea împotriva acestor două tipuri de agresiune. La fel, trecem sub tăcere concluziile și nuanțele care ar rezulta din aducerea în discuție a lui Clausewitz și Machiavelli. Reiterăm*: *punctul nostru de interes este utilizarea unui model îmbunătățit pentru aprecierea rolului serviciului de informații în situația actuală de război în care ne aflăm – prin urmare, simplificăm*.)

Aici, o săgeată de pe margine trimitea cititorul la o notiță scrisă de mână în partea de jos a paginii:

> *V – Până aici totul bine. Partea finală enunță doar invitația de participare la această discuție. Ideea principală de final este că țelul Vietcong-ANV este acela al revoluției politice altoită pe solul supraviețuirii naționale. Discuția în sine se referă la evidențierea țelurilor SUA – ce facem noi? Și care este rolul serviciului de informații în asta? Și cum redobândim sentimentul unor obiective de război? Și cum convingem o întreagă Agenție să readucă în prim-plan rolul originar al unui serviciu de informații?*

Necesitatea activității izolate

Statele Unite, pe de altă parte, chiar și în actuala situație de război, nu se bucură de limpezimea unor obiective de război. La drept vorbind, noi jucăm doar cu pionii având ca prioritate neexprimată ideea conform căreia liniile din spate, piesele puternice, puterile lumii nici nu trebuie să intre în joc. Pentru anumite elemente din comunitatea serviciului de informații această situație sugerează că, pentru a crea o arenă de activitate în care adevăratele și originarele scopuri ale serviciului de informații sunt recuperate și reactivate, trebuie stabilită insularitatea. Folosim termenul „arenă", dar ar fi mai bine să spunem că o porțiune a scării ierarhice de comunicare trebuie obligatoriu izolată împotriva presiunilor venite de sus și de jos-presiunile „prudenței subalterne" de

jos și presiunile „influenței factorului de decizie” de sus. O astfel de izolare e greu de crezut că poate rezulta în urma unui ordin venit chiar din partea factorului de decizie; ea trebuie în schimb să vină ca rezultat al inițiativei acestei Agenții sau a membrilor ei.

Pe margine…

V, te rog, aranjează asta să nu sune așa de peremptoriu, să fie mai vag – „Cine are urechi de auzit să audă.” – FXS. Dar V – timpul e crucial. DIHOTOMIA MOBILIZARE-PIERDERE, bătrâne.

Cine îl ajutase? Cine era „V”? Voss, bănuia, cine altcineva? Pe ultima pagină, altă notă scrisă de mâna colonelului:

Arborele de fum – (stâlp de fum, stâlp de foc) „lumina călăuzitoare” a unui scop sincer în privința funcției serviciului de informații – restabilirea culegerii de informații ca funcție principală a operațiunilor speciale în detrimentul informațiilor folosite ca rațiuni ale strategiei politice. Pentru că în caz contrar, următorul pas este folosirea informațiilor secrete de către birocrații carierişti, îmbătați de putere, cinici și perfizi ca mijloc de influență politică. Pasul final este crearea de ficțiuni care să le fie livrate strategilor noștri politici pentru a controla direcția adoptată de guvern. DE ASEMENEA – „Arborele de fum” – a se vedea asemănarea cu un nor în formă de ciupercă. HAH!

Apoi iarăși text dactilografiat, Voss:

Se poate imagina un pas dincolo de cel final. Aveți în vedere posibilitatea ca un cerc restrâns sau un grup izolat să aleagă a crea ficțiuni independente de ceea ce factorul de decizie intuiește că-i sunt nevoile. Și că ar putea livra aceste ficțiuni dușmanului cu scopul influențării deciziilor.

… HAH! Aproape că îl și auzea pe unchiul său râzând. Așa cum pe terasa Continentalului râsese de insinuările vulgare ale lui Jimmy. În vreme ce Jimmy își sugea degetele, colonelul îi spusese lui Skip:

— Ți-amintești articolul lui J.P. Dimmer despre agentul dublu?

— L-am citit de o mie de ori.

— Să presupunem că avem un agent dublu.

— Avem?

— Să presupunem.

— Okay.

— Și să presupunem că vrei să dai un produs fals.

Skip spuse:

— Produs fals? Nu-mi amintesc ca Dimmer să fi pomenit de asta.

— Dă-i un exemplar, te rog, sergent.

— Un exemplar din ce?

— E un articol intitulat „Observații asupra agentului dublu”. În teancul meu cu *Studii de securitatea informațiilor.* Numărul de iarnă, ’62.

— Ce memorie.

— Să presupunem că Hanoi crede că un element nesupus din conducerea SUA a decis să detoneze o focoasă nucleară în portul Haiphong.

— Glumești?

— N-ar influența asta puțin gândirea lui Ho? Dacă ar crede că o mână de nenorociți duși cu

pluta au hotărât să ducă treaba asta la capăt fără să ceară permisiunea?

— Vorbim ipotetic, sper.

— Skip. Ai cumva o focoasă nucleară în buzunar?

— Nu.

— Știi de unde să obții una?

— Nu.

— Nu. Aici e vorba de Operațiuni Psihologice. Vorbim despre dezechilibrarea judecății dușmanului.

— Procesul de gândire nu cunoaște limite, anunță sergentul Storm. E aproape ca yoga sau activitatea spirituală.

Își aminti o altă afirmație categorică a sergentului Storm: „Ne aflăm pe muchia realității înseși. Exact acolo unde aceasta se transformă într-un vis."

•

După prima sa vizită la Barul Purpuriu, James nu-și mai dorea altceva decât să se întoarcă imediat acolo, să bea bere și să și-o tragă, iar apoi să se întoarcă din nou; alt ideal mai înalt nu-și putea imagina.

Nu uită de mama lui. Din primele lui salarii îi trimise jumătate din bani. După aceea nu mai avu ce să trimită. Cheltui toți banii pe dezmăț.

Aprilie n-a semănat deloc a primăvară; fusese o vreme toridă. Toată vara plouase torențial, neîncetat. Octombrie și noiembrie fuseseră mai răcoroase și mai uscate. James nu mâncă din curcanul de Ziua Recunoștinței pe care îl serviră la baza zonei de aterizare. La alte popote se servea curcan adevărat, dar ce aveau ei era carne albită și mustind de apă, scoasă din conservă.

— Crăciunul, prezise Fisher, ne va sfâșia tuturor inima.

La început, James îi trimise lui Stevie numeroase mesaje scurte, chinuite, îi expedia zorzoane pe care le cumpăra din Saigon, îl

înduioșau scrisorile primite de la ea și încerca să-și imagineze chipul și vocea ei atunci când le citea. Apoi, într-o zi nu mai reuși să și-o amintească. Ceilalți băieți nu pățiseră asta. Pe măsură ce expedițiile lor deveneau mai lungi, ei erau tot mai obsedați de fetele de acasă și pe măsură ce timpul lor se scurta, numărau zilele și repetau întruna că vor piele albă, piele albă, piele albă. Dar James voia doar ceea ce găsea la Barul Purpuriu, indiferent de culoarea pielii.

Din partea lui Stevie veneau neîncetat vești, mesaje scurte pe care le scria de obicei la cursul de dactilografie, exact genul acela de bilețele pe care le dădea pe furiș oricui din școală, de parcă James ar fi stat la două rânduri de ea, moțăind, și nu descheindu-se la pantaloni în adăpost, îndreptându-și lanterna spre pelvisul gol și uitându-se la o porțiune afectată de *tinea cruris,* unde pielea era de-un roșu-vinețiu oribil – în raza instabilă de lumină, o culoare schimbătoare, aproape verde. „N-o iei de la târfe, n-o iei de la târfe", spuneau ceilalți bărbați, cei pe care îi întreba fără încetare, „e o chestie oribilă care apare din cauza sudorii, a junglei, iar porcăria aia pe care ți-o dau ei o face să dispară până la urmă. Și nu trebuie să te razi pe boașe. Așa că nu te îngrijora. Și nu te rade pe boașe." Scrisorile lui Stevie, cu punctul de pe i făcut sub forma unui cerculeț, îl îngrozeau la fel de tare ca *tinea cruris.* Nu-i răspundea aproape niciodată.

„N-aș putea decât să te amăgesc în iubire", îi scrise o dată, citând dintr-o poezie scrisă de Evans iubitei lui.

„Te voi aștepta mereu", îi răspunse ea, „sunt credincioasă până la capăt".

El intenționă să-i scrie înapoi: „Nu-mi fi credincioasă, pentru că eu nu sunt". În schimb, pur și simplu nu-i mai răspunse.

De Crăciun primi o ilustrată din partea mamei și nu se simți în stare să o deschidă – dacă îi cerea

bani? Dar ea îi scrisese doar „Cu dragoste, mama” sub o strofă dulceagă despre Mântuitor, iesle și păstori și miraculosul prim Ajun de Crăciun înstelat.

•

Screwy Loot luă o echipă într-o misiune de patrulare și, cu tot ghinionul său, reuși întâi și întâi să dea peste o ascunzătoare în pământ în care erau doi partizani vietnamezi morți. Screwy o descoperi singur când, părăsind cărarea pentru a ocoli un copac prăbușit la pământ, îi intră piciorul în stuf și călcă pe capul unui cadavru. Câțiva membri Echo împinseră trunchiul de copac în lături și ridicară chepengul din bambus și iarbă, distrus acum, descoperind morții, cum stăteau așezați unul peste celălalt, mustind de apă și duhnind înfiorător, cu orbitele mișunând de furnici. Copacul căzuse peste groapă și îi blocase înăuntru, iar pânza freatică urcase în cursul nopții, urcase atât de repede, încât nici nu apucaseră bine să-și sape ieșirea că se și înecaseră. Screwy Loot vru să ia la întrebări pe toți oamenii din zonă. Primul pe care îl opriră, un om care se întorcea de pe câmp cu un snop de surcele pe umăr, își aruncă povara și o rupse la fugă urmărit de doi soldați Echo. Ceilalți se lăsară pe vine și așteptară.

— Muntele ăsta se cacă pe noi, spuse Screwy Loot.

Majoritatea nu erau acolo de suficient timp încât să poată simți schimbările din aer. Acum, că Flatt și Jollet plecaseră și transferurile se țineau lanț, cei mai în vârstă membri ai plutonului erau caporalul Houston, cunoscut drept Cowboy, și Omul Negru, sergentul fără nume. Acum mai era un tip negru, Everett, un soldat de categoria întâi, care răspundea când era strigat, dar care vorbea doar cu Omul Negru, și asta foarte încet, în așa fel încât să nu audă nimeni.

— Că tot veni vorba de căcat… zise Screwy Loot și se duse după un tufiș. Ieși de acolo

legându-și cureaua tocmai când cei doi soldați se întorceau fără localnic. N-ați reușit?

— A dispărut.

— E sub pământ, domnule.

— Noi așa credem.

— E un tunel, domnule.

— Futu-i. Nu-i spuneți colonelului, îi sfătui Loot.

— E chiar aici.

Întreaga echipă stătea în jurul a ceva care semăna cu o intrare de un metru pe un metru în lumea subpământeană. Screwy Loot se lăsă în genunchi, vârî lanterna în groapă, după care se ridică repede.

— Aha, așa-s astea. Coboară un metru, un metru și ceva, după aia o iau în linie dreaptă. Înapoi, le spuse băieților. Scoase cuiul unei grenade, o aruncă în groapă și o rupse la fugă. Bubuitura se auzi slab și înfundat. Pământul sări în aer și căzu înapoi ca ploaia. Futu-le să le fut, știu eu, zise el.

Puse doi oameni să se ocupe de groapă și el se întoarse cu ceilalți la cadavre.

Acolo, pe latura de sud a muntelui, mergeau în patrulă pe ceva ce aducea a șosea. Cale de cinci kilometri, un buldozer D6 reușise să lărgească drumul de ieșire din baza Echo. După asta veneau faleze și râpe, în care era imposibil să intri cu mașina. Screwy Loot îl contactă prin radio pe sergentul Harmon, care conducea jeepul.

— Nu-i vreau pe muiștii ăștia morți aici, îi spuse lui Harmon. Scoate-i de aici. Dacă dușmanul e pe muntele meu, vreau să creadă că i-am capturat de vii. Vedeți, le spuse celorlalți, asta înseamnă Operațiuni Psihologice: le sucim mințile dușmanilor.

În timpul în care ceilalți se hotărâră să-l scoată pe localnic din tunel – dacă acolo se găsea – folosind benzină, el și sergentul rămaseră în jeep și își mâncară conservele.

Trei oameni coborâră un bidon de două sute de litri, pe jumătate plin, din spatele vehiculului și-l rostogoliră de pe drum până la intrarea în tunel; butoiul înainta în zigzag, bărbații înjurau smulgând plantele din jur. Toți ceilalți veniră să asiste. Doi bărbați înclinară recipientul deasupra gropii și al treilea lovi cepul cu patul armei sale M16 pentru a-l slăbi.

Imediat ce văzu aceasta, Screwy Loot veni într-un suflet. Lăsă gura să i se caște puțin și își lungi gâtul, mustrându-i fără să vorbească.

— Suntem în plin proces de eliminare, explică bărbatul.

— Wayne, arma ta nu-i baros.

— Scuze, domnule. Dar trebuie să-l scoatem de acolo pe gălbejitul ăla.

Desfăcură cepul și goliră lichidul înțepător în groapă, iar soldatul Wayne, un zdrahon slab la minte din Iowa, se așeză cu picioarele depărtate deasupra întunericului, aprinse un chibrit și îl azvârli înăuntru. Forța exploziei îl aruncă în aer, deasupra capetelor lor și prin desișul copacilor, făcându-l să chiuie ca un foc de artilerie.

— Care-i următorul? întrebă sergentul Harmon.

Cei doi camarazi ai soldatului Wayne alergară să-l găsească. Acesta se întoarse șchiopătând.

— Ai uitat să strigi: „La pământ!”

Nu părea grav rănit.

— Acum sunt celebru.

— N-o să-i placă lu’ dom’ colonel că i-ai distrus tunelul, îi spuse Omul Negru lui Screwy Loot.

Screwy Loot cuprinse umerii Omului Negru cu mâna, timp în care sergentul se întoarse cu fața spre front.

— Cineva să verifice groapa aia.

— De ce nu cobori în ea, Omule Negru?

— Eu?

— Mda. Strecoară-te acolo, aruncă o privire.

— Vezi dacă se mai poate ieși de-acolo.

— N-a mai rămas nimic din tunel, dom' locotenent.

Screwy Loot îl trase pe Omul Negru mai aproape de umeri și-i spuse:

— Tăți copchiii lu' Dumnezău au tunele.

Cowboy-ul:

— Cobor eu, atunci.

Toate capetele se întoarseră. Apoi toți se uitară în altă parte. Sus, jos, oriunde altundeva.

— Avem un voluntar, zise sergentul.

Screwy Loot îi spuse Cowboy-ului:

— Colonelul va fi bucuros.

În ultimul timp, colonelul nu mai venise la plutonul Echo. Cei noi îl zăriseră doar din depărtare. Cowboy-ul îl întrebă pe Harmon:

— E cu adevărat colonel?

— Ei, că n-o fi doar plăsmuirea minții mele.

— Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că-i de-adevăratelea, soldat. Că dacă te-ar călca pe degete, ai țipa ca apucatul.

— Nu-s așa sigur de asta, spuse Cowboy-ul. Am șezut în poala lui Moș Crăciun de mai multe ori decât am dat ochii cu colonelul. Așa că pentru mine nu-i la fel de adevărat ca Moș Crăciun, ei, nu crezi?

— Ține. Harmon îi dădu lanterna lui. Ia una de rezervă.

Cowboy-ul aprinse lanterna și coborî cu capul înainte, așa cum unii dintre ei văzuseră că procedează Gângavii.

Intră de tot și nu mai rămase nimic din el la vedere, iar ceilalți îl așteptară. Faptul că intra în necunoscutul acela necuprins trezea fără-ndoială o doză de respect, dacă nu pentru prudența lui, cel puțin pentru gradul lui de nebunie.

Se zvonea că tunelele sunt lungi de kilometri întregi. Că sunt monștri în ele, reptile oarbe și insecte care nu au văzut niciodată lumina zilei, că sunt spitale și bordeluri, lucruri oribile, mormane de leșuri rămase în urma atrocităților comise de Vietcong, copii morți, preoți asasinați.

— Scoateți-mă afară, strigă el din gura tunelului.

Îl traseră afară de glezne. Nu reușise să se răsucească.

— La aproximativ douăzeci de metri de intrare e prăbușit, îi spuse lui Loot.

— Nu-i nimeni înăuntru?

— Nu, că altfel n-aș mai fi ieșit, zise Cowboy-ul.

•

Se trezi în jurul orei cinci în camera ei din partea din spate a casei. Ferestrele erau închise, însă auzea chelălăituri și urlete de coioți în depărtare, înspre est, tărâmul superstițiilor. Nu avea de lucru în acea zi. Rămase în pat și se rugă. Fie ca Burris să înceapă Noul An cu intenții mai bune față de școală și fie să-l afle pe Domnul în sufletul lui. Fie ca Bill să găsească bucurie în slujba sa și fie să-l afle pe Domnul în sufletul lui. Fie ca James să nu pățească nimic în război și fie să-l afle pe
Domnul în sufletul lui. Coioții scheunau ca niște câini răniți.
Se agitau pentru întoarcerea lui Hristos. Fie ca nimeni să nu-i audă. Fie ca Hristos să nu istovească până când și ultimul suflet de pe pământ va fi mântuit. Ultimul suflet mântuit putea fi unul dintre băieții ei. De asta era cât se poate de sigură.

Puse picioarele pe podea și își trase o jachetă peste cămașa de noapte. Era încă întuneric bine. Se întinse la loc și peste puțin timp își dădu seama că adormise din nou. Nu visase nimic nou. Ceasul ticăia. Brațele lui fosforescente arătau că mai era

puțin până la șase. Se ridică și își găsi papucii de casă.

În bucătărie, puse câțiva stropi de lapte Carnation într-o farfurie pentru pisică. Fie ca afurisiții de coioți să nu ajungă la ea. Sau motanii. Nu aveau nevoie de pisicuțe pe acolo… Tot întuneric. Burris stătuse treaz jumătate de noapte urmărind seriale de groază la televizor. Nu putea face nimic pentru a-l împiedica să se uite la așa ceva.

Își aprinse o țigară Salem de la ochiul aragazului. Fierse apă pentru un nescafe și se așeză la masa din bucătărie, o masă pliantă. Puse țigara în scrumieră și își strânse gulerul cămășii cu o mână în timp ce cu cealaltă duse ceașca la buze. Fâșii verzi de lumină înspre est. Fereastra era murdară. Doar rugăciunea îi rămânea. Rugăciunea și Nescafe și țigările Salem. Acum era singurul moment din zi când nu se simțea nebună.

Vărsă niște cafea când telefonul sună pe perete. Domnul fie cu noi toți. Se duse la perete și ridică receptorul dorindu-și cuvinte care să implore milă pentru orice ar fi urmat. În fața terorii posibilităților infinite știu să spună doar:

— Alo?

— Bună, mamă. Sunt James.

— Ce?

— Mamă, sunt James, mamă. Am sunat să-ți urez Crăciun fericit. Cred că am întârziat puțin.

— James?

— Sunt James, mamă. Crăciun fericit.

— James? James? Unde ești?

— Sunt în Vietnam, ca înainte. Ca întotdeauna.

— Ești bine, James?

— Sunt bine. Sunt foarte bine. Cum a fost Crăciunul pentru voi?

— Ești bine? Ești rănit?

— Nu, nu. Sunt bine.

— Mă sperie să te aud la telefon.

— Nu vreau să te sperii. Voiam doar să te salut.

— Dar tu ești bine.

— Sunt cât se poate de bine, mamă. Nu fi speriată sau altceva. Hei, tocmai ți-am trimis încă un mandat poștal.

— Sunt foarte recunoscătoare.

— Scuze că am lăsat-o mai moale acum o vreme.

— Știu că e greu. Nu mă bazez pe ei, spun doar că ne ajută să mergem înainte.

— O să încerc să trimit ceva mai mult. Vorbesc serios. Cum a fost de Crăciun?

— A ieșit bine, James. A ieșit foarte bine. Tre' să stau jos acum. Stai să trag un scaun. M-ai speriat.

— N-ai de ce să fii speriată, mamă. Mă descurc destul de bine aici.

— Păi, mă bucur să aud asta. Ai sunat-o pe Stephanie?

— Pe Stevie?

— Stevie. Ai sunat-o deja?

— Vreau să o sun imediat. E următoarea pe listă în seara asta.

— Ce oră e acolo?

— Cam opt seara. În armată, noi spunem la asta ora două mii.

— Aici, în Phoenix, e șase zero opt dimineața.

— Vezi.

— Dă-te jos, dragă, zise ea. Nu tu – am o pisică bătrână aici.

— Mai ai pisica aia?

— Nu. Alta.

— Ce s-a întâmplat cu cealaltă?

— A fugit.

— Au prins-o coioții.

— Presupun.

— Ei, ți-ai găsit alta.

— James… zise ea și vocea i se frânse.

— Ei, mamă.

— James.

— Mamă. N-ai de ce să-ți faci griji.

— Dar trebuie să-mi fac.

— Nu-i cum crezi tu că e. Suntem într-un loc foarte sigur. N-am văzut nicio urmă de luptă. Facem doar operațiuni de patrulare. Toți sunt prietenoși.

— Sunt prietenoși?

— Da. Sigur că sunt, mamă. Toți sunt amabili.

— Dar comuniștii?

— N-am văzut niciunul. Nu vin prin părțile noastre. Se tem să vină.

— Dacă mă minți, apreciez gestul.

— Nu te mint.

— Presupun că o să vii acasă curând. Cât mai este până atunci?

— Mamă, te sun ca să-ți spun că m-am înscris pentru încă un stagiu.

— Încă unul?

— Da, să trăiți.

— Încă un an?

— Da, să trăiți.

Nu știa ce să spună, așa că spuse:

— Vrei să vorbești cu frățiorul tău?

— Cu Burris? Bine. Da' repede.

— Are probleme la școală. Mi-au spus profesorii că umblă teleleu. Într-un minut e aici, în următorul a plecat.

— Burris ce spune?

— El spune că nu-i place la școală. I-am spus să se ducă totuși. Nimănui nu-i place, că altfel n-ar fi gratuită înscrierea.

— Dă-mi-l la telefon.

— Doarme. Stai un minut.

— Lasă, atunci. Spune-i numai că am zis să-și bage mințile în cap.

— Mulțumesc, James. O să-i zic ce-a spus fratele lui.

— Ei, vorbesc de la un post de radio, așa că ar trebui să închid.

— Un post de radio?

— Da, să trăiți. De la baza noastră.

— Ești la radio? Eu sunt la telefon!

— La mulți ani, mamă.

— Și ție la fel.

— Să ai un An Nou fericit, mamă.

— O să am. Și tu la fel.

— Sigur o să am. Bine, atunci, pa!

— Pa, James, zise ea. Mă rog pentru tine zi și noapte. Nu pleca urechea la ce spun ei. Tu faci lucrarea Domnului pentru a păstra vie credința în El într-o lume tot mai întunecată. Trăim vremuri de alea ca în Vechiul Testament.

— Știu. Te-am auzit, mamă.

— Comuniștii sunt atei. Îl neagă pe Domnul.

— Așa am auzit și eu.

— Uită-te în Vechiul Testament. Uită-te câte crime se fac în numele Domnului. Uită-te la Cartea Întâi a lui Samuel, uită-te la Judecătorii. Fii mâna pedepsitoare a lui Dumnezeu dacă asta trebuie să fii.

Îi auzi suspinul.

— Vreau doar să te iau de braț și să te îmbărbătez. Citește zilnic din Biblie. Există sceptici și demonstranți și Dumnezeu mai știe ce. Trădători, asta sunt ei. Dacă auzi de asemenea oameni, închide-ți urechea. Slavă Domnului că nu trec prin Phoenix. Dacă aș vedea o demonstrație aș urca într-un camion și aș intra în ei ca un bolovan care se prăvale de pe munte.

— M-au anunțat că mi s-a scurs timpul, mamă, așa că trebuie să-ți spun pa, deci – pa.

Tot timpul discuției auzise un fâșâit în receptor. Acesta se întrerupse când fiul ei închise.

— Asta-i, zise ea în gol.

Se ridică și puse receptorul înapoi în furcă.

•

O dimineață radioasă, rară. Nguyen Hao rămase în pat până târziu, urmărind fulgii de ceață cum se împletesc în lumină dincolo de geamul dormitorului, gândindu-se ce înseamnă să te confrunți – nu, nu să te iei la harță, ci doar să ții piept cu dârzenie – cu dragonii celor Cinci Piedici:

pofta trupească, sila, îndoiala, trândăvia, neliniștea[25].

Trândăvia îl ținu în pat o vreme. Neliniștea îl trimise jos, în curtea mică din spatele bucătăriei, unde soarele producea și mai multă ceață. Sub căldura lui totul părea populat de fantome. Acestea se trezeau din cărămizi, se ridicau cu o profundă reținere și dispăreau.

Hao își întinse batista albă pe banca de piatră, se așeză cu băgare de seamă și încercă să găsească puțină liniște în gânduri.

La nouă treizeci, Trung zăngăni poarta din spate. Hao se ridică, găsi cheia și desferecă lacătul. Călugărul avea acte false acum. Se plimba prin Saigon liber ca pasărea cerului. Arăta sănătos, chiar fericit. Se așezară împreună pe banca de marmură așa cum făcuseră de multe ori, dar întotdeauna, după părerea lui Hao, fără a înregistra vreun progres. Punctul de cotitură se afla undeva înainte, nu se știa unde.

— Ești bine?

— Kim e bolnavă. Mai rău ca înainte.

— Îmi pare rău.

— Mă gândeam la cele Cinci Piedici.

— Uneori mă gândesc și eu. Ți-amintești poezia? „Sunt prizonier pe lume ca fumul suflat pretutindeni.”

— Dragonii m-au înfrânt, zise Hao. M-au împins atât de departe în lume, că nu mai pot reveni la liniște.

Călugărul părea că meditează la toate acestea. Hao era prea ostenit ca să-l iscodească. După un timp, Călugărul spuse:

— Și eu încerc să revin. Vreau să regăsesc liniștea. Dar nu pot să revin.

— O să renunți să încerci?

— Cred că trebuie să-mi duc la capăt viața pe care am trăit-o. Am fost foarte tulburat.

— Sincer să fiu, m-ai tulburat și pe mine.

— Mă critici pentru că am întârziat atât de mult?

— Am vorbit de multe ori cu colonelul despre tine. El bănuiește că ne iei banii fără motiv. Dar tu continui să vii. I-am spus că merită să te întreținem pentru că te întorci mereu.

Trung spuse:

— Mi-amintesc când au venit partizanii în satul meu, în 1945, și ne-au citit discursul lui Ho. O femeie tânără s-a ridicat și a citit cu o voce melodioasă. Lumea răsuna de cuvintele lui Ho. Prin frumoasa voce a fetei el vorbea despre libertate și egalitate. Cita Declarația americană de Independență. Mi-a cucerit sufletul. Am dat totul. Mi-am lăsat casa în urmă. Am vărsat sânge. Am suferit în închisoare. Mă poți critica pentru că întârzii atât de mult să trădez toate astea?

Hao era șocat.

— Vorbele tale sunt dure.

— Adevărul este dur. S-o spunem în felul ăsta: setea de libertate a oamenilor ne-a împins să bem o apă rea.

Dacă mințea sau nu, aceasta era o poveste pe care colonelul avea să o înțeleagă.

— Am să repet totul *ad litteram.*

— Negocierea s-a încheiat. Am venit să întreb și să ofer.

— Ce vrei să întrebi?

— Vreau să termin cu viața asta. Vreau să merg în Statele Unite.

Lui Hao nu-i venea să creadă.

— În SUA?

— Se poate aranja?

— Sigur. Ei pot aranja orice.

— Atunci, acolo să mă ducă.

— Și ce oferi?

— Orice doresc ei.

— Dar acum. Imediat. Ce?

— Îți pot spune că zvonurile sunt adevărate. Va fi o mare ofensivă de Anul Nou. Peste tot în Sud. E

o ofensivă majoră.

— Poți da informații detaliate? Locuri, ore și așa mai departe?

— Nu vă pot oferi mare lucru, pentru că organizarea aparține în principal armatei nord-vietnameze. Dar în Saigon noi conducem. Celula noastră a fost contactată. O să cooperăm cu o echipă de genișți. Ei vor instala explozive în oraș. Noi probabil că va trebui să-i conducem în două sau trei locuri. De îndată ce cunosc locurile, vin aici și vă anunț.

Hao aproape că nu avea răspuns.

— Colonelul va aprecia informațiile astea.

— Sunt mai mult ca sigur că instalează explozivele astea pentru peștii cei mari. Cred că ofensiva va avea loc exact în ziua Tet-ului.

Patru ani de tatonări, iar acum toate astea în mai puțin de douăzeci de minute. Hao nu-și putea ține mâinile în poală. Îi oferi lui Trung încă o țigară, luă și el una, ținând bricheta pentru amândoi.

— Îți respect curajul. Meriți adevărul din partea mea. Așa că-ți spun următorul lucru: Pe colonel îl interesează ideea ca tu să devii agent dublu. Să te duci înapoi în nord.

— Aș putea să mă duc. E un program prin care membrii triburilor sunt duși la nord pentru educare și îndoctrinare. Ideea e să-i trimită înapoi acasă după aceea, să se organizeze. Am fost oarecum implicat în programul ăsta.

— Chiar te-ai duce înapoi în nord? De ce?

— Mă îngrozește să explic.

— Dar cu Statele Unite?

— După.

După ce se ducea în nord ca agent dublu? Hao se îndoia că va exista vreun „după”. Ceva îi făcu inima să se strângă.

— Am fost prieteni, îi spuse lui Trung.

— Când va veni pacea, vom fi tot prieteni.

Cei doi bărbați stătură împreună pe banca de marmură netedă și fumară.

— Poftim – e bine? zise Trung. Am trecut în tabăra adversă.

•

Din notele doctorului Bouquet:

Din nou noapte, insectele fac gălăgie, fluturii de noapte se sinucid lovindu-se de bec. Acum două ore ședeam pe verandă și priveam apusul, plin de invidie pentru fiecare entitate vie în parte – pasăre, gâză, floare, reptilă, copac și lujer – care nu duce povara cunoașterii binelui și răului.

Sands ședea și el pe verandă în căldura după-amiezii cu carnețelul doctorului în poală, în timp ce în spatele lui se profila silueta casei pline de coduri, fișe, cuvinte; referințe și referințe încrucișate; ședea și studia un rând ilizibil scris în grabă de mâna doctorului; probabil că cerneala nu se uscase, iar carnețelul fusese închis repede și rândul se șterse. Oricum ar fi întors pagina…

~~Lkjflkjlsd kjsfld Lkjflkjl sdkjsfl Lkjflkjl~~
Și lucrul ciudat e că aceia care călătoresc prin regiunea asta, cuprinși parcă de un somn paralizant, își anulează simțurile pentru a nu auzi și a nu vedea nimic.

Când Natura, dintr-un capriciu straniu, sapă când nici nu te aștepți într-o stâncă trupul unui om torturat, îți spui la început că este doar o întâmplare și că această întâmplare nu înseamnă nimic. Dar când, după zile și zile în spinarea calului, vezi aceeași inteligentă vrajă repetându-se, iar când Natura manifestă cu încăpățânare aceeași idee; *când aceleași jalnice forme se întorc*; *când*

capetele zeilor cunoscuți apar pe stânci și când iese la lumină o temă a morții pentru care omul plătește cu obstinație prețul; *când forma dezmembrată a unui om primește un răspuns în formele –* devin mai puțin obscure*, mai separate de materia pietrei – zeilor care l-au chinuit întotdeauna*; *când o regiune întreagă a pământului dezvoltă o filosofie paralelă cu aceea a poporului ei*; *când știi că primii oameni au folosit un limbaj al semnelor și când descoperi acest limbaj reprodus la o scară uriașă în stânci*; *atunci cu siguranță nu te mai poți gândi că asta este doar o întâmplare și că această întâmplare nu înseamnă nimic.*

• 1968 •

Cu trei săptămâni înaintea datei stabilite pentru eliberarea lui din marina militară, Bill Houston se vârî într-o încăierare cu un negru, în popota bazei de la Yokosuka, în bucătărie, unde fusese trimis alături de alți trei marinari să vopsească pereții. Stilul de atac al lui Houston, neschimbat, era să se apropie repede și de jos, să-și vâre umărul stâng în mijlocul adversarului și în același timp să-l apuce cu brațul stâng pe după genunchi, și să cadă amândoi la pământ așa încât el să aterizeze deasupra. În felul acesta, umărul intra în plexul solar al adversarului cu toată forța greutății corpului său în cădere. Exersa totuși și alte mișcări, deoarece considera că lupta corp la corp e importantă, dar metoda aceasta de deschidere dădea în general roade cu adversarii solizi, cei fermi pe poziție, care nu lăsau nimic de la ei. Negrul cu care avea răfuiala îi aplică o lovitură în frunte tocmai când el se avânta spre picioarele lui. În momentul în care se prăbușiseră amândoi peste găleata cu vopsea, împrăștiind-o peste tot, Houston văzu stele verzi și curcubeie. Nu se mai încăierase niciodată cu un negru. Mijlocul bărbatului era tare ca piatra și nici nu începură bine să se târască pe gresia plină de email verde-instituțional, că-i și scăpă din strânsoare. Houston încercă să se ridice, însă bărbatul sări în picioare ca un hopa-mitică și dădu să-i aplice o lovitură cu piciorul în cap, iar Houston scăpă doar pentru că individul alunecă și ateriză în balta de vopsea, cu mâna stângă întinsă pentru a amortiza căderea. Dar îi alunecă și mâna și făcu greșeala de-a pica pe spate în încercarea de a se ridica din nou. Houston izbutise deja să-și recapete echilibrul și sări pe stomacul lui cât de tare putu cu ambele picioare. Mișcarea aceasta se numea „cal nărăvaș” și se știa că poate duce la moarte, însă Houston nu știa ce altceva să facă și,

în orice caz, chiar dacă în felul acesta altercația luă sfârșit și laurii victoriei îi reveniră lui, adversarul se alese doar cu răsuflarea tăiată. Șase ofițeri din Poliția Militară îi arestară pe bătăuși, două bipede verzi acum de rase complet nedeslușibile. Cât timp ofițerii îi șterseră, întinseră pături pe scaunele jeepurilor și-i duseră încătușați, Houston luă decizia că dacă vor fi încarcerați la bord împreună va evita un meci de revanșă. În mod oficial îl pusese pe tip la respect, dar Houston era cel cu o gâlmă mare și vineție între ochi, undeva sub toată vopseaua aceea.

— Ce-ați avut de v-ați încăierat? întrebă polițistul.

Houston spuse:

— M-a făcut țărănoi tâmpit.

— Tu m-ai făcut negrotei, zise celălalt.

— Asta în timp ce ne băteam, completă Houston, așa că nu se pune.

Încă agitați în urma luptei, mândri, fericiți, încercau un sentiment de prietenie reciprocă.

— Nu mă mai face negrotei, zise negrul.

Houston spuse:

— Oricum n-aveam de gând să te mai fac.

Astfel, matelotul Houston a fost demobilizat înainte de termen și și-a petrecut ultimele zece zile în marină nu ca marinar, ci ca prizonier la bord, în Baza Navală Yokosuka.

La eliberare i se emise un voucher pentru un zbor comercial cu destinația Phoenix. Călătoria cu avionul îl indispuse. Urechile îi pocneau de parcă ar fi fost lovit cu un ciocan peste cap, se simțea amețit, aerul avea gust sălciu. Își jură că aceasta avea să fie prima și ultima cursă cu avionul din viața sa. La aeroportul din L.A. făcu ghemotoc biletul spre Phoenix și îl aruncă într-o scrumieră, se schimbă în uniformă la toaleta bărbaților și, dându-se drept marinar, făcu autostopul spre casă cu sacul marinăresc pe umăr, în claritatea de ianuarie a deșertului Mojave. Ajunse la periferia

Phoenix-ului mai repede decât s-ar fi așteptat. Era o metropolă în toată puterea cuvântului acum, roțile fluierau pe Interstatala Zece și pe cer vuiau avioane de linie, ale căror lumini tremurau în crepusculul albastru al deșertului. Cât era ora? Nu avea ceas de mână. Mai bine spus, ce zi era? Stătea la intersecția Străzii 17 cu Thomas, sub un felinar spart. Avea treizeci și șapte de dolari. Avea douăzeci și doi de ani. Nu mai băuse bere de aproape o lună. Neavând alt plan în gând, îi telefonă mamei.

O săptămână mai târziu, în bucătăria mamei lui și bând nes, Bill răspunse la telefon. Era fratele lui mai mic James.

— Cu cine vorbesc? întrebă James.

— Da' io cu cine vorbesc? ripostă Bill.

— Păi… cu mine.

— Cum îs păsăricile în Saigon?

— Să-nțeleg că mama nu-i prin preajmă.

— A plecat la serviciu, cred.

— Nu-i ora șase dimineața acolo?

— Aici? Nu. Aproape de opt.

— Nu-i șase dimineața?

— A fost deja. Acuma e opt.

— Și tu ce faci acolo la opt dimineața?

— Pierd vremea în chiloți și beau Nescafe.

— Ai terminat cu marina?

— Și eu cu ea și ea cu mine.

— Locuiești cu mama?

— Sunt doar în vizită. Tu unde ești?

— În clipa asta? La Da Nang.

— Asta unde-i?

— Undeva într-un fund de lume.

— Nu te-am mai văzut din Yokohama, acu' un an.

— Aha, cam de atunci.

— Ce ciudat sună!

— Mda, cam așa.

— „Nu te-am mai văzut din Yokohama."

James spuse:

— Ei…

Și urmă o tăcere.

Bill întrebă:

— Ți-o pui cât de cât?

— Oo, da.

— Și cum e?

— Cam cum ai crede și tu.

Bill spuse:

— Știai c-a venit tipa ta?

— Cine?

— Stephanie. Puicuța cu care te vedeai. Aha. A făcut o vizită.

— Și ce dacă?

— A zgândărit-o pe mama despre tine.

— Ce-a zis?

— A zis că nu-i mai răspunzi la scrisori. Vrea să știe cum îți merge.

— Acuma locuiești acolo sau ce?

— Mă gândeam doar că vrei să știi. Așa că acuma știi.

— Așa că acuma știu. Nu-nseamnă că-mi și pasă.

— Ești haios. Aha, e supărată foc pe tine că faci încă un stagiu.

— Sigur nu locuiești acolo?

— Doar pentru o vreme, până-mi găsesc o slujbă.

— Baftă.

— Mersi.

— Unde-i mama? La muncă?

— Aha. Cât e ceasul acolo?

— Crezi că-mi pasă? zise James. Sunt în permisie. Trei zile.

— Probabil că-i ora șaptespe sau optspe.

— Nici că-mi pasă. Trei zile, cel puțin.

— Și e deja mâine, așa-i?

— Nu-i niciodată mâine, nu în filmu' ăsta de doi bani. Aici nu-i decât azi.

— Ai văzut ceva lupte până acum?

— Am fost în tunelele alea.

— Și ce ai văzut?

Fratele lui nu răspunse.

— Dar lupte? Ai participat la confruntări?

— Nu, după cum vezi.

— Serios?

— Se desfășoară în alte părți, niciodată unde ești tu. Adică, am văzut oameni morți, oameni răniți, oameni făcuți praf, i-am văzut la ZA, la zona de aterizare.

— Fugi de-aici.

— Aha. Deci, da, e de căcat peste tot. Da' niciodată nu ajunge aici.

— Probabil că ai noroc.

— Cam asta-i.

— Și altceva? Haide.

— Ce altceva? Nu știu.

— Haide, frate. Zi-mi de pizde.

Vocea fratelui său se auzea slab și cu ecou în receptor, la distanță de doisprezece, treisprezece mii de kilometri. Putea fi vocea oricui. Vorbind despre unul și același lucru.

— Iadu-i plin de ele, frate Bill. Cad din copaci. Am una pe care o țin într-o colibă din sat. N-am văzut niciodată ceva asemănător, vorbesc serios. Cât îs călare pe ea nu atinge nicio clipă patul cu fundul. Cred că n-are mai mult de treișapte de kile și mă ține ridicat până aproape de acoperiș. Cred că bagă combustibil atomic la micu' dejun. Ascultă aici: nu cred că aș birui-o dacă ne-am lua la bătaie.

— Aoleu, aoleu, micule James. Acum, că m-am întors acasă, eu habar n-am cum o să-mi găsesc o pizdă. Nu știu să vorbesc cu femeile albe de pe la noi!

— Mai bine întoarce-te în marină.

— Nu cred că mă mai primesc.

— Nu? De ce?

— S-au cam săturat de mine, se pare.

— Ei… făcu James.

— Aha…

În clipele de tăcere se auzeau valuri îndepărtate de fâșâit electrostatic, în care aproape că auzeai alte voci.

— Ce mai face Burris?

— E bine. Și el e haios ca tine.

— Mama se descurcă?

— De minune.

— Cu Iisus în brațe.

— Categoric. Ai primit ilustrata pe care am trimis-o?

— Da, vederea aia? Da.

— Eram arestat la bord când am trimis-o.

— Îhî.

— Aha…

— Auzi, nu-i zice lui Stevie că am sunat.

— Lui Stephanie?

— Mda. Să nu-i spui că ai vorbit cu mine.

— Spune că nu-i răspunzi când îți scrie.

— Toți de aici se gândesc la iubita de acasă, numai la asta se gândesc.

— Și tu la ce te gândești?

— La pizde cu ochi oblici.

— Pizde de bordel. Pizde pe bani.

— Nimic nu-i gratis pe planeta Pământ, frate Bill.

Oameni morți, oameni făcuți praf. În privința asta, era posibil ca James să fi mințit. Probabil că se simțise presat, într-o discuție telefonică la distanță, peste mări și țări, să povestească lucruri senzaționale. Bill Houston auzise că nu se duc lupte serioase acolo. Nu ca pe Iwo Jima, oricum, nu ca la Bătălia din Ardeni. Bill Houston nu avea nicio intenție să-l ia la șuturi. James nu mai era frățiorul lui răzvrătit. Nu mai simțea nevoia să-l tachineze și să-l țină la locul lui.

— Tre’ să închid, frate Bill. Spune-i lu’ mama că o iubesc.

— O să-i transmit. Cu Stevie cum rămâne?

— Ți-am zis deja, sări James. Nu pomeni de mine.

— Bine.
— Bine.
— Ține capu’ la cutie, James.
— E la cutie și acolo rămâne, spuse James și legătura se închise.

•

Ianuarie veni și mai că nu se duse înainte ca Bill Houston să-și găsească de lucru în zonele rurale din afara orașului Tempe, în apropiere de Phoenix. Luase o cameră pe South Central Street pentru care putea plăti zilnic, săptămânal sau lunar și făcea naveta cu autobuzul. La ora zece seara, de marțea până sâmbăta, ajungea pe întuneric la porțile balastierei Tri-City Redimix pentru a-și exercita funcția de însărcinat cu curățenia pe timp de noapte. La zece și jumătate ultimii muncitori din schimbul al doilea deja plecaseră și el își arunca în lături casca de protecție obligatorie și rămânea stăpân peste cincisprezece acri de deșert – munți de rocă spartă sortată după mărime, așa încât fiecare munte era alcătuit în mod uimitor din balastru de aceeași dimensiune, de la pietre mari cât pumnul la nisip. Dintr-un siloz curgea un fir de praf fin care se aduna grămadă la capătul unui tunel lung cam de șase metri; pentru fiecare lopată se împleticea pe toată lungimea lui spre un bec ce ardea într-o emisferă de plasă din sârmă, ținându-și respirația în timp ce se apropia; o pâclă de praf exploda cu încetinitorul atunci când înfigea lopata în grămadă; se întorcea cu spatele și deșerta lopata în curenții de aer rece care circulau la nivelul solului. Spăla albiile de ciment de sub benzile de transport ale concasoarelor cu un furtun de pompieri nărăvaș și le răzuia pe toate cu o lopată cu lamă plată. Noaptea, cerul dospea de stele altfel sterpe și reci. Pentru încălzire avea butoaie de o sută optzeci de litri pline cu nisip îmbibat în motorină, care ardeau în tot locul. Își făcea rondul prin labirintul de benzi de transport de sub concasoarele gargantuești și niciodată nu termina.

A doua seară aceleași benzi, aceleași mișcări, chiar și același pietriș și roci, și același burger rece la pachet pe care îl mânca la ora două noaptea la masa prăfuită din rulota managerului; se spăla pe mâini și pe față mai întâi în baia îngustă, cu gâtul gros brun ca al unui urs, trăgând apă pe nări și scoțând praful în cocoloașe verzui. Nu cu mult după masa de prânz, cocoșii de la fermele mici din împrejurimi începeau să strige ca niște oameni și cu puțin înainte de șase soarele venea și transforma acoperișurile de aluminiu din jur în torțe, după care, la șase treizeci, când Houston ieșea din tură, șoferii își aliniau camioanele și intrau unul după altul sub silozul cel mai mare pentru a aștepta, zdruncinați de vehiculele lor, cât timp cimentul ud curgea în cascadă din jgheab în fiecare benă în parte, după care plecau să toarne fundațiile cine știe cărui oraș. Houston făcea un kilometru și jumătate pe jos până la stația de autobuz și acolo aștepta, plin de praf și melancolic la vederea puștilor de liceu și a iubitelor lor vesele, cu fețe de târfulițe, care mergeau la școală, unde-i aștepta și pe ei chinul zilnic, trecând câte o țigară de la unul la altul. Houston își amintea când făcea și el asta la toaleta băieților… nimic nu a mai fost la fel de dulce ca acele fumuri trase în grabă, pe furiș… la adăpost de ochii întregii lumi… În adâncul sufletului – cum i se întâmplase și în privința liceului – ar fi renunțat la slujba aceasta din prima zi, dar nu vedea unde altundeva s-ar fi putut duce.

•

Screwy Loot opri jeepul, îi făcu semn unuia dintre băieții cei noi. Băiatul cel nou alergă la jeep, o porni înapoi sub greutatea a două cutii zăngănitoare de încărcătoare, le aruncă la picioarele lui James și alergă iar spre jeep, spunând:

— Mă cheamă.

— Ce-i cu toată muniția asta?

— Al dracu’ să fiu dacă știu! Mă cheamă!

Soldatul cel nou se întoarse la jeepul lui Screwy Loot, ascultă, se întoarse cu două canistre de nouăsprezece litri.

— Le ardem, le ardem, le ardem!

— Poftim?

— Să ardem colibele! Zice că tre' să le ardem.

— De ce?

— Nu știu. Se-ntâmplă ceva al dracu' de nasol.

— Cum adică?

— Zice că e un atac!

— *Unde*?

— Nu știu!

James apucă de o toartă și, în vreme ce un fior de panică îi cobora pe coloana vertebrală de la craniu până la fund, stropiră cu benzina din canistre cea mai apropiată colibă. De undeva de dincolo de deal se auzeau explozii surde, repetate.

Soldatul cel nou scoase o brichetă Zippo și scânteia aprinse vaporii, iar explozia îi aruncă în spate, însă detunătura nu a fost la fel de puternică precum cele care veneau de peste deal. Apoi spuse:

— E *totuna,* amice, al naibii să fiu dacă nu-i *totuna.*

James dădu ocol unei colibe, apoi alteia, împroșcând cu benzină până ce se goli canistra. O aruncă într-o locuință în flăcări, flăcările o găsiră, aprinseră vaporii dinăuntrul ei și canistra scoase un șuierat puternic, se învârti și se ridică de la pământ.

— Ai văzut asta? strigă James, dar trestia acoperișului sfârâia atât de tare încât nu-și auzi nici el cuvintele.

Strigă:

— De ce facem iar asta?

— Al dracu' să fiu dacă știu!

— Cum ziceai că te cheamă?

— Al dracu' să fiu dacă știu!

James spuse:

— Asta-i aiurea de tot, dar nu se putea face auzit. Auzi focuri de arme în apropiere. Un

elicopter zgomotos trecu pe deasupra capului său aruncă două rachete în cealaltă parte a depresiunii, la loc nevăzut, acolo unde James era sigur că nu fuseseră niciodată nici oameni, nici clădiri. Fum negru și lumină portocalie țâșniră din pământ. Oare văzuse vreodată oameni acolo? Poate se ascundea cineva. Ghinion, acum erau în flăcări.

Soldatul țipă:

— Psiho-delic!

Construcțiile se prăbușeau cu repeziciune. James se uită într-o colibă în timp ce aceasta ardea. Era goală. Nu mai rămăsese nici măcar vreun gunoi sau vreun pachet vechi de țigări. Acoperișul începu să cedeze și el se trase în spate.

— Asta-i de căcat, amice, îi explică el soldatului, pentru că-i cunoșteam. Adică, i-am văzut pe oamenii ăștia înainte. Trecem des pe aici.

— Mai am încă benzină.

— Hai să ne tragem la colibele de acolo.

Aplecați de spate, alergară spre un grup de colibe dintr-o adâncitură mică de teren.

Nu era țipenie de om.

— Mama naibii, unde-s ai noștri?

Soldatul spuse:

— Al dracu' să fiu dacă știu.

— Du-te și zi-i lu' dom' sergent.

— Eu nu trec dealul ăla – acolo se trage!

— Dintr-acolo vine?

— Aha. M-ar împușca imediat, crezând că-s dușman.

— Credeam că vine dinspre est.

— La dracu'. Se trage din toate părțile.

Sergentul Harmon, aplecat, veni în fugă peste marginea depresiunii. Coborând pe partea lor, se îndreptă de spate.

— Rămâneți aici.

— Ce s-a întâmplat? Pare că tocmai am fost implicați într-un schimb de focuri.

Sergentul spuse:

— Voi ați tras?

— Nu.

— Atunci n-ați fost implicați în niciun schimb de focuri.

— Cine a tras?

— Poate chiar băieții noștri, futu-i!

Sergentul spuse:

— Tot muntele ăsta-i sub atac.

Bubuituri uriașe din culmea dealului.

— Ce-i asta?

— Mortiere?

În est bubui ceva și mai tare.

— Și *asta*?

Și din spatele lor, foarte aproape, se auziră altele.

— *Unde-s*?

— Ne-au încercuit. Alea-s mortiere, zise sergentul. Ascultați la mine. Vreau să rămâneți aici. M-ați auzit?

— Da, zise băiatul cel nou.

— Am dat de dracu' aici. Dacă procedăm cum trebuie ne putem reveni, o tăiem spre vest și-o rupem la sănătoasa ocolindu-i pe deal în sus. Vreau ambele flancuri asigurate cât îi atacăm din centru pe tăcute, fără să prindă de veste. Dacă ne flanchează dinspre vest, ne-am fript. Sau dinspre est. Aveți acoperire dinspre vest. Și voi sunteți acoperirea celor de la est, m-ați auzit? Dacă inamicul vine de după dealul ăla, n-o luați la picior. M-ați auzit?

— Da, da.

Sergentul aruncă la pământ o cutie cu încărcătoare de douăzeci de cartușe.

— Țineți armele pe foc semi-automat. M-ați auzit?

— Da. Înțeles.

— Or să fie și alte atacuri. Stați la locul vostru. Nu vă mișcați, că altfel vă treziți cu propriile noastre rachete în cur.

— Înțeles. Înțeles.

— Dacă procedăm cum trebuie, o să-i surprindem din spate și-atunci o să puteți urca dealul. La semnalul meu. Când îmi vedeți semnalul dinspre vest, porniți pe deal către ZA. Doar la semnalul meu.

Puse mâna pe umărul lui James și-l scutură până când acesta spuse:

— Înțeles. La semnalul tău.

Sergentul porni înapoi spre vest, coborând în depresiune.

Pe partea dinspre sud a unei colibe, la adăpostul umbrei, lărgiră un șanț de scurgere cu lopețile Linemann, crispându-se la fiecare explozie de mortieră și artilerie. Bubuituri asemănătoare cu cel mai puternic tunet pe care-l auzise James vreodată.

— Mă mișc mult mai repede decât la antrenament, se lăudă soldatul.

Săriră amândoi în groapă și tânărul spuse:

— Al dracu' să fiu dacă știu. Dă-mi un M&M.

La centură, în locul unui încărcător, James ținea o punguliță cu bomboane M&M.

— Dă-mi un pumn întreg, zise soldatul.

— Îți dau dacă nu mai spui întruna „Al dracu' să fiu dacă știu".

— E un tic. N-o spun atât de des.

— Spune „Din câte știu" sau „Iisuse Doamne" sau „Pupă-mă-n cur". Mai diversifică puțin.

— 'țeles, dom' caporal.

— Cum te cheamă?

— Nash.

— Futu-i! strigă James.

Cartușele ciuruiră în rafale colibele, împrăștiind stuf peste tot.

Urmase stagii de antrenament de bază, de mânuirea armamentului, de operațiuni în junglă, pe timp de noapte, antrenament de supraviețuire, eschivă și evadare; dar acum înțelegea că nimeni nu se putea antrena destul pentru asta și că era un om mort.

Coborî vocea:

— Alea nu-s 16-uri, zise el. Alea-s AK-uri în mod sigur.

Zbâr, zbâr, zbâr, gloanțele deasupra capetelor ca niște insecte otrăvitoare. Zbâr, zbâr. Praf și fire de stuf se învârteau în aer. Crengi cădeau din palmieri la doar câțiva metri mai încolo.

— Ucid tot ce prind în cale! zise Nash.

— Nu știu că suntem aici, spuse James, așa că taci din gură, bine?

Niciunul dintre ei nu răspunse la foc.

Dinspre est erupse un răpăit de foc automat. O voce strigă: „ACOPERĂ-MĂ, ACOPERĂ-MĂ, ACOPERĂ-MĂ, ACOPERĂ-MĂ!” James se ridică și-l văzu pe Omul Negru coborând pe latura vestică a depresiunii, strigând: „TRAGE, TRAGE, TRAGE!” și James începu să trimită gloanțe înspre est. Omul Negru avea pe umăr o mitralieră M60 și trăgea după el o cutie cu muniție. Sări în șanț peste ei și le sparse timpanele strigând:

— Nu trece nimeni de mine!

Se ridică în genunchi și deschise focul. În fața lui, pământul sărea în aer, de parcă ar fi spulberat marginea depresiunii cu un buldozer.

— Domnilor, am muniție cât să distrug toată rasa umană. „N-o să mai numesc pe nimeni negrotei vreodată”, își promise James în adâncul sufletului.

Comută selectorul și trase un încărcător întreg pe foc automat. Mortierele reîncepură să tragă sus pe deal.

— Îți vine să crezi drăcia asta?

— Ce pizda mă-sii? CE PIZDA MĂ-SII?

— Dom’ sergent a zis că tot muntele-i sub atac!

— Reacționează aiurea, zise Omul Negru. De obicei nu atacă pe timp de zi.

— Fir-ar mama ei de treabă, zise James.

— Ce-i?

— Nu știu. Mă faci să râd.

— Ba *tu* mă faci să râd.

— De ce râdem?

Nu se puteau opri. Toată tărășenia asta. Pur și simplu erai fericit că nu te puteai opri din râs. James spuse:

— Al dracu' să fiu dacă știu! Reîncărcă arma și toți trei râseră și traseră până când James mai consumă două încărcătoare, iar Omul Negru strigă:

— STOP, STOP, STOP, OPRIȚI FOCU-N PULA MEA.

Împrejur se lăsase tăcerea, deși încă mai auzeau artileria și mortierele sus pe deal.

— Dă-mi o M&M, zise Omul Negru.

— Absolut.

James îi dădu toată punga. Omul Negru și-o goli în gură și mestecă repede.

Din vegetația care cu doar câteva minute în urmă fremăta și zbura în toate părțile în bătaia focurilor de armă se auzi un chițăit.

— Ce-i asta? O veveriță Vietcong?

— O maimuță.

— Un gibon, spuse James.

Omul Negru zâmbi cu dinții mânjiți de ciocolată și spuse:

— Uite semnul. Haideți.

— Unde mergem?

— Urcăm.

— „Urcăm"? Da' nu avem unde să „urcăm".

— Plecăm imediat ce mi se răcește arma. Acum n-o pot atinge.

— Ce se întâmplă?

— Atinge-o. Îți arde degetul de nu te vezi.

— Nu ating nimic.

— Puneți-vă amândoi alt încărcător, zise Omul Negru. Tre' să urcăm pe dealul ăla.

— Alea erau *mortiere,* amice.

— Tre' să plecăm. Hai, la picior cu noi.

Omul Negru porni pe deal în sus cu mitraliera lui uriașă în echilibru pe umăr, ca un târnăcop de miner, așezată pe un prosop oliv și ținând-o bine strâns de crăcană. Houston porni după el și Nash îi urmă exemplul.

Mai sus de ei, culturile de orez se întindeau în terase pe coasta dealului. Merseră pe lângă șanțurile de irigare, înaintând spre culme.

Dintr-un loc indefinit se auzeau focuri de armă. Gloanțele făceau lăstarii să tremure și să țiuie în apă.

Săriră fără să vorbească peste șanțuri, aterizară pe partea uscată, se împleticiră mai departe până găsiră un făgaș de ploaie și se aruncară în el, scăpând de privirea oricui ar fi încercat să-i ucidă.

— Nu înțelegi, zise Nash. Nu sunt deloc pregătit pentru toate astea. Sunt aici doar de trei zile!

— Eu tocmai m-am înscris pentru al doilea stagiu, spuse James. Nu știu care dintre noi e prostul cel mai mare.

Trecură pe lângă colibe în flăcări și cătune pustii și nu văzură nici picior de om. Prin totala lor absență păreau să-și afirme cu tărie existența. Dar în față era mișcare. Auziră împușcături. La un moment dat auziră o voce care striga într-o limbă străină. Ajunseră la un cătun ai cărui locuitori fugiseră cu doar câteva minute în urmă. Lăsaseră până și un animal priponit într-o grădină, un țap cu gâtul întins de parcă și l-ar fi oferit toporului. Însă doar își golea intestinele. Fără nicio grijă, în toiul războiului.

Cei trei soldați porniră mai departe spre coama dealului.

•

Până la apus, parcurseră șapte kilometri de munte și peste tot erau oameni care încercau să-i ucidă. Lui James urcarea i se păru scurtă. Când urcară ultimul kilometru spre zona de aterizare, cerul avea o nuanță roz-violacee. Intrând în perimetru, văzură o siluetă întinsă cu fața în jos, un om în uniformă americană cu corpul pe jumătate spulberat pe toată lungimea lui și aproape complet decapitat. James nu era sigur dacă era un cadavru, căci nimeni nu-i arunca măcar o privire.

Lângă platforma de aterizare câțiva sanitari așteptau întoarcerea unui elicopter, despre care spuneau că făcuse cale întoarsă și plecase din cauza veștii unui tir de proiectile.

— Putea fi vorba doar de niște rachete de semnalizare, îi explică un caporal Omului Negru. Una a intrat prin sabord și a fost aruncată afară.

Nimeni nu zicea nimic de cadavru. James rămase cu Omul Negru și Nash. Se așezară pe un zid din saci de nisip uitându-se în josul muntelui pe care tocmai îl urcaseră după cinci ore de mers în zigzag. Valea dinspre est era cufundată într-o umbră rece.

— Ce s-a întâmplat aici?

— N-am idee.

— Ne-au atacat. Suntem dușmanul lor.

— Eu nu-s dușmanul nimănui.

— Eu nu vreau să fiu prieten sau dușman sau orice altceva.

— Unde-i sergentul?

— Unde-i plutonul Echo?

Un căpitan pe care James nu-și amintea să-l fi văzut până atunci veni la ei, roșu din cap până în picioare din pricina prafului stârnit de elicele elicopterelor, molfăind un chiștoc de trabuc și clipind pentru a înlătura transpirația din ochi.

— Asta-i o tabără de luptă oficială. O gâză i se izbi de frunte… Vreau să fie asigurată toată zona asta…

Gâza zbură bezmetic o clipă, își reveni și dispăru.

— Dom' căpitan, noi îl căutăm pe sergentul Harmon.

— Unde este plutonul Echo?

Căpitanul arătă cu degetul spre Omul Negru și mitraliera lui uriașă.

— Găsește un loc pentru 60-ul ăla.

Plecă. Cei trei nu se clintiră.

Un sanitar cu mustață lungă și o basma albastră legată la cap, ca un hippy, le aduse trei porții de

mâncare caldă, una peste cealaltă, și ei îi mulțumiră cu sinceritate, deși Nash spuse:

— Mustața aia seamănă cu o omidă.

Față de toți oamenii din jurul lui, James încerca un sentiment de bunăvoință de-o profunzime nemaiatinsă până atunci. Sanitarul spuse că în timpul atacului de mortieră pierduseră un om. James spuse:

— L-am văzut! Am văzut un cadavru. Dar am crezut că este altceva.

— Altceva? Ce altceva ar putea să fie, bătrâne?

— Așa-i, da, făcu Omul Negru, l-am văzut.

— Eu tot nu înțeleg, zise James. Încă nu reușea să priceapă dacă luase parte la o luptă. A fost muntele ăsta sub atac sau nu?

Comandă memoriei sale să-i ofere un soi de desfășurător al după-amiezii. Totul era foarte viu și disparat. Un lucru știa totuși. Niciodată nu se mișcase la fel de repede și niciodată nu fusese la fel de sigur de ceea ce făcea. Toate vorbele goale se făcuseră praf.

Părea să se fi terminat. Fără nicio explicație. Niciodată activitatea vreunei gherile nu tulburase liniștea acelui munte. Brusc, oamenii din partea de vest se dematerializaseră, iar apoi partizanii aceștia Vietcong, iar acum și partizanii se făcuseră nevăzuți. James se lăsă pe vine și mâncă fasolea cu cârnați. Transpirația încă îi îmbiba uniforma. Și Nash, observă el, era ud leoarcă. James întrebă:

— Cum te simți?

Nash răspunse:

— Mă simt bine, amice. De ce? Nu mă crezi?

Încurcat, James reuși să spună doar:

— Ba da. Te cred. Sigur. Da.

Nash explică:

— Îmi transpiră *boașele,* atâta tot. Nu-i pișat.

La amurg, sanitarul îi duse pe o cărare șerpuită într-o vale unde tineri la bustul gol se îmbăiau. Cineva stătea ciucit pe mal și își storcea șosetele deasupra pârâului tulbure. Erau toți binedispuși,

râdeau, chiuiau. Fără ghete, fără cămăși – o chemare legitimă la scaldă însemna că trebuie să se fi terminat, erau categoric în siguranță. Sub ultima revărsare a luminii James se simțea plin de energie și bucuros; fiecare față tânără încețoșată la care se uita îi transmitea un mesaj de iubire frățească.

— Voi, ăștia de la recunoaștere, călătoriți fără bagaje.

Cel care vorbise era nou, probabil; nu știa că plutonul Echo era o glumă. Chiar călătoreau fără bagaje. James însuși nu mai purta rucsac, ci doar un ghiozdan de cercetaș în care avea un poncho, săpăliga, șapte încărcătoare a câte douăzeci de cartușe, câteva „amulete" aducătoare de noroc, prezervative, jetoane de poker, bomboane, tuburi de spray anti-insecte și bandanne îmbibate cu acest lichid. Ajunsese la concluzia că a-ți dori ceva este în general un lucru mai ușor de suportat decât a le târî pe toate după tine.

Cineva spuse:

— Ei, războiul s-a sfârșit. Eu mă duc în sat să mi-o pun. Târfele se dau moca în ziua de Tet.

— Ce-i aia Tet?

— E noul an al gălbejiților, cretinule. Astăzi e Tet.

— Mâine e Tet. E treișpe ianuarie, amice.

— Când?

— *Astăzi.* Iisuse.

Un infanterist de la ZA veni în poiană și spuse:

— Fir-ar să fie! Fir-ar să fie!

James își dădu seama că probabil el însuși arăta la fel – asudat, murdar, cu o privire hăituită.

— Căcat! Căcat! zise băiatul. Alergă la marginea poienii și rămase cu fața spre depărtările vineții, spre umbrele celorlalți munți. CĂCAT.

Unul dintre prietenii săi spuse:

— Căcat ce?

Băiatul se întoarse și se așeză clătinând din cap. Luă mâinile prietenului său în mâinile sale ca într-

un semn necunoscut de salut sincer.

— Căcat. Am omorât un om.

— Înțeleg. Căcat.

Băiatul spuse:

— Nu-i nicio diferență între a împușca un om și a împușca o căprioară.

— Când ai împușcat tu o căprioară?

— Am văzut în filme. Dar asta a fost pur și simplu… bing. Iar acum s-a terminat.

— Nu pare că s-ar fi terminat, Tommy.

— Hei. Juma' de craniu i-a zburat în aer. Nu crezi că-i terminat?

— Las-o moale. Îți pierzi controlul.

— Aha, bine, zise Tommy. Tre' s-o las moale.

— Hei, dă-mi drumu' la mâini, fătălăule.

Și James ucisese pe cineva. Văzuse licărul unei guri de arme, aruncase o grenadă într-o grădină mică și, după bubuitură, doi luptători Vietcong târâseră un om de acolo într-un tufiș, iar omul cu pricina nu părea prea viu. James fusese atât de șocat, încât nu trăsese și asupra celor doi salvatori. Era posibil ca cei doi să fie luptători Vietcong.

Avusese la el cinci încărcătoare de douăzeci de cartușe fiecare și locotenentul adusese alte douăzeci și opt. Trăsese peste trei sute de gloanțe, aruncase două grenade și parcursese zece kilometri și ucisese un posibil luptător Vietcong.

Ceilalți priviră cât timp Tommy luă o țigară și o brichetă Zippo din buzunarul de la piept. O aprinse și suflă fumul cu un aer oarecum autoritar, apoi îl întrebă pe prietenul său:

— Tu ai omorât pe cineva?

— Cred că da.

— Pe cine?

— Nu știu *pe cine.* De unde puii mei să știu?

James făcuse un stagiu întreg fără să rănească măcar o persoană, iar acum tocmai începuse cel de-al doilea stagiu și deja erau morți – iar individul ăsta, Tommy, se bătea cu cărămida în piept pentru asta.

Sanitarul intră între copaci cu alți doi inși și în scurt timp se simți miros de marijuana, dar asta nu era o problemă, nu aveau decât să-și facă mințile praștie, erau în plin război.

Soarele coborî mai mult spre apus, ieși de după un munte și străluci peste vale. Dincolo de culturile de orez, jungla fremăta de culori moi. De undeva de jos se auzea guițatul unui porc ucis pentru sărbătoarea Tet. Un băiat cânta o piesă de la Beatles pe versuri noi:

Închide ochii, depărtează picioarele,
Și-ți voi gâdila ovarele…[26]

Un alt băiat spuse:

— Rahat, băieți, voi, ați luptat? Noi am patrulat până la jumătatea muntelui și înapoi și n-am văzut nimic, nici n-am apăsat pe trăgaci. Am auzit rachete, mamă, avioane, elicoptere, bombe – n-am văzut nimica. Am auzit mortiere, mamă. N-am văzut nimic.

Un tânăr veni la ei spunând:

— Hanson intră-n perimetru și vă aduce voie-bună, după care împărți șase cutii de Budweiser celor mai apropiați, care tăbărâră asupra lui ca niște câini turbați.

— Cine-i Hanson? întrebă James.

— Eu! Eu sunt Hanson!

Își imagină capul lui Hanson explodând. La antrenamentul de bază auzise de oameni care muriseră fără veste răpuși de un glonț rătăcit sau de un lunetist dușman ascuns: în toiul gândurilor, cu vorba-n gură, răpuși pe dată. Când te apleci să-ți legi șireturile, capul îți explodează în mii de bucăți. Nu voia să moară și nu voia să se afle în preajma cuiva care murea în felul acesta.

Omul Negru se adresă tuturor:

— Pe timp de război trebuie să ai grijă de karma ta. Nu violezi femei și nici nu omori animale, decât dacă te dă peste cap karma. Karma e ca o

roată. Dacă învârți o roată sub tine, aceasta întoarce o roată deasupra ta. Iar eu sunt lângă voi. Karma voastră o atinge pe a mea. Nu trebuie sub nicio formă să tulburi karma cuiva.

— Ce-i asta, filosofia Musulmanului Negru?

— Nu-s musulman. Sunt doar un om umblat, care a văzut multe.

Vorbea total anapoda despre lucruri pe care el însuși nu le-ar fi aplicat niciodată. Însă lui James i se făcu pielea de găină auzind aceste avertismente.

De îndată ce veni întunericul și-i ascunse de superiorii lor, cei trei din plutonul Echo găsiră hamace libere în niște copaci din latura estică a perimetrului, partea cea mai îndepărtată de locul din care venise dușmanul în după-masa aceea, și se tolăniră în ele cu bocancii încă în picioare și cu centurile la brâu. Până să vină proprietarii de drept și să-i alunge, acesta le era căminul. Se lăsă noaptea. Dacă stătea pe o parte și se uita la nivelul solului, James putea deslușI licăriri fosforescente în frunziș; altfel, ar fi putut crede că orbise. Țânțarii bâzâiau pe plasa de protecție. Își așeză bandannele îmbibate în lichid anti-insecte acolo unde brațele sau obrazul ar fi putut-o atinge în timpul somnului. În tufișuri mișunau vietăți. Așa era întotdeauna noaptea. Ucisese pe cineva astăzi. Cu mai puțin de opt ore în urmă. În cursul antrenamentului de bază nu se gândise că va ucide vreodată pe cineva, ci doar că va fi ucis, se gândise la mașini pe care nu le va conduce și la femei pe care nu le va cuceri, deoarece el va fi mort. Auzi doi tipi care discutau mai încolo. Era prea surescitat ca să doarmă. Când te înconjoară moartea, te poți privi drept în suflet. Și tipii aceia o simțiseră. Le-o citea în voce.

În cursul nopții, James desfăcu fermoarul plasei de protecție și coborî din hamac crezând că o face pentru a urina, dar apoi își dădu seama că mortierele își reîncepuseră activitatea undeva în josul muntelui. Auzi voci care spuneau: „futu-i,

căcat, du-te, du-te, du-te”. Rachete de semnalizare luminau noaptea înspre est și la lumina lor chihlimbarie, palidă, văzu în josul dealului stâncile golașe, rezultatul ierbicidelor, dansând cu propriile lor umbre. Văzu licărul scânteilor ce ieșeau odată cu glonțul pe țeava armelor și auzi poc-poc-pocul AK-urilor și răpăitul mitralierelor M16. Auzi vuietul avioanelor de luptă. Auzi elicoptere. Auzi rachete. Încremeni lângă hamac cu arma în mâini, speriat și cu lacrimi în ochi, tâmpit și singur. Acum înțelegea cu ce semăna o explozie de mortieră – o împroșcare de lumină roș-portocalie mare cât o casă și, o secundă mai târziu, detunătura, atât de răsunătoare încât îl dureau sinusurile. Și o alta îl lovi, și alta, și încă una – mai aproape. Armele răpăiau de jur împrejurul său. Un glonț îi ricoșă în cască și în armă.

— HEI, HEI, HEI!

Cineva îl apucase de curea și-l trăgea îndărăt. Era Omul Negru.

— Ce faci?

— O, nu. Fir-ar, fir-ar, fir-ar…

— Fugi drept spre ei! La pământ, la pământ!

— Îmi pare rău, îmi pare rău!

— O, căcat! Ne face semn.

James spuse:

— Ce?

— Să mergem, să mergem, să mergem.

Omul Negru o luă din loc și James încercă să-l prindă de spatele cămășii, dar acesta plecase deja, luând-o înapoi. Toți din perimetru se mișcau în spate. Nash era lângă el, o fantomă în lumina rachetelor de semnalizare.

— Opriți focul! Noi suntem! Noi suntem!

Oare eu trăgeam? întrebă James, dar nu auzi nimic. Era doar telepatie. Se mișcă fără a atinge solul. Încotro? Încoace, chiar aici. Tot cu Nash și Omul Negru. Nash întrebă:

— Cine *sunt* oamenii ăștia?

— E un observator pe celălalt vârf, zise Omul Negru. Ei deschid asupra noastră tirul de mortieră.

Voci:

— Unde mi-i RADIOU'! RADIO, RADIO, RADIO?

— Aici, aici, aici!

— Spune-le celor de sus că am fost descoperiți. Nu coboară nimeni!

— Repetă, repetă!

— Să nu se apropie de platforma de aterizare! Am fost descoperiți! Am fost descoperiți!

James se întinse pe burtă strângând țărâna în pumni. Pământul tresărea sub el. Nu putea sta pe el. Abia putea să respire.

— Ce vor jigodiile astea?!

James se întrebă: mă mișc? Întunericul era destul de dens încât să-l poți bea fiind brăzdat de imaginile remanente ale trasoarelor și ale scânteilor de foc armat. Acum era liniște. Nu se auzea nici bâzâitul insectelor. Într-o așa tăcere nemaiîntâlnită James își dădea seama doar după pocnetul slab al curelei lovindu-se de încărcător că acesta era gol. Cu doar două minute în urmă, rumoarea din jur era atât de mare că nu-și auzea nici propriile strigăte. În această liniște nou-instaurată nu voia să-și schimbe încărcătorul de teamă că toate simțurile dușmanului se vor îndrepta spre el și va fi făcut bucățele.

La doi kilometri spre est în întuneric se afla alt munte; nu-i cunoștea numele, nu se gândise niciodată la el, dar de acolo se auzeau schimburi de foc, un sunet în rafale, nesemnificativ. Alte sunete veneau dinspre coasta dealului de jos, tot într-o altă lume decât a lui, dar mai apropiate, precise și clare. Auzul lui era limpede atâta timp cât nu trebuia el însuși să deschidă focul.

Dinspre est veneau avioane de luptă.

— Jigodiile alea-s jigodii moarte acum, zise cineva.

Rachetele luminară tot versantul muntelui aflat mai jos de ei și plafonul de frunze de deasupra capetelor lor.

— Nu trageți, nu trageți! țipă cineva tropăind în apropiere. E doar Hanson!

Individul se trânti lângă James și spuse:

— Hanson zice că se fute în tot căcatu' ăsta.

Din câte își dădea seama James, erau șase cu toții, punându-l la socoteală și pe acest Hanson, toți întinși pe burtă în tufișuri, chiar pe buza unei râpe.

În liniștea dintre atacurile aeriene vorbi încet, ca prezentatorul unei partide de golf într-un moment de tensiune pe insula de verde:

— Hanson ține capu' la cutie. Hanson simte că-i curge transpirația pe șira spinării. Degetul mare al lui Hanson e pe siguranța armei, iar arătătorul pe trăgaci. Dacă vine, dușmanul va simți cu siguranță c-a dat de dracu'. Hanson le va spulbera fețele. Degetul lui Hanson mângâie trăgaciul ca pe-un lindic. Hanson își iubește arma cum iubește o fofoloancă. Hanson vrea să meargă acasă. Hanson vrea să simtă miros de așternuturi curate. Așternuturi curate în Alabama. Nu astea puturoase, cu miros înțepător din Vietnam.

Nimeni nu-l contrazise pe Hanson. Înțelegeau că dușmanii sunt ucigași, că ei înșiși sunt doar niște copii și că sunt morți. Se bucurau să audă vocea lui Hanson vorbind despre momentul prezent ca și când acesta ar fi putut fi înțeles și poate chiar depășit.

— Unde-s oamenii mei din Echo?

Sergentul Harmon veni în spatele lor, în picioare, în măreția grăbită a unui alt bombardament spre poalele muntelui, și ei știură că sunt salvați.

— Câți suntem aici?

Vocea Omului Negru rosti:

— Cinci Echo și un descreierat.

Sergentul spuse:

— Cam la două sute de metri pe pantă-n jos avem activitate. O să ne apropiem până la cincizeci de metri și-o să deschidem focul. Veniți după mine. Când se face lumină, vă lăsați la pământ și vă uitați, iar când se face întuneric vă duceți în locul pe care l-ați cercetat cu ochii.

Se aplecă și-l atinse pe James pe umăr:

— Tu respiri prea adânc. Respiră repede pe nas și n-o să mai ai probleme. Numai în situații de-astea să nu intri în hiperventilație, pentru că ți se contractă mușchii și nu mai poți face nimic.

— Bine, spuse James, deși nu era sigur despre ce vorbeau.

— Să mergem! zise sergentul și porni.

Peste vale, rachete de semnalizare atârnau de cozile lor pâlpâitoare de fum, se desprindeau de ele și plonjau în jos. Când James se puse în mișcare își văzu picioarele într-o semi-lumină fumurie. Atâta vreme cât continua să înainteze nimic nu-l putea ucide. Fiecare moment era ca o planșă dintr-o carte cu benzi desenate și el se potrivea perfect în cadrul fiecărei planșe. Lovituri aeriene luminând noaptea, rachete de semnalizare legănându-se pe cer și umbre negre eschivându-se peste tot în jurul lui.

— Omule Negru! țipă James. Omule Negru!

Auzi arma cea mare în fața lui și se târî pe genunchi și coate spre ea. Gloanțele șuierau printre frunze în toate părțile. Cineva era rănit, urla, urla fără încetare. În față, un tip îngenuncheat cu casca spulberată de gloanțe, scalpat de o rană la cap – nu, era sanitarul hippy cu basmaua legată la cap, cu două seringi cu morfină strânse între buze ca două țigări, îngenuncheat la căpătâiul celui care urla. Era sergentul.

— Dom’ sergent, dom’ sergent, dom’ sergent! zise James.

— Bine, bine, vorbește cu el, nu-l lăsa să-și piardă cunoștința, spuse sanitarul, rupse cu dinții

învelitoarea unei seringi și înfipse acul în gâtul sergentului.

Dar sergentul continua să urle ca un nou-născut, golindu-și și umplându-și plămânii iar și iar.

— Lasă-te jos, ce naiba! zise sanitarul.

James se lăsă pe vine și merse așa spre Omul Negru, care trăgea în josul dealului, spre licărul focurilor de armă. Știa că ucidea oameni. Să te miști, ăsta era secretul. Era o senzație de milioane – să te miști și să ucizi.

•

Începând cu ora trei în după-masa aceea Kathy asistase la o naștere dificilă. La ora cinci, doar creștetul capului ieșise.

Dincolo de creștet, o față: fără ochi, fără urechi. Mama minionă se aflase până atunci în travaliu, încercând să aducă pe lume un copil diform, dar fără vreun rezultat. Familia nu-și permitea serviciile unei moașe. Un doctor englez era pe drum, venind de la Centrul Biomedical, unde studia comportamentul maimuțelor. Kathy urma să-l asiste, poate chiar la o operație de cezariană. Avea morfină și avea Xilocainã. Spera ca doctorul să aibă ceva mai bun.

Doctorii francezi spuneau că substanțele defoliante provocau aceste mutații la naștere. Localnicii însă aveau altă explicație, făceau apel la zeii deranjați de nesupunere pentru a nu-i mai pedepsi pe acești copii nevinovați. Ce nesupunere? Gânduri ale inimii. O femeie rămasă însărcinată de tânără, ca aceasta, probabil că cedase unor oribile imagini lăuntrice. Vise, dorințe și gânduri necurate. Stând pe salteaua de paie din coliba scundă, tânăra părea nederanjată de absolut niciun gând. Își ținea picioarele la piept, cu mâinile albe și pumnii încleștați. Efortul, respirația, trupul – oare în Coloseni scria? – ceva despre trupul hrănit și bine închegat, cu ajutorul încheieturilor și legăturilor. Aceasta nu părea a fi nimic mai mult de atât. Războiul afectase mulți dintre copiii cu care lucra

ea; avuseseră picioarele și brațele amputate – alții orbiseră și aveau fețele arse. Și rămăseseră orfani. Dar acum, acest tragic miracol, nou-născutul cu cap mare și cu doar jumătate de față, înțepenit în mama lui, venind pe lume însoțind amprenta conflictului.

În jurul orei zece era clar deja că doctorul nu va ajunge. În scurt timp, inima copilașului se opri. Ea trimise familia afară, dezmembră fătul mort și-l aduse pe lume în bucăți însângerate, pe care le curăță cât de bine putu și, puțin după miezul nopții, chemă familia înapoi. Se întinse în mijlocul lor, lângă fată. Afară, în noapte, artificiile explodau sărbătorind ziua de Tet, iar petrecăreții se fereau apărându-se cu mâinile de scânteile prafului de pușcă aprins. Ea adormi.

Apoi se auziră explozii mult, mult mai puternice. O furtună, își spuse ea. Dumnezeu și gândurile lui mari și albe. Dar erau lupte, unele la est și altele la sud, lupte care nu semănau cu nimic din ce auzise de când era acolo; explozii ca de petarde aruncate într-un tomberon, doar că amplificate la forța unor tunete adevărate, de o profunzime care-ți zdruncina oasele. Numără secundele dintre lumină și detunătură și deduse că unele cădeau la distanță cam de un kilometru. Toți ai casei erau treji, dar nimeni nu aprinsa lampa. Departe, deasupra culturilor de orez, un elicopter plimbă raza reflectorului prin roiul tot mai mare de trasoare portocalii și mitralierele scânteietoare de la bordul lui eliberară o rafală violentă de gloanțe. Luptele continuară ore în șir, sufletele slabe se chirciră. Apoi totul se opri. Urmară erupții sporadice. Spre zorii zilei, lucrurile se calmaseră. Cicadele începură să cânte și o lumină molcomă, dulce, umplu văzduhul. Un gibon chiui peste vârfurile copacilor. Ai fi spus că în lume nu există nicio armă. Un cocoș mic veni în pragul ușii, ridică ciocul și cântă cu ochii închiși. Ai fi spus că este Pacea pe Pământ.

Apoi a fost chemată într-un sat din apropiere care era lovit de bombe incendiare, aruncate fie de avioane sud-vietnameze, fie americane, nu era clar, dar în orice caz dintr-o eroare. Kathy văzuse arsuri la viața ei, însă niciodată locul unui incendiu. Ajunse după-masa târziu. O zonă înnegrită de dimensiunea unui teren de tenis se întindea peste aproximativ jumătate din sat. Cenușă acolo unde înainte fuseseră câteva colibe și o cultură de orez cu apa complet evaporată și cu răsadurile distruse. Miros de paie arse, totul îmbibat de-un iz sulfuros. Cel mai probabil nu fusese o bombă cu napalm, știa asta, ci mai degrabă una cu fosfor alb. La auzul aeronavelor care zburau la joasă înălțime, sătenii alergaseră la adăpostul junglei. Câțiva fuseseră uciși. Unul dintre ei, o fetiță, supraviețuise într-o stare de șoc profund, grav arsă și dezbrăcată. Nu se putea face nimic. Kathy nici n-o atinse. Sătenii stăteau în jurul ei în lumina apusului. Licărul palid și verzui al arsurilor ei concura cu ultimele zbateri ale zilei. Părea vrăjită și, în starea de epuizare în care se afla Kathy și în atmosfera aceea de tăcere post-apocaliptică, scena părea ruptă dintr-un vis. Fata era ca un idol poleit de lumina lunii. După ce toate semnele vitale se stinseră, pielea ei continuă să strălucească în întuneric.

Rămase în sat până dimineață și apoi plecă spre Centrul Biomedical. Ajunsese vorbă noaptea trecută că unitatea medicală de acolo fusese distrusă. Băiatul care adusese vorba – deși nu părea să aibă mai mult de zece ani, călătorise pe întuneric cu o macetă pe umăr cât toporul unui tăietor de lemn – o conduse în zori la o scurtătură ce brăzda culturile de orez și câmpiile. Kathy pedală repede pe cărare, grăbită să ajungă numaidecât la cei de acolo. Scurtătura o duse pe marginea unui canal îngust mărginit de case și de-a lungul stăvilarelor dintr-o deltă întinsă plină de culturi de orez. În depărtare, un elicopter american,

luminat în roz pe o parte de răsăritul soarelui, vâna deasupra râului. Ici-colo țăranii își lucrau orezul chiar și la ora aceea, chiar și într-o asemenea zi, aplecați cu mâinile între vrejuri, cu picioarele drepte, cu spatele drept, îndoiți de mijloc, în vreme ce în jurul lor tândăleau rațe și găini, bivoli uriași de apă, vaci brahmane cafenii, care păreau moarte de foame, ponei numai piele și os, toți și toate comportându-se de parcă războiul ar fi fost un lucru imposibil.

Cu puțin înainte de prânz urcă un delușor și găsi totul ruinat de cealaltă parte. Se opri în culmea dealului ars, din solul căruia încă se ridica fum, și se uită în jos la Centrul Biomedical. Aripa care adăpostea maimuțele se năruise, nu însă și spațiile de cazare. Merse pe lângă bicicletă pe terenul înnegrit și coborî spre clădire. Șrapnelul îi ciuruise pereții, dar nu nimerise ferestrele. Un băiat stătea pe vine, cu picioarele depărtate, lângă intrare. Ținea în mână o armă cu țeava în sus și scuipa între picioare. Ridică ochii spre ea și, când ea păși înăuntru, îi zâmbi luminos.

În camera din față o găsi pe doamna Bingham, o femeie subțire, aproape vârstnică, în haine kaki pătate de sânge, cu părul tuns băiețește, cu o țigară între buze. Stătea în genunchi și punea scutec uneia dintre multele creaturi elfice, simiene întinse pe o pătură militară, pe măsuța joasă pentru cafea. Era înconjurată de cârpe și bandaje pline de sânge. Se opri, își luă țigara dintre buze și-i adresă lui Kathy un fel de zâmbet sau grimasă – extrem de simian, orice ar fi fost – în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi.

— Ce să spun acum? Intră.

Neputincioasă, flutură cu țigara în jur.

— Simte-te vie.

Văzând dezastrul, Kathy se temuse pentru soarta medicamentelor. Dar văzu două frigidere în bucătărie.

Se așeză și spuse:

— E înfiorător.

— Doar astea au supraviețuit, din câte îmi dau seama. Aveam toate cele patru subspecii de languri. Acum avem două.

Inexplicabil, femeia râse, încheindu-și acest acces cu o tuse lichidă, maimuțească.

Kathy spuse:

— E oribil.

— Ne aflăm într-un loc oribil.

— E o lume căzută în ruină.

— Nu te pot contrazice. Ar fi stupid.

Păreau să fie zece sau mai multe maimuțe pe pătură. Toate purtau scutece din cârpe.

Doamna Bingham spuse:

— Scuze că nu am ajuns noaptea trecută. S-au rezolvat lucrurile? Mai bine nu răspunde.

— Mama e teafără.

— Pruncul a pierit.

— Corect.

— Scuze. Eram ocupați până peste cap. A avut loc o mică epidemie de gripă aici. Dar acum nu mai contează, nu?

Kathy își puse rucsacul pe masă și-l deschise. Purta cu ea o punguță de plastic plină cu țigări americane păstrate pentru cadouri și i le dădu pe toate doamnei Bingham.

— Unele par rupte, eh? zise ea.

Doamna Bingham ținu maimuțica pe genunchi și amândouă, ea și creatura cu frunte lată, se uitară la punguță fără a înțelege.

— Aveam unsprezece cărucioare, zise ea, dar au ars toate.

Nu-s decât niște maimuțe, se strădui ea să nu strige, maimuțe, maimuțe.

În bucătărie era o servitoare – tânără, în sandale cu tocuri înalte și fustă scurtă – care abandonă spălatul scutecelor în chiuvetă pentru a se ocupa de Kathy.

— Ce vă pot aduce? întrebă ea.

Doamna Bingham spuse:

— Dispari din ochii mei.

Și fata se întoarse în bucătărie.

— Doctorul e pe aici?

— Așteptăm. E posibil să fi scăpat câteva. Caută supraviețuitoare.

— Le poate găsi? Le poate prinde?

— Dacă sunt rănite. Aceasta e o maimuță cu cap bălai.

Așeză langurul rănit la loc pe pătură. Animalul rămase pe spate cu ochii lui negri în tavan, părând să gândească intens.

— Celelalte probabil că sunt moarte. Toți puteam să fim morți. Nenorociții. Sunt psihopați. Ei, asta-i, făcu ea, cu toții ne-am pierdut mințile, fie că ne dăm seama, fie că nu.

În scurt timp, doctorul veni și gesticulă spre animalele rănite.

— Păziți-vă de Vietcong.

— Vreun rezultat?

Bărbatul clătină din cap.

Kathy întrebă:

— Au fost mortiere?

— Au fost rachete, spuse doctorul Bingham. Atac aerian. Și nu doar rachete.

— Bombe cu napalm?

— Probabil.

— Trebuie să fi fost. Soția lui izbucni în lacrimi. Încă aud strigătele în minte – chiar acum, când vorbesc. Nu ai idee. Nu ai idee.

— Pur și simplu nu știi, îi explică doctorul lui Kathy. Îmi pare rău, dar nu ai cum.

— Mimi, se adresă soția servitoarei, adu-i domnișoarei asistente o Coca-Cola, te rog.

Servitoarea îi dădu o Coca-Cola într-un pahar cu gheață și se așezară în living sub becurile alimentate de la generator, iar doctorul Bingham vorbi despre maimuțe. Cele patru subspecii de langur ajunseseră să fie privite drept două specii separate, dintre care una era împărțită în trei subspecii. Dintre acestea, *Trachypithecus*

poliocephalus cu cap bălai ajunsese, după cum spunea el, „înfricoșător de rară”; mai existau aproximativ cinci sute de exemplare. Iar acum mult mai puține. O lăsară pe Kathy să pună tetina unui biberon în gura unui langur și să-l țină până când acesta supse laptele. Creatura era drăgălașă, însă făcea bulbuci de muci la nas și Kathy se întrebă dacă nu se va molipsi cumva și va muri.

Cei doi soți se arătară extrem de primitori, dar când doctorul – un om mare, bărbos, la începutul vârstei mijlocii, cu o figură extrem de agreabilă, un adevărat *bwana*[27] al junglei, asta fusese întotdeauna impresia lui Kathy – o văzu că-și desface rucsacul de pe măsuța pentru cafea, întrebă cu răceală: „Ce-i aia?” Extrem de ciudat.

— E un tensiometru.

— E un reportofon.

— E un tensiometru.

— Înregistrezi ce vorbim, zise el.

— Dragă, nici nu seamănă cu un reportofon.

Doctorul își ținea buzele palide țuguiate. Respira tare pe nas.

Kathy spuse:

— L-am închis acum.

— Vezi să nu se deschidă la loc.

— El crede că e un reportofon, explică doamna Bingham.

Kathy se întinse după paharul de Cola așezat pe podea, lângă scaunul ei. Era plin de furnici ajunse înăuntru din văpaia zilei încolonate într-un șir lat de cincisprezece centimetri și Dumnezeu știe cât de lung.

— Ai ascultat la radio? zise doamna Bingham. Cei din nord poartă atacuri peste tot. Au lovit Ambasada Americii.

— Serios?

— Au fost respinși, se pare. Așa se spune la știri. Dar postul de radio e american. E în interesul lor să pară victorioși, nu crezi? Dragă, se adresă ea

soțului, care se îngrijea de una dintre micile creaturi, e moartă. Moartă.

— Îi aranjam brațele.

— Las-o în pace.

Servitoarea atacă furnicile cu lovituri aprige de mătură, o mătură cu coadă scurtă, alungându-le afară pe ușa din față. Băiatul care păzea intrarea se feri câțiva pași la stânga. Fata părea de origine chineză, înăltuță, cu o fustă neagră foarte scurtă și picioare lungi.

Kathy întrebă:

— O să rămâneți?

— Să rămânem?

— Credeți că puteți reconstrui clinica?

— Ce altceva putem face? Cine altcineva să aibă grijă de ele? Sunt doar șapte, dar… sincer, și așa… Șapte rămase din o sută șaizeci.

— O sută cincizeci și opt, corectă doctorul.

— Aveați provizii de antibiotice, așa-i? Mă întreb dacă le mai aveți.

Știa că au antibiotice – al doilea frigider.

— La naiba cu ei, cine se cred, ce încearcă să facă? Ești canadiană, nu? Nu ești americancă.

Kathy spuse inexpresiv:

— Mă gândeam acum la antibioticele voastre. Vorbim de lucruri diferite.

— O, pentru Dumnezeu, făcu doamna Bingham.

— Mă întrebam eu de ce ai venit.

— Știu. Îmi pare rău. Știu, spuse Kathy. Doar că așa stau lucrurile. Ar fi de mare ajutor.

— Ai unde să le ții la rece?

— Mă gândeam la clinica Bao Dai. Avem două frigidere. Ar fi realmente un ajutor. Cu toată sinceritatea o spun. Două sute de copii, mai mult sau mai puțin.

— Noi aveam o sută cincizeci și opt, îi reaminti doamna Bingham.

— Da, zise Kathy, simțind că îi vine s-o lovească peste față. Îi întrebă din nou: Ce veți face?

— Probabil că vom rămâne.

— Da. Vom rămâne, întări doamna Bingham, uitându-se țintă la servitoarea care clătea cârpe în chiuvetă.

— Generatorul vostru funcționează fără probleme.

— Da, da. Încă avem curent electric.

Doctorul spuse:

— Pentru cine lucrezi tu de fapt? Ce urmărești?

Soția sări în picioare:

— Vrei medicamente? Vrei medicamente?

Dădu fuga la fata din bucătărie și-i ridică fusta din spate. Pe dedesubt, fata nu purta nimic:

— Poftim, zise doamna Bingham, crezi că o să rămânem? Cum am putea pleca!

— Dă-i medicamentele.

Deschise larg unul dintre frigidere și țipă:

— Le iei numai peste cadavrul meu!

— Dă-i-le. Are nevoie de ele, o îndemnă doctorul.

— A fost o prostie din partea ta să vii, o mustră doamna Bingham.

— Ia-le, îi spuse soțul.

Fata continuă să spele la chiuvetă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic în preajma ei.

•

La răsăritul soarelui, mai sus de Tabăra Echo muntele scotea fum negru ca un vulcan. Culturile de orez de pe versantul vestic, neatinse de două războaie, erau acum pustiite, distruse de artileria nord-vietnameză sau de mortierele Vietcongului, și de rachetele balistice și incendiare americane. Tabăra Echo era neatinsă. Exploziile de mortiere săpaseră cratere la o sută de metri distanță, dar nu mai aproape. Satul Cao Phuc scăpase și el. Dar se părea că mulți săteni fuseseră avertizați – luptătorii Vietcong îi avertizaseră –, fuseseră contactați, ocrotiți, trimiși la loc sigur. În sat domnise o liniște ciudată în după-amiaza dinaintea atacurilor. Barul Purpuriu fusese închis fără nicio explicație. Marți,

înainte de zorii zilei, începuse atacul; miercuri la jumătatea dimineții localnicii se întorseseră la casele lor, iar unii continuau să vină, fără bagaje sau boccele, de parcă ar fi fost plecați doar câteva minute.

La crăpatul zilei, colonelul sosise cu elicopterul, coborâse muntele într-un jeep și făcuse un tur al zonei împreună cu Screwy Loot și alți doi oameni de la Operațiuni Psihologice – sergentul Storm și un civil căruia sergentul cel scund îi spuneau Skipper.

— Mamă, mamă, mamă, zise Screwy Loot, da' știu că avioanele alea F-16 ne-au făcut praf muntele.

Colonelul spuse:

— Ăsta nu e decât începutul. De acum încolo o să coboare iadul din cerurile astea. Mare păcat, fir-ar să fie.

Colonelul nu era în apele lui. În timpul luptelor, sătenii aceștia dispăruseră, însă nu și fermierii de pe celălalt versant al muntelui – poate doar fuseseră mistuiți de flăcări. Lovi cu palma capetele mai multor localnici care ședeau pe pământ în șir indian, cu picioarele întinse și legate la nivelul gleznelor, cu încheieturile mâinilor legate la spate. Gângavii capturaseră un om, un luptător Vietcong, spuneau ei, care îi atacase cu un AK și făcuse ferfeniță rucsacul indianului, aflat încă pe spatele lui. Indianul îl apucă de încheieturi pe prizonierul legat la ochi și-l târî cu spatele pe pământ în tufișuri, unde Gângavii își ridicaseră corturile. Când umerii i se dislocară, bărbatul scund se strâmbă de durere atât de tare, încât părea că avea maxilarele rupte, dar nu scoase niciun sunet când Gângavii îl atârnară de încheieturi de craca desfrunzită a unui ficus bengalez, cu degetele de la picioare la cincisprezece centimetri de sol.

Cei din plutonul Echo erau întorși pe dos din cauza sergentului, care fusese dus la Spitalul 12 cu răni la gât, coloană și pântece și aștepta acolo

paralizat, într-o stare prea critică pentru a fi trimis în America. Majoritatea celor din plutonul Echo erau în Barul Purpuriu și nu spuneau nimic, beau doar câte puțin, încremeniți de durere și îngrețoșați de forța violentă a sorții. Noul soldat de culoare ședea cu ei și spunea minciuni gogonate despre oameni pe care susținea că-i cunoaște personal acasă. Era în stare să vorbească pentru că inima lui nu era sfâșiată. Nu apucase să-l cunoască pe sergent. Venea din sălbăticiile Louisianei și părea deopotrivă stingher printre camarazi și încântat să vorbească despre casa lui.

— M-a mai călărit pe mine o vrăjitoare. Am știut că m-a călărit o vrăjitoare toată noaptea pentru că m-am trezit epuizat și cu sânge la colțurile gurii, cum mușcasem din zăbală. Ca să te păzești de vrăjitoare trebuie să agăți o potcoavă deasupra patului. În felul ăsta, înainte să-ți intre în casă e obligată să umble pe toate drumurile pe care a umblat potcoava aceea. Unchiul meu i-a rupt mâna unei vrăjitoare într-o noapte și a doua zi, jur pe Dumnezeu, era duminică și o vecină bătrână care cânta imnuri religioase la biserică a făcut spume la gură și s-a prăbușit la pământ și preotul a zis: Luați-i broboada, și oamenii i-au luat broboada și au văzut că avea brațul rupt și că-i ieșea osul prin piele acolo unde unchiul meu a rupt brațul vrăjitoarei și preotul a zis: Trageți-o la groapă, iar oamenii au tras-o la groapă; și preotul a zis: Ardeți vrăjitoarea, iar oamenii au ars-o chiar acolo, în groapă. Jur că e adevărat. Nimeni de acasă nu zice că n-ar fi. Mi-a spus unchiul și toți știau de asta.

Era un tânăr de culoare cu față teșită, extrem de negru, de culoarea cărbunelui. Nu-l opri nimeni și poate că ar fi continuat să vorbească la nesfârșit, dar Nash intră și-l întrerupse, spunând:

— Hei, tre' să vedeți o chestie, Gângavii îl lucrează pe vietcongistu' ăla și tipu-i prăștie, nu vă mint, oameni buni, chiar tre' să vedeți.

Afară, Omul Negru privea în timp ce mânca cu mâinile un mango cu coajă cu tot. Era plin de mango pe acolo – și banane, uneori și papaia. El spuse:

— Pândarii ăia-s îndopați cu amfetamină și barbiturice. Să fiu io popă dacă nu.

Unul dintre Pândari, de fapt cel mai țăcănit dintre Gângavii colonelului, negrul îmbrăcat țipător, stătea într-o baltă de sânge în fața prizonierului atârnat în copac și-l scuipa în față.

Screwy Loot supraveghea și el scena împreună cu sergentul Storm de la Operațiuni Psihologice.

Colonelul privea de la umbră, așezat pe o ladă veche cu plasă din sârmă în care piuiau pui de găină. El și Skipper nu păreau interesați să-și facă simțită prezența. Locotenentul se duse la ei și spuse:

— Ei, acum asta-i, chestia cu genul ăsta de lucruri…

Nu termină. Se încruntă. Își molfăi buzele.

În timp ce înfigea lama unui briceag în pântecele omului, Gângavul negru părea să le țină o prelegere:

— Ne iau la șuturi în fund și noi tre' să aflăm ce și cum. Au atacat în tot Sudul. Până și complexul Ambasadei Americane.

Sergentul Storm de la Operațiuni Psihologice spuse:

— Bătrâne, nu, lasă, dar nu vorbi prea tare.

Cowboy-ul spuse:

— Dă-i ceaiul târâturii. Fă-l să urle. Da, târâtură. Așa a urlat și dom' sergent. Fă-l să urle.

Avea fața roșie de furie și lăcrima.

— Vreau ca târâtura asta infectă să *vadă* ceva.

Acum Gângavul se avântă spre ochii omului cu linguriță briceagului.

— Fă-o, fă-o, îl îndemnă Cowboy-ul.

— Vreau ca târâtura asta să arunce un ochi… foarte… atent la ceva, zise Gângavul. O, da. Face ca o fetiță, spuse el ca răspuns la strigătele omului.

Lăsă cuțitul să cadă în sângele de la picioarele sale și apucă globii oculari ai bărbatului, încă atașați de nervii optici vinețiii, și-i întoarse cu pupilele spre orbitele goale, spre pasta dinăuntrul craniului.

— Uită-te bine la tine, căcat cu ochi ce ești.

— Doamne Dumnezeule, făcu sergentul cel mic și costeliv.

Colonelul sări de pe ladă, se duse la locul întâmplării desfăcând capsa tocului de pistol, le făcu semn Cowboy-ului și Gângavului să se dea la o parte și-l împușcă pe prizonier în tâmplă.

Sergentul Storm spuse:

— Așa-i trebuie, muistu' dracului.

Cowboy-ul aproape că-și lipi fața de cea a colonelului.

— Tu nu l-ai auzit pe dom' sergent plângând și urlând până și-a pierdut vocea, îi spuse el. Unu' sau două lucruri de felul ăla și rahatu' ăsta nu ți se mai pare nostim.

•

Corpul se lăsă moale pe dată și o zdreanță de creier îi căzu pe o parte a feței.

Tânărul căpitan Minh, pilot în Forțele Aviatice Vietnameze, condusese focuri de artilerie împotriva a numeroase ținte și, din carlinga bombardierului său F-5E, el însuși trebuie să fi pus capăt vieții a sute de oameni, dar acestea se sfârșiseră în anonimat, sub straturi de fum și foc, iar Minh nu mai văzuse niciodată pe cineva luând viața unui om.

Era o dimineață însorită. Aproape de ora prânzului. Deja căldura era toropitoare.

Colonelul își puse pistolul în toc și spuse:

— Sunt în stare de multe în numele anticomunismului. De multe. Dar, Dumnezeule, totul are o limită.

Minh auzi râsul nepotului colonelului. Skip Sands râdea atât de tare, că abia se ținea pe

picioare. Se sprijinea cu o mână de cort și aproape că-l dărâmă. Nimeni nu-i acordă nicio atenție.

Pândarul negru se holbă la colonel, linse ostentativ sângele de pe lama briceagului, apoi o luă tropăind spre cătunul din nord și spre Barul Purpuriu.

Minh își spuse că nimic din acest măcel nu avea loc, că peste toate acestea sufla un nesănătos vânt al iluziei, trăgând după el realitatea liniștii și păcii. Satul Cao Phuc, de pildă, ce se întâmplase acolo? Tabăra Echo devenită acum o bază mică formată din corturi de garnizoană, latrine, două generatoare mari de campanie; templul care încă domina cătunul dinspre sud, dar odihnindu-se acum pe o platformă groasă de ciment cu intrare gresiată; cătunul dinspre nord invadat de un complex de locuințe pentru refugiați asemănătoare cu niște lăzi și cotețe – toate aceste schimbări surveniseră în cei doi ani de când îl purta pe colonel cu avionul de colo-colo. Barul Purpuriu era aceeași colibă uriașă, locul unde se pripășiseră prostituate cu fețe serbede, copii ale căror familii pieriseră. Nicio fată de-a locului nu intra acolo.

— Doamne ferește, făcu Jimmy Storm, negru ăla e dus cu pluta.

— Și cine l-a împins de la mal? Noi, spuse colonelul. Poate că istoria ne va ierta pentru ce se întâmplă aici. Dar omul ăla n-o va face niciodată. E spre binele lui să n-o facă.

Minh nu-l cunoștea pe Pândarul negru care scosese ochii prizonierului. Când nu era în preajmă, toți vorbeau despre el. Dormea pe pământ, pe ponchoul lui, și asta doar ziua. Noaptea umbla hai-hui, nimeni nu spunea unde. Părul îi creștea sălbatic în cârlionți lungi de treizeci de centimetri. Își tăiase mânecile și bună parte din crăcii pantalonilor de uniformă, și nimic nu-l apăra de insecte în afară de vopseaua roșie, albă și albastră care-i acoperea în dungi fața și membrele.

Cu puțin după ora șaisprezece, Minh și cei trei americani urcară înapoi pe munte și de acolo plecară spre Saigon cu elicopterul colonelului, un Huey modificat cu două locuri suplimentare și fără mitralieră, împrumutat colonelului de Forțele Aviatice Vietnameze, deși tocmai colonelul făcuse aranjamentele pentru ca FAV să-l primească. La ordinele colonelului, Minh îi urcă la câteva mii de metri înălțime și menținu viteza la aproape o sută șaizeci de kilometri la oră. Sergentul Storm, șezând pe casca sa cu o M16 pe genunchi, cu părul suflat pe spate de vânturi asurzitoare, ridica din când în când arma pentru a trage câte un glonț în lumea de jos. Nepotul colonelului ședea lângă sergent și se uita țintă prin ușa deschisă la junglă și la culturile de orez, la scăpărările focurilor de armă, la terenurile pustiite de mâna omului din care se înălța fumul ca aburii prin crăpăturile din capacul unui ceaun. Două avioane de luptă care trecură la mică distanță pe sub ei reușiră chiar să acopere vuietul incredibil al motoarelor de elicopter. Aeronavele se apropiară foarte tare. Aparate F-104. Minh aproape că deslușì stema de pe casca unui pilot.

Skip Sands zâmbea des și făcea aproape mereu glume, dar Minh mai că nu-l auzise niciodată râzând. De ce râsese de sărmanul acela agonic? Fără îndoială că nimănui nu i s-ar fi părut un spectacol comic. Totuși, ceva i se păruse lui hilar.

Colonelul, cu căștile pe urechi, ședea lângă Minh, studia orizontul și părea să fi dat uitării terorile acelei dimineți. Skip, pe de altă parte, părea că nu va mai scăpa niciodată de ele. Colonelul nu adusese în discuție comportamentul nepotului său. Poate că nu merita menționat. Poate că Skip îi mulțumea lui Dumnezeu chiar în clipa aceea că el nu are căști și că elicopterul lor face prea mult zgomot pentru a putea purta o discuție. Dar cine poate citi gândurile celorlalți? Iar Minh simțise întotdeauna că, în privința americanilor, în

spatele acțiunilor lor nu se afla niciun gând, ci doar impulsuri pasionale. Însă el văzuse chipul lui Skip atunci când unchiul lui îl ajutase să urce la bord și era întru totul convins că americanul acesta se gândea doar la omul ucis.

O perioadă scurtă de timp, Minh îl lăsă pe colonel să preia cârma. Nu era un gest înțelept, dar colonelul făcea ce poftea și nimic nu-l afecta. Colonelul văzuse fața cea mai urâtă a războiului și într-un rând îi făcuse lui Minh o mărturisire tristă: pentru a-și salva colegii de detenție de la masacru, colonelul, pe atunci un tânăr căpitan de aviație ca Minh însuși, își ucisese un camarad în cala întunecată a unei nave japoneze cu prizonieri de război, îl sugrumase cu mâinile goale. Colonelul îi spunea deseori povești de felul acesta, își imagina probabil că Minh nu înțelege. Totuși, engleza lui Minh era tot mai bună. Putea să vorbească fără griji despre chestiuni ce țineau de datoriile lui și uneori urmărea discuții întregi purtate între americani, chiar dacă subtilitățile îi scăpau și nu putea spera să participe la ele într-un fel onorabil. Minh credea că el este singura persoană care știe că, în sudul Deltei Mekongului, colonelul are o soție și că deseori merge să o viziteze chiar cu acel elicopter.

•

Aerodromul de la Tan Son Nhut din Saigon se aflase sub tir de rachetă de trei ori de la începutul primului atac, dinaintea zorilor, însă la momentul acela nu se afla în desfășurare nicio activitate ostilă și ei primiră permisiunea de a ateriza. Îl lăsară pe Minh cu aeronava și traversară pista printr-un vânt uleios sub un cer cenușiu. În fața terminalului, Hao aștepta cu Chevroletul, imediat după baricadele de ciment.

Skip se gândea că ar trebui să manifeste un minimum de interes față de ceea ce făceau, dar simțea că nu-l preocupă deloc. Storm, pe de altă parte, ceru să știe și colonelul spuse:

— Sper din suflet că Hao a rezolvat totul.

Skip și Storm pe bancheta din spate, colonelul în față, lângă Hao, care fuma o țigară lungă și lovea capătul filtrului cu degetul mare, presărându-și scrum pe pantaloni, uitându-se afară cu ochi miopi și conducând nesigur. Orașul reverbera de focuri de arme și vuiet de elicoptere și, în mod curios, răpăit de pocnitori. Trecură pe lângă mai multe cadavre abandonate pe marginea străzii, dar nu văzură pagube majore, ci doar oameni care-și vedeau de treburi ca de obicei, plimbându-se de ici-colo, gonind pe motocicletele lor mici. Colonelul întrebă:

— Avem cât de cât idee unde mergem?

Dar Hao nu păru să înțeleagă întrebarea și colonelul zise:

— Hao, cred că nu știm unde mergem.

— El spus mie locul. Eu voi găsi.

Câteva minute mai târziu spuse, anticipând întrebarea colonelului:

— Cho Lon e prea mare. Prea multe străzi.

— Acolo… acolo… unde sunt jeepurile alea.

Hao opri Chevroletul lângă trei jeepuri ale Armatei Republicii Vietnam parcate la întâmplare nu departe de cadavrele a doi vietnamezi.

— Oprește. Oprește. Haide, oprește motorul, îl îndemnă colonelul și, când Hao îi dădu ascultare, el spuse: Hao, ne ducem acolo să vedem niște vietnamezi morți. Vreau să te uiți și să te asiguri că niciunul dintre ei nu este prietenul nostru.

Hao încuviință din cap.

— Știi la cine mă refer?

Hao spuse:

— Prietenul nostru.

— Nu cred că este aici. N-ar trebui să fie. Dar vreau să te asiguri. Bun – să-i dăm drumul.

Coborâră toți din mașină.

Cele două cadavre erau umăr la umăr în mijlocul străzii, cu brațele întinse deasupra capetelor. Fiecare fusese împușcat cu mai multe

gloanțe. O echipă formată din aproximativ nouă infanteriști vietnamezi ședeau în jeepuri sau sprijiniți de ele. În apropiere, un ofițer vietnamez mic de statură fuma o țigară, aproape în poziție de drepți, cu o mână pe patul pistolului de la șold.

— Domnul maior Keng?

— *C'est moi.*

— Sunt colonelul Francis Sands. Skip, poți traduce? Acesta este domnul Skip, nepotul și colegul meu. Skip, mulțumește-i că a venit. Mulțumește-i că a asigurat paza. Spune-i că de la mine a primit informația.

Maiorul închise ochii și zâmbi:

— Nu-i nevoie, colonele. Vă înțeleg.

— Aveți un accent grozav.

— Keng e nume chinezesc. Întâmplător însă, eu nu sunt chinez.

— Câte limbi vorbiți?

— Franceză, engleză, chineză. Și limba mea, desigur. Cu ce te pot ajuta, colonele?

Colonelul întrebă:

— Totul a decurs așa cum v-am spus?

— Ca pe apă, zise maiorul. I-am prins în ambuscadă.

— Aveau explozivi?

Maiorul Keng își aruncă țigara și le făcu semn să se apropie de un jeep pe a cărui banchetă se aflau patru rucsacuri cu încărcături explozive.

— China Roșie, zise el.

— La ce oră au venit aici? întrebă colonelul.

— La trei noaptea fix.

Colonelul spuse:

— Totul a fost așa cum v-am spus?

— Totul a fost corect, zise Keng, până la ultima secundă. Zero trei zero-zero.

Flutură din mână spre cadavre:

— Doi vietnamezi. Conform promisiunii.

— Care era ținta?

— Să distrugă podul rutier de aici, zise Keng.

— Au destule explozive pentru treaba asta?

— Părerea mea e că au mai mult decât destule.

— Nu au acte de identitate, presupun.

— Nu.

Keng clătină din cap.

— Domnule maior, nu vă mai reținem. Voiam doar să fiu sigur că informația noastră a fost corectă. O să aruncăm o privire scurtă la pod și o să ne vedem de drum.

Storm și Skip îl urmară pe colonel la podul rutier, ținta evidentă a celor doi luptători de gherilă, și se opriră pe el. Sub ei bâzâiau scutere motorizate.

— Nu cred că înțeleg motivul, zise colonelul. Presupun că ar fi blocat strada de jos. Dar nu cred că înțeleg motivul.

Porni înapoi spre mașină.

Storm păși lângă Skip și spuse:

— Îmi dau seama după cum umbli că îți place aici. Umbli foarte atent și nu-ți obosești corpul fără motiv. Folosești aerul din jur.

Făcând această remarcă, păru ciudat de timid, nici pe departe micul lunatic de fier de mai devreme.

— Știi ce vreau să spun?

— Oarecum.

— Dansezi cu aerul ca un băștinaș, îl asigură Storm.

Colonelul Sands îi strânse mâna maiorului Keng și îl invită la cină, dar acesta îl refuză cu politețe, apoi se așeză pe scaunul din față al Chevy-ului menținându-și o mină serioasă și-i spuse lui Hao:

— Pe Șoseaua Unu. Să bem ceva.

Hao execută o întoarcere bruscă și lăsară cadavrele în urmă.

— Mama ei de treabă, zise colonelul, cooperăm cu un agent dublu.

•

Se aflau undeva pe Șoseaua Unu la o tavernă-restaurant într-o fundătură nepavată, la barul Jolly Blue, un local destinat, i se părea lui Skip, în

principal târfelor și gangsterilor, însă era adăpătoarea preferată din tot Saigonul a plutonului Echo și al celor care lucrau la zona de aterizare Cao Phuc; niciunul dintre aceștia nu era prezent atunci, căci în ziua aceea niciun soldat din țară nu-și luase permisie, nici cei din armata nordului sau a sudului, nici luptătorii Vietcong și nici cei din forțele militare americane. Skip, Storm și colonelul ședeau în șezlonguri sub o marchiză la răcoarea apusului. Lăsaseră radioul din mașină deschis pe AFVN pentru a fi la curent cu știrile. Skip nu dormise de când plecase din Cao Quyen în urmă cu aproape patruzeci și opt de ore. Bănuia că Storm și colonelul erau la fel de epuizați, dar niciunul dintre ei nu voia să depună armele înainte să afle ce se întâmplase, ce s-ar putea întâmpla mai departe, cum stăteau lucrurile în privința acestei ofensive ample și surprinzătoare, care părea, în acel moment, să fi reprezentat un dezastru pentru dușman.

Între buletinele de știri transmise din oră în oră, colonelul dădu telefoane din camera unui codoș la Ambasada Americii și primi o droaie de rapoarte confuze și contradictorii.

— Atacuri coordonate pe toată întinderea provinciei Quang Tri. La nord au atacat cel puțin până acolo.

— Și la sud cât de departe?

— La sud au lovit Con Mau.

— Pe peninsulă? Doamne…

— Sunt pretutindeni. Și sunt măcelăriți cu grămada.

Forțe combinate nord-vietnameze și Vietcong atacaseră aproape fiecare centru civil important și fiecare amplasament militar din Sud. „Îndrăzneți și nebuni”, spuse colonelul prima dată, după care, pe măsură ce rapoartele se strânseră, spuse: „Îndrăzneți și nebuni și proști”. În vreme ce ofensiva era în general uimitor de bine orchestrată și desfășurată, de-o ferocitate și amploare ieșite din

comun, atacurile singulare păreau să fi fost puse în practică fără vreo planificare clară ori susținere adecvată.

Colonelul turnă de băut dintr-o sticlă de Bushmills – scoasă dintr-o ladă plină cu sticle, pe care o ducea cu el peste tot în portbagajul mașinii.

— Deja bombardăm non-stop Cu Chi. Fiecare centimetru pătrat neocupat de un soldat american va fi un crater. V-am spus că o să coboare iadul din ceruri. Consider asta o mișcare pripită. Aveam planuri cu tunelele alea.

— Sincer să fiu, zise Jimmy Storm, mie nu-mi pasă de tunele.

— Încercăm să găsim alte metode de abordare a luptei cu dușmanul. Orice în afară de ceea ce avem, insistă colonelul.

— Eu am pornit la luptă cu dorința arzătoare de-a le suci mințile. Acum toată ziua încerc să nu-mi las mintea să explodeze.

Skip stătuse jumătate de an în exil, simțise lipsa acestor lucruri, tânjise după ele, dar parcă nu ratase nimic, prinse exact de la jumătate această conversație dintre colonelul cu ochi injectați și sergentul atent și înfrigurat. Parcă cei doi ar fi mers înainte pe drumuri paralele, convinși că se vor întâlni undeva, la infinit. Pe Skip îl ardea esofagul. Bău 7UP. În mintea lui, adevărul cel mai adevărat al zilei era că omul plin de sânge și cu ochii scoși, căruia unchiul său îi curmase chinurile atât de repede, era un suflet omenesc dintr-o familie de alte suflete care îl cunoscuse pe nume și care îl iubise, iar el, Skip, spion pentru cea mai măreață națiune din istorie, era tulburat de faptul că asta îl tulbura.

— Ce v-am spus eu, zise colonelul, despre centralizare? Vietcongul și ANV sunt controlate de o singură sursă.

— Extrem de eleganți.

— Probabil imbatabili. Nu putem câștiga în felul ăsta. Tânărul nostru soldat din dimineața asta

a spus-o bine. Rahatu' ăsta nu mai e nostim. Rahatu' ăsta e un dezastru. Rahatu' ăsta trebuie să se oprească.

Skip nu auzise niciodată din partea colonelului o declarație fie și de departe asemănătoare cu aceasta. Totul era anapoda. Era întru totul fals, pentru că admitea cu prea multă larghețe existența prea multor adevăruri.

— Dacă nu putem fi centralizați, dacă o să ne zbatem ca furnicile în melasă, atunci nu putem aștepta ordine de sus.

Storm spuse:

— Care-i cioaca, maestre?

— Cioaca e că avem între noi un agent dublu și trebuie să fim foarte atenți cu el. Dar avem multe planuri de făcut și mult de cugetat, și nimic din toate astea nu începe de azi. Hai să fim doar fericiți că nu suntem nevoiți să stăm cu mâinile în sân cât timp Unchiul Ho execută mari strategii una după alta până când ceva-ceva tot o să iasă. De data aceasta n-a dat roade. De data aceasta s-au aruncat în luptă și și-au irosit forțele inutil.

Jimmy Storm râse cu un soi de abandon istovit, iar Skip și colonelul îl urmăriră din priviri. Își recăpătă controlul de sine.

— Doamne, cum poți rezista patruzeci și opt de ore fără să dormi și apoi să născocești poliloghia asta elocventă? SĂ NU SE APROPIE BOARFELE ASTEA DE MINE, strigă el la proprietăreasa care servea la mese. Bine – tu, spuse el, tu poți să vii aici, și deschise bricheta pentru a aprinde țigara unei femei minione cu coapse grase strânse într-o minijupă neagră. Asta-i o târfă mincinoasă, fără minte. Oameni buni. Genul meu de oameni.

Colonelul își aprinse și el o țigară cu bricheta lui. Fuma țigări Players în pachet plat – marca lui James Bond, dacă Skip își amintea bine.

— Ce-i asta… nu mai fumezi trabuc?

— În unele zile au gust puțin cam sălciu. Tu tot nu fumezi.

— Nu.

— Nu te apuca. Trase un fum. E război, Skip.

— Înțeleg.

Skip se ridică și umblă fără țintă prin local. Cercetă din priviri interiorul simplu al barului Jolly Blue. Ajuns în pragul ușii, simți că înăuntru e cu câteva grade mai cald. Nu mai era nimeni altcineva în afară de cele trei fete și de proprietăreasa din spatele barului de placaj, care strigă:

— Da, domnule, vreți bere?

— Mi-e foame.

— Vreți supă?

— Supă și o baghetă, mersi.

— Vă aduc. Stați jos.

— Lasă-mă să te prezint eu, spuse una dintre fete, dar el se întoarse fără să răspundă.

Se duse în spatele camerelor pentru sex la jgheabul de ciment, dincolo de care se întindea o câmpie neagră acoperită de iarba elefantului. Urină, se spălă pe față la robinetul rezervorului cu apă, își vârî cămașa transpirată înapoi în pantaloni și își spuse: E război, Skip. Alungă-ți teama.

Se întoarse la camarazii săi.

La masa lor, colonelul îi spunea lui Storm:

— Era greu să găsești ouă. Adunam lucruri din astea, ouă și carnea animalelor pe care le prindeam în capcane, iar doctorii, sanitarii pe care îi aveam, hotărau cine ce mânca din provizii. Prindeam câini, maimuțe, șobolani, păsări. Creșteam câteva găini. Către Skip: Îi povestesc ce a făcut pentru mine Anders Pitchfork în lagărul de prizonieri. Eram bolnav și Anders mi-a dat să mănânc un ou fiert tare. Anders avea voie la un ou pe zi pentru că urma un regim strict și-i trebuiau proteine. Și mi-a dat mie unul pentru că eram bolnav. Și eu nu l-am refuzat, nici pomeneală – am înfulecat oul ăla cât ai clipi, înainte să se răzgândească. Dacă Anders Pitchfork ar veni aici și mi-ar cere să-mi tai mâna pentru el acum, n-aș sta pe gânduri. Mâna mea

retezată s-ar afla aici pe masă. Asta îți dă războiul. O familie de care te leagă mai mult decât același sânge. După aia vin vremuri de pace și cu ce te alegi? Dușmani care te înjunghie pe la spate în biroul de la capătul holului. Indivizi ca Johnny Brewster. Brewster e un nemernic de zile mari și probabil că-i înfuriat pe mine. Îl cunoști, Skip?

— Nu personal. Ce ai făcut să-l înfurii?

— Întrebarea e: ce mi-a făcut Brewster mie? M-a ținut la un birou aproape șase luni anul trecut și m-a bombardat cu întrebări. A încercat să facă să pară totul un soi de anamneză medicală. Dar eu știam despre ce e vorba.

— Și despre ce era vorba? Doar nu despre treaba din Filipine!

— La naiba, nu. Despre Cao Phuc. Despre elicopterul meu, despre plutonul meu. Dar l-am pus eu cu botul pe labe și știi ce? Întrebările s-au oprit. Interludiul s-a încheiat și eu m-am întors aici.

— L-ai pus cu botul pe labe, spui?

— Anul trecut în iunie, completă colonelul, l-am lăsat lat.

— Poftim?

— Ai auzit bine. L-am invitat să jucăm handbal. Ne-am schimbat în vestiar, am ieșit pe teren, m-am dus la el și l-am pocnit în bărbie. Întreabă orice boxer: nu-i de bine când încasezi o lovitură în vârful bărbiei. Primul lucru pe care îl înveți este să ții bărbia în piept. L-am lăsat lat, dom'le, și nu regret, pentru că e un viclean, un parșiv, un politruc – ai cumva o enciclopedie? Ar trebui să caut într-o enciclopedie ca să-ți fac descrierea completă a lui Brewster.

— N-am auzit nimic despre asta.

— Nu știu să fi povestit cuiva. Cum ar fi putut s-o facă? Nu avea cum s-o prezinte într-o lumină favorabilă, dând fuga la șef și smiorcăindu-se că a mâncat bătaie.

— Ai făcut vreodată skandenberg cu vulpoiul ăsta bătrân? întrebă Storm.

— Nu, răspunse Skip.

— Nu l-am rănit pe nemernic. Johnny Brewster e un om puternic și agil. S-a parașutat în nordul Franței sub comanda Biroului de Servicii Strategice. Dar a petrecut prea mult timp în mișcarea de rezistență și asta l-a frăgezit. L-a făcut să simpatizeze cu stângiștii. Și e un elitist. Vrea să scape de noi, vulpoii bătrâni. Războiul ne-a aruncat pe destui în groapa cu lei și tare mult le-ar plăcea să ne pună la respect.

Îi făcu semn lui Hao, care ședea în Chevy la trei metri distanță, cu radioul pornit și portiera deschisă.

— Hao, Hao. Vino.

Skip înțelese după felul în care unchiul lui înclină din cap și flutură din degete că era beat.

— Ai nevoie de ceva? Când ai mâncat ultima dată? Stai jos, amice, stai jos.

— Pot lua ceva de la bar.

— Stai jos, îți luăm noi ceva, stai jos.

Hao se așeză și colonelul flutură din mână spre proprietăreasă, spunând:

— Sincer, eu nu joc handbal. Acustica sălii și pocnetul mingii și scârțâitul tenișilor de cauciuc – n-am jucat niciodată. Te sâcâie la urechi mai tare ca exercițiile de tragere la țintă. E la fel de asurzitor ca un foc de artilerie.

Proprietăreasa se apropie și el îi spuse:

— Adu-i ceva de mâncare. Ce-ți putem lua, Hao? De ce ți-e poftă?

— Vorbesc eu cu ea.

Hao se ridică și plecă spre bar cu proprietăreasa.

— John Brewster, zise colonelul, poartă ciorapi imprimați cu ceasuri și crede că Washingtonul e un pic mai mare ca universul însuși. Ce crezi c-or să-mi facă? Or să mă dea afară? Or să mă vâre la închisoare? Or să mă omoare? Will, tinere Will, tu îmi cunoști cât de cât trecutul. Ce crezi că-mi pot

face acum? Am fost prizonier în mâinile japonezilor. Ce lucruri au mai rămas pe lume cu care ei speră să mă sperie?

Proprietăreasa veni cu patru boluri de supă și o farfurie de baghete pe o tavă. Colonelul rupse o baghetă în jumătate și spuse:

— Vă spun cu sinceritate: sper să nu fie la masa asta nimeni care să se teamă în vreun fel de moarte.

— Bravo, bravo, spuse Skip.

— Oricum, moartea e una și aceeași, spuse Storm.

— O, am uitat, zise colonelul cu gura plină de pâine, domnul Jimmy se crede samurai.

— Încerc doar să-mi însușesc mișcările, bătrâne. Moartea e condiția fundamentală.

— Ce știi tu despre asta, sincer?

— Nu. Nu. Universul trebuie să provină de undeva, nu? Greșit. Nu trebuie să provină de nicăieri. Marele Nimic.

— Domnul Jimmy e adeptul lui Buddha.

— Sunt adeptul unui budism cu totul diferit.

— Domnul sergent Jimmy studiază filosofia tibetană.

— Studiez filosofia mișcărilor de după moarte. E tărâmul numit Bardo[28]. Ce să faci în fiecare parte a călătoriei după ce mori. E plin de căi greșite care te aduc înapoi aici, bătrâne, înapoi pe Planeta P. Eu nu mă mai întorc. E o hazna.

— E o hazna cu spume, zise colonelul.

— Întoarceți-vă, dacă vreți. Dar nu vă așteptați să aveți același statut.

Asta unchiul lui putea tolera, ba chiar îl aprecia pe nerodul ăsta.

— Ai încercat niște tehnici de meditație în Cao Phuc – la templu, nu-i așa, colonele?

Colonelul miji ochii la Storm de parcă ar fi încercat să caute un răspuns și, după o tăcere considerabil de lungă, spuse:

— Eu nu joc handbal. Cu toate că e un joc antic. Un sport. O ocupație. Se lăsă comod pe spate. O venerabilă ocupație irlandeză. Provine din Irlanda. A pornit din Irlanda.

Lăsă capul în față și adormi adânc.

Așa debută Anul Maimuței.

•

Kathy făcu drumul până la Saigon pentru a căuta ajutorul oricui avea să i-l ofere, începând cu Colin Rappaport de la Fundația „Ajutați Copiii Lumii". Luptători Vietcong și chiar soldați din Armata Vietnamului de Nord făcuseră prădăciuni în zona Sa Dec, americanii și soldații Armatei Republicii Vietnam se dovediseră lipsiți de milă și de discriminare în acțiunile lor de urmărire, rezervele nu ajungeau la orfelinatul Bao Dai, în scurt timp totul avea să fie imposibil.

Elicopterele americane bombardau intens tot ce mișca pe râuri. Pentru a ajunge la drumul spre Saigon își conduse bicicleta pe potecile de pe lângă canale, drumul anevoios și moale îi încetinea roțile – ce docil era pământul acela, ce mănos și delicat, ce înșelător – și ieși pe stăvilare, la loc deschis. Peste culturile de orez se iscă un vânt și lumina soarelui se mișca printre răsadurile verzi ca un fior pe sub piele.

Așteptă într-o cafenea cu podea de pământ, cu acoperiș de tablă și cu pereți de stuf. Șezu la o masă și bău ceai cald dintr-o cană de tablă, așteptând un mijloc de transport care să o treacă râul lat cam de treizeci de metri. La picioarele ei, un copilaș se juca cu un cosaș verde-aprins cât jumătate din lungimea brațului lui. Lăsă bicicleta în grija familiei care ținea cafeneaua și care-i spuse că, de dimineață devreme, nu mai fusese văzut niciun elicopter în zonă. O femeie care purta mănuși de gală de-un violet palid și năframă roz o trecu de cealaltă parte a râului cu șampana. Pe celălalt mal erau case și grădini… Într-un cimitir mic, o fată îmbrăcată într-o rochiță frumoasă stătea

culcată pe un mormânt la umbra împestrițată de lumină… Kathy porni spre Saigon cu un fermier, într-o căruță cu trei roți încărcată cu vechi saci de orez plini cu pene de rață. La câțiva kilometri sud-est de oraș drumurile lor se despărțeau și el o lăsă să coboare.

Purta o fustă lungă până la glezne, sandale, fără ciorapi. În timp ce stătea într-o ceainărie acoperită cu stuf aflată lângă Șoseaua Șapte simți cum îi curge transpirația de la îndoitura genunchilor pe gambe în jos. Își desfăcu rucsacul și scoase Biblia ca să citească, dar deja era prea întuneric. O ținu în poală, lovind semnul de carte cu degetul. Undeva în Psalmi scria: „Împotriva Ta, numai împotriva Ta, am păcătuit”. Pentru câteva minute, atunci când exploziile se apropiau ceva mai mult de noaptea de Tet, își simți toată mândria strivită, toată cunoașterea înfrântă; toată dorința existase doar ca o supunere goală, abjectă. Păcatul ei părea infim, mântuirea ori damnarea ei păreau infime.

Se lăsă noaptea. Un bărbat așeză scaune roșii în fața ceainăriei.

Luă un motociclu până în oraș. Trase la un soi de cămin vizavi de moscheea Jamia de pe strada Dong Du. Stătu întinsă într-un pat tare jumătate de oră, dar nu reuși să doarmă.

Se duse la plimbare. Era aproape ora unsprezece. În timp ce înainta prin trafic, un biciclist care purta pe umăr o legătură de cherestea lungă de trei metri coti pe lângă ea și aproape că-i zbură capul de pe umeri cu scândurile lui. Ea făcu un pas în spate, mai să intre sub roțile unui un jeep american – li se spunea „Potăi”. Cauciucurile scrâșniră și o roată urcă pe trotuar.

— Scuze, doamnă, zise tânărul de la volan – un infanterist cu mină speriată.

Așa deci, bine că nu murise. Nu-i mai păsa.

Merse de-a lungul unei alei luminate în roșu. Văzu printr-un geam cum un soldat își plesnea femeia în vreme ce un copil care stătea în

genunchi pe saltea urla cu fața crispată ca un pumn încleștat…

Prin ușa unei taverne – doi infanteriști beți turtă dansau la lumina tonomatului, fiecare singur, cu bărbia în piept, pocnind din degete, mișcând din umeri, clătinând din cap, târșâindu-și picioarele ca doi cai de căruță spre cine știe ce destin solitar. Se opri să-i privească. În cântecele de la tonomate sau de la AFVN auzea deseori chemarea lui Dumnezeu către ea – „Iubește-mă cu tot sufletul tău", „Băiatul ăsta e îndrăgostit de tine", „Nu-ți trebuie decât iubire" – dar în noaptea aceasta vocea le cânta doar soldaților și mesajul ei nu ajungea până în stradă.

Trecu pe lângă un recrut cu capul plecat în pământ, care-și ghida cu o mână jetul spre perete. Ridică spre ea doi ochi tulburi și spuse:

— Mă piș de o mie de ani.

Prietenul lui, alături, stătea aplecat și vomita.

— Nu mă băga în seamă, doamnă, zise el. Am tras o doză de viață și m-am amețit.

Vietnamezii erau o odihnă pentru ochii ei. Nimic din trecut nu o lega de ei. Soldații americani aduceau mult prea mult a canadieni – îi smulgeau inima din piept într-o vână de voioșie și durere, vinovăție, furie și afecțiune. Urmări spinările late ale celor doi în timp ce se îndepărtau împleticit de ea.

Aruncau grenade de mână pe uși și aruncau în aer brațele și picioarele fermierilor ignoranți, salvau cățeluși de la inaniție și-i duceau acasă în Mississippi ascunși în cămășile lor, ardeau din temelii sate întregi și violau fete, furau medicamente cu ghiotura pentru a salva viețile orfanilor.

A doua zi dimineață, în birourile Fundației „Salvați Copiii Lumii", Colin Rappaport îi spuse:

— Kathy. Te rog. Lasă-mă să-ți caut un pat într-un spital.

— N-am venit aici ca să port discuția asta.

— Îți dai seama în ce stare te afli? Ești sleită de puteri.

— Dar de vreme ce nu mă simt obosită, asta nu mai contează.

— Dar îți dai seama.

— Îmi dau seama, recunoscu ea, dar nu mă simt obosită.

•

La începutul lunii februarie, James Houston, îmbrăcat în uniforma lui de camuflaj murdară, urcă într-o cisternă cu apă și merse de la Muntele Norocului până jos la Șoseaua Treisprezece, după care luă un jeep până în Saigon. Ar fi putut să se oprească – și intenționase să se oprească – la baza cea mare ca să vadă cum se simte sergentul Harmon la Spitalul de Campanie Doisprezece. Dar băieții din mașină mergeau până la destinația lui, așa că alese să nu coboare.

Imediat ce îl aduceau la o stare care să permită a fi mutat fără a-i fi pusă viața în pericol, sergentul avea să fie dus în Japonia. Dacă James voia să-i facă o vizită, acum era momentul. Asta după spusele Omului Negru. După spusele acestuia sergentul era grav rănit și avea să rămână cu sechele. Ceva mare și venit probabil din tabăra lor îl lovise de aproape, îl nimerise drept în stomac, deasupra pelvisului, iar Omul Negru îl avertizase pe James că nu-i va plăcea ce va vedea.

De la un vânzător ambulant de pe strada Thi Sach, James cumpără o lamă de gumă de mestecat și o țigară Marlboro contrafăcută. Al doilea stagiu al său intrase într-a treia zi. Era lucid, plecat fără permisie și literalmente falit.

Cei doi prieteni ai săi, Fisher și Evans, plecaseră de pe front cu o zi în urmă. Înalt, cu dintele lui ciobit, Fisher îi strânsese mâna lui James și-i spusese:

— Ți-amintești prima noastră noapte aici?

— Spectacolul.

— Ți-amintești spectacolul?

— Sigur că da.

— Ți-amintești acea primă dată când ne-am pus-o la Barul Purpuriu?

— Sigur că da.

— Când lumea se va sfârși, iar Iisus va coborî din cer pe un nor de glorie și tot rahatul ăla, acela va fi cel de-al doilea lucru incredibil care mi s-a întâmplat vreodată în viață. Pentru că-mi voi aminti de noaptea aia de la Barul Purpuriu.

Se îmbrățișaseră și James se concentră cu toată tăria pentru a-și stăvili lacrimile. Juraseră toți că se vor reîntâlni. James bănuia că nu se va întâmpla niciodată.

În barul Cozy de pe strada Thi Sach, James cerși încă o țigară de la un aviator care-i mărturisi că era indian Cherokee și descendent al șefilor de trib; acesta-i refuză a doua țigară, fiind pe cale să-l lase baltă, când James ocupă în sfârșit taburetul de lângă el și își rearanjă pistolul sub cămașă; aviatorul spuse:

— Ce ai acolo?

— E pentru tunele.

— Pentru tunele?

— Un pistol automat de calibru treizeci și opt. Mi-am luat un supresor din tabără.

— Adică un fel de amortizor?

— Aha. Doamne, Dumnezeule – de ce miroase a benzină aici?

— Toată ziua am pompat combustibil de avion.

— Tu miroși?

— Eu nu mai simt mirosul.

— Pfu! Mă amețește. Ia-mi o bere, ce zici, te rog?

— Nu se poate. Știi, e un bijutier pe Thi Sach. I-am vândut un patrușcinci în dimineața asta.

— Cumpără arme?

— I-am vândut un patrușcinci.

— Crezi că i-ar plăcea un treișopt?

— Pun pariu că da.

— Pun pariu că știu de unde poate obține unul.

În acea după-amiază, beat, plecat fără permisie, cu buzunarele zornăind de piaștri vietnamezi pe străzile inundate de mirosuri – miasmă după miasmă și sfârâitul unsorilor încinse – James se opri la un magazin și își cumpără o pereche de Levi's contrafăcuți, un tricou roșu și o jachetă galben-sclipitoare imprimată cu imaginea unei femei goale pe care scria „Saigon 1968". Era mult prea cald pentru o astfel de jachetă, dar el o purta pentru că îi dădea o dispoziție excelentă. Cumpără două pachete de țigări Marlboro veritabile și se tunse la un frizer de pe stradă – nu se tunsese niciodată altundeva decât la baza cea mare, însă era destul de beat încât să încerce ceva diferit –, după care cumpără o pereche de cipici subțiri negru cu albastru. Se schimbă în stradă în timp ce oamenii se străduiau să nu se uite la el și își purtă uniforma într-o pungă de hârtie maro cu toarte din sfoară.

Se gândi că ar fi bine să se trezească din beție înainte să meargă în vizită la sergent și că, până să-și recapete luciditatea, ar fi bine să se îmbete și mai tare. În jurul orei unsprezece se tocmi cu un taxi-ciclist să-l ducă la un hotel ieftin din districtul Cho Lon, dar undeva pe traseu schimbară planul și parcurseră în schimb prin întunericul nesigur aproape o sută de kilometri până la malul Mării Chinei și ajunseră la un lupanar de care auzise James și care se numea Frenchie's. Ajunseră acolo la două dimineața – un grup disparat de barăci situat în apropierea unui sat pescăresc. Trezi un bătrân care moțăia pe tejgheaua barului în cafenea. Acesta înțelegea puțin engleza, dar era în stare să deducă restul, iar atunci când James întrebă: „Tu ești Frenchie?", spuse: „Frenchie vine", dar Frenchie nu veni. Nu erau becuri afară. Nu auzi zgomotul nici unui generator. Nu văzu nicăieri nicio fată. Niciun alt soldat american. Și nici vreo altă ființă umană. Bătrânul mofluz îl conduse la lumina lanternei la un bungalow cu nimic mai

prejos decât o colibă, aflat într-un șir de bungalow-uri identice. Pe așternuturi erau presărate fire de păr pubian. Dădu jos cearșaful. Salteaua subțire era pătată, dar petele păreau mai vechi decât părul pubian. Pentru camera aceea, inclusiv pentru un ventilator așezat lângă pat și alimentat de la baterie, achitase în jur de un dolar pe noapte. Nu se sinchisi să coboare plasa anti-insecte. Nu văzu niciun țânțar.

La lumina unei lămpi cu kerosen își găsi briceagul și aproape că-și tăie crăcii pantalonilor de uniformă; dar după ce se gândi mai bine își tăie jeanșii Levi's contrafăcuți. În clipa în care îl fură somnul, beția lui se transformase în mahmureală.

Se trezi în jurul prânzului și se duse la cafeneaua cu nisip pe jos, unde o femeie îi servi o omletă, ceai cald și o baghetă mică. Apoi îi spuse să-i aducă încă o porție asemănătoare, doar că în loc de ceai, bere.

Nu era singurul client. Un soldat american olog, în jeanși tăiați și cămașă de uniformă cu mânecile rupte, un blonziu cu față arsă de soare și ochelari de aviator, stătea la două mese distanță și bea bere, dar nu mânca nimic. Aproape tot timpul ținu un pistol de nouă milimetri în mână, cu degetul mare pe butonul ejector, scoțând încărcătorul în palmă și împingându-l la loc, scoțându-l și împingându-l la loc.

— Cu toții murim, spuse el. Eu o să mor pe val.

Lui James nu-i plăcea deloc și se ridică și plecă.

Se îndreptă spre digul de protecție și spre malul zbuciumat al mării. Plaja era îngustă și nisipul maroniu. Se așeză pe digul de piatră, fumă o țigară și se uită cum un cocoș înecat se rostogolește în valuri. Asta nu era lupanarul Frenchie's despre care vorbeau toți. Toți spuneau că Frenchie vinde bere 33 – informația asta cel puțin părea corectă –, dar și Spanish Fly. Pe deasupra, și fete – fie ele și țărăncuțe, dar erau fete. Și toți spuneau că, în fiecare noapte, în fața localului aveau loc bătăi cu

pistoale în stilul vechiului Vest Sălbatic. Și mai spuneau că taxi-cicliștii nu se apropiau niciodată de locul acela după lăsarea întunericului, de teamă ca motociclul să nu le fie confiscat și folosit pentru curse de-a lungul și de-a latul plajei și de multe ori și în apa mării.

Detunătura unui foc de armă îi opri gândurile, alergă la cafenea să vadă tragedia, dar nu se întâmplase nimic. Blondinul ședea singur acolo.

— HEI, OAMENI BUNI, strigă băiatul deși nu era nimeni în preajmă. Tipu' ăsta crede că s-a prins de niște căcaturi!

James rămase în prag, nu se apropie mai tare. Ar fi vrut o bere, dar femeia dăduse bir cu fugiții.

— Vrei să jucăm „Învârte Browningul"?

James spuse:

— Nu.

— Ar fi bine să-ți iei pe tine pantaloni anticaca, *señor.*

James ocupă scaunul din fața lui, așezându-se cu mâinile pe lângă corp.

Băiatul nu se mai jucă cu pistolul, se scărpină cu degetele la ciotul piciorului amputat, apoi reîncepu să scoată încărcătorul în palmă și să-l împingă înapoi.

— Nu sta la masa mea dacă nu vrei să joci jocul meu.

Își șterse numele de pe ecuson, probabil cu vârful aprins al unei țigări. În locul medalioanelor de identificare, pe lanțul de la gâtul lui atârna un desfăcător de conserve cu vârful ruginit.

Puse pistolul în fața lui pe masă, lângă un pachet de Parliament și o brichetă Zippo.

— Îți plac astea? Parliament?

— Nu cine știe ce, spuse James.

— Îmi rămân mie mai multe.

Scutură o țigară din pachet, o vârî între buze și o aprinse, folosindu-și doar mâna dreaptă, stânga ținând-o așezată peste pistol.

James îi spuse:

— Nu mă simt în stare să asist la așa ceva.

— Perfect. Aici nu suntem la circ.

— Cum fac să plec din azilul tău de nebuni?

— Îți iei picioarele la spinare pe drum încolo.

— Nu pot să plec pe jos până la Saigon.

Băiatul își scărpină scalpul cu vârful pistolului.

— Nu, bătrâne, nu. Primul nenorocit care te vede o să-ți sară în spinare cu scuterul. Iar dacă nu el, atunci vărul lui.

Rămase cu pistolul îndreptat spre țeastă.

— Pune tâmpenia aia jos, bine?

— Cu toții murim, bătrâne.

— Tu n-ai măcar un nume?

— Cadwallader.

— Ce-ai zice dacă l-ai pune jos măcar un minut? După aia o să beau o bere cu tine.

— Ți-am spus numele meu adevărat. Mare greșeală.

— De ce-i o greșeală?

— Te doare când oamenii îți știu numele.

— Înțeleg că ai avut de suferit, spuse James. E tare nasol.

Blondinul închise ochii și rămase încremenit, respirând pe nări.

— O, bătrâne, zise el după mult timp, toți sunteți niște zombie.

Zumzetul unui motor se apropie și se stinse afară. Cadwallader lăsă pistolul pe tăblia mesei.

— Au sosit francezii.

Pe ușă intră un om uscățiv îmbrăcat în bermude ecosez aspre, sandale *zoris* și o cămașă cu mâneci lungi. Un bărbat alb, cu ochi albaștri și chel. Își trase un scaun și dădu să se așeze, dar ezită, observând pistolul.

— E pentru tine, spuse el și așeză o cutie de carton lângă mâna lui Cadwallader.

Acesta aruncă țigara și o lăsă să ardă pe jos. Scoase un flacon din buzunar și scutură cam o duzină de tablete pe masă. Aruncă patru în gura

sticlei sale de bere 33 și amestecul începu să facă spume. Toastă spre James:

— E vremea unei schimbări.

James spuse:

— Frenchie.

— *C'est moi.*

— Vorbești engleza?

Bărbatul înălță indiferent din umeri.

— Nenorocitul ăsta-i chitit să-și facă singur rău.

De data acesta se înălță cu tot corpul – se ridică pe vârfurile picioarelor – cu o grimasă stinsă pe față.

— Ce-ar fi să ne luăm vreo două fete? sugeră James. Cadwallader urmări cum sfârâie și se dizolvă tabletele în bere.

— Nu poți polei totul cu mintea ta doar ca să dai un sens lucrurilor.

— Ți se pare că o fofoloancă nu mai are sens?

Frenchie își roti scaunul, îl încălecă de-a-ndoaselea și rămase așa, cu picioarele sfrijite întinse și cu antebrațele sprijinite pe speteaza scaunului.

Cadwallader flutură mâna deasupra piciorului invocând membrul lipsă.

— Ăsta-i singurul lucru din lume pe care l-am văzut și nu-i o glumă.

— Nu-mi place să fiu eu cel care îți spune, se aventură James, da' căcatul ăsta nu înseamnă nimic. Sunt oameni care au pățit-o și mai rău.

— Iată explicația, Frenchie. Cu toții murim, corect? Să te fut.

Cadwallader își amestecă poțiunea și o bău din mai multe înghițituri. Se lăsă pe spate și începu să-și curețe unghiile cu vârful ascuțit al desfăcătorului de conserve.

— Haide, pune mâna pe pistol.

Bătrânul nu se clinti.

— Spui că am nevoie de o armă? Nu știi că eu sunt francez? Noi am pierdut războiul.

— Nu există decât un singur final fericit, bătrâne. Dacă nu fac praf lumea asta, sunt un laș și un fățarnic.

— Ne vedem.

James se ridică încet și, spera el, cu un aer inofensiv.

— Eu n-am rănit pe nimeni. Așa că nu-mi vorbi tu de karma.

— Nu ți-am vorbit.

— Atunci, nici să n-o faci.

— Nici nu știu ce este karma.

— Mai bine pentru tine.

— Mă duc undeva, văd eu unde. Mă duc să înot. Așa că, dacă o să-ți vină în cap să faci ceva, n-o să fie nimeni în preajmă căruia să-i pese.

— E Frenchie aici.

— Lui Frenchie nu-i pasă, zise James și porni înapoi pe cărare spre digul de apărare.

În câteva minute, tânărul blonziu veni după el. Cu degetul arătător de la ambele mâini vârât în gura câte unei sticle de 33, reuși să țopăie și pe cârje. Se opri. Rămase atârnat în cârje ca o sperietoare de ciori. Cu degetul mare pe gura sticlelor, îl stropi cu bere pe James drept în față.

— În calitate de posesor al decorației Inima Purpurie mă pot lega de tine cât poftesc și n-ai ce să-mi faci.

— Ba bine că nu.

— Nu poți ataca un olog vrednic de milă.

— Ba sigur că pot.

— Ține berile astea puțin.

Ridică puțin cârja stângă și, înainte s-o pună jos, se înclină pe cealaltă parte, așezându-se pe nisip.

James îi dădu înapoi o bere și una o păstră.

— Pace și iubire, camarazi americani.

— Prea bine, atunci. Pace și iubire.

— M-am încins puțin.

— Nu face nimic.

— Scuze.

— Te doare piciorul?

— Pot spune că ești un căcat împuțit fiindcă pui o întrebare de căcat și tu nu poți să-mi faci nimic, pentru că-s olog. Vrei niște pastile?

— Nu, nu acum.

— Fiecare pastilă conține treizeci de miligrame de codeină.

— Am încercat marijuana de câteva ori… La naiba, e mai tare alcoolul.

— Mă doare piciorul invizibil.

— Ce zonă e asta?

— Ne aflăm în Phan Thiet. Sau Mui Ne.

— N-am văzut niciodată bărci ca alea.

— Alea sunt șalupe. Bărcile adevărate sunt plecate la pescuit.

— Seamănă cu niște boluri de supă.

— Ce-i cu tine? Ești plecat fără permisie, dispărut în misiune sau ai dezertat?

— Plecat fără permisie, cumva.

— Eu sunt dezertor.

— Eu sunt doar plecat fără permisie. Oricum aș întoarce-o.

— După treizeci de zile se cheamă dezertare.

— N-am ajuns încă la treizeci.

— Piciorul meu a dezertat. Așa că i-am urmat exemplul. Am șters-o de la China Beach.

— Nu-ți plăcea acolo?

— Ce, fizioterapia aia exuberantă, cu zâmbetul pe buze? Futu-i, nu. Mie îmi place să beau, să plâng și să iau pastile.

— Mie-mi spui!

— Mda. Scuze, soldat. M-am lăsat dus de val.

— Deci suntem în Phan Thiet, crezi?

— Aha. Sau Mui Ne.

— Și ăsta-i lupanarul de renume mondial? Am auzit că aici e desfrâu total.

— E așa de două săptămâni. S-a zis cu desfrâul de la ofensiva cea mare încoace. Dușmanul l-a răpus pe Frenchie.

— Unde au plecat toți?

— În general, oamenii s-au dus înapoi la unitățile lor sau altundeva, nu știu. Tu vii din cealaltă direcție.

— Presupun că da.

— Ai tulit-o în toiul acțiunii, băiete, iar asta înseamnă dezertare.

— De ce încerci să mă convingi că am dezertat?

— Eu filosofez, frate, nu încerc să te conving. Hei, dacă ar trage asupra mea, aș pleca și eu… Stai așa! Deja am plecat!

— Nu de asta am dezertat.

— Atunci de ce?

— Trebuia să vizitez pe cineva.

— Pe cine?

— Un tip despre care se zice că e la Spitalul Doisprezece de colo.

— Și ai spălat putina ca să mergi în vizită la el? Sau ai spălat-o ca să nu fii nevoit să mergi?

— Aha, nostim. Cum ziceai că te cheamă?

— Cadwallader.

— Nu mă călca pe bătături, Cadwallader. Am de două ori mai multe picioare cu care să-ți trag șuturi.

— Și eu cum să-ți spun?

— James.

— Nu Jim?

— Niciodată Jim.

Își terminară berile și aruncară sticlele în valuri.

James se duse mai jos pe plajă, după cocotieri, și Cadwallader îl urmă în salturi mari, pe singurul picior și cu ajutorul celor două cârje. James întoarse una dintre acele bărci rotunde ciudate – un coș uriaș cu rază cam de doi metri, din trestie împletită și bătută, acoperită cu un strat ca de lac – și o trase cu smucituri vânjoase spre mare. Câțiva copilași goi pușcă veniră să cască gura. Niciun adult, asta în cazul în care exista vreunul în colibele din spatele palmierilor, nu se arătă la față.

Se opri să-și tragă sufletul, la o distanță încă destul de mare de apă.

— Unde ți-e strașnicul pistol?

Cadwallader își ridică poalele cămășii. Patul pistolului ieșea din betelia pantalonilor.

— Dacă vii cu mine, e posibil să se ude. Deoarece e posibil să ne scufundăm.

— Ridică barca de colo.

James ridică marginea altei bărci răsturnate și Cadwallader își înfășură pistolul, țigările și bricheta în cămașă, după care o aruncă la umbră. James făcu același lucru cu țigările sale și, cu o ultimă opintire, împinse barca în apă.

Până la piept în valurile blânzi, Cadwallader își puse cârjele în barcă și se cățără la bord. Ambarcațiunea avea o singură vâslă.

— Rock and roll! strigă Cadwallader când James aproape că dădu barca peste cap. Dacă ne prinde vreun curent în larg n-o să mai vedem niciodată pământul. Îți pasă?

James încercă să vâslească pe o parte și apoi pe alta. Nu știa unde să stea sau dacă să stea totuși într-un loc anume în acea emisferă instabilă.

— Nu merge. Cum faci să înainteze drăcovenia asta?

— Dă-mi mie vâsla. Am sânge de marinar.

Copiii stăteau pe mal și urmăreau barca cum se îndepărtează încet. În pâlcul de cocotieri behăiau capre. În scurt timp, James nu mai auzi în urma lor decât clipocitul apei. Dincolo de mal pâlcul de cocotieri, dincolo de pâlc colibele din trestie și stuf… Ard ca iasca, își spuse el.

— Rătăcim pe mare, strigă Cadwallader. Mi se *învârte* capul de *simbolismul* situației.

— Îmi amintești de frățiorul meu.

— De ce… ce-i cu el?

— Nu știu de ce. Pur și simplu îmi aduci aminte de el.

Plutiră fără țintă și curentul îi purtă în largul coastei Vietnamului.

— Ei, James, o să rămâi o vreme?

— Poate. Nu știu.

— Pot vorbi cu Frenchie despre o reducere.

— Am bani. Nu-mi trebuie reducere.

— Ciudată atitudine.

— Spun doar că n-am nevoie de favoruri.

— De când ai început stagiul?

— L-am început de puțin timp pe al doilea.

— Ești plin de surprize ciudate. Nu pricep de ce ar vrea cineva să mai facă o tură pe dihania asta.

— Fără motiv, recunoscu James. Tu mai ai mult?

— Nu foarte mult.

— De când ești aici?

— De opt luni. Șase luni și opt zile când am fost rănit. O jumate de stagiu și opt zile. E aiurea de tot.

— La fel de aiurea e și să înghiți toate căcaturile atunci când ești nou-venit.

— Aha. Întotdeauna e aiurea să înghiți căcaturi. Face parte din plan.

Cadwallader se ridică asemenea unei berze pe piciorul teafăr, se înclină pe o parte și se rostogoli în apă. Până când să iasă la suprafață, suflând și împroșcând apă, James rămase singur pe ocean.

— Hei, bătrâne.

— Hei ce.

— Treci înapoi în barcă.

— La ce bun?

— Măcar stai pe loc.

— Stau. Tu te miști.

— Nu știu să vâslesc în chestia asta. Haide, că te pierd.

— Da?

— Cadwallader. Cadwallader.

— Adios, tâmpitule!

— E un kilometru jumate până la mal.

Cadwallader, se îndepărtă plutind pe spate treizeci de metri.

— Cadwallader!

James vâsli aprig, deși nu știa cum se face. Îl zărea acum doar când valurile mici coborau.

Cadwallader plutea pe spate, uitându-se țină în sus și lovind apa cu piciorul.

— Vii în direcția bună! strigă James, dar Cadwallader nu-l auzi sau nu-l luă în seamă.

Lui James i se păru că se apropie unul de celălalt și asta îi dădu forțe. Observă că mișcând vâsla în spate de la stânga la dreapta ca o coadă de pește viteza bărcii crește. Efortul îl epuiza. Cadwallader se apropie și James îl apucă de mână, dar băiatul îl dădu la o parte. James îl prinse de păr. Cadwallader scânci și se prinse cu mâna de marginea bărcii. James nu avea destulă forță ca să-l tragă la bord. Nu-i mai rămăsese aer nici să-l înjure. Pieptul îi tresări și gura i se umplu de gustul coclit al extenuării.

Cadwallader se împinse în barcă, se întoarse și începu să înoate cu spatele către mal. James vâsli după el. Curentul părea să fie de partea lor acum.

Ambarcațiunea cu formă de ceașcă atinse fundul apei și valurile mici o învârtiră pe loc. James coborî din ea și o trase pe uscat.

Cadwallader stătea întins pe spate la distanță de o sută de metri. James se împletici spre el, trăgând câte o cârjă cu fiecare mână și lăsând în spate dâre pe nisip. Între timp, valurile puseră din nou stăpânire asupra bărcii, care tresălta pe spuma mării și părea să se îndrepte spre larg.

— Ești dus cu pluta, bătrâne. Ți-ai pierdut mințile.

— Evident.

— Mi-a ajuns, amice.

— Dă-mi cârjele.

James le aruncă de departe.

— Ia-ți singur cârjele alea idioate.

Își târșâi picioarele spre locul în care își lăsaseră lucrurile, le luă și examină pistolul lui Cadwallader, un Browning Hi-Power.

— Hei, strigă el. Ăsta e pentru ofițeri. Ești cumva ofițer?

Cadwallader se târî nervos pe nisip ca un călător rătăcit în deșertul Sahara.

— Ești ofițer?

— Sunt civil! Sunt un dezertor de căcat!

Se trase până la picioarele lui James. James scoase încărcătorul Browningului, trase piedica și spuse:

— Acum te poți juca până-ți sar ochii.

— Să te fut. Am muniție destulă.

— Să fii sănătos. Atunci, îți iau arma.

— Dă-mi înapoi pac-pacul.

— Nici nu mă gândesc. O să te împușți.

— Îmi furi pistolul.

— Așa se pare.

— Te fut în gură. Ăla-i biletul meu spre Paradis.

Își aprinseră amândoi țigări cu Zippo-ul lui Cadwallader și James spuse:

— Tre' s-o șterg.

Se întoarse și plecă.

— Stai. Îți ordon. Sunt locotenent, bătrâne.

— Nu și-n războiul meu, spuse James peste umăr.

Când trecu prin spărtura din digul de apărare, îl auzi pe locotenentul Cadwallader strigând:

— Omoară un gălbejit comunist pentru mine, bătrâne!

•

De la strada 25 din centrul Saigonului și până la baza cea mare, James luă o Potaie împreună cu alți doi oameni. Îl lăsară chiar în fața Spitalului de Campanie Doisprezece, învăluit în ceața prafului ridicat de roți, intră în incintă fără să vorbească cu nimeni și se pierdu imediat printre secțiile în care domnea o liniște bolnăvicioasă și-un miros înțepător de medicamente. Băuse multă bere în dimineața aceea și se simțea iritat și pustiit. Mai întâi îl îndrumară spre Secția C-3, apoi spre C-4, dar infirmiera de la C-4 bănuia că e la Secția 5 sau 6 și, într-un final, infirmiera de la 6 îi dădu o gogoașă și-i spuse că ea îi are în grijă pe cei care

așteaptă să fie trimiși acasă și pe cei grav răniți; îl duse la o perdea ce împrejmuia un soi de alcov și-i spuse:

— Jim? Ți se spune Jim?

Nu mișcă perdeaua.

— Mi se spune mai mult James.

Femeia trase puțin de falduri.

— Sergent Harmon? zise infirmiera. A venit James. James de la unitatea ta.

Sergentul era într-o stare deplorabilă. James se postă lângă pat și spuse: „Hei, dom' sergent", și încercă să mai găsească ceva de spus, dar nu găsi. Voia să spună: Băieții or să bea fără tine, se dădeau în stambă acu' o vreme, și eu m-am dat în stambă. Era nervos probabil pe sergent, care nu părea foarte diferit de un mort și în mod sigur neinteresat de comportamentul nedisciplinat al subalternilor. Semăna cu monstrul lui Frankenstein cusut din bucăți, cuplat la fire de curent, fiind gata pentru descărcarea electrică ce-l va aduce la starea confuză și chinuită a monstrului. Sergentul avea la tâmple până și șuruburi metalice sclipitoare ca ale monstrului lui Frankenstein – cu ce scop? Era acoperit cu un cearșaf până la pântece, acolo unde ar fi trebuit să fie buricul dacă ar fi avut un abdomen și nu ceva care părea încropit din ciozvârte aduse de la abator. Un aparat de lângă pat fâșâia și păcănea la intervale regulate. Pe un monitor, cifre roșii îi indicau pulsul: 73, 67, 70.

— Ce-i cu tubul ăla care-i iese din gură?

— James, sergentul nu respiră încă fără ajutor.

Infirmiera îi aduse un scaun și el se așeză lângă pat și luă mâna sergentului. O bulă de aer urcă pe tubul care pornea de la încheietura lui.

— Dom' sergent.

Ochii extrem de albaștri ai sergentului care se mișcau fără control în orbite se ridicară spre James și rămaseră așa. Sergentul scoase un plescăit cu limba pe cerul gurii.

— Mă vezi?

Sergentul plescăi iar din limbă, *ți-ți,* de parcă ar fi mustrat un copil, *ți-ți.* Buzele albe erau crăpate și cojite.

James se aplecă și se uită în ochii sergentului. Genele erau ude de lacrimi, radiau în toate direcțiile, ca în desenul unui copil. Frumoși ochi albaștri. Dacă ar fi fost ai unei femei nu ți-ai mai fi putut desprinde privirea de la ei.

— Ce-i cu sunetul ăsta pe care îl face? întrebă el, dar infirmiera plecase. Ce încerci să spui, dom' sergent?

Își șterse și el lacrimile, își trase nasul și scuipă în găleata maro de gunoi plină cu tampoane și batistuțe murdare de hârtie.

— Am venit doar să… începu James. Doar să te salut. Să văd dacă ai nevoie de ceva. De asta.

Odată la câteva secunde, plescăitul acela. Să fi fost un semnal Morse?

— Dom' sergent, am uitat codul Morse, spuse el.

Două infirmiere intrară, îl dădură pe James la o parte și scoaseră tubul dintre buzele sergentului și-i vârâră alt tub adânc în gât. Tubul scoase un sunet de frecare și aspirare, iar cifrele de pe monitor crescură cu rapiditate – 121, 130, 145, 162, 184, 203. După un minut schimbară tubul și sergentul reuși să respire din nou; cifrele scăzură încet.

— Fir-ar să fie, făcu James.

— Îi curățăm plămânii, explică una dintre infirmiere.

— Nici nu l-ați salutat, zise James.

— Salut, sergent, se conformă infirmiera. Plecară amândouă și James se așeză la loc și luă mâna sergentului. Ochii sergentului pluteau în orbite arzători și rugători. Ochii aceia exprimau totul. James plânse ca un câine rebegit. Realitatea și dreptatea se revărsau din el, puritatea lacrimilor, plânsul pur și simplu; cui dracului îi mai pasă – asta e mai important decât orice joc. Lacrimile i se scurgeau sergentului pe tâmple și-i intrau în

urechi, dar nu scotea alt sunet în afară de plescăitul acela cu limba.

— Acesta este James, doctore, zise infirmiera. Venise însoțită de un medic pe chipul căruia se citea voioșie. James este din unitatea sergentului Harmon.

— Cum ne simțim azi, sergent?

— Ce s-a întâmplat? întrebă James.

— Cum adică?

— Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat? Cum a fost rănit?

Doctorul spuse:

— Ce s-a întâmplat cu tine, sergent?

Sergentul își mișcă buzele decojite și plescăi din limbă.

— Scoate sunetul ăsta, zise James. Îl auziți?

— Ce s-a întâmplat cu tine, sergent? Îți amintești? Am vorbit despre asta ieri.

Sergentul își sincroniză mișcarea buzelor cu exalarea aparatului și spuse:

— Eu… eu… mișcă din buze în așa fel încât asta părea că vrea să spună.

— Ți-amintești ce am vorbit? Am spus că e posibil să fi fost lovit de o rachetă de semnalizare? Lovit în spate?

— Credeam că a fost lovit în mijloc, în burtă, credeam…

— Racheta i-a intrat mai jos de plexul solar și-a urcat pe coloană în sus, din câte ne dăm seama. L-a deschis pe toată lungimea șirei spinării.

— A fost lovit de o rachetă de semnalizare?

— Corect.

— Adică o rachetă. O rachetă de semnalizare.

— Corect. Răni multiple. Musculare, pulmonare, vertebrale. Toată coloana vertebrală până sus la a doua vertebrală. Multe răni, hă, sergent?

Își mișca buzele. Încerca să scoată sunete lichide, încerca să articuleze o vorbă. Din câte deslușea James, mesajul era: „Sunt distrus.”

Rândul la telefoane era lung de zece oameni, dar mai erau trei telefoane la Clubul Ofițerilor destinate superiorilor, așa că se duse acolo. După ce formă numărul centralei, puse mâna dreaptă pe patul noului lui pistol și privi în ochi pe oricine se apropie de el. Avea doar pentru el cele trei telefoane.

Îi dădu centralistei numărul lui Stevie, o serie de cifre imposibil de uitat, pentru că îl formase de sute de ori cu mii de ani în urmă, în liceu.

Răspunse mama ei – „Alo?” –, somnoroasă și poate speriată.

Închise.

Un căpitan îi aduse un Budweiser. Băieții ăștia nu erau de colea. Luă mâna de pe pistol și își aprinse o țigară, după care sună acasă.

— Ce oră e acolo? întrebă mama lui.

— Nu știu. E după-masă.

— James, ce ai hotărât? Despre treaba cu rămasul acolo? Ce ai hotărât despre asta?

— Mi-am prelungit puțin șederea aici.

— De ce vrei să rămâi? Nu pricepi că ți-ai slujit deja țara? La fel de mult cât *a făcut-o* oricine.

— Mda… Mi s-a părut că nu am terminat încă.

— Să nu îndrăznești să te mai înscrii pentru un stagiu după ăsta.

— M-am cam eschivat de la datorii. Probabil că nici nu m-ar mai primi.

— Ei, nu m-ar surprinde. Probabil că ești traumatizat.

— Să zicem că mă lasă la vatră… poate că mă voi întoarce în Phoenix.

— Păi, da, da, dragule. Unde altundeva te gândești să mergi?

— Nu știu. Pe vreo insulă, poate.

— Cum adică, o insulă? Noi nu trăim pe o insulă.

— Cum sunt ceilalți? Cum e Burris?

— Burris ia droguri!

— Doamne…

— Nu înjura!

— Măi să fie. Ce fel de droguri?

— Orice nimerește.

— Câți ani are?

— N-a făcut nici doișpe!

— Ce derbedeu mic. Ei, ei… ce ai aflat de Bill Junior? Nimic?

— Bill Junior a fost plecat aproape o lună.

— Plecat unde?

— Plecat. Plecat. Atâta tot.

James se opri să tragă ultimul fum și stinse țigara.

— Adică la închisoare?

— Unul ia droguri, celălalt e la pârnaie!

— Pentru ce?

— Nu știu. Pentru una, pentru alta. A intrat la închisoare la o săptămână după Anul Nou și n-a ieșit decât pe zece februarie. L-au ținut trei săptămâni. A trebuit să-și recunoască vinovăția și-a primit doi ani cu suspendare, altfel l-ar fi ținut acolo la nesfârșit. Oamenii ăia s-au săturat de infractori.

— E în Arizona?

— Aha. Pedeapsă cu suspendare. Dacă nu mai face boacăne, îl trimit în Florence cu tatăl tău. Așchia nu sare departe de trunchi.

— Frumos din partea ta.

— Nu face pe deșteptul. Duhul Sfânt le-a abțiguit sufletele bărbaților din familia asta generații la rând. Dar crezi că s-a văzut ceva?

— Mda… știi ce? Poate că Duhul Sfânt nu-i așa de sfânt.

— Ce tot îndrugi acolo?

— Și ai fost în Oklahoma, nu-i așa, și-n Arizona. Și asta-i tot.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Nu știu. Doar că trebuie să umbli ceva mai mult înainte să-ncepi să vorbești despre Duhul Sfânt.

— James, tu te duci la biserică?

— Nu.

— James, tu te rogi?

— Cui?

Mama lui începu să plângă.

— Femeie, stai să-ți spun eu cum vine treaba cu Duhul Sfânt. E nebun de legat.

— James, făcu ea.

Chiar nu simțea nimic, nici durere, nici satisfacție, dar îi spuse:

— Mamă, bine, scuze. Îmi pare rău.

— O să te rogi? O să te rogi cu mine acum, fiule?

— Dă-i drumul.

— Doamne Dumnezeule, Mântuitorule, Tată din Ceruri, zise ea și el îndepărtă receptorul de ureche spunându-și că dacă Duhul Sfânt va veni vreodată în Vietnamul de Sud, probabil că un glonț îl va lăsa fără boașe.

La bar văzu bărbați care beau whisky din pahare cu gheață. Un ofițer în uniformă de luptă se uita atent la degetele sale în timp ce făcea bucățele un șervețel de cocteil.

În acel moment, se gândi pe nepusă masă la sergentul Harmon:

O, Doamne. Voia apă.

— Fiule, zise mama lui, mai ești la aparat?

Buzele uscate, crăpate – însetat, secătuit. Făcea semne cu limba.

— Mersi de rugăciune, mamă, zise el și închise telefonul.

Înclină berea și bău și sorbi și ultima picătură. Era cea mai bună bere pe care o băuse vreodată. Cea mai rea și cea mai bună.

•

James visă că nu-și putea găsi mașina. Parcarea se transformase într-un sat cu străduțe înguste și șerpuite. Nu voia să ceară ajutor nimănui, pentru că avea la el M16-le, iar oamenii aceia îl puteau aresta. Timpul se scurgea. Asta își aminti când se trezi pe covor în haine civile ude leoarcă, cu toate

că visase un milion de detalii, înșiruiri de întâmplări ciudate și complicații nerostite. Dormea mult în fiecare noapte. Parcă ar fi muncit. Dormitul îl obosea.

Se ridică pentru a porni aerul condiționat, dar nu avea așa ceva. Un tonomat de la parter îi bubuia sub picioare. O plasă antițânțari atârna în cuie peste geamul deschis. I se părea că e zi, dar lumina venea de la becurile galbene ale unei firme de afară. Își găsi cipicii și coborî la parter pe o parte a clădirii ca să bea o bere. Strada era o fundătură nepavată și trebui să fie atent la noroi. Barul Jolly Blue. Se așeză cu niște băieți tot din Brigada 25, tot din Grupul de Recunoaștere, dar băieți răi, Pândarii. Îi dădură niște speed și el se trezi imediat. Nu era nicio femeie printre ei. Ochii le străluceau ca la animale. Indivizii ăștia luau LSD, chestii care le întindeau nervii și le întorceau creierii pe dos.

— Vino cu noi. Ne ducem așa, aiurea. Ne plimbăm prin noapte. Luăm speed. Futem. Ucidem. Distrugem.

Voia să facă ceva, dar nu putea. Își dădu seama că va trebui să meargă cu indivizii aceia, să devină un membru PRDL[29], să se transfere. Și ochii lui vor arăta ca ai lor. Întrebă:

— Îl știți pe Omul Negru?

— Aha, făcură ei, îl știm pe Omul Negru, e de-al nostru.

— El îmi poate spune cum să mă transfer, spuse James.

— Atunci, fă-o, fă-o, n-ai făcut nimic altceva în afară de asta?

— Ba da, sigur, zise el, e timpul să mă iau de gât cu monștrii.

— Mai ai timp la dispoziție?

— Sunt în al doilea stagiu.

— Ți-au dat permisie la domiciliu?

— Nu vreau permisie la domiciliu.

— Nu vrei să-ți vezi casa?

— Războiul ăsta e casa mea.

— Bun. Dacă te duci acasă ajungi să joci Solitaire până îți cade fața. Pachet după pachet. Stai la geam și joci.

— Nouăzeci și nouă la sută din rahaturile care-mi trec prin cap zilnic sunt împotriva legii, zise unul dintre ei. Dar nu și aici. Aici, rahatul din capul meu *este* lege și nimic altceva *decât* lege.

— Au teorii despre război, bătrâne. Teorii. Nu putem permite asta. Nu putem permite asta aici. Noi avem o misiune. Nu-i niciun război. E o *misiune.*

— Te miști și ucizi, așa-i?

— Ai spus-o. Nenorocitul ăsta a spus-o.

— Bravo.

— Așa să faci.

— Știi ce-i ăla dublu veteran? Fuți o femeie și-apoi îi iei maul.

— Toți de aici sunt dubli veterani.

— Da?

— În cinstea tuturor nenorociților morți.

Plecară. El își bău berea și se uită la o fată go-go cu vânătăi pe picioare. Doi țânțari se loveau ca proștii de perete deasupra capului său. În afară de asta, momentul îi aparținea. Muzica bubuia, chestii country, chestii psihedelice, Rolling Stones. Pe bar și în spatele barului – dansul lent și greoi al unei lămpi cu efect de lavă, o cascadă scânteietoare într-o reclamă la bere Hamm's, cadranul unui ceas caleidoscopic care indica minutele, micile altare luminate ale religiei locului.

Nu-mi dau seama dacă e prea real sau nu e destul de real, se adresă James cuiva… sau cineva i se adresă lui James…

Apoi pe ușă intră colonelul, civilul, dar și comandantul Companiei D, cel care era mai mult sau mai puțin tatăl vitreg al plutonului de recunoaștere Echo.

Umplu cadrul ușii cu cămașa descheiată, respirând convulsiv. Cu brațele aruncate pe după

două târfe mici care zâmbeau și își arătau dantura de aur. Nu părea deloc treaz.

— Ajută-mă, so'dat.

— Așezați-l aici.

Îl ajutară să se așeze pe bancheta ferfenițită a singurului separeu – în rest erau numai mese. Făcu semn să i se aducă de băut. Atât cât se vedea la lumina slabă, fața lui părea vineție și totuși foarte palidă. Una dintre fete se înghesui lângă el, îi deschise mai larg cămașa și îl șterse pe pieptul palid și transpirat, acoperit cu fire de păr argintiu.

— Am o afecțiune cardiacă.

— Să chem ajutor?

— Stai jos, stai jos. Am o problemă medicală, dar în primul rând sunt doar supraîncălzit și otrăvit cu rachiul ăsta de orez blestemat. Le ceri Bushmills, ei îți aduc Cola plină cu rachiu de orez. Amestecul ăla nu-i făcut pentru a fi băut. Te scapă însă de negi, asta-i sigur.

— Da, domnule.

— Sunt vechi în forțele aviatice, dar respect infanteria.

— Vă cunosc, domnule. Sunt din plutonul Echo.

— E o onoare să fii infanterist.

— Vă cred pe cuvânt.

— Dacă-ți apare vreodată un neg, taie-l cu lama și moaie-l zece minute cu brandy de orez.

— Da, domnule, așa o să fac.

— Da, într-adevăr. Echo. Sigur că da. Ești omul meu cu tunelele de când i-am pierdut pe Gângavi.

— Păi, am coborât în câteva tunele, atâta tot, se pare. Trei tunele.

— Se pune. Trei e un număr bun.

— Nu-i mare lucru.

— Iisuse, ești cel mai mare om al tunelelor pe care l-am văzut vreodată.

— Nu-s așa de mare.

— Pentru tunele ești.

— Domnule, îl cunoașteți pe sergentul Harmon?

— A fost rănit, am înțeles.

— Da, domnule, paralizat până la gât.

— Paralizat? Iisuse Doamne.

— Până la gât. E rupt de jos până sus.

— Mare păcat, fir-ar să fie.

— Eu o să mă transfer la Pândari. Vreau să pun mâna pe nemernicii ăștia.

— Ura nu e rușinoasă, fiule, nu în război.

— Nu sunt fiul dumneavoastră.

— Iartă-mi îndrăzneala.

— Beau prea mult în seara asta.

— Îți înțeleg durerea. Sergentul a fost un om de calitate.

— Unde s-au dus Gângavii, domnule?

— Nu mai am voie să mă folosesc de ei. Vreo doi s-au transferat. Toată zona de aterizare a dispărut. Gata cu Gângavii. Gata cu elicopterul.

— Mă gândeam eu. Nu v-am văzut o vreme.

— Totul se năruie. Acasă și peste hotare. Acasă cred că soția și fetița mea se dau în bărci cu același activist mulatru beatnic și pacifist.

— Eu prefer să rămân în cloaca asta.

— Îmi pare rău. Sunt beat și mi-e rău și rușine. Spuneam că… ura. Da, dom'le. Dragostea de țară ne mână în luptă, dar mai devreme sau mai târziu răzbunarea este motivul principal.

James bănuia că știe colonelul ce vorbește. Avea în față un civil dolofan care discuta despre negi, dar și o legendă în viață – o viață marcată de sânge, război și femei.

— Ai urmat școala de tunele?

— Nu.

— Vrei să te trimitem?

— Vreau antrenament de Pândar.

— De când ești aici?

— Am o lună din al doilea stagiu. M-am mai înscris o dată.

— Dacă urmezi antrenamentul, probabil c-or să te vrea pentru încă un stagiu.

— Nicio problemă. Și puteți rezolva chestia asta cu lipsa permisiei?

— Lipsa permisiei?
— Sunt plecat de trei săptămâni, ăsta-i adevărul.
— Mâine, la prima oră, te întorci la plutonul tău.
— Da, domnule.
— Curăță-te și du-te înapoi.
— Mâine la prima oră. Da, domnule.
— Rezolvăm noi problema asta și te trimitem la antrenament PRDL.

•

Ploile de vară întârziaseră. Dar în ziua acea plouă.

Skip făcu mai mulți kilometri pe jos, singur, dintr-un sat pe care îl vizitase cu *Père* Patrice. După ceasul de la mână, din dotarea forțelor aviatice, cadou pe care îl primise din partea colonelului pe când era doar un băietan, mai era puțin până la ora 10 dimineața… Martin Luther King fusese ucis. Robert Kennedy fusese ucis. Nord-coreenii încă țineau captivă o navă militară americană cu tot cu echipaj. Pușcașii marini asediaseră orașul Khe Sanh, infanteria măcelărise întreg satul My Lai, idioți hirsuți și ipocriți mărșăluiau pe străzile din Chicago. În rândul pletoșilor, eșecul sângeros din ianuarie al Ofensivei Tet avusese efectul unei victorii spirituale. Iar apoi, în mai, o a doua ofensivă la nivel național, mai slabă, dar aproape la fel de răsunătoare. Devora *Time* și *Newsweek* și găsea totul scris acolo, însă evenimentele acestea păreau improbabile, fictive. În răstimpul a șase sau șapte luni patria sa care îl exilase se scufundase în oceanul istoriei ei viitoare. Clements, Kansas, rămânea neschimbat, de asta putea fi sigur; în Clements, Kansas, numai vara putea să vină, cu lăcustele și mierlele ei gălăgioase, și cu aromele călătoare de coptături și zoaie și lucernă cosită, și cu luminoasa realitate imediată a copilăriei. Dus e, dus dintr-o prostie – nu soarele verii, ci el însuși. Plecat, expus, transfigurat. Oprimat și convertit, dacă se ajungea la asta. Iubea și se lupta pentru

memorie. Lumea care moștenea această memorie avea dreptul, nu putea să nu observe, să-și croiască nezădărnicită drumul spre idealuri ucise. Între timp, în jurul lui aerul scânteia de-o invazie de insecte minuscule. Mai aproape de sol, vietățile erau mai multe – rațe și găini, copii, câini, pisici, porcușori pântecoși. Venise cu preotul pe motoscuterul lui în căutare de povești și zicători printre enoriașii împrăștiați în toate părțile. Culesese o singură poveste de la o femeie bătrână, catolică, prietenă de-a preotului. *Père* Patrice continuase spre vest, iar Skip o luase către casă pe jos.

După jumătate de oră îl prinse ploaia și se adăposti sub umbrarul unui magazinaș al cărui proprietar smochinit la față fuma o țigară cu o nepăsare supremă și care nu se arătă deranjat de prezența lui. Când Skip îi zâmbi, fața bătrânului se lumină de un zâmbet larg care expuse o dantură completă și sănătoasă. Furtuna era un torent zgomotos și inofensiv, întrerupt totuși de puternice rafale de vânt care mișcară vegetația și adânciră bălțile mari de pe drum. Skip cumpără o băutură răcoritoare „Number One” cu o aromă greu de identificat și o bău dintr-o suflare. I se adresă bătrânului în engleză:

— Știi ce cred eu? Cred că gândesc prea mult.

Ploaia se opri. Peste drum, în fața unei căscioare, o femeie tânără se juca de-a v-ați ascunselea cu un copil care pășea greoi pe vârfurile picioarelor în vreme ce sora lui, puțin mai mare, dansa singură cu mișcări improvizate și cu gesturi largi, paralele ale brațelor; toți trei surâdeau de parcă lumea ar fi fost făcută doar pentru fericirea lor.

În dimineața aceea fusese foarte mișcat de povestea pe care o aflase și care începea așa: A fost odată ca niciodată un război; un soldat își lăsă nevasta și fiul mic în urmă și plecă să-și apere țara. Tânăra soție se îngriji de casa lor și de grădina lor

și de copilul lor. În fiecare seară, la apus, stătea pe malul râului, în spatele casei, și își aștepta prea-iubitul soț să revină în viața lor cu barca…

Într-o noaptea, o furtună se abătu asupra căscioarei lor și îi smulse acoperișul și îi zdruncină pereții. Stinse flacăra din opaiț și băiețelul plânse de spaimă. Mama îl ținu la piept și reaprinse opaițul. Făcând asta, umbra ei apăru pe perete lângă ușă și ea își liniști fiul arătând cu degetul într-acolo și spunând: „Nu avem de ce să ne temem în noaptea asta – vezi? Tati stă lângă ușă”. Imediat, văzând umbra, copilul se liniști. Seară de seară după aceea, stătea pe malul râului și tânjea după întoarcerea soțului în ultimele raze ale soarelui și apoi când se întorcea în casă, băiețelul își striga tăticul și ea aprindea opaițul, și-n fiecare seară el înclina din cap spre umbra de pe perete și spunea: „Noapte bună, tati!” și dormea în pace.

Când soldatul se întoarse la familia lui, inima soției mai că nu explodă de bucurie și izbucni în plâns. „Trebuie să le aducem mulțumiri străbunilor noștri”, îi spuse ea. „Te rog, pregătește altarul și ai grijă de fiul tău, cât eu aduc de mâncare pentru masa de mulțumire.”

Singur cu copilul său, bărbatul spuse: „Vino la mine, eu sunt tatăl tău”. Dar copilul spuse: „Tati nu e aici acum. În fiecare seară îi spun noapte bună lui tati. Tu nu ești tati”. Auzind aceste cuvinte, iubirea se stinse în sufletul soldatului.

Când soția lui se întoarse de la piață, simți un nor al morții în casa lor. Soțul refuză să-i adreseze vreun cuvânt. Împături rogojina de rugăciune și n-o lăsă să o folosească. Îngenunche în liniște în fața bucatelor pregătite de ea și când hrana se răci și nu se mai putea mânca, ieși din casă.

Soția aștepta multe zile întoarcerea lui, stând pe malul râului așa cum o făcuse și când bărbatul era soldat. Într-o zi o cuprinse disperarea și își duse copilul acasă la un vecin, îl sărută și îl îmbrățișă

pentru ultima oară, după care se duse într-un suflet la râu și se înecă.

Vestea morții ei ajunse la bărbatul ei, care se afla într-un sat pe râu în jos. Șocul topi gheața din inima lui. Se întoarse acasă pentru a-și îngriji fiul. Într-o seară, pe când stătea lângă pătuțul fiului și aprindea opaițul, umbra lui apăru pe perete lângă ușă. Fiul bătu din palmele lui mici, înclină din cap spre umbră și spuse: „Noapte bună, tati!" În clipa aceea, bărbatul își dădu seama ce făcuse. În noaptea aceea, în timp ce copilul dormea, construi un altar pe malul apei și stătu îngenuncheat lângă el ore în șir, dându-le de veste strămoșilor lui cât de tare își regretă greșeala. Cu puțin înainte de revărsatul zorilor, își duse fiul adormit la râu și împreună o urmară pe credincioasa lui soție în apele morții.

Bătrâna istorisise povestea fără nicio expresie pe chip și fără mare interes. Îi sfâșia inima. Copilul și mama singuri pe lume. Bărbatul și femeia care nu se înțeleseseră reciproc, umbra care era tatăl. Râul care le luase viața.

Intră într-o vale prin mijlocul căreia curgea un pârâu lat și de data aceasta se nimeri în plină aversă. Merse prin ploaia torențială sub umbrela lui neagră. Pârâul spumega sub rafalele de ploaie. Mai departe se rostogolea grăbit, brun și în putere, cu vârtejuri înspumate. Ajunse din nou pe terenul drept, acoperit de culturi de orez, care domina peisajul din jurul localității Cao Quyen.

Trecu pe lângă sălașuri: nu colibe plăcute, ci căscioare cu grădini în față, iar în spate cu lespezi funerare rectilinii marcând locurile de veci ale membrilor familiei, lespezi cu semicalote în partea de sus, aidoma unor uriașe copăi de piatră. Ici și colo de-a lungul drumului oamenii dăduseră foc la mormanele mici de gunoi ud care ridicau spre cer un fum ce îți aducea vag aminte de miresmele autumnale ale copilăriei.

Bătrâna adăugase poveștii un final: După morțile lor tragice, s-au abătut ploi peste munți. Râul care înecase familia se umflă, apele lui crescură furioase, până și cele mai mari pietre din el se mișcară de colo-colo, iar larma zbuciumului lui nu s-a potolit nicicând. Chiar și în lunile secetoase, când apele lui curg calm, râul continuă să vuiască. Un pumn de nisip scos din el și ținut în palmă scoate un zgomot infernal. Dacă arunci nisipul într-un vas și umpli vasul cu apă, în câteva minute apa fierbe.

Când ajunse înapoi la vilă, Chevy-ul negru era în față și unchiul lui stătea întins pe divanul din living, iar lângă el, pe podea, era un cățel care își făcuse veacul pe acolo în ultima vreme. Colonelul ridică mâna de pe capul câinelui, o flutură spre Skip și spuse:

— Am fost înghițit de canapeaua ta.

Skip îl ajută să se ridice în capul oaselor.

— De pernele astea.

Părea rumen în obraji și totodată tras la față.

— Pernele tale mătăsoase.

Nguyen Hao ocupa un scaun de răchită lângă măsuța pentru cafea lăcuită în negru. Stând acolo, dar reușind să pară mult mai departe, nu spuse nimic, ci doar încuviință din cap și zâmbi.

— Cât e ceasul? întrebă colonelul.

— Aproape unu. Ți-e foame? Și bun venit, apropo.

Fusese anunțat de posibila vizită a colonelului cândva după anotimpul ploios, dar nimic mai mult de atât. Îl anunțase, de fapt, colonelul însuși.

— Am comandat cafea, zise colonelul.

Câinele își atacă organele genitale cu un mârâit vulcanic, extatic.

— Te-ai ales cu un cățel.

— E al domnului Tho. Cred că-l vom mânca.

Se auzi apa trasă la toaleta de la parter. Jimmy Storm ieși îmbrăcat în haine de uniformă curate.

Potrivindu-și poalele cămășii, făcu ochii mari la animalul care se masturba:

— Cred că potaia ta e îndrăgostită.

— Potaia mea? Credeam că e a ta.

Storm râse și se așeză pe canapea. Spuse:

— Ești un mare hoțoman.

Scărpină câinele pe cap și apoi își mirosi degetele:

— De ce n-ai luat elicopterul?

Când îl văzu pe Jimmy Storm, vorbi pripit.

— Elicopterul nu mai e al meu.

— O! Al cui e, atunci?

— Le aparține în continuare aliaților noștri, dar i-au găsit o întrebuințare mai bună. Iar noi renunțăm la zona de aterizare – e deja oficial.

— Credeam că asta s-a întâmplat acum câteva luni.

— Zeii se mișcă încet, dar se mișcă fără întrerupere. Gata cu Cao Phuc începând cu întâi septembrie.

— Îmi pare rău.

— Ăștia-i sorții războiului, zise colonelul. În orice caz, astăzi n-aș fi luat elicopterul. Asta e o vizită neoficială. Strict familială.

— Tho îți poate aduce o bere. Sau ce zici de o tărie?

— Face cafea. Hai să discutăm cu mințile limpezi. Îmi stă gândul la o treabă.

— Bine, atunci. Nu-s aici de florile mărului.

Asta spunea uneori mama lui, însă lui i se părea ceva fără noimă.

— Ai recitit cu atenție articolul despre Dimmer?

— Despre agenții dubli. Da, domnule.

Storm spuse:

— Doamne…

— Ce?

— Am citit și eu chestia aia.

— Ce?

— Niciun ce. Nu e viabil.

— Sergent.

— Colonele, dacă vrei s-o asasinezi pe Maica Domnului cu Mannlicher-ul lui Oswald, stau eu de șase.

— Vrei să spui că nu urmăm procedura standard.

— Da. Adaptează și improvizează.

— Skip? Ce spui?

— Eu conduc mașina cu care vom fugi.

— N-o s-o împușcăm pe Fecioara Maria.

— Aștept să mi se spună? Sau să întreb?

— Noi discutăm aici despre o ipoteză.

— Nu despre un asasinat.

— Nu. Doamne, nu.

— Pornind de la o operațiune de diversiune?

— Deci îți amintești șueta noastră despre genul ăsta de lucru. Ipotetica noastră șuetă.

— Ai spus ceva despre un agent dublu. Un ipotetic agent dublu.

Domnul Tho intră cu o tavă pe care se aflau cești și două carafe și turnă cafea pentru americani și ceai pentru Nguyen Hao. Plecând, îndemnă cățelul cu latul piciorului să vină cu el. Colonelul învârti în cafea cu linguriță.

— Ce-i chestia asta?

— Frișcă? Aia e pudră de frișcă.

— Pudră de frișcă?

— Nu – frișcă.

— Dumnezeule, nu se dizolvă. Din ce-i făcută? Lut?

— Hao a cumpărat-o. Presupun că doamna Diu a cerut-o.

— Iisuse Hristoase. Are gust de subsuori.

— Pare că are ceva ani vechime, zise Storm. A fentat cumva progresul civilizației.

— Arhitecții ar putea construi un baraj solid din chestia asta. Ar putea rezista unor ape furioase. Asta-i. Înapoi la a noastră *ruse de guerre.* Operațiune.

— Agentul dublu. Ipoteticul agent dublu.

— Statutul lui s-a modificat.

— Cât de mult îmi poți spune?

— A trecut la noi. A fost nehotărât destul de mult timp. Dar când a venit Tet, s-a aruncat cu capul înainte. E al nostru. Dacă-l folosim, îl folosim pe rază lungă și pe termen scurt. Ca să putem păstra operațiunea asta în familie. Ai nevoie de vreo informație?

— Operațiune de familie. Familia este…

— Doar noi trei de aici și Minh, nepotul lui Hao, pilotul meu de elicopter. Lucky. L-ai întâlnit. Lucky și noi trei.

Storm spuse:

— Și Pitchfork.

— Și Pitchfork, dacă o să avem nevoie de el. Pitchfork e în Vietnam.

— Credeam că britanicii nu participă.

— Au vreo două echipe SAS[30] aici, în uniforme neozeelandeze. Și câțiva specialiști în Beretele Verzi. Deci Anders e aici. A făcut parte din SAS ani în șir.

— „Termen lung, dar rază scurtă” – ce înseamnă asta?

— Rază lungă, am spus, dar termen scurt. Îl trimitem înapoi în nord într-o operațiune singulară, să livreze material de diversiune. Pentru operațiunea asta te-am adus aici, Skip. Operațiunea „Arborele de fum”.

Colonelul așteptă ca Skip să asimileze vestea.

Skip nu dădu niciun semn de emoție. Pe chipul lui se citea doar letargia și tristețea unui om care moare înghețat.

— Cât de mult depășim procedura standard?

— Procedurile standard nu se aplică în cazurile ipotetice. Noi întoarcem doar lucrurile pe toate fețele.

— Atunci nu te deranjează dacă joc puțin rolul lui Dimmer?

— N-ai decât. Ne trebuie un avocat al diavolului.

— Cred că, în cazul de față, diavolul ești tu.

Storm spuse:

— Skipper e de partea îngerilor.

— Pune întrebările cele mai grele. Cineva trebuie s-o facă. Dă-i drumul. Ce ar spune Dimmer?

— Vă pot spune exact ce întrebări ar pune. Sau, în tot cazul, cele importante – cele care-mi vin primele în gând.

— Cum ar fi?

— Îi poți controla acțiunile în ambele direcții?

— Nu. Nici n-o să încercăm. E o operațiune singulară, cu o singură direcție. Poate să fețelească operațiunea asta în speță și nimic altceva. Nu-i dăm nimic altceva.

— Și dacă o fețelește? Dacă minte?

Colonelul ridică din umeri:

— Nu pierdem nimic. Următoarea întrebare.

— Ți-a spus totul? Sau cel puțin destul cât să începem să-l testăm cu poligraful? Cum sunt informațiile tale?

— Nebuloase, în acest moment. Suntem încă în procesul de evaluare inițială. Tu vei fi ofițerul de interogatoriu în cazul de față.

— Eu?

— N-ai venit să cești gura. Tu ești ofițerul de interogatoriu.

Skip inspiră adânc, fără să vrea, și scoase aerul.

— Deci.

— Deci – următoarea întrebare.

— Cred că asta a fost pusă deja: Cât de avansat este procesul? A fost supus testului poligraf? Dar ne ocupăm de asta mai târziu.

— Nu vreau teste poligraf. N-am încredere în drăciile alea.

— Dimmer spune că trebuie făcute teste încontinuu. „Apelați la poligraf cât mai din timp și cât mai des.”

— Fără poligraf. Nu poți măsura un om decât într-un singur mod, iar acesta e sângele. Ne-a dat

sângele camarazilor lui. Asta ne spune mai multe decât orice aparat.

— De ce nu amândouă?

— Sângele apă nu se face. Trebuie să simtă că avem încredere în el. Iar tu ai încredere în mine? Poți fi de acord cu judecata mea?

— Da, domnule. Fără poligraf.

— Mersi, Skip. Înseamnă mult pentru mine.

Colonelul își șterse buza de sus cu degetul. Printr-un soi de veștejire lăuntrică și o apunere a soarelui pe chipul său, izbuti să transmită ideea că încrederea în judecata sa e la mare preț.

— Ce altceva?

— Întrebarea de o mie de puncte.

— Spune, domnule.

— Ai raportat cazul?

Colonelul săltă din umeri.

— Stai să aduc articolul.

Skip se ridică în picioare.

— Iute sărit-a diavolul, zise Storm.

Deși era clasificat, îl ținea pe masa de lucru.

— Are el o listă cu ce să faci și ce să nu faci, spuse când se întoarse. Numărul zece.

— Nu sta în picioare, te rog.

Skip își reluă locul.

— Numărul zece: „Nu plănui o operațiune de diversiune și nici nu transmite materiale diversioniste fără aprobarea conducerii centrale.”

— Despre asta vorbesc eu, zise Storm. Da’ ce dracu!

— Douăzeci: „Raportează periodic starea cazului, prompt și detaliat…” Să vedem aici. Bun, diavolul o spune răspicat: „Serviciul și ofițerul care iau în calcul posibilitatea unui agent dublu trebuie să cumpănească bine la avantajul net al țării sale, fără a uita vreo clipă că un agent dublu este, la drept vorbind, un canal acceptat de comunicare cu dușmanul”. Noi discutăm aici despre un agent de legătură neautorizat.

— Îmi place mai mult formularea „auto-autorizat”.

— Un agent de legătură auto-autorizat.

Colonelul spuse:

— Hao, îmi cauți undeva pe lumea asta niște lapte adevărat, te rog?

Hao părăsi încăperea.

Colonelul se ridică în șezut, cu mâinile pe genunchi.

— Nimeni din camera asta nu s-a întâlnit cu individul nostru ipotetic. Prin urmare, încă nu există un agent de legătură.

— Colonele, domnule, dacă tot suntem singuri un minut.

— Da. Spune.

— Înțeleg că e o operațiune în familie și tot tacâmul. Dar e musai să vorbim de față cu Hao?

— Hao? În momentul acesta Hao știe mai multe decât noi. El l-a convins pe om să treacă la noi. El l-a contactat.

— Ce știm, de fapt, despre el?

— Serios? Ce știm cu adevărat despre oricine din labirintul ăsta de oglinzi?

— Mai nimic.

— Bingo. Iată care este regula jocului: încredete în localnici. Ți-am spus asta vreodată?

— De nenumărate ori.

— Nu poți avea încredere în toată lumea din țara asta, dar trebuie să avem încredere în cineva. Ne ghidăm după instincte. Și-ți pot spune un lucru, făcu el când Hao se întoarse cu o carafă mică, tocmai am cerut lapte și uite că-l am. Așa merge totul, întotdeauna, cu domnul Hao.

Hao se așeză și colonelul spuse:

— Domnule Hao, punem la punct o operațiune auto-autorizată de diversiune la nivel național. Ești alături de noi?

— Categoric, zise Hao.

— Îți ajunge? îl întrebă colonelul pe Skip.

— Ajunge.

— Alte întrebări?

— Cam asta e tot, răspunse Skip.

— Bine.

Colonelul scoase din buzunarul de la piept șase bilețele de mărimea celor pe care Skip le folosise mult prea des și începu o prezentare.

— Asta se știe: o operațiune de diversiune la nivel național. Da nu poate fi o operațiune dacă nu are un plan de bătaie. Să trecem la această față a ipotezei. Cum facem să ajungă în mod credibil informații false în mâinile dușmanului? Mai precis, în mâinile Unchiului Ho? Punând în aplicare un plan prin care el se lasă capturat și torturat? Prin intermediul unui agent dublu care, chipurile, fură documente false? O sarcină aproape imposibilă, dar o combinație dintre acestea două ar fi aproape ideală. Venind din nouă surse, credibilitatea informațiilor va spori.

— Toate astea sunt scrise pe cartonașele alea? întrebă Storm.

— Jimmy, zise colonelul, mă obosești.

— Toate astea sunt la nivel ipotetic, simți Skip nevoia să întărească.

— Da, da, nu e stabilit nimic. Nu știm încă ce facem. De unde și viitorul interogatoriu. Iar tu ești interogatorul. Numele omului nostru este Trung. Tu știi vietnameză cât de cât. El știe nițică engleză. Amândoi știți nițică franceză. Corect, Hao – o rupe pe englezește?

Hao rosti prima lui propoziție întreagă de când intrase:

— Nu, colonele, scuze. El nu vorbește engleză. Deloc.

— Ei, asta e. De aia a stat Skip un an în Carmel.

— Ne descurcăm noi, promise Skip.

— Știu asta. Domnule Tho! strigă colonelul.

Tho apăru cu o cârpă de vase în mână. Era probabil trecut de șaizeci de ani, dar după trup părea să nu fi depășit vârsta de mijloc – deși avea

un aer filosofic, imperturbabil – și zâmbea larg deoarece colonelul îi zâmbi primul.

— Domnule Tho – deschide sticla de Bushmills.

Serviră toți Bushmills amestecat cu apă. Acceptă până și Hao și ținu paharul cu ambele mâini fără să bea din el. Poțiunea făcu să dispară paloarea colonelului și la jumătatea paharului păru să scape de orice urmă de boală. Și era în mod evident bolnav.

Fără ca el, unul, să simtă vreun dram de amărăciune în glas, Skip spuse:

— Nu te întrebi ce am făcut?

— La fel ca noi toți – ai așteptat să se ivească o strategie viabilă. Între timp, ce ai de gând să faci ca să ne ții ocupați?

— Nimic. Mă simt inutil aici. Sunt un codaș.

Storm spuse:

— Terminologie militară.

— Se potrivește.

— Până la etapa asta în care intrăm, spuse colonelul, candidatul trebuie să stabilească ritmul. Și uite – cel mai convingător lucru la el este întârzierea și reținerea de care a dat dovadă. Asta îmi spune că înțelege importanța pasului făcut. Și e sincer cu noi când se declară nesigur.

Hao vorbi:

— Da. Este sincer. Îl cunosc.

— Dar acum e dedicat, spuse Skip.

— A trecut la noi. Așa e. Asta e situația, zise colonelul. Acum e al nostru și vreau să-l știu aici cu tine. Nu vreau să fie în Cao Phuc sau în Saigon. Vreau să fie acolo unde n-a mai lucrat înainte.

— Dar care e întârzierea?

— Nu poate să dispară pur și simplu. Face parte dintr-o celulă. Celula face parte dintr-o rețea. Nu poate să-și ia pur și simplu concediu. Ne-a oferit motive credibile pentru relocarea în zona asta, sau așa ne sigură el, dar durează. El spune că durează și eu îl cred.

— Între timp, eu sunt un codaș. Citesc din Dickens, cum bine știi.

— Și Ian Fleming. Scuze că nu ți-am putut aduce Tolstoi.

— Orice carte mare sau plină de agenți secreți curtenitori e bună.

— Ai citit seria Shell Scott?

— Sigur. A lui Richard S. Prather.

— Dar cărțile lui Mickey Spillane?

— Totul. De zece ori.

— Henry Miller?

— Îmi poți aduce Henry Miller?

— E legal acum. A câștigat în instanță. O să-ți aduc niște Henry Miller.

— Adu-mi *Tropicul Capricornului. Tropicul Cancerului* l-am citit.

— Nu mi-a plăcut *Cancerul.* Plictisitor. *Capricornul* e chiar bun.

— Oau. Nu știam că ești așa la curent.

— Au fost scrise în anii treizeci, amice. Domnule Tho! strigă el. Simt miros de mâncare? Își goli paharul. Să mergem afară până e gata prânzul. Să facem o baie.

— Sau o plimbare, propuse Skip. E un tunel mai jos pe drum.

— Glumești. Aici?

— Avem tot ce-i nou, unchiule.

— Hai să explorăm, zise colonelul. Și nu uita sticla.

Ieșirea în natură a fost un eșec. Urmară un traseu șerpuit pe strada principală în jos, ocolind bălțile.

— Nu-mi vorbi mie despre știrile de ultimă oră, spuse colonelul. Doar atâta cer. Iisuse Hristoase, un alt Kennedy. Nu poate cineva să-l ucidă pe Unchiul Ho? Oamenii ăștia sunt puși pe treabă. Se opri ca pentru a trece la alt subiect, dar mai probabil doar pentru a-și trage sufletul. Îi dobori la pământ în ianuarie și-n mai sunt iar în picioare,

curați ca lacrima, gata să o mai încaseze o dată. Ăla e tunelul?

— Ce-a mai rămas din el.

Colonelul așteptă în liniște zece secunde înainte să parcurgă ultimii douăzeci de metri până în fața tunelului, acum doar o groapă prăbușită într-o faleză mică.

— Ei, nu, Skip, nu. Nu prea cred. Ai văzut tunelele din Cu Chi? Nu le-ai văzut, așa-i?

Pronunță numele ca localnicii, așa încât se auzi *Guci.*

— Nu, domnule, nu le-am văzut.

— Ăsta nu e tunel, Skip. Pare dezgropat de cineva. Omul dezgropa mai degrabă o peșteră sau ceva – cu toate că geografia locului nu pare să prezinte peșteri – nu ai nevoie de calcar pentru asta?

— O peșteră?

— Poate că e o crevasă subterană aici. O crevasă într-o stâncă îngropată.

— Bine. Da. Era în mod categoric fascinat de peșteri. Posedat. I-am citit însemnările.

— Sigur. Dar nu e nici pe departe un tunel de genul luptătorilor Vietcong. Tunelele Vietcong nu seamănă deloc cu acesta. Intrările coboară drept în pământ. Asta îngreunează pătrunderea în ele.

Skip nu-și dădea seama dacă unchiul său era dezamăgit doar de tunel sau și de nepotul lui.

Lăsară misterul în urmă și se întoarseră pentru prânz; Skip era iritat – tunelul nu era un tunel. Probabil, nici măcar o peșteră. Se simțea tras pe sfoară de francez. Bouquet îl dezamăgise.

La poarta de jos a vilei colonelul întinse mâna spre cotul lui Hao. Ținându-se de brațul lui, se aplecă să ridice o creangă de copac ruptă de ultima furtună, de parcă brusc l-ar fi interesat pagubele produse de aceasta, și se sprijini în ea ca într-un toiag, făcând ultimii câțiva pași până la intrare.

Doamna Diu terminase de pregătit prânzul. Se duseră direct la masa neagră, lăcuită, unde Tho îi

servi, i se păru lui Skip, cu un anumit aer acuzator: de șaisprezece luni, cu excepția preotului, aceștia erau primii lui musafiri la masă. Mâncare cu specific local astăzi: supă de tăiței cu carne de vită, frunze de mentă și germeni de fasole. Dar și pâine feliată în stil american proaspăt scoasă din cuptor și unt. Și Bushmills la discreție. Fără bețigașe, nici măcar pentru Hao. Și fără Bushmills pentru Hao. Desertul: un soi de budincă făcută din guave.

— În cinstea irlandezilor, propuse colonelul, după ce destupă a doua sticlă sau, se temea Skip, a treia.

— Sands nu e un nume irlandez, spuse Storm.

— Nu despre el vorbim, recunoscu Skip.

Colonelul se arătă contrariat:

— Nu?

— Păi… eu credeam că nu.

— La început ne-am numit Shaughnessey. Și, pe nepusă masă, trecând oceanul a devenit Sands.

— Asta mi-a spus și mie mătușa Grace. Toată viața mea mama a tratat subiectul ca pe cine știe ce mare mister și rușine.

— Nu, e doar o sursă de amuzament și de ușoară stânjeneală. Ce vești mai ai de la mama ta?

— Numai de bine, presupun. Primesc scrisori de la ea. Îi trimit înapoi vederi.

— În orice caz, băieți, nu toastam în cinstea întregii națiuni. Ci doar a vechii mele echipe – Irlandezii Luptători din Notre Dame. Aș spune că sunt în majoritate polonezi. Cel puțin, așa era când făceam parte din ei – uitați-vă la Skip. Priviți-i fața. Crede că bătrânul e pe cale s-o ia de la capăt.

— Dă-i drumul, unchiule. Sunt destul de beat, dacă ești și tu.

— Da, da, da, sunt plin de aer cald. Ai putea ridica un balon cu amintirile mele. Dă-i bătaie, schimbă subiectul.

— Articolul tău pentru revistă. Nu l-am înțeles.

— Nici eu.

— Asta nu prea schimbă subiectul – dacă subiectul e aerul cald.

— Sunt imun la critică.

— O grămadă de termeni hazardați acolo. „Activitate izolată.”

— Activitate izolată: a da dovadă de inițiativă, adică a lua taurul de coarne în timp ce șeful stă cu mâinile în sus.

— Și alții.

— Care alții? Îți stau la dispoziție ca glosar.

— Nu-mi amintesc.

— Jargonul e important. Gândește-te la publicul potențial. Oamenii ăia se dau în vânt după păsărească asta. Ai citit „Politica și limba engleză”?

— Hm… George Orwell. Aha.

— Ai citit?

— Da. Și *1984.*

— Ei bine, 1984 e aproape. Nu mai sunt nici șaptespe ani până atunci.

— În tot cazul, zise Skip.

— Mai degrabă șaișpe, anunță Storm.

— Șaișpe ce?

— Șaișpe ani până în 1984.

— Stai o clipă. Optșpe. Optșpe.

Storm râse, învârtind o felie de pâine lângă capul său cu părul tuns soldățește.

— Dușmanul nu face asta, zise colonelul.

— Ce să facă?

— Adunări și scăderi, sergent.

— Și ce face dușmanul, colonele?

— Ăștia ne desfac proiectilele neexplodate și ne aruncă boașele în aer cu ele. Trăiesc în gropi în pământ. Nu mănâncă budincă, își mănâncă în schimb copiii în numele victoriei. Asta mănâncă ei la prânz. Așa că să trecem la treabă. Acum avem unul de-al lor de partea noastră. Ne poate face praf jumătate din infanterie de unul singur. A venit trecând prin toate caznele – cunoști cele „trei cazne” Vietcong? Sânge, încarcerare și serviciu

militar în Nord, le-a făcut pe toate trei. Hao îți poate spune – omul ăsta luptă din timpul francezilor. A fost prizonier pe Con Dau. S-a dus în nord și a fost reîndoctrinat după Divizare. S-a întors la sud pe urmele Unchiului Ho și de atunci s-a ținut numai de rele. Acum vreo doi ani, în Cao Phuc, a încercat să mă asasineze.

— Glumești.

— Cam la un an după moartea lui Kennedy, deci sfârșitul lui ’64, aș spune. Acum doi ani și jumătate. A recunoscut-o în fața lui Hao.

Se întoarse către Hao, care rămăsese invizibil în pofida prezenței sale la masă, și Hao confirmă:

— Mi-a spus asta, da.

— A aruncat o grenadă în templu când eram în vizită acolo. E un luptător pe bune. O grenadă chinezească spurcată.

Skip simți că ține gura căscată în timp ce îl privea pe unchiul său – beat, sfârșit – absolut de neomorât.

— Întrebarea e: cu o asemenea dăruire, ce-l face să treacă în tabăra noastră? El ce spune, domnule Hao?

— Nu știu, răspunse Hao.

— Asta e partea care nu-mi place. Nu-mi place deloc.

— Nu știu, repetă Hao.

— Ascultați, ascultați, zise Skip dintr-odată jovial, trebuie să creăm perdeaua de fum, povestea fictivă. Poate dau o mână de ajutor la asta.

— De aia ai făcut unșpe mii de kilometri. Să facem o presupunere. Să presupunem că în bombardamentul asupra ambasadei de anul trecut câteva hârtii s-au pierdut în vânt. O transcriere, să spunem – întâlnirea câtorva pirați bătrâni care cred că au o armă nucleară pe care o pot intercepta. Oamenii ăștia odioși vor să o aducă pe ascuns în Hanoi și să pună capăt tuturor aiurelilor. Ceea ce văd eu ca fiind aiureli. Ceea ce chiar *sunt* aiureli.

— Stai, făcu Skip, nu o întâlnire având de fapt ca subiect… cum să-i spun?… planul, nu planul în sine. Întâlnirea avea ca subiect încercarea de *împiedicare* a punerii în aplicare a planului. Aceia nu erau complotiștii, cu alte cuvine. Erau cei care încercau să-i cerceteze pe complotiști.

— Am înțeles ce spui.

— Eu nu, sări Jimmy Storm.

— Hârtiile nu transcriu discuția unor oameni care chiar conspiră, spuse Skip, auzind un țiuit în urechi de la Bushmills, nu redau conspirația propriu-zisă, ci redau evaluarea… – își adună puterile – progresului conspirației. Deci avem o transcriere codificată…

— Nu codificată. Doar câteva fragmente disparate care au rămas după bombardament. Câteva frânturi…

Colonelul își continuă gândurile fără să le dea glas.

Skip regreta acum că se întorsese la acest subiect. Colonelul avusese dreptate să amâne băuturile alcoolice până după dezbaterea lui. Acum îl discutau din nou, iar el, unul, nu știa ce spune. Dar colonelul duse iar paharul de whisky la buze și-l sorbi tot dintr-odată.

— Eu vreau giganți! zise el. Adică, să fim serioși… Johnny Brewster? Tot războiul a stat la Washington, a bătut mingea de baschet și-a ticluit cum să pună bețe în roate operațiunii din Cao Phuc. Iar acum operațiunea e pe butuci – din întâi septembrie s-a zis cu totul, gata cu joaca. Nenorocitul a făcut parte din Biroul de Servicii Strategice. A luptat într-un război: știe cum merg lucrurile sau la un moment dat trebuie să fi știut – John Brewster probabil că se trezește uneori noaptea ca fulgerat și-și spune: Stai o clipă, stai o clipă, aici nu era vorba de altceva? Dar înainte să-și aducă aminte că e vorba despre supraviețuirea libertății și despre salvarea omenirii și despre lumina lumii – micimea și rahaturile viselor lui îi

trag capul înapoi pe pernă și el își vede mai departe nestingherit de sforăit. Iar a doua zi dimineață totul se reduce la Langley. Războiul se poartă în Langley și se poartă între indivizi aidoma lui și indivizi aidoma mie, și totul se reduce la Agenție. L-am lăsat lat pe nenorocitul ăla. La naiba cu tâmpiții ăștia. Ce cred tipii ăia că încearcă Statele Unite ale Americii să facă în Vietnam? Ei, stai așa – și tâmpiții ăia din Langley, tâmpiții ăia din Pentagon. Tâmpiții ăia! Ei nu știu. Pur și simplu nu au habar.

Înclină capul.

— Colonele, zise Jimmy Storm.

Colonelul înălță capul.

— Colonele.

— Da.

— M-ai zăpăcit de cap, zise Storm.

— Ăsta e un compliment?

— Bineînțeles că nu.

— Du-mă la mașină, îi ceru colonelul.

Hao se ridică în picioare. În afară de asta, altă inițiativă nu luă.

— Hei, băieți, hei… de ce nu rămâneți peste noapte?

— Nu, Skip, nu. Mai bine plecăm înapoi.

— Luați-mă cu voi. Să stau și eu prin Saigon. Doar în week-end.

— Nu te putem duce în oraș, Skip.

— Haide. Am fost acolo de Tet.

— Mi-a fost milă. Doar atât. Ești un soldat.

— Mai stați. Vă rog. Putem juca pocher.

— Ai cărți? întrebă Storm.

— Da. Da. Stați.

— Nu. Tre’ să ne întoarcem.

— Sunt un codaș.

Storm spuse:

— Se crede fiul rătăcitor.

— Oau, făcu Skip, ăsta e Secolul American.

Storm spuse:

— Rock’n’roll e aici pe vecie.

Beat criță, Skip Sands din CIA se ridică și se întoarse cu fața către scări. Se simțea destul de stăpân pe sine încât să coboare scările și să-și găsească încăperea, dar era prea amețit ca să se întindă în pat acolo, așa că se așeză într-un scaun cu picioarele sprijinite pe patul răvășit.

Se trezi după un pui de somn de o oră și se duse pe verandă să bea cafea fierbinte, tare, mai puțin revigorantă decât senzația puternică de vertij pe care o simțea contemplându-și greșelile, toată nedreptatea în care intrase urmându-și unchiul, indigenul Om de Acțiune. „Neanderthal" fusese termenul folosit de Rick Voss. Domnul Tho veni cu o lumânare antițânțari aprinsă pe o farfurie și o așeză pe brațul scaunului de vizavi; poftim, simplitatea întruchipată, tăciunele tămâii cu miros înțepător, o mărgea portocalie urcând în spirală spre extincție și neființă. Se simțea împrejmuit, atacat, locuit de astfel de imagini dispuse în serpentină – tunelele, Proiectul Labirint, catacombele răsucite ale urechii omenești… Dar deasupra tuturor se proiecta imaginea centrală și complet diferită: Arborele de fum. Da, unchiul său avea de gând să se împrăștie ca un spectru negru și să acopere întregul Serviciu de Informații, însuși mecanismul lui, să-i răstoarne direcțiile de neîntors. Sau să-l atace pe terenul de handbal.

Pentru valoarea lui nutritivă, ceruse lapte adevărat în cafea. La gust aducea destul de mult cu substitutul lui cretos. Cățelul cel nou i se urcă între genunchi și înghionti cu botul ceașca, scoțând un sunet vocal, rugător.

Unchiul F.X., stâlp de foc, arbore de fum, voia să înalțe un arbore uriaș după chipul și asemănarea sa, un nor-ciupercă – dacă nu unul real deasupra ruinelor din Hanoi, atunci spaima acestei eventualități în mintea Unchiului Ho, Dușmanul Suprem. Și cine putea spune că bătrânul războinic în delir nu caută să atingă adevăruri veritabile? Spionaj, informații, analiză, la naiba cu toate;

ducă-se dracului motivația, categoriile, sinteza, bunul-simț. Totul era ideologie, imagistică și conjurare. Flăcări care să aprindă mințile și să încălzească faptele oamenilor. Și să le pună pe jar conștiințele. Focuri de artificii, totul – nu doar ceea ce ține de istorie, ci și ceea ce ține de realitate însăși, gândurile lui Dumnezeu – fără grai și evident: tipare incandescente, extinzându-se la infinit.

Își dădea seama că ar fi putut în orice moment să-i spună unchiului său că vrea să se ducă acasă. Dar de acum încolo nu mai putea scăpa din povestea asta, era mult prea puternic implicat în ea, făcând să se prăbușească cerul în capul încăpățânat al unchiului. Nu avea să vadă acel cap plecat în pământ.

Îl chemă pe Tho în verandă:

— Ce-i cu cățelul ăsta?

Tho spuse:

— *Le médicin.*

— E câinele unui doctor?

Tho încuviință nesigur din cap și se retrase.

În scurt timp, doamna Diu veni afară.

— Domnul Tho zice că în cățel e spirit doctor Bouquet. Când doctorul murit, după un an câinele venit.

— Doctorul Bouquet s-a reîncarnat în câinele ăsta?

— Da. Doctorul Bouquet.

— Doamnă Diu.

— Da, domnule Skip.

— De ce nu vrea Tho să vorbească în engleză cu mine?

— El nu vorbește.

— Nu vorbește engleza? Sau nu vorbește deloc.

— Da, uneori, spuse ea. Nu știu.

— Bun, zise el. Sper că asta vă face să înțelegeți unele lucruri.

Câinele era acum în curte, cu piciorul ridicat în dreptul unuia dintre cei trei arbuști de papaia. În

apropiere, domnul Tho se sprijini în coada unei greble și se lăsă pe vine ca să apropie un chibrit de un morman de gunoaie menajere. Skip admiră arbuștii de papaia, cu formele lor suple și coroane bogate și cu fructele strânse ciorchine… Proprietarul bătrân păși în spate și privi, având grijă de flacără în timp ce angajatorul său reîncarnat, încovrigat, își ciupea cu dinții purecii de la baza cozii.

— Iertați-mă, domnule Skip. Doamna Diu rămăsese lângă el. Vreți cina?

— Să mă gândesc. Vin într-un minut.

Fiecare lucru la vremea lui. Poate va trimite după *Père* Patrice, să ia cina cu el. Ca un soi de penitență, în prezența preotului, se va forța să mănânce chiar dacă-i făcea rău. Dar ațipise și ajunse la această decizie în timp ce visa. Se trezi la nouă seara, judecând după ceasul de la încheietura mâinii, întunericul ca un voal de mătase, tăciunii mormanului ars, Bouquet patrupedul sforăind la picioarele lui. Îi era foame, dar așa era viața, caraghioasă. Se duse în pat.

•

Cherry Loot era un tânăr bine clădit, musculos, sever, cu cămașa de uniformă vârâtă în pantalonii trași mult prea sus. Nu fuma și bea extrem de puțin. Vorbea mult despre microbi. Bolile tropicale îi ocupau mintea. Din câte se pare, citise o carte despre niște afecțiuni aprige și oribile împotriva cărora nu exista vaccin. Cât despre dușman, aproape că nu credea în existența lui. Nu-l speria câtuși de puțin.

Cherry Loot îi spuse sergentului Burke:

— O să dau tot ce-mi stă în puteri pentru spectacolul ăsta infect. Mă doare în cot dacă e ilegal, nejustificat sau păcătos. Astăzi suntem eroi, mâine suntem naziști. Nu se știe niciodată. Nimeni de pe fața pământului nu știe nimic.

Era o atitudine bine-venită, dacă nu de-a dreptul înălțătoare. Toți ceilalți vedeau lucrurile exact

invers.

— M-am văzut cu Darlene Taylor până când un hippy pe nume Michael Cook a dus-o la o petrecere și i-a dat droguri și a futut-o și a făcut-o hippy, iar dacă Michael, hippy-ul malefic, e împotriva războiului ăstuia, atunci al naibii să fiu, dar eu sunt pentru. Mai mult de atât nu am nevoie să știu.

Cherry Loot nu părea câtuși de puțin delicat[31]. Habar nu avea în ce țară se află, dar se simțea acasă în univers.

Era rapid, precis, devotat. Avu nevoie de două zile pentru a se adapta la fusul orar al zonei, iar în dimineața celei de-a treia deschise brusc ochii, se uită în jur fără pic de oboseală și ceru să i se aducă în față orice material și persoană care i-ar putea servi la lărgirea cunoștințelor despre tunelele Vietcong din preajmă. Asta însemna câțiva indivizi și vreo două desene pe care caporalul Cowboy le făcuse la repezeală pentru vechiul, precedentul, fostul Screwy Loot.

Despre Screwy Loot se spunea că plecase la Tan Son Nhut, luase o cursă aeriană MAC spre Honolulu și se făcuse nevăzut în uriașul rai american.

Cherry Loot stătu o dimineață întreagă în cortul său de garnizoană în compania desenelor caporalului Cowboy împrăștiate pe masa pliantă care-i servea de birou. Ceru aportul creativ al sergentului său.

— Nu avem vreun radar sau un sonar pe care să-l folosim eficient în cazul ăsta? Adică, vrem doar să știm unde sunt localizate tunelele astea. Nu e nevoie să ne târâm pe burtă prin ele ca să aflăm asta, nu? Ce suntem noi, gândaci, șerpi sau alt căcat de genul ăsta? Sau suntem ființe umane raționale, pe două picioare, cu creier, care pot rezolva problema asta?

— Nu cred că trebuie neapărat să facem asta, domnule.

— Ce?

— Nu cred că e musai să cartografiem găurile astea.

— Am ordine clare să fac asta. E singurul scop al dispunerii noastre aici. Altfel știi ce facem? Ne ducem pe Șoseaua Unu în jos și tragem în piept ceva substanță și rămânem fără suflare. Asta e alternativa. Nori de Dumnezeu știe ce care-ți umplu plămânii și care fără-ndoială îți sterilizează boașele.

— Ordine clare, domnule, adică, domnule, vreți să spuneți ordine scrise?

— Vreau să spun că sunt clar exprimate în mintea mea, așa cum le interpretez eu. Vrei să pun pe cineva să le clarifice în scris? Pentru că în școala de ofițeri nu am învățat nimic despre cum să supraviețuiești fie și numai o zi în căcatul ăsta, însă am învățat să nu-mi trag superiorii de mânecă și nici să nu le atrag atenția în vreun fel.

— Vă încurajez să urmați această strategie, domnule Burke. Dar sunt echipe de așa-zișii șobolani de tunel care ar coborî acolo în locul nostru. Să verific dacă pot fie trimiși încoace.

— Suntem sub conducerea Operațiunilor Psihologice CIA până la întâi septembrie, după care e posibil să mergem toți acasă. Am spus „posibil”.

— Domnule. Părerea împărtășită de toți este că dom’ colonel F.X. și-a tăiat craca de sub picioare.

— Nu te băga. Nu cunoști istoria cazului.

Cherry Loot umblă prin tabără cu capul descoperit sub norii sufocanți ai amiezii. Părea profund speriat, dar nu de război sau de răspunderea sa în cadrul lui. De ceva mai mare. Îngrijorarea lui era una la nivel cosmic.

Celor din plutonul Echo li se părea extrem de iritant modul diferit în care Screwy Loot și Cherry Loot rezolvau problema gunoiului. Screwy îl lăsase pur și simplu să se împrăștie peste tot până când sergentul, mai întâi Harmon și apoi Ames și-

n cele din urme sergentul Burke, striga adunarea pentru a curăța zona, însă Cherry voia ca totul să fie făcut la minut, totul cu precizie, totul la locul lui fără întârziere. În anumite privințe, Cherry Loot era mai țicnit decât Screwy Loot. Screwy Loot nu fusese tocmai neinteresat de problema gunoiului. Pur și simplu îl preocupau prea mult toate celelalte probleme.

•

Omul Negru pocnea din degete, își strâmba fața, își mijea ochii, apoi îi căsca mari cât cepele, încercând să-i comunice ceva lui James în timp ce acesta continua să se apropie de cortul de garnizoană al lui Cherry Loot:

— Și te duci să dai piept cu dușmanul, spunea el, să intri în el ca-n brânză, să intrați unul *prin* celălalt, și faceți schimb între voi și nu tu te întorci aici printre noi, bătrâne, printre amicii tăi. Ci el. Și nu el se duce acolo, printre ceilalți dușmani, să-și îndoape fața cu orezul ăla lipicios, bătrâne, nu el e ăla. Ci tu. O, fac cu noi tot ce le tună prin cap.

— Omule Negru.

— Da, dulceață.

— Eu sunt.

— Oh. Oh. Căcat, da. Da, tu ești. Te duci să te întâlnești cu băiatul cel nou?

— Așa se pare.

Astăzi, Omul Negru își rodea buzele fără încetare.

— E un dulce, dar se comportă de parcă n-ar ști asta.

James spuse:

— Cum îți mai merge?

— Bine. Bine. Unul sau doi demoni au încetat să mă mai roadă.

James nu-l mai văzuse pe Omul Negru de mult timp. De la Tet încoace.

— Credeam că ai plecat.

— N-a fost cine știe ce. Tot sângele ăla curgea dintr-o vinișoară sau ceva. Căcat. Ai auzit că

aproape am murit?

— Ai fost lovit?

— Nu. Am fost tăiat la barul Tu Do. Un negrotei m-a urmărit la budă.

— Ai fost implicat într-o luptă cu *cuțite*?

— Cretinu' ăla a spart o sticlă și mi-a înfipt-o în umăr, chiar aici, în timp ce mă pișam.

— Ai primit Inima Purpurie pentru rahatul ăsta?

— Era cât pe ce s-o mierlesc pentru țară, iar acum m-am întors și-ți zâmbesc. Și tu puți.

— Nu știam nimic despre asta.

Omului Negru îi tremurau globii oculari în orbite.

James spuse:

— L-am văzut pe dom' sergent. Ți-amintești de sergentul Harmon? Sergentul de stat major Harmon?

— Îhî. Harmon. Dom' sergent. Îhî. L-ai văzut? De curând?

— Nu. Imediat după.

— Imediat după nenoroc?

— Aha, făcu James.

Ajunseră în paralelogramul de umbră de pe partea estică a cortului de garnizoană. James se așeză jos și se sprijini cu spatele de perete, dar Omul Negru nu putea să stea.

— Hei, bătrâne. Zi-mi cum te cheamă.

— Visezi!

— Spune-mi măcar numele mic.

— Charles. Charles Blackman.

— Blackman?[32].

— Asta am spus. Chiar căcatul ăsta. Numele ăsta.

— Fir-aș al naibii. Ce mai nume.

— Te duci la Noul Loot?

— Se pare că da.

— Are niște mișcări, băiete!

— Aha, e un derviș mic.

— Aha. Derviș.

— Charles Blackman.

— Vezi?

— Presupun că sunt și tipi albi pe nume Whiteman[33].

— Da, da. Dar nu te aud râzând, ’țelegi?

James spuse:

— Râd de tine, dar mă și întristezi puțin.

Ușa se trânti. Sergentul scund de la Operațiuni Psihologice ieși cu pași mari din cortul de garnizoană și se așeză în fața lui James ca un indian la o adunare a vracilor și spuse:

— Încă o zi perfectă. Fie c-o știm, fie că nu.

— N-aș zice asta.

Sergentul citi ecusonul lui James:

— Deci… Houston, J. De la ce vine *J*-ul – joc de mână? Glumesc. Scuze. Iar fac pe idiotul în dimineața asta, o, căcat. Și pun pariu că ai fost în Houston.

— Mnu. Eu sunt din Phoenix.

— E cald acolo. De la ce vine *J*-ul?

— De la James.

— Ți se spune Jimmy?

— Uneori, dar nu-mi place.

— Mie mi se spune Jimmy. Dar să nu-mi spui James. Îmi place Jimmy. Să nu-mi spui niciodată James. Să fim degajați. E cald în Phoenix. Sunt și treizeci și opt de grade acolo. Treișnouă, patruzeci, patrușunu.

— Tu ești tipul de la Operațiuni Psihologice?

— Aha.

— Iisuse.

— Ce?

James clătină doar din cap.

Jimmy se lăsă pe spate și își trase boneta peste față.

— Și aici e cald. Vee-yet Nam. Înseamnă „transpiri încontinuu” în limba asta futută a lor.

Ușa se trânti din nou. Ieși un individ care, fără să-i salute, porni spre latrine. Storm sări în picioare.

— E rândul lui Phoenix Houston.

Îl urmă pe James înăuntru și rămase lângă sergentul Burke fără să scoată niciun cuvânt cât timp Cherry Loot își făcu numărul.

— Caporal Cowboy.

— Da, domnule.

— Credeai că n-o să ajung și la tine?

— La drept vorbind, domnule…

— Îi las pe cei mai răi la urmă.

James se uită în jur după un scaun, dar Cherry Loot îl ocupa pe singurul din încăpere.

— Mai avem șaizeci și șase de zile din operațiunea asta.

— Da, domnule.

— Înainte să demontăm șandramaua și să ne întoarcem toți la Brigada 25 de Infanterie.

— Da, domnule.

— Am avut la dispoziție nouăzeci de zile și am irosit douăzeci și patru din ele. Că veni vorba, zise locotenentul, ai lipsit fără permisie douăzeci și una de zile în februarie trecut. Îți cunosc trecutul. Unde ai fost – la demonstrații la Convenția Democrată?

— La ce?

— Convenția Națională a Democraților?

Sergentul Burke spuse:

— Domnule, Convenția Democrată a fost săptămâna trecută.

— Unde ai fugit, caporal?

— Am avut o însărcinare specială.

— Nu. Ai fost beat și ai fugit, iar colonelul a rezolvat lucrurile cu predecesorul meu. Spune da, domnule.

— Da, domnule.

Locotenentul se uită la sergentul de la Operațiuni Psihologice de parcă ar fi așteptat un comentariu. Nu primi niciunul. Locotenentul spuse:

— Vrem concentrare, ceea ce înseamnă că vrem misiune, ceea ce înseamnă că urmărim niște țeluri. Altfel suntem scoși din aparat și trimiși la treizeci de kilometri într-acolo, în cel mai oribil loc de pe

fața pământului. Ai văzut pustiul de pe marginea Șoselei Unu?

— Da, domnule.

— Misiunea noastră este cartografierea tunelelor din zona asta. Tu ai sărit în ele.

— Eu? făcu James.

— Ai coborât în ele.

— Doar ca să… știți, bâigui James, domnule.

— Ei, care e raportul tău?

— Nu știu? Despre ce?

— Ce ai văzut?

— Doar tunele.

— Și ce-i cu ele? Spune-mi ceva.

— Pereții sunt foarte netezi.

— Altceva?

— E mic locul. Nu poți sta în picioare.

— Trebuie să te târăști?

— Nu chiar să te târăști. Ci doar să stai aplecat.

— Probabil că te apucă pandaliile, zise Cherry Loot.

— Fără îndoială, domnule, spuse James.

— Vreau să intri iar în tunelele alea. Cartografiază-le în amănunt. Și nu vreau desene de astea fușerite. Îți cam place acolo jos, nu-i așa?

— Nu-i tocmai asta.

— Ei, nu, absolut, nu, nimic nu mai e tocmai ceva. Dar îți cam place acolo jos.

— Mă puteți lua de voluntar dacă vă convine, zise James.

— Uite ce-i, soldat, vreau să creez un perimetru cam de doi kilometri pătrați în care să știu tot ce mișcă și respiră.

— Știți că nu-s decât șase tunele aici. Am coborât în toate și nu duc nicăieri. Adevăratele tunele sunt la nord de aici. La nord-vest.

— Nu-mi spune asta. Îmi răpești rațiunea de-a trăi.

— Vreau să fiu despăgubit pentru echipament.

— Pentru echipament, zici.

— Am plătit două sute optzeci și cinci pentru pistol, amortizor și lanternă. Se pare că ar fi trebuit să primesc toate asta, dar dacă aș fi așteptat după armată nici acum n-aș fi avut nimic.

— Adică două sute optzeci și cinci de dolari?

— Da, domnule.

— Ce ai la șold?

— Un Hi-Power.

— Unde-i 380-le pentru tunele, atunci?

— E mai complicat.

— Serios? Este ceva necomplicat în spectacolul ăsta de căcat?

— N-am idee.

— Două sute optzeci și cinci?

— Aproximativ.

— Dacă aș putea pune mâna pe bani peșin, mi-aș umple buzunarele cu ei. Pot face, cred, o cerere pentru un echipament de tunel. Asta mi se pare rezonabil.

— Faceți o cerere, atunci. Îl pot vinde înapoi ca să-mi scot pârleala.

— Vrei să mă faci părtaș acum la comerțul la negru?

— Gândeam doar cu voce tare.

— Nu pot permite ca oamenii să gândească. Nu pot permite asta.

— Da, domnule.

— Până una alta, șaizeci și șase de zile de aici încolo faci tot ce-i de făcut și dai tot ce ai pentru plutonul Echo. Fără permisie, fără concediu, fără bere la Barul Purpuriu. Spune da, domnule.

— Da, domnule.

— Pe loc repaus și ești liber.

James se întoarse ca să plece.

— Bine. Stai.

— Da, domnule.

— După ce te fac troacă de porci șaizeci și șase de zile, ce plan ai?

— Plec la Nha Trang să devin Pândar.

— Nu zău. Școala de comando? Ăsta-i antrenament avansat, băiete.

— Știu.

— Știi împotriva cui desfășoară ei manevre de antrenament?

— Da.

— Divizia a 7-a a Armatei Nord-vietnameze. Te trimit pur și simplu într-o misiune de patrulare și stau să vadă cine pe cine doboară.

Sergentul scund râse cu veselie:

— Dacă o feștelești la antrenament ești mort și or să-ți crească ciuperci din cur.

— Tacă-ți fleanca, sergent – te rog. Caporale, ăsta-i al doilea stagiu pentru tine?

— Da.

— Or să te oblige la un al treilea.

— Nu am nimic împotrivă.

— Liber, zise locotenentul. Baftă. Liber.

•

Se trezi după-amiaza târziu în ciripitul nervos al păsărilor.

La ligheanul din toaleta de sus, făcu o baie cu buretele și, pentru efectul ei răcoritor, o frecție cu spirt. Își trase pe el pantalonii scurți de baie pe care îi primise din surplusul armatei, luă în picioare sandalele și coborî la parter.

— Domnu' Skip, este ceai, spuse domnul Tho în engleză.

— *S'il vous plait,* zise el.

Se așeză la masă și începu să lucreze la pasajele de text încă înainte să vină ceaiul sau să se fi scuturat complet de vise, deoarece descoperise că aceasta este o stare bună pentru deducerea sensului unor fraze într-o limbă străină, pentru surprinderea licărului lor. Ținea becurile stinse și lucra într-un soi de crepuscul. În pauze se uita atent la macheta de porțelan a urechii omenești, plimbându-și degetul de-a lungul delicatului *Labyrinthe membraneux – Utricule* și *Saccule, Canal*

endolymphatique și *Nerf vestibulaire, Ganglion de Scarpa* și *Ganglion spinal de corti* – și

> *Si incroyable que cela paraisse, les Indiens Tarahumaras vivent comme s'ils étaient déjà morts…*

— Oricât ar părea de incredibil, tălmăcise Sands, indienii Tarahumara trăiesc de parcă ar fi deja morți…

> *Il me fallait certes de la volonté pour croire que quelque chose allait se passer. Et tout cela, pourquoi*? *Pour une danse, pour un rite d'Indiens perdus qui ne savent même plus qui ils sont, ni d'où ils viennent et qui, lorsqu'on les interroge, nous répondent par des contes dont ils ont égaré la liaison et le secret.*
>
> Am avut nevoie de un hotărât act de voință pentru a crede că ceva avea să se întâmple. Și toate astea la ce bun? Pentru un dans, pentru un ritual al indienilor pierduți care nici măcar nu știu cine sunt sau de unde vin sau care, întrebați, ne răspund cu povești din care pilda și misterul le-au scăpat.

În fiecare după-masă, după acest joc de-a tradusul, trăgea un pui de somn lung, în vreme ce afară păsările continuau să ciripească, unele insistente, altele reținute, interogatoare, extatice, nedumerite – mai inteligibile, cel puțin în intenție, decât misteriosul cântec al lui Artaud:

> *Il me sembla partout lire une histoire d'enfantement dans la guerre, une histoire de genèse et de chaos, avec tous ces corps de dieux qui étaient taillés*

comme des hommes, et ces statues humaines tronçonnées.

Mi se pare că citesc peste tot o poveste a nașterii pe timp de război, o poveste a genezei și haosului, cu toate corpurile acestor zei ciopliți după înfățișarea oamenilor; și aceste trunchiate statui ale oamenilor.

Acest Artaud părea necruțător. Poate că vorbea serios, poate că urmărea într-adevăr ceva. Dar E. Cioran. Cioran. Era decadent. Era… neproductiv și delicios:

Cet état de stérilité où nous n'avançons ni ne reculons, ce piétinement exceptionnel est bien celui où nous conduit le doute et qui, à maints égards, s'apparente à la „sécheresse" des mystiques…

Această stare de sterilitate în care nici nu avansăm, nici nu ne retragem, această stranie batere a pasului pe loc este exact locul spre care ne duce îndoiala, o stare care seamănă în multe privințe cu „locurile deșerte" ale misticilor…

… nous retombons dans cet état de pure indétermination, où la moindre certitude nous apparaissant comme un égarement, toute prise de position, tout ce que l'esprit avance ou proclame, prend l'alure d'une divagation. N'importe quelle affirmation nous semble alors aventureuse ou dégradante; *de meme, n'importe quelle negation.*

> … recădem în acea stare de pură indeterminare în care – dat fiind faptul că orice certitudine ni se pare o turnură greșită – fiecare rezoluție, tot ceea ce spiritul avansează sau anunță, capătă o aură de divagație. Apoi orice afirmație, oricare ar fi ea, pare nesăbuită ori degradantă; la fel și în cazul oricărei negații.

Căuta o traducere în engleză, dacă exista așa ceva. Ca să citească și să simtă sensul subminând produsul minții sale – poftea cu toate simțurile acea plăcere. Se gândi să-i scrie unui prieten o scrisoare în care să spună: cred că sunt nebun, s-ar putea chiar să fiu malefic, iar dacă există Diavolul e posibil să fiu aliatul lui… Chiar în miezul abilității mele de-a atinge adevărul, vreau să fiu paralizat, vreau să cad în leșin… Vreau ca mintea mea să eșueze în fața adevărului. Vreau ca adevărul să mă năpădească doar ca o părere, o senzație și nimic altceva. Vreau să mă ude – să fie real, să fie palpabil…

Nu puse lucrurile acestea pe hârtie. Nu știa cine poate fi prietenul destinatar. Nu avea pe lume alt prieten în afară de Cioran:

> *Le détracteur de la sagesse, s'il était de plus croyant, ne cesserait de répéter*: „*Seigneur, aidez-moi à déchoir, à me vautrer dans toutes les erreurs et tous les crimes, inspirez-moi des paroles qui Vois brûlent et me dévorent, qui* nous *réduisent en cendres*."
>
> Detractorul înțelepciunii, dacă ar crede și el mai mult, ar repeta fără oprire: „Doamne, ajută-mă să decad, să mă bucur de fiecare greșeală și de fiecare crimă, inspiră-mi cuvintele care pe Tine

> te mistuie și pe mine mă devorează, care ne transformă pe *amândoi* în cenușă.”

Nu era de mirare că Bouquet scrisese în carnețelul său:

> În gloria războiului, în extazul luptei, în adevărul războiului vedem că puterea aduce dreptatea. Și că respectul nostru față de principii se bazează pe elocvență și superstiție.

Terminase de fapt cu fișele colonelului. Prinsese elan. Cazne zadarnice, gunoaie inutile, dar pentru birocrat nimic nu este gunoi până ce-și calcă pe suflet și le aruncă pe toate la coș.

De ce nu se ducea el să se întâlnească cu sătenii din regiune, să culeagă povești populare? De ce-l trimitea pe Tho afară să-i spună lui *Père* Patrice că are febră, când preotul venise să-i ceară o masă caldă?

> *Sans rime ni raison, remettre toujours tout en question, douter même en rêve*!
>
> Să pui totul sub semnul întrebării, fără niciun motiv, să te îndoiești până și de vise!

Citindu-l pe Cioran, retrăia revelația pe care o avusese la zece ani, când fiul unui lucrător feroviar îi arătase o fotografie cu o femeie mititică care făcea o felație unui penis negru uriaș; doar torsul bărbatului era vizibil, ochii bolnăvicios-fericiți ai femeii flirtau cu aparatul de fotografiat – curiozitatea sa față de astfel de fapte nu era un act de trădare alienantă, era știut, cuantificat și înțeles faptul că alții îi vor hrăni curiozitatea.

> *Le doute s'abat sur nous comme une calamité*; *loin de le choisir, nous y tombons. Et nous avons beau essayer de nous en arracher ou de l'escamoter, lui ne nous perd pas de vue, car il n'est même pas vrai qu'il s'abat sur nous, il était* en *nous et nous y étions prédestinés.*
>
> Îndoiala se abate asupra noastră ca o calamitate; departe de-a o alege, noi îi cădem pradă. Și oricât de tare ne-am strădui să ne eliberăm de ea, să o alungăm prin fel și chip, aceasta nu ne pierde nicio clipă din ochi, căci nu este nici măcar adevărat că se abate asupra noastră – îndoiala se afla *în* noi și noi i-am fost predestinați.

Venise în război ca să vadă cum abstracțiunile devin realitate. În schimb, văzuse inversul. Totul era abstract acum.

Singur în casa aceea, singur în războiul acela, împreună doar cu cei de teapa lui Cioran… Nu era de mirare că Bouquet ieșise pe verandă…

> Din nou noapte, insectele fac gălăgie, fluturii de noapte se sinucid lovindu-se de bec. Acum două ore ședeam pe verandă și priveam apusul, plin de invidie pentru fiecare entitate vie în parte – pasăre, gâză, floare, reptilă, copac și lujer – care nu duce povara cunoașterii binelui și răului.
>
> Abisul este plin
> de realitate, abisul trăiește experiența sinelui,
> abisul
> este viu

•

În perioadele în care nu lucra, Bill Houston trăia pe spinarea mamei lui, sub același acoperiș cu ea și cu Burris, fratele lui de doisprezece ani, lucru care îl aducea la același nivel, i se părea lui, cu acel ciudat preadolescent, un copil problemă asemenea celor doi mai în vârstă, un elev care a renunțat la școală și un vagabond, un aurolac, un fumător de marijuana, un băutor de sirop pentru tuse. Un test de credință, spunea bătrâna, o chemare la rugăciune. În august, ca răspuns la rugăciunile sale, Houston primi o slujbă în partea de vest – încărca semințe de in crude în camionete – și-n scurt timp își luă o cameră în zona dominată de Second Street și cunoscută ca Deuce, în a cărei atmosferă de mahala rău famată simțea că își poate da uitării mama și că se poate război în liniște cu tulburările sale. Dacă n-ar fi fost lăsat definitiv la vatră, s-ar fi întors pe vas. Se gândea la marina comercială, dar nici ei probabil că nu l-ar primi. Se gândea la James, fratele lui mai mic, aflat în război, asaltat de experiențe, luându-i-o înainte, cine știe cum. Lumea întreagă îl lăsase în urmă, îl lăsase la

Roy Ruggins Seed unde, cum păți̧se atât de des de când lucra, își câștiga salariul executând mereu aceleași mișcări. Trezirea înaintea răsăritului și apoi kilometri întregi de urcuș și coborâș în vagoanele acelea de șaisprezece metri, înainte și-napoi, sus până pe ramă și de acolo până în față, târând după el doi saci de treizeci și șase de kilograme. Ici și colo mici puncte de lumină pătrundeau în vagoane prin pereții lor găuriți. Stivuia fiecare rând de saci în unghi drept față de rândul de dedesubt.

Stive de câte opt rânduri. Semințele de in aveau un miros straniu, care-i făcea greață. Lucra zi de vară până-n seară, de la cinci la nouă dimineața și de la cinci la nouă seara, cu opt ore libere în toiul zilei,

când era mai cald. Între schimburi încerca să nu se îmbete. Sau, în orice caz, să nu se îmbete prea tare.

După ce rămase fără slujba aceea, renunță la cameră și încercă la Armata Salvării, care insista însă pe abstinența de la alcool și care nu putea fi păcălită mult timp. Dat afară pentru că îi mirosea respirația a alcool, încercă să se descurce dormind ziua în scuarul din centrul orașului și hoinărind pe străzi noaptea; dar mai trebuia și să mănânce, iar de la Misiunea Viața Nouă primea doar un sendviș cu unt de arahide la prânz și fasole cu cârnați la cină, amândouă mesele însoțite de o cană de lapte cu ciocolată. Cât timp aștepta masa de două ori pe zi la coadă cu toți ratații, viața își râdea de foamea lui și el își dorea să aibă un acoperiș deasupra capului și o bucătărie, să fie din nou în marina militară sau iarăși la Armata Salvării – chiar și la închisoare. În Phoenix, petrecuse trei săptămâni în arest așteptând procesul în care fusese acuzat de ultraj, și nu găsea nimic neplăcut în spatele gratiilor. Ți se dădeau trei mese pe zi și oamenii se comportau civilizat – erau criminali, poate, însă criminalii treji și bine hrăniți nu se comportă foarte urât. Oriunde, numai acasă la mama lui nu. Tânjirea ei ardentă după Rai făcea locul acela iadul pe pământ.

Într-o tavernă din centru întâlni o Pima adorabilă, grăsuță, care spunea că este metisă. Ea îl duse în deșert, pe drumul rezervației de la est de oraș și stătură pe capota Plymouth-ului ei hârbuit în lumina răcoroasă a apusului, când cerul prindea o tentă albăstruie incertă. Se înțelegeau bine, el și femeia aceasta bună la suflet, cu un dinte din față maro și față veselă de eschimos. Scundă și trupeșă. Era la drept vorbind sferică. Îl duse acasă la ea, o baracă la est de Pima Road, și în câteva zile el o luă de soție într-o ceremonie oficiată de un cretin bătrân și sfrijit care susținea că este vraci. Houston și noua lui soție trăiră în deplină fericire vreme de două săptămâni, până când apăru fratele ei tuciuriu și enervant de tăcut și se mută cu ei. În timp ce ea moțăia într-o după-masă, Houston luă șase dolari

și șase țigări din torpedoul Plymouth-ului ei – șase, numărul lui norocos, și norocul ei că acesta nu era format din două cifre – și se întoarse la Deuce cu autobuzul. Avea nevoie de un avocat? Se îndoia. Femeia îi mersese drept la inimă, însă două săptămâni nu se puneau la socoteală. Nu avea de gând să complice lucrurile cu un divorț.

•

După octombrie, după anotimpul ploios, după-amiezile posomorâte din Cao Quyen erau precedate de dimineți însorite – se gândea uneori la o remarcă de-a lui Jimmy Storm: „La tropice nici nu există cer” – și odată cu acest dar veneau anumite porțiuni de frumusețe în camerele estice ale vilei, bare parcă solide de lumină între obloanele de la etaj, bucătăria plină de reflexii clare printre ustensile, jaluzelele biroului sumbru puternic reliefate, la fel și gurile dreptunghiulare de aerisire aproape de tavanul salonului: planuri plate, rigide ca niște mici exerciții de perspectivă ale unui pictor… Apoi perpetua, uniforma, oficiala lumină a după-amiezii înnorate îi îngreuna inima. Dimineața vedea asta: întotdeauna i se deschideau perspective. Dar după-amiaza nu putea păși, pământul dispărea – dizolvat de îndoială.

Doamna Diu spuse:

— O doamnă vrea să vă vadă, domnule Skip.

El se ridică de la masă, intră în salon și întâmpină o străină pistruiată, cu piele arămie, zveltă, îmbrăcată într-o bluză albă cu buzunare în față și pantaloni kaki bărbătești; ea se prezentă: „Kathy”, înainte ca el să-și dea seama că o cunoaște.

În Damulog nu avusese roșeața aceasta în obraji și nici această mină speriată – isterică ori hăituită – și surescitată a atâtor misionari din junglă. Acum le avea pe amândouă. Strângea într-o mână borul unei pălării conice țărănești – *nong la.* El i-o luă și o puse pe măsuța pentru cafea din salon, iar ea o

urmă într-acolo, rămânând în picioare în apropierea pălăriei.

— Mi s-a vorbit despre un canadian.

— Îți pot oferi niște ceai. Vrei niște ceai?

— Tu ești? Tu ești canadianul?

— Spune odată, doamnă. Vrei ceai sau nu?

— Ce zici de niște lichid din acela incendiar cu care aruncați peste sate?

— Am, am… am rămas fără.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama. Chiar mi-am dat seama. AID! Del Monte! Canadian! Ce altceva? Orchestra Simfonică din Toronto?

— Adventist de ziua a șaptea.

— Cu toții, o, Doamne. Sunteți prea comici ca să mai stârniți râsul cuiva.

— Traduc Biblia, țin să te anunț.

— Nu e comic.

— Credeai că nu știu? Mi-am pierdut simțul umorului acum mult timp. Ei, vrei să bei un ceai cu mine, Kathy? Sau nu e vorba de o vizită de curtoazie.

— Eu vin la un canadian.

— Dar cu gând bun, corect?

— Da. Pun pariu că ai niște miere.

— Nu. Lapte condensat, chestia aia ca o pudră.

— Nu ai miere?

— Nimic de genul ăsta.

— Nu? Poate că i-ai dat cu tifla lui McNamara. Lui oare?

— Ministrul Apărării?

— Aha. Trebuie să te fi trimis în exil ca pedeapsă, ai?

— Îmi place aici foarte mult.

— Voi, spionii, sunteți mereu foarte îngâmfați și foarte vorbăreți.

— Ia loc.

După toate deziluziile pe care le trăise, după toate realitățile deprimante ale muncii sale, faptul că fusese numit „spion” îi lumină inima.

Ea se așeză pe marginea unui scaun și se uită în jur cu neliniște.

— Prea bine, acum, zise el, ceai.

— Cum stau lucrurile în Canada?

— Haide. Te rog.

— Nu știu ce să spun. Nu știu ce să spun. Sunt doar, sunt pur și simplu… sunt furioasă. Se ridică fără a i se citi pe chip vreun scop. Am să plec acum.

De parcă ideea i-ar fi venit în timp ce vorbea, trecu repede pragul și ieși, apucând cu mâinile ghidonul bicicletei negre pe care o parcase acolo și urcându-i cu piciorul reazemul.

— Kathy, haide, stai, strigă Skip, dar nu se duse după ea.

Recunoscuse că este furioasă. Nu credea că femeia asta încerca prea des alt sentiment.

Se așeză pe divan și se aplecă în față, cu coatele pe genunchi, uitându-se la revistele de pe măsuța pentru cafea – *Time* și *Newsweek*: o fotografie de pe copertă înfățișând doi olimpici americani de culoare ținându-și pumnul ridicat în aer – semnul specific al Mișcării Puterea Negrilor. În Ciudad de Mexico, credea el, dar nu era sigur, pentru că nu mai citea revistele acelea.

Femeia se întoarse.

— N-am primit nicio veste de la tine.

Așteptă până când ea apucă scaunul mare din fața lui, îl târî puțin în spate cu dezamăgire fățișă și se așeză pe răchita lui pârâitoare.

— Ei?

— Ei, am trimis câteva vederi.

— Eu am scris o cârcă de scrisori. Pe câteva chiar le-am expediat. Știi de ce am întrerupt comunicarea?

— Sper că-mi vei spune.

— Pentru că la moartea părintelui Carignan… știai că a murit? Sigur că știai că a murit – pentru că a ajuns la noi vestea că preotul de lângă Carmen s-a înecat și tu ai adus vestea la diocеză, și am fost

împreună trei săptămâni, ca amanți, și n-ai amintit de asta nicio clipă!

— N-am primit o scrisoare de la tine acum un an? Cu mult timp după ce preotul… treaba de acolo, înecul.

— A durat puțin, dar până la urmă am înțeles: nu merită să stai la povești cu mincinoșii.

— Poate că nu, spuse el. Dar m-am bucurat de scrisori.

Asta păru s-o descumpănească.

— Nu mi-ai răspuns niciodată ca lumea. Vederile nu se pun la socoteală.

— Poate că nu voiam să mint.

Adevărat, dar nu acesta era adevăratul motiv al tăcerii sale. Considerase că scrisorile ei erau aberante.

— Sau, ei bine, nu… scrisorile sunt greu de scris. Asta e mai aproape de adevăr.

— Iată un canadian fals care vorbește despre adevăr. Apropo, sub ce nume ești cunoscut?

— Skip.

— Skip și mai cum?

— Benét. Dar mai mult Skip. Tot Skip.

— Alias Benét vrea să vorbească despre adevăr!

— Nu putem spune întotdeauna întreaga poveste. Tu însăți mi-ai spus asta odată.

— Nu-mi amintesc s-o fi spus vreodată, dar e în mod categoric adevărat atunci când e vorba de cineva ca tine, e categoric adevărat în cazul tău.

— Deci… o să rămâi o vreme.

Îi aruncă o privire tăioasă; îi lăcrimau ochii. Mânia ieși din ea odată cu un suspin puternic și el își dădu seama că se bucura să-l vadă.

Cât despre spion, era încântat, îi tremurau mâinile de bucurie. O găsi pe doamna Diu și ceru ceai, fructe, pâine; „Doar două minute”, îi spuse oaspetelui lui, după care se întoarse în bucătărie, îngrozit de gândul că avea să o înfrunte pe Kathy fără ceva de mâncat și de băut, și așteptă ca doamna Diu să le pregătească. Duse tava el însuși.

Și ea părea că se simte jenată.

— Cățelul ăsta, spuse ea, se plimbă pe unde are chef.

— Acela e *docteur* Bouquet. Casa asta era a lui.

— Se comportă de parcă încă ar fi.

— S-a reîncarnat.

— Serios? Da' știu că și-a ales greșit țara în care să se întoarcă reîncarnat într-un câine.

— Dar aș spune că și-a ales bine casa.

— O să ajungă în farfuria cuiva.

— Cred că e prea bătrân acum.

Dădu să scarpine cățelul, dar își dădu seama că se va murdări pe degete.

— Hei, făcu el, nu pot să-ți cer să rămâi. Nu am posibilitatea să-ți țin companie. Nici măcar un pic. Nu zilele acestea. Sunt îngropat în muncă.

— Poftim?

— Ei, *asta* e o nebunie.

— Aha. Este. Vreau să spun…

— Credeam că mă descurc, dar presupun că încep să intru în panică.

— Vrei să rămân sau vrei să plec?

— Vreau să rămâi.

Se fâstâci, scăpă o baghetă mică pe jos și *docteur* Bouquet o zbughi cu ea. Îl urmări din priviri, un om fără reflexe.

— I-am spus *docteur* Bouquet, dar cred că ar fi trebuit să-i spun *monsieur.* N-a luat cu el licența de medicină în a doua încarnare, așa-i? Tu ce treabă ai aici, în Cao Quyen?

— Ce treabă am aici?

— Da. Cu aproximație.

— Acum lucrez pentru FSCL. Gata cu MIAC.

— FSCL?

— Fundația „Salvați Copiii Lumii" e o rețea de aproape nouăzeci de agenții răspândite pe tot mapamondul, care oferă servicii sociale copiilor și familiilor acestora din 1934 încoace.

— Sunt convins că asta face.

— Asistența în cazurile de adopție reprezintă funcția de bază a Fundației. În mai multe districte, inclusiv în acesta, facem tot posibilul să coordonăm procedurile din partea copiilor fără familie.

— Nu mă îndoiesc.

— Termină. Așa că am venit în vizită la familia de misionari din Bac Se și ei mi-au spus de tine. Familia Thomase.

— Nu i-am întâlnit. N-am auzit de ei.

— Ei au auzit de tine de la un preot.

— Thong Nhat – *Père* Patrice.

— N-aș putea să-ți spun. Știu doar că m-am abătut din drum ca să salut un compatriot canadian și în schimb am dat peste tine. Americanul liniștit.

— O, asta-i, zise el, mersi că nu mi-ai spus urât.

— Oricum n-ai fi auzit. Ești surd. Cu toții știm deja asta despre tine, toți, mai puțin voi, americanii.

— Mi s-a părut o secundă că suntem pe aceeași lungime de undă.

— Scuze.

Ea rămase fără idei și se limită la a-l privi cu milă.

— *Qué pasa*?

— *Qué pasa*? Vorbești ca un soldat yankeu.

— Știu. *Qué pasa*?

— Sunt sleită de puteri.

— Pun pariu că ești.

— Adică – eu sunt cea urâtă. Asta m-a sleit de puteri, nu?

— Uite ce-i, spuse el, mă bucur foarte tare că ai venit. Mă bucur nespus, Kathy.

— Serios?

— Chiar trebuie să mă fac de râs?

— Nu m-ar deranja, spuse ea.

Din fericire, cățelul se întoarse pentru încă o porție. Skip îi ciufuli blana și-i dădu bucăți de mango.

— Și ai venit aici datorită orfanilor, presupun. Din partea FSCL.

Ea încuviință din cap, cu o felie de mango înfiptă în furculiță și ținută sus ca un steag, cu gura plină de pâine. Înghiți pâinea, mango-ul, aproape înghiți și furculița.

— Acum mie îmi pare rău. Nu m-am gândit – voiai o masă ca lumea?

Ea clătină din cap, mestecând în continuare.

— Nu, mersi. Da – adică, da, adopție. Suntem o organizație-umbrelă pentru agențiile de adopție.

— Dacă fiecare familie din America de Nord ar adopta un vietnamez, am câștiga războiul.

— Ceva de genul ăsta. Nu m-ar deranja să curăț țara și s-o las doar pe mâna ucigașilor.

— Sunteți la fel de drastici ca cei de la MIAC?

— O, sigur – proporțional cu eforturile noastre, suntem. Dar cum l-am auzit odată pe primarul Luis spunând: „Găsim noi bani, o să ne adresăm multor oameni”.

— Te pricepi. Vorbești exact ca el.

— Ai ținut legătura?

— Nu.

— Nici eu.

— Hai să ne întoarcem la alte lucruri, propuse el. La ce-ai spus tu, și anume că nu te deranjează dacă mă fac de râs.

— Lasă-mă mai întâi să mănânc.

În câteva minute îi arătă camerele de sus. Din câte văzu el, urcând scările în urma ei, păstrase puțin proporțiile la șolduri și coapse, dar după cum spusese și ea, viața o sleise. El însă o luase pe cealaltă pantă. Nu avea un cântar la dispoziție, dar pantalonii scurți de baie îl strângeau mai tare și îi purta trași mai jos, sub „colăcei”. Nu avea cântar, dar i se dăduse un stetoscop și un tensiometru. O duzină de role de bandaj, nu însă și leucoplast. Așa erau proviziile de război – toate anapoda. Acestea erau gândurile care îl tulburau în timp ce încerca să afle cum să facă față copleșitoarei sale fericiri și

poftei trupești, buricelor degetelor care îl furnicau, inimii încleștate, amețelii. Nu că pe ea ar fi deranjat-o un avans, însă era țicnită – în cel mai fericit caz dificilă –, afectată, fals-cinică, ultra-pasională. Categoric nervoasă. Și toate acestea îl întărâtau. Și era ultima femeie cu care se culcase, una din cinci în treizeci de ani de viață. Bărbații cu reflexe bune nu dau cu piciorul la șanse. Cei cu reflexe slabe ar trebui să evite asta. Și din cele cinci, ea era singura cu care se culcase mai mult de o singură dată. Intră primul în dormitorul său, se întoarse spre ea și… nimic. Niciun reflex.

— Am spus că nu m-ar deranja, zise ea și se sărutară stângaci.

— Domnule Benét, ai niște vin?

— Am. Slavă Domnului, am. Și o jumătate de sticlă de Bushmills.

— Putem începe petrecerea, spuse ea și așeză ușor două degete pe antebrațul lui.

Cuprinzându-i degetele în mână, o conduse spre patul dublu, unde puse în aplicare ceea ce învățase din pasajele îndrăznețe ale lui Henry Miller, din minuscule fotografii obscene, din discuții de cazarmă. La fel ca în Damulog, nu vorbiră. Tot ce făceau era un secret – mai ales față de celălalt, față de partener. Ea spusese că nu o deranjează și chiar spre final ridică privirea în sus spre tavan și strigă. Și preț de o clipă el își spuse: Sunt James Bond, înainte să recadă în brațele cenușii ale îndoielii – Artaud și Cioran, cățelul, vremea, sensul tuturor acestora, așteptarea întâlnirii cu un presupus agent dublu, lucrul pentru înfăptuirea căruia fusese adus acolo cu aproape doi ani în urmă. Era o nerozie. Operațiunea aceea riscantă și războiul însuși – nerozie după nerozie. Și femeia aceea de lângă el cu care tocmai făcuse dragoste, care transpira ca un jucător de handbal.

Era un mic concurs, i se părea lui, concursul „Cine vorbește primul”.

— Pentru apă caldă trebuie făcut focul, spuse el, dar dacă vrei un duș…

— O, fii serios! O să mă spăl cu apă rece.

— Mă duc să fac pipi, zise el. După aia te poți duce la duș, bine?

Cât timp ea făcu duș, el se șterse cu cearșaful și își trase înapoi pe el pantalonii de baie. Se gândi să arunce un ochi peste o carte, dar vremea era posomorâtă și norii de furtună îi ofereau doar o lumină verzuie, supărătoare. Toate cărțile sunt la parter. Nu am ce să fac, își spuse. Nu e nimic de făcut. Se așeză la măsuța de ceai cu ochii la genunchii săi, la picioarele sale goale.

Ea se întoarse înfășurată într-un prosop, cu părul ud întins pe spate și cu pete roz în obraji, vizibile în pofida bronzului. Avea genunchi zbârciți. Strângând prosopul la piept, se întinse, lungindu-și brațul stâng și ținând prosopul aproape. În fața lui era un scaun, dar ea se așeză pe pat.

— Alea seamănă cu hainele în care te-am văzut prima dată. Purtai niște pantaloni scurți de baie ciudați, exact ca ăia, cu buzunare.

— E chiar perechea aia, de fapt. Sunt al naibii de rezistenți.

— Ce s-a întâmplat cu bermudele tale multicolore?

— S-au destrămat, cred.

— Și atunci a fost o furtună.

— Prima dată când m-ai văzut purtam pantaloni lungi. În restaurantul ăla din Malaybalay, ți-aduci aminte?

— Refuz să-mi aduc aminte.

Kathy venise la țanc. Aceasta era atmosfera ei. Aceasta era lumina care i se potrivea, care se potrivea pielii palide și triste de sub gâtul bronzat și de deasupra coatelor aspre, care se potrivea posturii de martiră virgină, așteptării ei nerăbdătoare – gamba ei dreaptă, cam groasă, de țărăncuță, bălăbănindu-se pe pat și laba piciorului cufundată în umbra de la nivelul dușumelei din

lemn vechi, un picior îndoit și cu talpa lipită de celălalt genunchi, alcătuind cifra 4, așa cum stătea întinsă pe spate pe pat, cu o mână peste sâni, cu cealaltă la ceafă – lumină băltită, lumină de biserică. Dacă ar fi știut cum se holba la ea, i-ar fi interzis s-o facă. Dar ea întoarse ochii și se uită drept la el, fără nicio modificare a expresiei, de parcă prezența lui n-ar fi contat. Ea, în sine, nu era frumoasă. Momentele ei însă erau.

Încăperea se întunecă și palele de vânt aduceau voci din sat și zăngănit de obiecte, însă cu puțin înaintea ploii vântul se potoli și ceea ce căzu din cer semăna cu o banală aversă de vară în New England.

— Te holbezi de-adevăratele.

— Ești o ușurare, fir-ar să fie. Faci totul să dispară.

— Totul, cum ar fi?

— Plictisul. Plictisul. Și gândurile prea multe. Claustrofobia.

— O, în Manitoba suntem experți în claustrofobie. Cum vine primăvara, bărbații sar în camionete și fac o sută cincizeci de kilometri pentru o dușcă de whisky.

— Apropo de asta. Vrei niște Bushmills?

— Am uitat! Pentru Dumnezeu – la ce te holbezi așa?

— Nu am voie?

— Nu când te holbezi la mine. Sunt o hoașcă bătrână. Soarele ăsta te pârjolește de nu te mai vezi. Sunt târșâită.

— Porți doar semnele aventurilor tale.

— Baliverne.

— Nu.

— Tu crezi că locul ăsta e o aventură?

— Sigur.

— Numai că nu e plăcut. E o aventură, dar aventura nu e plăcută decât după ce s-a încheiat. Și asta nu întotdeauna.

Acesta i se păru un adevăr. Umplu două pahare de Bushmills călâu și le duse la pat. Trăgându-se cu spatele la perete, ea ținu păhărelul cu ambele mâini și sorbi.

— Adventiștii beau de obicei?

— Unii da, alții nu. Aici, în haznaua asta, aș zice că bem toți atunci când avem ocazia.

— Unde ai fost? În deltă.

— La o vilă numită Sa Dec. Dar a trebuit să plec. S-au schimbat lucrurile acolo de la Tet încoace. Totul e ciuruit de gloanțele mari ale americanilor. Toți trebuie să fie atenți. Dezastrul pândește după colț. Pentru mulți oameni e deja prezent. E o situație teribilă, teribilă. Te obișnuiești cu ea și-ți vezi mai departe de viață, dar într-o zi te trezești și vezi că nu mai ești obișnuit cu ea. Apoi, după o vreme, te reobișnuiești.

— Deci ai venit în căutare de orfani?

— Nu e nevoie să-i căutăm.

— Așa-i. Așa-i.

— Păstrăm doar legătura cu misionarii. Dacă ne stă în puteri, am vrea să punem ceva pe picioare, ceva mai bun. Mai mare. Unitățile de cazare existente sunt teribile, toate, fără excepție.

Pentru moment, lucrurile teribile nu-l interesau pe Skip. În timp ce ea vorbea, el îi studia capul și se întreba ce ar fi încercat Rembrandt într-o lumină atât de șterasă, de sinceră.

Kathy spuse:

— Și aparatul tău foto.

— Aparat foto?

— Mi-amintesc că aveai un aparat foto. Îl mai ai?

— Am renunțat la el. Gata cu fotografiile. Transformă lumea într-un muzeu.

— În loc de?

— În loc de un bâlci al nebunilor.

Păstra fotografii în sertarul scrinului său, alături de pistolul Beretta pe care nu-l folosise niciodată.

— Uite aici.

Îi înmânã vreo duzinã.

— Emeterio D. Luis!

— Nici mãcar una cu tine.

— Un *jitney*! Mi-e dor de autobuzele alea.

— Erau aproape cincizeci de oameni în el.

— Nu-i de mirare cã i s-a spart cauciucul.

Un ciocãnit. Doamna Diu întrebã dacã poate sã intre.

— Coborâm noi la cinã, strigã Skip prin ușã.

— Am tãmâia parfumatã. Vreți?

— Bine.

Femeia intrã cu trei bețișoare care împrãștiau un fum dulceag și spuse:

— Da, bunã seara.

Și le așeazã în suportul de pe raftul de sus, în cealaltã parte a camerei.

— OK. Cina mai târziu. Anunț eu, zise și ieși închizând ușa încet dupã ea.

Ploaia se oprise. Prin geamul cu plasã, în cele douã minute înainte ca amurgul sã devinã noapte, îl urmãri pe Tho cum urcã într-un arbore de papaya din spatele vilei. Pentru cã aceștia creșteau peste mal și peste pârâu, bãtrânul nu putea sã scuture pur și simplu fructele, ci trebuia sã urce dupã ele desculț și cu un cuțit de bucãtãrie între dinți, ținându-se cu ambele mâini de trunchi, sã taie cu o singurã mânã fructul și sã-l strângã la subsuoarã, dupã care sã coboare cu spatele și, la un metru de pãmânt, sã sarã parcã imponderabil.

— Îmi mai dai un pãhãrel?

— Cum sã nu, camarade.

— Doar câțiva stropi.

Brusc, Skip se simți puțin iritat din cauzã cã femeia îi smulsese mai întâi scuzele – deși el glumise doar, luându-și în râs cãința – și cã acum uitase totul. Și-i trecu prin gând cã lunile de singurãtate îl învãțaserã sã se citeascã pe sine, sã se analizeze ca un cãrturar; cã mãcar o persoanã de pe fața pãmântului ajunsese sã-i fie cunoscutã.

Plouă din nou, după care se făcu noapte. Kathy nu se mai putea întoarce acum la misionarii de la Bac Se. Dormiră împreună umăr la umăr, fără cearșafuri, ea îmbrăcată într-un tricou aspru de-al lui și el în boxeri. A doua zi, după micul dejun, ea plecă spre Bac Se pe bicicleta ei neagră și Skip nu o mai văzu niciodată.

• 1969 •

Când cei trei americani își făcură apariția la ușa din față a casei sale pentru a-l duce la Școala de limbi străine a Forțelor Armate, Hao nu știu ce să creadă despre natura întâlnirii. Singurul dintre ei care vorbi, un negru, o făcu într-un mod politicos, prezentându-se drept Kenneth Johnson de la Ambasada Americii. Merseră spre centrul orașului într-un Ford închis, cu aer condiționat, cu număr de înmatriculare diplomatic, Hao aflându-se pe bancheta din spate cu unul dintre cei doi tineri.

La destinație, cei doi tineri coborâră deodată și deschiseră amândoi portierele pasagerilor. Hao și Kenneth Johnson merseră singuri mai departe, pe lângă baricadele de ciment, spre o clădire nouă, sclipitoare. Clădirea dinainte fusese demolată în timpul atacurilor Tet din anul precedent. Două sau trei mii de membri ai armatei vietnameze studiau acolo engleza. Interiorul mirosea a vopsea proaspătă și a lemn tăiat.

Din câte știa el, în clădire nu era ținut niciun prizonier.

Johnson îl conduse pe o scară în jos, către subsolul clădirii, unde un pușcaș marin în uniformă intră în pas cu ei. Elevii ocupau etajele superioare și pașii lor făceau plafonul să vibreze, însă în acel coridor de la subsol Johnson, Hao și pușcașul erau singuri. La capătul coridorului ajunseră la o ușă în dreptul căreia, pe perete, era încastrat un soi de calculator, cu patru sau cinci butoane pe care Johnson le apăsă imediat fără ezitare și încuietoarea ușii zumzăi și clămpăni.

Johnson spuse: „Mulțumesc, sergent Ogden”, și el și Hao intrară într-un hol mărginit de uși închise. Acolo era liniște și răcoare. Johnson îl introduse pe singura ușă deschisă într-un salonaș mobilat standard cu o canapea și scaune tapisate, dar dotat și cu un răcitor mare roșu pe care erau imprimate

cuvintele „Coca-Cola”. Încăperea nu avea deloc geamuri. Subsolul acela probabil că se afla mult sub pământ.

— Vrei o Cola?

Johnson trase în sus de capacul greu al răcitorului, scoase o sticlă aburindă și, după ce o desfăcu folosind un desfăcător atașat de lateralul răcitorului, i-o dădu oaspetelui său. Era foarte rece.

Simțindu-se obligat, Hao luă o gură. Țuguie buzele, înghițind lichidul în partea dreaptă a gurii. Avea un dinte cariat, un molar în partea stângă. Colonelul îi spusese ceva despre un dentist.

— Ia loc, îl pofti Johnson și Hao se așeză pe marginea canapelei cu picioarele încordate ca ale unui alergător.

Johnson rămase în picioare. Era scund pentru un american și avea pete mari la subsuorile cămășii albe. Hao nu schimbase niciodată vorbe cu un negru.

Veniseră după el cam la o oră după ce Kim plecase la piață. Asta însemna că nu voiau ca ea să fie de față. Că intenționau să păstreze caracterul secret al vizitei. Că nimeni nu trebuia să știe unde se află el.

Johnson se așeză comod în scaunul din fața lui și-i întinse o țigară. Hao o acceptă, deși avea și el un pachet de Marlboro, și o aprinse cu bricheta sa. Inspiră adânc și suflă fumul pe nări. Fără filtru. Scuipă discret un fir de tutun. Faptul că strămoșii omului din fața lui făcuseră parte dintr-o rasă de sclavi îl stânjenea.

Domnul Johnson își puse țigările înapoi în buzunarul cămășii fără să ia și el una, apoi se ridică în picioare.

— Domnule Nguyen, mă scuzi un minut?

Până ce Hao pricepu întrebarea, negrul ieși fără să închidă ușa după el și-l lăsă singur cu gândurile lui, care nu erau dintre cele mai fericite. Aruncă în sticlă chiștocul de țigară și acesta sfârâi, pluti, se înnegri și se scufundă până aproape de fund.

Prin ușa deschisă Hao o văzu pe Kim, soția lui, trecând pe hol, însoțită de un alt american. I se făcu inima cât un purice. Ea stătea cu privirea în pământ, de parcă ar fi mers pe o potecă pietroasă. Din câte se părea, nu-l observase.

Negrul se întoarse.

— Domnule Nguyen? Să reluăm discuția în alt loc, dacă nu te deranjează.

Johnson nu se așezase pe scaun. Hao înțelese că nici nu avea de gând să o facă, că el însuși trebuie să se ridice. Se lăsă condus doar câțiva pași pe hol spre o a doua încăpere fără geamuri în care se afla un tânăr slab, colțuros, cu ochelari de citit coborâți pe nas, stând picior peste picior, uitându-se în jos și la stânga la conținutul unui plic mare deschis pe masă, lângă el. Îi zâmbi lui Hao, spunând:

— Domnule Nguyen, intră, te rog, vreau să-ți arăt asta.

Și Hao căută o rază de speranță în tonul lui aproape prietenos. Pe masă erau aranjate dispozitive și sârme care aduceau cu un sistem radio sofisticat.

— Eu sunt Terry Crodelle. Toată lumea îmi spune Crodelle și sper că așa-mi vei spune și tu. E bine dacă-ți spun domnul Hao?

— Bine. Da.

— Șezi, șezi, te rog.

Hao se așeză în scaunul tare din lemn de lângă cel al lui Crodelle. Un al treilea scaun aștepta gol, dar domnul Johnson rămase în poziție de drepți. Erau doi americani foarte diferiți, amândoi îmbrăcați în pantaloni sobri identici, pantofi strălucitori, cămăși albe cu mâneci scurte: Johnson în picioare, distant, ușor incomodat și negru la față, Crodelle relaxat și sigur pe sine, cu piele palidă, pistruiată și păr de culoarea paiului.

Domnul Johnson spuse:

— Să-l chem pe Sammy?

Crodelle nu-i răspunse.

— Domnule Hao, zise Crodelle, n-o să ne lungim cu vorba, nu te teme.

— Asta e bine.

— Într-o oră vei fi înapoi acasă.

— Astăzi vrem să plantăm un copăcel pentru Tet.

— Îmi înțelegi engleza?

Hao spuse:

— Uneori nu înțeleg multe lucruri.

Ținea încă în mână sticla de Cola în care plutea mucul de țigară. Cu delicatețe, Crodelle o luă și o așeză pe masă.

— Încă una?

— Nu, mulțumesc. Dar e foarte bună.

Crodelle își vârî ochelarii în buzunarul de la cămașă și se aplecă în față pentru a-l privi pe Hao în ochi fără ostilitate ori viclenie, ci doar cu atenție. Avea gene scurte de culoarea părului și irișii de-un albastru deschis.

— Nu vreau să aduc aici un interpret. Putem discuta fără interpret?

— Da. Nu știu engleza atât de bine încât să vorbesc, dar de înțeles înțeleg bine.

— Mă bucur, zise Crodelle.

Johnson spuse și el „Mă bucur” și ieși din cameră, închizând ușa după el.

— Știi ce e drăcia?

— Poate un radio.

— E un aparat care stabilește dacă un om minte sau spune adevărul. Sau așa umblă vorba.

Oare aparatul comunica lucrurile acestea despre el în clipa aceea?

— Cum e posibil?

— Nu e domeniul meu. Nu îl vom folosi astăzi.

Hao spuse:

— Eu caut pace adevărată. Abia aștept să faceți. Abia aștept asta de la voi.

Crodelle zâmbi:

— Războiul nu este pace.

Crodelle se ridică, se duse la ușă și o deschise.

— Ken? strigă el. Iartă-mă, domnule Hao.

Cel care apăru era Johnson.

— Avem nevoie de un translator.

Johnson lăsă ușa întredeschisă. Crodelle aranjă al treilea scaun, spunând:

— E doar cineva care să ne ajute să ne înțelegem.

Se așeză iarăși picior peste picior.

Hao se întrebă dacă are voie să fumeze acolo.

— Când l-ai văzut ultima oară pe colonel?

Hao își atinse pachetul de Marlboro din buzunar. Crodelle scoase o brichetă și-i întinse flacăra ei. Hao apropie de ea vârful țigării și pufăi, gândindu-se la faptul că viața în orașul acela al simulacrelor și inversărilor cerea mișcări vioi și vedere lungă, iar lui îi lipsea această combinație. Lui, de pildă, îi era imposibil să o înghită pe soția fratelui lui, care îi datora bani, care locuia în casa tatălui său de la moartea acestuia încoace, când casa devenise proprietatea lui Hao, dar care refuza să-și recunoască datoria față de el. Rudele și afacerile: nu reușise să afle calea de mijloc între acestea. Și de când murise tatăl lui adusese la ruină afacerile familiei. Nu era în stare să se ocupe de comerțul simplu, de zi cu zi; cu atât mai puțin înțelegea ce-i pregăteau oamenii aceștia. Inhală fumul delicios și spuse:

— Demult.

— Acum o lună? Două luni?

— Cred că două luni.

Johnson se întorsese.

— Iată-l pe Sammy, anunță el.

Un vietnamez foarte tânăr îmbrăcat în pantaloni largi și cămașă aidoma cu a americanilor se așeză în al treilea scaun de lemn. Johnson plecă din nou și Crodelle vorbi repede, uitându-se la Hao.

— Domnule Hao, traduse băiatul, te-am invitat aici în loc să aranjăm o întâlnire aparent întâmplătoare într-un loc public. Îți voi spune motivul.

— Spune-mi, zise Hao în vietnameză.

— Pentru că vrem să înțelegi că această solicitare are girul guvernului Statelor Unite.

În engleză, Hao spuse:

— Eu sunt prieten pentru Statele Unite.

— Ai mulți prieteni?

Hao îl întrebă pe interpret:

— La ce se referă cu întrebarea asta?

— Nu sunt sigur. Vrei să-i cer să explice?

— De ce m-au adus aici? De ce întreabă dacă am mulți prieteni?

— Asta nu mă privește pe mine.

— Sammy, zise Crodelle, pune-i doar întrebările. Eu vorbesc cu tine, tu vorbești cu el. El vorbește cu tine, tu vorbești cu mine. Voi doi nu vă luați la taclale.

— E mai bine să i te adresezi doar lui, nu mie, îi sugeră băiatul lui Hao.

Hao ținu țigara aproape la verticală, așa încât să nu-i cadă scrumul lung de cinci centimetri, și puse buzele sub ea ca să tragă un fum. Crodelle spuse:

— Am uitat scrumierele. Eu, unul, nu fumez.

Sammy spuse:

— Să aduc una?

— O scrumieră? Te rog, dacă nu te deranjează.

Acum era iarăși singur cu Crodelle. Mulți prieteni? Nu mulți. Poate cei nepotriviți. Se ținuse de colonel ca de un arbore solid, așteptându-se să fie scos din calea furtunii. Dar un arbore nu se poate clinti din loc.

Sammy ciocăni și intră cu o scrumieră, dar și cu o țigară aprinsă. Puse țigara pe masă în fața lui Hao și scrumă el însuși în ea.

— E în ordine dacă…?

— Fumează liniștit, îi spuse Crodelle. Fumează ca turcul, amice.

Hao aduse Marlboro-ul încet deasupra scrumierei și lăsă să cadă scrumul.

— Țigări americane, zise el. Îmi plac mai mult decât Vietnam.

O stinse și se lăsă pe spate.

— Cine e prietenul care te vizitează? Luptătorul Vietcong.

O întrebare cât se poate de simplă. Dar drumul răspunsului începea la o oarecare distanță de ea și trecea printr-un pâlc de istorii irelevante. Vorbi despre pregătirea sa la Templul Steaua Nouă. Despre cum dogmele îi păruseră într-un fel niște scuze lașe în spatele cărora se ascundeau bătrânii, dar care acum, la vârsta de mijloc, începeau să-și arate adevărata importanță. Vorbi despre cele Cinci Piedici – care într-adevăr te împiedicau – și despre cele Patru Nobile Adevăruri – erau chiar adevărate. Când nu mai avu ce să spună, Sammy trase din țigară și spuse:

— Budist.

Crodelle zise:

— Fiecare cu a lui. Nu am venit aici în numele vreunei organizații, ci doar din partea Corpului Cinci. Deci pe prietenul tău îl cheamă Trung, corect?

— Trung. Un prieten foarte vechi. Am urmat școala la Templul Steaua Nouă.

— Sub ce nume călătorește acum?

— Nu știu.

— Care e numele complet al lui Trung?

— Nu știu.

— Ai fost la școală cu el și nu-i știi numele complet?

Hao spuse în engleză:

— Stai un minut, te rog.

— Domnule Hao, îl cheamă Trung Than.

— Așa cred.

— Când a venit ultima dată la tine acasă?

— Te rog să stai un minut.

… Iar Kim, pe hol, cu capul în pământ. Oare așa aranjaseră ei? Posibil. Probabil. Cu ce scop? Nu voia să meargă prea departe cu gândul ăsta. Spera că își înțelege poziția. Spera că își cunoaște țelurile. Spuse în engleză:

— Vreau să plec de aici într-un loc bun. La Singapore?

— Singapore?

— Da. Poate Singapore.

— Doar tu?

— Și soția mea, vă rog.

— Tu și soția ta vreți să emigrați în Singapore.

— ’ntocmai.

— Asta e prima ta opțiune?

— Vreau să plec în Statele Unite.

— Atunci, de ce ai spus Singapore?

— Colonelul zice că pot ajunge în Singapore.

— Colonelul Sands?

— E prietenul meu.

— El nu știe despre ce vorbește. Malaezia e o variantă mai bună. Asta, desigur, dacă te vom ajuta noi.

Hao nu voia ajutorul lor. Dar, dacă nu se lăsa ajutat, măcar aparent, se alegea cu ceva mult mai rău.

— Ne-o luăm singuri înainte. Înțelegi expresia?

— Uneori n-o înțeleg.

— Vorbim mai târziu despre locul în care să te trimitem. Acum însă trebuie să devenim prieteni. Nimic mai mult.

— E lucru rău.

— Ce e lucru rău?

— Acum.

— Acum e lucru rău? Aici și acum?

— Da. Te rog. Sunt prietenul colonelului.

— Ți-ai ales prieteni nepotriviți.

— Nu. El e om bun.

— Categoric. Un om bun. Aha, trebuie să te întrebi oare câte operațiuni au primit numele de cod „Labirintul”? Băiatul nu traduse. Mai vrei o Cola?

— Nu, mulțumesc. Scuze. Mă doare un dinte.

— Hao, nu e lucru rău. De fapt, dacă nu te mai pot convinge să bei o Cola, cred că am terminat pe ziua de azi. Voiam doar să mă prezint. Am făcut

asta și altceva chiar nu mai am de spus. Decât că nădăjduiesc să fim prieteni. Din când în când te voi contacta, te voi aduce aici. Putem sta de vorbă. Să ne cunoaștem mai bine, să bem o Cola. Ești de acord cu asta?

— Da. O Cola, zise Hao în engleză.

— E nevoie ca Sammy să traducă ce am spus acum?

— Nu, e bine. Înțeleg.

— Cred că ne-a plecat mașina. Să-ți dau niște bani de taxi. Plantezi un copăcel pentru Tet?

— Da. An de an, în fiecare an.

— Kumquat? Cel cu fructe portocalii?

— Kumquat.

— Sunt frumoși.

— Da. Genul acela.

— Ca ăia pe care îi ai acum în curtea din față.

— Da.

— Plantezi câte unul pe an? Câți ai?

— Zece.

— Și cu ăsta unsprezece.

— Da. Unsprezece.

Unsprezece ani de când a murit tata.

Crodelle părea că studiază detectorul de minciuni, care era alcătuit din mai multe componente împrăștiate pe tăblia mesei.

— Doamne, ia uită-te la sârmele astea.

Nu spusese nimic despre faptul că va păstra secretul acestei vizite față de colonel. Și chiar dacă i-ar spune colonelului, scopurile lor n-ar fi afectate. Sau presupuseseră că nu va pomeni de ea pentru că asta ar duce doar la întrebări și ar fi prins cu minciuna. Dar Trung – lui Trung ar trebui să-i spună?

Crodelle zise:

— La ce naiba servesc toate astea?… Chestia asta e clar că se agață de deget…

Avea să aștepte următoarea vizită a lui Trung și numai atunci se va hotărî ce să-i spună.

Crodelle zise:

— Într-o zi, tu, eu și un tehnician o să stăm jos și-o să aflăm cum funcționează drăcovenia asta.

Hao spuse:

— E tot una.

— Tot una?

Intenționase să spună că e totuna, că nu are importanță, că toată lumea minte.

•

Kim aștepta în fața casei, lângă copacul cu rădăcinile înfășurate în ziar, până când soțul ei se întoarse într-un motociclu taxi. Îl privi cum coboară din vehicul, cum plătește și cum vine spre ea zâmbind, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Oamenii ăia m-au întrebat de Trung, zise ea. Prietenul tău.

— Și pe mine m-au întrebat, spuse el.

— M-ai văzut acolo?

— Te-am văzut în beci.

— Ce vor?

— E vorba doar de Trung. Cred că are probleme.

— Au spus că vine aici, la noi, că ne face vizite.

— Nu, Trung nu vine aici. L-ai văzut vreodată aici?

— Nu. M-au întrebat dacă vine aici și eu am spus că nu vine.

— M-au întrebat și pe mine și am spus că nu vine acasă la mine.

— Bun. Dacă la noapte o să te urmărească fantoma bunicii mele, îți spun eu ce-o să urle după tine: Nu face risipă de bunătate.

— Asta a fost tot, spuse el. Fără probleme.

— Ăsta e exact de mărimea celorlalți, zise ea, referindu-se la copac. Am trecut pe la piață în drum spre casă.

— Kim, spuse soțul ei, ascultă la mine: Tu știi cine sunt.

— Nu găsesc lopata, zise ea. Te aștepți să sap cu mâinile goale?

— Tu mă cunoști, insistă el.

— Nu-ți crea probleme.

— Vreau pace.

— Atunci, ascult-o pe bunica. Ea ne-a spus întotdeauna: Nu vă risipiți bunătatea în pădure. Plantați-o acolo unde va crește și vă va răsplăti.

— Bun sfat.

— Sunt nervoși din cauza ta americanii ăia?

— Nu. Totul e în ordine.

— Ți-au dat ei bani pentru taxi?

— Mai mult decât era nevoie.

— Și mie. Unde-i lopata?

— Nu știu.

Se duseră la marginea gardului de fier al peluzei și acolo, folosind colțul unei scânduri mici și mâinile și degetele, Hao scormoni o groapă în care puseră împreună copăcelul. Din strada alăturată auzeau cântece, petarde, strigăte de copii. Cu latul piciorului, Kim împinse pământul în groapă, având grijă să nu-și murdărească prea tare sandala. Soțul ei urmări atent această operațiune de parcă ar fi vrut să se facă mic și să se arunce și el în groapă.

Urma ca mâine ei să i se ghicească viitorul. Abia așteptase momentul. Acum i se părea o pedeapsă.

— A, făcu el, mi-amintesc.

— Ce?

— Lopata e în…

— Unde?

— Nu, nu. Nu e acolo, spuse el.

•

Agentul dublu sosise.

Veni la vilă în Chevroletul negru cu însoțitori: Hao, Jimmy Storm, colonelul, chiar și Minh, tânărul nepot al lui Hao, fostul pilot de elicopter al colonelului, acum întors în Forțele Aviatice ale Vietnamului, dar care astăzi nu purta uniformă. Lui Skip i se părea că sunt mulți participanți la întrunire.

Luară toți loc în salon – agentul dublu Trung pe divan, între colonelul îmbrăcat în cămașa sa hawaiiană și Jimmy Storm în uniformă – și Sands

comandă cafea și analiză persoana pe care de doi ani aștepta s-o întâlnească.

Trung avea în jur de un metru șaptezeci și era crăcănat. Putea să aibă orice vârstă între treizeci și cincizeci de ani, dar Skip înțelesese că fusese coleg de școală cu Hao, iar asta însemna că abia trecuse de patruzeci de ani. Nu se dădea cu pomadă; părul îi stătea țepos în creștetul capului. Avea o piele întunecată la culoare, de felul celei pe care orice zgârietură mică lasă cicatrici. Sprâncenele groase se uneau deasupra punții nasului. Avea urechi mari, bărbie slabă. Un chip urât, dar prietenos. Purta jeanși de-o culoare ciudată, de producție asiatică, și un tricou verde puțin cam mic pentru el – amândouă destul de noi – și o pereche de tenișI negri înalți, fabricați și ei în Asia, după toate aparențele. Nu purta șosete. Își ținea mâinile pe genunchi și ambele picioare pe podea. Între picioare ținea un rucsac verde-crud, probabil nou; dezumflat, probabil gol. Într-un fel amabil, Trung îi întâlni privirea. Albul ochilor lui avea o tentă gălbuie. Poate că atitudinea sa relaxată se datora unei stări de rău.

În clipa aceea, cea mai autentică și legitimă clipă din parcursul lui Skip în calitate de Războinic Rece, unchiul lui părea distras, nu voia să stea jos, se plimba de la un geam la altul uitându-se afară și întârzia să facă prezentările.

— Skip, vino cu mine. Am niște vești. Vino în față cu mine.

Se opriră în fața intrării. Era o dimineață înăbușitoare și Skip se gândi că ar trebui să coboare la parter și să-și ia pe el altceva, să dezbrace șortul de baie și tricoul. Colonelul spuse:

— Skip, am vești proaste.

— Mie mi se pare că sunt mai degrabă bune.

— Da, el e, el e omul nostru.

— Asta *este* o veste bună.

— Nu. Da, se bâlbâi colonelul. Acum. Skip. Mama ta a murit. Beatrice. Bea.

Cuvintele acestea îl loviră ca un pumn în piept. Și totuși, sensul lor îi scăpa complet.

— Ce *pizda* mă-sii? zise Skip.

— Acum nu e deloc momentul. Telegrama e veche de trei zile.

— Nu. Nu cred.

— Skip, stai jos. Hai să stăm jos.

Se așezară pe treaptă. Granit rece, ros. Unchiul său duse mâna dreaptă la buzunarul de la piept. Pe cea stângă o puse pe umărul drept al nepotului. Skip ținea în mâini o bucată de hârtie gălbuie. Mai târziu, de fiecare dată când retrăia acest moment, nu putea să facă abstracție de aceste amănunte, era nevoit să le includă în amintire.

Colonelul spuse:

— Mă întorc cu o băutură.

Și-l lăsă singur cu telegrama. O citi de mai multe ori. Pastorul mamei sale anunța că aceasta decedase din cauza unor complicații în urma unei histerectomii totale de rutină. Ce-o mai fi însemnând și asta? Pastorul transmitea condoleanțele și mai presus de orice rugăciunile sale.

Colonelul se întoarse cu un pahar în mână.

— „Totală de rutină”, zise Skip. Ce zici de asta?

— Poftim. Te rog. Poftim. Ai nevoie de o dușcă tare.

— Doamne… Bine.

Unchiul stătea în fața lui cu paharul întins, dar Skip nu-l acceptă. Cu palmele în sus, ținea telegrama ca pe o bucată mare și delicată de scrum.

— N-o să ajung la înmormântare.

— E neplăcut.

— Sper că e cineva acolo.

— A fost o femeie deosebită. Sunt sigur că mulți o vor însoți pe ultimul drum.

Colonelul bău jumătate din paharul pe care i-l adusese nepotului.

— Telegrama a venit acum trei zile. Eu eram în Cao Phuc. Mi-au comunicat prin radio că a venit o telegramă, dar n-am reușit să o trec pe lista cu priorități – atât de multe lucruri se comunică prin telegraf și de cele mai multe ori sunt doar nimicuri, cum bine știi… Și cu toată sinceritatea, Skip, eram prins cu altele.

— Ei, nu, nu trebuie să… știi tu.

— S-a zis cu tot. Gata cu Echo. Grație lui Johnny Brewster, probabil. Dar poate că nu. Din câte știu, ne dau la o parte doar ca să poată planta bombe peste tot pe acolo.

— Iisuse.

— Așa că îmi pare rău de întârziere. Când m-am întors, Trung mi-a spus că e gata de acțiune. Cu toată zăpăceala legată de pierderea Cao Phuc, aproape că uitasem complet de el.

— Înmormântarea e poimâine.

— Du-te, dacă simți că trebuie.

— E clar că nu pot.

— Cei de acasă înțeleg. Știu că ești plecat la război.

— Îmi dai să beau?

— O, rahat.

Skip goli paharul.

— Skip, te las câteva minute să te reculegi. Apoi avem nevoie de tine înăuntru, să fii apt să-ți faci treaba.

— Știu. Doamne. Două în aceeași zi.

— Îmi pare rău, dar așa stau lucrurile.

— Sigur. Vin imediat.

Skip rămase cu ochii ațintiți spre drumul de dincolo de poartă. Nu se gândea deloc la mama lui. Bănuia că se va gândi la ea mai târziu. Nu putea să prezică ordinea acestor evenimente emoționale, mama lui nu mai murise niciodată până atunci. Și nici altcineva apropiat lui. Tatăl îi dispăruse cu atât de mult timp în urmă încât nu-și mai amintea nimic de el. Unchiul lui, Francis, pierduse un fiu tânăr, înecat pe când naviga în larg de la Cape

Cod, fără a mai spune nimic de toți camarazii căzuți în război. Skip însuși își văzuse unchiul împușcând un om atârnat de craca unui copac. Ghici ce? Oamenii mor. Își dorea să nu fie singur în clipa aceea. Nu avea niciun rost. Se bucură când unchiul lui se întoarse și se așeză lângă el.

— Ei, unchiule. Acum sunt nepotul tău orfan.

— Beatrice a fost o soție minunată pentru fratele meu. Nu m-am gândit niciodată la asta, Skip, dar probabil că el a murit în culmea fericirii. A fost de scurtă durată, dar ea l-a făcut foarte fericit.

— Ei au omorât-o. Măcelarii.

— Nu, nu, nu. Ei știu ce fac. Ai văzut ce pot ei să facă. Le duci un soldat făcut bucăți și într-un an soldatul e gata de paradă.

Skip împături telegrama în două și apoi iar în două, dar nu se putu decide în care buzunar să o pună. O aruncă în voleu spre drum.

— Știi ce? Tatăl tău știa ce contează. S-a însurat devreme. N-a fost ca noi ceilalți. La naiba, în familia noastră niciunul nu seamănă cu celălalt. Eu am unu șaptezeci și șase cu pantofi în picioare. Unchiul tău Ray are unu nouăzeci și cinci.

— E mai mare ca tine?

— Ray? E mai tânăr cu doi ani. Doi ani și trei luni.

— Aha.

— Ideea e că ai o familie. Nu ești orfan. Cred că asta-i ideea.

— Mulțumesc.

— Vorbesc serios. Dar tu știi asta. Ai știut-o mereu. Acum ascultă, e un lucru urât și a venit la momentul nepotrivit…

— O să-mi revin eu. Hai să intrăm.

•

Domnul Skip spusese că preotul din zonă s-ar putea să știe de unde se poate cumpăra un soi anume de praf de scoarță din care Kim voia să facă un ceai medicinal. În ultimele zile părea să o ducă

bine cu sănătatea. Însă ierburile și leacurile încă își puneau pecetea asupra ei. Hao și nepotul lui îi lăsară pe americani și se duseră să caute casa preotului, urmând poteca de pe malul pârâului cale de doar câteva sute de metri, trecând prin dosul mai multor curți mici, fiecare cu câte una sau două sau trei lespezi care marcau mormintele familiei, și intrară pe domeniul catolic prin grădina din spate.

În carele de pe malul pârâului femei bătrâne fierbeau porția de orez deasupra cărbunilor sau a vreascurilor, însă de la preot nu ieșea nici urmă de fum. Minh trebui să fluiere de două ori. Bărbatul pirpiriu veni din spatele casei desculț, legându-și cureaua, încheindu-și nasturii unei cămăși cu poale lungi, în stil american, care îi ajungea aproape până la genunchi.

Hao se simți iritat că-l găsiseră acasă. Voia doar să vorbească cu nepotul său despre afacerea familiei.

— Da, te cunosc, spuse preotul când Hao dădu să se prezinte.

Hao îi spuse că are nevoie de ierburi pentru soția lui. Dar și ceva pentru un dinte stricat.

— Vă pot îndruma, dar nu vă pot însoți.

— E bine așa.

— Astăzi nu ies, spuse preotul. Rămân în casă. Am avut un vis important.

Minh întrebă:

— Visul v-a spus să rămâneți în casă astăzi?

— Nu, vreau doar să am parte de liniște, să-mi amintesc și să înțeleg.

Hao își dorea să nu fie nevoit să stea de vorbă cu astfel de oameni. Dar soția lui – fantome, vise, poțiuni, tot felul de nerozii. Așa că iată unde se afla.

— Știi sau nu de vreun negustor de plante medicinale?

— Luați drumul spre nord care iese din oraș. În al treilea cătun la care ajungeți, întrebați de familia de chinezi. Nu sunt cu adevărat chinezi, adăugă el.

— Mulțumesc.

Se întoarseră la vilă pe șosea. Hao hotărî să pună capăt acestei căutări a remediilor false. Gata cu prafurile fermecate pentru Kim. Va inventa el o minciună.

— Nu are importanță, îi spuse nepotului. Voiam doar să stau de vorbă cu tine. Nu te-am văzut de săptămâni bune. De trei luni, cel puțin.

— Îmi pare rău, unchiule, zise Minh. Sunt sclavul generalului. Nu pot scăpa.

— Și ultima dată când ai venit în vizită n-ai stat nici măcar la ceai. Nu pentru noi ai venit tu la oraș. Ci pentru amica ta.

— E dificil, unchiule.

— L-am rugat pe colonel să te aducă astăzi acasă la mine, altfel probabil că n-ai fi venit.

— Și colonelul m-a adus aici.

— E chiar așa un mare inconvenient?

— E o călătorie. Și eu nu sunt necesar aici, dar îmi face plăcere să te văd și îmi face plăcere să-l văd pe colonel.

— E o problemă cu fratele soției mele. Huy.

— Știu de asta. Unchiul Huy.

— E imposibil. Ai arme în elicopter?

— E elicopterul generalului Phan.

— Ce fel de arme?

— O mitralieră.

— Vreau să ataci casa.

— Casa unchiului Huy?

— Locul lui nu e acolo. E casa mea. Îmi datorează chiria pe unsprezece ani.

— Vrei să nimicesc casa? zise Minh, folosind cuvântul englezesc.

— Nu, spuse Hao în engleză, nu s-o nimicești. Nu s-o nimicești. S-o distrugi.

— Cu toată dragostea și respectul, unchiule, nu e o idee bună.

— Vezi cât sunt de supărat.

— Văd.

— Atunci, du-te înapoi acasă la Lap Vung. Vorbește cu unchiul tău Huy, spune-i cât sunt de supărat. O să te duci acasă de Tet?

— Nu, nu pot să merg. Mă duc însă de ziua mătușii.

— Nevasta lui?

— În martie.

— În ce dată, mai exact?

— Optsprezece martie.

— Vorbește cu el, te rog.

— E un om încăpățânat. Nu vreau să stric aniversarea mătușii Giang.

— Stric-o. Nu-mi pasă. Vezi cât sunt de supărat.

Ajunseseră la poarta scundă de fier a vilei uriașe în care vechiul său prieten Trung, înconjurat de americani, își punea neglijent în balans viitorul. Deci. Trung fusese de la început întrutotul sincer. Hao nu-l crezuse niciodată.

Înăuntru, colonelul vorbea așezat pe divan lângă Trung, cu o ceașcă de ceai într-o mână și cu cealaltă așezată pe umărul lui Trung. Hao îl văzuse rar pe colonel în ultima vreme și, în orice caz, acum era îngrozit de el. De cealaltă parte a lui Trung ședea Jimmy Storm, cu brațele încrucișate pe piept, picior peste picior, de parcă l-ar fi înnodat cineva și l-ar fi lăsat așa, neputincios. Trung, însă, părea complet în largul lui.

Hao și Minh ocupară două scaune la granița dintre salon și birou. Nici nu participau, dar nici nu rămâneau în afara acelei întruniri. Colonelul se opri din discuția cu Skip pentru a spune:

— E vorba de două familii care se ajută reciproc. În cele din urmă, totul se reduce la două familii. Ai o familie, domnule Trung?

Trung păru confuz și Hao traduse.

Trung îi spuse lui Hao:

— Am o soră în Ben Tre. Mama a murit acum mult timp. Ți-amintești.

Hao vorbi în vietnameză:

— Cumnata colonelului tocmai a murit acum câteva zile. Mama nepotului lui, aici de față.

— Cel care e alături de noi acum?

Hao încuviință o dată din cap.

— Pare că ar avea o familie, zise colonelul.

Hao îi spuse că Trung avea o soră pe care n-o văzuse de mai mulți ani.

Colonelul îl mângâie pe Trung pe umăr.

— Tipul ăsta e de treabă. E la bord din ’46. De douăzeci și ceva de ani.

Domnul Jimmy nu scosese nicio vorbă. Lui Hao nu-i plăcea privirea lui fixă.

Trung spuse:

— Mama tânărului acestuia tocmai a murit?

— Unchiul lui i-a adus vestea în dimineața asta.

— Te rog, transmite-i condoleanțele mele.

Dar colonelul se adresa lui Skip:

— Ce vreau să înțelegi mai presus de orice este faptul că nu-l coordonezi pe omul acesta. Într-un anumit sens, nu strângi nici măcar informații. Categoric nu conduci interogatorii. Categoric nu. Ești doar un fel de burete.

— Am înțeles, domnule.

— Ne va fi tuturor mult mai bine dacă vei considera că înveți, că doar te informezi asupra trecutului lui în general.

— Bine.

— Și nu vreau nici să te dai în stambă inventând te miri ce. Orice te întreabă, vreau să-i răspunzi cu o sinceritate totală – asta atâta timp cât ești sigur că nu caută să afle ce nu trebuie.

— Bine.

— Dar, vreau să spun, dacă întreabă de trecutul tău, de familia ta, de viața ta… de orice, spune-i totul.

— Prea bine.

— Ce spune? îl întrebă Trung pe Hao.

— Dă instrucțiuni. I-a spus nepotului să fie sincer cu tine.

— Vrei să-i transmiți că îi sunt recunoscător?

Lui Hao îi venea să strige: Vă mint pe toți în față.

— Voi doi va trebui să vă stabiliți un mod de comunicare, îi spuse colonelul lui Skip.

Iar Skip spuse:

— O să ne înțelegem noi.

•

La drumul de întoarcere în Saigon, Minh călători pe bancheta din spate cu Jimmy Storm. Minh nu avea habar de ce fusese invitat să participe la această întâlnire. Pentru că erau două familii care se ajută reciproc, înțelegea asta, totuși el nu juca niciun rol. Cu o lună în urmă n-ar fi acceptat să renunțe la o parte din permisia sa, dar domnișoara Cam, iubita lui – tatăl ei se arătase ostil față de Minh, ușa casei lor îi era închisă, și ea refuză să se întâlnească în secret cu el. După toate aparențele, tatăl contase pe unirea familiei lui cu averea unchiului Hao. Trebuie să fi aflat că o astfel de avere nu exista.

Problemele îi zdrobiseră unchiului său bunul-simț. Preocuparea față de casa de pe Mekong și față de chiria pe care știa că n-o va vedea niciodată și faptul că-i propusese lui Minh să-i ucidă pe toți, totul era o mare nerozie. Între timp, Hao nici nu pomenise de colonel, mai ales de schimbarea pe care o suferise acesta. Colonelul era palid, respira greu, toată dimineața sorbise Bushmills în loc să-l dea pe gât dintr-o suflare și ținuse paharul cu buricele degetelor, nu în pumnul strâns. Iar Jimmy Storm se arătase – sau se prefăcuse – neobișnuit de tăcut, de nepăsător față de singurătatea tot mai pronunțată a colonelului.

Minh însuși se întâlnise rar cu colonelul de când elicopterul lui C&C fusese restituit Forțelor Aviatice ale Vietnamului și Minh odată cu el, ca pilot. Cu excepția mitralierei de calibru 30, pe care unchiul său dorea cu atâta ardoare să o întoarcă împotriva propriei sale familii, aeronava nu transporta nicio altă armă de atac; era scutit de

lupte și rămânea un taximetrist aerian, acum pentru generalul Phan. Generalul îi acordase o săptămână de permisie, lucru fără precedent. Era recunoscător, dar vedea această favoare ca parte a unei noi scheme. Atitudinea armatei se schimbase. Nu-i plăcea asta. Văpaia se stinsese.

— Hao, zise colonelul, oprește mașina.

Ajunseseră deja la Șoseaua 22. Hao trase pe dreapta și colonelul coborî, bănuia Minh, ca să se ușureze.

Dar stătu doar lângă vehicul, concentrându-se, se părea, asupra unui nor singuratic de pe cer, asemănător cu o lună mică, scămoșată, aflat la distanță de zeci de kilometri, poate deasupra Mării Chinei, pe care ei nu o vedeau. Colonelul se duse în fața mașinii, puse încheieturile degetelor de la o mână pe capotă, mâna dreaptă în șold, și așteptă în peisajul brun; odinioară aici se aflau o junglă deasă și culturi de orez, acum nu erau decât mizerii, nimic altceva decât țepi și schelete. Privi intens norul de parcă ar fi încercat să-i influențeze activitatea, urmărind cu ochii acea creație a naturii până când curenții de aer îl purtară departe, la sud-vest de drumul lor.

Urcă înapoi în mașină.

— OK. Dă-i drumul.

Nimeni nu vorbi. Nici din partea sergentului nu se auzi nimic. Într-o vreme, Minh înțelegea ritmurile acestor doi camarazi. Simțea un spațiu gol acolo unde Storm ar fi trebuit să facă un comentariu sec ori una dintre glumele lui.

•

Skip își dădea seama că exagerase cu pregătirea. Ce-i rămăsese lui de făcut în acești ultimi doi ani dacă nu să memoreze labirinturile îndoielii și lucrarea „Observații asupra agentului dublu”, a lui J. P. Dimmer?

> „Din experiență înțelegem”, își atenționa Dimmer cititorii, „că unii oameni care

adoptă rolul de agent dublu – poate majoritatea acestora, de fapt – au o serie de trăsături în comun… Psihiatrii spun că aceste persoane sunt sociopate.

• Își păstrează de obicei calmul și siguranța de sine în condiții de stres, dar nu suportă rutina ori plictiseala.
• Nu dezvoltă relații emoționale durabile și mature cu alți oameni, deoarece atitudinea lor față de ceilalți este manipulativă.
• Au o inteligență ce depășește media. Sunt oratori pricepuți – uneori în două sau mai multe limbi.
• Sunt sceptici și chiar cinici cu privire la motivele și abilitățile altora, însă au o părere exagerată despre propria lor competență.
• Seriozitatea lor ca agenți este determinată în mare parte de gradul în care instrucțiunile ofițerului de caz coincid cu ceea ce ei consideră a fi în interesul lor.
• Sunt ambițioși doar într-un sens cu bătaie scurtă: vor mult și vor acum. Nu au răbdare să trudească pentru o recompensă îndepărtată.
• Sunt persoane retrase din fire și îi bucură clandestinitatea și fățărnicia în sine.”

Agentul dublu care nu-l întâlnise niciodată pe J.P. Dimmer îi spuse lui Sands:

— Ceaiul tău e delicios. Îmi place ceaiul tare.

Skip aduse din birou două dicționare și le așeză pe măsuța pentru cafea. Bănuia că omul aștepta instrucțiuni pe care el nu i le putea da, în vreme ce el, Skip, ofițerul din teren, el ce voia? Să pună capăt așteptării. Să-și facă datoria. Să devină

indispensabil punându-l pe omul acela la treabă împotriva propriului lui popor. Pentru a-l cunoaște pe omul acela, iar unchiul lui avea dreptate, nu întocmești harta minții unui trădător cu treizeci de întrebări care necesită răspunsuri simple, afirmative sau negative, și cu trei linii zigzagate de poligraf. Mai bună era calea anevoioasă, ocolită și înșelătoare a dicționarelor bilingve și a țelurilor contrare. Și chiar cu aceste dificultăți și cu toate punțile de legătură năruite în urmă, Trung își savura ceaiul, se lăsa întrutotul înrobit de fursecurile doamnei Diu, îi făcu plăcere să fie prezentat lui Bouquet și recomandă prăjirea câinelui la frigare în locul fierberii lui în bucăți. Nici urmă de privire alunecoasă, nicio încordare a pumnilor, nimic de felul acesta. Unde era Iuda? Skip se întrebă dacă acesta nu era cumva cine știe ce vecin de-al lui Hao ajuns acolo din cauza vreunei absurde probleme de comunicare. Agentul dublu știa doar puțin engleza, iar vietnameza lui Skip era pur și simplu insuficientă. Amândoi vorbeau franceza cu ceva mai multă naturalețe. În toate aceste trei limbi era posibil ca discuțiile lor să aibă un parcurs sinuos către niște concluzii care să se bată cap în cap.

— În Statele Unite nu mâncăm căței. Câinii ne sunt prieteni.

— Dar acum nu ești în Statele Unite. Ești în Vietnam. Ești departe de casă și asta e o zi tristă. Domnule Skip, sunt foarte trist pentru tine. Îmi doresc să fi venit într-o altă zi.

— Ai înțeles că a murit mama mea?

— Hao, prietenul meu, mi-a explicat. Sunt foarte trist pentru tine.

— Mulțumesc.

— Câți ani avea mama ta?

— Cincizeci și doi.

— M-am întors din Nord în 1964. După zece ani petrecuți acolo. Marșul spre casă a fost foarte dificil. Tot drumul m-am gândit la mama și

dragostea mea pentru ea a prins din nou viață. Mi-am amintit multe lucruri despre ea, lucruri pe care le uitasem. Mă întrista foarte tare gândul că atunci, la întoarcerea mea, ea va fi o persoană mai bătrână. Voiam ca mama să fie iarăși tânără. Dar când am ajuns la Ben Tre era moartă deja de șase luni. A trăit până aproape de șaizeci de ani. O chema Dao, care e un soi de floare. Așa că pe lespedea ei funerară am cioplit un boboc de dao.

— Ai soție? Copii?

— Nu. Nu am pe nimeni.

— Și tatăl?

— A murit când eram mic. Ucis de francezi.

— Și al meu. Ucis de japonezi.

— Tu ai soție? Sau copii?

— Nu încă.

— Deci e foarte greu. Înțeleg. E foarte greu când dispare și al doilea. Cum a murit mama ta?

— Nu știu sigur. După o operație nereușită. Dar a ta?

— De boală. Sora mea a spus că a ținut-o aproape patru luni. Mama noastră a murit când eu însumi eram foarte bolnav și a trebuit să mă opresc din drum. M-a cuprins febra. Nu ca de malarie. Ceva diferit. Am zăcut într-un hamac vreme de două săptămâni. Au venit și alți camarazi bolnavi și și-au întins hamacele în același loc și am zăcut acolo fără ajutor din partea cuiva. După câteva zile în unele hamace nu mai erau decât cadavre. Eu am supraviețuit bolii și am așteptat să simt brațele mamei îmbrățișându-mă din nou. Am fost foarte trist să aflu că a murit, dar în zilele acelea aveam putere și pasiunea față de cauză era mai mare decât tristețea mea. Am fost trimis la Cao Phuc, unde unul dintre primele mele ordine a fost să-l asasinez pe unchiul tău. Dar nu l-am ucis. Explozivul n-a explodat. Nu te bucuri?

— Ba mă bucur mult.

— Dacă ar fi explodat, prietenul meu Hao ar fi murit și el. Dar cauza însemna mai mult decât

Hao. Pierdusem deja mulți camarazi. Când îți îngropi un prieten, te alegi cu un dușman. Asta te atrage mai mult spre cauză. Apoi vine timpul când ucizi un prieten. Și asta te poate îndepărta de cauză. Dar poate avea și efectul invers – poți deveni surd la propria-ți voce atunci când aceasta vrea să pună întrebări.

— Și tu ai început să-ți pui întrebări. De asta ai venit la noi?

— Am avut întrebări încă de la început. Doar că n-am avut urechi ca să le aud.

— Ce te-a făcut să te schimbi, Trung?

— Nu știu. Poate moartea mamei. Pentru un om fără copii, asta e o mare schimbare. Atunci ești pregătit pentru propria ta moarte. Poate veni în orice clipă, chiar înainte să ți se oprească inima în piept.

— Ce vrei să zici, mai exact? Nu cred că înțeleg.

— Poate că nu vrei să înțelegi.

În timpul cinei, când datorită vietnamezei lui precare discuția se reduse la minimum, Skip văzu cu ochi noi lucrurile din jur – întrebându-se ce vedea oare musafirul –, mobilă de mahon vechi și răchită, o ușă impunătoare acolo unde, în mod normal în acea regiune, întreaga fațadă a casei era deschisă spre exterior, protejată pe timp de noapte de poarta de fier forjat; și pereți tencuiți decorați cu tablouri pe lemn lăcuit, peisaje în pensulă: scene liniștite, detaliate, cu șiruri de cocotieri într-o lume fără suflet. Doamna Diu servi o supă de vită cu tăiței, verdețuri, orez aburind. În acea dimineață așezase câteva aranjamente florale, mici, dar izbitoare în jurul casei. Skip deduse că făcea asta zilnic. Nici nu observase. Ea și domnul Tho locuiau puțin mai sus de vilă într-o colibă înconjurată de palmieri și frangipani cu flori albe. La un moment dat, agentul își acoperi gura cu mâna și căscă.

— Ți-e somn?

— Nu încă. Unde o să dorm?

— Am pregătit o cameră la etaj.

— Oriunde e bine.

— Nu e ceva elegant.

Trung fie întrebă atunci de un pistol, fie spuse că deține unul.

— Poftim?

O spuse din nou în franceză:

— Ai un pistol pentru mine?

— Nu. N-am așa ceva.

Cererea aceasta îl aduse înapoi cu picioarele pe pământ. Încetase să se gândească la omul de lângă el ca la cineva special. Un musafir, cineva care merita ospitalitate, nimic mai mult.

— Doar pentru protecție.

— Nu avem nevoie de protecție. Suntem în siguranță aici.

— Bine. Te cred.

La desert, doamna Diu servi o cremă fină de ou. Trung și Skip scoaseră dicționarele.

— Scuză-mi vietnameza. Am studiat, dar abia deslușesc ce spui.

— Oamenii îmi spun că am preluat accentul din Nord. Dar mare lucru n-am preluat de acolo. În Nord, noi, sudiștii, făceam front comun. Aici, în sud, avem un stil. E foarte diferit de stilul celor de acolo.

Skip spuse:

— Asta e valabil și pentru țara noastră.

— Cum sunt sudiștii în țara ta?

— Se știe că sunt foarte manierați și înceți la vorbă. În sânul familiei și între prieteni sunt foarte deschiși la suflet, afectuoși. Pe când în nord se spune că suntem mai reținuți, mai precauți, că împărtășim mai puține despre noi înșine. Așa suntem noi văzuți. Dar există excepții. Locul de baștină al unei persoane nu îți poate spune totul. Să știi că am avut și noi un război civil. Nordul împotriva Sudului.

— Da, cunoaștem istoria voastră. Studiem istoria, romanele, poeziile voastre.

— Adevărat?

— Desigur. Încă dinainte să vină soldații voștri în Vietnam, America era importantă în lume. Cea mai mare națiune capitalistă din lume. Îmi place foarte mult Edgar Allan Poe.

Apoi vorbiră despre greșeala războiului, fără a menționa însă cui îi aparține această greșeală.

— În Vietnam, rosti Trung, pentru vremuri de stabilitate avem filosofia confucianistă – pentru înțelepciune, comportament social și așa mai departe. Pentru vremuri de restriște și război avem filosofia budistă – pentru acceptarea faptelor și pentru concentrarea minții spre un singur țel.

— Da, am auzit de asta.

— Războiul nu se va opri niciodată.

— Dar va trebui să se oprească.

— Nu mă pot aștepta să văd sfârșitul. Eu vreau să merg în Statele Unite.

— Înțelegem asta. Și se poate aranja.

Și-l imagină pe omul din fața lui stând la un colț de stradă în San Francisco și așteptând la semafor. Câțiva dintre colegii de școală ai lui Skip proveneau din familii de imigranți, scandinavi, majoritatea. Le vizitase casele înăbușitoare, își simțise plămânii strânși de izuri străine, văzuse bibelouri inimaginabile și fotografii cețoase înfățișând soldați cu pene la bonetele fără cozoroc și-i auzise pe părinți cum stâlcesc gramatica și sar peste cuvinte mici; împleticiți la vorbă și sinceri, ei reprezentau un afront pentru fiii lor, care-i răbdau în liniște pe tați și dădeau buzna pe lângă mame, ignorându-le ofertele: „Da, mamă – bine, mamă – tre' să *plec,* mamă". Evident, la acea vârstă Skip nu-i băgase în seamă pe acei adulți, eroi ai riscului orb, venetici de peste ocean, exilați. Cu întrebările lor mărunte atingeau pereții copiilor lor. De cealaltă parte, copilul pentru binele căruia își puseseră viața în pericol își rula mânecile până

deasupra bicepșilor, își ungea părul pe spate cu Wildroot Cream-Oil, mințea cu privire la fete, făcea intervenții chirurgicale asupra petardelor, mingilor de golf, pisicilor moarte, lansa biluțe de muci spre felinare, râdea ca un american, înjura fără accent. Dar cel mai bun prieten al lui din clasa a șaptea, lituanianul Rick Sash – probabil de la Szasz – spunea „te rog” și „mulțumesc” la fel de des ca „pizda mă-tii” și își lega șireturile cu nod dublu, mare. Nimic altceva nu-l trăda. Asiaticii nu s-ar fi descurcat la fel de ușor.

— Evident, zise Skip, ne-am pus întrebări cu privire la motivele tale.

— Vrei să auzi un motiv concret?

— Îmi poți da unul?

— Nu.

— Înțelegi că pentru noi e o chestiune importantă.

— Vă trebuie ceva simplu. Vreți să mă auziți spunând că am furat niște fonduri de la Partidul Comunist sau că m-am îndrăgostit de o femeie cu o reputație proastă și că trebuie să fugim împreună pentru a scăpa.

— Ceva de genul ăsta.

— Nu e deloc vorba de așa ceva.

— Îmi poți spune despre ce e vorba?

— Cu fiecare gest pe care îl fac prin trădarea față de camarazi și cauză, simt o durere în suflet, însă e durere a renașterii.

Bucățile îndurerate ale unei inimi sfâșiate? Sau dejecții ridicate la rangul de sentimente nobile?

— Trung, tu spui că vrei în SUA. Dar spui și că te vei duce spre nord.

— Mai întâi la nord. Apoi în SUA. Știu un drum spre nord.

— Colonelul spunea că lucrezi cu băștinașii.

— Cu niște băieți din Ba Den. E adevărat. A existat un program de înregimentare a triburilor sau, cel puțin, de îndoctrinare a lor. Nu știu ce s-a

ales de el. Se depune atâta efort inutil. Și au loc atâtea decese fără sens.

— Pe colonel îl interesează oamenii aceia.

— Așa este, vrea să însoțesc un grup înapoi în Nord.

— De ce vrei să te întorci în nord?

— Întrebarea e de ce nu am plecat acum vreo doisprezece ani, când am fost în Nord și nu mi-a plăcut deloc acolo. În 1954, unii au rămas în Sud pentru că știau că partidul nu se așteaptă la nimic în doi ani, nici alegeri, nici reunificare. Noi ceilalți n-am fost la fel de isteți. Noi am urcat în vasele care mergeau în Nord cu ochii scoși de speranță și n-am văzut nimic. Ne-au dus acolo ca să ne facă să ne uităm casele, familiile, adevărata noastră patrie. Dar eu mi-am amintit totul și mai clar. Mi-am amintit pământul roșu din Ben Tre, nu cel galben din Nord. Mi-am amintit zilele calde din sud, nu nopțile reci din nord. Mi-am amintit veselia din satul meu și nu rivalitatea și hoția din colhoz. Viața familiei, viața satului, asta înseamnă viață în comun – nu colhozul. Nu poți arunca oamenii laolaltă interzicându-le să plece și spunându-le că sunt o comună unită de doctrină. Am crezut că Marx ne va da înapoi familiile și satele. Asta pentru că eu mă gândeam doar la sfârșitul despre care vorbea Marx: nu cunosc engleza și nici franceza, dar el spune că la sfârșitul istoriei statul e ca un lujer care se usucă și cade. La asta mă așteptam eu. L-ai citit pe Marx? Cunoști vorbele astea?

— Cunosc engleza.

Frunzăriră împreună dicționarele și Sands tălmăci un echivalent pentru expresia „ofilirea statului”.

— Da. Ofilirea statului. Și după ce se ofilește, lasă în urmă familia și satul meu. Asta vedeam eu la sfârșitul viitorului: francezii au plecat, americanii au plecat, comuniștii au plecat, satul

meu se întoarce, familia mea se întoarce. Dar au mințit.

— Când ai înțeles că au mințit?

— La scurt timp după ce am ajuns în Nord. Dar pentru mine atunci n-a avut importanță că ei au mințit. Americanii erau aici. Mai întâi trebuie să rezolvăm problema cu americanii și abia apoi pe cea a adevărului. Greșeam. Adevărul primează. Adevărul e pe primul loc. Întotdeauna adevărul. Tot restul vine după adevăr.

— Sunt de acord. Dar despre ce adevăr discutăm?

— Buddha vorbește despre patru adevăruri: Dukkha, Samudaya, Nirodha, Magga. Viața este suferință. Suferința vine din dorință. Dorința poate fi suprimată. Calea cu Opt Cărări poate duce la această suprimare.

— Tu crezi asta?

— Nu în totalitate. Îți pot spune doar ce am trăit eu. Știu din experiență că viața este suferință și că suferința vine din dorința de-a păstra lucruri care nu se vor păstrate.

— Ei, astea sunt adevăruri. Ceea ce noi în America am numi „realitățile vieții”.

— Atunci care este adevărul pentru voi, în America?

— Ceva ce depășește faptele. Presupun că Lumea lui Dumnezeu este adevărul.

— Și care este cuvântul lui Dumnezeu către America?

— Stai să mă gândesc.

Puse din nou mâna pe dicționarul francez-englez. Dar era obosit acum. O conversație de zece minute îi târâse printr-o sută de căutări în dicționar și durase aproape două ore. El cunoștea Cuvântul doar așa cum îl propovăduia Beatrice Sands, mama lui luterană: Viața aceasta, ar fi vrut ea să-i spună în momentele ei de elevare spirituală, momente care pe el îl stânjeneau deoarece o vedea ca pe o femeie nedemnă de ele, o femeie încâlcită în sârme

pentru rufe într-o curte cu iarbă înaltă lângă șinele de tren, viața aceasta nu este decât copilăria nemuririi noastre. Mamă, acum știi dacă asta e adevărat. Și mă rog lui Dumnezeu să te fi înșelat. Cât despre America – drepturi inalienabile, guvernare și consens, pergamente, munți, alegeri, cimitire, parade…

— Ei bine, totul poate fi pus în discuție, zise el în engleză, în orice limbă totul poate fi pus în discuție. Însă faptele de care amintești tu sunt imbatabile. Dar mai e ceva dincolo de asta. Încercă în franceză: Există un adevăr, dar nu poate fi spus. E aici.

— Da, altceva nu există. Locul ăsta, momentul de acum.

— Iar acum sunt foarte obosit, domnule Than.

— Și eu, domnule Skip. Am făcut destule astăzi?

— Am făcut destule.

Îl instală pe Trung la etaj, vizavi de apartamentul său, în camera plină cu fișele colonelului, și spera ca agentul să doarmă bușteau. Skip dormi, dar nu bușteau. Se trezi în întuneric și consultă cadranul fosforescent al ceasului său de mână: două și un sfert. O visase pe Beatrice, mama lui. Amănuntele se risipiră când încercă să și le amintească și rămase doar cu durerea și cu o anumită încordare. Fusese totul pentru ea. Asta putea acum să înceteze. Nu mai era singurul copil al unei văduve – odată, în lungul drum cu trenul spre Boston, se uitase pe geamul vagonului înaintând încet prin decoruri central-urbane – Chicago? Buffalo? – și văzuse doi băieți pe stradă, în fața unei băcănii, aveau opt sau nouă ani, zdrențuiți, căniți, fumând țigări; bănuise că trebuie să fie orfani. De aici înainte, orfanul era el.

Apoi remușcarea îl zdrobi fizic, sângele îi bubui în cap, se luptă să respire – nu sunase, nu scrisese, o lăsase să se apropie singură de moarte pe-o targă, într-o stare de confuzie și teamă de-o umilință

imposibil de amabilă. Dădu plasa antițânțari deoparte, puse picioarele pe dușumea, își îndreptă umerii, ridică fața și trase aer în piept în reprize scurte. Poate un pahar de tărie.

•

Trung se culcă la etajul casei celei mari într-o cameră de depozitare plină de cutii, pe un pat făcut din scânduri întinse pe două cufere de armată și acoperite cu o rogojină japoneză. Reprezentantul CIA îi dădu o lampă cu butan – el avea un roman proletcultist în vietnameză care nu-l atrăgea și un exemplar din *Mizerabilii* în franceză. Îl citise de atâtea ori, că nu-l mai interesa. Stătu întins în întuneric cu simțurile atente la casa din jurul lui, întrebându-se dacă dormise vreodată într-o clădire atât de mare, în afară de Templul Steaua Nouă din copilărie.

Auzi cealaltă ușa de pe hol deschizându-se. Cu pași tăcuți, domnul Skip trecu pe lângă camera lui și coborî scările.

Și acum? Inimă rea, nesomn, credea Trung. Zgomote din bucătărie… Mai bine să-l lase singur. Îi murise mama.

Mamă, încă te plâng.

Rămase în întuneric zece minute, după care se ridică și merse după el. La parter îl găsi pe american în pantaloni scurți și tricou, stând lângă o lampă cu butan sfârâitoare, în birou, cu o carte în mână și un pahar cu gheață alături.

— Ai dormit vreun pic?

— Nu încă.

— Beau niște whisky irlandez. Îți aduc și ție un strop?

— Bine. Încerc.

Domnul Skip dădu să se ridice, apoi spuse:

— Avem pahare în bucătărie.

Și se lăsă înapoi în scaun.

Când Trung găsi un pahar și se întoarse cu el, americanul frunzărea unul dintre ghidurile lui de conversație. Duse mâna spre podea lângă scaunul

său și ridică sticla de băutură. Trung întinse paharul și Skip turnă puțin în el.

— Să-l beau dintr-o dușcă sau să-l sorb?

— Cum bei brandy-ul de orez?

— Îl sorb, zise Trung și sorbi. Aromă de mosc, medicinală. E bunicel.

— Te rog. Stai jos.

Trung ocupă scaunul de la masă, așezându-se pe-o parte.

Domnul Skip zise:

— Îți căutam numele.

Închise ghidul de conversație.

— „Than” înseamnă culoarea cerului, dar mai există o floare de culoarea asta, cu același nume.

— N-o cunosc. Te referi la albastrul cerului?

— Albastru, ca cerul.

— Iar „Trung” înseamnă „loialitate”, nu?

— Loialitate față de țară. E amuzant astăzi că am numele ăsta.

Pereții biroului erau plini de rafturi, iar rafturile pline de cărți. Cele două ferestre erau acoperite de plase cu ochiuri mici, la fel și streșinile din camera principală și feroneria de-o parte și de cealaltă a ușii de lemn care dădea afară. Chiar și așa, insectele mici atacau lampa cu butan și mureau.

— Ai o mulțime de cărți.

— Nu sunt ale mele.

— Cine locuiește aici?

— Doar eu și o fantomă.

— Fantoma cui?

— A fostului proprietar. Omul care a construit casa.

— Înțeleg. Mă gândeam că te referi la mine.

Domnul Skip își goli paharul și își mai turnă puțin whisky peste gheața rămasă. Nu spuse nimic.

— Poate deranjez.

— Nu. Mă bucur de companie.

Americanul își termină băutura.

— Credeam că vei fi Iuda, zise el, dar ești mai degrabă Hristos.

— Sper că asta e bine.

— Este ceea ce este. Mai vrei?

— Eu îl beau mai încet.

Americanul spuse în engleză:

— Tu ai fost acolo. Tu ești acolo, nu-i așa? Cum e să porți două suflete într-un singur trup? Ăsta e adevărul, da. Asta suntem cu adevărat. Noi, ceilalți, suntem doar jumătate din ce ar trebui să fim. Tu ești acolo, tu ești acolo, dar ai ucis ceva ca să ajungi astfel. Ai ucis… ce…

Trung nu reușea să-l urmărească.

Iar resemnarea în fața adevărului, resemnarea finală, disperarea care duce la eliberare, unde era cuvântul pentru asta în toate cărțile alea?

În liniște, americanul își mai turnă un pahar și-l bău încet. Trung rămase, deși era clar că americanul nu avea chef de discuții.

•

A doua zi dimineață prietenul său, Hao, se întoarse. Femeia servi micul dejun, iar el, Skip și Hao se așezară la masă, dar Trung intui o problemă. Domnul Skip îi chestionă asupra zilelor petrecute de ei la Templul Steaua Nouă. Ei îi povestiră despre momentul când furaseră brandy în timpul sărbătorilor Tet, despre cum râseseră și cântaseră; toți trei se comportau ca niște studenți în timpul unui exercițiu de limbă străină intitulat „Mic-dejun cu un american”.

— Trung, astăzi ai libertate deplină. Eu trebuie să plec la Saigon cu o treabă. Mă întorc mâine în jurul prânzului.

— Rămân singur?

— Dacă nu te deranjează.

Trung îi conduse la mașina neagră. Îl reținu pe Hao un minut:

— Despre ce e vorba?

— Doar o întâlnire rapidă.

— Spune-mi.

— Nu pot. Nu știu.

— Nimic serios?

— Nu cred.

Americanul îi auzise. De cealaltă parte a mașinii, vorbi peste capota de metal:

— Un prieten m-a invitat la prânz. Un coleg. Cred că ar fi bine să văd ce vrea.

— Poate este un loc mai sigur pentru mine până te întorci.

— Nu, nu, nu. Nimeni nu știe că ești aici.

— Dar ei știu că tu ești aici.

— Asta nu reprezintă o problemă, zise americanul.

Trung nu era de aceeași părere.

•

Dietrich Fest din cadrul Departamentului Cinci al Bundesnachrichtendienst -ului vest-german luă o cursă de noapte de la Aeroportul Național de lângă Washington D.C. și vreme de optsprezece ore nu avu altceva de făcut decât să citească și să moțăie și nu avu la ce altceva să se gândească decât la criza de sănătate a tatălui său. Trecuseră șapte, opt luni de când bătrânul nu mai văzuse spitalul pe dinafară. Vezica biliară; ficatul; inima; o serie de atacuri cerebrale minore; hemoragie intestinală cu pierderi mari de sânge și transfuzii; un tub de hrănire în stomac; și, recent, pneumonie. Bătrânul refuza să moară. Dar avea s-o facă. Poate că deja murise. În timp ce eu moțăiam cu bărbia în piept. Poate se întâmplă chiar acum, în timp ce citesc o carte polițistă de toată jena. „Claude”, îl strigase bătrânul când îl vizitase în octombrie – fire și tuburi ieșeau din el de peste tot, ochi albaștri sclipind în spațiu. „Uite, e Claude”, spusese el în camera goală mirosind a urină, iar Fest zisese: „Nu, sunt Dirk”, și ochii tatălui său se închiseseră.

La trei dimineața, ora locală, Fest ateriză în Hong Kong. Îi dădu șoferului instrucțiuni greșite și se văzu nevoit să coboare din mașină cu câteva străzi înainte de hotel, și să parcurgă restul drumului pe jos. Până și vehiculul acela minuscul era prea mare pentru străduțele acelea înguste. Cu

singurul lui bagaj, Fest urcă o alee abruptă, cu scări, ticsită de magazinașe fără uși în care se vindeau doar nimicuri.

Ajuns pe o stradă mai lată, opri un triciclu și urcă în spatele șoferului bătrân, deșirat, îmbrăcat cu un soi de scutec, care pedală vioi până la hotelul aflat la o distanță de trei străzi, lucru pe care bătrânul i l-ar fi putut spune dinainte. La două minute după ce urcase în acel mijloc straniu de transport, Fest ajunse la destinație. Pe un afiș scris de mână și prins de ghidon erau trecute tarifele oficiale, iar pentru o călătorie atât de scurtă Fest avea de plătit patru sau cinci dolari locali; dar bătrânul își izbi pumnii și strigă: „Dooțeți dola! Dooțeți dola!” Fest nu-l condamna. La vârsta lui, bătrânul merita orice sumă pentru efortul depus. Însă Fest era adeptul onestității în afaceri. Refuză. În câteva secunde se văzu înconjurat de tricicluri și asaltat de șoferi îmbrăcați în scutec, oameni de toate mărimile, care bodogăneau și făceau spume. I se păru că vede un cuțit. Un om de serviciu furios ieși din hotel și-i alungă pe toți cu mișcări magice, retezate, din mână. Bătrânul rămase. Prefera să-și piardă viața. Fest îi dădu cei douăzeci de dolari. Urcă la etaj și dormi toată după-masa, se trezi la două noaptea și citi un roman scurt de Georges Simenon, în engleză. Sună la centralistul hotelului și întrebă dacă poate suna la distanță, la Berlin, însă numărul mamei lui era undeva în bagajul său, așa că renunță la idee. O sunase des în ultima vreme, aproape zilnic în ultimele săptămâni, în toată perioada cât ea se îngrijea de sănătatea tot mai precară a tatălui său.

La ora opt făcu duș, se îmbrăcă și coborî în holul de la parter ca să întâlnească persoana de contact. Băură cafea, stând față în față în scaune mari, incomode, de mahon. Persoana de contact era un american tânăr, marcat de misiunea sa, puțin copleșit de rolul pe care îl juca. La început îi

spuse lui Fest doar care îi era destinația. Sigur că știa unde se duce, doar avea biletul în buzunar.

— Ai actele mele de identitate?

Tânărul se lăsă în jos și începu să scotocească în servieta lui de piele, pe care o ținea strânsă între picioare.

— Avem două variante. Îi înmânã un plic mare. Cât timp ești în misiune îl folosești pe cel cu viză de intrare predatată. Distruge-l înainte să pleci. Pentru ieșire folosește-l pe cel cu viză postdatată.

— Cât timp am la dispoziție pentru misiunea asta?

— Adică după vize? Pe cel postdatat scrie că ai intrat pe… ce scrie? 11 februarie, cred. Deci va trebui să stai în țară până atunci, cel puțin. Dar viza are valabilitate șase luni.

Nu-i plăcea cum sună șase luni. Însă scopul unei vize postdatate cu două săptămâni era acela de a spune că intrase în țară după perioada misiunii. Deducea, prin urmare, că ei plănuiseră o durată de cel mult două săptămâni.

Fest își așeză plicul în poală, împreună clemele, deschise clapa și o ridică pentru a trage o ocheadă înăuntru. Două pașapoarte nemțești – scoase unul și citi numele titularului: Claude Gunter Reinhardt.

— Interesant. Pe fiul meu îl cheamă Claude.

După tatăl meu. Și după fratele meu mort, eroul.

— Așa s-a nimerit.

— Desigur. O coincidență.

Chipul era al său. Arătase întotdeauna ca un băiat răsfățat, însă barba acoperea acea drăgălășenie și-l făcea să semene puțin, credea el, cu Sigmund Freud sau cu Ernest Hemingway. Îmbrăcat, poate, părea corpolent, dar el se simțea robust. Chiar și în State îl tot puseseră să urmeze cursuri, inclusiv antrenament operațional, care-l solicitaseră fizic. Dar avea treizeci și șase de ani și două luni. Asta nu putea continua. La drept vorbind, crezuse că se încheiase odată cu mutarea sub stindard american.

— Intri cu pașaportul personal. Indiferent de modul în care călătorești.

— Sigur că da.

Când bărbatul plăti mâncarea și cafeaua și se ridică pentru a pleca, el adoptă o atitudine exagerat de degajată și aminti, în treacăt parcă, de parole și de ora și locul pe care le stabiliseră pentru ședința sa de instructaj în Saigon.

Fest nu mai avea încredere în șoferii din Hong Kong. Sări peste masa de prânz și plecă spre aeroport cu două ore mai devreme, ajunse fără probleme și luă loc, urmărindu-și colegii de zbor cum se strâng pentru drumul spre casă, asiatici joviali bogați care se întorceau din vacanța petrecută în Hong Kong, Bangkok sau Manila cu pungi de cumpărături în nuanțe pastelate, cu zâmbetul pe față. Nu știa la ce să se aștepte – la membrii oropsiți ai unui popor devastat, la umeri gârboviți, la fețe crispate –, nu se gândise mult la războiul acesta, nu se așteptase nicio clipă să ajungă în zona de război; fusese trimis, era sigur, în mod necugetat, ca toți ceilalți. Stewardesa îi dădu o geantă de voiaj purpurie cu însemnele Vietnam Airlines, pe care o ținu în poală. Se uită la norii de jos și trase un pui de somn până la ultimele ore ale după-amiezii, când aceeași stewardesă îl atinse pe umăr și-l anunță că se pregăteau să coboare spre Tan Son Nhut.

Într-un terminal părăginit plin ochi de soldați americani și asiatici, doldora de cutii și bagaje, își întâlni legătura, un negru care ținea deasupra capului o pancartă mică pe care scria MEEKER IMPORTS.

— Domnul Reinhardt, zise omul. Eu sunt Kenneth Johnson. Mai este cineva?

— Nu știu.

— Nici eu. Dar acceptăm orice nou-venit.

Negrul era binedispus. Nu mai era nimeni altcineva.

— Cum a fost zborul?

— Toate zborurile se sfârșesc pe pământ.

— Așa spun rațele. Doamne, zise el, cine născocește parolele astea?

— Nu știu, spuse Fest și tăcu, deși pricepea că era de așteptat să facă o glumă.

Ieșiră pe poarta principală spre un șir de taxiuri, ai căror șoferi săriră fluturând din mâni. Johnson spuse:

— Ai rezervare pe numele Reinhardt la hotelul Quan Pho Xa. Ai acte pe Reinhardt, nu?

— Da.

— Bine. Drum bun, domnule Reinhardt.

— Nu înțeleg.

— Eu nu merg mai departe. Eu verific doar sosirea.

— Înțeleg.

— O să ne vedem mâine. Doar în treacăt.

— La instructaj?

— Da. Doar în treacăt.

— Voi folosi aceeași parolă?

— Nu. Voi fi eu de față și te voi prezenta.

Își strânseră mâinile, după care Kenneth Johnson îl urcă într-un taxi, vorbi scurt cu șoferul și plecă.

— Vorbești engleză?

— Da, domnule. Puțin.

— Știi unde este hotelul meu?

— Da, domnule. Hotelul Quan Pho Xa.

— Ce înseamnă numele ăsta?

Nu primi niciun răspuns. Taxiul intră în centrul orașului, rulă de-a lungul unui bulevard aglomerat cu clădiri vopsite în roz, albastru și galben, și încetini, se opri, mai înaintă cale de câțiva metri și se opri din nou. Șoferul îi spuse că este Anul Nou. Toată lumea mergea undeva.

— Al cui este acest An Nou? întrebă Fest. Anul Câinelui? Anul Caprei?

Șoferul spuse că nu știe. Un val zumzăitor de motociclete curgea pe lângă vehiculele mai mari. Trecu una pe care o femeie ședea de-a curmezișul

șeii, cu gleznele încrucișate, citind o revistă. Motoarele tușeau fum de eșapament. Palmierii nu păreau foarte sănătoși. Urmări un grup de patru băieți care stăteau întinși pe caldarâm și jucau cărți pe țigări.

De ce-i ceruseră să se oprească în Hong Kong pentru a lua documentele pregătite în Saigon?

Traficul se puse din nou în mișcare. Pe lespezile funerare dintr-un mic cimitir văzu embleme sub formă de zvastică și zvastici cioplite pe ușa micului templu de acolo. Imaginea îl șocă. Nu văzuse niciodată așa ceva decât în fotografii. Printre care două sau trei făcute de tatăl lui. Fest era atent la indicatoarele stradale și la repere, încercând să și le imprime pe toate în minte, pentru a ști unde se află. Aruncă o privire la ceas. Peste nouăsprezece ore va fi informat cu privire la program și metodă. Tratamentul expeditiv pe care i-l administrase Kenneth Johnson îi spunea multe. Colegii lui voiau să-l știe la distanță și atât. Era posibil să fi fost trimis acolo după un american – poate chiar după Kenneth Johnson.

Ploua mocănește, dar când coborî din taxi la hotel observă că nu e mai răcoare. O femeie stătea așezată pe sandalele ei în fața intrării. Bănuia că americanii nu erau acolo – ea era singurul paznic al intrării.

Cât timp se înregistră, cele două fete din holul principal, recepționera și asistenta sau prietena ei, cântară versuri ininteligibile odată cu radioul.

— Cum te cheamă? o întrebă el pe recepționeră.

— Thuyet.

— Thuyet, pot da un telefon internațional?

— Nu, domnule. Doar telegraf. Doar telegramă.

Era îmbrăcată cu o fustă albastră și cu o bluză albă, apretată. Îi stârni interesul. Un chip bizar și delicat. Fără bijuterii, fără machiaj, dar probabil că toate erau curve.

Făcu un duș, se schimbă și coborî în stradă, întrebându-se unde ar putea găsi un telefon de la

care să-și sune mama. Era întuneric deja. În zare, deasupra orașului, elicopterele sfâșiau aerul cu elicele lor, gloanțe trasoare urcau mai sus de ele, în tăriile mai întunecate. De dincolo de linia orizontului venea bubuit de bombe. În imediata lui apropiere – nenumărate claxoane și motoare mici. La radiouri se auzeau piese muzicale puerile.

La curbe erau întinși saci cu nisip. Merse pe trotuarul crăpat, croindu-și drum pe lângă gropi, picioare întinse și motociclete parcate, urmărit de cerșetori, codoși și pierde-vară, de copii obraznici care-i ofereau „țigări, iarbă, bum-bum, U-glob, opiu".

— Pâine, spuse el.

— Nu pâine, din cauză An Nou fericit, îi explică un vânzător ambulant.

Își pierdu speranța de-a mai găsi un telefon și luă cina într-un local în care chelnerițele purtau fuste mini roșii cu franjuri, pălării mici și roșii de cowboy și curele de plastic cu tocurile pentru pistol goale. Chelnerița îi spuse că din cauza Anului Nou nu au pâine astăzi.

Fest văzuse pancartele și bannerele pe care scria „Chuc Mung Nam Moy" și dedusese că-i urau „Un An Nou fericit", deși acele cuvinte puteau la fel de bine să însemne „Ciuma e cruntă".

Se trezi în crucea nopții, așa cum făcuse și cu o noapte în urmă. Auzi focuri de armă afară. Se luptă cu plasa anti-insecte, traversă încăperea mergând aplecat și riscă o privire pe deasupra pervazului de la geam. O femeie umbla în lumina unui lampion de hârtie. Mâna ei, ținând lampionul de mânerul lui de sârmă, semăna cu o gheară. După ea fugeau copii care aruncau cu petarde. Auzi muzică și voci care cântau. Se întoarse în pat. Nu-și schimbase încă obiceiul, în noaptea aceasta iar nu va dormi. Avea două cărți și le citise pe amândouă. Ventilatorul din tavan se rotea cu viteză maximă, dar nu-l răcorea. Dincolo de geam, nebunia continua. I se părea absurd faptul că oamenii aflați

în mijlocul războiului se puteau distra aprinzând artificii.

Rămase în pat citind Georges Simenon, adormi în zori și se trezi în jur de zece dimineața.

Cu puțin înainte de întâlnirea de la prânz, luă un taxi spre centrul de cartografie Sung Phoo aflat, după cum îl informă șoferul, la distanță de doar câteva străzi, însă era greu de găsit. Înăuntru, un tânăr ager îl salută în engleză. Când Fest îi spuse că e interesat de cea mai recentă hartă a regiunii, tânărul îl conduse pe niște scări înguste până într-o cameră plină de femei așezate la mese de desen luminate de tuburi albe, circulare de neon; nu peste mult timp, ieși înapoi în aerul dimineții din Saigon cu trei suluri înfășurate laolaltă în hârtie maro și legate cu sfoară: hărți în limba franceză, colorate de mână: Vietnamul de Nord, Vietnamul de Sud, Saigonul.

Era o zi însorită, senină, călduroasă și luminoasă, cu umbre negre ce se-ntindeau pe caldarâm pe sub copaci. Merse pe jos cale de o stradă și opri un taxi. Șoferul îi spuse că, fiind Anul Nou, nu poate porni taximetrul și de aceea va trebui să-l plătească gras. Dezgustat, Fest coborî și luă un triciclu până la locul întâlnirii. După ceasul său, ajunse la restaurantul Green Parrot cu patru minute mai devreme. Restaurantul era un stabiliment foarte îngust, asemănător cu un vagon-restaurant, cu mese pentru două persoane – nu mai mult de două – dispuse de-a lungul ambilor pereți, și cu un culoar pe mijloc. Nu-l întâmpină niciun șef de sală. Era doar un tânăr în spatele unei case de marcat, care înălță din sprâncene.

— Vorbiți engleză? îl întrebă el pe casier.

— Da, vă rog.

— E dotat localul dumneavoastră cu o cameră de baie?

— Scuze, nu înțeleg.

— Aveți apă curentă?

— Nu știu ce spuneți.

— Unde e toaleta?

— Da, domnule. În spate.

Luă loc. Aproape toți clienții din local erau vietnamezi.

La o distanță de câteva mese, stătea singur un american pe care-l recunoscu din misiunea precedentă din Insulele Filipine; nepotul, credea el, colonelului mătăhălos căruia-i plăcea atât de tare să facă glume cu filipinezii. Omul lui de legătură? Un val de căldură, teren cunoscut sub picioare, un prieten cu care să coopereze sau, în orice caz, o cunoștință.

Procedura standard cerea ca ei să nu se salute reciproc înainte de rostirea parolei. Fest se îndreptă spre toaleta bărbaților, trecând prin apropierea mesei americanului. Își propti pachetul tubular de peretele umed, se spălă pe mâini și așteptă trei minute, până la douăsprezece și jumătate fix. Când ieși, americanul era deja plecat și un alt american îi făcu semn cu mâna de la o altă masă – Johnson, care îl întâmpinase la aeroport și care dispăruse atât de repede. Un ofițer vietnamez în uniformă, purtând ochelari de aviator, ședea vizavi de negru; pe masă, în fața lui, nu era decât un pachet de țigări.

La apropierea lui Fest, Johnson se ridică în picioare:

— Domnule Reinhardt, ți-l prezint pe maiorul Keng.

— Încântat, zise Keng și întinse mâna.

— Unde pot lua loc?

— Ia locul meu, se oferi Johnson. Eu sunt în întârziere. Te afli pe mâini bune.

— E o operațiune locală?

— Ce ai acolo?

— Hărți ale zonei. Le-am cumpărat acum câteva minute.

— Condu-mă până la ușă.

La ieșire, Johnson îi dădu o carte de vizită pe care era trecut numele Kenneth Johnson,

reprezentant al Meeker Imports.

— În caz că apare ceva neprevăzut, du-te în subsolul Școlii de Limbi Străine a Forțelor Armate. Am scris adresa pe verso. La subsol, bine? Vei fi întâmpinat de un pușcaș marin și-i vei da cartea asta de vizită.

— Mulțumesc mult.

— Asta doar în ultimă instanță. Numai și numai atunci.

— Da. Am înțeles. În ultimă instanță.

Negrul dispăru și de data aceasta ca un fugar.

Fest puse cartea de vizită alături de bani, trăgând puțin de timp. Din nou, un agent de-al locului. Asta însemna același fel de operațiune ca în Filipine. Vietnamezul își dădu jos ochelarii și cercetă meniul. Uniforma lui kaki era șifonată de parcă ar fi dormit în ea, însă ghetele negre luceau puternic. O operațiune locală. Lui Fest nu-i convenea.

Ocupă scaunul din fața agentului său de legătură.

— Domnule Reinhardt, ce vrei să mănânci?

— Nimic.

— Nimic? Niște ceai?

— Ceai, bine. Și pâine, dacă se poate.

— Sigur că se poate. Eu o să iau *pho-ban,* niște supă de vită cu tăiței. E foarte ieftin aici.

Fără ochelarii de aviator, ochii maiorului Keng păreau mici, negri și lustruiți. Uitându-se în jurul lui, Fest observă că toți clienții aveau ceva distinctiv, însă fețele lor, toate, inclusiv a omului din fața lui, erau întocmai cum își amintea el că era fața recepționerei Thuyet, să spunem, ori multe alte fețe pe care le văzuse prin acel oraș. Limba lor părea imposibilă. Fest băgă de seamă că acum el era singurul client alb din acel local.

Rămase la aceeași idee și luă doar pâine și ceai slab. Maiorul îl întrebă ce văzuse din oraș, răsturnă în supa sa cu tăiței o salată de verdețuri și germeni alburii, și sorbi vârtos din ea, folosind bețișoare

smălțuite pentru orice, chiar și pentru lichid, și vorbi despre anii lui de studenție petrecuți acolo, în Saigon.

— Îți place bagheta?

— Da, răspunse Fest cu sinceritate, e nemaipomenită.

— Multe lucruri s-au păstrat de la francezi.

— Înțeleg. Sigur că da.

Keng împinse bolul gol deoparte, luă o țigară din pachet și scoase o brichetă din tunică.

— Îți pot oferi o țigară și un foc?

— Nu, mulțumesc.

Cu o privire pe care Fest o interpretă ca fiind ușor disprețuitoare sau dezamăgită, maiorul aprinse bricheta.

— E o Colibri de la Londra. Cu butan.

— Locul ăsta e potrivit pentru a discuta despre operațiune?

— Sigur. De aia ne aflăm aici. Am niște lucruri pentru tine.

Întinse mâna spre podea, între picioarele sale, aproape atingând suprafața mesei cu bărbia, după care se ridică și așeză pe genunchi o servietă maro.

— Am aici bunătățile.

Era un pachet înfășurat în hârtie maro și legat cu sfoară.

— Acum tu ai două pachete. Spuneai cumva că ai niște hărți?

— Da.

— Mă temeam că poate e o armă.

— Nu. Ăsta este pistolul?

— Da. Folosește amortizorul.

— Este ceea ce am cerut?

— E un automat de trei sute optzeci.

— Eu am cerut unul de calibru douăzeci și doi.

— Nu avem nimic atât de mic.

— Am și fotografii de la supraveghere?

— Până în momentul de față n-a fost efectuată o supraveghere.

— Ce-mi poți spune despre țintă?

— Identitatea ei nu mi-a fost încredințată încă. Vei fi anunțat.

— Cât să mă aștept să rămân în Saigon?

— La momentul acesta programul e nesigur.

— Mi s-a spus că voi primi orarul la întâlnirea asta.

Keng trase cât de mult putu de țigară și o stinse într-o scrumieră mică și murdară. Își împleti mâinile în poală.

— L-am pierdut.

Fest credea că omul glumește. Acum ce urma? Orice răspuns la o asemenea mostră de incompetență era inutilă.

— Mă aflu aici doar dintr-un gest de curtoazie.

— O să-l găsim.

— Mă înțelegi ce spun? Dacă rămân sau plec, asta depinde de mine. E decizia mea. E prerogativa mea.

— Eu nu pot decât să-ți prezint faptele. Apoi trebuie să decizi singur, zise maiorul, de parcă nu tocmai asta ar fi spus și Fest.

— Bine, prezintă-mi faptele. Cine este ținta?

— Un luptător Vietcong.

Fest păstră tăcerea.

— Nu mă crezi.

— Pentru uciderea luptătorilor Vietcong sunt prezente aici vreo două armate.

Keng mai aprinse o țigară de la minunata lui brichetă argintie cu butan.

— Vreo două armate, da. Și încă un om, care acum ia prânzul cu mine. Întăriri.

Fest începea să-l creadă. Omul acela era furios. Probabil că inutilitatea acestei operațiuni îl insulta și hotărâse să o privească drept o distracție.

— Îți pot spune că e simplu să-l găsim. Se ocupă americanii de asta.

— Deci tu știi cine este.

— Pot fi puțin mai clar. Adevărul este că nu-i cunoaștem locația și încercăm să obținem

informații mai precise fără să aducem prejudicii sursei.

— Aveți o sursă, dar nu vreți să riscați.

— Corect. Trebuie să fim precauți. Nu putem pune pistolul la tâmpla cuiva în cazul de față. Înțelegi ce spun?

— Nu e domeniul meu, domnule maior.

— Avem nevoie de surse și pe viitor.

— Înțeleg.

— Între timp, avem un punct sigur de comunicare în apropierea hotelului tău.

— Vreau altul.

— Două puncte?

— Nu. Doar unul. Toaleta restaurantului ăstuia. Dedesubtul chiuvetei.

— O să verifici locul zilnic? E mare bătaie de cap să ajungi aici.

— Nu. O să-l verifici tu peste trei zile. În mesaj vei afla locul următorului punct de comunicare.

Un minut întreg, maiorul nu răspunse.

— N-am să mă opun, zise el într-un final. Dar nu stabili următorul punct prea departe de aici.

— Atunci suntem înțeleși?

— Suntem înțeleși, domnule Reinhardt.

Se despărțiră și, cu hărțile și arma în cele două pachete maro, Fest porni în pas sprinten pe trotuar în căutarea unui taxi. Transpira din abundență, dar nu scăzu ritmul, sfidându-i pe toți cei care voiau să-i ațină calea, cerșetorii care se avântau spre el ca să-și arate cioturile, fețele scofâlcite, plozii lor sfrijiți, cu ulcerații; și ăsta ce mai vrea? mă atacă dintr-o parte oferindu-mi opiu, U-glob, iarbă; și ce naiba e aia U-glob? Era deja ora trei după-masa când ajunse la Quan Pho Xa.

A doua zi dimineața se mută. Recepționera minionă Thuyet era de serviciu la parter.

— Plecați? întrebă ea când îi văzu valiza, iar el răspunse afirmativ. Cât timp așteptă un taxi, o întrebă de unde vine numele acelui hotel.

— Înseamnă „În jurul orașului”, zise ea.

— Înțeleg.

— Plecați în Europa?

— Am mult de călătorit.

— OK. E spre binele afacerii dumneavoastră.

— Este Anul Nou.

— Noi îi spunem Tet.

— Un An Nou fericit!

Ea râse, de parcă ar fi surprins-o cu o mostră de umor acid.

— Un An Nou fericit!

— Acesta este Anul Câinelui? Al Caprei? Al Maimuței?

— Nu acum. Anul Maimuței s-a sfârșit. Acum va fi Anul Cocoșului.

O oră mai târziu se cază la hotelul Continental în camera 215. Era un loc faimos și oarecum costisitor; dar avea aer condiționat. Luă masa de prânz într-un restaurant de la parter plin de europeni și americani. După aceea ieși în scuarul din față, unde păreau să aibă loc șapte sau opt festivități, toate sub supravegherea unor siluete înarmate, într-o varietate de uniforme și căști – poliția locală, poliția militară americană, soldați de infanterie americani și vietnamezi.

Fest vorbi cu un șofer de triciclu, care îl însoți la pas pe o stradă lăturalnică și-l prezentă unei fete într-o cafenea, după care propuse să-i escorteze pe amândoi într-o cameră dintr-un hotel de care Fest nu auzise niciodată.

— Mergem în camera mea.

Șoferul îi explică asta fetei și ea încuviință din cap, zâmbind, și cuprinse brațul lui Fest într-o îmbrățișare pătimașă și puse capul pe umărul lui. Părul ei negru-abanos mirosea a extract de vanilie. Poate că tocmai asta folosea ca parfum. N-o dorea, dar o experiență ca aceasta era necesară. Învățase din istoria unor astfel de operațiuni că juca rolul prădătorului, că trebuia să pustiască pământul, să-i prade pe locuitori, să comită unele fărădelegi

mărunte pentru îmbunarea zeilor întunericului. După aceea, oamenii îi permiteau intrarea.

•

Richard Voss își petrecu dimineața la ambasadă citind și sortând telegramele venite peste week-end și marcate „Clasificat”, ceea ce putea însemna aproape orice. Cele importante fuseseră deja parcurse, însă cineva – oricine – de la Operațiuni Interne trebuia să vadă fiecare cuvințel, asta era regula. „Trimite-o clasificată”, îi spusese la un moment dat primul lui șef de la Langley, „altfel n-or s-o citească.” Nu-l deranja că este marginalizat. Prefera asta, decât să stea la un pahar de tărie cu diplomați străini și cvasi-demnitari vietnamezi, iar dacă Crodelle prelungea prânzul cu Skip Sands suficient de mult spre orele după-amiezii, se putea întoarce aici pentru a citi telegramele noi, având astfel o scuză pentru prezența sa la ambasadă în jurul orei de cocteil.

La prânz plecă de la ambasadă și merse pe stradă în jos, traversă artera Tu Do și trecu prin noianul de vânzători ambulanți și participanți la sărbătoare, care toată săptămâna făcuseră imposibil traficul de vehicule pe patru roți pe artera principală. Găsi un taxi pe o stradă lăturalnică. Pentru acest drum scurt alocase treizeci de minute; chiar și așa, când dădură cu ochii de Green Parrot era în întârziere cu zece minute.

Skip Sands stătea în față, în soarele după-amiezii, ștergându-și transpirația din jurul ochilor; părea confuz – dar nu așa părem cu toții în ultima vreme? își spuse Voss. Skip se îngrășase. Dar nu toți am făcut asta? Nu suntem cu toții grași și asudați și confuzi?

Voss deschise portiera taxiului și-i făcu semn să urce:

— A trecut mult, bătrâne! Vino – am găsit un local mai bun.

— Bravo. Dă-te mai încolo. Sands urcă lângă el. Am văzut un individ care nu-mi place.

— Cine?

— Un tip din Manila. Să mergem, bine? Am nevoie de aer.

— Traversează râul, îi spuse Voss șoferului.

— Ce zici de Rex?

— Nu putem merge în centru, răspunse Voss, au puncte de control peste tot. Unchiul Ho n-o să ne prindă cu garda jos! Suntem perfect pregătiți de acum un an.

— Ce este dincolo de râu?

— Absolut nimic, frate. E viața adevărată, cum ar veni. Niște călugărițe au deschis luna trecută un local franțuzesc.

— Călugărițe? Știu ele să gătească?

— Scandalos de bine. Încă nu le calcă nimeni pragul, dar o vor face.

Șoferul spuse:

— Un pod nu bun. Merg la celălalt.

— Dă-i drumul, câștigă-ți banii, spuse Voss.

Sands întrebă:

— Cum e familia?

— Sunt bine cu toții. Nu i-am văzut din aprilie. Am ratat ziua de naștere a Celestei.

— Câți ani are?

— Doamne… Nu, stai – patru. Dar tu? Tot solo?

— Așa mă tem.

— Complet? N-ai nici măcar o logodnică în State?

— Încă nu. Complet singur.

Traversară podul pe malul estic; în apă se strânseseră mizerii și nenumărate epave imposibil de scufundat.

— Doamne, râul ăsta pute mai tare ca oricând.

— Bun venit înapoi.

— Mersi. Cred…

— Nu, vorbesc serios. Mă bucur să te văd, spuse Voss cu toată seriozitatea. De cât timp ești plecat?

— Eu plec și vin întruna.

— Deci ai fost plecat în tot acest timp?

— M-am întors doar pentru o săptămână sau două. Strâng povești. Cum merge sfada?

— O… suntem în câștig.

— În sfârșit cineva care știe.

— Culegi povești?

— Povești, da – basme. Povești cu zâne.

— Ei bine, ai venit în locul potrivit pentru chestii din *astea.* Nu râse niciunul dintre ei. Pentru basme.

— Mda… mi-amintesc de Lansdale.

— Nu l-am cunoscut niciodată.

— „Cunoaște oamenii" – cântece și povești.

Voss se auzi râzând.

— Suflete și minți.

— Aha. Pentru un proiect la Școala Navală.

— Din… ce oraș?

— Carmel.

— N-am fost încă acolo.

— E un loc frumos.

Discuții mărunte, își spuse Voss, în Secția Celor pe Ducă. Trebui să-i dea indicații șoferului, așa că scăpă de asta.

La o distanță de câteva străzi, pe celălalt mal al râului și nu departe de cartierul în care se afla vechea vilă a Op Psi CIA, unde vreme de mai multe săptămâni Voss și Skip locuiseră împreună, găsiră restaurantul Chez Orleans.

— Îmi place iedera asta, zise Voss referindu-se la verdeața care înghițise aproape complet fațada. Abia se vede prin ferestre. Intimitate.

Vorbesc ca un prostovan.

— Tot în vechea locuință stai?

— Vechea locuință nu mai este. Cred că a ajuns la armată. Sunt cazat la Meyerkord.

Iedera continua pe celelalte laturi ale clădirii și se îndesea peste acoperișul cu zăbrele, unde proiecta o umbră relativ răcoroasă peste patioul placat cu pietre. Dintr-un difuzor înfășurat în pânză de sac, aflat sus, în cel mai răcoros loc al

spalierului, se auzea muzică – flamenco, piese de chitară –, iar sub difuzor, aproape de o mică fântână, luau masa trei ofițeri – aveau blazonul mare, galben, al Regimentului 5 de Cavalerie, cusut pe mânecă. În rest, nici țipenie. Se așezară și Sands comandă 7Up și fricando.

— Eu iau un martini, zise Voss.

— Mie nu-mi plac măslinele, spuse Sands. În timp ce Voss se întreba cum ar putea să-i răspundă la așa ceva, Sands continuă: N-am vrut să par cinic mai înainte.

— Eu am părut cinic. Și am impresia că asta am și vrut, într-un fel.

— Nu, nu, înțeleg. Toți avem întrebări.

— Aha, iar stângiștii cred că nu-i așa, că suntem toți cu creierele spălate, niște prostănaci, că cineva trebuie să ne urle în urechi – oare ei se cred intelectuali? Cine vrea să fie intelectual? Cui îi pasă ce dotare puternică ai dacă tu nu știi să te folosești în siguranță de ea? Ce au intelectualii?

— Șahul.

— Comunism sașiu. O viață sexuală nesănătoasă, nesatisfăcătoare și perversă.

Sands nu spuse nimic. Părea să vadă totul mai clar ca niciodată, și totuși se simțea în egală măsură orb. *Unde este distracția în toate astea*? se întrebă Voss. *Crodelle, ești un căcat.*

— Skip. Skipper. Care-i problema?

— Mi-a murit mama.

— O, căcat.

— Am primit vestea abia ieri.

— Îmi pare rău.

— Ei, încerc să mă obișnuiesc cu gândul.

— Cred că asta și trebuie să faci.

— Știu. Ce mai e de spus? Hai să mâncăm.

Meniul de prânz era lejer: salate, clătite și sendvișuri, iar Voss recomandă *salade niçoise,* care garantă că este făcută cu ton adevărat și pe care Skip o refuză din pricina măslinelor. Sands ceru în schimb *salade d'epinard et crevettes* și,

până să vină comanda, cercetară amândoi meniul cu admirație: *filet de porc rôti, carré d'agneau aux pistaches, thon aux pignons de pin,* călugărițele astea aveau de toate – plus intimitate –, asta dacă într-adevăr călugărițe erau cele care conduceau restaurantul. El nu văzuse încă nicio călugăriță pe acolo.

— E mai bine decât la Yacht Club, îi spuse lui Sands, și mai ieftin, amice.

Îi era foame și salata îl ajută puțin. Dar Sands, după ce înghiți de câteva ori din creveți și spanac, se desprinse vizibil de realitate și începu să amestece cu furculița în sosul de portocale și capere. Pe Voss îl indispuse puternic situația lui Skip și spuse:

— E greu de crezut că cei de acasă ne pot părăsi. Rămâi cu impresia că moartea există numai aici. Toată moartea din lume.

Skip ridică privirea surprins și spuse:

— Așa este. Exact asta am simțit.

— Toți simțim asta. Ți-amintești sărbătoarea trecută de Tet?

— Da.

— Ai fost aici?

— Eram prin zonă.

— La Cao Phuc?

— Când și când.

— La ambasadă primeai corespondență aproape regulat.

— O, țineți socoteala lucrurilor ăstora?

— Până la cel mai mărunt lucru. Dar cine ține socoteala celui care ține socoteala? Deci la Cao Phuc. Aha. Ați făcut o treabă bună, băieți, cu operațiunea Labirintul.

— Da, mersi… vorbești serios?

Un taxi opri în față și Voss reuși să vadă cine este, în pofida spalierelor cu iederă.

— Păi, Skip, recunoscu el subit iritat, nu. Nu tocmai. Ce naiba să știu eu despre Labirint? Fac doar… știi… un compliment general și vag.

— Bine. Îți mulțumesc la modul general și vag. Uite ce-i, Rick, zise Sands, poate reușim să discutăm pe față.

— Mereu. Mereu.

În acel moment Crodelle își făcu apariția, îndreptându-se direct spre masa lor, de parcă ar fi consultat o hartă și și-ar fi plănuit traseul. Înalt, colțos – nu suficient de înalt pentru a juca baschet la colegiu, dar cu siguranță fusese îndemnat s-o facă în liceu. Din punct de vedere fizic aducea cu un intelectual molatic și împleticit. O greșeală de percepție. Avea firea aprigă specifică roșcaților. Voss ajunsese să creadă că odată ieșiți din vârsta copilăriei, roșcații scapă de pistrui, dar Crodelle încă avea destui pe obraji. Voss era conștient că se gândea prea mult la lucrurile astea, că erau o sursă de iritare personală – înălțimea și caracterul lui Crodelle, intelectul, pistruii lui –, deoarece Crodelle îl speria.

— Vreau supă!

Sands spuse:

— Nu sunt sigur dacă au supă.

— Straniu. Nu este supă?

— Nu la prânz.

— Terry Crodelle.

Cei doi își strânseră mâna. Voss spuse:

— Skip Sands.

Crodelle luă loc și zise:

— Întocmai, după care strigă: Martini! Și o salată – arătă cu un deget osos spre farfuria lui Voss – *comme ça.*

— Și niște ceai, adăugă Sands.

— Și ceai, vă rog.

Sands spuse:

— Te așteptam cumva, Terry?

— Sunt blocat pe partea asta a râului. Pe malul celălalt nu-s decât bannere, steaguri și petarde. Deci… te-ai întors din Cao Phuc? Sau n-ai fost plecat acolo nicio clipă?

Sands își controlă gesturile, dar surpriza nu și-o putu ascunde.

— Presupun că lucrezi cu noi.

— Noi, adică cine?

— Noi. Organizația.

— Eu sunt în Centrul Regional de Securitate.

— Trimis aici?

— În vizită. Un vizitator pe fermecătoarea voastră planetă.

— Ești pentru prima dată în Vietnam?

Crodelle clipi și făcu ochii mari:

— Vin și plec de aici încă din ’59. Dinainte de Kennedy.

— Uau. Pari mai tânăr.

— Am aruncat un ochi la Cao Phuc o dată sau de două ori. Cum sunt lucrurile pe acolo în ultima vreme?

— Mult mai relaxate. Liniște.

— Au desființat postul ăla de relocare?

— Nu cunosc starea oficială a acestei acțiuni.

— Dar tu ce vezi?

— E greu de spus la ce etapă au ajuns – Sands ridică privirea și se uită în jur, ca și când l-ar fi căutat pe chelner –, dacă l-au desființat sau dacă doar l-au abandonat, mai mult sau mai puțin. Dar aș spune că templul budist a redevenit în linii mari centrul de atracție.

— Se apropie luptătorii Vietcong?

— N-am remarcat.

— Cu ce treabă te-au trimis acolo?

— Să culeg povești. Basme populare.

— Fugi de-aici! Rick, aici de față, a crezut că ai plecat din țară.

— Vin și plec.

— Deci baza e desființată?

— Noi nu-i spuneam bază, ci zonă de aterizare.

Sands părea inexplicabil de mulțumit.

— Mai mergeai uneori pe la Barul Purpuriu?

Skip râse.

— Doar la legitima oră de cocteil.

— Știi ce, Skip? Mă bucur că în sfârșit ne-am întâlnit.

— Hei, băieți, făcu Voss și se scuză.

Se duse la toaletă și descoperi pisoarul plin cu cuburi de gheață, o extravaganță fascinantă.

Voss și-ar fi dorit ca Terry Crodelle să mai întârzie la masa de prânz. Poate o discuție pe față până la urmă, între el și Sands – cu cine să poți vorbi, dacă nu cu un om aflat pe picior de plecare? Lucra în spionaj de doar șase ani, dar i-ar fi plăcut să se târască afară din matca lui, să ajungă într-o peșteră și să i se confeseze unei moluște uriașe. Absurd, da. Dar conținea elementele potrivite. Aer și înec. Întuneric, umezeală.

Futu-i, ce dezastru monstruos și stupid.

Unul dintre ofițerii de armată veni după el la baie, un tip cu față de uliu, tuns periuță, cu trese de maior pe umeri și blazonul galben al Regimentului 5 de Cavalerie pe mânecă, un om fără secrete, un bărbat care se ușura în fața altora. În vreme ce maiorul urina meditativ peste cuburile de gheață, Voss se spălă pe mâini și se șterse cu un șervet de pânză din teancul de lângă chiuvetă, după care îl aruncă în coșul de nuiele. Localul acela avea clasă. Deasupra oglinzii gălbui, cu ape, care îi reflecta fața de parcă ar fi fost bolnav de hepatită cronică, erau inscripționate într-o manieră precisă, feminină, călugărească următoarele cuvinte:

Bon appétit!

Când se întoarse la masă, cei doi ajunseseră deja la subiectul pe care Crodelle voia să-l abordeze, cel puțin la început – aiuritorul articol al colonelului –, iar Crodelle se dădea în stambă. Izbutea să pară priceput în orice domeniu despre care vorbeau. Pe Voss nu-l deranja asta prea tare, dar îl deranja că în clipa aceea se lua de Sands. Chestia aia cu depistarea „influenței factorului de decizie”, Crodelle voia să știe dacă se gândise oare

colonelul la dificultățile acestei idei? Oare nu frații Mayo scriseseră despre doctorul Gorgas: „Oamenii care ating măreția nu depun o muncă mai complexă decât cea a omului de rând, ci mai simplă?" Problema încercării de-a demonstra „influența factorului de decizie" prin experimente nu era oare tocmai aceea că aproape toate experimentele de genul acesta, cele de care Crodelle avea cunoștință, fuseseră efectuate pentru a determina impactul unei intervenții, a unui tratament, a unui drog nou, și nu pentru a demonstra prezența sau absența unui anumit factor declanșator? Asemenea testelor lui Lind, în secolul XVIII, în privința tratamentelor pentru scorbut sau, de dată mai recentă, strădaniile lui Salk pentru descoperirea vaccinului antipoliomielitic? Pe de altă parte… auzise oare Sands de Comisia Febrei Galbene, din secolul XIX, și de pe-atunci noua știință bacteriologică, datorată eforturilor lui Walter Reed și James Carroll? Poate că unele încercări se puteau face, însă ce ar fi servit drept „jalon" experimental pentru „influența factorului de decizie"? Și lupta cu malaria și febra tifoidă și cea galbenă, oare acela nu fusese un război la fel de mare ca acesta? Oare Jesse Lazear nu murise ca un martir într-o secție de spital din Havana, răpus de boala pe care încerca s-o biruiască? Războaiele cer imperios idei noi; și poate că tocmai o astfel de idee avusese colonelul: ar fi posibil, fie și de departe, să injectăm elementele despre care noi credem că provoacă „influența factorului de decizie" în canalele informaționale preselectate? Curiozitatea îl copleșea pe Crodelle, o dorință nețărmurită de comunicare îi asalta trăsăturile feței, ținea mâinile ridicate înaintea ochilor, cu degetele răsfirate, cu capul înainte, concentrându-se cu îndârjire, de parcă fiecare dintre conceptele lui ar fi fost o minge de baschet – dar, să fim serioși, cine era colonelul în această schemă, Walter Reed, investigatorul sârguincios, sau

Guiseppe Sanarelli, tipul gata oricând să dea un răspuns pripit la o întrebare greșită? Colonelul avea nevoie de un Aristides Agramonte care să se ocupe de toate lucrurile murdare. Oare cunoștea Skip activitatea lui Agramonte? La o adică, știa oare Skip că, așa mustăcios și cu frunte înaltă cum era, semăna cu Agramonte?

Această ultimă întrebare părea retorică. Crodelle se opri. Aștepta.

Voss nu-și dădea seama dacă Sands era un nechibzuit ori Buddha însuși. De unde venea veselia aceea căutată?

Sands spuse:

— Iisuse Hristoase.

— Mda. E cam aiurea.

— De ce te interesează toate astea, Terry?

— E un interes pur academic. Controlul bolilor a fost una din pasiunile mele cât am studiat medicina în colegiu. Apoi am abandonat studiile și-am intrat în lumea asta a noastră, și n-am crezut nicio clipă că voi vedea ceva din domeniul *acela* care să se aplice în domeniul *nostru,* domeniul informațiilor secrete.

— E doar o ciornă. Nu va termina niciodată articolul.

— Ce trebuie să faci este să dovedești existența „influenței factorului de decizie”. Ce trebuie să faci este să izolezi acele căi diferite care urcă pe scara de comandă ierarhică și să injectezi aleatoriu informații între aceste căi, pentru a vedea cât de tare se distorsionează ele. Ca să zic așa, cum „cureți” o cale? Ai nevoie de căi afectate și de căi neafectate. Asta nu-i ceva nou. Febra galbenă din nou, poliomielita etc. Ce ți-ar trebui cu adevărat ar fi două sau mai multe organizații informaționale fără legături între ele – și să obții participarea unora dintre aliații noștri. Ar fi interesant. Am putea ajunge undeva. Ar putea provoca o revoluție. Dar chiar e nevoie să începem una înainte să fie *musai* să începem una?

— Nu știu sigur dacă te înțeleg.

— E pur și simplu remarcabil că a ridicat problema asta. Colonelul. Adică, este posibil să creezi jaloane, jaloane informaționale, și să le urmezi în susul și-n josul scării de comandă ierarhică și în exterior, prin intermediul sectoarelor comunicaționale, și să tragi concluzii despre felul în care operăm noi? E o idee năstrușnică, bătrâne. Unchiul tău e un revoluționar năstrușnic.

— Te-ai întâlnit cu el?

— O dată sau de două ori. Îmi place colonelul. Are o personalitate puternică. Vreau să zic, Cao Phuc – punct ochit, punct lovit. Din câte am dedus noi, a convins pe cineva, pe un comandant bețiv al unuia dintre grupurile de elicoptere de atac, să înființeze o zonă de aterizare pe muntele acela în ’64, apoi, când a venit Brigada 25 de Infanterie, a „împrumutat” un pluton și l-a ținut acolo douăzeci și patru de luni, scornind pretexte după pretexte, și a pus Brigada 25 să deservească acea ZA ca și când ar fi fost o bază. Apoi a prezentat satul ca pe cel mai bun loc din lume pentru o tabără de relocare. În momentul de apogeu, avea șase plutoane încartiruite pe muntele acela și avea propriul lui elicopter. Asta înseamnă o personalitate foarte puternică, amice. Din păcate, în timpul ofensivei Tet a înregistrat victime și a pierdut un pluton întreg. Nu putem decât să sperăm că în momentul acesta membrii plutonului sunt prizonieri de război; și oamenii au început să se întrebe ce mama *naibii* se întâmplă în Cao Phuc. De n-ar fi fost ultimul Tet, probabil că acum ar fi avut propria lui brigadă. Și nu are nici în clin, nici în mânecă cu armata! Decât în calitate de agent de legătură cu Op Psi, organizație în cadrul căreia aproape nimeni nu l-a întâlnit vreodată față în față. A făcut totul prin forță și autoritate proprie. Adică, bătrâne, a făcut totul cu tupeu și vrăjeală. Îți vine să crezi?

— Am impresia că știi despre el mai multe decât știu eu.

— Sunt multe motive de admirație. E un luptător…

— Un veritabil erou de război, Terry.

— Desigur, să spunem erou, are medalii de să se-ngroape în ele, bine – dar nu e un ciudat, nu e genul acela. *Bănuiește* că toți îi sunt împotrivă, dar se *comportă* de parcă n-ar avea niciun dușman pe lume. Știi ce mi-a spus odată un tip despre colonel? „Dușmanii lui sunt doar prieteni pe care nu i-a înfrânt încă.”

— John Brewster, nu?

— Cine?

— M-ai auzit bine.

— La drept vorbind, s-ar putea să fi fost John. Nu-mi amintesc. Uite. Haide. Uite… unchiul tău are ceva să ne învețe, și anume: să ai încredere în localnici. El nu s-a distanțat niciodată de ei. Lucrează cu ei, li s-a alăturat. Dar făcând asta, se distanțează de noi, oamenii lui.

Skip spuse:

— Cred că interpretezi greșit faptele și-apoi exagerezi propria interpretare greșită. Sau cel puțin dai pur și simplu voie interpretării tale să crească de la sine.

— Ai citit *Americanul liniștit*?

Skip spuse:

— Bo-cu, musiu, muie tu.

Voss spuse:

— Mamă, ce repede a fost. Credeam că o s-o mai lălăim o vreme.

— Mda. Mda. Crodelle clipi. Nimic altceva. Locuia la Continental când a scris-o.

— Graham Greene. Vizavi de camera colonelului.

— Skip… până la urmă îți depășești mentorii. E inevitabil.

— Uite ce-i, făcu Skip, am priceput.

— Atunci explică-mi.

— Explică-mi tu.

— Eu am explicat *deja.* Dacă unchiul tău vrea să-și dovedească empiric teoriile, atunci n-are decât să propună un studiu de sarcină aleatorie folosind două sisteme – unul de control și unul în care să introducă un agent sau un element catalizator al cărui efect îl poate măsura comparativ cu sistemul de control *fără* agent. Gândește-te la trecut: vechile sugestii pentru cazurile de poliomielită, zilele când nu făceau decât să încerce orice le trecea prin cap – fecale de câine, pentru numele lui Dumnezeu; injectau bolnavii de poliomielită cu propria lor urină. Așa e colonelul, amice. Injectează pișat în aparatul de spionaj. Vreau să zic, continuă Crodelle, chiar și la Washington era legendar pentru prânzurile lui hidraulice de câte trei ore fiecare.

Sands se întoarse spre Voss:

— Du-te-n mă-ta, Voss. Se ridică în picioare. Că tot veni vorba de pișat. Tre' să scap de o povară.

— Du-te și topește niște gheață, îi spuse Voss.

— Poftim?

— O să vezi tu.

Plecă și Crodelle îl urmări cu privirea până când tânărul intră în toaletă.

— Doamne, Terry. Ce ți-a luat așa mult?

— Rick? Îți știi rolul?

Voss nu răspunse. Îl privi pe Crodelle cum soarbe din martini.

— E vreo fereastră acolo, înăuntru?

— N-o să iasă pe fereastră.

— De unde știi?

— Se distrează prea bine.

— Și tu la fel?

Voss se gândi să mai comande o băutură, dar simțea că remarca despre prânzurile hidraulice făcuse nerecomandabil un asemenea lucru.

— Dacă mă împinge, îl împing și eu. Ca să păstrez echilibrul în favoarea mea, bine? Și lucrurile or să prindă viteză.

— Chiar așa se întâmplă.

— N-am nimic împotrivă. Și ai și tu un rol de jucat. Când balanța se înclină prea tare, tu ai să sari, din întâmplare, de partea mea.

— Am înțeles asta.

— Venind încoace, am luat ceva de la atelier.

— Ce atelier?

Crodelle se animă din nou:

— Te uiți la asta?

Scoase din buzunarul de la piept ceva ce semăna cu o brichetă de proporții. Ținând-o în palmă, îi apăsă o latură cu degetul mare.

— O deschizi și… ta-dam! Două bobine mici înăuntru. Banda… o vezi? Firicelul acela? Are diametrul de o miime dintr-un centimetru, bătrâne.

Oameni de la Centrul Regional de Securitate din Manila veneau regulat în oraș și Voss credea că-i știe pe toți; Crodelle nu făcea parte dintre ei. Își înființase un atelier în subsolul Școlii de Limbi Străine și Departamentul de Operațiuni Interne primise indicații să-i furnizeze tot ce are nevoie, iar astăzi îi trebuise un dispozitiv de înregistrare futurist.

— Oamenii voștri au tot soiul de lucruri strașnice.

— Chestiile astea există de vreo doișpe ani.

Sands se întoarse. Se așeză și Crodelle întinse reportofonul, cu capacul în continuare ridicat.

— Păzea.

— Unde-i banda?

— Trebuie ținut la lumină. Vezi?

Voss spuse:

— O miime dintr-un centimetru.

— E pornit?

— De ce naiba să nu fie? spuse Crodelle și-i închise capacul, punându-l între ei pe fața de masă verde. Să facem o încercare. Ne aflăm aici, în Sala de Bal Aragon, cu liderul formației, extraordinarul Skipper Sands… Sands. Nemțesc? Englezesc.

— Nu. Irlandez.

— Irlandez?

— Străbunicul meu e descendent al clanului Shaughnessey. Din câte se pare, a început să-și spună Sands pe vaporul care îl aducea peste ocean.

— Cam cameleonic din partea lui.

— Nu l-am cunoscut. N-am cum să știu.

— Avea probleme?

— Nu. Pot să te întreb ceva?

— Sigur.

— Eu am?

— Sala de Bal Aragon e un loc al muzicii și veseliei. Nimeni nu are probleme aici.

— La naiba. De ce nu mă supui la un test cu poligraful?

— N-ar fi exclus.

— Vreau să zic chiar acum, Crodelle.

— Nu, Skip. Nu acum. Va trebui să te pregătim, dacă vrem să obținem un rezultat cât de cât elocvent.

— Oricând vrei tu.

— Sigur. S-a notat.

— Dar Crodelle? *C'est français*?

— Nu știu. Da, francez. Ar putea fi o greșeală de scriere a lui „Cordelle". Unde-i unchiul Francis, Skip?

— Nu știu. În momentul ăsta, în oraș, presupun.

— Știai că a fost rechemat la Langley acum șapte, opt săptămâni – oricum, la începutul lui noiembrie trecut?

— Nu știam asta.

— Nu, pentru că el nu s-a dus.

— Se duce unde vrea el să se ducă.

— Aha. Și când vrea el, scoate pistolul și împușcă un prizonier legat.

— Să fim serioși.

— N-a executat el un prizonier la Cao Phuc în timpul Ofensivei Tet?

— Nu știu nimic despre asta.

— Ei, e clar că știi ceva despre asta. Știm că știi.

— Sunt sigur că faci confuzie cu o poveste din al Doilea Război Mondial.

— Și atunci a executat prizonieri? Va trebui să cercetăm chestiunea asta. Dar în momentul de față tu ești încartiruit la Cao Phuc, corect? La fel ai fost și la ultimul Tet? Cao Phuc e postul tău, mai mult sau mai puțin?

— În Vietnam, da. Eu vin și plec. Mai mult sunt plecat. Îmi țin câteva lucruri acolo.

— Păi, ai petrecut mult timp în zonă. E clar că ai câteva lucruri. Când spunem că ții câteva lucruri acolo, înseamnă că ții și câteva lucruri de-ale colonelului, corect? Cuferele lui și alte cele.

— Cufere?

— Știi, aici e tot chichirezul. Cred că tipii ăștia pe care-i admirăm așa de mult, cred că fiecare în parte s-a îndepărtat de credință, fiecare în felul lui. Ne opunem comunismului, însă noi înșine facem parte dintr-o comună. Existăm într-un stup.

— Crezi că ei nu mai cred în libertate?

— Cred că s-au blazat.

Tăcere.

Crodelle întrebă:

— Tu ce crezi, Skip?

— Cred că e prea complicat pentru o discuție.

Crodelle spuse:

— Ce se află în cufere?

Skip păstră liniștea.

— Ce-i cu tăcerea asta?

— Trebuie să răspund brusc doar pentru că tu pui întrebarea brusc?

— Trei la număr, trei cufere. Le aveai la Clark Field pe 31 decembrie 1966 și au sosit odată cu tine la vila CIA de aici, de pe strada Chi Lang, în ziua de Anul Nou.

Sands nu se atinsese deloc de ceașca de ceai. Concentrarea lui era uimitoare.

— Aș vrea să te întreb ce faci tu în Cao Phuc? zise Crodelle.

— Păi, nu cred că ar fi bine nici măcar să-ți dorești să știi.

Crodelle zise:

— Maică Precistă!

Sands îl privi intens.

— Ești implicat. Te ocupi de ceva. De ceva sau de cineva.

— Cine ești tu, mai exact?

— Prea bine. Hai să ne declinăm identitățile. Eu sunt Terrence Crodelle, Biroul Regional de Securitate.

— Felicitări.

— E rândul tău. Baza din Saigon are două ramuri, Operațiuni de Legătură și, respectiv, Operațiuni Interne. Tu din care faci parte, Skip?

— Op I și cooperez în principal cu Op Psi.

Crodelle se lăsă pe spate și suspină.

— Op I cu cooperarea Op Psi, zise el și Voss își spuse: *Cred că ești prins în corzi.*

Cu o puternică senzație de greață, Voss încercă să se amestece și el, ca musca în lapte:

— Ți-aduci aminte de cufere? Cuferele alea trei? Sigur că da. Nu cred că ai putea uita de cuferele alea. Ți-aduci aminte numele de pe ele?

— Nu, nu-mi aduc aminte.

— Pot să te întreb sub ce nume te afli aici?

— Numele meu este William Michael Sands.

— Care este numele de pe pașaportul tău?

— Acesta este numele de pe pașaportul meu.

Crodelle întrebă:

— Unde se ascunde colonelul?

— Ultima dată știu că avea o cameră la Continental.

— Am înțeles că are niște asociați în Delta Mekongului. Unul, în special. O femeie.

— Asta-i ceva nou pentru mine.

— În apropiere de Binh Dai.

— Alte lucruri noi.

Un vehicul opri afară. Skip se ridică, se duse la marginea patioului și vorbi prin iederă:

— Ține taxiul pentru mine, te rog.

Încă avea șervetul îndesat sub curea. Era singura mișcare ieșită din comun pe care Voss o observă la el în acea zi.

Se întoarse, puse șervetul pe masă și spuse:

— Prânzul e din partea voastră, băieți.

După care plecă.

•

Convins că dă prea mulți bani, că soldații americani și afaceriștii locali aveau parte de prețuri mai mici, Fest petrecu după-amiaza cu tânăra femeie al cărei păr mirosea a vanilie; ea îl taxă cu treizeci de dolari pentru patru ore în camera lui cu aer condiționat. Femeia stătu ghemuită sub pături, insistă să folosească telefonul de multe ori, deși el nu credea că are pe cine să sune și că se preface doar că poartă conversații; îl trase de barbă și de cârlionții de pe piept, și încercă să-i scoată punctele negre de pe nas – la drept vorbind, se juca întruna cu nasul lui, încântată de dimensiunile sale europene –, și în general se comportă ca o târfă proastă. Așa cum și Fest era un client prost. El comandă șampanie în cameră și ea o refuză – gângurind, chicotind temătoare –, așa cum ar fi refuzat oferta unui joc de dormitor deosebit de scârbos. Fest o bău singur pe toată. Ea nu vru să mănânce. Cât timp ea dădea telefoane pe furiș, el făcuse duș. Cea mai mare speranță a lui legată de acel hotel fusese spulberată – aceea că telefoanele de acolo puteau lua legătura cu Berlinul și-i puteau aduce vești despre tatăl lui. Telegrafele nu ajutau la nimic. Trebuia să păstreze secret locul în care se afla. Era posibil să sune la Berlin, dar nu de la hotel. Portarul îi promisese că va aranja el să-l ducă undeva. Între timp, babacul avea să moară. Poate că deja murise. *Poate a murit ieri, cât timp eu am cumpărat hărțile. E mort în clipa asta, în timp ce fac duș cu apă călâie, cu apă infectată, și o curvă duhnește în patul meu.* Oamenii mor atunci când tu te gândești la altceva. Așa merg

lucrurile. Așa se întâmplase cu Claude; fusese împușcat în gât de un lunetist al Rezistenței franceze. Tatăl lor fusese un om puternic, un german patriot, un apropiat al lui Heinrich Himmler. Fratele lui mai mare fusese ofițer în Waffen-SS. Astea erau faptele. Nu puteau fi negate, ignorate sau disprețuite. Și alt fapt era că Claude își dăruise viața naziștilor. Dar Claude era mai mult decât un fapt: era legenda familiei, numele lui era clipă de clipă pe buzele tatălui său; Claude era mai viu pentru tatăl lor decât Fest însuși. Îi dădu fetei niște bani vietnamezi, fără să-i pese cât de mulți erau, și o trimise la plimbare.

În vreme ce afară, în scuar, chefliii produceau muzica și exploziile războiului, ale înfrângerii și victoriei deopotrivă, el luă cina în camera lui și se pregăti de culcare devreme. Avea un punct de comunicare, un punct de întâlnire și un punct de caz extrem. Din momentul acela, nimeni nu-l putea găsi, în special agenții lui locali. Șampania îi cauzase o migrenă care-l ținea treaz. Se așeză la masa de scris din camera 215 și își demontă și examină echipamentul. Observă că pistolul fusese modificat. Nu avea să se blocheze. Îl reasamblă. Ambele încărcătoare intrau fără probleme și gloanțele circulau prin dispozitiv aproape fără sunet; mișcă glisorul înainte și înapoi. Atât amortizorul, cât și țeava în care se înfileta erau produse în fabrică. Cineva avusese grijă. Dar inutila întâlnire din Hong Kong, tratamentul expeditiv din partea lui Kenneth Johnson, sentimentul că este plimbat de la un văr la altul, tot mai departe de sursă… Și că este folosit. Nu că munca pentru alte servicii ar fi fost una fără precedent. În urmă cu nouă sau zece ani, un algerian în Madrid; și un om pe un iaht în Como, despre care Fest credea că făcea parte din mafie. Și filipinezii, preotul american. Niciunul dintre aceștia nu era dușmanul patriei lui. Unsprezece operațiuni, punând-o la socoteală și pe aceasta.

Showalter o descrisese drept o „operațiune pe fugă” și totuși Showalter îi întreținuse vreo două săptămâni înainte să amintească măcar de o misiune, după care nu mai scosese o vorbă până acum o lună, și chiar și atunci nu spusese nimic despre scenarii, iar acum pistolul era în mâinile lui… *Oare m-ar fi ales pe mine dacă aș fi mers cu familia la Berlin în permisia de vară, dacă n-aș fi evitat, ca un laș, să mai dau cu ochii de patul de moarte al tatei, dacă nu mi-aș fi petrecut ultima permisie arătându-le tinerei Claude și Dorei New England-ul pe gemulețele unei rulote închiriate*? În Cape Cod, parcaseră în spatele casei de vară a lui Showalter. Familiile se cunoșteau bine, se considerau prieteni, de fapt, însă el nu fusese niciodată asociat cu Charles Showalter în niciun fel de operațiune. Showalter era ofițer superior, atâta tot. Showalter nu-și făcea nicio iluzie, nu se lăsa atins de niciuna, de aceea se plăceau reciproc. De aceea Fest avea încredere în el. Mai rămâneți o săptămână, mai rămâneți o zi – sigur că vor rămâne, doar el era ofițer superior. Și Meg – chiar și după două săptămâni în care fuseseră scoase cabluri pe geam de la aparatele ei de bucătărie, trei oaspeți care consumau apa caldă și-i udau toate prosoapele, Dora plângându-se de Langley, ținând-o una și bună în engleza ei fluentă în legătură cu idioții de americani, Claude ciugulind din frigiderul ei, vorbind despre școală și sport, pentru că Meg era frumoasă și pentru că ea asculta – și Meg: Să rămânem puțin, ne place, te simți cam singur aici, în pădurile nisipoase. După două săptămâni, zâmbetul lui Meg se înăspri, amestecat cu o transpirație invizibilă. Stresul îi scoase în evidență forța și grația și păru să-i sublinieze inteligența. Charles îl duse pe Fest pe țărmul Atlanticului, doar ei doi, ca să-i arate o casă de pe plajă pe care se gândea să o cumpere. Fest o lăudă, dar el, unul, n-ar fi locuit acolo. Panourile zăngăneau, suflate de-un vânt neîntrerupt și

valurile mușcau din mal la doar câțiva metri de stâlpii de susținere. Showalter stătea pe viitorul lui balcon în fața viitorului lui Atlantic, iar buclele lui cenușii fluturau în toate direcțiile ca ale unui poet.

— E ceva de făcut în Saigon. Aș vrea să te însărcinez pe tine. E o operațiune pe fugă.

— În Saigon?

— Sau prin preajmă.

Filipinele, și acum asta. De ce să-l trimită de cealaltă parte a lumii într-o singură misiune, când acolo mișunau armate întregi?

— Sunt șaisprezece mii de kilometri până acolo, zise Fest.

— Ai nimerit-o aproape la fix.

— Mă trimiți în cadrul Programului Phoenix?

— Nu e vorba de Phoenix și nici de ICE-X. Nu vrem ca oamenii noștri să știe de asta.

— E vorba, atunci, de o țintă sensibilă.

— Așa cred, zise Showalter într-un fel care lăsa să se înțeleagă că el credea că e vorba, poate, nu atât de o țintă sensibilă, cât de o operațiune fără sens. I s-a promis protecție din partea noastră.

— Înțeleg. Ce îmi mai poți spune?

— Nimic. O să discutăm mai multe la Langley. Când ne întoarcem la serviciu.

— O să fiu contactat înainte de oamenii mei?

— Consideră că ești contactat acum.

— Nu-i nevoie să verific asta.

— Nu-i nevoie. Și… Dirk.

— Da, Charles.

— E război acolo. Poți să folosești liniștit pistolul.

Deținea acum un pistol automat de calibru 380, o armă tipic americană și agresivă. Cu ea probabil că nimerea ținta în mijloc de la patruzeci de pași distanță. Dincolo de asta era imprevizibil. Nu era la fel de bun ca *sumpit*-ul, tubul cu săgeți. Dar de unde să știe asta, dacă până acum nu-l folosise?

Fără echipă, fără discuții despre scenarii de operațiune, fără antrenament cu arma.

De ce nu-i putuseră da documente americane acolo, în Saigon, pașapoarte oficiale cu vize vietnameze veritabile? De ce să se oprească în Hong Kong pentru cele nemțești?

Pentru că documentele erau false. BND[34] nu avea nicio implicare în asta. Totuși, Showalter insinuase apăsat sprijinul BND. Fără ștampila invizibilă a BND, el nu era decât un criminal.

Exista o linie și el o trecuse. Dar comuniștii o trecuseră și ei. Criminali? În China, în Ucraina – uciseseră mai mulți decât criminalul Adolf Hitler și-ar fi permis măcar să cuprindă cu gândul. Asta nu se putea spune cu voce tare, dar trebuia ținut minte. Uneori, poate – pentru a ține piept unui astfel de dușman –, trebuia să treci linia de partea lui.

Propria sa lașitate îl revolta; îl durea fizic, în stomac. Dacă s-ar fi dus la Berlin și nu în New England… Dacă n-ar fi evitat un ultim moment alături de tatăl lui, care nu-l iubea… *Cu toate acestea, îți stau alături. Tată, tu te-ai luptat cu comuniștii*; *cu ei mă lupt și eu.*

•

Skip Sands ieși din Saigon pe Șoseaua 1 într-o furgonetă comercială și ajunse la Cao Quyen făcând autostopul cu o motocicletă care tracta o remorcă mică plină cu scânduri. Această a doua parte a drumului dură aproape două ore.

La jumătatea distanței, rămase surprins să vadă Chevy-ul negru al colonelului venind din direcția opusă, și flutură cu ambele mâini, cât pe ce să cadă din spatele tânărului motociclist. Prea târziu. Chevy-ul își continua drumul. Sands îl recunoscu pe Hao, însă nu reuși să-i vadă pe pasageri.

La vilă, găsi în față un Ford Sedan alb. Colonelul aștepta înăuntru, pe divanul din salon, sorbind dintr-o ceașcă de cafea și răsfoind o carte.

— Unde-i Trung?

— A plecat, zise colonelul. A trebuit să-l scoatem de aici.

Nu reușea să-și înțeleagă propria dezamăgire zdrobitoare.

Mutarea agentului dublu pentru câteva zile era mișcarea pe care el însuși ar fi sugerat-o.

— Unde s-a dus?

— Cred că nu pot să-ți spun.

— Bine, sunt de acord, ca măsură temporară…

— Nu e temporară. S-a terminat.

— Anulezi operațiunea?

— S-a terminat pentru tine. Participarea ta a luat sfârșit.

— Dar *de ce*?

— Nu mai face pe prostul.

Skip nu știa ce să răspundă.

— Stai jos, Skip. Am să-ți spun câteva lucruri.

Din câte se părea, colonelul adusese câteva scrisori: două plicuri pe măsuța pentru cafea.

— Aia e corespondența mea?

— Ia loc, te rog.

El se așeză în scaunul de vizavi.

— Ce carte e aia?

Unchiul lui înălță coperta spre el: *Originile totalitarismului.*

— Hannah Arendt.

— Femeia care a urmărit procesul Eichmann.

— Când nu am somn, citesc. Și n-am mai dormit tare demult, băiete. Nici măcar un pui de somn. Țin cartea asta în mâini și urmăresc defilarea cuvintelor. Lăsă paginile să se deschidă și citi cu voce tare: „… în fazele finale ale totalitarismului răul absolut pare absolut deoarece acesta nu mai poate deriva din motive uman-comprehensive". Aruncă volumul pe masă. Pe fiecare pagină găsești ceva care-ți îngheață sângele în vine. Evreii ăștia sunt obsedați. Așa cum și trebuie să fie. Obsedați de soarta lor. Dar… ei spun adevărul despre inamicul nostru de acum. Răul absolut.

Observă că în ceașca unchiului său era cafea neagră. Poate că era treaz – Skip nu simțea miros

de alcool –, însă părea cât se poate de beat.

— Mătușa ta Bridey vrea să divorțeze de mine.

Skip spuse:

— Dar ea e catolică.

— Nimeni nu mai este catolic în ziua de azi. Nu sută la sută. Eu, unul, n-am mai fost la o slujbă de ani de zile.

— Și… ți-ai pierdut credința în Dumnezeu?

— Da, mi-am pierdut-o. Tu nu?

— Ba da, sigur.

Colonelul inspiră adânc, de parcă ar fi vrut să suspine, dar nu făcu decât să se uite țintă la Skip.

— Domnule Trung, te admir, zise el.

Skip se uită peste umăr. Erau singuri.

— Vrea să divorțeze? Chiar a spus asta?

— A plecat din McLean odată cu mine. Anul trecut. Acum doi ani. Cu un an înainte de Tet. Ți-amintești cum ne ghidam după momentul asasinării lui JFK? Ei, acum ne ghidăm după Ofensiva Tet?

— Și ți-a spus atunci?

— Mi-a spus, dar eu n-am crezut-o. Acum o cred. Și-a angajat un avocat și a deschis proces de divorț. Bravo ei. N-o să mă împotrivesc cu nimic.

— Ți-a dat vreo explicație?

— Dumnezeu știe că are motive suficiente.

— Dar ceva mai clar? Sau asta nu-i treaba mea?

— Ea spune că m-am implicat în războiul ăsta ca să fug de eșecurile din viața personală. Și are dreptate. Sunt aici pentru că nu vreau să mă întorc în patrie. La ce să mă întorc? La un loc incredibil plin de feministe ciudate cu apucături de stânga. Și ce-o să se întâmple dacă mă întorc? Ce? Mă pensionez în Carolina de Nord, mor și un pod de cinșpe metri de deasupra unui pârâiaș va purta numele meu. Oricum, ea are dreptate. Un război împotriva răului absolut este o scuză dată naibii pentru a întoarce spatele tuturor. Așa că divorțează de mine.

— Și asta te-a deprimat, zise Skip, te-a deprimat de-a binelea.

Acum, colonelul își permise să suspine adânc.

— Sunt multe neajunsuri pe aici în ultima vreme. Neroziile mele personale, chestia asta cu Trung… mama ta și tot restul. Îmi pare rău… Skip, îmi pare rău.

— Pentru mama mea? Sau pentru neajunsuri în general?

— Pentru toate. Pentru mama ta, sigur… Pentru orice-mi poate fi pus în cârcă. Adică aproape toate. Dar niciunul dintre noi nu va pleca de aici prea fericit. Am pierdut războiul ăsta. Ne-am pierdut sufletul.

„Vorbește în numele tău", intenționă Skip să spună, dar înțelese în aceeași clipă că aceasta era o dovadă de optimism reflexiv. Întrebă:

— Vrei ceva de băut?

— Nu, nu vreau să beau.

— Bine.

— Tu dă-i bătaie.

Skip îl strigă pe Tho. Colonelul spuse:

— Domnul Tho mi-a făcut cafea și l-am trimis acasă.

Skip se duse în bucătărie, își turnă o dușcă și o bău dintr-o singură înghițitură. Își mai turnă una și se întoarse lângă unchiul său, cu mișcări stingherite de înfrigurare. Salută ridicând paharul. A doua înghițitură îi aduse lacrimi în ochi, și colonelul spuse:

— Asta o să-ți facă părul măciucă! O spuse cu o falsitate atât de evidentă, încât el însuși păru descumpănit de remarca sa. Rămase cu ceașca de cafea în mână, mijind ochii într-o lumină pe care Skip nu reușea s-o detecteze, căci ziua era aproape pe sfârșite…

— Îngerii nu mă vor consola, zise el.

Skip se simțea ca un copil în fața unui adult – ca în fața mamei lui, de pildă, când ea era într-o pasă de singurătate – dorindu-și doar să treacă

momentul, așteptând să audă: *Asta e tot, poți pleca,* așteptând sfârșitul acestei încălcări a intimității sale.

Multe secunde, unchiul lui îl privi de parcă nu s-ar mai fi văzut niciodată până atunci.

— Ai ascultat discursul de învestitură al lui Nixon?

— Nu, zise Skip. Doar câteva părți.

— A vorbit despre respectarea angajamentelor, despre menținerea onoarei – nimic despre victorie. Nimic despre viitorul Vietnamului sau despre viitorul copiilor pe care îi vedem aici. Nixon. Nu-mi pasă ce spune; i se citește în ochi: a derulat în minte tot meciul, pasă cu pasă, și a văzut că noi pierdem. Așa vede el lucrurile. Tu cu cine ai votat? Cu democrații?

— Cu nimeni. Am uitat să merg la vot.

— Eu am votat întotdeauna cu democrații, dar de data aceasta cu strângere de inimă. Humphrey ne-ar fi scos de aici și mai repede, cred. Băieții mari știu să vadă imaginea de ansamblu. Deci pierdem. Asta nu are importanță în imaginea de ansamblu. Când e vorba de echilibru geopolitic, simplul fapt că am purtat acest război este suficient. Pentru Statele Unite totul va fi bine într-un final. Dar eu nu lupt pentru Statele Unite. Eu lupt pentru Lucky, pentru Hao și pentru cei ca bucătarul și menajera ta. Eu lupt pentru libertatea unor oameni în carne și oase de aici, din Vietnam, și nu-mi place deloc să pierd. Îmi frânge inima, Skip.

— Chiar crezi că vom pierde? Asta crezi tu, în ultimă instanță?

— În ultimă instanță? Unchiul lui părea surprins de aceste cuvinte. În ultimă instanță, eu cred că… vom fi iertați. Cred că vom rătăci în întuneric multă vreme și că o parte din ce facem aici nu va fi niciodată îndreptată, însă vom fi iertați. Dar tu? Tu ce crezi, Skip?

— Unchiule, suntem în rahat. Rahat.

— Jumătate din Agenție nu s-a implicat în războiul ăsta. Aproape că ți-am oferit pe tavă Taipei-ul, Skip. Puteam aranja asta.

— Nu mă refer la acțiunea americană de aici. Mă refer la noi, la tine, la ceilalți oameni. Avem probleme cu propriile organizații.

— Serios? Asta e bine. Eu n-am simțit niciodată un dram de loialitate față de organizații, Skip. Doar față de camarazii mei de arme. Lupți pentru individul din dreapta ta și pentru cel din stânga ta. E un clișeu, dar clișeele exprimă cel mai bine adevărul.

— Asta cred și eu.

— Da?

— Adică, pentru cine lupți. Cred sincer asta.

— Will… ce treabă ai avut în Saigon?

— Da, zise Skip, asta-ți spuneam.

— Ba nu, nu asta.

— Adică începeam să-ți spun.

— Atunci termină, bine?

— Da. Rick Voss mi-a trimis un bilețel prin poștă. Voia să ne întâlnim. M-am gândit că e mai bine să merg. Așa că…

Își dorea să nu mai fi adăugat, ca un școlar, ultimele cuvinte.

Colonelul dădu să se ridice, dar rămase totuși acolo, prizonier al propriilor sale efluvii, masându-și fața cu degetele.

— Ieri-seară am luat cina cu Pitchfork. Cred că n-am schimbat nici două cuvinte. Am stat doar acolo, pe terasa de la Yacht Club, și am privit spre râu. N-am discutat. Nu era nevoie… Într-o zi, în lagăr, în Birmania, în Forty Kilo, acolo, în Birmania, când eram răpus de febră și eram aproape sigur că voi muri, el mi-a dat un ou. L-a fiert, l-a cojit și mi-a dat să-l mănânc dumicat cu dumicat. Unul dintre cele mai frumoase gesturi pe care le-a făcut cineva pentru mine. Un act de generozitate profundă. Dar el nu-și aduce aminte. Crede că a fost altcineva. Dar el a fost. Eu mi-

amintesc cine a fost. Anders Pitchfork mi-a dat un ou. Să supraviețuim împreună acelor orori și apoi să stăm pur și simplu la o masă împreună, într-un loc precum Yacht Club, să împărțim puțin confort – habar n-ai tu. E mai bine ca atunci când fiica mea, mititica Annie, la patru ani, întindea mânuța în sus și… mergeam ținând-o de mânuță și coboram privirea și o vedeam că se uită în sus la mine. Iubirea între camarazi e la fel de intensă. Și tot ce pot spune este: Să te fut, Rick Voss. Să-l fut pe Voss pentru ce-a făcut. Altceva nu pot face. Nu pot să-i arăt nici măcar o fărâmă din ce-a pierdut. N-o să știe niciodată. Nu pot decât să spun: Voss, să te fut.

Sands așteptă, ca să fie sigur că unchiul lui terminase:

— Colonele, tu și cu mine suntem prieteni.

Colonelul zise:

— Da, Skip, tu și cu mine suntem prieteni.

— Suntem împreună în treaba asta.

Colonelul ridică ceașca de cafea și o ținu cu ambele mâini.

— I-ai spus totul lui Voss, așa-i?

— I-am spus?

— N-ai făcut-o?

— Am luat masa de prânz.

— Și ce te-a întrebat?

— Cred că era curios să afle unde am fost, dar nu i-am dat ocazia să întrebe. Sunt prea confuz, sincer să fiu.

— Și l-ai lăsat și pe el să se bucure de o stare asemănătoare de confuzie?

— Da, domnule, sunt mai mult ca sigur că da. Mai era un tip, Crodelle.

— Nu-l cunosc. Crodelle?

— De la CRS.

— De unde altundeva?

— N-a mai fost nimeni altcineva acolo. Am luat prânzul. Dar l-am văzut pe neamț.

— Ce neamț?

— Tipu' din San Marcos. Și din Mindanao.

— Așa-numitul atașat? De la BND?

— De oriunde ar fi, acum e în Saigon.

— Atunci, se pregătește ceva. Un motiv în plus să-l scoatem pe Trung de aici. Neamțul era cu Voss?

— Nu. L-am văzut înainte de prânz.

— Pe neamț.

— Corect. Era singur. Poate că n-are nicio legătură cu noi.

— Dacă nu e cu noi, e împotriva noastră. Îl privi intens pe Skip. Hai să presupunem asta în legătură cu toată lumea.

— N-am divulgat nimic.

— Ce căutai cu Voss?

— Am luat prânzul, prânzul, prânzul, atâta tot.

— Crodelle ăsta. El ce-a vrut?

— Îți vânează capul. Ne vânează tuturor capetele.

— Și te-au lăsat să pleci?

— Da, domnule.

Colonelul se ridică hotărât în picioare, de parcă ar fi avut nevoie de ceva, dar rămase doar lângă fereastră, uitându-se afară în curte, cu genunchii înghețați, cu gambele încordate reliefate prin pantalonii largi, cu pântecele mare ieșit în față, cu ambele mâini înfipte în șale, spre spate, aproape de noadă, de coloana vertebrală. Postura unui om bătrân. Respira apăsat, tăios. Se sufoca de-o emoție puternică.

Skip spuse:

— Am simțit parcă un soi de compasiune din partea lui Voss.

— Ba n-ai simțit nimic. Nu te lăsa păcălit. Cu tot respectul pentru mama lui Rick Voss și cu speranță pentru soarta sufletului lui, omul ăla e un fiu de curvă dat naibii.

Se așeză la loc pe divan și își săltă manșetele pantalonilor. Înlătură câteva firimituri invizibile de pe pânza care îi acoperea coapsele.

— Skip, ascultă la mine. În locurile înguste nu ai cum să înaintezi umăr la umăr. În locurile înguste mergi singur. Trebuie să te mulțumești cu credința că e cineva în spatele tău.

— Eu sunt imediat în spatele tău.

— Ba nu. Cred că tu ai demarat deja procesul de salvare a propriei tale vieți. Dă-i drumul și mergi până la capăt. Salvează-te.

— Unchiule…

— Cred că eu am să mă întorc în State. Am fost rechemat acum câteva săptămâni.

— Știu. Mi-a spus Crodelle.

— Am să mă străduiesc să nu te implic în toată povestea asta.

— Unchiule, rămâi aici.

— Am apucat-o deja pe un drum. N-am cum să mă întorc.

— Vreau să zic aici, chiar aici, la vilă. Ei nu știu de locul ăsta.

— Tocmai de locul ăsta știu, dacă știu de ceva – pentru că le-ai spus tu.

— Nici nu m-au *întrebat.* Au vorbit doar despre Cao Phuc. De parcă ar fi crezut că acolo sunt încartiruit.

— Așa spui tu.

— Nu știu nimic de Cao Quyen. Nimic. Oricine ne-ar fi turnat nu le-a spus asta.

— Skip, cred că tu ai făcut-o.

— Unchiule, nu, nu, nu.

— Atunci cine? Nu Storm.

— N-aș spune asta. Dar nu știu.

— Nu. El nu s-ar simți presat. El e o maimuță. Asta ne place nouă la el.

— Hao?

— Hao e un om bun. Și prietenul lui Trung. N-ar face-o niciodată.

— Dar Minh?

— Lucky? Nici el nu pare predispus la presiuni. Și-l cunosc de când era un țânc.

— Atunci, de ce mă acuzi pe mine? Și pe mine mă știi de-o viață întreagă. Tata era fratele tău.

— Nu pot explica, Skip. E pur și simplu ceva la tine. N-ai pic de loialitate.

— Unchiule. Colonele… Nu te-am trădat.

— Să fiu eu oare doar un neghiob?

— Unchiule, zise Skip, te iubesc. N-aș face niciodată așa ceva. Te iubesc cu adevărat, unchiule.

— Poate că așa este. Poate că într-adevăr așa este. Dar iubirea și loialitatea sunt două lucruri separate. Îl privi pe Skip cu o nevoie înfiorătoare în ochi. Știi ce cred eu, în ultimă instanță? Cred că un tânăr își găsește soarta în război. Și-s al naibii de fericit că tu ai reușit, Will. Se lăsă confortabil pe spate și suspină. Vorbește cu curu' meu: capul mă doare.

•

Obligațiile lui Sands – deși nu avea niciuna – îl împiedicară să participe la slujbele comemorative ale colonelului; nu luă parte nici la cea pentru familie, două săptămâni mai târziu, în Boston, nici la cea militară, o lună mai târziu, în Bethesda, Maryland. Colonelul fusese ucis prin înjunghiere în Da Nang de o prostituată – gâtul îi fusese tăiat de fratele metresei lui vietnameze din Delta Mekongului – suferise torturi până la moarte sau fusese asasinat de agenți dușmani –, astfel că povestea trecerii sale în lumea drepților evolua, printr-o serie de rapoarte, în ceva nu tocmai neonorabil.

Când Sands află de asta era în spatele vilei și urmărea cu privirea trei băieți tineri care deranjau un bivol de apă ce se odihnea într-o baltă cu noroi de cealaltă parte a râului. Unul îl lovea în crupă cu călcâiul piciorului gol, iar ceilalți doi îl înțepau în spinare cu bețe mici. Bivolul, ori ceea ce-l definea ca fiind bivol, nările, coarnele, șoldurile osoase și muchiile mai multor vertebre, nu se clintea defel. O femeie, mama băieților, cineva cu autoritate,

apăru din spatele tufișurilor de *bougainvillea* înflorite și ademeni animalul cu un mănunchi de verdețuri și, aidoma unui accident geologic, bivolul ieși impunător din noroi. Sands auzise un motor de vehicul și zgomot de portiere trântite. Își dădu seama de asta *post factum.* Îndreptându-se spre casă, îi întâlni pe Hao și pe Minh, care veneau în căutarea lui. Hao strângea în mână mai multe scrisori. Ceva în felul în care Minh păși ferit, o conștientizare sumbră a nevoii de intimitate între cel mai în vârstă decât el și stăpânul casei; Skip întrebă:

— Ce este?

— Domnule Skip, poate vă va spune că domnul colonel este mort.

— Mort?

— Sunt lucruri rele. Am auzit de la dom' sergent. Mi-a dat o scrisoare pentru tine.

Fără glas, Skip îi conduse în sufragerie, unde se așezară toți trei la masă. Unul dintre plicuri nu avea timbru. Îl deschise cu lama briceagului său Boy Scout.

Skip,

Niște băieți de la Ultimele Trei Etaje m-au scos din văgăună ca să-mi pună întrebări. Par a fi cele mai groaznice vești. Spun că dom' colonel nu mai este. N-a supraviețuit misiunii.

Cineva i-a luat maul, dar ei nu știu cine. Așa spun ei.

Asta e tot ce știu. O să aflu mai multe. De-ndată ce descoperim cine și ce, o să-ți dau de veste și jur pe orice că n-o să am milă.
O să-i beau sângele nenorocitului.

— Nu cred. Nu *pot* să cred.

Dar credea.

— Așa a spus domnul Jimmy.

Își căută cuvintele și se auzi spunând:

— Doamna Diu pregătește masa de prânz. Nici Hao și nici Minh nu răspunseră. Unde-i Trung?

Hao spuse:

— E pe Mekong. L-am dus noi.

— El știe de asta?

— Nu încă. O să se ducă Minh acolo.

— Îți pot da niște bani pentru el.

— Doar câțiva vor prinde bine.

— Așa.

— Doamna Diu este… ați mâncat? O să-i spun. Niște supă. O să-i spun.

Uluit de puterea măruntelor nevoi pentru depășirea unui astfel de moment, ceru ca supa și orezul să fie aduse la masă. Oaspeții lui mâncară încet și cu cât mai puțin zgomot cu putință, în vreme ce Skip își ignoră mâncarea și deschise celelalte două plicuri, care conțineau de fapt trei scrisori și o poezie:

Dragă Skip,

Sunt pastorul Paul, de la Prima Biserică Luterană de aici, din Clements. Sper că-ți pot spune „Skip” și sper că nu te deranjează dacă-ți scriu câteva cuvinte despre minunata ta mamă. Stau la masa mea de lucru în momentul acesta și ea obișnuia să vină în vizită și să șadă chiar în scaunul de lângă ea. Aproape că pot spune că este aici acum, cel puțin în spirit. Tocmai m-am întors de la slujba ei. Să vezi câți oameni a atins, câte vieți a îmbogățit, în felul ei foarte retras și modest, este cu adevărat înălțător.

Noi nu ne-am văzut, dar mama ta era o femeie foarte dragă pentru noi, cei de la biserică. Nu venea în fiece duminică, dar mă vizita o dată sau de două ori pe săptămână la birou. Venea după-masa doar pentru o vorbă și deseori mă întreba de predica pe care o pregăteam pentru slujba viitoare. Când se întorcea discuția la ce mă gândeam eu și la ce voiam să spun, însemna în general că mă pot aștepta să prezint ceva mai de suflet congregației mele în duminica următoare. Contribuia în mod natural la asta. Deci, chiar dacă spun că nu venea în fiece duminică, era prezentă alături de noi în multe duminici, în spirit. Iar spiritul ei dăinuie.

În ultimele trei luni, mama ta a fost foarte evlavioasă. Părea să fie vizitată de Duhul Sfânt. Părea să simtă ceva, era aproape, ca și când spiritul ei ar fi simțit că este chemată la ceruri. Sper că, spunând asta, nu întrec măsura sau, cum se exprimă copiii, nu „sar calul".

Alătur acestui mesaj ceva ce ea avea de gând să-ți trimită. Am găsit scrisoarea împăturită și gata de expediat. Plicul nu era închis, dar ți-e adresat, așa că lipesc un timbru pe el și-l trimit prin poștă. (*N-am citit ce ți-a scris*.)

Paul Conniff,
Pastor
Prima Biserică Luterană, Clement
(„*Pastorul Paul*")

Dragul meu fiu Skipper,

E duminică astăzi. Am citit în ediția duminicală a Kansas City Times *o*

poezie a unui poet care a murit acum șase ani și de care n-am auzit niciodată. Ti-aș trimite decupajul, dar vreau să păstrez versiunea tipărită, așa că o voi copia și tu va trebui s-o citești scrisă de mâna mea.

Ți-am scris trei sau patru scrisori pe care a trebuit să le arunc la gunoi, pentru că mi se părea că au un ton descurajant. Știu că faci ceea ce simți că este mai bine pentru țara ta. În orice caz, asta sper eu. Îmi doresc să nu fii doar prins într-o situație fără ieșire. Se întâmplă ca oamenii să rămână blocați undeva și să nu mai găsească modul de-a se elibera. Și uite c-o iau de la capăt. Ajunge cu asta.

Săptămâna viitoare, luni și joi, am programare la medic. Oamenii ăștia adoră să-ți facă analize. Nimic grav. Dar de când cu „schimbarea de viață" am avut mici probleme. Tu ai parte de tratament medical de calitate acolo, nu? Sunt sigură că vă oferă ce e mai bun.

Bine, iată poezia. Nu are rimă și pentru a-i prinde înțelesul trebuie s-o citești de mai multe ori. Te previn că e puțin cam tristă.

LAMENTAȚIA VĂDUVEI, LA TIMP DE PRIMĂVARĂ

de William Carlos Williams (*1883-1963*)

D
u
r
e
r
e
a

e
c
u
r
t
e
a
m
e
a
u
n
d
e
i
a
r
b
a
c
e
a
n
o
u
ă
a
r
d
e
c
u
m
a
a
r
s
d
e
s

e o r i î n a i n t e d a r n u c u f l ă c ă r i l e r e c i c a r e s e s t r

â n g î n j u r u l m e u a n u l a c e s t a . T r e i z e c i ș i c i n c i d

e a n i a m t r ă i t c u s o ț u l m e u P r u n u l a s t ă z i e a l b c u m

ă n u n c h i u r i d e f l o r i . M ă n u n c h i u r i d e f l o r i î n c a

rcăramurile decireș și colorează unele tufiș u

r i î n g a l b e n ș i u n e l e - n r o ș u d a r s u f e r i n ț a d i n s u

f l e t u l m e u e s t e m a i p u t e r n i c ă d e c â t e l e c ă c i d e ș

i e l e e r a u b u c u r i a m e a î n a i n t e , a s t ă z i l e o b s e r v

ș i l e - n t o r c s p a t e l e , u i t â n d u - l e . A s t ă z i f i u l m

eumi-aspus că în pajiști, lamarginea pădurii d

e s e d i n z a r e , a v ă z u t c o p a c i c u f l o r i a l b e . S i m t c

ă
m
i
-
a
r
p
l
ă
c
e
a
s
ă
m
e
r
g
a
c
o
l
o
ș
i
s
ă
c
a
d
î
n
a
c
e
l
e
f
l
o

rișisămăafundîn mlaștinadelângăele.

Te-am prevenit! *E foarte tristă*! *Așa că n-o voi trimite. Am citit-o și m-am așezat lângă fereastră cu mâinile în poală. Am plâns atât de tare, că mi-au căzut lacrimi pe mâini, direct pe mâini.*

Și mi-am spus: ei, asta e o poezie. O poezie nu e musai să rimeze. Trebuie doar să-ți amintească de unele lucruri și să le stoarcă din tine.

Mă gândesc la tine,
Mama

Dragă Skip,

Presupun că ai auzit că viața lumească o trage în jos pe cea spirituală. Asta ne spun toți. Ce nu par ei să înțeleagă e că și viceversa e valabilă, și că viața spirituală distruge viața lumească. Oferă fiecărei plăceri un gust amar. Singurul lucru care pare corect este căutarea lui Dumnezeu, deși asta nu este întotdeauna plăcută ori măcar naturală.
Așa că preț de un minut vreau să fiu o femeie naturală și la zece secunde după asta, după ce m-am comportat în consecință, vreau să fug spre Dumnezeu. Care nu-mi place foarte tare. Tu îmi placi mai mult.
Dar trebuie să caut voia Domnului. Voia Domnului este să fac orice mi se întinde la picioare. Iar romantismul nu face parte din asta. Să fug de aici spre o aventură amoroasă. Să fug la Cao Quyen…
Ai priceput mesajul? Poate că da. Poate că nu.
Aș putea spune mai multe, dar n-aș face decât să mă repet, folosind alte cuvinte.

Kathy

P.S.: Am dat cu banul și adresez scrisoarea aceasta pe numele lui William

Sands. Poate că-l vei primi sau poate că nu.

Skip cercetă plicul. Scrisoarea venise de la oficiul poștal american din San Francisco.

Adio femeilor din viața lui. Și atât de multor altor lucruri.

— Ești sigur că a plecat colonelul dintre noi? Că e mort? îl întrebă pe Minh.

— Da. Dacă ar mai trăi, l-aș simți.

Minh puse jos bețișoarele și își atinse ușor pieptul, ca să arate locul unde l-ar simți.

— Știu la ce te referi.

— Colonelul este mort. Sufletul meu o simte.

— Da. Categoric. O simt și eu.

Skip întoarse privirea în altă parte, spre gresia de pe jos, la pereți, la gurile de aerisire acoperite cu pânze de păianjen de la streșini, căutând un indiciu legat de zilele ce aveau să vină.

Toate lucrurile asupra cărora îi cădeau ochii erau brusc și inexplicabil netezite de-o amintire anume, irelevantă, un moment pe care îl trăise cu mulți ani în urmă, pe când făcea drumul cu niște colegi de școală de la Louisville la Bloomington după o vacanță de un week-end; el stătea cu mâinile pe volan, la trei dimineața, iar farurile deschideau în față, în întuneric, cincizeci de metri de tăcere chihlimbarie. Căldura pornită la maximum, izul etilic de bărbați tineri într-o mașină închisă. Prietenii lui dormeau și el conducea mașina în vreme ce de la radio se auzea muzică și noaptea americană spuzită de stele, absolut infinită, înfășură lumea.

•

În dimineața zilei de 17 martie, cu o zi înaintea zilei de naștere a mătușii Giang, Nguyen Minh, căpitan în Forțele Aviatice Vietnameze, ședea cu un bol de tăiței la una dintre multele mese de sub umbrarul marii stații de autobuz din cartierul Cho Lon al Saigonului. Îi era foame. Tăițeii erau

delicioși. Și-i îndesa în gură cu bețișoare și-i sorbea. După fiecare înghițitură, se ștergea pe barbă cu o batistă albă.

Oalele aburinde de orez și creveți, autobuzele, gazele de eșapament, claxoanele, toate îl scoteau din pepeni… Poate se simțea puțin mai sensibil fiindcă nu-i plăcea să meargă acasă.

Doi subofițeri americani îi alegeau pe infanteriștii vietnamezi patrulând stația de autobuz din Cho Lon. Dublaseră numărul patrulelor de la ofensiva comunistă din luna mai, care survenise la doar cinci luni după marea ofensivă Tet. Cei doi sergenți se întâlniră cu comandantul de patrulă și se lăsară pe vine pentru a discuta. Conaționalii lui Minh stăteau ciuciți, strângându-și genunchii cu brațele.

Trecuse o lună de la moartea colonelului. Minh nu-l văzuse des în ultimul an, dar colonelul rămăsese pentru el un reper important. Fără spectrul colonelului profilat între privirea lui și acei americani, americanii ieșeau clar în evidență ca fiind goi, confuzi, sinceri, stupizi – pui de monștri dotați cu arme încărcate. Ideea că ei luptau de partea cuiva era ridicolă.

În autobuz, alese un loc la geam, pe care îl deschise puțin și își încheie cămașa la gât. Vehiculul ieși din oraș pe Șoseaua 7, un drum bun, construit de americani, trecând pe lângă căruțe trase de măgari, motocicluri, dubițe mici cu trei roți. Trecură pe lângă culturi de orez, unde bivoli săpau brazde în noroi cu pluguri cu o singură lamă și unde bâtlani și egrete țâșneau dintre mlădițele porțiunilor deja plantate în apropiere. Trecură pe lângă femei care vindeau petrol în recipiente de sticlă, pe lângă cuptoare de piatră în care fumegau vreascuri, transformându-se în cărbuni pentru mâncăruri la care mătușile și verișoarele lui probabil că și acum trudeau, pregătindu-se pentru sărbătoarea aniversării mătușii Giang. Hao, unchiul lui, voia să lămurească chestiunea

proprietății și chiriei casei de acolo, o problemă amânată ani la rând și pe care acum unchiul lui era dintr-odată nerăbdător s-o clarifice. Și mai trebuia să discute cu Trung, să-l trimită în Saigon.

Și de ce luase autobuzul? Unchiul lui încă se mai folosea de Chevroletul negru american, ar fi putut merge împreună cu mașina. Pentru că unchiul lui era un laș pe care unchiul Huy l-ar face fărâme cu dinții. La ultimul drum, Hao îl evitase pe cumnatul său. Îl adusese pe Trung, îl instalase într-o cameră deasupra unei cafenele și acum, după o lună, Trung devenise un străin, dacă nu cumva fugise.

Minh coborî la o margine de drum și cumpără o chiflă și o cană de ceai de la un magazin, ai cărui proprietari își aminteau de el; se interesară de familia lui și îi spuseră că taxiurile pe apă merg din nou, dar că nu sunt multe la număr.

Satul se afla la trei kilometri în aval de râul maroniu. O luă pe jos. În comparație cu orașul, lucrurile aveau alt miros acolo. Apa care duhnea. Fumul mormanelor de frunze moarte arse și al gunoiului avea un iz de legendă, la fel și cel al găinațului de găină. Totul îl purta pe valul amintirii – dar unde? Acolo. Dar nu la acel moment. Acolo pescuise el de pe spinarea unui bivol în vreme ce, alături de el, fratele Thu ținea de sfoară un zmeu care se zbătea pe curenții de aer… chiar și atunci ei urmau căi diferite. Unul la liceu și forțele aviatice, celălalt la călugări.

Pe apă era circulație redusă. O femeie bătrână cu față scofâlcită trecu într-o luntre, ținându-se pe unde apa era mică, fiecare împingere în prăjină amenințând să-i fure ultima răsuflare.

Minh păși sub cerul cenușiu cu un nod de durere în gât. Intră într-un pâlc de bananieri, culese trei fructe și le mâncă, după care azvârli cojile în apă, așa cum el și Thu făcuseră într-o lume mai bună.

Își imagină fratele arzând – făcea asta deseori corpul lui Thu cuprins de flăcări, o durere cumplită, flăcări care îi intrau pe nas. Și apoi, așa cum o maimuță ține două ramuri pentru o clipă, dă drumul primeia și o păstrează pe a doua, el nu mai era corpul, ci focul.

•

Lap Vung nu era un simplu sat. Un chei larg, o piață, mai multe magazine, totul la fel, totul-totul.

Îl găsi pe Trung Than luându-și prânzul la singura masă a cafenelei. Fiica proprietarului ședea în fața musafirului ei fără mâncare în față, uitându-se doar la el cu fața ei inexpresivă.

— Bună.

— Bună.

— E bună camera ta?

— Vino să vezi.

Ieșiră și urcară scările laterale. La palierul care privea spre spate, Trung spuse:

— Camera e mică. Hai să vorbim aici.

— Bine.

— N-ar trebui să mai rămân aici. Aici se desfășoară manevre Vietcong. Partizanii trebuie să fi fost informați deja de prezența unui bărbat singur care întreprinde vagi studii agricole.

— Hao vrea să te vadă.

— E aici?

— În Saigon. Se va întâlni cu tine acolo mâine.

— O să fac drumul cu tine?

— Nu. Mâine-dimineață du-te la șosea și ia primul autobuz spre Cho Lon. Hao o să te aștepte la depou.

— Atâta timp cât plec de aici… Fata aia vrea să se mărite cu mine. Îmi servește zilnic prânzul și mă întreabă ce am cercetat pe câmp. E o minciună sfruntată. Prea vagă. Stau treaz toată noaptea citind și dimineața mă îmbrac, iau micul dejun și mă duc să dorm pe câmp până la prânz.

— Te temi?

— Mă gândesc la misiune.

Minh îl credea.

— Domnule Than, colonelul a murit.

Trung spuse:

— Nu vrei o țigară?

— Mulțumesc.

Fumară un minut, cât timp Trung medită și într-un sfârșit spuse:

— Era prietenul tău. E trist pentru tine.

— E trist pentru mine și înseamnă că operațiunea ta nu va fi dusă la sfârșit.

— Altceva. Altă operațiune.

— Hao va avea grijă de tine.

— Ce plan ai în gând pentru mine?

— Unchiul meu Hao a aranjat o întâlnire. Hao m-a instruit.

— Instrucțiunile astea vin de la celălalt american?

— De la Skip Sands? Nu.

Trung tăcu.

— Care e problema?

Trung își aruncă țigara, își stăpâni emoțiile și ignoră întrebarea, dar Minh știa care era problema. Trung se liniștise, trecuse podul și de cealaltă parte îl găsise pe colonel mort.

— Domnule Than, sunt încredințat că unchiul meu are mai multe contacte cu americanii. Știu că prietenia ta este puternică. Hao te va proteja. Hao va avea grijă de tine.

Știa că nu trebuia să vorbească așa, însă tăria acestui om îți stârnea mila.

•

Minh îl lăsă pe agentul dublu în soarta lui și o luă pe poteca de lângă vechiul canal. Înaintea lui, un bătrân trăgea de belciug un bivol de apă și Minh merse după animalul care înainta împleticit, împărtășindu-i suferința. Același fum gros de la mormanele de gunoi, aceleași case cu acoperiș de stuf și apoi casa unchiului său, cu șindrila ei portocalie înnegrită de mucegai, cu poarta scundă lăsată deschisă; un metru de cărămidă de zgură

peste care era fixată feroneria verde, cu flori de iris ascuțite acoperind barele ruginite – acum și mai ruginite gardul de plasă înalt până la brâu care despărțea acea gospodărie de cea a vecinilor de pe ambele laturi, grădina din față cu altarul ei mic din lemn și o duzină de arbuști Bong Mai ornamentali, despre care se spunea că aduc noroc, dar care nu aduseseră, și aceeași verandă pe stâlpi cu gresie strălucitoare într-o nuanță de gri-violet care lui încă i se părea foarte liniștitoare.

Când intră pe poartă, trei copii fugiră de el, văzându-i pistolul. Înainte să străbată casa, el își dădu jos pantofii, își scoase șosetele și le puse lângă intrare.

Două fete, verișoare pe care nu le recunoștea, spălau haine în spate, într-un cazan sub care ardea focul. Mătușa Giang gătea în bucătăria de vară. Strigătele copiilor o făcură să iasă afară. Traversă curtea ștergându-și mâinile pe șorț și-i cuprinse încheieturile într-o strânsoare puternică.

— Ți-am spus că voi veni.

— Ba nu, nu mi-ai spus!

— Ți-am trimis o scrisoare.

— Asta a fost demult! Acum te cred.

— Eu îmi țin promisiunile.

— Să-l trezesc pe unchiu-tău.

Mătușa îl conduse în salon și-l lăsă singur. Același altar în cutia lui de un albastru-celest pe același șifonier negru lăcuit, mai înalt decât el cu vreo jumătate de metru. Oglinzi pictate cu modele geometrice împodobeau suprafețele interioare ale altarului. Lângă el, aceleași sfeșnice uriașe, boluri cu fructe, bețișoare aromate lungi în arzătoare de alamă în formă de leu, o serie de lumânări votive mici și un copăcel Bong Mai plantat într-un ghiveci, poate același Bong Mai din copilăria lui, nu avea cum să fie sigur.

Unchiul lui veni din dormitorul bun, părând somnoros și inocent, costeliv și tuciuriu, aproape neschimbat, strângându-și cureaua pantalonilor săi

lungi, încheindu-și nasturii la cămașă și tăcând mâlc. Mătușa Giang veni după el, mângâindu-și agitată soțul pe cap. Un cap mic, o față rotundă, cu trăsăturile strânse spre mijloc. Ca întotdeauna, bărbatul își menținea o expresie goală.

Se așezară toți trei desculți pe podeaua din dale, bând ceai și mâncând bomboane dintr-un bol mare de plastic auriu modelat după coroana unui împărat de basm. Mătușa Giang îl întrebă despre viața lui amoroasă și despre perspectivele de însurătoare, despre forțele aviatice, despre marele general Phan, dar nu aduse vorba despre unchiul Hao. Unchiul Huy nu spuse o iotă. Minh nu consideră necesar să amintească de casă, de chiria neplătită. După atâția ani de absență, se întorsese doar pentru că Hao îl trimisese acolo cu treburi.

După o jumătate de oră, unchiul Huy spuse:

— Ce se întâmplă cu mâncarea?

— Mă duc, zise soția lui și se ridicară toți trei de pe jos.

Unchiul îl duse de partea cealaltă pe cărare și își prezentă mândru nepotul unor oameni pe care Minh îi cunoștea din pruncie. Toți îl întrebară de ce nu poartă uniformă în ziua aniversării mătușii sale. Acasă la fratele cel mai mic al lui Huy, femeile îi lăsară singuri și mai multe rude de sex masculin se adunară pentru a-l saluta pe pilotul întors acasă. Fratele acesta, Tuan, deși era unchiul lui Minh, nu era rudă de sânge cu Minh. Tuan părea să se fi schimbat. Nu era nimic în regulă la el. Poate că suferise o comoție cerebrală. Partea dreaptă a corpului său părea topită – pleoapa, umărul, piciorul drept părea scobit la nivelul genunchiului. Ochiul stâng părea căscat fără putință de a-l închide. Poate că fusese rănit. Vietcongul, potrivit americanilor, opera peste tot în zona Mekongului de când cu Ofensiva Tet, însă Minh nu era sigur de asta. Poate că unchiul său Tuan făcea parte din Vietcong. Minh nu aduse vorba de handicapul lui. N-o făcu nimeni. Bărbații

fumară și băură ceai din cești de cafea. Când unul dintre ei îl întrebă pe Minh de mătușa și unchiul lui din Saigon, unchiul Huy întrerupse vorbele lui politicoase despre fericirea lor:

— Îmi dă cu chirie o casă fără pământ. Trebuie să iau pământ în arendă de la bătrânul Sang. Sang îmi ia patruzeci la sută din recoltă. Și Hao crede că el suferă.

Se întoarseră acasă și Minh se întinse să tragă un pui de somn în patul copilăriei sale.

Se trezi buimac. Undeva, un descendent al cocoșilor din copilăria lui cântă ca un prunc gâtuit și, preț de o secundă, el crezu că veniseră zorii. Voci de copii râdeau și strigau. Sosise familia – probabil că era după-amiază târziu. Încăperea cu acoperiș de tablă, cu scânduri aspre, avea un perete aproape complet din sticlă și el dădu la o parte plasa anti-insecte a patului și se ridică în șezut pentru a vedea, la câțiva metri distanță, lespezile funerare care stăteau la căpătâiul a doi dintre străunchii săi. În patul acela dormise cu frățiorul lui. Așternuturile miroseau a nou și curat, dar acopereau aceeași saltea, cu mirosul ei înțepător de transpirație și pene vechi, iar deasupra era aceeași tablă galvanizată încinsă sub care el și Thu veniseră să locuiască după moartea mamei lor, în sânul unei familii care nu era familia lor. Faptul că erau doi străini îi apropiase așa cum numai copiii pot fi apropiați unul de celălalt și nu simțeau deloc că timpul i-ar putea despărți vreodată.

•

La ora 5 după-amiază, Huy, unchiul lui Minh, reuni familia în camera din față.

Așteptară cu toții până când el aprinse lumânări la altarul din fața casei, mișcându-se printre arbuștii de avocado și kumquat, pe lângă plantele, bluzele și tricourile vecinilor, care se uscau pe umerașe de plastic colorate agățate pe gardul de plasă. Făcu o plecăciune, intră în camera din față fără să salute și străbătu casa pentru a sta în spate,

înaintea lespezilor funerare, după care se întoarse înăuntru și așeză două perne pe podea în capul salonului. Încrucișă picioarele și se lăsă în șezut, cu spatele drept, înaintea tuturor. Ceilalți, copiii, mătușile, verișoarele, familia al cărei cap era el, stăteau așezați lângă pereți, cei mai mici imediat după limitele încăperii, în jurul celor doi stâlpi ai verandei, cu spatele lipit de ei, ca niște prizonieri legați de copaci. Familia asculta în liniște. I se adresă lui Minh:

— Sora mea și soțul surorii mele au fost dintotdeauna nedrepți cu familia aceasta, spuse el. Și tu ești nedrept cu familia aceasta. Tatăl tău a mers la liceu în timp ce eu aram și recoltam. Când a murit s-a spus că a fost din pricina unei boli pe care a luat-o după ce a umblat prin munți, dar eu cred că a fost o lovitură directă din partea spiritului tatălui nostru, care a preferat să moară muncind decât să renunțe la culturile de orez pe care fiul lui, fratele meu, tatăl tău, ar fi trebuit să le lucreze în loc să meargă la liceu. Sora mea s-a măritat cu unchiul tău Hao, un afacerist, pentru a le oferi fiilor ei o viață la oraș și o educație școlară și pentru a-i pregăti să prospere. Soțului ei, Hao, nu-i folosea la nimic casa asta. Taică-său i-o lăsase lui. Soțul surorii mele, Hao, n-a locuit niciodată aici. A venit în vizită în copilărie și după aia, când i-au murit bunicii, n-a mai venit. După aia casa asta a rămas goală. După aia a murit tatăl lui Hao. Soțul surorii mele, Hao, este ultimul din familia aceea. N-a avut niciun urmaș. Nu mai are familie. El spune că noi suntem familia lui, dar ne tratează ca pe niște cai și bivoli. Oamenii pe care îi vezi aici, în camera asta, se îngrijesc de casă în locul soțului surorii mele, Hao. Casa asta s-ar fi năruit și ar fi fost luată de apă în sezonul musonic, iedera ar fi crăpat pereții, n-ar mai sta nimic în picioare acum de n-am fi muncit noi zi de zi. Vezi bătăturile din palmele mele? Vezi spatele frânt al nevestei mele? Ai văzut-o pe nevasta mea ștergând pereții de praf

dis-de-dimineață, după ce a fost la orezării și-napoi? Ai văzut cum ți-a gătit o masă minunată pe care s-o împărți cu noi ceilalți? Vezi masa întinsă aici? Simți mirosul delicios al supei? Uită-te la găini, la câine, la fructe și simte aroma aburului de orez – vezi sudoarea de pe fața ei din pricina aburului? Toți cei pe care îi vezi în camera asta muncesc zi de zi așa încât voi ceilalți să puteți trăi la oraș. Noi nu plătim chirie. Așa e înțelegerea cu soțul surorii mele, Hao. Soțul surorii mele ne-a spus că plata noastră este întreținerea casei. Cu toții am muncit mai mult decât ar fi trebuit. În loc să tragem ca bivolii și caii în jug, ar fi trebuit să plătim chirie și să lăsăm casa să se prăbușească în jurul nostru. Am de gând să dau foc clădirii ăsteia. O să ard din temelii clădirea asta. Hao ăsta te trimite să-mi spui că trebuie să-mi cumpăr propria mea casă și tu vii aici fără cinste ori dragoste față de familia ta ca să-mi transmiți mesajul lui. Trăim vremuri de război. Nu ne putem bizui decât pe familia noastră. Tu ești o persoană lipsită de dragoste, lipsită de cinste, fiul unui hoț care mi-a răpit șansa la educație și lacheul unui hoț care fură casa acestei familii. Toți cei de față vor muri când voi arde clădirea asta, care nu este casă, deoarece el o fură. Mătușa ta ți-a pregătit o masă minunată. Mănâncă sub acest acoperiș și apoi întoarce-te în oraș și spune-i omului cu care s-a măritat sora mea că altă familie în afară de nevastă-sa nu are, clădirea asta e scrum și noi toți suntem morți.

Unchiul lui își descrucișă picioarele și se ridică, împletindu-și mâinile înaintea sa.

Minh spuse:

— Mulțumesc, unchiule.

Unchiul Huy lovi din palme, se apropie de masă și luă din teanc o farfurie de porțelan. Ceilalți îi urmară exemplul în tăcere, umplându-și farfuriile sau bolurile cu fructe pasate, orez aburind și supă, cu fileuri de cățel și găină.

Câțiva dintre copii erau prea mici să fi înțeles discursul. Mâncară repede, își lăsară bolurile pe jos, dădură fuga în curte și se întoarseră râzând să mai mănânce. Și copiii mai mari începură să se joace. Adulții vorbiră despre alte lucruri, la început din bunăvoință și stânjeneală, apoi cu real interes, în cele din urmă cu un anume entuziasm. Femeile tinere începură să cânte. Unchiul lui îi sugeră să-i transmită, eventual, lui Hao că locuința și ocupanții ei au fost distruși de o bombă a americanilor. Minh îi mai mulțumi o dată.

Când se trezi a doua zi dimineață, unchiul lui plecase deja la orezării. Minh bău cafea împreună cu mătușa și cu câteva verișoare, le îmbrățișă pe toate, și porni pe cărarea de lângă canal spre drumul care ducea la oraș, unde va trebui să-i explice unchiului său Hao că a obține bani de la unchiul Huy părea a fi un lucru mai problematic decât merita.

•

Skip se așeză în genunchi în fața unui cufăr deschis, ridicând sertărașele cu fișe – mirosul rânced de hârtie și clei, o ușoară senzație de greață, furie, atâtea luni cu izurile astea în gură, totul în van. La litera A, frunzări marginile fișelor și extrase trei pe care se citea scrisul apăsat al unchiului său:

AdF

Un stâlp de fum se înălța deasupra Arcei ca un cedru. Împrăștia o mireasmă atât de frumoasă peste lume, încât noroadele exclamară: *Cine este aceea care se ridică din pustiu, ca un stâlp de fum, par-c-ar arde smirnă și tămâie, par-c-ar arde miresme iscusit gătite*?
Cântarea lui Solomon 3:6

AdF

Voi face să se vadă semne în ceruri şi pe pământ: *sânge, foc, şi palmieri de fum*; *soarele se va preface în întuneric, şi luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului, ziua aceea mare şi înfricoşată.*
Ioel 2:*30, 31*

AdF

„*stâlpul de nor*” – *Exodul 33*:*9, 10. literal* – „*arbore de fum*”.

Trecuseră deja șase săptămâni în vila Bouquet de când murise colonelul, o stare de dezordine și inutilă așteptare, un nou iz al întemnițării sale. Hao venea o dată pe săptămână cu reviste și mesaje de condoleanțe pentru moartea lui Beatrice Sands. Nicio mișcare din partea CRS, sau oricare ar fi fost organizația pentru care lucra Crodelle, cu privire la chestiunea participării lui Skip într-o stratagemă dubioasă. În mod sigur acum, că strategul principal era mort, se apropia un fel anume de amnistie. Aștepta ca Hao să aducă o chemare. Nicio vorbă de la cineva din conducere.

•

Între timp, lui Sands i se păru potrivit să compileze notițe pentru un soi de biografie destinată organului *Studii de securitatea informațiilor* al Agenției, ceva mai cuprinzător, mai profund despre colonelul Francis Xavier Sands decât necrologul de un paragraf de la rubrica „Repere” din ediția *Newsweek* din urmă cu zece zile. Se așeză la masa din camera de sus ocupată în ultima vreme de Trung, agentul dublu al colonelului, și deschise carnețelul la o pagină goală, liniată. Ce știa el și nu știau cei de la *Newsweek*? Bucățele de ici și de colo. Grace, mătușa lui, care devenise rudă prin alianță, spunea

că ei fac parte din clanul Shaughnessey din ținutul Limerick, iar motivul pentru care străbunicul lui, Charley Shaughnessey, alesese să-și spună Sands și dacă, la drept vorbind, se numise cu adevărat Charles, nu ieșise niciodată la lumină. Charles ajunsese la Boston pe un vapor american, pentru că așa făceau toți, îi explicase mătușa Grace, pentru că avioanele nu erau inventate atunci; poate că imigrantul coborâse la mal odată cu echipajul și se prezentase drept cetățean american, împrumutând numele căpitanului. Lucrase la docuri, se însurase cât de repede putuse, avusese doi copii, o fată și un băiat, și murise la treizeci și ceva de ani fără a vedea altceva din țară în afară de portul Boston. Fergus, fiul lui, bunicul lui Skip, muncise mai mult decât Charles, făcuse mai mulți copii – Raymond, Francis și William, și apoi două fete, Molly și Louise – și trăise mai mult, până la cinzeci și ceva de ani. Cei trei băieți urmaseră toți școala primară St. Mary's, iar acolo istoria familiei, așa cum o povestea Grace, devenise în principal istoria lui Francis, fratele mijlociu. Francis fusese exmatriculat pentru o poznă nemenționată și trimis pentru doi ani la o școală publică nemenționată nici ea, apoi se întorsese la liceul St. Mary's, unde fusese înaintaș în echipa de fotbal, se comportase cuvenit, învățase cu sârg și fusese admis la Notre Dame. Datorită căderii și mântuirii sale, Francis devenise o figură proeminentă, o persoană de urmărit, persoana care a căzut în nas și s-a ridicat și-a mers la Notre Dame.

Amintirile personale ale colonelului nu erau istorii, ci simple anecdote. Nu constituiau o biografie. Intrase la Notre Dame, dacă-și amintea bine Skip, în 1930 sau 1931. Din nou note bune, înaintaș din primul an pentru Notre Dame în ultimul an în care Knute Rockne fusese antrenor. Despre Rockne nu povestise multe și Skip deducea că faimosul antrenor nu dăduse mare atenție

echipei de începători. Francis intrase în prima echipă la jumătatea celui de-al doilea an de colegiu. Absolvise printre primii din clasă, fără a face nimic special, până în momentul acela, pentru a se distinge de masa tinerilor vânjoși și conștiincioși, decât poate pe plan educațional, lucru care îl plasa dincolo de evidentele opțiuni ale originilor sale bostoniene de clasă mijlocie de jos – docurile, forțele polițienești –, pe care păru să le înlăture odată ce îmbrăcă roba de absolvent cu alura unui aventurier.

Orice ar fi fost ceea ce-l transformase într-un zălud și un erou i se întâmplase cândva, concluziona Skip, între 1935 și 1937, o perioadă de nebuloasă biografică. Din câte se părea, o luase spre vest. Skip auzise ceva despre vagoane de marfă și tabere de vagabonzi, despre un rodeo, un depozit din Denver, o sentință ispășită în închisoare, un scurt și misterios mariaj – multe din lucrurile astea le auzise de la Beatrice, mama lui Skip, și nu de la colonel. Mai mult decât o singură dată, totuși, colonelul făcuse aluzii la experiențe cu aeronave – lucrări mecanice pe aparate de zbor de la diverse bâlciuri și pe avioane de împrăștiat ierbicide, munci felurite prin aerodromuri și hangare, lucruri asupra cărora el nu credea că merită să stăruie – și la o asociere cu muncitorii chinezi din San Francisco în aceeași perioadă, când Japonia purta război împotriva patriei lor. Dacă cineva din rândul piloților sau vreo întâmplare având de-a face cu chinezii îl apucase de chică și-l îndreptase spre ceea ce avea să fie viitorul său, asta Skip pur și simplu nu știa; la sfârșitul lui 1937, însă, tânărul Francis, acum în vârstă de aproximativ douăzeci și șase de ani, se întorsese în Boston, își găsise de lucru la docuri și se înscrisese la City College pentru cursuri serale destinate absolvirii examenului de cadet de aviație în forțele aeriene militare. Intră în armată, se antrenase în Tennessee pe bimotoare Stearman, în

Mississippi și mai târziu în Florida pe aparate Vultee Valiant cu aripi joase, iar în 1939, pilota avioane de luptă Warhawk P-40, având gradul de căpitan și se antrena, atunci când ar fi trebuit să doarmă, pentru aeronave mai mari, inclusiv bombardiere.

În 1938 se însurase cu Bridghed McCarthy, o prietenă din copilărie. În 1940 avea deja o fiică, Anne, și aștepta un fiu – pe Francis Junior, care se înecase în vara lui 1953 pe când participa la o cursă nautică din portul Boston spre Nantucket. Nu o singură dacă îl auzise Skip pe unchiul său amintind de această tragedie.

La începutul anului 1941, căpitanul Sands demisionă din armată în urma unui aranjament între chinezi, guvernul SUA și Central Aircraft Manufacturing Company, o organizație paramilitară, pentru a zbura, împreună cu aproape o sută de alți piloți americani, ca mercenar pentru Forțele Aviatice ale Republicii Chineze în cadrul Grupului de Voluntari Americani al lui Claire Chennault, grup cunoscut sub numele de Tigrii Zburători, având ca misiune protejarea Drumului Birmaniei pe care se realiza aprovizionarea trupelor chineze. Fiecărui voluntar american i se promisese la sfârșit reintrarea în armată cu vechiul grad și plata a 600 de dolari lunar, și 500 de dolari pentru fiecare avion japonez doborât. În cadrul acestei operațiuni, căpitanul pilotă aparatul P-40 în peste o sută de misiuni și își câștigă partea leului. Cu toate acestea, în decembrie 1941 – la câteva zile după moartea fratelui său în atacul asupra Pearl Harbor –, oferindu-se să ia locul unui camarad bolnav de malarie ca pilot al unui aparat DC-3 modificat într-o operațiune de parașutare a unor trupe de comando britanice, în rândul cărora se număra și Anders Pitchfork, căpitanul fusese surprins la drumul de întoarcere de tirul unei rare baterii antiaeriene japoneze și se prăbușise în culturile de orez, dar asta, susținea el, doar după ce

și a doua aripă îi fusese spulberată. În pofida ajutorului primit din partea localnicilor, fusese capturat de japonezi și forțat – împreună cu Pitchfork, capturat și el, și alături de alți șaizeci și unu de mii de alți prizonieri – să lucreze la calea ferată Siam-Birmania: boală, bătăi, tortură, înfometare. O singură dată primise de mâncare un ou. Urcat în mod inexplicabil la bordul unui vapor cu plecare din Bangkok pentru transfer, probabil pe insula Luzon, poate chiar în Japonia, căpitanul evadase peste bord în largul coastei Mindanao printr-un șiretlic teribil. Un coleg de suferință își pierduse mințile în cala lipsită de aer de sub puntea inferioară în care erau ținuți și paznicii promiseseră că vor închide trapa și-i vor sufoca pe toți dacă strigătele lui nu vor înceta. Căpitanul Sands, ales dintre ei prin tragere la sorți, îl strangulase pe prizonier. Evadarea ieșea din discuție, pentru că cei care rămâneau în urmă aveau să fie pedepsiți; dar căpitanul, după ce-și mânjise sufletul ajutându-i pe alții, ceru ritos dreptul de a face o încercare lăsându-se tras sus prin trapă împreună cu cadavrul victimei sale. Dacă japonezii îl aruncau peste bord crezându-l mort, așa cum spera el, evadarea lui avea să treacă neobservată. Șiretlicul funcționă. Deși slăbit după un an de tratamente aspre și muncă silnică, înotă kilometri întregi, se ascunse săptămâni la rând în junglă și trăi doi ani într-o serie de sate insulare din Marea Sulu, înainte să găsească loc pe un cargobot care-l duse în Australia. Imediat, se realătură Aviației Militare SUA și se întoarse în Birmania pentru misiuni aeriene secrete, deseori cu unități de comando britanice. Își câștigă numeroase laude, urcă rapid în grad și ieși din război colonel, *acel* colonel, omul de fier care rezistase vitregiilor sorții.

Colonelul vedea violența ca pe un dat inevitabil uman și pe luptători ca pe niște persoane straniu binecuvântate. Armata pe timp de pace probabil

că-l întristase. La scurt timp după război, promovările încetară. O nouă perioadă tulbure. Pentru un ofițer de carieră, sfârșitul avansărilor era un semn rău, echivalent cu concedierea. Motivul precis al problemelor sale cu armata – excesul de zel ori încălcarea normelor, pasul greșit – nu se regăsea în dosarul lui, însă explicația generală era destul de evidentă. Colonelul știa să conducă, dar nu se putea lăsa condus.

După cum înțelegea Skip lucrurile, colonelul făcuse cerere de înscriere în CIA imediat ce Truman înființase agenția în 1947, dar fusese refuzat mai mulți ani, timp în care lucrase la diverse baze aeriene din sud, o perioadă intermediară care-i transformase accidentul bostonian în ceva unic și-i accentuase apucăturile bahice. Agenția îl acceptase la începutul anilor ’50, un ultim venit în acea primă generație, un *outsider* fără pic de experiență în fostul Birou de Servicii Strategice, dar cu experiență bogată în Asia de Sud-Est, peste care se profila China Roșie. Trimis în Filipine, Laos, Vietnam și, uneori, la început, în Malaezia cu Anders Pitchfork și poliția malaeziană, doar de dragul distracției – mereu într-un rol cvasimilitar, în general fără a beneficia de atenția celor de la Langley, concentrați mai mult asupra Europei Estice și Sovietelor.

În Luzon cooperase mult cu Edward G. Lansdale la combaterea amenințării comuniste de acolo, reprezentată de gherilele Hukbalahap. Lagărele de concentrare îi formaseră caracterul: încrede-te în propriile forțe, învață din zbor, luptă cu gândul că vei câștiga, toate lucrurile care definesc un erou. Lansdale îi modelase metodele de lucru: încrede-te în localnici, învață-le cântecele și poveștile, luptă-te pentru sufletele și mințile lor. În mod curios, poate misterios, colonelul părea să nu-l fi întâlnit pe generalul Lansdale pe când era în Vietnam.

Vietnamul reprezentase momentul de glorie al colonelului – și cel de ruină. Lăsat de capul lui acolo poate că ar fi câștigat campania de unul singur, dar acum amenințarea asiatică era luată în serios, cei de la Langley erau atenți, Congresul se implica. Își exprimă cu aplomb amărăciunea față de faptul că alegerile promise au fost anulate, că reunificarea promisă era amânată. Când armata SUA veni în forță, îl găsi pe colonel pe picior de așteptare. Beretele Verzi nu-i cedaseră – avea interese prea largi, poate, iar sursele autorității sale erau prea neguroase. Se făcu indispensabil anumitor grupuri de elicoptere de asalt, apoi, în 1965, Brigăzii 25 de Infanterie. Regele din Cao Phuc. Op Psi. Labirintul. Și Arborele de fum.

Mai mult decât orice, perioada petrecută de colonel cu Lansdale în Filipine îi influențase viziunea. Copleșit de puterea mitului, deveni el însuși unul, întru câtva în timpul vieții, dar mai ales după moarte. După spusele lui Nguyen Minh, tânărul pilot pe care colonelul îl numise Lucky, colonelul avea o soție în sau în apropiere de Binh Dai, un sat din Delta Mekongului. După ce colonelul fusese capturat și ucis de Vietcong, trupul lui fusese trimis înapoi în sat fie ca exemplu pentru ceilalți, fie în cinstea modului în care rezistase torturilor finale – fusese trimis văduvei lui cu degetele de la mâini și de la picioare, cu ochii și cu limba smulse și cu toate oasele sfărâmate. Locuitorii acelui sat, odinioară o parohie catolică, îngropaseră cadavrul în curtea capelei – capela însăși fusese construită în principal din bambus și pe-atunci nu mai rămăsese din ea mare lucru – într-un coșciug din mahon gros, tăiat din topor și sigilat cu catran. Imediat după aceea, înainte ca lespedea de ciment să poată fi turnată deasupra, veniră ploile, lucru foarte rar în acea perioadă a anului. Sub averse, nestabilizat de rădăcini, pământul roșu proaspăt răscolit al gropii de înmormântare se înmuie atât de tare încât, la

trei săptămâni după ce fusese coborât în el, sicriul ieși la suprafață și colonelul Sands se întoarse din lumea morților. Sătenii forțară capacul și găsiră un pilot american chipeș, cu păr negru, cu degetele de la mâini și de la picioare intacte, un tânăr colonel Francis despuiat, neatins, nevătămat. Îl înconjurară cu pietre, îi găuriră coșciugul pentru a lăsa apa să pătrundă și-l coborâră înapoi în mormânt. Acesta refuză în continuare să-l țină. Alte ploi, apa canalului din apropiere ieși din matcă, mătură curtea stearpă a bisericii și-l dezgropă pe colonel în sicriul lui. Sicriul plutea pe râul Hau în jos; oamenii îi văzură sicriul în An Hao, Cao Quan, Ca Goi, ieșind pe gura de vărsare Dinh An și ajungând în Marea Chinei de Sud.

Jimmy Storm, imediat ce auzi zvonul, o porni la drum către satul cu pricina. Găsi o femeie care părea să fi fost soția unui american și sătenii îl însoțiră la locul de îngropăciune al acelui american. Mormântul era aparent neatins. Cât despre cine se odihnea acolo, de cât timp și tot restul poveștii – Storm nu află nimic, niciunul dintre ei nu vorbea engleza, franceza lor era stricată, iar franceza lui era și mai precară –, plecă fără să afle mare lucru. Aflase istorisirea aceasta pe ocolite, prin intermediul lui Hao, de la Minh, care-l îndrumase pe Storm spre satul în care se afla mormântul.

Skip însă avea vești de la mătușa Grace, dar și garanția *Newsweek,* cum că unchiul său fusese îngropat în Massachusetts – fără onoruri militare, conform dorinței soției lui. Skip prefera mitul. Acesta spunea adevărul. Pe lumea aceasta unchiul lui fusese o figură măreață, cu atât mai mult pe fundalul propriilor lui fantezii. Skip regreta rolul care-i fusese atribuit la sfârșit, acela de trădător în numele rebeliunii. În cele din urmă, colonelul căutase temeiuri nu doar pentru o operațiune eșuată, ci și pentru faptul că-i fusese frântă inima, căutase trădarea chiar în miezul lucrurilor sub

forma unei clasice ticăloșii, și ce ar fi putut fi mai ticălos, mai sumbru în spirit roman, decât trădarea din partea propriei sale familii, a nepotului său, a celui prin venele căruia curgea același sânge cu al său? Un suflet prea mare pentru lume. Refuzase să-și vadă declinul ca pe un lucru banal, refuzase orice colaborare cu cei de teapa lui Marc Aureliu: „S-ar putea să-ți frângă inima", scrisese bătrânul împărat, „dar omenirea va merge mai departe ca înainte". Se autodescrisese la scară mare, urmase vrăjit saga propriei sale călătorii, își urmărise propriul mit printr-un labirint de tunele, ieșise pe tărâmul de basm al poveștilor pentru copii și urcase într-un arbore de fum.

•

Chemarea sosi într-un plic interdepartamental refolosibil adresat lui prin mijlocirea Op Psi, la opt săptămâni după moartea colonelului. Prânz din nou, Voss din nou. Sands se aștepta și la Crodelle.

Îi ceru lui Hao să-l lase la sensul giratoriu de lângă râu și merse pe jos cale de mai multe străzi până la Continental, unde intră transpirând abundent. În holul principal, Rick Voss ședea într-un fotoliu din lemn lăcuit, încrustat cu modele complicate. Era singur.

Voss se ridică și-i strânse mâna lui Skip cu o oarecare reținere, de parcă el însuși ar fi venit acolo pe jos, traversând râuri și munți.

— Condoleanțe pentru colonel.

— A fost un om deosebit.

— Doamne, da. Și-mi pare rău.

— Și mie.

— Tuturor ne pare. În ultima vreme a dat regretul peste noi toți.

Era doar oara 11 dimineața. Sands întrebă:

— Ți-e foame?

— Să luăm ceva înainte de prânz. Vreau să câștigăm puțin timp.

— Să câștigăm timp? De ce nu-mi place cum sună asta?

— Simt nevoia să-mi pun cenușă în cap.

— Nu-i nevoie. Stăm jos?

— Nu încă. Avem la dispoziție cam cinci minute.

— Unde mergem?

— Lasă-mă să vorbesc, vrei?

— Sigur. Ba bine că nu.

— Mersi. Mersi. Uite ce-i, zise Voss, uite cum stau lucrurile. Din clipa în care am auzit de dispariția colonelului mă simt ca un rahat cu ochi. Unii oameni cred că a fost un fanfaron, un om de neanderthal. Nu toți împărtășesc opinia asta. Câțiva dintre noi consideră că a fost un om cu statură. La început eu nu m-am numărat printre ei, dar până la urmă acolo mi-am găsit locul. Iar acum îmi cer iertare, atât cât mai poate folosi. Am greșit că am dat mai departe ciorna articolului lui. Înainte de toate, n-a fost întru totul al lui. Eu am scris nouăzeci la sută din el și nu m-a deranjat că l-am pus într-o lumină nefavorabilă. Și cred că l-am dat mai departe doar ca să le fac o favoare unor oameni care nu-l plăceau, dar pe care acum îi consider niște cretini de zile mari. Și îmi pare rău până la Dumnezeu, Skip.

— Îți accept scuzele.

— Ei, uite, zise Voss, iată care e problema. Articolul ăla a pus mașinăria în mișcare. Deci acum, că el nu mai e, deci… să sperăm că asta e de ajuns, nu? Dar mașinăria trebuie să macine puțin înainte ca treaba asta să cadă în uitare. Lucrurile trebuie pur și simplu să-și încheie ciclul. Nu pot fi oprite din mers. Așa că tu ești rechemat la Langley.

— Să iau asta ca pe un ordin?

— Corect. Te trimitem acasă.

— Bine. Cei de la Post vor dori să discute mai întâi cu mine?

— Presupun că te vor lua puțin la întrebări.

— Eu de fapt nu sunt afiliat Postului. Eu sunt de la Op Psi.

— Ești în Vietnam, atâta tot. Ești în teatrul ăsta de operațiuni. Vor dori să știe totul înainte să torni informațiile la Langley.

— Cine sunt „Ei”?

— Terry Crodelle.

— Pare distractiv.

— Vrea un test de poligraf.

— Pun pariu. Sunt dispus să fac orice ca să-l ajut, zise Skip.

•

Skip bănuia că bună parte din aparatele de pe masa mare, ca de conferință, țineau de poligraf. Un microfon pe un stativ era întors cu fața la el, iar alături se afla un magnetofon mare. Skip urmări rotațiile rolelor lui; una se învârtea repede, cealaltă încet. Lângă magnetofon se odihnea bereta verde a lui Crodelle. Crodelle însuși purta uniforma de paradă a Forțelor Speciale, cu însemnele de căpitan la guler.

— Ei, asta e, cred, este… nu știu ce este asta.

— Ce este?

— Am spus că nu știu.

— Ai spus că ai o idee.

— O idee?

— Ai spus că știi ce este.

— Când am spus eu asta?

Crodelle acționă o manetă a magnetofonului și găsi momentul, vocea lui Skip spunând „Ei, asta e, cred, este…”

— Poftim.

— Asta-i doar… o bâlbâială.

Căpitanul Crodelle căzu pe gânduri și rămase cu ochii în gol câteva secunde, după care spuse:

— E suficient. Foarte bine. Verificam doar.

Ținu apăsat un buton cât să schimbe poziția unei manete și rolele reîncepură să se învârtă.

— Chiar faci parte din Forțele Speciale? Sau e un costum?

— E o uniformă.

— A cui e clădirea asta?

— Lucrăm sub comanda CRS, mai mult sau mai puțin.

— Credeam că CRS e în Manila.

— E un dispozitiv temporar.

— Și tu ești un soldat în carne și oase.

— Haide.

— Da' chiar am venit. Sunt aici. Întrebarea este: tu unde ești?

— Uneori ești la birou, alteori ești pe teren – dar chestia asta, Arborele ăsta de fum, nu ține nici de birou, nici de teren. E undeva departe în jungla idilei și-a psihozei. Crodelle închise magnetofonul și spuse: Ești în mare rahat, după care îl deschise la loc.

— Era doar un exercițiu ipotetic. Un scenariu. Război psihologic.

— Te joci cu cuvintele. Asta n-o să te ajute.

— Căpitane, n-am venit aici ca să mă ajut pe mine. Am venit ca să te ajut pe tine.

— Ce acoperire ai aici, în Corpul 5? Care e numele tău?

— Îmi folosesc documentele personale.

— Fără acoperire.

— Sunt doar eu, băieți.

— Vreau să-mi lămurești niște termeni din articolul ăsta intitulat… ei bine, n-are titlu. Dar lămurește-mi câțiva termeni.

— Cu plăcere, cât îmi stă în puteri. Dacă te ajută.

— „Izolare" – asta înseamnă să-ți bagi degetele în urechi atunci când cineva emite un ordin.

— Asta e versiunea simplificată, dar cam pe acolo bate.

— În linii mari, scoaterea cuiva din ierarhia de comandă.

— Din nou, e o versiune simplificată.

— Fără o ierarhie de comandă, rămânem cu feudalismul. Acum, sigur că vorbim la figurat despre fiefuri birocratice. Dar în cazul de față

credem că fieful a fost la propriu. Credem că unchiul tău, colonelul, a fost boiernașul.

Skip spuse:

— Cred că am ajuns la un impas lingvistic.

— Mai lipsește puțin și sugerez o activitate de trădare.

— Cred că începem să coborâm într-un abis lingvistic.

— „Dihotomia mobilizare-pierdere”.

— Poftim?

— „Mobilizare” cratimă „pierdere”.

— O! pentru Dumnezeu. „Mișcă-te, că altfel rămâi de căruță.” Așa spune el tot timpul. Spunea, adică.

— Fără o ierarhie de comandă cazi în tiranie. Conducea propria lui mică agenție.

— Și expresia „mișcă-te, că altfel rămâi de căruță” dovedește asta?

— Articolul dovedește că o considera datoria sa. Conducea propria lui ramură de operațiuni – asasinate în Mindanao, de pildă. Și agentul lui dublu.

— Unde?

— Aici? Înțelegi – un locșor numit Vietnamul de Sud?

— Ce agent dublu?

— Skip – nu mă refer la tine!

— Mă faci să-mi fie greață. La propriu.

— Nu te acuzăm de trădare.

— Atunci de ce? Dacă există o acuzație, spune-mi care este. Nu-mi spune care nu este.

— Vrem doar un nume. Dacă e cel pe care îl cunoaștem deja, atunci doar îl verificăm.

— Zi-mi numele pe care îl aveți și eu o să vă dau confirmare, dacă pot.

— Skip. Tu lucrezi… pentru *noi.*

— Da, așa e. Și sunt mândru de asta, dar…

— Ei bine, Skip.

— Îmi înțelegi tu reticența.

— Nu, Skip, n-o înțeleg.

— Din punctul meu de vedere, zona pe care o sondați, parametrii, dacă există vreunul… totul pare puțin amorf. Mă simt obligat să obțin asigurări din partea ta că vei păstra lucrurile… în zona relevanței.

— Asigurări? Poftim? Eu nu zice nimic.

— Nu vreau să periclitez interese paralele, să zicem.

Crodelle opri din nou rolele.

— Ce interese?

— Dacă o fi existând.

— Ce căcat.

— Exact asta spun și eu.

— Bine. Futu-i. Crodelle se încruntă, se uită țintă în podea o jumătate de minut, după care ridică iar ochii. Sunt dispus să renunț la ideea asta. Tu asigură-mă doar, *tu* să mă asiguri pe *mine,* că nu se află în desfășurare nicio operațiune neautorizată.

— A fost un exercițiu ipotetic. Dacă ar fi fost pe bune, acum s-ar fi încheiat deja. Te asigur de asta.

— S-a terminat.

— S-a terminat așa cum s-ar fi terminat dacă ar fi existat vreodată.

— Bine. Hai să nu ne mai dăm dureri de cap reciproc. Crodelle reporni magnetofonul. Să revenim la exercițiul ipotetic de război psihologic care poartă numele de cod Arborele de fum. În ultima noastră conversație, am vorbit despre niște fișe.

— Fișe?

— Unde sunt fișele colonelului?

— Fișe.

— Aparatul informativ pentru Arborele de fum.

— De unde le scoți pe toate astea?

— Ce întrebare naivă.

— N-am idee de nicio fișă.

— Ce răspuns naiv.

— Explică-mi la ce te referi. Sunt aici ca să ajut.

— Ce aberații.

— Aș spune că sunt aberațiile tale.

— Colecția lui de cartonașe.

— O, da. Alea sunt arhive. Nu știu unde au ajuns.

— Când ai văzut ultima oară materialul?

— În Filipine – catalogam o parte din el, apoi el mi l-a luat. Verifică la CRS-ul de acolo. Poate știe cineva. Verifică la Clark Field. Acolo le-am văzut ultima dată.

— Voss a văzut cuferele alea aici. În Saigon. La bungalow-ul CIA, imediat după venirea ta.

— Nu se poate. Sau e puțin probabil. Mi-au fost luate la Clark.

— Au fost aici.

— Atunci au fost trimise aici după ce mi-au fost luate.

— Skip. Ce traseu crezi că urmezi tu în carieră?

— Unul cam anevoios. Care duce în jos. Pot să-ți povestesc despre fișe? Fișele erau de natură arhivistică, foarte depășite, nu prezentau niciun interes actual. Dacă ar fi la mine n-aș avea niciun motiv să le ascund. Niciun motiv. Dacă ar fi la mine, ți le-aș da numaidecât.

— Știi ce-mi place la stilul tău? Te prindem cu minciuna și tu o ții una și bună.

— Leagă-mă la aparat. O să trec testul.

— O, o să te legăm.

— O să trec. Dă-i drumul.

— Tre' să faci și o AU.

Skip nu spuse nimic.

— O analiză de urină?

— Ah, sunt perfect de acord.

— Se folosesc multe narcotice în Corpul 5. Nu știi niciodată cine e prins cu musca pe căciulă.

— Adu-mi un borcan și-l umplu cu urină.

Crodelle opri magnetofonul, se ridică pentru a se apleca peste el, apucă de cablul lui și-l trase din priză. Ștecărul zbură spre fața lui, iar el se feri și ezită, clipind, înainte să se așeze înapoi și să spună:

— Skip, nu-mi vine să cred. N-am văzut niciodată pe cineva care să-și taie singur craca de sub picioare. Și fără vreun motiv temeinic. Ce rost are?

— Nu știu, bătrâne, pur și simplu ceva la tine mă scoate din sărite.

— Te pricepi de minune. Mi-aș dori să lucrezi pentru tabăra noastră.

— N-am de gând să mă ating de rahatul ăla.

— Excelent. Să vedem ce spune aparatul. Mă întorc imediat.

Ieși, lăsându-l pe Sands singur.

În câteva secunde, Sands auzi forfotă pe hol. Nguyen Hao trecu pe lângă ușa deschisă însoțit de un civil de culoare.

Vreme de zece minute, Sands rămase singur la masa de conferință. Gândurile îi vuiau în cap.

Crodelle se întoarse cu un bărbat de vârstă mijlocie, aparent civil, și-l prezentă drept Chambers, tehnicianul.

— Chambers se ocupă de asta cu mult înainte ca vreunul dintre noi să-nceapă să spună minciuni.

— Așa este?

— De peste douăzeci de ani, zise Chambers.

— Sunt în capătul holului, dacă ai nevoie de mine, zise Crodelle și ieși în timp ce Chambers se așeză lângă Sands și se uită sub masă.

Când se ridică iar în picioare, spuse:

— Ai mai fost testat cu poligraful.

— Da. O dată. Ce este sub masă?

— Voiam doar să fiu sigur că e scos din priză.

— Aha.

— Asta e etapa „pe sec”.

— Aha.

— Deci ai mai fost testat cu poligraful. Doar o dată?

— Da. De verificare.

— Bine, atunci, examinarea. Probabil că vei parcurge acum aceiași pași pe care i-ai parcurs când ai fost testat prima dată pentru a primi undă

verde. Ce ne interesează este reacția minimă de stres la control. Cu alte cuvinte, ha-ha, relaxează-te, amice.

— Sunt relaxat.

— Sigur că ești. Ok. Câteva întrebări.

— Ok.

— Ai învățat metodele de evitare a adevărului atunci când ești supus testului de poligraf?

— Mi s-au comunicat. N-am fost învățat. Pur și simplu… au fost pomenite.

— N-ai fost antrenat, folosind un aparat adevărat.

— Nu. Niciodată.

— După sesiune, vei trece printr-un control fizic. Îți vom verifica limba să vedem dacă nu ți-ai mușcat-o, palmele după urme de unghii și așa mai departe.

— Am auzit de lucrurile astea, dar nu-mi amintesc când se presupune că trebuie să le folosești. Atunci când minți sau atunci când spui adevărul sau…

— Ai învățat tehnicile de încetinire a ritmului respirator, de menținere a calmului sub condiții de stres, genul ăsta de lucruri?

— Nu în scopul acesta. N-am fost învățat. Pur și simplu… „Strânge din fund când se declanșează o armă, respiră superficial când îți bate inima prea repede", genul ăsta de lucruri.

— Deci, primul pas: Testul acesta constă din douăzeci de întrebări. Am întrebările aici și tu le vei citi în gând. Procedăm așa pentru a elimina înregistrarea oricărei reacții de surprindere din partea aparatului. Înțelegi scopul pentru care vezi întrebările înainte să înceapă testul?

— Da. Eliminăm reacțiile de surprindere.

Chambers deschise mapa și i-o întinse. Întrebările erau dactilografiate pe o singură foaie de hârtie agățată cu o agrafă de birou pe interiorul copertei. Sands le parcurse.

— În acest punct, vrei să clarificăm ceva despre procedură?

— Vor mai fi și alte teste? După acesta?

— O, corect. Examinarea în sine constă din patru teste, fiecare cu alte întrebări, deși unele s-ar putea repeta în teste succesive sau în toate cele patru. Scuze. Am uitat să spun asta. Mai ai vreo nedumerire în acest moment?

— Nu cred.

— Orice simți nevoia să clarificăm, în orice moment, doar întreabă. Acum. Pentru a te familiariza dinainte cu procedura, o să te conectez fără să deschid aparatul. Aparatul nu va funcționa. Înțelegi că aparatul nu va funcționa?

— Aparatul e oprit. Da.

— Când aparatul funcționează, sulul ăsta de hârtie se va derula și acele trei se vor mișca sus-jos pentru a crea linii de grafic.

— Înțeleg.

— Trebuie să-ți dai jos cămașa, te rog.

Sands se dezbrăcă și așează cămașa peste brațul scaunului.

— Și ceasul. Pune-l doar pe masă. Ești dreptaci sau stângaci?

— Dreptaci.

— Vrei, te rog, să așezi brațul drept aici, pe masă? Întinde-l bine.

Chambers înfășură o manșetă de tensiune pe bicepsul lui Sands.

— O să măsurăm tensiunea arterială, ritmul respirator și reacția galvanică a pielii. Apleacă-te, te rog, în față.

Sands se aplecă și Chambers înfășură un tub de cauciuc bej în jurul pieptului său și-i uni capetele cu o clemă mică de metal.

— E prea strâns?

— Nu. Nu știu. Tu ești tehnicianul.

— Clemele astea se pun pe buricele degetelor, aici. Ele ne vor indica temperatura pielii.

După clemele pentru degete, Chambers atinse atașamentele cu blândețe, manșeta, tubul, clemele, făcând mici ajustări, după care se lăsă pe spate în scaun.

— Comod?

— Categoric nu.

— Ei, așa spun toți. Ai citit întrebările, da?

— Da.

— Probabil că unele dintre ele ți se par stupide, iar altele irelevante. Unele par evident adevărate ori evident false. În felul acesta obținem o citire a reacțiilor tale la diferite categorii. Te asigur doar că totul este logic.

— Înțeleg.

— Foarte bine. La acest moment al etapei „pe sec", o să-ți citesc întrebările ca să le auzi rostite de vocea mea și astfel să eliminăm orice reacție aleatorie de surprindere. Nu vei răspunde la întrebări. Ți le citesc doar. Mă poți opri în orice clipă ca să discutăm despre orice întrebare.

Chambers luă mapa și o deschise în poală:

— Pregătit?

— Să începem.

— Este numele tău William Sands?… Te-ai născut în Miami, Florida?… Știi unde se află cuferele ce conțin fișele colonelului Francis Xavier Sands?… Ai absolvit Universitatea Indiana?

— Iartă-mă.

— Da.

— Am două diplome, o licență în studii umaniste de la Indiana și un master de la George Washington. Așa că n-am cum să știu exact…

— Ok. Licență în studii umaniste de la Universitatea Indiana, corect?

— Corect.

— Bine. Întrebarea va suna așa: Ai licență de studii umaniste de la Universitatea Indiana?

— Ok.

— Ok. Întrebările continuă după cum urmează: Îl cunoști pe Trung Than?… Ești nepotul

colonelului Francis Xavier Sands?… Port eu o cămașă cu mâneci scurte?… Îți place să spui minciuni?

— Stai.

— Da.

— Cea despre nepotul… presupun că sunt nepotul cuiva indiferent dacă persoana în cauză trăiește sau e moartă.

— Hm. Știi ce? Trebuie să verific asta. Scuză-mă.

Chambers se ridică și ieși din cameră, luând cu el mapa.

Sands așteptă și rămase cu ochii la ușa deschisă: se aștepta acum să vadă trecând orice cunoștință de-a sa, Minh, Storm, Trung, mama, unchiul, tatăl, o paradă de fantome.

Când Chambers se întoarse, spuse:

— Am schimbat două întrebări. Voi continua să citesc ce am aici, după care vei putea să recitești totul în gând, bine?

— Da. Bine.

— Știi unde se află Trung Than?… Te-ai născut în luna decembrie?… Ești încartiruit în Cao Phuc, Vietnamul de Sud?… Știi unde se află fișele întocmite de colonelul Francis Xavier Sands?… Ai cunoscut vreodată un om pe nume Trung Than?… Ai un fiu pe nume John?… Sunt aprinse becurile în camera aceasta?… A fost vreodată Trung Than luptător Vietcong?… Ai fost vreodată martorul unei întâlniri față în față dintre Trung Than și colonelul Francis Xavier Sands?… Știi unde se află fișele colonelului în acest moment?… Ai o diplomă de maștер de la Universitatea George Washington?… Știi unde s-ar putea afla fișele colonelului?…

Asta e tot. Să te deconectăm.

În timp ce Chambers desfăcu manșeta, tubul de la piept și clemele de la degete și Sands își vârî mâinile în mânecile cămășii sale, Chambers spuse:

— O să las foaia cu întrebări la tine puțin. Uită-te peste ele din nou cât timp eu mă scuz din nou.

Sands se uită peste întrebări fără să le vadă.

— Dacă-ți închei nasturii, spuse cineva, putem merge să luăm prânzul.

Crodelle și Voss stăteau în pragul ușii cu aerul unor frați mai mari care tocmai îi achitaseră taxa la un bordel.

— Poftim?

— E ora prânzului.

— Prânz?

— E două și cinșpe, zise Crodelle. Nu ți-e foame?

— Adică să ieșim?

— Aha. La Rex sau undeva. Hai să mergem la Rex.

— Bine.

— Bine?

— N-am nimic împotrivă.

— E o pauză. O să ai reacții mai bune dacă auzi întrebările și apoi uiți de ele o vreme.

— Să uit de ele. Ba bine că nu.

Merse după ei de-a lungul holului, pe lângă sergentul de infanterie marină, pe lângă panoul digital și încuietoarea electrică și pe scări în sus.

Înainte să coboare scările din față, Crodelle se opri să-și pună bereta verde pe cap și să și-o potrivească. Insigna de pe beretă îi era necunoscută lui Sands, negru cu alb și gri, și cu margini galbene. Merseră spre baricadele de ciment și Skip spuse:

— Ai părul puțin cam lung pentru uniformă, nu-i așa?

— Nu port des uniforma.

— Ce insignă ai acolo? întrebă Skip, arătând spre beretă.

— Centrul Special de Război JFK, zise Crodelle.

— Unde e situat ăsta? întrebă Skip și, în clipa în care păși dincolo de baricade, o rupse la fugă și nu încetini ritmul până când nu ajunse la o stradă transversală, unde o luă la dreapta și continuă în ideea minimei rezistențe.

Când ajunse lângă o femeie care își ghida cei doi copii printre mașinile de pe stradă, se opri din fugă și împreună traversară fluxul lent de vehicule mici până pe celălalt trotuar, unde el o luă din nou la sănătoasa, urmând o serie de zigzaguri în unghi drept prin oraș cale de aproape un kilometru, fără a se uita măcar o dată îndărăt. Pe Louis Pasteur intră în parc, sub arborii masivi, și adoptă un ritm pe care îl învățase la Cercetașii Americii, cincizeci de pași mers normal, cincizeci de pași mers alert.

Scrută forfota de pe marginea străzii, dincolo de copaci, și nu văzu decât locuitori ai Saigonului, animați de pofta supraviețuirii, croindu-și drum prin viață. Până să ajungă acolo trebuie să fi sărit peste saci cu nisip, să fi intrat și să fi ieșit din stradă, trebuie să se fi oprit, să fi mers înapoi, să se fi eschivat la stânga și la dreapta ca un fundaș, și să fi doborât din picioare câțiva dintre oamenii

aceia onești, însă nu-și amintea nimic din toate acestea.

Când ieși din parc, opri un taxi, se prăbuși transpirat pe bancheta din spate și-i spuse șoferului să-l ducă la depoul Cho Lon. La o oră atât de târzie, probabil că autobuzele nu mai mergeau. Până să pornească iar dimineață, avea de gând să se refugieze într-un bar. Sau într-un templu ori o biserică. Un bordel, o văgăună a opiomanilor. Un fugar, un trădător.

Pantofii lui de cordovan puțeau ca rigolele prin care alergase. Coborî geamul.

Regreta că va rata examinarea. Dintre întrebările pe care le pregătiseră pentru el, una singura i se părea relevantă:

„Îți place să spui minciuni?”

„Da”, ar fi răspuns el cu sinceritate.

•

În general, Dietrich Fest lua prânzul la un local din celălalt capăt al străzii Tu Do, artera principală aflată la două străzi de Continental. Pentru cină găsise localuri mai bune, nimic cu specific nemțesc, dar destul de bune încât să-și facă probleme de greutate. Cunoștea deja toate restaurantele la care putea ajunge pe jos. Nu-i plăceau taxiurile. Se împăca mai bine cu băieții pe motocicluri.

Folosi doar o dată punctul de contact din toaleta de la Green Parrot – ca să schimbe locul următorului punct. Alese un restaurant vizavi de Continental, dincolo de piață, unde putea ține sub supraveghere oamenii care intrau și ieșeau. Doar maiorul Keng folosise punctul acela.

Se plânse conducerii că e prea strâmtă camera lui și-l mutară în alta de pe partea vestică, unde după-masa bătea prea tare soarele. În noaptea aceea reglă aerul condiționat la cel mai ridicat nivel și, drept urmare, aparatul scoase zgomote înfundate și până dimineață se umplu de gheață. Sună la recepție ca să se plângă. Veniră doi

depanatori și-i spuseră că dacă va regla butonul de control la nivelul mediu gheața se va topi și aparatul va funcționa mai bine. Plecară discutând între ei într-o limbă care lui i se păru încâlcită, pițigăiată, supărătoare, un soi de vaiet bâzâit.

Avusese de gând să stea două săptămâni în Saigon. Era acolo de aproape două luni.

O dată la două zile oferea conducerii câte un motiv pentru a fi mutat în altă cameră.

Ținta lui locuia într-o cameră dintr-un cartier mixt, chinez-vietnamez, la granița Districtului Cho Lon.

Vizavi de locul respectiv, un singur magazin vindea stofe și poate mai și confecționa îmbrăcăminte pentru femei. În tot cvartalul erau doar uși închise și două pasaje în care femei gălăgioase și copii păreau să-și petreacă mare parte din viața de zi cu zi: lăzi în chip de mese și cutii folosite drept scaune, mangaluri din care ieșeau aburi, coveți de lemn crăpate și sfori de rufe. Fest putea privi un timp, dar nu era nicio cafenea pe stradă și nu avea nicio justificare prezența sa acolo. Rămase lângă magazinul de stofe ca și când ar fi așteptat pe cineva.

Intrarea hotelului semăna cu toate celelalte uși de lemn din zonă. Alături, la nivelul străzii, proprietarul își vedea de treburi într-un birou cu geam-vitrină și ținea socoteala camerelor de la etaj. Maiorul Keng se referise la omul acela ca fiind „agent al necazului”. Singur, fumând o țigară cu un aer de tandră meditație, agentul necazului ședea între două ventilatoare electrice așezate expert pe tejghea, așa încât să nu-i deranjeze hârtiile. Fest nu putea decât să-i ghicească profesia – broker, avocat, cămătar –, dat fiind că pe vitrina sa erau pictate doar ideograme chinezești. În timp ce Fest stătea vizavi și supraveghea, sosi un bărbat care strângea o mapă de mucava la subsuoară și se așeză pe scaun în fața tejghelei, cu genunchii

strâns uniți și cu pachetul în poală, dându-i omului documente unul câte unul.

După zece minute, Fest simți că prezența lui e bătătoare la ochi și plecă din cartier.

•

La a patra întâlnire, Fest ajunsese deja la concluzia că transferul de informații cu americanii funcționa într-o sigură direcție. Era posibil ca orice comunicare să fi încetat. În orice caz, maiorul Keng nu avea cum să le transmită americanilor îngrijorările lui Fest. Fie asta, fie lui Keng pur și simplu nu-i păsa de operațiune.

— Nu-mi place strategia noastră. Are prea multe elemente neprevăzute.

— Întotdeauna apar probleme.

— Am fost să văd locația. E dificil. Nu pot să mențin supravegherea. Nu e nicio cafenea pe stradă și nicio cameră de închiriat, unde să-mi pot stabili un avanpost. Nu pot fi sigur de terenul pe care mă aflu.

Maiorul se încruntă.

— Domnule Reinhardt. *Parlez-vous français*?

— Nu.

— Engleza ta nu mi-e foarte clară.

— Când intru în cameră, trebuie să fiu sigur că este singur.

— Este singur. Maiorul surâdea. Este neînarmat. A fost adus acolo de un contact în care are încredere. Nu va mișca un deget până nu i se va spune. Persoana aceasta de contact ne-a dat cheile. Una de la ușa din stradă, una de la ușa camerei.

— Atunci dă-mi-le, te rog.

— E mai bine dacă ți le dau peste patru zile.

— Ai cheile?

— Voi avea cheile de acum în patru zile.

— Când e momentul decisiv?

— De acum într-o săptămână.

— Poți pune câțiva oameni să supravegheze locația? Trebuie să fim siguri de terenul pe care stăm.

— Cum adică? Nu poate să iasă. Este singurul loc sigur pentru el. Așa crede el. Poți fi sigur de asta.

Clovn mic și tuciuriu. Îmi spui să trec printr-o ușă închisă cu pistolul în mână și să fiu sigur.

— Pot face o sugestie?

— Sigur, domnule Reinhardt.

— Dă-mi voie să-l scot afară, departe de camera lui.

— Să-l scoți? Ai de gând să-l răpești?

— Să-l chemăm la o întâlnire într-un loc pe care îl putem monitoriza. Poate că omul lui de legătură o să aranjeze asta. Vom monitoriza dinainte. Atunci avantajul e de partea noastră.

Maiorul țuguie buzele, de parcă ar fi vrut să-și etaleze comisurile.

— În felul ăsta e cam dificil să facem curat după.

— Locul trebuie curățat?

— Nu de către tine, domnule Reinhardt! Asta e rezolvat deja. Totul e rezolvat, domnule Reinhardt.

— Vrei să spui că e prea târziu pentru o schimbare de plan.

— Vom merge înainte cu încredere.

Întorcându-se în camera lui, se opri la o tarabă din piață și, fără să se târguiască la preț, cumpără un dicționar englez mare conținând în jur de două mii de pagini. La recepția hotelului Continental își ceru obiectele de valoare din seif și funcționarul îi aduse geanta de voiaj Vietnam Air Lines. Ajuns la etaj, scoase obiectele din geantă și dădu volumul radioului din cameră la maximum. Era ora două după-amiază; postul militar american transmitea o știre despre o călătorie iminentă către Lună. Atașă amortizorul la pistol, puse dicționarul în cada de baie și trase patru gloanțe în el de la distanță de un metru.

Prima pagina neatinsă era cea cu numărul 1833. Așa cum se aștepta, de la scurtă distanță arma producea o rană de ieșire a glonțului. Ce prostie.

Eu am cerut un douăzeci și doi și el îmi aduce un obuzier. Eu nu pot să sun la Berlin, dar astronauții pleacă spre Lună.

•

Telefoanele funcționau, obținuse legătura, tatăl lui era mort.

Doi ani așteptase să audă asta și totuși vestea îl uluise de-a binelea. Bătrânul își câștigase dreptul la viață răsuflare cu răsuflare, trecând prin atâtea boli, încât părea imposibil că va ceda vreodată. Nu-l înfrânsese nimic în mod special. Murise în camera lui de spital în timp ce trăgea un pui de somn după micul dejun. La telefon, mama lui păruse obosită, dar în rest neafectată.

O sunase și pe Dora și izbucnise în lacrimi în timp ce o anunța de moartea tatălui lui. „Te sun din nou în curând. Funcționează telefoanele.” Din câte se părea, vestea bună despre telefoane îi frânsese inima.

•

Pentru că hotelul acela de patru camere era condus de un agent de voiaj chinez, Trung presupunea că stabilimentul era folosit de oameni de afaceri chinezi.

În cursul zilei, strada din față era plină de larmă, iar după nouă sau zece seara se lăsa liniștea – zgomot îndepărtat de trafic, zgomot îndepărtat de avioane de luptă, elicoptere mult mai aproape, deasupra orașului. Nu mai stătuse niciodată într-o cameră cu chirie în oraș. Avea asupra lui o cheie de la ușa din stradă și una de la ușa camerei lui, amândouă legate cu o sfoară de o bucată de lemn pe care era încrustată cifra 1.

Ușa de la stradă se deschidea spre o casă a scărilor îngustă care ducea în sus spre un hol strâmt cu plafon înalt și pereți tencuiți, cu două camere pe ambele laturi și o baie la capătul lui – o chiuvetă; o cadă; un vas de veceu cu rezervor suspendat, cu lanț. Dimineața auzea tropăit de pași de-a lungul holului și pe vecinii lui trăgând apa,

horcăind și scuipând în baie, iar noaptea îl auzea pe cel de alături tușind și plimbându-se apăsat de la pat la fereastră, ca să scuipe jos, pe alee.

Hotelul era conectat la rețeaua electrică. În capul scărilor și din plafonul băii atârnau tuburi cu neon care ardeau toată noaptea, însă în camera lui acestea lipseau. Avea o lampă cu butan, o saltea subțire pe un cadru de bambus, o plasă anti-insecte circulară, cu boltă deasupra patului și o masă mică și pătrată pe care stătea lampa, o cutie de chibrituri de lemn și o scoică mare în chip de scrumieră.

Seară de seară lua cina la o cafenea aflată la distanță de o stradă, de unde cumpăra mâncare pentru ziua următoare. Hao îi dăduse bani și-i spusese să stea în cameră cât mai mult posibil până când americanii, probabil într-o săptămână sau așa ceva, terminau de făcut aranjamentele. Dar trebuia să facă această ieșire zilnic. Nu voia să rămână fără provizii. Era în Saigon de patru zile.

Nu era nevoie să i se spună că nu trebuie să fie văzut. Dacă-l recunoștea cineva, totul se termina. Partizanii știau că a plecat să-și viziteze familia în Ben Tre pentru sărbătoarea Tet, pentru doar câteva zile; nu mai luase legătura cu ei deja de aproape două luni. Nu avea cum să explice o asemenea absență, nicio minciună nu avea să-l scutească de „exercițiu” – ore de discuții în grup, până când tu, mai mult decât oricine altcineva din încăpere, ajungeai să crezi că ai depășit limita și cereai să fii pedepsit. Va avea grijă ca americanii să înțeleagă această problemă. Poate că americanii cunoșteau alți luptători Vietcong renegați care să poată ticlui o poveste – nu-și putea imagina ce anume, o boală care-l luase pe nepregătite sau un accident – și care să-i justifice lipsa.

Astăzi nu mănânc iar orez. Tăiței, dacă mai au sos hoisin[35]. *Ieri aveau, dar l-am mâncat eu pe tot.*

Ultimele câteva săptămâni petrecute mai întâi în camera de deasupra cafenelei de lângă Mekong, acum în camera de deasupra agenției de voiaj,

reprezentaseră într-un fel o formă de întemnițare, dar din fericire, date fiind condițiile, foarte diferită de aceea cu care fusese el obișnuit. În celula de la Con Dau dormise pe o pardoseală de piatră alături de alți doisprezece oameni, uneori pe o lespede de ciment de care îi fuseseră încătușate gleznele. Paznicii patrulau pe pasarelele care se încrucișau deasupra – urinând de sus pe ei uneori sau aruncând dejecții din găleată. Celula în sine nu era suficient de lungă încât să încapă doi oameni culcați cap la picioare și avea cam jumătate pe atât în lățime. Prizonierii își păzeau unul altuia spatele, doar moartea îi putea despărți de cauza lor. Apoi sfârșitul pentru francezi, eliberarea, drumul spre nord cu vaporul și colhozul, ferma comunală – cetățenii Viitorului Colectiv, în general încordați, uneori izbucnind, întotdeauna disperați, trăind în abrutizare, furie și supunere. Cetățenii viitorului nu avuseseră să-i spună multe. El era mai în vârstă și venise trecând prin toate cele Trei Porți – închisoare, sânge, abnegație – fiecare în parte reprezentând o etapă care-l afunda mai tare în minciuna în care erau toți prizonieri. Și ultima poartă, cea care nu avea un număr: renunțarea la prieteni și rude, poarta spre adevărata încarcerare. Odată ce-ți pui la mezat sângele, puterea și zilele, aparții întrutotul cauzei. Însă trădarea este elementul principal.

Cele mai fericite zile din viața sa fuseseră cele petrecute coborând de pe munții Truong Son, mergând agale către casă pe o vreme bună după săptămânile în care urcase prin ploaie pe versantul dinspre nord, după ciuma care aproape că-i luase viața, după taberele de dezertori în care tremurau toți de febră, după tumulii de bolovani înțesați de bețișoare de tămâie ori răvășiți și cu cadavrele roase de tigrii înfometați, iar acum lejerul drum la vale către Ben Tre, cu aerul sudului în plămâni, cu lumina soarelui căzând în dâre prin bolta junglei și cu florile care purtau numele mamei lui. Dar am

intrat pe un pământ unde mama mea era moartă și toți ceilalți susțineau că nu e așa. Picioarele m-au purtat peste munte, dar n-am ajuns nicicând acasă.

Trădarea îl făcuse să plece. Trădarea avea să-l aducă înapoi.

•

În slipul lui de baie oliv, cu pieptul dezgolit, Sands ședea în scaunul de răchită de pe micuța verandă din spate bucurându-se de boarea ce venea dinspre pârâu și bând ceva făcut din zară, lapte de cocos și lucruri de care probabil nu voia să știe. Tot fumul acela de la gunoaie, putoarea pârâului îi strângea stomacul, insectele îl scoteau din minți. Cicade care țipau. Minuscule creaturi înaripate care îi atacau fața.

Auzi un vehicul venind pe alee și recunoscu sunetul ca fiind al unui jeep de armată.

Patru zile de la fuga sa și până acum nu venise nimeni. Zeii se mișcau încet. Sau își dăduseră seama că fugise fără un plan precis, fără bani, sărise de la geam în noaptea sălbatică – rătăcise în beznă, așteptând să fie arestat.

Când auzi frânele jeepului în față, se ridică și intră în casă.

În acel moment al zilei, cu atâta căldură, Skip atârna o plasă anti-insecte la ușa din față ca s-o poată lăsa deschisă. Privi prin deschizătură cum Jimmy Storm, în haine de uniformă și cu un tricou maro, pătrunse pe poarta scundă și urcă treptele.

Sands trase plasa în lături și o lăsă să cadă în urma oaspetelui său.

Storm strângea la piept un teanc de ziare. Nu salută.

— Voss nu mai e colaborator.

— Poftim?

— N-a supraviețuit misiunii.

— Vrei să spui că e…

— Rece și țeapăn. A dat ortu' popii.

Cu mâna liberă Storm îi trase lui Sands un upercut drept în plexul solar. Acestuia i se goliră

plămânii, diafragma i se crispă, greața îi luă vederea. Se prăbuși în genunchi, apoi se lovi cu latul capului de dalele de pe jos.

Își reveni cât de cât în simțiri, respirând din nou, în timp ce Storm îl înghiontea în ureche cu vârful bocancului.

— Îți dai seama că aș putea să-ți crăp capul cu bocancul…?

— Știu, izbuti Sands să spună.

Îi aruncă lui Skip ziarele în față unul după celălalt, citind mai întâi titlul fiecăruia:

— Aici ai *Newsweek.* Aici ai *Time.* Ce-i asta? Futu-i, *Sports Illustrated.*

— Storm…

— Ne-ai băgat într-un rahat groaznic. Ne-ai băgat într-o hazna puturoasă.

— Storm – hai să vorbim.

— Ce te face să crezi că vreau să vorbesc cu tine? Ce te face să crezi că vreau să discut o strategie cu un codaș căzut la podea în poziție fetală? Așa te-au învățat la școala de lupte libere?

La drept vorbind, elevul era sfătuit ca, atunci când este atacat de o gașcă de indivizi, să-și apere organele vitale și „să se roage să vină cavaleria". Nu însă și atunci când e doborât de un singur atacator. Un om aflat complet la pământ poate beneficia de-un avantaj în fața celui aflat într-un picior, pregătit să lovească cu celălalt – așa spunea teoria. Sands nu simțea nevoia s-o pună în practică.

— Și nu-mi spune că ai făcut ce trebuia să faci. Astea-s gogoși. Spune doar că ai făcut ce-ai făcut, și basta, amice. Spune doar că ai făcut-o.

— Dar n-am spus că aș fi făcut ceva.

— Noi doi trebuie să discutăm la un alt nivel, amice, pentru că nu vrei să te dai *bătut.* Nu vrei să te dai *bătut.* Uite ce se *întâmplă.* Așa că *futu-i.*

În timp ce vorbea, îl lovea pe Sands cu piciorul în cap.

— Ai terminat? Aș vrea să fi terminat.

— Da. Am terminat. Ba nu, n-am terminat.

Îl lovi pe Sands de două ori în coaste.

Se întoarse cu gândul de a pleca, ajunse până la ușă și veni înapoi.

— Crezi că-mi pasă cu adevărat? Deci am pierdut războiul, și ce dacă? Crezi că prichindeii Americii or să se ducă la liceul Unchiului Ho și-or să învețe pe de rost echivalentul discursului de la Gettysburg al cretinului ăluia de Lenin? Crezi că dușmanul o să ne violeze femeile pe străzi? Futu-i, nu. Totul e o cretinătate, amice. Noi n-avem nici pe dracu' fie că învingem, fie că pierdem. Dar suntem aici. Tu și cu mine și toți nemernicii ăștialalți. E treaba noastră să facem față rahatului ăstuia. Atunci de ce dracu' nu? Cel mai important și apăsat motiv este: „În pizda mă-sii, hai s-o facem, și basta". Fie înțelegi asta, fie nu.

— Mda. Asta era și teoria unchiului meu, mai mult sau mai puțin.

— Colonelul trăiește.

— Da?

— Nu?

— Nu.

— Ba da, tâmpitule.

— Un rahat.

— Da, este. Dar tu nu pricepi. Exact asta-i pune pe reacționari în mișcare. Aroma rahatului.

— Ai de gând să mă lași să mă ridic?

Storm se așeză pe divan, respirând greu.

— Bine, o să rămân întins aici. Sunt obosit.

— Tu renunță doar la ce ai de gând să faci. Pentru tine, Op Psi e hrană pentru bebe. Îți spun, amice, aici se decide cine câștigă și cine pierde. Pe tărâmul rahaților. Nu are importanță cât de tare le tăbăcim cururile pe câmpul de luptă sau, în mă-sa, viceversa.

— Colonelul e mort.

Storm spuse:

— Mda. Chiar că ești un codaș. Stai pitit aici strâns ghem ca un popcorn în pântecele tău mic. În

incubatorul tău de trădător.

Cu mișcări chinuite, Sands se ridică în picioare, se împletici până la un scaun și se prăbuși din nou.

— Cum te simți, Skipper? Ca o balegă, sper.

— Jimmy.

— Da.

— A murit Rick Voss?

— Mort până la capăt.

— Tu l-ai… L-ai ucis tu pe Rock Voss?

— Nu, tâmpitule. Vietcongul l-a ucis pe Rick Voss. Cineva i-a doborât elicopterul. Așa se bănuiește. În orice caz, s-a prăbușit.

— Rick Voss e mort?

— Toți cei de la bord. Puf!

— Ce căuta el în elicopter?

— Își vâra nasul unde nu-i fierbea oala, ca întotdeauna.

— Iisuse Hristoase. Avea soție și copii.

— Ei, acuma nu mai are, Jack. În scurt timp o să-i aibă altcineva. Ăsta-i circuitul rahatului în natură.

Voss avea o fetiță, își amintea Skip. Se înclină în față, își luă băutura de cocos de pe masă și lipi paharul rece de pometele inflamat.

— Deci, micuțule Skippy. Unde erai tu joia trecută?

— În Saigon.

— Unde altundeva?

— Făceam un test poligraf.

— Mda. Fără doar și poate.

Sands se aplecă în scaun. Își ținea pistolul Beretta de calibru 25 într-un sertar al scrinului de la etaj – simți un impuls de moment, dar aproape irezistibil, de a-l aduce și a-l împușca pe Jimmy Storm în față. După ce depăși acest impuls, se simți slăbit, ca paralizat. Își îngropă fața în palme.

— Ascultă. Pleci sau nu?

— Da, plec. Am venit doar să te informez că minunata karma și-a făcut supă din bunul tău amic.

— Iisuse Hristoase. Sărmanul Voss.

— Mda, sărmanul Voss. Mi-aș dori să-i pot da eu vestea soției lui. Sper că avea niște copilași drăgălași. Sper că s-a gândit la ei când se prăbușea.

Pe nepusă masă, Sands luă câteva cuburi de gheață din pahar și i le aruncă în față.

— Aaa, fir-ar să fie, făcu Jimmy. Îmi pare rău. Haide, mai aruncă.

Ochii lui o cereau cu ardoare, cereau pedeapsă.

— Prima dată când te-am văzut mi-am spus: Tipu' ăsta e o caricatură. Scormonește prin scrumiere după un chiștoc. Are alura aia parșivă de hoț de buzunare. A venit aici să se distreze. A venit să se joace de-a Stafiile și Gălbejiții. Ai venit aici să cânți din frunză și să te dai în stambă.

— Dacă ai terminat să mă calci în picioare, aș vrea să pleci.

— Să te calc în picioare? Du-te-n mă-ta. În momentul de față colonelul este torturat. În momentul de față tipii ăia îi sfarmă fiecare oscior din corp.

— Jimmy. Mama naibii. Serios acum.

— Ți-amintești cum i-a fentat pe japonezi în al Doilea Război Mondial, bătrâne? A făcut pe mortul, nerodul.

— Bravo ție. Ține legenda vie.

— Eu nu-s vocea rațiunii, fir-ar al dracului să fie. Eu înghit rahatul, îl procesez, eu simt lucrurile. E ceva visceral. Asta nu se-ntâmplă prea des pe aici.

— Jimmy, colonelul a murit. Și totul s-a destrămat.

— Ce a spus el? Ce a spus de o mie de ori? „Cum facem să ajungă în mod credibil informații false în mâinile dușmanului? Mai precis, în mâinile Unchiului Ho?" Primul scenariu: prin intermediul unui agent dublu care, chipurile, fură documente false. Numărul doi: folosim un american get-beget, cineva care se lasă capturat. Dar ideea lui preferată a fost o combinație a

ambelor scenarii. Venind din surse separate, nivelul de credibilitate crește.

— Jimmy. Concentrează-te.

— Nu, prietene, asta e mult prea logic. E pur și simplu prea evident. El înscenează rahatul ăsta și nouă nu ne spune nimic. E în misiune și noi am dat de dracu'. Nu-l putem ajuta. Se întâmplă ceva rece, extrem de rece. Iar noi cădem țapi ispășitori.

— De ce-ar apela el la un vicleșug fără să ne implice și pe noi?

— De ce? Pentru că tu ești o gură slobodă. Un codaș. Și un fătălău. Ar trebui să ți-o trag în cur.

— Concentrează-te, bine? Cine ți-a spus că m-au agățat?

— Am sursele mele.

— Ți-a spus Hao.

— Pe mă-ta.

— Storm – Hao e omul. Hao.

— Ce om?

— Cârtița. Gura slobodă. E Hao.

— Du-te dracu'. Bună încercare.

— Jimmy, e Hao.

— Privește-ți karma. Uită-te la ea. Fii atent cum te înghite cu încetinitorul de la picioare în sus, tâmpitule.

— M-au jucat pe degete la școala de limbi străine. Hao era acolo.

— Haida-de. Storm meditã o secundă la această afirmație. Chiar în timpul examinării?

— Nu, dar l-am văzut pe hol.

— Poate că urmează niște cursuri.

— Au un depozit la subsol. Cei de la CRS sau alții. Hao a trecut pe lângă ușă când eram acolo. Asta au și vrut – să-l văd.

Storm îl privi câteva secunde. Poligraful uman.

— Ce ți-am spus? Ăsta-i un război rock-n-roll. Nenorociții dracului nu înțeleg porcăria asta.

Se ridică și se șterse pe față cu poalele cămășii, expunând piciorușele roșiatice și fustița verde a unei dansatoare hula tatuată pe piept.

— În mă-sa, în mă-sa, în mă-sa.

— Lasă-l pe Hao în pace. Își apără doar viața.

— Mda. În mă-sa. Locul ăsta-i un Disneyland pe bază de LSD. Ai luat vreodată căcat din ăsta? LSD?

— N-am avut plăcerea.

— Nici să nu te gândești să iei, Skipper. Ești prea plăpând.

•

Locul era stabilit. Avea două chei de acces. Avea o armă, un orar și un punct de ultimă instanță. Îi lipsea ceea ce-i trebuia cel mai mult.

Nu avea o echipă. Prea multe fuseseră lăsate în seama lui. Trebuia să supravegheze punctul de contact, deoarece nu avea încredere în intermediari, și trebuia să facă tot posibilul pentru a monitoriza perimetrul. Și dacă ar fi fost trei ca el, pregătirea lui sumară pentru supraveghere probabil că nu i-ar fi folosit. Era doar un simplu „țintaș". El manevra arma.

Ținta petrecuse aproape o săptămână în locul acela. Fest presupunea că, exceptând varianta în care cineva îi aducea de mâncare, va trebui ca mai devreme sau mai târziu să iasă din ascunzătoare și asta probabil la adăpostul întunericului. În orice caz, noaptea era singura perioadă în care putea sta la pândă. O umbră printre umbre. Nu se întâmplase nimic noaptea trecută, cel puțin nu înainte de ora zece, când Fest abandonase postul. Veni puțin mai devreme în seara aceasta, la apus, și se plimbă în jurul cvartalului așteptând întunericul care avea să ascundă o siluetă nemișcată.

Lumina apusului nu avea cine știe ce efect asupra activității de pe alei. Dimpotrivă, copiii urlau și mai tare, iar bărbații, posaci și blazați, întorși de pe unde-și petreceau ziua, le făceau pe femei și mai guralive doar prin prezența lor. Lui Fest îi era dor de familia lui, liniștită prin comparație cu acestea. Dora vorbea prea mult și Claude poate că vorbea fără sens, dar nu pe tonuri

care să rivalizeze cu larma traficului din oraș. Una peste alta, lui Fest îi era dor de familia lui. De ce nu? – moartea tatălui îl înmuiase și-l predispusese la filosofări. La început vestea îl zdruncinase, dar se adaptase repede cu o pierdere atât de mult așteptată. Câteva zile mai târziu, durerea îl atacase din nou, când își dădu seama că bătrânul era tot mort. De parcă o parte din el ar fi crezut că tatăl lui ar fi putut să moară și el ar fi putut să-l viziteze mai târziu ca să discute despre asta.

Se hotărâse să nu privească această operațiune ca pe-un soi de monument sentimental ridicat în cinstea anticomunismului tatălui său. O operațiune atât de neprofesionist structurată și riscantă într-un mod inutil ar fi fost un tribut ridicol în onoarea unui om care-și cunoscuse bine datoria și în numele căreia trăise.

Când dădu a patra oară ocol cvartalului și apăru de după colț văzu un om ieșind din pensiune pe ușa dinspre stradă.

Acela trebuia să fie. Indivizii pe care îi văzuse ieșind purtau pantaloni lejeri și cămașă sau, în cazul unui cuplu de bătrâni, bluze cu poale lungi și nădragi largi, îmbrăcămintea chinezilor în benzi desenate; și mai relevant era faptul că aceștia se mișcau în voie și traversau strada, imediat ce ieșeau din clădire. Acesta purta jeanși și tricou și nu se îndepărta prea tare e pereți, rămânând în umbră, până ce ajunse la capătul străzii. Când traversă pe la colț, Fest se puse în mișcare. Ținta continuă pe strada perpendiculară și Fest luă colțul la timp ca să-l vadă cotind la dreapta în capătul ei. Fest grăbi pasul, rămânând și el aproape de pereți. Când coti și el la dreapta, își reluă pasul normal. Bărbatul era la doar douăzeci de metri în ață. Acum mergeau pe o stradă paralelă cu cea pe care locuia bărbatul. Intră pe o ușă luminată. Fest trecu pe lângă ea și-l văzu așezat la o masă într-o cafenea discutând cu proprietarul. Când Fest ajunse la următoarea intersecție, făcu stânga

împrejur și trecu iar pe lângă cafenea. Bărbatul ședea înăuntru cu un bol, bețișoare și un ceainic în față. Fest merse cu pas sprinten până la colț, coti la stânga și acceleră din nou ritmul. Avea cheile în buzunar.

În capătul străzii, traversă, se opri la umbră și scrută geamurile de la primul etaj al pensiunii. Niciuna de pe latura aceea nu era luminată. În depărtare, pe cer, trasoare portocalii urcau prin aer. Spectacolul avea loc noapte de noapte, un soi e parodie a aurorei boreale. Zgomotul de elicoptere și avioane venea și dispărea. Vacarmul general al orașului plutea spre el înspre străzile mai aglomerate. Trecură câteva motocicluri și pietoni, dar strada, cu excepția aleilor animate, era mai liniștită decât mare parte din Saigon în acel moment al serii.

Scoase pistolul din tocul de la brâu, de sub cămașă, și amortizorul din buzunarul pantalonilor, și le asamblă. Nu avea nevoie de armă acum, dar mâine-seară avea s-o țină în mână din acest moment încolo. Transpira abundent. Mâine-seară avea să aducă două batiste pentru a-și usca temeinic palmele înainte să mânuiască arma.

Ținu pistolul în mâna dreaptă și încercă cu cheia ușa dinspre stradă. O alesese pe cea potrivită. O puse în buzunarul în stânga de la spate și intră. Lăsă ușa descuiată. O casă a scărilor îngustă ducea la etaj sub un tub cu neon pătat de insecte. Încercă un comutator de pe peretele din stânga sa, pană se făcu întuneric total preț de câteva secunde, apoi acționă în nou comutatorul. Neonul pâlpâi și se reaprinse. Scoase a doua cheie din buzunarul din față și urcă scările ca orice chiriaș fără a-și amortiza pașii, și introduse cheia în broasca primei uși de pe dreapta. Aceasta se deschidea în interior, pe partea dreaptă. O împinse până la capăt și făcu un pas înapoi, în lateral, ținând pistolul pregătit. Era întuneric înăuntru, așa cum se așteptase. Nu se auzea niciun zgomot de acolo. În partea opusă a

camerei, un singur geam dădea spre peretele clădirii de vizavi.

Închise și deschise ușa. Când aceasta parcurse cam șase grade din elipsa pe care o descria, balamaua de sus scârțâi. Și încuietoarea ar fi trebuit unsă puțin, dar nu se gândise să aducă ulei cu el – oare ei nu știau că el este doar țintașul?

Lăsând ușa deschisă, păși înăuntru. Fără lumina din hol ar fi fost întuneric deplin și totuși, pentru a duce operațiunea la capăt, va trebui să stingă becurile din hol înainte să intre. Pipăi peretele de ambele părți ale ușii după un comutator și nu-l găsi. Vârî pistolul în toc și scoase lanterna-creion din buzunarul cămășii pentru a plimba raza ei mică prin încăpere – niciun comutator pe perete, nicio lustră în plafon.

Un pat îngust cu plasă anti-insecte înnodată deasupra lui, o masă cu o lampă și o scoică mare pe ea. Alături, pe podea, o pereche de pantaloni și un tricou, de asemenea un rucsac, prin care el scotoci în grabă – două cărți, o pereche de boxeri. Ridică salteaua subțire și prin stinghiile de susținere dispuse la mare distanță una de cealaltă observă că, sub pat, podeaua era goală. Se lăsă pe-o rână și îndreptă lanterna spre dosul stinghiilor și al tăbliei mici a mesei – nimic lipit în niciunul dintre aceste locuri. Se ridică în picioare.

Se plimbă prin cameră cu lanterna, pipăind pereții de tencuială, cercetând în mod special scândurile dușumelei, căutând vreuna desprinsă.

Panoul singurului geam era ridicat, clădirea de vizavi atât de aproape, că o putea atinge. Dumnezeu știa ce locuia în spațiul îngust dintre ele. Scoase mâna afară și pipăi sub pervaz. Nimic lipit de perete, dedesubt, niciun obiect.

Alt loc unde să ascunzi o armă nu mai era. Fie omul o luase cu el, fie nu avea una, așa cum îl asigurase Keng, maiorul. Cât despre ceva improvizat – dacă bărbatul se trezea, putea folosi masa sau scoica ce părea să țină loc de scrumieră.

Fusese ferm asigurat că omul era neînarmat. Dar oricine putea să cumpere un cuțit. Sau să aibă la el o bucată de sfoară, ca ștreang.

La lumina lanternei-creion cercetă atent salteaua. Decolorată într-un capăt, probabil acolo unde stăteai cu capul.

Problema, așa cum o vedea Fest, era aceea că un om prudent, și pe deasupra un om cu simțurile treze din pricina stresului și încordării, s-ar trezi la cel mai slab sunet, s-ar ridica din pat și ar fi pregătit pentru orice.

Numai să treci pragul și tot era o nebunie. Presupunând că va reuși să urce scările fără să facă zgomot, tot depindea prea mult de somnul omului cât timp răsucea el cheia în broască.

De ce să nu-i facă felul acum?

În zece sau cincisprezece minute, bărbatul avea să intre pe ușa aceea cu burta plină. Îl putea ucide și apoi avea să se ducă direct la Școala de limbi străine a Forțelor Armate ca să le explice că fusese nevoit să improvizeze. Adaptează-te și improvizează, cuvintele de căpătâi ale meseriei.

Dar până la o astfel de situație, trebuie să respecți planul operațiunii, sau ceva asemănător, sau frânturi din el. El respectase întotdeauna planul. Și niciun plan nu-l dezamăgise vreodată.

Maiorul Keng subliniase faptul că trebuie acționat mâine-noapte, la ora două fix. O oră mai târziu locul urma să fie curățat, cadavrul înlăturat. Din câte se pare, acea parte a planului era de neclintit. Trebuia să opereze în funcție de ea. Lui Fest nu-i plăcea deloc că scenariul era condiționat de operațiunea de curățire și nu de crima în sine.

Dar dacă în seara aceasta omul termină de mâncat mai repede – dacă a terminat deja, dacă a urcat scările, dacă stă chiar în clipa asta în pragul ușii – l-aș ucide. Și dacă aleg să aștept aici un sfert de oră și tocmai asta se întâmplă? Ce importanță are dacă momentul e ales prin chibzuială sau prin forță majoră?

Cercetă din nou pereții și dușumeaua, conștient că trage de timp, că-și dorește o schimbare de plan, că pune soarta la încercare, soarta țintei sale. Însă bărbatul nu se grăbea, bucurându-se aparent de această ieșire – cine nu s-ar fi bucurat? – și peste alte cinci minute Fest închise și încuie ușa în urma lui și coborî scările cu pistolul lipit de piciorul drept, așa cum avea să-l țină și mâine-seară, și ieși în stradă. Puse pistolul în toc, încuie ușa după el, fără să se uite în jur, traversă strada de-a dreptul și așteptă în umbra intrării magazinului de stofe.

Aștepta deja de cincisprezece minute când ținta se întoarse pe celălalt trotuar și intră pe ușa din stradă a clădirii.

Fest traversă din nou strada și rămase în spațiul îngust dintre clădiri cu ochii ațintiți la fereastra de sus. La mai puțin de un minut după ce bărbatul scund intrase, o lumină palidă la geamul cel mai apropiat făcu loc uneia mai puternice atunci când bărbatul aprinse lampa.

Aceea era fereastra. Găsise omul potrivit.

Și dacă mâine-seară omul ieșea la cină și murea imediat ce se întorcea și nu la două dimineața? Și dacă trupul lui avea să zacă în cameră mai multe ore, nu doar șaizeci de minute? Rigor mortis putea reprezenta o problemă pentru echipa de curățători, dar Fest se îndoia de asta. Acest troc pentru asigurarea unui final sigur făcea să merite din plin schimbarea de plan – diferența dintre a intra într-o cameră cufundată în beznă, în care orice s-ar putea întâmpla, și a aștepta într-o cameră cufundată în beznă un om care știa că este goală.

Mâine la aceeași oră avea să se întoarcă. Dacă bărbatul ieșea la cină, Fest avea să-l întâmpine la întoarcere.

•

Trung Than ședea pe pat și termina de băut o Coca-Cola caldă. Fără vreun ceas prin preajmă, știa doar că este puțin trecut de trei după-amiaza. Două ore bune până la amurgul care-l va elibera.

Încercă să stea drept de spate pe pat și să se gândească doar la respirația sa, doar la respirația sa.

Să stau nemișcat, atunci când vreau să mă mișc, și să-mi las nerăbdarea zdrobită, îmi dă un fior aproape ilicit datorită ușoarei senzații de greață pe care acesta îl include. Ca de brandy furat. Când Hao furase sticla din coliba bătrânului. Bătrânul o ascunsese în cenușa din sobă, pentru că soția lui era moartă și el, unul, nu gătea. Sticla era aproape pe jumătate plină, iar noi am băut-o fără a o curăța măcar de funingine, și cu palmele negre și cu fețele negre am umblat pe un nor, cântând cântece minunate. Maestrul a râs. El întotdeauna mi-a spus Călugărul. Maestrul a crezut că voi rămâne.

În acele zile știa cum să stea nemișcat. Învățase să-și trăiască o bună parte din fiecare zi în tăcerea de sub lume. Acum lumea trăia în mintea lui, îi coloniza singurătatea ca un virus, gândurile se târau, țâșneau, îi șiroiau prin aura meditației, și fiecare în parte îl înțepa.

Încercă să mediteze în genunchi pe podea, dar asta nu făcu decât să încetinească scurgerea timpului. Era încă lumină, mai era mult până la cinci după-amiaza, când auzi pași pe scări și un ciocănit la ușă; deschise ușa și îl văzu înaintea lui pe sergentul american viclean, cu trăsături precise.

— Zero zero șapte! Ți-amintești de mine?

Făcu un pas în față și Trung făcu un pas în lateral, dar nu închise ușa până când americanul nu-i făcu semn s-o închidă.

— Cum îți merge, frate? Încă mai râzi?

Trung își aminti că numele lui era domnul Jimmy.

— O, da, zise domnul Jimmy, e ca și când ai sări într-o cloacă cu păianjeni veninoși și-mi place la nebunie.

Stânjeneala îl făcu pe Trung să zâmbească.

— Unde-i Hao? Americanul se uită la ceasul de la mână. Nenorocitul nu-i aici, ăsta să fie mesajul

pe ziua de azi? Domnul Jimmy făcu patru pași mari până la fereastră, puse mâinile pe pervaz și scoase capul afară pentru a se uita în jos prin spațiul îngust la porțiunea scurtă de stradă vizibilă de acolo. Se întoarse spre Trung. Ei, nu-mi place că trebuie să te amărăsc. N-o s-o spun încă. Dar am s-o spun: nenorocitul ăla mic nu mai vine. Ceea ce înseamnă fie că am belit-o puțin, fie de tot. Mai vrei o Cola?

— Nu, mulțumesc.

Domnul Jimmy traversă din nou camera și se așeză lângă ușă cu spatele lipit de perete, ținând un picior întins și un genunchi ridicat. Aparent, intenționa să rămână.

— Fumezi?

— Îmi place țigări.

Vârî mâna în buzunarul cămășii, aprinse o țigară și-i aruncă lui Trung pachetul și bricheta.

— Marlboro.

— Aha. Încerc să gândesc. Așa că liniște.

Trung se ridică, încuie ușa și se așeză pe pat fumând, scuturând scrumul pe gâtul sticlei goale de Cola.

— După ce o să trag ultimul fum din dulceața asta, mă decid. Mă car dracului de-aici sau rămân pe timp nedefinit. Sergentul trase adânc din țigară. S-o fut. Rămân pe timp nedefinit.

Își terminară țigările în liniște, după care Trung își lăsă chiștocul să cadă în sticlă, iar sergentul îl puse sub călcâi și-l strivi de podea. În acel moment, Trung își dădu seama că nu-i oferise scrumiera și că nici el n-o folosise.

— Ascultă, băiete. Hao ți-e prieten?

— Hao e prietenul meu.

— Prieten bun?

— Prieten bun.

— Prieten adevărat? Domnul Jimmy își uni palmele strâns, cu zgomot. Adevărat la suprafață sau până în pânzele albe?

Trung avu impresia că înțelege întrebarea. Țuguie buzele, întinse palmele și înălță din umeri, așa cum văzuse că fac francezii.

Sergentul sări în picioare, dar nu ca să plece. Merse spre Trung întinzând pachetul de țigări cu ochii întunecați de groază.

— Agent dublu? Ce glumă de căcat. În căcăstoarea care-i Vietnamul de Sud, orice ființă e agent dublu.

Trung mai acceptă o țigară, dar ridică palma și refuză din cap bricheta sergentului. Puse țigara pe masă.

— Poate crezi că mi-am pierdut o doagă. Te cred și eu. Sunt de acord. Dar încă-mi pot asculta rahaturile, camarade, pentru că ăsta-i singurul lucru care se-ntâmplă.

— Domnule Jimmy. Te rog vorbește rar.

— Tu vorbești engleza?

— Puțin. Numărul zece.

— Nu ne înțelegem unul pe celălalt. Nu comunicăm, pricepi? Nu cunosc numele entităților din limba ta. Voi cunoașteți toate numele. Le cunoașteți în ceea ce privește lucrurile din imediata voastră apropiere. Ce nu înțelegeți voi e că totul e în van într-o regiune separată complet de legile naturii. Adică, toate *legile* se aplică *în interiorul* Vietnamului. Dar din restul planetei Pământ, legile alea nu se aplică *în cazul* Vietnamului. Suntem înconjurați de o zonă sau de o stare de separare, și ajungi într-un fel de la a cunoaște numele lucrurilor de aici la a fi în stare să *sfidezi* zona asta. *Sfidezi* zona asta care ne înconjoară și *ei nu te pot atinge.*

Trung ascultă foarte atent, încercând să simtă ce fel de om e. Simți panică și mânie.

— Ce, te rog?

— Cine nu te poate atinge?

— Ce?

— Tot ce și-a lăsat amprentele de rahat cu care te văd mânjit din cap până-n picioare și care

strălucesc în pizda mă-sii ca o *țintă* afurisită. Fiecare lucru rău în parte, futu-i. Așa că sfidează zona, agent 99. Stă să plouă cu rahat.

Simțea teamă și bravadă.

— Și – colonelul – procesul, ok, țâcă – ești un participant. Ești un colaborator. Asta-i o treabă. Facem parte din ea. Colonelul, amic. Colonelul.

— Colonelul Sands.

— Mersi *bo-cu,* colonel-san. El mișcă sforile și noi dansăm ca niște femei cu un singur picior.

— Ok, făcu Trung deznădăjduit.

Sergentul schiță cu mâna o gură care se deschide și se închide cu rapiditate. O duse aproape de urechea sa.

— Hao mi-a spus. Hao. Un om îl va ucide pe Trung. *Un homme. Assassiner.*

Dacă spunea Hao, atunci așa era.

— În noaptea asta?

Sergentul se ridică, smuci încheietura spre fața lui Trung și-i arătă cadranul ceasului său.

— La două noaptea.

— La două.

— Zero doi zero zero.

— Două dimineața.

— Doar dacă nenorocitul ăla sfrijit nu ne-a întins amândurora o cursă ca să fim puși la zid de o echipă întreagă sau știu eu ce. Dar n-am de gând să mă ascund nicăieri ca un laș din cauza asta… sau… futu-i, ba da, ba da, o s-o fac, să nu ne mințim unul pe altul. Dar nu plec. N-am de gând să spăl putina. Ce-o fi o fi. Îmi spun doar că orice căcărează-mi cade-n cap tre' să fie o lecție, amice, o lecție pe care un Dumnezeu-Hitler sadic vrea s-o învăț. De asta nu-mi place. Pentru că nu-mi place să învăț, nu-mi place școala, nu-mi plac lecțiile. Ideea de disciplină mă sperie de cad budigăii de pe mine și mă scoate din sărite. Dar Hao a zis c-o să ne întâlnim aici la patru după-amiaza cu banii, și Hao a mințit cu nerușinare. Hao e o jigodie ordinară. Hao nu e prietenul nimănui. Gălbejitu'

ăla sfrijit e un demon cu D mare. I-aș fi rupt gâtu' și i-aș fi futut cadavru', dacă soția lui n-ar fi fost acasă. Și am știut-o. Dar era o situație semi-publică. În mă-sa, trebuia s-o rezolv și pe ea… Mda. Deci asta-i o armă.

Ridică poalele cămășii și scoase de la curea un pistol automat.

— Livrare specială pentru *señor mister* Trung.

Trung făcu un pas în spate și ridică puțin mâinile.

— Nu, prietene, nu. Futu-i! Învață engleza odată, bine?

Întinse pistolul într-o parte, răsucindu-l pe toate fețele. Un Vz 50 de producție est-europeană.

Se duse și scoase iar capul pe geam. Îndesă pistolul la curea, aprinse încă o țigară și aruncă chibritul peste pervaz.

— Bine, mă fut, da, ok, zise sergentul, uite. Mi-ar plăcea să-l prind pe nemernicul ăsta pe stradă, dar nu știu cine mă-sa e. Nu știm nimic până când nu bate la ușă. Orbecăim în beznă. Situație normală. Fumă și se uită în jur prin cameră fără să caute ceva în mod special. Nicio pernă de căcat. Mă gândeam la o pernă. Mă fut! N-ai nicio pernă?

— Domnu' Jimmy. Te rog, vorbește rar.

— Trebuie să nu facem zgomot. Perne. Fără zgomot. Mimă reculul pistolului în mâini, apoi duse un deget la buze și făcu: Șșșș.

Un cuțit, atunci. Trung strânse pumnul și-l avântă spre el.

— Unde ți-e pumnul, prietene? Arată-mi ce ai.

Trung ridică din umeri.

Sergentul scotoci în buzunar și scoase un briceag.

— Ăsta are o lamă de aproximativ șapte centimetri. Îl deschise. Are o linguriță, dar și furculiță, amice. După ce terminăm cu el, îl putem mânca.

Trung întinse mâinile după briceag și îl așeză deschis pe saltea, lângă el. Întinse mâna:

— Armă.

Sergentul scoase pistolul de la curea și i-l dădu cu un anumit aer de ușurare. Trung scoase încărcătorul, goli țeava și extrase gloanțele, unul câte unul, pe saltea: nouă cartușe de 7,65 milimetri, punându-l la socoteală și pe cel de pe țeavă.

— Asta-i o armă comunistă de nădejde. Armă în stil Vietcong. *Bo-cu* bișțari.

Oare lăsase să se înțeleagă că vrea bani pe ea? Trung hotărî că e mai bine să ignore orice afirmație ambiguă. Stând pe pat, reîncărcă și introduse încărcătorul în pistol, aduse un glonț pe țeavă și eliberă siguranța. Când cocoșul lovi, sergentul tresări și spuse: „Futu-m-aș!” – din câte se pare, nu știa de a doua siguranță. Prin urmare, arma nu era a lui.

Trung scoase încărcătorul și îl așeză, împreună cu pistolul și glonțul de pe țeavă, pe masă.

— Excelent. Secretele mecanicii.

— Liniște, zise Trung, apoi încercă în franceză: *Silence.*

— Asta e. Acum vorbim bilingv, futu-i.

Îi dădu sergentului sticla goală de Cola.

— Nu cu târguri de astea mă ocup. E mult prea dezavantajos.

Trung puse pistolul pe saltea, luă cuțitul și făcu o tăietură de un metru în saltea. Punând briceagul deoparte, smulse smocuri de capoc din deschizătură și le îndesă cu degetele pe gâtul sticlei de Cola, în timp ce sergentul ținea sticla.

— *Silence.*

Trecură patruzeci și cinci de minute în care ei încropiră un amortizor pentru pistol, atașară sticla plină de capoc de țeava armei folosind așchii mici de bambus luate din stinghiile patului, fâșii de cearșaf și plasă anti-insecte. Tânărul sergent transpira abundent. Își dădu jos cămașa cu imprimeu floral. Pieptul îi era acoperit de un tatuaj

mare înfățișând o femeie incredibilă, cu o fustă hawaiiană din fire lungi de iarbă în jurul șoldurilor.

Puseră arma cu amortizor pe saltea. Semăna cu un cocon mare din care ieșea, cu spatele, nu un fluture, ci un pistolet.

Trung încercă în multe feluri să-și transmită ideea:

— O liniște. Una. *Seulement.* Doar una.

— Am priceput.

Trung hotărî că va folosi arma, susținând amortizorul cu o mână înfășurată în propriul său tricou.

Trebuia să opereze cu mâna stângă. Se poziționă în stânga ușii, cu spatele la perete, și își exersă mișcările.

— Ce ingenios ești, nemernicule. Iisuse Hristoase.

Domnul Jimmy părea surescitat și fericit. Trung cunoștea sentimentul, îl încercase deseori, în trecut, înaintea operațiunilor. Chiar și în clipa aceea simțea o mică scânteie.

Trung stătea în stânga ușii cu spatele lipit de perete, cu mâna stângă ridicată și cu arătătorul întins.

— Eu.

Păși în față, coborî degetul la nivelul la care avea să se afle capul celuilalt, îl smuci o dată și făcu trei pași în spate. Repetă mișcările, arătând spre picioarele sale și având mare grijă ca sergentul să înțeleagă exact unde aveau să-l aducă acele mișcări.

— Tu. Domnu' Jimmy.

Trung se duse în dreapta ușii și se lipi cu spatele de perete, întinse mâna stângă și trase de ușă, făcând totodată un pas în dreapta. Apoi încremeni locului:

— *Arrêtez.* Stop.

Îl așeză pe sergent lângă perete în aceeași poziție și-l puse să repete mișcările: să deschidă

ușa larg, să se ferească din bătaia armei și să încremenească locului.

— Fir-aș să fiu, zise sergentul. O să simt nevoia să mă-mbăt criță după povestea asta.

Trung ridică din umeri.

— Eu sunt un gânditor, amice. Nu un asasin.

Înainte ca Trung să exerseze în tandem, se asigură încă o dată:

— Eu… Duse un deget la tâmplă. *La tête.* Una.

— Aha. *La tête.* Un glonț.

— Tu…

Și deschise ușa.

— *C'est si bon.*

Trung era de părere că dacă ar fi tăiat în x vârful glonțului, acesta n-ar mai ieși din craniu și ar avea efect maxim. Nu vrea sergentul ca totul să se desfășoare fără a lăsa nicio urmă? Întrebarea era prea complicată pentru a fi rostită în mormăituri și semne. Dacă norocul era de partea lor, aveau să se ocupe de mizerie la timpul cuvenit.

Mă pot baza pe omul ăsta?

În adâncul său, Trung se îndoia de sergent. Dacă acesta nu reușea să-și controleze mișcările, șansele ca Trung să vâre un glonț în omul care venise să-l salveze nu erau tocmai mici. Se asigură că sergentul știa că trebuie să facă un pas atunci când deschidea ușa și apoi să nu se mai clintească.

Repetară din nou toată schema. Storm deschide ușa, pășește și iese din bătaia armei, și rămâne perfect nemișcat. Trung pășește în față, apasă trăgaciul, face trei pași în spate.

Auziră ușa dinspre stradă deschizându-se. Gura domnului Jimmy se deschise. Trung încercă să zâmbească liniștitor și păși în hol.

La baza scărilor, proprietarul clădirii stătea cu mâna întinsă spre comutatorul de pe perete. Becurile din hol se aprinseră cu pâlpâiri. Trung spuse: „Bună seara", și bărbatul ridică mâna atât în semn de salut, cât și de rămas-bun, după care ieși afară și închise ușa.

Venise amurgul. Trung așează arma voluminoasă pe ceea ce mai rămăsese din saltea, aprinse lampa și răsuci butonul de gaz până când fitilul începu să ardă cu flacără albă.

— Domnu' Jimmy. Eu plec.

Ideea aceasta păru să-l nedumerească profund pe sergent.

— Eu plec afară.

— Pleci *afară*?

— Eu plec. Da.

— Păi, ce se-ntâmplă în seara asta, prietene? E cumva vreun campionat de *mahjong*[36] pe care nu-l putem rata? Pentru că acum nu e momentul pentru expediții.

— Domnu' Jimmy. Eu papa. Foame.

— Stai aici. Mă duc eu.

— Stai aici. Duc eu.

— Iisuse Hristoase.

— Mă întorc.

Cu delicatețe, Trung arătă spre ceasul de la încheietura sergentului. Mișcă buricul degetului pe cadranul lui pentru a indica treizeci de minute.

— Mă întorc.

— Asta-i culmea!

— Nu, Jimmy. În el se adunau nori negri de frustrare. Vorbi în vietnameză: Trebuie să ies. Trebuie să gândesc. Trebuie să respir. Trebuie să plec. Trebuie să mă mișc.

Luă arma voluminoasă și reintroduse încărcătorul, trase de cursor pentru a lăsa un glonț pe țeavă, scoase încărcătorul, vârî în el cartușul de rezervă, după care reintroduse încărcătorul. Ținând pistolul în ambele mâini, i-l oferi lui domnu' Jimmy, care îl așeză pe patul mutilat și apoi arătă spre ceas.

— Treizeci de minute?

— Tu stai.

Americanul scoase un teanc de bancnote din buzunarul de la șold și-i dădu câteva.

— Ia țigări. Marlboro. Marlboro adevărate.

— Tu stai.

— Marlboro adevărate. Să nu-mi aduci din alea contrafăcute.

— Marlboro, îl asigură Trung.

•

În stradă, Trung nu se îndepărtă de clădiri, dar după ce traversă pe la colț renunță să se mai ascundă. La ce-i mai folosea precauția?

Hao îl trădase.

Sau Hao îl salvase. Sau amândouă. În împrejurările date, mai clar de atât nu se putea.

Când ajunse la strada Anh Dung, opri un vânzător ambulant pentru un pachet de Marlboro. Americanul voia din cele bune, atât înțelesese el.

În cafenea, se așeză la masa sa obișnuită. În seara aceasta nu servea bătrânul chinez, ci o femeie, aproape la fel de bătrână, poate soția.

— Tăiței, vă rog, zise el, dar ea clătină din cap. Nu vorbea vietnameza.

Prea bine – nu erau tăiței. Să fie orez din nou. Se duse la tejghea și arătă spre vasul cu orez de pe mașina de gătit și spre ceainicele de pe raft. Femeia încuviință din cap și el își reluă locul.

Urmări oamenii care treceau pe stradă. Înconjurat de suflete pe care nu le cunoștea, deschise ochii spre lume la dimensiunea ei reală. Nu o cameră cu o fereastră care dădea spre un perete, ci o lume întreagă în care el era pierdut. Indiferent de detaliile situației, indiferent de natura problemei, indiferent cine îi trădase încrederea – el era pierdut.

Și când se gândea câtă grijă avusese – și cât de inutil. Nu era vorba că regreta greșeala. Regreta ezitarea. Îndoiala este un lucru, ezitarea – altul. Am așteptat trei ani să mă decid. Ar fi trebuit să sar. Îndoiala este adevărul, ezitarea – minciuna.

Bătrânul intră în cafenea.

— Vrei două Coca-Cola? Și pâine?

Proviziile sale zilnice. Nu credea că va avea nevoie de ele, în caz că urma să fugă. Să fugă

unde? Unde se putea duce? Și odată ajuns, ce ar face? Și de ce să aștepte să-l prindă pe asasin în cursă? De ce să nu dispară repede și să-și vadă de viață? Domnu' Jimmy zice să luptăm acum – insistă pe asta. Și cine este domnu' Jimmy? După toate aparențele, un aliat. Și pe ce altă bază să merg acum mai departe dacă nu pe cea a aparențelor?

Dar Hao – dușman sau aliat? Trung se îndoia că va afla vreodată adevărul.

Poate că sergentul știa, dar ei doi nu puteau comunica. Asta îl duse cu gândul la Skip Sands cu pronunția lui îngrozitoare, cu ghidurile de expresii și dicționarele lui, un american cu care putea să vorbească. Dar din câte știa, Skip Sands aranjase asta. Colonelul era mort; poate că persoanele lui de contact deveniseră lesturi și erau eliminate. Nu era înțelept să-l caute pe Skip Sands. Era o imprudență să aibă încredere în cineva pe lumea asta.

Simțea povara nenumăratelor suferințe – dar atâția oameni aveau la fel de mult de cărat în spinare, și chiar mai mult. Dar el. El era extrem de singur.

Femeia bătrână îi aduse bolul și un ceainic și se întoarse cu o ceașcă și două sosuri. El mirosi fiecare sosieră. În una era *hoisin.* Îl turnă peste orez. Nu primise bețișoare. Flutură din mână spre ea și pocni din degete. Ea îi aduse bețișoare lăcuite, frumos decorate. Noroc sau ghinion, foamea vine zilnic. Înclină din cap, duse bolul aproape de buze și se puse pe mâncat.

•

Deși perfect vizibil în ultima revărsare de lumină, Fest stătea în fața magazinului de stofe fără a căuta să nu fie văzut. N-aveau decât să se întrebe de ce. Indiferent de ceea ce avea să se întâmple, aceasta era ultima lui noapte în post.

Dacă ținta nu iese până în jur de zece, după ce se închid cafenelele, dacă sunt sigur că nu pleacă,

dacă nu pot intra să-l aștept înăuntru – asta e. Nici nu mai intru.

În schimb, avea de gând să meargă direct la Școala de limbi străine a Forțelor Armate ca să-și raporteze eșecul și să ceară extragerea sa. Și dacă școala era închisă noaptea – dacă eventualitatea aceasta, asemenea multora, fusese trecută cu vederea – avea să se ducă la Ambasada Americană și să-i prezinte pazniculuicartea de vizită a lui Kenneth Johnson. Dacă ei îl refuzau, plănuia să ia un taxi până la Tan Son Nhut și să aștepte acolo primul avion, indiferent de destinația lui.

Se lăsă întunericul, femeia care administra magazinul încuie ușile pe interior și stinse lumina. Probabil că își petrecea nopțile undeva în cotloanele sordide ale clădirii. El păși mai adânc în intrând, ascunzându-se.

Ușa din stradă a pensiunii se deschise după cincisprezece minute de la căderea nopții și ținta traversă strada pe diagonală, fără să se mai ascundă în umbre. Fest aștepta până când omul dădu colțul și-l urmă cu pas alert, așa cum făcuse cu o zi în urmă, și la fel procedă la colțul următor, când omul coti la dreapta pentru a merge, probabil, la aceeași cafenea. În capătul străzii, Fest coti după el – omul se oprise și vorbea cu un vânzător ambulant. Fest traversă strada, intrând în valul de motociclete zgomotoase fără preget, așa cum învățase să facă. Conducătorii știau cum să evite accidentele cu pietonii.

De pe celălalt trotuar, Fest se uită înapoi. Omul cumpără țigări sau gumă de mestecat. Apoi intră în cafenea.

Fest se întoarse și își croi drum înapoi spre pensiune. În prima porțiune de întuneric, se opri și își trase sufletul. Scoase o batistă și se șterse pe mâini, o puse la loc în buzunarul de la spate și repetă mișcarea cu o a doua batistă. Își ridică poalele cămășii, luă pistolul din tocul de la brâu și amortizorul din buzunarul din față și le asamblă,

după care scoase cheia din buzunarul stâng și se apropie grăbit de ușa din față a clădirii și o deschise. O încuie după el, puse cheia în buzunar, o scoase pe cealaltă din buzunarul drept și urcă pe scări.

Mâna lui, învăluită într-o umezeală caldă, introduce cheia. Deschide ușa și elimină ultima presupunere rămasă: aceea că în treizeci și ceva de ani de viață a învățat ceva care să-i fie de ajutor în regiunea aceasta în care adulții sunt toți morți.

Înăuntru, lampa ardea. Un bărbat la bustul gol, un bărbat alb, fără îndoială american, stătea lângă pat și ținea în mână un obiect rotund.

Se îndepărtase de indicațiile primite. Ce făcuse?

În engleză, Fest spuse:

— Scuzați-mă.

În aceeași clipă, întreaga clădire se întoarse cu capul în jos. Plafonul holului se dădu peste cap, scările se năpustiră în sus și-l loviră în spate, ușa de la stradă se opri locului răsturnată, atârnând deasupra lui.

Pieptul lui încasă lovituri. Avea o întrebare, dar nu putea trage aer ca s-o rostească. Deasupra lui, ușa de la stradă se deschise brusc și o persoană dispăru ca absorbită prin ea în bezna necuprinsă din cealaltă parte. Ceva incredibil începea să prindă contur.

•

Apropiindu-se de colțul străzii, Trung observă acolo un bărbat pe o motocicletă oprită, cu un picior pe caldarâm, cu motorul la ralanti, uitându-se la ceva peste umăr, în direcția în care se îndrepta Trung. Trung dădu colțul cu băgare de seamă.

În fața clădirii sale stăteau mai mulți bărbați și toți strigau în chineză. El rămase pe trotuarul de vizavi. Pe prima alee pe lângă care trecu, câțiva localnici își vedeau de lucrurile lor mărunte cu o preocupare studioasă. Nu văzu niciun copil printre ei. Mai jos pe stradă, alte motociclete oprite,

oameni uitându-se înapoi la propria lui ușă din față, care rămăsese deschisă. Printre oamenii strânși în jurul ei îl recunoscu pe proprietarul clădirii.

Trecu repede pe lângă locul acela, aruncând o singură dată privirea peste drum și văzând un bărbat răscrăcănat pe casa scării, de parcă ar fi căzut cu spatele, cu un braț răsucit sub el și cu celălalt întins în față. Trung văzuse cadavre la viața lui. Omul acela era mort.

Omul purta o cămașă albă sau poate una albastră, îmbibată acum cu sânge.

Din câte își aducea aminte, domnul Jimmy purta o cămașă înflorată și în orice caz era la bustul gol atunci când îl lăsase în cameră.

Nu putea risca să încetinească pasul pentru a vedea mai bine. Continuă să meargă fără absolut nicio destinație.

•

Sands ședea la masa din sufrageria unei vile cu chiria cel mai probabil restantă, terminând un prânz delicios pregătit de servitori pe care nu-i putea plăti și se gândea că, dacă ar mai avea totuși serviciu, salariul oricum n-ar ajunge la el. Și că acestea erau cele mai mici probleme ale sale.

Când auzi un vehicul în drum, se ridică imediat în picioare. Un Chevrolet Impala alb opri în față, cu Terry Crodelle la volan.

Crodelle coborî geamul cam cu cincisprezece centimetri, probabil ca să lase aerul să intre, și coborî. Purta haine civile, inclusiv un sveter tricotat galben, și avea o servietă pe care și-o trecu dintr-o mână în cealaltă când își dădu jos sveterul; îl aruncă pe scaunul din față al mașinii și închise portiera cu piciorul. Sands îl urmări intrând pe poartă și se gândi că din cel mai izolat avanpost de pe pământ Cao Quyen devenise Răscrucea Estului Îndepărtat. În felul în care urcă scările de granit ale verandei, strângându-și servieta și uitându-se printre gene la casă, Crodelle emana ceva din

îndoiala și speranța unui vânzător ambulant de polițe de asigurare.

Când Sands trase plasa anti-insecte în lături pentru a-l lăsa să intre, orice urmă de nesiguranță se scurse de pe chipul lui Crodelle. Odată intrat, se opri.

— Prada în bârlogul ei.

— Vrei ceva de băut?

— Du-mă unde suflă puțin vântul.

— E o verandă în spate, dar cred că încă bate soarele peste ea.

— Aici e numai bine.

În salon, Crodelle își puse servieta pe măsuța pentru cafea și se așeză în unul dintre fotoliile mari de ratan.

— Poate un pahar mare de apă. Nu vreau să-mi pierd cumpătul.

— Liniștitoare veste.

Sands se duse în bucătărie și o găsi pe doamna Diu așezată pe un taburet, cu picioarele pe stinghiile lui, curățând mazăre în poală și aruncând păstăile goale într-o putină din tablă galvanizată. Genul ăsta de muncă își dorea și el.

— Vrei să ne pregătești niște ceai și sendvișuri, te rog?

Ea vărsă boabele de mazăre din poală pe tejghea în timp ce Sands umplu un pahar mare cu apă dintr-o carafă din frigider. Spaima îi înmuiase mâinile. Vărsă apă pe jos.

Crodelle nu se uită peste umăr când Sands se întoarse în salon pentru a se așeza în fața lui.

— Ce-i în servietă, Terry? Un magnetofon?

— Ceva mai bun de atât.

— Un poligraf super-miniatural?

Crodelle îi arătă degetul mijlociu.

— M-ai găsit. Excelent lucrat.

— Ai prieteni slobozi de gură.

— Mie-mi spui!

— Frumos loc.

— E bântuit.

— Așa și pare. Aha. Puțin. Doamne, Skip, ce ai pățit la ureche?

— Am fost cotonogit.

Crodelle se lăsă pe spate în scaun și își puse glezna unui picior peste genunchiul celuilalt.

— Ești un personaj interesant. Ar fi trebuit să te vizitez mult mai des. Și e o senzație de liniște aici.

— Încerc să nu mă mișc prea mult, ca să nu transpir. Nu este aer condiționat.

— Rick Voss a fost doborât într-un elicopter. E mort.

— Știu. E teribil.

— Mersi pentru compasiune.

Împotriva voinței sale, Sands scoase un suspin tremurat.

— Dar Hao? Mort și el?

— Nguyen Hao? Nu tocmai.

— Ascultă la mine, te rog. Dacă el e omul vostru, ați face bine să aveți grijă cu el.

— Hao se descurcă de minune să aibă grijă singur de el. De minune.

— Nu e de încredere, Terry, vorbesc serios.

— Hao și soția lui sunt pe cale să părăsească țara.

— Uau. Nu. Serios?

— Serios e că Rick Voss este mort. Plecase spre Cao Phuc să te întâlnească. Acum e mort.

Sands nu știa ce să spună. Pulsul i se zbătea chinuitor în urechea beteagă. Un ceainic începu să șuiere în bucătărie.

— Deci îmi strâng lucrurile și plec?

— Mai mult sau mai puțin.

— De ce n-ai venit însoțit de vreo doi pușcași marini de la ambasadă?

— N-am venit să te iau cu arcanul. Dacă aveai telefon, îți puteam face invitația de la distanță. Uite, Skip, zise Crodelle, aș vrea să-i trimiți pe servitori acasă.

— Casa lor e cam la douăzeci de metri distanță.

— Doar ca să avem puțină intimitate.

— Casa lor e o clădire mică imediat cum ieși pe ușa din spate.

Crodelle îl țintui cu privirea.

— Putem servi niște ceai și sendvișuri mai întâi? Acum le pregătește. Nu ți-e foame?

— Ba da.

— Sunt bune. Înlătură coaja de pâine.

— Exact ca la Continental.

— Da, bătrâne. Dacă vrei cu coajă…

— Nu, mersi.

Doamna Diu aducea deja farfuriile cu sendvișuri. Skip sări în picioare și se duse după ceai. Când doamna Diu îl ajunse din urmă în bucătărie, el spuse:

— Acum vreau să-ți iei tot restul după-amiezii liber.

— Liber?

— Da, te rog. E nevoie să rămânem doar noi în casă.

— Vrei să plec?

— Da, doar… din casă. Îmi pare rău, du-te acasă.

— Nu vrei să strâng prânzul?

— Poate mai târziu.

— Da, domnule.

— Îl strâng eu.

— Ok.

— A fost foarte gustos.

Femeia plecă pe ușa din spate. Sands așeză bolul cu zahăr, linguriţele, două cești și ceainicul pe o tavă cu toarte prea mici pentru degetele lui și le duse pe toate în salon, unde-l găsi pe Crodelle uitându-se în gol la farfuria lui cu sendvișuri fără coajă. Nici nu se atinsese de ele.

— E ceai simplu, de aici, zise Skip. Astăzi nu avem lapte.

— Nu ai lapte?

— Am doar surogat din ăla slab – știi. Apos. Așa cum îl fac ei.

Turnă ceai și-l privi pe Crodelle cum devorează mai multe sendvișuri din doar câteva îmbucături. Își dădu seama că stătea încordat, înclinat în față, și se lăsă pe spate pretinzând că se relaxează. Simți un impuls specific celor din Midwest de a-și îndopa musafirul cu și mai multe sendvișuri, dar și cu altele – pui, porc, puțin unt.

— Bună pâine, remarcă musafirul.

Nu vorbiră deloc până când Crodelle nu-și șterse mâinile cu un șervet albastru de pânză.

— Cred, reluă el, cred că ultimele cuvinte pe care mi le-ai adresat au fost o întrebare privitoare la amplasarea școlii de război JFK.

— Fort Bragg. Mda. Mi-am adus aminte, între timp.

— Eu sunt din Batalionul 4. Antrenament SMP.

— Și SMP ce înseamnă?

— Specializare Militară Principală.

— Ei, ei. Pe cine antrenezi?

— Tipi. Oameni.

— Așa, deci. Și ce specialitate?

— Operațiuni Psihologice.

— Căpitane Terry, pari puțin iritat din cauza mea.

Crodelle zâmbi, dar numai superficial.

— Deci nu te-am putut atrage la un poligraf.

— Nu. Oricum aș fi mințit la întrebările de control.

— Și de ce, mă rog?

— Doar ca să dau peste cap rezultatele primei runde.

— Skip, nu e de așteptat din partea ta să te comporți când te chestionăm noi așa cum ai fost învățat să te comporți când te chestionează inamicul. Noi nu suntem inamicul.

Skip spuse:

— „Inamic” nu mai este un termen pe care eu l-aș folosi, indiferent de caz. Niciodată.

— De ce nu?

— E pur și simplu aiurea. Te-ai uitat în ultima vreme în jurul tău? Ăsta nu-i război. E o boală. O ciumă. Iar chestia de ieri, cu poligraful fals, a fost runda preliminară la care am participat. Și acum particip la a doua rundă. Corect?

— Nu. Incorect. Acum e doar o atenționare. Într-un fel. Adică, e timpul să-ți strângi lucrurile de aici, atâta tot, așa că am venit să te iau.

— Și-atunci, de ce mai tragem de timp?

— Curiozitate intelectuală. E o slăbiciune de-a mea. Cine *a fost* colonelul? Ce făcea el? Adică, articolașul lui a fost un act de suicid profesional, însă afirmațiile lui sunt greu de contrazis.

— Voss mi-a spus că el l-a scris aproape în întregime.

— Ideile au venit de la colonel. Ei, cel puțin acelea cu caracter de semi-trădare.

— A fost un om de seamă, zise Skip, și n-a fost câtuși de puțin un trădător.

— Cu toții vrem să credem asta, Skip.

— A fost o forță a naturii, Terry, iar acum nu mai este. Sunt confuz și tu ești la fel de confuz. E dintr-odată absent. E debusolant ca orice evadare.

— Atunci, să ne orientăm, Skip, și să rezolvăm greșelile colonelului.

— L-ai înțeles întrutotul greșit.

— O, nu, nici nu mă gândesc! Nu te las să transformi asta într-un film despre Walt Whitman sau mai știu eu cine – neghiobii cu vederi limitate și minți înguste care-l linșează pe geniul vizionar. Nu te las să transformi asta într-o crucificare. Eu te întreb cine *era* omul ăsta și tu o dai pe eroisme de film.

— Stai așa, stai așa. Încerc doar să-ți spun ceva ce tu nu înțelegi. Eu l-am cunoscut o viață întreagă și-ți jur, Crodelle, că era exact persoana pe care o vedeai în fața ochilor. A fost într-adevăr nebunul care pilota un avion cu o aripă ruptă și fuma un trabuc și râdea morții în față și toate celelalte. Dar mai avea o latură. Voia să fie inteligent, voia să fie

erudit, voia să fie un birocrat abil. Mă surprinde că nu s-a apucat de fumat pipă. Voia să intelectualizeze, voia să monitorizeze sistemele informaționale, într-adevăr… undeva înlăuntrul său se ascundea bine sufletul unui bibliotecar.

— Și asta-i latura care i-a întors lucrurile pe dos, Skip. Să ne ocupăm de latura asta.

— Să ne ocupăm de ea?

— Haide, Skip, haide, ajută-mă. Trebuie să scoatem înapoi totul la lumină. Colonelul nu vorbea. Nu se lăsa ajutat de nimeni.

— Și?

Crodelle turnă ultimele picături din ceainic în ceașcă.

— Uite, Terry, te aștepți să pricep ceva în momentul ăsta? Pentru că nu pricep.

— Vreau să te întreb de fișele alea.

— Sunt chiar la etaj. Ia-le.

— Serios?

— Da, ia-le. Nu-s bune de nimic.

— Îți dai seama, sper, că nu mai e nevoie să minți în clipa asta.

— Îmi dau seama. Fișele sunt la etaj. Fișele sunt inutile. Ăsta-i adevărul gol-goluț.

Crodelle se relaxă, de parcă l-ar fi crezut.

— Tipu' era într-adevăr strașnic. Cu adevărat strașnic.

— Da. Da. A fost un om complex.

— Cum caracteriza el relația sa cu John Brewster?

— Cu Brewster?

— Aha. Sunt curios. Care era legătura dintre ei?

— Încordată. Brewster avea niște îngrijorări și de aceea l-a trimis în spatele unui birou.

— Ha! Îngrijorări?

— Cu privire la sănătatea lui.

— Sănătatea lui. Te referi la inimă și la băutură și la înclinația de a pocni din senin oamenii în maxilar.

Skip spuse:

— La inimă?

— Nu din cauza asta a murit?

— Habar nu am cum a murit. Am auzit că a fost asasinat.

— Și eu am auzit neroziile alea. Colonelul a făcut un infarct la Rex. În piscină. Sau în restaurant ori în altă parte. În orice caz, n-a căzut apărând fortul Alamo.

— O-o, oau.

— Ce?

— Ești omul lui Brewster.

— Mă jignești.

— Da, dar o repet: ești omul lui Brewster. Brewster vrea să vadă fișele înainte să afle și alții de ele. Corect?

Crodelle zâmbi.

— Nu rânji la mine de parcă aș fi idiot, Terry.

— Nu mă pot abține.

— Aici nu-i vorba despre știu eu ce operațiune neautorizată. E vorba doar despre niște cartonașe care ar putea pune pe cineva într-o lumină proastă. Cineva care probabil n-a făcut nimic îngrijorător.

— Astea-s bazaconii.

— Mda, asta sunt, fără doar și poate. Adică, ținând cont de natura dezaxată a fișelor… Dar despre asta-i vorba aici, n-am dreptate? Iisuse Hristoase. Haide să ne uităm peste ele.

— Da?

— Haide.

Crodelle urcă după el scările înguste. În acel moment al zilei, palierele superioare ale vilei țineau căldura închisă ca într-un pod de casă. Sands arătă cu degetul spre camera de rezervă și deschise ușa camerei sale pentru a se face puțin curent. Crodelle rămase în loc și se uită în camera de rezervă.

— Unde sunt?

Sands se strecură pe lângă el și ridică capacul unui cufăr.

— Inteligentă ascunzătoare.

— Alea-s?

— Sunt toate în ordine alfabetică. Și indexate încrucișat. Dă-i drumul, caută-l pe Brewster.

— Haide. Dacă bătrânul era serios, fișele sunt codificate.

— Ba nu sunt. Caută orice are trimitere la Brewster. Nume de locuri, chestii de astea.

Crodelle ridică capacul altui cufăr și se uită lung în el.

— Ești de acord să ne predai toate astea?

— Am cumva de ales?

— Hai să le încărcăm în mașină. Dacă le aranjăm cum trebuie, le putem duce pe toate în oraș cu un singur drum.

— La Școala de limbi străine sau unde?

— La complexul CMA-V. Tan Son Nhut.

— CMA-V nu mai e acolo.

— Acolo e un dispozitiv mic.

— O, futu-i, făcu Skip.

— Ce-i.

— Nu mă duc nicăieri cu tine.

Crodelle se uită la el cu sprâncenele ridicate și Sands îl măsură din priviri; se gândi să urmeze exemplul lui Jimmy Storm și să-i tragă omului un upercut în plex, chiar sub stern, dar se răzgândi. Cum pierduse recent o bătălie, nu se simțea în stare să înceapă alta.

— Stai așa, zise Skip. Mă duc să mă îmbrac.

Traversă holul și intră în camerele sale, iar Crodelle îl urmă și-l supraveghe în timp ce el își schimbă pantalonii scurți cu pantaloni lungi, își luă șosete, se încălță și îmbrăcă o cămașă. Ce altceva? Nu avea să se mai întoarcă. Pe comodă, un teanc de fotografii din Filipine. Puse vreo șase în buzunar.

Din comodă își luă ceasul, pașaportul și pistolul Beretta de calibru 25.

— Căcat! exclamă Crodelle. Să nu te gândești…

Sands puse pașaportul în buzunar, ceasul pe mână, păși în față și lipi pistolul de tâmpla lui

Crodelle.

— Bun, bun, bun. E pusă siguranța?

— Nu. Sands încercă să gândească. Aici se complică lucrurile.

— Pune doar siguranța, fă un pas în spate și hai să vorbim.

— De vorbit vorbesc doar eu. Tu faci ce-ți spun. Nu e nevoie să trag dacă procedăm cum trebuie.

— Înțeles, zise Crodelle.

— Rămâi acolo.

— Rămân. Crodelle rămase complet nemișcat, cu mâinile ridicate la nivelul pieptului și cu degetele depărtate. Pune doar siguranța, atât îți cer.

— Gata cu vorbăria.

— Bine.

— Vorbesc serios. Stai în scaunul ăla.

Crodelle trase un scaun de la masa pentru ceai și se așeză. Sands deschise sertarul de sus al comodei și trase afară cu o mână șosete și chiloți, pipăind după materialele de prim-ajutor. Puse mai multe suluri de pansament pe comodă.

— Ridică-te. Nu vorbi.

Crodelle se ridică. Ținând pistolul lipit de coloana lui, Sands trase scaunul mai aproape de el.

— Stai jos.

Crodelle se așeză.

— Încrucișează mâinile în spatele scaunului. Deschide gura. Mai larg.

Vârî o șosetă în gura lui Crodelle. Rupând cu dinții clama de pe sulul de pansament și descurcându-se cu o singură mână, înfășură fața și gâtul lui Crodelle în pansament, apoi îi încinse și pieptul, desfășurând pansamentul până ce ajunse la capătul sulului; îi prinse brațele de spătarul scaunului și cu o singură mână reuși să facă doar un nod rudimentar. Îi părea rău pentru materialele sale. Un cablu electric de veioză ar fi fost perfect. Imposibil însă într-o casă la care electricitatea nu ajunsese încă.

Crodelle părea, după ritmul sincopat al respirației sale agitate, că vrea să facă un comentariu al procesului, pe care Sands îl repetă folosind încă două suluri de pansament pentru a lega fiecare picior al său de câte un picior al scaunului; făcu el însuși comentariul: Ce faci? Ce urmează? Cum legi un membru al Beretelor Verzi de un scaun cu pansament și fără bandă adezivă? Va trebui să faci un nod. Nu ai cumva nevoie de ambele mâini ca să faci un nod?

— Pun pistolul pe comodă până ce te leg bine, zise el. Poți încerca ceva și-o să vedem cum iese sau poți sta nemișcat.

Crodelle nu schiță nicio mișcare cât timp Sands folosi două suluri ca să-i lege încheieturile mâinilor și îi imobiliză brațele de spătarul scaunului cu un adevărat nod marinăresc. Sands se lăsă în genunchi în fața lui cu cele patru suluri rămase și-i legă fiecare picior cât mai strâns posibil, fără să-i pese de circulația sangvină a prizonierului său.

Fără să-i spună nimic, ieși din cameră ca să caute niște bandă adezivă dincolo de hol. Când se întoarse, Crodelle, din câte se putea vedea, nu făcuse nicio încercare de-a scăpa. Sands înfășură mai mulți metri de bandă în jurul gurii, pieptului și picioarelor lui, acoperind nodul pe care îl făcuse.

— Iau fișele la parter. O să tot urc și-o să cobor scările și-o să te verific. Dacă o să am impresia că ai încercat să scapi… jur pe Dumnezeu, mai mult nu-mi trebuie. O să te omor.

Când făcu ultimul drum la etaj, se aplecă aproape de urechea lui Crodelle, respirând greu din pricina efortului, și spuse:

— O să ard fișele colonelului. Și știi de ce?

Făcu o pauză, de parcă roșcovanul ar fi putut răspunde prin cei doi centimetri sufocanți de pansament. Crodelle își ținu doar ochii închiși și se concentră asupra respirației pe nas.

— Nu? Ei bine, gândește-te la asta.

Discursul îl dezamăgi. Plecă din cameră simțindu-se rușinat și ieși în spatele casei la mormanul de scrum al lui Tho, unde făcuse un maldăr de cartonașe și hârtii cu circumferință de aproape un metru și jumătate, și înalt în mijloc de peste o jumătate de metru, un omagiu meschin, credea el, adus celor doi ani de muncă din viața sa și Dumnezeu știe a câți din viața colonelului Francis Xavier Sands. Vântul sufla tare și câteva cartonașe zburară și ajunseră în pârâu.

Înainte ca maldărul să se aprindă, el rămase fără chibrituri. Intră în bucătărie căutând ceva mai inflamabil și-l auzi pe Crodelle cum bocănește în podea la etaj, mișcându-se probabil, așa cum țopăie pe fund o maimuță. Nu mai conta.

Duse o cutie plină de chibrituri afară, trecu pe lângă vatră și-l strigă pe Tho, care ieși din căscioara lui desculț, în pantaloni lungi și tricou.

— Domnule Tho, unde-i kerosenul?

— Kerosen? Da, am.

— Adu kerosenul, te rog, și arde hârtiile alea.

— Acum?

— Te rog, da, acum.

Tho se duse în lateralul casei și se întoarse cu o canistră zgâriată de kerosen și stropi maldărul în timp ce Skip stătea în genunchi și scăpăra chibrituri la baza lui. Focul se aprinse puternic și el păși în spate. Rămase lângă Tho și privi un minut. Dincolo de pârâu și puțin în aval, deasupra cocotierilor și arborilor de papaia, un fum grimaroniu se ridica de la grămada de gunoi a unui vecin.

Doamne, își spuse, *ce nerod a fost bătrânul ăla.*

Tho se duse după greblă. Skip se întoarse în casă.

Rămase uimit să-l găsească pe Crodelle în bucătărie, încă în scaun, aplecat în față, cu mâinile libere, tăind fără încetare cu un cuțit de pâine fâșiile care încă îi țineau piciorul stâng legat.

Sands scoase pistolul din buzunar și-l îndreptă spre Crodelle, când acesta se ridică în picioare.

Bărbatul se așeză imediat la loc.

— Nu e nevoie să mă împușți! Nu e nevoie să mă împușți!

— Știi ce fac? Simți miros de fum? Ard fișele.

— Aici nu e vorba de fișe! *Fir-a să fie,* omule. Nu e nevoie să împușți pe nimeni.

— Ce se întâmplă dacă n-o fac?

— Te pot asigura că aici se termină totul. Vreau să-mi mișc mâinile. Vreau să mă scarpin la picioare. Îmi sunt amorțite, mi-ai întrerupt circulația. Doamne! Ce jigodie ești. Dă-i drumul și împușcă-mă. Am șase mii de dolari pentru tine. Du-te-n mă-ta.

— Ce ai?

Crodelle se aplecă în față și scuipă salivă însângerată pe podea.

— S-a întâmplat un lucru al dracului de nasol, Skip. Un agent operativ al BND a fost ucis zilele trecute în Saigon. Un om pe nume Fest.

— Pentru numele lui Dumnezeu, zise Sands. Îl știu.

— Dietrich Fest?

— Nu după nume, dar l-am cunoscut în Filipine. Și-s aproape sigur că l-am văzut la Green Parrot în aceeași zi în care te-am cunoscut pe tine.

— Ei, făcu Crodelle, e o treabă sucită rău. S-a făcut praf. Ar fi trebuit să-i punem capăt, dar lucrurile tind să ia avânt. Și a fost o țintă Vietcong legitimă.

— O, rahat. Trung Than?

Niciun răspuns.

— Trung l-a ucis pe neamț?

— Agentul vostru dublu neautorizat.

— Și el unde-i acum?

— Cine?

— Trung Than, fir-ar să fie.

— Rătăcește pe fața pământului.

— În viață.

— Așa se presupune.

— Doamne! Un om fără țară. Oare cum se simte?

— Spune-mi tu. Cam cum te simți tu.

— Și treaba ta era să-l vânezi pe Trung? Responsabilitatea ta? Cine conducea operațiunea?

— Asta nu se va ști niciodată. Tot ce se va ști vreodată este… că tu ai fost de vină.

— De unde a venit unda verde?

— Unda verde este un concept. Nu întotdeauna concret.

— Deci e vorba totuși de operațiuni clandestine. A ta și a mea și a tuturor.

— Toți am dat-o în bară. Dar numai pe tine te paște închisoarea. Închisoarea și dizgrația. De asta să nu te îndoiești, Sands. Când cineva o să pornească o investigație, tu ești tipul spre care o să arătăm toți cu degetul. Deci ce părere ai de ideea asta? Pleacă.

Din spatele casei se auzi un scheunat de animal. Sands încercă să-l ignore și să țină situația sub control îndreptând pistolul în direcția lui Crodelle, dar se simțea neputincios.

— O să mă scoateți voi de aici, nenorociților?

— Nu. Ai pașaport. Eu îți dau banii. Urcă într-un avion.

— Iisuse Hristoase! Un avion încotro?

— Banii sunt în servieta mea.

Scheunatul din spate deveni un chiuit care se apropia tot mai mult. Prin cadrul ușii din plasă se făcu văzut *Père* Patrice, care trăgea de ureche cățelul *docteur* Bouquet și striga peste chelălăielile animalului.

— Skip! Câinele tău! Câinele, te rog!

Deschise ușa și târî animalul înăuntru.

— Dă-i-l lui Tho.

— Tho spune să-l bag în casă.

Apărând în bucătăria pavoazată cu fâșii de pansament alb și văzându-i pe cei doi americani,

dintre care unul cu un pistol în mână, preotul inspiră adânc.

— Tho spune să-l bag în casă.

Dădu drumul câinelui și aceasta fugi înnebunit pe scări în sus. Preotul mic de statură nu scosese încă aerul din plămâni. Întinse mâna în spate ca pentru a deschide ușa de plasă, dar nu reuși să o atingă cu degetele și rămase așa, cu brațul întins, ca și când și-ar fi căutat echilibrul.

— Nu mă deranjează, dar s-ar putea să-mi atace găinile. E mai bine să-l ții aici.

Poate datorită faptului că vocea lui părea să fi împiedicat desfășurarea unei tragedii, continuă:

— Am avut un vis cu tine, Skip. Tu nu apăreai în vis, dar a fost un vis despre președintele Statelor Unite. De obicei francezii, americanii, comuniștii – ei nu vin în lumea viselor. Merg acolo, dar nu cred în ea, așa că sunt doar niște năluci.

În timp ce vorbea, în el părea să se stârnească un soi de isterie.

— O să-ți spun ce i s-a întâmplat unui om din satul meu natal pe nume Chinh. A plecat din satul nostru atunci când tatăl lui a murit și creditorii i-au luat pământul. Chinh a devenit sărac atunci, a rămas nevoiaș. A trebuit să plece și să umble de-a lungul coastei și, dacă era posibil, să învețe să pescuiască. A fost o călătorie deznădăjduită, pentru că el nu avea bani deloc. Pe drum, a dormit în tufișuri. Într-o noapte, Chinh a avut un vis în care i s-a spus să doarmă în cimitirul catolic al unui anumit oraș. Francezii erau acolo. Comandantul avanpostului l-a găsit și l-a dat în vileag. Dar Chinh a spus: „Dorm aici pentru că mi s-a spus într-un vis să vin”. „Ești un prost dacă crezi într-un vis, asta i-a spus comandatul francez, nu știi oare că toți visăm noapte de noapte? Noaptea trecută, de pildă, într-un vis mi s-a spus că șapte bani de aur sunt îngropați sub cel mai mare ficus bengalez de pe malul râului – crezi că m-am dus să sap? Nu mă face să râd.” Și l-a izgonit pe Chinh din oraș.

Mergând pe lângă râu în jos, Chinh a dat peste cel mai mare ficus bengalez, a săpat toată ziua în jurul rădăcinii acestuia și a găsit exact șapte monede de aur. S-a întors în satul meu și a dus o viață îmbelșugată. Aceasta este o poveste adevărată. I-am spus-o unui preot francez. El a spus că este o minciună. A spus că Chinh a furat banii și a scornit explicația cu visul. Dar, cu toate acestea, am remarcat că Chinh a dus o viață lungă și prosperă. Un hoț care minte și fură nu poate prospera cu banii furați. Povestea este întru totul adevărată. Acum câțiva ani, din păcate, Chinh a murit. Oamenii bolnavi vin la mormântul lui pentru a fi tămăduiți, mai ales cei care suferă de malarie.

— Thong Nhat.

— Da.

— Oprește-te.

Urmă o perioadă de tăcere, prima care se lăsă în încăpere de când intrase preotul.

— Skip, spuse preotul de parcă ar fi abordat o problemă extrem de sensibilă, s-a întâmplat ceva rău.

— Iisuse Hristoase din Nazaret, făcu Crodelle și izbucni în râs.

— Îmi pare rău pentru deranj, Nhat. Îmi faci un serviciu?

Preotul păru incapabil să răspundă.

— Este o servietă pe măsuța pentru cafea de colo. Mi-o aduci, te rog?

— Sigur că da. Dar astăzi îmi fac griji pentru tine.

— Unde mă aflu? întrebă Crodelle. Pentru numele lui Dumnezeu, unde mă aflu?

— Nhat, îmi aduci servieta aia?

Skip îl privi pe preot cum pășește precaut în salon, se oprește înaintea mesei pentru cafea cu mâinile împreunate la nivelul pieptului și se întrebă dacă nu cumva se ruga.

Crodelle, râzând încă, scuipă iar pe podea.

— Te simți bine?

— Puțintel răvășit, doar puțintel.

— Spune-mi ceva. Dacă ești dispus. Cum ai coborât scările fără să-ți frângi gâtul?

— Am țopăit până în capul scărilor și de-acolo mi-am dat drumul pe o parte. Cumva.

— Și nicio vânătaie. Nicio fractură.

— Cred că mi-am dislocat puțin umărul drept.

— Bun.

— Vreau să fiu sigur că înțelegi treaba asta cu uciderea agentului BND. Ai înțeles?

— Sigur. Eu sunt țapul ispășitor.

— Tu ești Lee Harvey Oswald, frumosule.

Père Patrice îți veni în fire. Stătea lângă Skip ținând servieta întinsă cu ambele mâini. Skip o așeză pe tejghea, apăsă butonul și clama de alamă se deschise sprinten.

— A cui e servieta?

— Numai și numai a ta. Cu felicitări.

În servietă se afla doar o mapă mare și un teanc de bancnote americane strânse cu un elastic roșu.

Pe nepregătite, se simți stăpânit de îndoială și teamă.

— Deci voi, ce… băgați mâna în buzunar și scoateți uite-așa, ca prin farmec, un teanc de bani de evadare?

— Da, într-adevăr. Țac-pac. Suntem foarte eficienți.

— Nu prea des, Crodelle. De cele mai multe ori sunteți incredibil de inapți. Și stupizi. De ce n-ai venit pur și simplu să spui: Uite care-i situația, și să-mi dai banii?

— Păi, păreai îndrăgostit până peste cap de ideea că fișele tale caraghioase sunt motivul fericirii tuturor. Am sperat într-un fel că putem lăsa așa lucrurile.

Sands întinse mâna.

— Dă-mi cheile de la mașina ta.

— Nici nu mă gândesc, fiule. Nu primești un vehicul. Te duc eu.

Aplecându-se spre Crodelle destul de aproape încât să-i respire în față, Skip lipi vârful țevii pistolului de genunchiul lui.

— Trei… doi… unu…

Crodelle lovi cu palma peste pantaloni.

— Aici sunt.

— Să le vedem.

Crodelle îi dădu o singură cheie de contact de care era legată o etichetă de hârtie pentru identificare în cadrul parcului auto al ambasadei.

Cu mâna liberă, Sands pipăi în servietă, ciupi vreo șase bancnote de douăzeci, le scoase din teanc și le așeză pe tejghea.

— Ăștia sunt pentru Tho și doamna Diu, îi spuse preotului. Lui Crodelle îi zise: Am să ies pe ușă. Dacă am cea mai mică impresie că te miști aici înainte să ajung la capătul drumului, mă întorc și te împușc. Cu cea mai mare bucurie. Vorbesc serios, Crodelle. M-ar face tare bucuros.

Ieși pe ușa din spate în timp ce Crodelle striga după el:

— Mă doare în paișpe de bucuria ta de căcat.

Când porni motorul, *Père* Patrice ieși pe ușa din față. Sands scoase mâna stângă pe geam și preotul i-o strânse spunându-i:

— E prea târziu pentru călătorit. Aproape de Șoseaua 22 e o zonă critică. Știi asta.

— Than Nhat, mă bucur că te-am cunoscut.

— O să te întorci?

— Nu.

— Da. Poate. Nu se știe niciodată.

— Bine atunci, nu se știe niciodată.

— Domnule Skip, până să ne revedem, o să mă rog pentru tine în fiecare zi.

— Îți sunt recunoscător. Ai fost un prieten minunat.

Eliberă ambreiajul și porni hurducăit pe drumul desfundat. În oglinda retrovizoare îl văzu pe Crodelle alăturându-se preotului în fața porții vilei cu brațele încrucișate pe piept și cu picioarele în

poziție de pe loc repaus, emanând un aer sfidător și nonșalant.

Alături, pe scaunul pasagerului, găsi sveterul galben tricotat al lui Crodelle. Îl aruncă afară, ridică geamul și porni aerul condiționat.

•

Fundația „Ajutați Copiii Lumii” avea reguli, proceduri, cerințe, inclusiv o vizită bilunară în Saigon pentru Rapoarte și Recomandări. În hostelul de pe strada Dong Du, dacă forfota orelor târzii nu o trezea, rumoarea credincioșilor care se rugau în zori la moschee sigur o ridica din pat. În noaptea aceasta, claxoanele și muzica din baruri o făcură să renunțe la somn.

În nopțile acelea jilave, cu temperatura respirației umane, simțea o mâhnire apatică și somnoroasă născută, era convinsă, din dragoste de sine – o autocompătimire molcomă, încinsă, tropicală. Simțea nevoia să iasă în lume, să găsească oameni, simțea nevoia unei activități pe teren! Altfel se prăbușea. Putrezea în anonimat. Era devorată de pământul acela. Înflorea sub noi forme de violență și disperare.

Acolo, în oraș, strădania stearpă se comprima într-un lucru solid și ea tânjea să se dedice unei suferințe necuprinse, voia să fie sfâșiată de toate durerile.

Dădu să treacă strada, făcu un pas în spate din calea unei Honda micuțe care trăgea după ea o remorcă lungă de doi metri și jumătate doldora de produse proaspete viu colorate. În oraș, prea mulți își țineau farurile stinse. Muzica bubuia dintr-o intrare din spatele ei. Avea nevoie de o băutură rece, dar acolo înăuntru era mai cald cu zece grade și era plin de băieți de douăzeci de ani cu suflete înflăcărate. Intră, totuși. Taverna putea a bere, transpirație și bambus. Își strânse tare poșeta și baleie spre bar prin mulțimea de bărbați.

Un cuplu de femei dansa pe o scenă cu nimic mai mare decât două lăzi de săpun.

— Ce preferi? i se adresă un soldat american la bar. Cu lumina roșie a scenei în spate, fața nu-i era vizibilă. Cu tine vorbesc – domniță frumoasă.

O voce de tânăr, însă avea capul chel.

— Poftim?

— Ce preferi? Pentru că fac cinste.

— Mi-ar plăcea o bere. Ce zici de o Tiger?

— Vine imediat. Nu pleca nicăieri.

Bărbatul plecă după bere, trecând prin spatele celorlalți de la bar. Kathy se uită la stânga și văzu o prostituată scundă cu cotul așezat pe barul de bambus, cu șoldul scos în afară și cu un fum argintiu ieșindu-i iute printre buze. Dar – nu era oare Lan? Era imposibil. Dar ea era.

— Lan, strigă Kathy, dar Lan n-o auzi.

Kathy se duse la ea.

— Bună, Lan.

Ducând țigara la buze, Lan se mută pe un taburet care tocmai fusese eliberat. Îi fusese asistentă lui Kathy în primul an după ce ea venise în Vietnam, la Sa Dec, apoi niște probleme o chemaseră înapoi acasă în timpul relocării satului ei, iar acum stătea și privea năucă, cu buzele roșii și cu picioarele goale până la despicătura feselor.

— Ce mai faci, Lan? Ți-aduci aminte de mine?

Fata se întoarse pentru a vorbi încet cu barmanul.

— Ce dorești? întrebă barmanul. Kathy nu știa ce să răspundă. Fata – să fi fost altcineva, nu Lan? – se răsuci și își sprijini cotul din nou pe bar, după care se uită la soldații care dansau în lumina profirie cu femei mlădioase, strângându-le tare la piept și abia mișcându-se.

Soldatul lui Kathy se întorsese.

— Scumpo, aduc eu berile, zise acesta. N-ai încredere în mine?

— Mă întorc imediat.

Ținându-și poșeta cu ambele mâini, ocoli dansatorii și ieși afară. Miasma umedă a străzii părea proaspătă acum. Făcu câțiva pași, intră într-o

cafenea și se așează. Bău două beri una după alta, își întoarse scaunul cu speteaza la perete și mai ceru una. Din poșetă scoase carnețelul, pe care îl trânti pe masa soioasă și mai găsi și un pix. Stând pieziș la masă și ținând cu o mână pagina, scrise:

Dragă Skip,

Ho-ho-de-ho-ho. Asta spunea tata când era beat sau doar pilit.
El nu se îmbăta. Nici chiar de pilit nu se pilea, ci era doar

Proprietăreasa se apropie târșâindu-și șlapii după ea și spuse:

— Aștepți autobuzul?

— Nu este niciun autobuz noaptea la ora asta.

— Nu este autobuz acum noaptea. Iei un taxi.

— Nu pot să rămân aici? Îmi aduceți un ceai, vă rog?

— Sigur! Sigur! Iei un taxi mai târziu, ok?

— Mersi.

fericit. Sociabil, înțelegi. Dar cam atât cu istoria familiei. În continuare am câteva opinii pentru tine.

Opinii cu privire la cortexul suprarenal mărit al Americii și la minciuna ei sacrală. Dragă Skip: Cel mai bine ar fi să ai grijă acum de inima ta omenească, căci altfel s-ar putea să ți se sfarme definitiv. Punându-ți puterile în slujba nemilosului și aiuritorului dezastru de aici.

S-ar putea să n-ai cum schimba hotărârea, deși cu lacrimi o cauți. De unde e asta? *De undeva din Biblie. Uite că iar fac asta*! *Cu lacrimi o cauți.*
În ziua în care am plecat din Damulog cu oasele lui Timothy te-am văzut la râu

când făceai baie.

… Mersese să-și ia rămas-bun de la el, căci pleca la drum spre Davao City și apoi spre Manila. Din lungul aleii de pământ îl văzuse ieșind din hotelul de trei stele al lui Freddy Castro, trecând prin curte în papuci și șort în carouri, cu un prosop alb pe umăr și o oală în mână. Îl lăsase să-și vadă de baie, o luase spre intrarea hotelului pentru a-și lua rămas-bun de la familie, dar auzise voci vesele de copilași și intrase totuși în vâlceaua mică, unde îl văzu pe Skip Sands cum se îmbăia în fața unei cete de puradei. Țeava ieșea dintr-o stâncă și vărsa apă într-un mare bazin natural, iar copiii, poate vreo trei duzini la număr, se aranjaseră în jurul lui ca într-un mic stadion, în arena căruia tânărul american se săpunea și își turna apă cu oala în cap, cântând împreună cu publicul lui extaziat:

„CARE E SPECTACOLUL VOSTRU PREFERAT!”

„SPECTACOLUL SKEEP SANDS!”

„CARE E SPECTACOLUL VOSTRU PREFERAT!”

„SPECTACOLUL SKEEP SANDS!”

Copii de jur împrejurul tău; *îi făceai să râdă. Acela a fost într-un fel un moment de aur.*

Puse pixul și carnețelul în poșetă, goli sticla și se întoarse în club.

După trei beri, gălăgia de acolo părea ininteligibilă într-un fel mai uniform. Femeia despre care credea era Lan plecase, mai erau doar vocea inegală, defazată a lui Nancy Sinatra și târfele alea fâstâcite și infanteriștii glumeți, toți la fel de chercheliți ca ea – la fel de piliți ca ea la fel de fericiți.

— Ai lipsit cam mult!

Era același soldat chel.

— Dar nici n-am plecat de aici.

— Serios? N-aș fi zis!

Kathy se așeză de cealaltă parte a lui, așa încât să-i vadă fața la lumină. Părea distrat și afabil. Putea fi subofițer, dar purta haine civile și asta era doar o bănuială. Nu voia nimic de la ea. Dacă voia o femeie era plin de femei în jurul său. Asta i-o spuse el. Avea o femeie în Pleiku. O plătea regulat. Era prostituată. Era iubita lui. Familia ei fusese ucisă, toți mai puțin un nepot care rămăsese doar cu jumătate de față. Băiatul avea creierul afectat. În spatele casei era un bazin de ciment pentru colectarea apei de ploaie. Uneori, băiatul urca pe bazin, nimeni nu știa de ce, se arunca jos și se rănea singur. Locuiau mai multe familii în clădire, o magherniță spoită frumos, dar avea etaj, și scări pe exterior, scări de lemn aspru fără balustradă, aproape ca o scară mobilă mare. Noaptea, băiatul trebuia legat de picior de un cui din podea pentru că umbla haihui, umbla în somn, putea să cadă de la etaj și să-și rupă gâtul. Ei, îți părea rău pentru copii o vreme, o lună, două luni, trei luni. Îți pare rău pentru copii, pentru animale, nu le violezi pe femei, nu ucizi animalele, dar după aia îți dai seama că ești într-o zonă de război și că toți de aici trăiesc în ea. Nu-ți pasă dacă oamenii ăștia trăiesc sau mor până mâine, nu-ți pasă dacă tu însuți trăiești sau mori până mâine, le tragi șuturi copiilor să plece, violezi femeile, împușți animalele.

• 1970 •

Stătea ghemuit lângă fereastră și asculta înfrigurat sunetul cablurilor de înaltă tensiune rupte care biciuiau întunericul, zumzăind când aproape, când departe, pipăind întunericul în căutarea fricii. Electricitatea pătrundea pe canalul fricii, înainta spre inima care o emana și ardea sufletul chiar acolo, pe loc. Aceasta era Adevărata Moarte. De atunci încolo, nimeni nu mai sălășluia în inima aceea, nimeni nu mai vedea prin ochii aceia. Mirosul greu al unei astfel de arderi intra și ieșea alene din cameră cât era noaptea de lungă.

De-ndată ce se arăta o rază palidă de lumină, muștele începeau să zboare și să se așeze peste tot prin cameră. Radioul de pe pervaz:

„Astăzi îi am alături de mine pe băieții de la Kitchen Cinq. Ați ascultat muzica celor de la Kitchen Cinq, cunoscuți în principal pentru «sonoritatea lor veselă». Băieți, ce-mi puteți spune despre nume? De unde vine numele?”

„Păi, Kenny, numele ni l-a născocit managerul, Trav Nelson. Și nouă ne-a plăcut, așa că…”

„Și ce-mi puteți spune despre felul în care îl scrieți? C-I-N-Q e neobișnuit.”

„Scris așa înseamnă cifra cinci în limba franceză. Iar noi suntem cinci, iar pronunția lui în franceză este «senc». Iar noi suntem toți din Texas, așa că și noi îl pronunțăm tot cam așa – «Kitchen Sene».”

„Și sunteți cunoscuți pentru «sonoritatea voastră veselă».”

„Aș spune că asta se datorează doar personalității noastre, Kenny, pentru că suntem cu toții oameni foarte veseli, în general.”

„Și eu aș fi tare bucuros să stau de vorbă cu voi toată ziua, dar trebuie să ne luăm rămas-bun. Așa că vă spun: rămâneți veseli și mulțumesc. The Kitchen Cinq. Cinci băieți veseli. Aici Kenny Hall

și emisiunea «Sunete», de pe Rețeaua Militară de Radio.”

„Rămas-bun, Kenny, și-ți mulțumim și noi.”

„Să ne întoarcem la muzică.”

Lăsă muzica să cânte.

— Ce arde? întrebă el, deși știa.

— Să nu te mai aud niciodată că amintești de ars. Numa’ de asta vorbești toată ziua.

— Foarte bine.

— E iasca aia de căcat, prietene, Mustique. Precis știi că numa’ asta poate fi.

— Categoric. Mustique.

— Spiralele alea verzi de căcat cărora le dau foc ca să alunge țânțarii? Arde cineva una la parter. Ok?

— Ok.

— Ok, James?

— Te stăpânește frica, îl avertiză James. Auzi zumzetul?

— Of, amice.

— Izgonește-ți frica.

Joker se așeză lângă el pe pat.

— Cred că e musai să spun asta: ești dus rău de tot cu pluta, prietene.

— Mare lucru ai descoperit și tu.

— Ei, vreau să zic… nu poți s-o lași mai moale?

James ridică din umeri. N-avea niciun rost să continue discuția asta stupidă.

Ming intră dintr-un alt univers, de undeva, și întrebă:

— Vrei tăiței?

— Nu, nu vreau tăiței, în mă-ta.

— Putem merge la restaurant?

— Nu, am spus nu. Crezi că vreau să văd o șleahtă de gălbejiți cum se îndoapă?

— Îmi trebuie niște bani, Cowboy.

James zise:

— Tăiței de căcat, tăiței alunecoși și viermănoși.

Privirea ei era ca a unei șopârle.

— Dă-mi bani, Cowboy. Zi-i să dea bani, se adresă ea lui Joker, lu' sor-mea i-i foame și o doare stomacu'.

Joker o luă pe fetiță pe genunchi și spuse:

— Ești frumoasă ca o zână.

Copila spuse ceva în vietnameză și Ming răspunse în engleză:

— El ucis niște oameni.

James îi spuse să-și facă pruncul să tacă.

Ming zise:

— Bo-cu musiu, muie tu.

Și duse copilul afară undeva.

Joker spuse:

— Aia nu-i soră-sa.

— Ea zice că-i soră-sa.

— Probabil că-i copilul ei.

— Oricum ar fi, nu-i a bună.

Se ridică în picioare, se duse în colțul camerei, își trase fermoarul în jos și își goli vezica într-un țucal cu flori roșii pe el. Nu exista sistem de canalizare în casă. Nu știa unde-și golea ea vezica. Când voia să urineze, cobora la parter undeva. Joker spuse:

— Să mergem. Ascultă la mine, băiete – Cowboy? Cowboy? – știu cum e cu rahatul ăsta.

— Te cred pe cuvânt.

— Există o diferență între centrul orașului și huci.

— Oricare ar fi, nu-i viață adevărată.

— N-am spus asta. Vrei să asculți ce-ți spun? Nu mai poți merge în centru.

James o luă spre ușă.

— Deschide drumu', scumpule! Eu n-am mâini!

Era întuneric, însă nu era atât de târziu. Joker îl ținu sub supraveghere cât parcurseră pe jos drumul lung până la Crucea Roșie. Așteptară la coadă mult timp. Când veni rândul lui James la telefon, Joker îl lăsă singur să discute cu mama lui. Nici nu salută bine, că și regretă că sunase. Femeia suspina chinuită:

— N-am mai primit vești de la tine nici nu știu de când. Nu știu dacă ești viu sau mort!

— Nici eu. Nimeni nu știe.

— Bill Junior a ajuns la închisoare!

— Ce-a făcut?

— Nu știu. Câte puțin din toate. E acolo de aproape un an, din douăzeci februarie trecut.

— În ce lună suntem acum?

— Nu știi în ce lună suntem? E ianuarie. Părea nervoasă. De ce râzi?

— Nu râd.

— Atunci, cine mi-a râs adineauri în ureche?

— Căcat pe băț. Eu n-am râs.

— Nu vorbi așa spurcat cu mine la telefon.

— Nu scrie „căcat” pe undeva prin Biblie?

— Scoate-ți limba din fund. Asta ți-o spune mama ta. Mama ta care nici măcar nu știe unde ești!

— Nha Trang.

— Ei, mărit fie Domnul, zise ea, că te-a scos din Vietnam. Acum cineva chiar râse. Probabil el însuși, deși nu era nimic comic.

•

Devreme, în dimineața zilei de 20 februarie 1970, Bill Houston străbătea Șoseaua 83 în drum spre Phoenix într-o dubă oficială împreună cu doi ofițeri de corecție și trei alți răufăcători, după ce ispășise douăsprezece luni dintr-o pedeapsă cu privare de libertate de la unu la trei ani în închisoarea Florence; nu-i era deloc clar de ce fusese închis și nici de ce fusese eliberat. După toate aparențele, din ziua întoarcerii lui din marina militară se strânsese un teanc de acuzații: o eliberare condiționată pentru furtul unei mașini, o pedeapsă cu suspendare pentru ultraj, care însemna că te-ai luat la bătaie atunci când doi polițiști erau prin preajmă ca să te aresteze pentru asta, și un mandat de aducere pentru neprezentare într-un caz de furt din magazin; și apoi furtul unei singure lăzi de bere, douăzeci și patru de cutii, i le aruncase pe

toate acestea în cap. În timp ce bea și se plimba pe o alee care pornea de pe Fourth Avenue, văzuse ușa din spate a unei taverne proptită în poziție deschisă de către cei care făceau aprovizionarea cu Lucky Lager, iar el luase o ladă din capul stivei. Aceea ar fi trebuit să fie berea lui norocoasă, însă îi adusese ghinioane îngrozitoare. Era la două străzi mai încolo, aștepta la semafor ca un cetățean onest – trecând lada de pe umărul stâng pe cel drept și gândindu-se unde să găsească un frigider pentru cutiile alea – când mașina de poliție l-a prins din urmă. Două audieri, o lună în închisoarea districtuală, după care fusese trimis în spatele zidurilor înalte de patru metri și jumătate.

Îndreptându-se spre închisoare în urmă cu un an, transportat probabil în exact aceeași dubă cu exact aceiași ofițeri spre dreapta răsplată pe care mama și profesorii lui i-o promiseseră, se simțise încântat și matur. Era adevărat că la pârnaie încercau să te înjunghie și să te violeze? Atunci, de ce nu văzuse lucruri din astea în închisoarea districtuală Maricopa? Nu că și-ar fi făcut griji. Nu pierduse niciodată în viață o bătaie și abia aștepta să-i snopească pe toți cei care vor încerca să-l pună la respect. Pe de altă parte, era vorba de ucigași și alții de teapa lor, care nu aveau altceva de făcut decât să se antreneze, dacă asta voiau. Era mai bine să țină capul la cutie. Să învețe o meserie bună. Poate va deprinde tainele pielăriei și va învăța să facă curele, mocasini și tabachere. În definitiv, pe stradă era cunoscut ca Leather Bill[37]. Oare îți dădeau voie să faci teci pentru cuțite? Se îndoia.

Trimis în corpul de securitate medie, descoperi că deținuții de acolo nu sunt mai răi decât cei alături de care stătuse la închisoarea șerifului și că mâncarea este puțin mai bună. Aveau o pistă de alergare de jumătate de kilometru, dar și un set mare de greutăți. În a doua zi de la sosire, jucă în poziția de apărător-stânga la un meci de baseball,

prinse mingea de două ori și reuși un tur complet. Nouă reprize complete – doar opt jucători în echipă, însă aveau tot echipamentul necesar, inclusiv cască pentru *batter*-i și protecție completă pentru prinzător.

Din a treia lună se simțea deja ca acasă. De la distanță, lucrurile despre care credea că-i vor lipsi păreau mărunte. Slujbele sale îi ceruseră sufletul și în schimb îi dăduseră sărăcie, femeile cu care avusese de-a face se transformaseră pe tăcute în surse de nervi. Băutura îi dăduse momente de euforie, dar îl aruncase deseori în mâinile poliției. Atunci când se afla printre cetățenii liberi îl durea mereu stomacul. Nu simțise nevoia să înghită altceva în afară de alcool. Dar din ziua sosirii era mereu înfometat și se concentra ca un ogar asupra fiecărei mese viitoare. Luă douăzeci și două de kilograme în greutate, numai mușchi – flotări și genuflexiuni în fiecare dimineață, câte cincizeci din fiecare. Patru zile pe săptămână ridica greutăți. Duminica după-amiaza boxa și doi foști boxeri profesioniști îl învățaseră că lupta liberă este o artă. Avea plămâni buni și un pumn nu-l lăsa fără suflu. Era în cea mai bună condiție fizică de când ieșise din marină.

Spre vest acum, acasă în Phoenix, înapoi de unde venise. Cu soarele răsărind în spate, mergea spre o viață pe care nu și-o putea imagina. Îi dăduseră numărul de telefon al ofițerului său de supraveghere, un cec de douăzeci de dolari și hainele în care fusese arestat cu treisprezece luni în urmă. Scruta drumul din față, deșertul înghețat în lumina dimineții, plat și verde după ploile de iarnă, șoseaua neagră și perfect dreaptă prin parbrizul dubei, și încercă un sentiment de aventură, ca atunci când privise coasta sudică a Californiei făcându-se tot mai mică de la bordul primei sale curse cu vaporul, la vârsta de șaptesprezece ani.

În Phoenix, intră în primul bar care-i ieși în drum și agăță prima femeie care-i arătă cât de cât

respect. Femeia spunea că suferă de epilepsie și chiar așa părea. O dată la două ore lua câte o pastilă, un tranchilizant Seconal. Avea mai multe sticluțe cu medicamente și spunea că erau prescrise de medic. Nu avu nevoie decât de două beri ca să se cherchelească. Discută cu ea mult timp.

Se plimbară aiurea pe străzi. Ea voia ca el să meargă pe partea dinspre stradă, pentru că, insista ea, dacă o pui pe doamnă să meargă pe exterior înseamnă că o oferi spre prostituție. Părea să știe totul despre asta, dar nu-i ceru bani. Când urcară în camera ei la un hotel care dădea spre Deuce, cartierul din jurul Second Street, se dovedi că Seconalul ei nu-și face datoria. În toiul nopții, patul începu să se zdruncine. El întrebă: „Ce este?” Ea spuse: „Am avut o criză”. Părea confuză în privința identității lui. El zise: „A mai rămas ceva bere?” Cumpăraseră doar o singură legătură de șase cutii; găsi ambalajul de carton turtit sub fundul său gol.

— Mai bine mă duc să-mi văd familia. Tocmai am ieșit de la răcoare, zise el.

În timpul nopții se răcori. Se plimbă prin Deuce. S-ar fi așezat să tragă un pui de somn, dar zorii erau deja aproape, caldarâmul se răcise și vagabonzii care dormiseră pe trotuar cu capetele sprijinite pe brațe începeau deja să se foiască, porneau deja la pas pe străzile tăcute spre o destinație incertă. Bill Houston se alătură paradei de suflete, așteptând soarele.

•

Se plimbă până îi trecu amețeala și rămase treaz până după prima întâlnire cu ofițerul lui de supraveghere într-o clădire din centru, pe Jefferson Street, abstinența de la alcool fiind o condiție a eliberării sale anticipate. Nimeni nu-l verifica, însă, și el reveni în scurt timp la vechile apucături, trezindu-se din beție doar marțea pentru confruntarea săptămânală cu omul care, cu un

singur telefon, îl putea trimite înapoi la închisoare. Ofițerul lui de supraveghere, Sam Webb, un tânăr pântecos, genul țăranului adus la oraș, care-i spunea lui Houston „cowboy urbanizat”, îi găsi de lucru ca ucenic. La două luni după punerea în libertate, Houston veni la întâlnire cu respirația mirosind a whisky, dar Webb strâmbă doar din nas la o așa dovadă de tupeu.

— Te-aș putea închide peste week-end, spuse el, dar ți-ar da drumul imediat. La Florence au nevoie de celule pentru băieții mai răi.

Houston își termină perioada de ucenicie și începu să-și primească salariul întreg. Conducea un elevator cu furcă la un depozit de cherestea, despre care se zicea că e cel mai mare din Southwest, se zicea, nepunând la socoteală statul California. Cât era ziua de lungă muta din camioane uriașe în magazii uriașe tone întregi de scânduri proaspăt tăiate mirosind a vomă și nu clădea decât stive rectilinii și, puțin câte puțin, le dezasambla. Lemnul îl foloseau alții. El îl vedea doar în treacăt. Fără să socializeze aproape deloc, bând din greu, deși avea grijă să nu dea de bucluc, ducând o viață aproape solitară, reticent, cumva, față de ideea de a redeveni el însuși, lucră la depozitul de cherestea până pe la jumătatea primăverii, când absențele lui din ce în ce mai îndelungate îl făcură aproape complet dispensabil și în cele din urmă se trezi concediat.

•

Misiunea păruse logică până să fie dusă la capăt. Nu aflaseră nimic. Căutară un loc sigur în care să petreacă noaptea.

O tabără a Forțelor Speciale nu-i primi. După toate probabilitățile, numai prezența Forțelor Speciale în zonă pusese capăt oricărei activități, însă nimeni nu fusese informat de prezența lor. Pe baza unor informații depășite, cei trei Pândari își luaseră amfetaminele și o ținuseră drept înainte,

când ar fi trebuit să doarmă la Nha Trang. Misiunea nu avea sens.

Incidentul era mai mult un asasinat decât o ambuscadă. În ultima jumătate de kilometru, James o luase înainte. Cerul nopții era fără stele, dar întunericul știa ce știa. Îl urmă. După alte câteva sute de pași, întunericul avea să se lărgească și ei urmau să ajungă la un loc cunoscut unde puteau aștepta revărsatul zorilor și poate să ceară extragerea.

O armă deschise focul în spatele lui în trei rafale scurte. El căzu la pământ și se târî înapoi pe unde venise, dar se opri după câțiva metri, pentru că exact acolo cordelina lui de salvare o lua brusc la stânga. În momentul când ceilalți deschiseră focul, peste el căzu o ploaie de frunze. Pe potecă se auzi tropăit de pași. O grenadă căzu între copaci și, în clipa în care explodă, el își vârî fața în pământ. Se rostogoli la stânga în tufișuri, mergând după cordelină, și căută cu privirea scăpărări de lumină de cealaltă parte a potecii. Nimic. Tirul se oprise. Țiuitul insectelor se oprise. Domnea un moment de liniște și pace. Aerul era încărcat electrostatic. Orice urmă de îndoială fusese spulberată.

Se furișă târâș prin tufișurile luxuriante, până când își auzi un camarad mergând de-a bușilea pe cărare și cloncăni din limbă. Auzi un geamăt. Simți miros de fecale. Geamătul crescu în intensitate, dar nu atrase niciun glonț.

— Om la pământ! Om la pământ!

— Pe cărare! Pe cărare!

Era vocea lui Dirty. James auzi tropăit de bocanci pe cărare, trase trei gloanțe de acoperire și se opri. Un om se lăsă pe vine lângă cel rănit.

— Apucă de o gleznă. Să mergem.

— În mă-sa. Nu ne acoperă nimeni.

Jack veni pe cărare în sus de parcă s-ar fi plimbat într-un parc.

— S-a terminat.

Se postă pe marginea cărării cu arma pregătită.

— A fost un singur nenorocit, atâta tot.

— Pe dracu'.

— Am văzut fiecare scăpărare. Nu mi-am ferit deloc ochii.

Dirty îi spuse celui rănit:

— Uite aici, uită-te la mine!

— Futu-i, nu văd nimic.

— Bakers!

— Cine ești?

— Sunt Dirty. Eu sunt. Nu închide ochii!

— Futu-i, nu-s pe lumea asta. Nu-s.

— Ești aici. Ești bine.

— N-o simt. E de căcat.

— Ești aici.

— Nu simt lumea, băi.

— Cine a aruncat grenada?

— Eu, răspunse Joker. Nenorocitu' a apăsat pe trăgaci de trei ori și-a fugit.

— Are ochii goi. Dirty se aplecă mai tare ca să-i miroasă respirația. Îi futut. Îi futut de tot.

Acum erau toți cinci acolo. James luă din nou prima poziție și fiecare din ceilalți luă câte un braț sau un picior și târâră cadavrul lui Bakers în poiana despre care știau că se află la trei sute de metri depărtare pe cărare.

— A mierlit-o.

— A întins copita. A dat colțu'.

— Băi, dar mi-a plăcut ce a făcut. A rămas el însuși.

— Mda?

— Nu s-a cufurit pe el și nu s-a transformat într-un copilaș, zise Dirty.

Dirty însuși plângea.

James nu-l cunoscuse prea bine pe Bakers. Îl copleșea sentimentul de recunoștință și iubire pentru că Bakers fusese cel care o încasase și nu unul dintre ceilalți. Mai ales el.

— O să prindem pe cineva dintr-un sat și-o să ne facem mesajul cunoscut.

— Dă-i în mă-sa de orezari. Beretele Verzi au fost. Îți vine să crezi rahatu' ăsta?

— Nu, nu-mi vine.

— Dacă ne-ar fi lăsat în tabăra lor, omul ăsta ar fi încă în viață. Omul ăsta ar râde.

— Hai să luăm legătura prin radio și să-l scoatem de aici.

— Nu încă.

— Dirty, bătrâne, s-a terminat.

— Lasă radioul ăla în pace.

Dirty răsuci selectorul cu zgomot.

— *Sí, señor*! Nici nu mă ating de porcăria aia.

— Cine vine cu mine?

Dirty și Conrad plecară la vânătoare și ceilalți patru rămaseră cu cadavrul.

— Omul ăsta a murit pentru că jigodiile alea nu ne-au lăsat în tabăra lor.

— Pe următoru' verzuliu pe care-l văd în oraș o să-l urmăresc până prind momentu' în care să-l înjunghii dracului în spate.

— Hai să pornim un atac împotriva gunoaielor ălora lașe.

James se lăsă pe vine cu spatele lipit de trunchiul unui copac și rulă o țigară cu iarbă. Lingând hârtia, simți pe degete gustul metalului de armă.

Se ridică și o aprinse, cu ceilalți strânși în jurul lui ca să nu se vadă lumina flăcării.

— Ai auzit când a spus că-i de căcat? Știa. Știa.

— Oricum, are spatele făcut praf.

— Bravo lui. Altfel scaunul motorizat îl păștea. Asta-i pedeapsa, bătrâne. Te miști de colo-colo suflând într-un tub.

— E mai jos de atât. Și-ar fi putut folosi brațele.

— Eu n-aș folosi scaunul cu rotile. M-aș legăna într-un ham agățat din tavan.

James îi lăsă și se așeză înapoi la rădăcina copacului. Nu voia să discute despre așa ceva în timp ce creierul i se umfla, ca mai apoi să se calmeze. Lăsă capul pe spate și se uită la cer.

Întuneric, nimic, nimic absolut, doar tăcere electrică. Sufletul oricărui lucru.

— Nu-mi vine să cred căcatu' ăsta, zise el.

— Verzuliii ăia pitici se cred buricu' pământului.

— Nu-s în stare de nimic. N-au nimic în cap.

— Hai să pornim un atac împotriva gunoaielor ălora lașe.

James spuse:

— Veniți aici.

Ceilalți se apropiară și se lăsară pe vine în jurul lui.

— Îmi trebuie o grenadă chinezească. Imediat ce pun mâna pe-o grenadă chinezească, carne macră tocată fac din jigodiile alea.

— În noaptea asta?

— Imediat ce pun mâna pe una.

— Conrad are una.

— Știu.

— Să le umplem noaptea de fum. Să doborâm măcar douăzeci de jigodii d-alea.

Conrad apăru între ei pe nesimțite, ca o boare.

— V-ați întors?

— Numa' eu.

— Unde-i Dirty?

— Și-a găsit o femeie.

James se ridică în picioare.

— Dă-mi mie grenada aia de mână.

— Ce?

— Știi despre ce vorbesc. Aia chinezească.

— Pe aia o duc acasă.

— Acasă unde?

— Acasă, acasă.

— Pe mă-ta o duci.

— Ca suvenir.

— Nu poți duce o grenadă de mână în țară.

— Ei, să mă fut. Oricum…

— Îți găsesc alta.

Conrad o ținea în buzunarul de la piept. James vârî mâna și-o scoase cu greu.

— Vii cu mine?
— Unde?
— Înapoi. Unde verzuliii ăia trag la aghioase.
— Nu zău?
— Nu zău.
— Vin dacă stai la interogatoriu.

Dirty se întoarse împreună cu o făptură mică și dezbrăcată și intră în câmpul vizual al ochelarilor cu infraroșu ai lui James ca în cercul de lumină al unui foc de tabără. Buza de jos a fetei strălucea și era răsfrântă de parcă cineva tocmai ar fi jignit-o. Părea atât de nervoasă, încât, dacă ar fi avut o armă în mână, ar fi fost în stare să ucidă. O ținură la pământ și ceilalți o făcură poștă, însă Dirty se slobozise deja, iar James voia să-și păstreze furia pentru răfuiala lui personală cu Beretele Verzi. Când terminară ceilalți, fata nu mai trebuia ținută la pământ. James căzu în genunchi, lipi vârful cuțitului său de vânătoare de pântecele ei și spuse:

— Ce grad ai, so'dat? Ți-a arătat cineva vreodată ce să faci cu unu' d-ăsta, so'dat? Ai văzut vreodată unu', so'dățel? La ce te uiți? Crezi că ești maică-mea? Tu ești maică-mea, da' cine mă-sa-i taică-meu?

O interogă până ce mâna îi slăbi atât de tare, încât nu mai putu ține de plăsele.

•

În ultimele zile, Phoenix i se păru lui Bill Houston un oraș mult mai mare. În deșert se răspândiseră întregi cartiere suburbane. Traficul era înfiorător. În multe dimineți, orizontul era ascuns sub valuri de smog brun. Ori de câte ori totul îl apăsa prea tare, lua o bucată de gută și vreo două cârlige și se așeza pe marginea unuia dintre canalele largi de irigare unde somnii așteptau în calma ignoranță a secolului douăzeci. I se spusese că veniseră în aval de pe râul Colorado și fusese sfătuit să folosească bucăți de crenvurști ca momeală și o plută de plastic, așa încât cârligul să atingă doar fundul apei, însă el nu avea plută, nu

avea nici măcar undiță ori mulinetă și niciodată nu avusese vreun dram de noroc. Asta nu-l deranja. Să aștepte și să spere, asta era ideea, să privească trecerea apei prin bătrânul deșert, să se gândească la călătoriile ei. Deseori, Houston stătea până târziu și-i observa pe oamenii care veneau și plecau în acel loc singuratic, până când reuși, într-o seară, să surprindă trei hippy făcând schimb de droguri și să-i jefuiască de trei sute cincizeci de dolari și o cărămidă de marijuana mexicană înfășurată în celofan roșu. Uitându-se speriați la maceta care-i tremura în mână, băieții îi spuseră că marijuana e de calitate medie, de calitate normală, nimic deosebit, dar că o poate lua. Houston le-o lăsă lor, deși poate că ar fi găsit el însuși o modalitate de a o vinde. Totul avea o limită. S-ar fi putut lua de copii ca să fure de la ei, poate chiar să înjunghie vreunul, dacă nu avea încotro. Însă droguri n-ar fura niciodată.

Aproape de ora închiderii, Houston stătea pe trotuar în fața ușii deschise a unui bar, îmbăiat în respirația lui cald-etilică; muzica country dinăuntru ajungea la el, tăindu-l. Un bărbat scund ieși înjurând și încercând să acopere găurile pe care un agresor i le făcuse în tricou. Un șobolan uscățiv, prea bătrân ca să se lupte, cu gura însângerată și cu un ochi umflat, închis. Zâmbea ca un copil pedepsit.

— Asta o să mă lecuiască. Ăsta e sfârșitul.

De multe, multe ori, Bill Houston își promisese același lucru.

•

Căpitanul Galassi își exprimă îngrijorarea față de înfumurarea lui James, pe care el o pronunță „înfumirare”. Nu era un căpitan făcut la apelul bocancilor, el era căpitan pe bune, prezent acolo din ’63, înaintat în grad pentru merite deosebite și tot restul, dar lăsase să-l cuprindă îngrijorarea față de înfumurarea lui James și și-o exprimă – în timp

ce sergentul Lorin ședea în apropiere cu pumnii pe coapse și nu exprima nimic.

— Care e numele tău mic, caporal?

— James.

— O să-ți spun James, nu caporal, pentru că nu peste mult timp o să devii civil. Și, în orice caz, în ochii mei, tu nu ești un soldat. Ai ceva de spus?

— Te-au bătut bine de tot, nu-i așa? Au măturat cu tine pe jos ca lumea. Crezi c-o să primești o Inimă Purpurie pentru asta?

— Am deja una. Și și aia a fost de căcat.

— Vezi, James, ăia sunt soldați. Ăia sunt oameni de calitate. La drept vorbind, sora mea s-a măritat cu un membru al Beretelor Verzi. Ei știu cu ce scop au venit aici și se țin de treabă. Ei știu cine este dușmanul și nu-și ucid propriii oameni. Sunt oameni care, atunci când propriii oameni încearcă să-i calce pe bătături, atunci când un american încearcă să-i calce pe bătături, atunci când le aruncă chiar și o grenadă în poală, ei nu-l ucid pe acel american, pentru că americanul nu este dușmanul lor. Îl zvântă doar bine în bătaie, pentru că americanul ăla e un zălud cu spume.

James nu spuse nimic.

— Te-au bătut cum meritai. Te mai pișii sânge?

— Nu, domnule.

— Poți mânca hrană solidă?

— Eu n-am nevoie de hrană.

— Vrei să-mi spui că nu tu ai aruncat grenada aia?

— Eu n-am aruncat nicio grenadă.

— Căcăreaza a căzut direct din cer.

— Nu știu nimic despre nicio grenadă. Dar îți spun ceva despre Beretele alea Verzi: preferă oricând să-și lase propriii oameni în sălbăticie ca să fie uciși atunci când aceștia îi întreabă dacă pot sta în tabăra lor. Și unul dintre băieții noștri chiar a fost ucis. A divorțat de el?

— Cine?

— Soră-ta.

— Nu-i treaba ta.

— Care ți-e numele mic?

— Nici asta nu-i treaba ta.

— OK, Jack. Nici tu nu ești soldat în ochii mei. Nu dacă le ții partea căcaților ălora cu ochi din Forțele Speciale în detrimentul propriilor tăi Pândari. Du-te-n pula mea, Jack.

— Vrei să știi ce cred? Cred că eu și sergentul o să te ducem în spate și-o să te snopim puțin ca Beretele Verzi.

— Niște mișcări în stilul Beretelor Verzi, completă sergentul Lorin.

— Aș fi de-a dreptul încântat. Să mergem.

— Cere-ți iertare de la căpitan.

— Îmi cer iertare, domnule.

— Scuzele îți sunt acceptate. James, cred că ți-ai pierdut controlul și puterea rațiunii în atmosfera asta dificilă a presiunii războiului. Tu nu crezi?

— Cred că e foarte posibil.

Căpitanul Galassi își aprinse o țigară Kool. Aerul condiționat al cortului de garnizoană nu filtra complet mirosurile de afară, mirosuri americane bune, unsoare, cartofi prăjiți, carne prăjită, latrine cu un miros suportabil, nu latrine pline de dejecții de gălbejiți. Căpitanul Galassi expiră un nor de fum care acoperi mirosurile.

Screwy Loot i-ar fi oferit și lui un Kool. James tânjea din nou după zilele în care Screwy Loot era la comandă, când ofițerii erau singurii zărghii de pe-acolo.

— Pot să fumez și eu, domnule?

— Dă-i drumul.

— Tocmai mi s-au terminat.

— Atunci, nu cred c-o să poți fuma.

— Atunci, n-o să fumez.

— Ce te-a sucit de cap? Ai luat mult Ell Esss Deee, băiete?

— Eu nu consum droguri. Decât conform indicațiilor.

— Indicații din partea cui? A dealerului tău?

— Conform cerințelor misiunii, domnule.

— Te referi la speed.

— Mă refer la ce am spus, atâta tot.

— Vrei să spui că ești un mic Speedy Gonzales. Îți dai seama ce sucit ești? Ai plecat în recunoaștere până dincolo de granițele sănătății mintale. Tre' să te întorci acasă.

— Tocmai m-am înscris pentru încă un stagiu.

— N-o să rămâi. Nu te vreau în războiul meu.

James nu spuse nimic.

— Ți-s ferfeniță genunchii de la nădragi.

— Am săpat, domnule.

— Sau te-ai târât în genunchi beat pe strada Trang Khe acum patru nopți.

— Acum patru nopți? Nu știu, domnule.

— Cum de nu te mai duci la Midnight Massage cu băieții?

Niciun răspuns.

— Ți-ai găsit ceva permanent. O femeiușcă pe strada Tranky. N-ai fost pe strada Trang Khe acum patru nopți?

— Așa cred. Nu știu.

— Ai fost?

— Așa cred.

— Sau ai fost în patrulare.

— Nu știu.

— Ce s-a întâmplat.

— Când? Pe Tranky?

— În misiunea de patrulare când o femeie a fost ucisă, criminal jegos ce ești.

James îi ura dintr-odată pe nemernicii ăia doi, pentru că dacă aveau de gând să meargă mai departe cu asta, ar fi trebuit să-i dea un scaun și o țigară.

— Ce s-a întâmplat cu localnica aia, James?

— A mierlit-o doar cine a fost ostil, asta e tot.

— Ai fost în misiunea aia?

— Nu.

— Acum patru nopți?

— Nu.

— Nu? „Nu, să trăiți”, vrei să spui.
— Cine ne-a turnat?
Sergentul Lorin spuse:
— Nu-i treaba ta.
— Cineva minte.
— Cineva minte despre ce? întrebă sergentul.
James așteptă să vorbească Galassi.
— Tu ai făcut asta?
— Nu știu.
— Nu știi? Fir-ar morții mă-tii, băiete, fii respectuos.
— Nu știu, *să trăiți.*
— Tu ai făcut asta sau nu?
— Nu-mi amintesc care ce noapte a fost, domnule. Cred că am băut prea multă bere săptămâna trecută.
Sergentul spuse:
— A avut o perioadă euforică.
— Îți place berea, James? Ei bine, nu este strop de bere în Leavenworth.
— Ai fost acolo?
— Nu-mi întoarce vorba.
— Am prieteni acolo.
— Nu-mi întoarce vorba.
— Cere-ți scuze de la căpitan.
— Îmi cer scuze, domnule.
— Ce i-ai făcut femeii?
— Era din Vietcong.
— Pe dracu’.
— Era o târfă Vietcong.
— Pe dracu’.
— Era o târfă, iar ăsta-i un război. Domnule.
— Nu-mi spune tu ce-i ăsta. Știu eu ce-i ăsta. Cred.
— Și eu la fel.
— Ai de gând să faci un al patrulea stagiu?
— Da, domnule.
— Nu, domnule. S-a zis cu tine.
— Domnule, am o patrulare la ora șaptespe.

— Patrulare? Iisuse Hristoase. Unu la mână, nu trimitem în patrulare oameni cu coaste rupte și cu mâna în ghips.

— E bandajată. Nu e în ghips. Se dă jos.

— Doi la mână: Nu trimitem în patrulare civili.

— Dar nu sunt civil.

— Păi, zise căpitanul cuprins de o furie atât de puternică, încât tărăgănă cuvintele, te deranjează dacă-ți spună că, dacă nu ești civil, povestea asta nu se termină aici? O să țin minte asta, o să-ți vin eu de hac, povestea nu se termină aici. Îți vin eu de hac. Poate că mulți alții or să-ți vină de hac. Poate că toată armata o să-ți vină de hac.

— Nu prea cred.

— Nu prea crezi? Asta-i o dovadă de insubordonare?

— Spun doar un lucru.

— Ce spui?

— Nu știu.

— Ce spui?

— Că tu crezi c-o să-mi vii de hac, dar eu nu cred c-o să-mi vii de hac, pentru că femeia era o curvă și ăsta e un război. Și asta se întâmplă, fiindcă ăsta e un război, fiindcă ăsta nu-i doar un simplu război.

— Ei bine, care din două? E război sau nu e un simplu război?

— Îți spun doar.

— Netrebnic mic. Sunt în războiul ăsta dinainte ca tu să ți-o iei la labă. Bine?

— Bine.

— Bine, zise căpitanul.

Rămaseră așa treizeci de secunde, fără a-și vorbi.

James zise:

— Domnule căpitan, tre' să plec, tre' s-o șterg.

— Ba nu, James, nu trebuie. Iisuse Hristoase. *Patrulare*?

— Da, domnule.

Căpitanul Galassi se ridică în picioare. Păși plin de importanță până la ușa cortului de garnizoană, puse mâna pe clanță și o deschise larg. Afară, praful, rumoarea camioanelor și a elicopterelor – o zi apăsătoare, cenușie…

— Sergent, zise el, vorbește cu omul ăsta.

Plecă și trase ușa după el, readucând o liniște relativă în încăpere. Aerul condiționat vâjâia încet.

Sergentul se așeză la masa căpitanului și-i oferi lui James un scaun. Însă nu și o țigară.

Lorin spuse:

— Puteai să le faci felul până și la patru dintre nerozii ăia. Ei, știu, singurul care a avut de suferit ai fost tu. După o vreme, Lorin continuă: Dar treaba asta cu femeia…

— Se-ntâmplă căcaturi tot timpul.

Lorin îl privi fără să-i vorbească. Căscă ochii la el. Spuse:

— James.

— Ce.

— Nu. Tu-mi spui ce.

James zise:

— Adică, de unde-a venit rahatu' ăsta cu femeia, ce caută căcatu' ăsta în filmul meu?

— Îți place filmul tău?

— E ca și când aș avea niște senzori. Și-n clipa în care-ncep căcaturile mintea mea cuplează pe tehnicolor. Parcă aș avea niște senzori.

— Deci tu vrei doar s-o ții tot așa?

— Aha.

— Să-ți urmărești filmul tehnicolor?

— Aha.

— Până cazi lat și tragi ultimul vânt?

— Aha.

— În privința asta sunt cam de-acord cu tine, James. Nu cred că e prea înțelept să-ți dăm drumul în Statele Unite. Aș zice să te ținem aici până-ți cântă prohodul. Dar dacă lucrurile nu merg anapoda, nu suntem în armata SUA, așa-i?

— Acționăm mereu pe-ntuneric, dom' sergent. Se mai și greșește.

— Mda, se greșește. Dar greșeluța asta cu femeia i-a rămas în gât căpitanului. Iar apoi cu grenada aia te-ai evidențiat de la un kilometru.

— Îmi dai și mie-un fum?

— Imediat. Îți spun ceva.

— OK.

— Deci cred că-i pe bune, cowboy. Cred c-o să fii nevoit să pleci acasă.

— Acasă?

— Acasă, de unde ai venit.

— Nu știu ce să spun.

— Spune că ești varză.

— Sunt varză.

— Dacă nu vrei un bilet de ieșire din iad înseamnă că nu mai ești sănătos la cap, așa-i, so'dat?

— Dacă spui tu, așa tre' să fie. Tu întotdeauna ai pus degetul fix pe rană, bătrâne.

— Unchiul Ho și-a dat duhul, amice. Ai câștigat războiul. S-a terminat.

— Da?

— Fă-ți bagajele. Du-te acasă. Chiar acum.

— Acum?

— Absolut. Du-te la Tan Son Nhut, urcă într-un avion militar și pleacă. Du-te degrabă. Îți dau eu permisie și, după ce ajungi acolo, rezolvăm toate hârtiile pentru a face permisia permanentă.

Sergentul scoase o țigară. Îi oferi și lui James una și le aprinse pe amândouă cu chibrituri dintr-o cutie luată de la Midnight Massage. Spuse:

— Va fi onorabilă.

— Ce?

— Lăsarea la vatră.

— O… Mda. Onorabilă?

— O lăsare la vatră onorabilă.

— Dacă spui tu…

— Onorabilă, spun eu. Și-ntotdeauna o voi spune.

•

În mijlocul lui iunie, Bill Houston plăti cauțiunea lui James, fratele lui, și-l scoase din închisoare. James ajunsese în Phoenix cu două săptămâni în urmă, dar nu luase legătura cu nimeni până să fie arestat pentru ultraj minor, după care își sunase mama. James ieși zâmbind pe lângă masa aprodului. În rest părea nesigur, de parcă s-ar fi temut că-l va prinde ceva din spate.

— Înainte de orice, nu zâmbesc pentru că sunt mândru. Zâmbesc pentru că mă bucur ca naiba că sunt liber.

— Norocul tău că am avut câțiva gologani.

— Îmi pare rău că i-ai cheltuit în felul ăsta.

— În mod normal sunt rupt în fund, dar în ultima vreme mi-a surâs puțin soarta.

— Parcă ai pus ceva pe tine.

— Păi… am fost în Florence.

Afară, în stradă, James lăsă capul în jos și miji din ochi din pricina luminii.

— Apreciez ce-ai făcut, Bill Junior. Pe bune.

— Dacă familia nu te ajută, nimeni altcineva n-o va face.

— Bine spus.

— Ai poftă de un burger?

— Vrei, calule, ovăz?

James scuipă un ghem de tutun pe caldarâm ca pe un mic excrement.

— Cât i-ai dat garantului?

— O sută. Și dacă nu ești cuminte și nu te prezinți la tribunal, îi datorez o mie.

— O să fiu cuminte.

— Sper și eu.

— Și-o să-ți dau înapoi suta de dolari.

— Nu te stresa. Mi-i dai când poți.

Bill Houston duse mâna dreaptă la buzunarul stâng al jeanșilor după chei.

— Ai mașină.

— Îhî. E un Rolls.

— Nu zău!

Era un Lincoln vechi cu o capotă ca puntea unui portavion.

— Mda, nu-i un Rolls. Dar zboară când îi dai pedală.

Îl duse pe James la un McDonald's și-i cumpără trei burgeri mari și două shake-uri de ciocolată. James mâncă repede, după care rămase cu brațele încrucișate pe piept, uitându-se mânios pe sub sprâncene la toată lumea.

— Hei.

James râgâi puternic.

Vorbiră despre mama lor. James spuse:

— Câți ani are, totuși?

— Are pe puțin cincizeci și opt, răspunse Bill, poate cincizeci și nouă. Dar parcă ar fi trecut de o sută.

— Știu. Da. Pare. De mult timp.

Bill spuse:

— Deci – mi se spune Bill Junior. Dar te-ai gândit vreodată la chestia asta? Mi-a trecut prin minte mai demult.

— Ce?

— Că nu există un Bill Senior.

Bătrânul de la masa alăturată îi întrebă:

— Câți ani aveți, băieți?

Ei se priviră reciproc. Bătrânul spuse:

— Eu am șaizeci și șase. Știți – Route 66? Așa. Șaizeci și șase.

— Du-te-n mă-ta, zise James.

Bill Houston îl observă pe James cum își pregătește tutunul. Scoase un ghemotoc din cutie, și-l îndesă în interiorul obrazului, închise capacul și își șterse degetele pe dosul unui crac de pantalon.

— Garantul a spus că asta a fost a patra oară în două săptămâni când sticleții te-au săltat pentru ultraj, așa că au trebuit totuși să te pună sub acuzare.

— Asta a spus?

Pe Bill Houston îl enerva tare faptul că James se dăduse drept soldat cu experiență, de parcă ar fi explorat cine știe ce regiune misterioasă în care ar fi fost torturat.

— Mai vrei un burger?

— Sunt sătul.

— Serios? Ești sătul?

— Aha.

— Dovezile arată contrariul.

•

A doua zi după ce ieși din închisoare, James se duse la un mic oficiu unde un bărbat gras și trist îl ajută să completeze niște formulare. Îi spuse că cecurile vor începe să vină cam peste patru săptămâni, dacă lucrurile se mențineau cât de cât pe linia de plutire. Bărbatul îi spuse de un alt oficiu, în centru, de unde era posibil să primească beneficii suplimentare.

James se duse să vadă ce și cum, însă cei de acolo îl puseră să aștepte la rând și să completeze alte formulare idioate.

Timp de mai multe zile i se permise să stea la un hostel din partea de est, de pe strada Van Buren, strada proscrișilor și a curvelor, aflată la treizeci de străzi de locul unde locuise mama lui înainte ca el să plece spre Asia de Sud-Est. Poate că încă mai locuia acolo.

Dimineața pornea la plimbare și rareori se oprea. În vest se aflau fabrici și depozite. În alte direcții, orașul făcea loc suburbiilor, deșertului sau câmpurilor agricole irigate artificial. Era la începutul verii deșertice, era toropeală și secetă. El purta pălărie de cowboy de pai și umbla toată ziua cu soarele în spate, cerând apă în restaurante. Când soarele îi cobora în față, se întorcea și pornea în direcția opusă. Era activ doar pe jumătate. Cealaltă jumătate din el era cufundată în întuneric. Simțea cum i se sting senzorii.

James nu luă legătura cu Stevie. Fata veni să-l vadă cu puțin înainte să plece definitiv de la hostel

și ieșiră împreună să bea ceva, însă el o înjură atât de rău în Taverna Așilor, încât barmanul îi strigă să plece; Stevie rămase, spunând că pricepuse mesajul lui și că refuza să plece cu un om care-i răsplătea bunătatea cu înjurături și obrăznicii. Când barmanul îl îmbrânci afară în noapte, James se uită în spate și o văzu plângând, legănându-se în lumina tonomatului. Treizeci de minute mai târziu, Stevie îl găsi stând în fața unui azil de nebuni de pe 24th Street, uitându-se prin poarta cu gratii la peluzele largi care în lumina felinarelor păreau magice – poleite uniform în argintiu. Nu mai plângea. Îi spuse că nu putea să nu-l iubească. El îi jură că-și va găsi o slujbă.

Reușise să iasă din război cu puțin sub patru sute de dolari. Închirie un apartament într-o clădire făcută parcă din placaj și care purta numele de Rob Roy Suites, și cumpără o motocicletă Harley dezasamblată, pe care începu s-o remonteze în living știind că nu va duce niciodată treaba la bun sfârșit. O ura pe vecina de vizavi, o lesbiană dominantă cu gură spurcată. Se vedea cu ochiul liber că fusese sexy odinioară, dar că urâse întotdeauna bărbații. James nu știa ce să facă. Oare sufletele acelea bune ce așteptau de la el? Aproape în fiecare seară se ducea la un bar la câteva cvartale în josul străzii, unde aproape întotdeauna se putea implica într-o încăierare, ori să bea porto din pahare de plastic înconjurat de alcoolici bătrâni ramoliți. Aștepta venirea cecurilor. Când veniră, își cumpără un revolver Colt de calibru 45, un adevărat pistol de cowboy. Era mai mult ca sigur că până la urmă o va împușca pe femeia de vizavi și simțea că nimeni de pe fața pământul nu va putea să-l oprească.

•

După o lună petrecută la Rob Roy Suites se mută la Majestic Palms Apartments pe 23th Street, cu jumătate de cvartal mai sus de Van Buren. În fiecare dimineață ședea gol lângă geamul fără

perdele, mișcând agitat din genunchi, și privea cum un negru incredibil de gras îmbrăcat într-un tricou cât un cort de circ traversa strada și deschidea magazinul Circle K de la colț.

James se plimba prin cartier și trecea pe lângă curvele lălâi de pe băncile din stațiile de autobuz, se strecura pe lângă hoaștele bătrâne care traversau cu pași minusculi intersecțiile și le observa pe mexicanele cu tocuri înalte și pantaloni roz strâmți, care păreau să se vândă, dar nu se vindeau.

Stă într-o stație de autobuz. Trage dintr-o Kool. Scuipă între picioare. În mână ține gâtul unei sticle de votcă Popov de jumătate de litru, cu capul plecat sub apăsarea irelevanței zdrobitoare a acestor milioane de monștri și a jocurilor lor.

Un tip mai în vârstă care se afla lângă el cu un ziar deschis pe genunchi, citind în lumina orbitoare a soarelui, mijind din ochi, începu să-i înjure pe cei care subminează efortul militar din Vietnam.

— Băieții ăia fac ce trebuie. Sunt băieții noștri. Fac ce trebuie, zise el. James simțea nevoia să fumeze o țigară și îi spuse asta. Eu nu fumez, îl informă bărbatul. Nici cafea nu beau. Am fost crescut în credința mormonă. Aha. Am crescut mormon. Dar acum nu mai cred în asta. Și știi de ce? Pentru că e fals.

James repetă că i-ar prinde bine o țigară și bărbatul se ridică și plecă. Un cățel se opri și se uită la el. James spuse:

— Ai o moacă, prietene, și-l scărpină după urechi. Mda, prietene, ai o moacă.

Într-o noapte la Taverna Așilor dădu peste fratele lui mai mare Bill și vechiul prieten al lui Bill, Pat Patterson. Patterson tocmai ieșise din închisoarea Statală Arizona din Florence, unde cei doi se și cunoscuseră. Era un tânăr subțirel, drept de spate, care părea că a aterizat acolo direct din anii cincizeci rockabilly, cu părul pieptănat în codiță de rață, cu mânecile scurte sumese deasupra bicepșilor și cu gulerul ridicat.

Bill îi explică fratelui său câte ceva despre închisoare:

— Tu ai oamenii tăi și ei au oamenii lor, asta în funcție de culoarea pielii. Binele și răul n-au importanță. Important e cine-i cine – cine sunt cei de lângă tine. Și tu le ești dator.

— Știu.

— Știu că știi. Sigur că știi. Tu ai experiență de ambele părți ale pistolului.

— Ba nu-i așa.

— Dar ce spun eu e că… tre' să fi trecut prin multe experiențe.

— Ba nu-i așa. Ba nu-i așa.

Bill Junior răsuci paharul în palme și se încruntă.

— Mă cam neliniștește cum te comporți, James. Își drese vocea, se asigură că barmanul nu se uită și scuipă pe podea. De parcă: „James s-a întors în lume. Și lumea-i un furuncul mare și tare, așa că James vrea să i se pișe-n față". Cât mai ai de gând să rămâi un nesuferit?

— Până ceva mă convinge să mă schimb.

Bill își goli paharul, se ridică și ieși alene pe ușă.

Patterson îi spuse lui James:

— Uite o întrebare pentru tine: Așii din numele tavernei ăsteia sunt ași ca-n expresia „hei, am patru ași"? Sau ca-n expresia „puicuța care conduce taverna e as în toate"? Arătă cu degetul spre barmaniță, spunând: E o fetișcană mică și focoasă.

James era de acord că femeia era mică, dar fetișcană nu mai era demult. Carnea de sub bicepși se bălăngănea în timp ce scufunda halbele de bere în chiuvetă, le scutura de apă și le așeza pe un prosop. James îi arătă asta.

— Eu nu mă uit la brațele ei, zise Patterson. Eu mă uit la cum i se bălăngănesc bucile.

— Mai bine mă duc să văd ce face Junior.

— Dă-l dracului. O să-i fie bine.

James ieși pe trotuar, dar Bill dispăruse. În față era doar un tânăr care-i deranja pe trecători, încercând să-și vândă cămașa de pe el. James se întoarse în Ași și se realătură lui Patterson, care îl întrebă dacă are un pistol; James spuse că are.

— Tu n-ai fost cumva pândar colo-n Vietnam?

James răspunse afirmativ.

Patterson avea de gând să jefuiască un cazinou pe care niște indivizii îl țineau într-o casă izolată de lângă Gila Bend și se întreba dacă lui James nu i-ar plăcea să facă niște bani. Patterson îi promise că jefuirea unui cazinou aflat în mijlocul deșertului, în crucea nopții, va semăna oarecum cu o operațiune de război. James spuse:

— Bine, atunci.

•

Li se spusese că pacientul este un copil, însă era un om matur, la treizeci și ceva de ani, luptător Vietcong, probabil. În acest punct, cei care-i aduseseră la pacient le spuseră că este un fermier care dezgropase un proiectil de artilerie neexplodat. Judecând după natura rănii – un braț mutilat, dar restul corpului aparent neatins –, părea foarte posibil ca omul să fi intenționat să recupereze proiectilul pentru a-l folosi împotriva producătorilor lui americani. Modul în care pacientul înregistrase rănile nu avea nicio importanță pentru doctorul Mainichikoh, iar lui Kathy chiar nu-i păsa. Împreună cu Land Rover-ul doctorului, ajungea mai ușor în sate decât ar fi ajuns dacă ar fi așteptat una dintre echipele FSCL, iar pentru ajutorul pe care i-l dădea ca asistentă o plătea cinstit. În sate, doctorul Mainichikoh era cunoscut drept „doctor Mai”, ceea ce, cu o ușoară inflexiune ascendentă, putea însemna „doctorul american”, iar astăzi acest lucru condusese la confuzie – Kathy, în mod evident americancă, a fost luată drept doctor, iar sătenii crezuseră că japonezul mărunțel care o însoțea era asistentul ei. Mai nu făcuse nicio încercare de a-i lămuri, ci se

limită să preia controlul situației și să dea ordine. Ei îi plăcea să lucreze cu el. Era descurcăreț – o cerință obligatorie, dată fiind lipsa de resurse – și binedispus, într-atât încât uneori părea de-a dreptul insensibil la fapte grave. Din câte înțelegea ea, era un om bogat, provenind dintr-o familie din Tokio care se ocupa de import-export. Dacă familia lui făcea afaceri cu Vietnamul, asta n-o mai știa.

Cei doi bărbați care îi conduseseră acolo ridicaseră un soi de dispensar la umbra unei prelate de pânză. Întinseseră pacientul pe o masă de scânduri pătată de sânge și-i spuseră lui Kathy că erau pregătiți să sterilizeze imediat ustensilele. Când doctorul Mai începu consultația ei reușiră să-i înțeleagă rolul și îl întrebară dacă pot să aprindă focul. El le răspunse afirmativ.

La amputare contribuise explozia însăși, dar antebrațul se mai ținea printr-o bucată de os, niște mușchi și carne mai jos de cot. Într-o zi așa de călduroasă și fără instrumente de identificare a punctului de început a deficienței arteriale pe membru era greu să-și dea seama ce să taie și ce să lase, însă doctorul Mai era foarte încrezător în abilitatea lui de a determina întinderea țesutului devitalizat.

— Poate rămâne cu cotul, zise el. A fost un exploziv mic. Dacă ar fi fost o mină antipersonal, ei bine, ar fi trebuit amputat tot membrul, așa-i? Pentru că s-ar fi cangrenat.

Ea ar fi putut răspunde că, având în vedere faptul că aceasta era singura șansă a pacientului de a beneficia de-o intervenție chirurgicală, o amputare mai de sus era mai potrivită și poate că tot brațul ar fi trebuit înlăturat, dar doctorul Mai nu i se adresase ei. Obișnuia să vorbească pentru sine, și întotdeauna în engleză.

— Omul ăsta e destul de bine făcut. Un pacient bun. Și nici măcar nu e în stare de șoc.

Pacientul se uita drept spre bucata de pânză care îi apăra de soare și părea ferm hotărât să nu-și

piardă cunoștința. Aproximativ o duzină de răni de șrapnel pe față și pe piept fuseseră deja excizate și suturate cu ață de croitorie. Una, pe pomete, lipsise puțin să-i scoată ochiul stâng.

Aveau doar Xilocainã, dar doctorul efectuă vesel o blocare axilară a plexului brahial și se apucă de lucru în vreme ce Kathy își ștergea transpirația de pe față cu o bandanna sterilizată cu alcool de frecție.

Cei doi camarazi ai pacientului stăteau pe vine lângă un copac din apropiere, pregătiți să aducă orice ar fi fost nevoie, de parcă ar fi avut ce să aducă. Familia bărbatului se retrăsese într-o colibă, toți mai puțin o mamasan știrbă care îndeplinea un ritual cu o semnificație intimă la doar câțiva metri mai încolo, în soarele necruțător, în fumul focului de cărbuni și-n aburii oalei în care fierbeau instrumentele: un dans marcat de ezitări rău prevestitoare, salturi bruște și arabescuri. Doctorul Mai aproba spectacolul fără niciun comentariu și Kathy îl privea ca pe o invocare a însănătoșirii pacientului. Ideea că printre zdrențuroși, descreierați, sașii, apoplectici, printre deviați, printre îngălați, bâlbâiți, hliziți, puțină atenție afectuoasă ajută la înălțarea spirituală a sărmanilor oropsiți de soartă, a vizionarilor orbiți, a vagabonzilor blagosloviți – întotdeauna întreținuse această idee romantică.

Domnul Mai își luă maceta din cazan și turnă un sfert de litru de spirt peste ea și spuse: „Banzai”. Kathy râse și trase pielea în direcția cotului.

— În timpul Războiului Civil, zise doctorul Mai, efectuând prima incizie și începând să taie concentric primul strat de carne spre fascia de dedesubt, amputarea era o treabă extrem de revoltătoare. Acum putem fi optimiști.

— Războiul Civil al meu? întrebă ea. Adică Războiul Civil american?

— Da.

— Eu sunt din Canada, zise ea. Sunt canadiancă.

— Înțeleg. Între forțele Uniunii și cele Confederale.

— Canadienii n-au participat la războiul acela.

— Înțeleg… Canada.

— Știi că eu sunt din Canada.

— Da. Dar credeam că și Canada face parte din Statele Unite.

— Noi suntem la nord.

— Tot timpul nord și sud. Niciodată est și vest în războaiele civile.

Ea dădu drumul pielii și când aceasta se retractă, doctorul Mai, apăsând cu palma pe dosul lamei și mișcând mânerul sus-jos, reteză fascia și primul strat de mușchi. Pe măsură ce fiecare strat se retracta, el îl reteza pe următorul. Când întâlnea un vas sangvin, Kathy îl clampa cu ață. Cu mâinile, ea aplica presiune mai sus pe mușchiul ce urma a fi secționat. După ce mușchii de profunzime se retractară, doctorul luă fierăstrăul din cazan și atacă osul, în vreme ce ea iriga locul cu substanță salină dintr-o seringă mare.

Doctorul înlătură brațul retezat, aruncându-l de pe masă pe jos, între picioarele sale, după care luă bandanna și se șterse pe față, în timp ce Kathy trase capetele nervilor principali și-i tăie cât mai de sus. O arteră încă sângera și ea o clampă din nou.

Curăță și puse instrumentele la locul lor. În același timp, doctorul Mai luă mâna bătrânei nebune și dansă câțiva pași cu ea. Realizase un ciot concav reușit – era un tehnician excelent și avea un al șaselea simț medical autentic, dar Kathy se întreba dacă chiar trebuiseră să lase atât de mult din braț. Într-o vietnameză fluentă, doctorul îi instrui pe tovarășii pacientului cum să-i îngrijească ciotul și să prevină retractarea pielii folosind bandă adezivă și un bandaj Ace. El pur și simplu nu avea dotarea necesară ca să înfășoare în ghips restul de braț și să facă o atelă în scară și plasă și fir

retractor și tot restul, dar asta nu avea importanță. O singură privire la fața pacientului îți spunea că va supraviețui. Kathy avea în trusă șapte seringi de 16,2 miligrame de morfină fiecare și i le lăsă pe toate lui, pentru că se vedea cu ochiul liber că omul acela avea să supraviețuiască.

Doctorul Mai se duse la Land Rover, își luă plosca de pe scaunul din față și bău cu poftă, după care i-o întinse lui Kathy. Ea refuză.

— Nu te văd bând destulă apă, Kathy.

— Beau multă.

— Te-ai adaptat bine la tropice. Cât ți-a luat să te adaptezi?

— Am locuit în Filipine vreo doi ani înainte să vin aici.

— Ești aici de cinci ani, nu?

— Cinci ani. Aproape.

— Da. Cât de mult vei sta?

— Până când se termină.

•

Într-o însorită dimineață de noiembrie, cu doar două săptămâni înainte să ajungă la închisoare, James se căsători cu Stevie la tribunal.

Familia lui venise să asiste. Într-o rochie de mers la biserică, cu umeri umflați, mama lui semăna cu țăranca dezrădăcinată care și era. Fratele Bill purta un sacou sport de culoare albă peste un tricou alb și, cum stătea toată familia în fața ofițerului de stare civilă, el transpira ca și când s-ar fi aflat în boxa acuzaților, în vreme ce tânărul Burris surâdea afectat și chicotea ca o fată, și cu o fată și semăna, cu părul crescut aproape până la umeri.

Părinții lui Stevie erau de părere că se mărită cu un criminal. La început promiseseră că vor participa, dar până la urmă rămăseseră acasă.

Când proaspeții însurăței plecară de la tribunal, mirele avea sub ochi cartierul Deuce, porțiunea din Second Avenue unde cerșetorii se rostogoleau în

rigole, și dincolo de Deuce cartierul în care locuia el.

După aceea fripseră la grătar mușchi de vită în South Mountain Park. Bill Junior se îmbătă criță și Burris, care avea paisprezece ani, dar nu părea să aibă mai mult de unsprezece, fumă fără să se ascundă. Mama lor rămase singură într-un colț, gata să le predice tuturor celor care ar asculta-o sau să povestească tragediile familiei.

Nunta nu schimbă multe. James continuă să locuiască în apartamentul lui și Stevie rămase la părinții ei, cât timp James se vedea pus în fața unor acuzații de ultraj agravant și jaf armat. Avea să pledeze nevinovat și să iasă pe cauțiune, dar curând avea să apară iar în fața judecătorului și să-și schimbe depoziția și să-și primească pedeapsa. Viitorul său nu prea avea cale de întors. Cu toate acestea, avocatul numit din oficiu insistă să urmeze toți pașii procedurali pentru a putea ajunge la cea mai bună înțelegere cu procurorul. James și Pat Patterson, tânărul rockabilly, se descurcaseră bine la început, dar norocul îi părăsise și poliția îi arestase fără complicații în fața unei taverne cam la o oră după cel de-al patrulea jaf al lor. Patterson, eliberat condiționat, plecase direct înapoi la Florence.

Deoarece era prima lui încălcare a legii și grație dosarului său de veteran de război, James se putea aștepta să ispășească nu mai mult de trei ani, probabil doar doi. Stevie jură că îl va aștepta. James ar fi putut fugi în Mexic, dar era obosit, foarte obosit.

•

Cu patru zile înainte de pronunțarea sentinței, cu patru zile înainte de prima masă în închisoare, cu zece zile după căsătorie, James încă nu gustase ceva gătit de soția lui, așa că se duse să ia micul dejun pe South Central Avenue. Se așeză într-un restaurant alături de alți clienți demenți, un bărbat care făcea grimase, altul care înjura, și comandă un

ou. Proprietăreasa dolofană, probabil de origine chineză, stătea lângă casa de marcat și își mânca terciul de ovăz dintr-o cană de cafea. Rupse cu dinții jumătate dintr-o felie de pâine și o molfăi, vorbind în același timp ceva într-o engleză aproximativă, însă James nu înțelegea o iotă – vorbea într-un fel nazal, tărăgănat. Dintr-odată, el simți din plin miros și gust de Nha Trang.

Atenția i-a fost distrasă de un bărbat din separeul de alături, care ședea de-a curmezișul cu picioarele afară pe interval.

— M-am îndopat cu speed. Da, zise el foarte încet, sunt un băiețel speedy.

— Nu am dispoziția mentală de-a găsi asta interesant, îl lămuri James.

— Știi unde eram acum șapte ore și douăzeci de minute? Eram acasă. Știi unde e casa mea? În San Diego. Știi ce făceam? Stăteam în fața unei oglinzi – o oglindă mare, OK? – gol pușcă, cu o armă de calibru 357 în mâna asta, o țineam la tâmplă exact așa. O să mă împușc. Mă crezi?

James lăsă furculița jos.

— Mda. Am avut o mică problemă cu jocurile de noroc. Mică? Futu-i. Am rămas în curul gol. Fără soție. Copii. Casă. Sunt falit. Casa a rămas la ea. Și mai am de plătit un milion de ani rate la ea. Futu-i. Eram gata să-mi împrăștii creierii în tot dormitorul soră-mii. Chiar așa. Da, în mă-sa. Da' nu voiam să vină soră-mea acasă și să găsească așa o mizerie – ori n-am avut coaie să mă-mpușc, recunosc. Așa că mi-am spus că tre' să găsesc un mod de a pune capăt spectacolului ăstuia monstruos, un mod rapid și fără durere, care să nu dea de bănuit că a fost vorba de o sinucidere. Așa că m-am îmbrăcat și am hotărât că asta tre' să fac, să urc în mașinuța aia străină, Volkswagenul lu' soră-mea, că-i mașina ei, nu a mea. Așa că am urcat în ea și am pornit motorul și-am luat-o spre est pe Autostrada 8, prietene, afară din San Diego, și am aprins faza lungă și mi-am spus că o să intru

frontal în primul camion care-mi face semne cu farurile, c-o să-mi fac o ieșire în stil kamikaze. Și am ținut ambele mâini pe volan tot drumul, prietene, nu le-am luat de pe el decât ca să mă scarpin la boașe sau ca să scot capacul unui flacon de metamfetamină și să mai dau pe gât vreo două pastile. Și-ți spun un lucru. Tot drumul, cinci sute cincizeci de kilometri cel puțin, nimeni nu mi-a făcut semn cu farurile, dom'le, *ni-meni,* nici măcar o dată nu m-au blițat cu farurile. Și ăsta-i un miracol. E un miracol că sunt aici viu. Nu știu ce înseamnă asta. Dar sunt viu. Asta-i tot ce știu. Și altceva pe lume nu mai știu, decât asta. Că sunt viu.

Nu părea sub efectul metamfetaminei. Părea foarte calm și nu se agita, stătea cu piciorul drept peste genunchiul stâng și cu mâinile împreunate în față, pe coapsă. Avea ochii roșii, însă erau înconjurați de lumina iubirii. Comandase pâine albă prăjită cu unt, pe care o rupea bucăți mici și le vâra între buze. Scăpără un chibrit, aprinse o țigară și aruncă chibritul în farfurie.

James spuse:

— Ai avut o pornire sinucigașă.

— Mda. Categoric.

— Am avut și eu porniri de-astea.

— Da.

— Hei. Mai ai pistolul? Vrei să te împușc eu?

Bărbatul era îmbrăcat într-o jachetă sport parcă de tweed peste un sveter bej, pantaloni de pijama de-un albastru pal și papuci de casă roșii. Trase gânditor din țigară.

— Am lăsat pistolul acasă, zise el.

•

Cu o zi înainte de ultima înfățișase a procesului lui James, Bill Houston își scoase fratele în oraș la o discuție. Îl invită nu la tavernă, ci la o cafenea; James trebuia să înțeleagă că problema era serioasă.

— Uite, nu se știe niciodată. Tot ce știu e că ar fi bine să nu intri la maximă securitate, pentru că acolo întotdeauna cineva e înjunghiat și mai mereu ajungi în carceră. Așa că în timp ce aștepți clasificarea, vorbește întruna despre educația ta. Orice avocat, tipii ăia, oricine din tagma lor ți-ar vorbi, tu spune doar „educație, educație". Vrei să termini liceul, vrei să înveți o meserie. Vorbește doar despre lucruri de-astea și te vor trimite la securitate medie. La securitate medie e mai bine. E mai ușor. Oamenii nu-s atât de nebuni. Poți ieși în curte cam oricând vrei. E bine. Crede-mă, numai la maximă securitate să nu ajungi.

— Cine e închis acolo?

— Unde? La securitate medie?

— La Florence. Indiferent, la medie sau maximă.

— Păi, o mulțime de indivizi.

— Acolo e și babacul? Tatăl tău?

— Nu-i tatăl meu. E tatăl tău.

— N-are importanță. E acolo?

— Mda. E la maximă. Nu. Cred că a ieșit.

— Ești sigur?

— Aha. Cred că a ieșit. Ea nu-i mai face vizite, oricum.

— Nu se mai duce?

— De când am ieșit eu, nu. Din câte știu. Așa că soțul ei tre' să fie undeva.

— Unde?

— Nu știu. Altundeva.

Bill își lăsă fratele cu o ultimă strângere de mână, neștiind sigur dacă se făcuse bine înțeles, și plecă spre centru ca să caute de lucru la oficiul de muncă sau să piardă timpul în parc. Venise toamna deșertică, vremea de curățat livezile. Îi observă pe cei care tăiau crengile măslinilor de pe marginea bulevardelor cu fierăstraie electrice și simți o schimbare în- lăuntrul său.

Își dorea o motocicletă. Se întreba dacă ar fi fost greu să fure una. Se plimbă căutând una în fața

tavernelor, apoi, la orele târzii ale după-amiezii, intră în taverne pentru un pahar de tărie cu preț redus sau de porto. Ca vin nobil, porto nu era la mare trecere, însă cei forțați de împrejurări, ca el, își făcuseră socoteala că, raportat la preț, acesta dădea cele mai mari satisfacții.

— Dens și indecent de dulce, zise o femeia de vârstă mijlocie, toastând tristă spre el. Nu tu! se grăbi ea. Mă refer la porto. E dulce. Tu pari acru. Și eu sunt acră.

Problema ei, îi spuse ea, era că ginerele ei murise în Vietnam. Houston zise că are și el un frate tocmai întors de acolo.

— Nu. Serios? Vino aici, zise ea, tre' să-ți prezint pe cineva.

Și-l duse de mână la un separeu ca să i-o prezinte pe fiica ei, văduvă de război după un an lung departe de băiatul cu care se măritase cu doar o săptămână înainte ca el să plece la război. Fusese ucis aproape de sfârșitul stagiului. Houston se uită la fotografiile lor de nuntă. Nu fusese o petrecere pe gustul lui. Doamnele făcură cinste cu un rând. Tânăra văduvă bea prea multe beri, dar în loc s-o podidească plânsul, povesti cum plânsese la înmormântarea tânărului ei soț, cât de bucuroasă plânsese, căci se temuse că nu va putea plânge. Petrecuse ultimele zece zile de când primise vestea într-o stare de ușurare. Acum nu va mai trebui să-l aștepte acasă și să încerce să-l cunoască din nou. În lipsa soțului, ea se schimbase mult. Nu știuse ce să facă în privința asta. La înmormântare, îi oferiseră un steag împăturit în triunghi.

— Mda, am primit un steag.

— Nu zău. Un steag? O, adică un steag american. Glorie eternă.

Houston își lipise piciorul de coapsa ei.

— Păi, ei nu-i spun Glorie eternă, nu? Îi spun altfel.

— Îi spun altfel, cred. Mda.

— Stele și Dungi sau așa ceva.

— Frățiorul meu a fost acolo. Infanterie. A câștigat o Inimă Purpurie.

— Serios? Inima Purpurie?

— Absolut.

— Ce i s-a întâmplat?

— A călcat într-o capcană într-un tunel. Un băț din ăla cu excremente. Sau a călcat în el alergând, așa ceva.

— Oau. Pfii.

— Putea să fie mai rău. Luptătorii ăia Vietcong fac niște capcane cu adevărat demente. El a nimerit doar într-un băț de bambus, de fapt. Dar s-a ales cu o rană. Una care i-a adus o Inimă Purpurie.

— Oau, așa deci. A fost cumva șobolan de tunel?

— Nu știu ce a fost. A ajuns la Pândari. Mamă – obișnuiam să-l țin la pământ și să-i salivez pe față. Știi… să las saliva să curgă și s-o trag înapoi.

— Ieee! făcură amândouă femeile.

— Asta le facem noi, marinarii, Pândarilor.

— Ieee!

— Aha. Scârbos, așa-i?

— Soțul meu a divorțat de mine, zise mama. E ca și când ar fi murit. Numai că nu primești un drapel și eu încă mă gândesc zilnic cum l-aș omorî.

— De tatăl tău vorbește? o întrebă Houston pe fată.

— Așa au spus doctorii, răspunse ea.

De îndată ce mama se ridică pentru a merge la baie, Houston spuse:

— Vrei să mergem la un hotel ieftin și să ne uităm la teve sau știu eu ce?

— Dacă tu ai bani, scumpule, eu am timp.

— Uite aici. Vezi ce-i asta?

— E juma' de dolar.

— Exact, economiile mele de-o viață. Pentru alți cincizeci de cenți, mi-l vâr pe cur în sus. Îmi sparg o sticlă în cap.

— Am eu bani, scumpule. Primesc despăgubiri de război.

Fata se sprijini de el și îi atinse ușor cu degetele părul de pe piept. Noaptea, în deșert, temperatura scădea bine sub zece grade Celsius, dar Bill Houston umbla fără nimic pe sub jacheta de piele neagră. Numele lui de stradă era Leather Bill. Restul garderobei sale cuprindea jeanși și ghete scâlciate de asprimea vieții.

— Ar fi bine să găsim ieșirea înainte să se întoarcă mama, zise fata.

Când deschise ochii dimineață, își dădu seama că ea găsise ieșirea motelului ceva mai devreme. Un bărbat sigur pe el ar fi plecat primul și i-ar fi scotocit prin poșetă. În schimb, el se cuibărise în vise pe care nu și le mai aducea aminte.

Trăise aproape douăzeci și cinci de ani, greutățile prin care trecuse aveau în mintea sa culoarea unor aventuri tinerești după care, într-o zi, avea să urmeze o perioadă de intensă autoperfecționare, apoi împlinirea persoană și relaxarea. Dar în acea dimineață, în mod special, se simțea ca un om peste bord departe de orice port, rămânând la suprafață doar de dragul plutirii, așteptând să-l lase puterile.

Când va porni înot spre mal? Când va primi darul disperării? Rămase în așternuturi în camera răcoroasă, mirosind a dezinfectant Lysol, până când managerul motelului ciocăni la ușă. Ceru zece minute, făcu duș și se întoarse în pat pentru a aștepta ciocănitul decisiv.

•

James avea un coleg de cameră, veteran și el, un motociclist pe nume Fred, și Harley-ul lui Fred, care ocupa mare parte din living. Într-o zi, James observă că prietenul lui nu mai venise de o vreme, poate de o lună sau chiar două, și pentru a-l face să se întoarcă, asta dacă mai era încă în viață, James înfăptui simbolicul sacrilegiu de a încăleca pe Harley-ul lui

Fred și a învârti cheia în contact. Trei mișcări de pedală și motocicleta prinse viață exploziv și începu să toarcă sub el și să trepideze. James eliberă ambreiajul și Harley-ul țâșni drept în perete și el se trezi întins sub motocicletă, pe podeaua livingului. Abia reuși să ridice singur vehiculul – prea multă băutură și prea multă lenevie; era un caz pierdut. Nici de mirare că pierdea atâtea bătăi. Dar îi plăcea să piardă, se bucura de acea dreaptă letargie atunci când se făcea ghem și cineva îi trăgea șuturi în cap și în spate și în picioare, îi plăcea să stea cu fața în propriul său sânge în vreme ce vocile strigau: „Termină! Ajunge! Îl omori! Îl omori!”, pentru că greșeau. Mai era mult până să-l omoare cineva.

• 1983 •

Hao aduse *New Straits Times* în bucătărie, îl puse pe masă și opri micul ventilator electric pentru a citi. Din câte înțelegea Kim, nu zgomotul ventilatorului îl deranja, ci felul în care acesta mișca paginile. În fiecare seară se așeza acolo cu ediția de dimineață a *New Straits Times*, ziarul la care era abonat doctorul Bourgois, și analiza știrile în engleză îmbrăcat doar în chiloți. Joia sau vinerea citea și *Asiaweek.* Ce rost avea să citești zilnic ziarul într-un loc care nu era al tău, chiar dacă locuiai acolo? Pe ea nu o deranja dacă îi semnala anumite întâmplări, însă îi interzisese să-i vorbească despre orice sărbătoare trivială malaeziană. Pe Kim o incomodau influențele islamice din jurul lor, vociferările de la moschei și ceremoniile publice de circumcizie a prinților de treisprezece ani. Chiar și așa, locul acesta o mulțumea. Își recăpătase parcă forța – aceea din adolescență. Doctorul Bourgois o trata cu medicamente gratuite de la spitalul său și Kuala Lumpur era plin de botaniști chinezi care o ajutau să-și păstreze sănătatea. Unii promiteau imunitate la orice. Ei nu-i trebuia asta. Dacă nu te răpune boala, mori de ghinion.

Soțul ei se opri din citit și ridică ochii spre ea. Întinse mâna după ceașca lui de ceai goală și se uită în ea, de parcă lectura i-ar fi fost întreruptă de-o bruscă nevoie de a o examina.

Kim întrebă:

— Ce este?

— Nimic.

— Ceva este. Nu spune că nu este.

— Cineva din Saigon.

Ea se poziționă în spatele lui. El acoperi jumătate de pagină cu mâna și ea se întinse peste umărul lui și i-o dădu la o parte.

— Canadianul?

— Un american.

— Nu. Scrie „canadian”. „Canadian” știu să citesc. Și „Benét”.

— Nu e canadian. Și nu așa îl cheamă. Dar mi-amintesc de el. L-am cunoscut.

— Unde? Aici, în Kuala Lumpur?

— Nu, acasă.

— Atunci nu te gândi la asta.

•

Nu te gândi la asta? Dar mă gândesc. Mă gândesc la noroc…

La suferință… la gratitudine… toate amestecate într-o otravă. Și noi am băut-o.

Norocul și sacrificiul celorlalți îi aduseseră să trăiască acolo, în apartamentul servitorilor, aflat în spatele casei doctorului din Marsilia. Kim spăla rufele și uneori se ducea să șteargă praful în casa doctorului, așa cum făcuse de când se știa, deși doctorul avea alți servitori pentru asta; iar Hao conducea mașina. Ducea și aducea fetele de la școală și de la cursurile de pian și de dans. Tinerele urmau Școala Americană și vorbeau engleză foarte bine. Hao comunica cu părinții în franceză. Zilnic, doctorul Bourgois mergea pe jos câteva cvartale, ducându-se și întorcându-se de la spitalul unde lucra ca administrator. Hao o ducea pe soție la cumpărături, la clubul de bridge și la librării. Totul grație norocului și sacrificiului celorlalți. Dar unii dintre ceilalți nu aleseseră de bunăvoie sacrificiul. El îi alesese pentru ei. Și urmase suferința. Festa pe care i-o jucase lui Trung Than – cel mai josnic lucru pe care îl făcuse vreodată. Și totuși nu fusese deloc dificil. Americanii făcuseră să-i fie ușor. Cea mai îngrozitoare crimă a sa, și unde dusese ea? Americanii îl aruncaseră pe Trung într-un lagăr de prizonieri din care ieșise erou al cauzei, cu o casă în Saigon și statutul de membru de partid. Istoricii veniseră să-i ceară interviuri. Bravo lui Trung. Transformase răul în bine. Iar Saigonul devenise Ho Chi Minh City.

Unii dintre ceilalți aleseseră sacrificiul de bunăvoie, însă cu forța sufletului lor; și urmase gratitudinea. Față de colonel. Față de infanteristul care-și aruncase casca peste grenadă și apoi se aruncase el însuși peste cască. Și față de americanii care îi ajutaseră să scape. Americanii își amintiseră, își ținuseră promisiunile față de el și chiar față de țara lui. Nu își încălcaseră cuvântul dat. Ei pur și simplu pierduseră războiul.

Și mâine – sau poimâine – avea de gând să-i spună lui Kim că primise vești despre nepotul lor Minh – le primise de la o familie de vietnamezi care țineau un restaurant în Singapore, vechi emigranți care înființaseră o rețea mondială pentru facilitarea legăturii între clanurile risipite pe tot globul. Minh supraviețuise – cine putea ști prin câte trecuse pentru asta? – și locuia aproape de Boston, Massachusetts. Minh descoperise rude în Texas care pescuiau în Golful Mexic și care puteau fi convinse să-i ajute pe vărul lor Hao și pe soția lui să ajungă în America. Și asta, din nou – noroc. Alesese bine tabăra. Ce viață norocoasă?

Soția lui aprinsese focul și ceainicul trepida pe aragaz. El nu observase. Credea că ea e tot în spatele lui, că studiază chipul din ziar.

Îi aduse ceainicul.

— Ce scrie?

— Că are multe probleme.

— Îl poți ajuta cu ceva?

— Nu. L-am cunoscut, atâta tot.

8/1/83

Dragă Eduardo Aguinaldo,

Probabil că ai primit deja o scrisoare de la mine. Dar în caz că n-ai primit:
Numele meu este William Benét. Toți îmi spun „Skip”. Și tu, de fapt, îmi spuneai „Skip”. Îți amintești cumva de mine? Să

spunem doar că nu mai sunt persoana de atunci și atât. Dar îți amintești de mine?
Locuiesc bună parte din timp în Cebu City. Locuiam. N-am mai fost acolo de doi ani – aproximativ. Prin părțile alea sunt cunoscut drept „William Benét, canadianul”.
Am familie în Cebu City, o ~~femeie~~ soție și trei copii. Nu e uniune consfințită prin lege. Ai grijă de ei, bine? *Numele soției este Cora Ng. Verișoara ei e proprietara Ng Fine Store aproape de docuri. Ea te poate ajuta să-i găsești. Când am verificat ultima dată, dețineam două clădiri în cartier. Cora îți poate spune care anume. Se pricepe la bani mai bine decât se pricepe la imobiliare, deci poate ești bun să te ocupi de vânzare în locul ei și să ai grijă să primească banii.*
Știu că a trecut mult timp, Eddie. Știu că cer mult, dar nu știu la cine altcineva să apelez. Toți oamenii pe care îi cunosc sunt escroci, exact ca mine.
Dacă aceasta este a doua scrisoare pe care o primești, iartă-mă că insist, dar nu știu sigur care dintre ele îți va parveni. Pentru mine nu e o problemă să scriu o scrisoare în plus, îți spun sincer. Aici nu fac decât să scriu scrisori pe care nu știu cui să le adresez. Condițiile sunt tolerabile, ne spălăm toți într-o găleată, mâncăm orez cu bucăți de pește, nu sunt viermi, apa are gust bun. Nu e ca un lagăr japonez din Birmania. Ți-aduci aminte de colonel? *În comparație cu poveștile lui despre „40 Kilo*”, *locul ăsta e ca o după-amiază la Polo Club.*
Dacă dai din întâmplare peste cineva din vechea noastră echipă, vreau să îi

spui că n-a murit colonelul. Corpul lui a murit, dar el trăiește în mine. Cât despre ~~cei~~ indivizii care susțin că n-a murit fizic și că fuge de nebun prin Asia de Sud-Est cu un pumnal între dinți și că agită în aer un cuțit de abordaj însângerat – se înșală. A plecat categoric dintre noi. Va trebui să mă crezi pe cuvânt.

Acuzațiile care mi s-au adus vor rămâne în picioare. Fie că mă spânzură, fie că doar mă țin închis, nu voi mai alerga de capul meu prin Asia de SE o bună bucată de vreme. Ai grijă de familia mea, bine, bătrâne?

Vechiul tău amic,
Skip
(*William French Benét*)

Pomenise de Polo Club! Scrisoarea sosi împreună cu altele pe care Eddie le luă la club cu gândul de a le parcurge în timpul mesei de prânz – o scrisoare par-avion, scrisă foarte mărunt și purtând ștampila Kuala Lumpur, Malaezia. Acuzații? Spânzurare? Pentru ce? Eddie nu auzise nimic despre așa ceva. Avea un prieten la *Manila Times* care probabil se putea interesa de toate astea. Iar colonelul – în viață? Nu primise niciodată vreun raport care să anunțe contrariul, niciun cuvânt despre decesul colonelului. Nu ținea legătura cu nimeni din „vechea echipă”, dar în mod sigur ar fi aflat de eventuala moarte a colonelului.

Cât de des se gândise la Skip Sands. Cât de rar făcuse ceva în privința asta. Nu încercase niciodată să-i dea de urmă. Pe Skip îl asocia cu uciderea preotului pe malul râului Pulangi, în 1965, de departe cel mai grav lucru pe care-l făcuse în viață, iar împrejurările, războiul, datoria, bunele intenții, nu cântăreau deloc în balanță.

Eddie plecă de la masa de sub umbrar, de lângă piscină, și străbătu restaurantul spre pistele de popice. Omul îi știa mărimea la pantofi fără să mai întrebe. Doi puști jucau la pista din mijloc, nu se descurcau prea bine cu popicele acelea mici, jumătate cât popicele normale, și cu o bilă fără găuri pentru degete, greu de manevrat și cu efect redus asupra țintelor. După fiecare lovitură, un băiat apărea din întunericul de deasupra popicelor căzute pentru a le prinde și a le repoziționa. În adolescență, Eddie arunca bila tare și făcea popicele să zboare, cu speranța că una îi va lovi în cap pe vreunul dintre copiii aceia, însă ei cunoșteau jocul și stăteau la distanță.

Eddie înregistră un scor de nouăzeci și ceva de puncte, deloc rău când jucai cu popice mici, și bău 7UP și grenadină, așa cum făcea în copilărie. În urmă cu șase săptămâni, după o orgie din ajun de Anul Nou, jurase că nu se va mai atinge de alcool.

Urcă scările și străbătu holul de la intrare spre interfon, îl atenționă pe Ernesto în cabina șoferilor și rămase să aștepte în fața clădirii. Terenul dimprejur și parcarea de la Polo Club nu se schimbase de zeci de ani și, dincolo de perimetru, în subdiviziunea parcului Forbes, totul era în continuare bine, dar dincolo de parcul Forbes aștepta haosul. Carantina peluzelor frumoase și a caselor impunătoare era una cu orașul sufocant. Avea de gând să se mute. Era bogat, putea să se ducă unde voia. Îi lipsea doar o destinație.

Imogene nu era acasă. Copilul probabil că ieșise deja de la școală, dar plecase în vizită la vreun coleg sau făcea vreo boacănă.

În biroul lui de la etaj, se așeză la masă și întoarse scaunul spre geam, strângând o cană de cafea în palme. Nu-i plăcea cafeaua. O bea și atât.

— A venit o scrisoare.

— Poftim?

Carlos, băiatul în casă. Imogene, care fusese odinioară frumoasă, prefera ca el să-i spună

„servitor”.

Carlos așează plicul pe masa lui.

— E de la domnul Kingston. L-a adus șoferul cu mașina.

Kingston, un american, locuia în apropiere. Observă că scrisoarea, venea de la închisoarea Pudu și îi era adresată lui, prin intermediul Consulatului Canadian din Manila. Kingston îi atașase un bilet pe care scria: „Mi-a fost dată de John Liese de la Ambasada Canadiană. Cred că e pentru tine – Hank.” Legătura, bănuia Eddie, era aceea că Kingston făcea afaceri multe cu Imperial Oil of Canada, iar Sands se dădea drept canadian.

18/12/82

Dragă Eduardo Aguinaldo:

Domnule Aguinaldo, numele meu este William Benét. În momentul de față mă aflu la închisoare în Kuala Lumpur, aștept sentința pentru acuzații de trafic cu arme. Avocații mei îmi spune să mă aștept la spânzurătoare.
Domnule Aguinaldo, sunt pe moarte și mă bucur. Mi te imaginez la fereastra mare a unei clădiri înalte, deasupra smogului, uitându-te în jos la Manila cum plutește ca un vis în gaze de eșapament și fum, un tip vesel, fără-ndoială, pântecos, un om pe care nu-l cunosc și care probabil că nu-și amintește de mine. Dar îți scriu pentru că ești singurul care îi poate transmite un mesaj din partea mea lui Eddie Aguinaldo de acum optsprezece ani, tânărul maior care s-a luptat cu gherilele Huk și a avut aventuri amoroase cu mestizas *tinere și bogate și care l-a jucat pe Henry Higgins în „My*

Fair Lady" – *ți-amintești*? – *și a fost cel mai bun actor de pe scenă. N-am nimic de spus nimănui altcuiva. Nimic de raportat cetățenilor acestei ere, moștenitorii vieților noastre. Așa că-i scriu lui Eddie Aguinaldo. Eddie Aguinaldo cel bun la suflet, care și-a rupt din timp și a riscat să-mi trimită un avertisment cu privire la pericolul în brațele căruia mă aruncasem deja în Cao Quyen, în Vietnam, acidul care dizolvă suflete în care tipii ca mine se scufundau în timp ce ne acopeream politicos gura cu batiste și ne plângeam de DDT și ierbicide pe când sufletele noastre fierbeau nestingherite în ceva mult mai otrăvitor decât otrava.*

Sper că ești surprins să afli că am locuit în Cebu City din '73 până în '81. De atunci n-am stat nicăieri mult timp, până acum câteva luni, când am fost arestat în Belum Valley, de partea malaeziană a graniței thailandeze. Partea greșită, crede-mă, în care să fii arestat.

În momentul acesta mă aflu la închisoarea Pudu din Kuala Lumpur. Dacă drumurile te vor purta în direcția asta în următoarele câteva luni, treci să mă saluți. Mi-ar plăcea să văd o față cunoscută. Poți deduce singur că am ajuns să-mi sfârșesc viața sub un nor. Asta a fost rușinos. Sau ar trebui să fie. Însă eu nu mă simt în mod deosebit rușinat.

Cu sinceritate,
Skip
William French Benét

Se uită din nou la prima scrisoare:

… Toți îmi spun „Skip”. Și tu, de fapt, îmi spuneai „Skip”. Îți amintești cumva de mine? Să spunem doar că nu mai sunt persoana de atunci și atât. Dar îți amintești de mine?

Scrisoarea aceea îi fusese adresată lui Eduardo Aguinaldo, Parcul Forbes, Makati, Rizal, Insulele Filipine. Fără număr de casă, fără numele străzii, însă tot îi parvenise. Iar numele lui nu era Eduardo. Numele lui era Edward. Ca un fel de glumă între amici, Skip îi spusese Eduardo. Skip se luase și pe el în râs. Poate sub influență latină, în insulele acelea care purtau numele unui rege spaniol, își lăsase o mustață caraghioasă și Eddie îi spusese Zorro. Sigur că-și amintea de tânărul american cu tunsoare cazonă și mustață.

Stătea lângă fereastra din biroul său și se uita la piscină, la vestiar, la arborele de acacia care presăra flori peste peluză, și se întreba dacă momentele lui cele mai fericite nu fuseseră în adolescență, când venea aici, în Manila, de sărbători, de la Institutul Militar Baguio, și alerga ca un bezmetic printr-un oraș fără limite; și pe la douăzeci și cinci de ani, operațiunile acelea de patrulare prin junglă alături de Skip Sands, omul de la CIA.

Geamul lui dădea spre clădiri înalte, dar nu prea impunătoare, învăluite, așa cum și le imagina Skip, în gaze de eșapament. Cândva, locuințele cu priveliști mai bune dădeau spre câmpuri de iarba-elefantului înaltă, drumuri de pământ, spații largi cu câteva clădiri înalte. Teatrul Rizal se vedea de la trei kilometri. Toată viața locuise în parcul Forbes. La marginea unui câmp pârjolit găsise odată o cățea moartă cu pui nou-născuți la piept, pe care îi luase acasă și încercase să-i hrănească cu o pipetă. Genul acesta de om fusese el cândva.

De curând îi venise din senin o idee pentru o satiră strașnică după *My Fair Lady* – o piesă într-un act, *Noaptea nupții Lizei Doolittle și a lui Henry Higgins,* cu versuri deșucheate pe muzica familiară a pieselor „The Street Where You Live" și „I've Grown Accustomed to Her Face".

Problema era că, în mediul cultural actual, spectacolul ar fi, aidoma Lizei Doolittle (cum și-o imagina el în scopul piesei), nemontabil. Și asta din aceleași motive: conformitate, pudoare, lașitate feminină. El însuși se simțea nepotrivit pentru mediul timpurilor sale. Nu putea decât să stea pe margine și să râdă de propria lui clasă, de emulii educați ai manierelor britanice și americane – soția lui, tatăl ei, bunul senator, toți acești oameni –, o pojghiță subțire de finețuri plutind la suprafața unei mlaștini.

Și toți ceilalți, filipinezii lui: o ceată de maniaci superstițioși, căutători de miracole, idolatri, stigmatici notorii, autoflagelanți care alergau bezmetici de Vinerea Mare din provincie în provincie expunându-și rănile deschise, autoprovocate, în vreme ce alții veneau să-i bată cu bețe sau să-i oblojească cu apă scoasă din conserve de supă vechi, și un bărbat din provincia Cotabato care, an de an, se lăsa crucificat într-o biserică în fața vecinilor săi înlăcrimați.

Skip Sands trimis la știreang. Și eu.

De ce naiba nu?

Își spune: Sunt un om al naibii de bun, un om nefericit.

•

Apropiindu-se de scările Vechii înalte Curți din Kuala Lumpur în ziua pronunțării sentinței, Jimmy Storm ridică privirea spre primul etaj și văzu câteva femei în rochii puternic colorate – secretare, probabil – participând la un picnic pe balcon, luând prânzul cu bolurile de orez în poala rochiilor lor puternic colorate. În timp ce mâncau duceau

bolurile la gură, conversau, râdeau, păreau că aproape își cântă una celeilalte.

La ultima treaptă se opri. Nu știa încotro să meargă. Consultă agenta zilei de după sticla afișierului, aruncându-și în același timp țigara și stingând-o sub papuc, după care intră pe ușile mari de lemn ale Vechii Înalte Curți. Arhitectural vorbind, clădirea prezenta influențe maure, însă era ceva tropic-colonial în privința interioarelor spațioase, reverberante și umbroase, care micșorau și potoleau grijile celor ce pătrundeau în ele.

Ocupă un loc în cel mai din spate rând al Sălii de Judecată numărul 7, unde, la ora unu după-amiaza, un contrabandist de arme chinez pe nume Lau avea să fie judecat. Apoi, la ora două, venea rândul prizonierului William French Benét.

Un extinctor galben. Douăsprezece tuburi cu neon. Un anunț în malaeziană sau cum s-o fi chemând limba vorbită acolo – DI-LARANG MEROKOK –, deduse că însemna „Fumatul interzis”. Unsprezece ventilatoare instalate pe pereți, în caz că sistemul central de răcire dădea chix. Storm se îndoia că asta se întâmpla vreodată. Totul funcționa perfect în Kuala Lumpur. Oamenii păreau competenți și agreabili.

În partea din față a sălii de judecată, un avocat într-un costum cenușiu stătea la masa apărării și examina dovezile împotriva clientului său, răsucind cilindrul a ceea ce părea a fi un Smith & Wesson Detective Special, trăgând cocoșul și ochind – preț de un moment gol, meditativ – pupitrul înalt de la care, potrivit agendei afișate afară, domnul judecător Shaik Daud Hadi Ponusammy urma în scurt timp să prezideze ședința de judecată.

Cu excepția lui Storm, avocatul era singur în sală. Îndreptă pistolul spre masa liberă a secretarului de ședință, îndeosebi spre anunțul pe care era scris DI-LARANG MEROKOK. Apăsă trăgaciul și arma țăcăni.

Pauza de prânz se încheiase. Storm auzi zgomot de pași reverberând în clădire. Se ridică în picioare și se duse la o fereastră care dădea spre parcare, unde o furgonetă albastră sosea acum de la închisoarea Pudu. Pe partea laterală a mașinii stătea scris POLIS RAJA DI MALAYSIA. Printre cei șase prizonieri chinezi și malaezieni îl recunoscu ușor pe falsul canadian Benét, chipul lui părând alb și mic în luneta furgonetei.

Storm își reocupă locul. Câțiva oameni apăruseră deja în sală, vreo șase reporteri și doi spectatori. Secretarul de ședință veni, însoțit de un aprod; și apoi intră în sala de judecată însoțit de avocatul lui Benét, Ahmed Ismail. Părea blând și afabil, cu ochi mari, umezi de copil, cum își aranja hârtiile în fața sa la umbra pupitrului impunător al judecătorului. Cortinele de pluș purpuriu care acopereau peretele din spate dădeau sălii de judecată aerul unui cinema vechi și, preț de un moment, Ismail semănă cu un școlar, îmbrăcat absurd în costum negru la trei piese, venit parcă să vadă un film.

De la parter urca o scară direct spre boxa prizonierului, în mijlocul Vechii înalte Curți, așa încât, urcând-o, acuzatul, Lau, un băiat chinez care se uita speriat în jur, se văzu imediat pus în fața dilemei sale.

Toți se ridicară în picioare la venirea judecătorului Ponusammy, care se poziționă în spatele unui ciocănel de ceremonie aflat pe pupitrul său. Prizonierul stătea aplecat pe balustrada boxei sale, sprijinindu-se în mâinile legate.

Toți luară loc.

Judecata se desfășura în engleză. Avocatul prizonierului anunță că inculpatul nu cunoaște limba și că va folosi un interpret. Băiatul fusese acuzat de trafic de arme de foc și de posesie a unei mari cantități de muniție. Judecătorul recapitulă capetele de acuzare, precedentele și tot restul.

Omul mărunt care-i traducea prizonierului părea agitat, așa cum ședea pe un scaun de lemn lângă balustradă și mișca întruna din genunchi. Când judecătorul i se adresă, el tresări și prizonierul se ridică în picioare, deși nimeni nu-i ceruse s-o facă.

Când auzise de arestarea sa, mama băiatului chinez se sinucisese înghițind insecticid.

— El nu știe încă, îi spuse avocatul judecătorului în engleză. Băiatul chinez stătea acolo năuc. Interpretul său nu-i traduse. Va afla curând și aceasta va fi probabil cea mai mare pedeapsă pentru el.

Judecătorul Ponusammy nu-i aruncă prizonierului nici măcar o privire. Pronunță sentința: șase ani și șase lovituri de nuia de ratan, și alți trei ani pentru posesie de muniție.

•

În timpul pauzei, cât așteptară să fie adus prizonierul Benét, Storm se duse în față și-l abordă pe avocatul Ismail.

— Eu sunt Storm.

— Domnul Storm. Da.

— Clientul dumneavoastră. Benét.

— Da.

— El urmează?

— Da, în cinci minute.

— Îi puteți transmite un mesaj din partea mea? Un mesaj din partea lui Storm?

— Cred că pot, da.

— Spuneți-i lui Benét că sunt întrutotul capabil de tot ce se teme el.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

— Mi-ați auzit cuvintele?

— Da, domnule Storm. Spuneți că sunteți capabil de tot ce se teme el.

— Spuneți-i că voi fi la închisoare mâine. Spuneți-i că e vorba de domnul Storm.

— Asta e o metaforă?

— Spuneți-i.

Când Storm își reluă locul din spate, avocatul încă se uita după el.

Ismail se întoarse doar când clientul lui, Benét, urcă împleticit scările, venind de jos, cu mâinile încătușate în față. Era de fapt, așa cum bănuise Storm, William Sands.

Asemenea prizonierului dinainte, Sands se sprijini pe balustrada boxei acuzatului când judecătorul intră și toți se ridicară în picioare.

Sands avea în continuare părul tuns scurt și mustață – nu mai era caraghioasă sau afectată, ci lungă, neîngrijită și umflată, ceea ce-i accentua tristețea. Obrajii lui aveau nevoie urgentă de lamă. Purta un sveter albastru lălâu care să-l protejeze de răcoarea sistemului central de aer condiționat și părea să se simtă cumva între ursuz și comatos. Era costeliv, avea ochii afundați în orbite și părea chiar că ar putea avea suflet.

De îndată ce se reașezară toți, prizonierul își reluă privirea fixă în jos, indiferentă. Cu bărbia în piept. De-a dreptul nemișcat. Molâu. Privindu-și drept propria față reflectată într-o cană de karma amară.

Preț de trei sferturi de oră judecătorul citi dintr-un teanc de documente, recapitulând toate aspectele cazului, deliberând pentru sine cu voce tare. Tânărul chinez făcuse trafic de arme pentru William French Benét; la fel ca mulți alții. Judecătorul citi lista capetelor de acuzare în care Benét fusese găsit vinovat. Vorbi despre prizonier spunând că este „un important traficant de arme ilegale; o pată pe obrazul nostru; o otravă în sângele nostru”.

Storm își dădu seama că rândul din spate nu era potrivit. Nimic nu-l împiedica să se ridice și să se furișeze pe lângă celelalte rânduri până ar fi ajuns în spatele prizonierului.

Sands se întoarse să vadă ce se întâmplă. Îl văzu pe Storm. Îl recunoscu. Își feri privirea.

Judecătorul părea mic în spatele pupitrului său gigantic. Îl numi pe prizonier „impostor și psihopat”. Îi ordonă prizonierului să se ridice și-l condamnă să fie legat cu funie, biciuit cu un baston și spânzurat de gât până ce-și va da duhul.

•

Decoraseră Vechea Înalte Curte ca pe un palat al congresului. Însă la două cvartale mai departe se afla Little India, unde Storm își luase o cameră. Mergea cu capul sus prin mulțimi de oameni care i se ploconeau la picioare pe stradă, în vreme ce la difuzoare chițăiau rugăciunile islamice de după-amiază. Comerț stradal în devălmășie: un proroc întins pe asfalt pe spate cu o năframă neagră peste față, bolborosind profeții. Partenerul lui psalmodia deasupra unor oase omenești ruginii la culoare, printre care se afla inclusiv un craniu, aranjate pe o eșarfă roșie în jurul unui ou de găină alb. Vindeau amulete mici făcute din foiță aurie provenind de la pachetele de țigări 555 și sfoară murdară. Partenerul saltă capacul unei cutii și o cobra de doi metri se ridică, biciuind din cap. Sub efectul uneia dintre acele amulete puternice cobra coboară și se leagănă înaintea feței reptilei șuierătoare. În apropiere, un bărbat expune un morman, două kilograme bune, de dinți pe care el însuși i-a extras cu succes. Au venit aici toți demenții, din toate colțurile Estului îndepărtat, cu rogojinile lor și cu pastilele nemuririi. Felurite elixiruri pentru mărirea penisului; de asemenea, pentru același scop, un dispozitiv cu aspect întrucâtva înfiorător făcut din clopoței și inelușe. Și albume foto oferind mărturia reușitei. Ierburi, unguente. Fierturi de toate felurile. Rădăcini medicinale conservate în urcioare de sticlă, plutind ca niște părți organice amputate.

Intră într-un magazinaș de haine. Din pricina bețișoarelor mirositoare, aerul era aproape irespirabil. Era imposibil să te miști acolo fără să te freci de mătăsuri și covoare. Afară, din moschee

continuau să se audă tânguiri. Femeile hinduse stând nemișcate și uitându-se la el. Frumoase. Trei la număr. Una îl privea insistent și aceea probabil că era mama.

— Am venit să-l văd pe Rajik.

— Domnul așteaptă, zise ea.

— Pe aici?

— Da. Din nou. Ca ieri.

Ieri? Chipul ei de-o frumusețe fantastică și o profundă răceală dincolo de el. Ieri nu o văzuse.

Trecu printr-o cortină din mărgele vopsite, prin imaginea zeului Krishna care se îmbăia înconjurată de fecioare sub o cascadă, și intră în întuneric.

— Vino aici… E bine… Doar aici.

— Nu văd nimic.

— Așteaptă să te obișnuiești.

Storm se mișcă atent spre vocea domnului Rajik și se așeză pe o pernă, pe un taburet.

Domnul Rajik ridică mâna, trase de o sfoară și aprinse o constelație de beculețe slabe de Crăciun aflată în spatele său. Era un hindus ca oricare altul, la o masă pe care se afla un serviciu de ceai. Fața lui era inexpresivă.

— O să pun doar câteva întrebări. Îmi vei răspunde?

— Întreabă și vei vedea.

— În cursul săptămânii trecute sau chiar cu puțin mai înainte… te-ai uitat cândva la locul în care umbra ta ar fi trebuit să se vadă și totuși tu n-ai văzut nicio umbră?

— Nu.

— Ai văzut o pasăre neagră?

— Mii. Lumea e plină de păsări negre.

— Și vreuna pe care ai observat-o în special? Pentru că nu-și avea locul acolo – ți-aș putea da exemplul unei păsări într-o casă sau o pasăre neagră pe pervazul geamului tău. Așa ceva.

— Nu. Nimic de felul ăsta.

— Ai văzut ceva – orice fel de obiect, orice fel de… Voi folosi din nou un exemplu: Mototolești o

foaie de hârtie și ghemotocul seamănă cu capul cuiva. Sau o pată de albeață pe podea – ceva care să semene cu chipul cuiva, chipul cuiva apropiat de tine în trecut. Ai văzut ceva de felul ăsta în ultimele două săptămâni? Un lucru care să-ți arate din senin chipul cuiva apropiat de tine?

— Nu.

— Am să rostesc o rugăciune pentru tine. Ce rugăciune să fie?

— Alege tu.

— Nu, nu pot alege în locul tău. Nu e rostul meu. E rostul tău să-mi spui ce ai spune dacă i te-ai adresa lui Dumnezeu.

— *Răzbește*[38].

Bărbatul avea să păstreze tăcerea acum. De parcă n-ar fi vorbit engleza.

— Pot să-ți dau textul în scris.

Bărbatul întinse mâna în sus și stinse beculețele. Mâinile lui foșniră în buzunare, după care scăpără un chibrit și aprinse un bețișor aromat. Întunericul se curbă ca un tunel în jurul lor, ca niște pereți solizi. Îl lovi o greață nădușitoare.

— Tre' să plec acuma, prietene, dacă vrei să te joci așa cu mine.

Bărbatul stinse chibritul. Nimic acum.

— Ochii tăi.

În douăzeci de secunde, tăciunele mic și roșu din vârful bețișorului aromat deveni vizibil, iar ochiul mic ce însoți vocea, ori nasul – chestia aceea era fața, doar atât reușea el să vadă, și vorbea.

— Să răzbești – ca și când ai depăși o limită, adică.

— Nu, e un cântec. E filosofia mea de viață, motoul meu. Mi-ai cerut un cuvânt, ăsta-i cuvântul pe care ți-l dau. Răzbește.

— Revino mâine.

— Asta ai spus și ultima dată.

Bărbatul vorbi fără grabă, foarte blând.

— Ți-am cerut eu vreun ban? Simți că n-aș fi de încredere? Așa că îți spun, revino mâine. Nu-ți pot da astăzi ceea ce nu am astăzi.

— Mda, mda. Fă ce trebuie să faci. Mda.

•

Când Storm ajunse la câțiva metri de poarta masivă, din fier turnat, a închisorii Pudu, simți căldura soarelui de dimineață lovindu-l drept în față. Paznicul de la intrare deschise o fantă și se uită la Storm din semiîntunericul gheretei sale, îi scrută scrisoarea de prezentare, care era scrisă în engleză, și dădu un telefon. Storm așteptă în stradă mai multe minute până când paznicul deschise ușa metalică mare cât un stat de om din peretele de ciment.

Un tânăr înalt în haine civile îl conduse prin curte, unde două duzini de paznici se antrenau pentru paradă în uniforme verzi-violet. Niște nenorociți hidoși. Dar nu peste mult timp îl vor spânzura pe Skip Sands, așa că cinste lor.

Storm rămase în fața biroului directorului cu scrisoarea în care era prezentat drept un jurnalist pe nume Hollis, numele de pe pașaportul lui australian. O scrisoare în care era prezentat ca jurnalist nu avea să-l ajute prea mult. Înțelegea asta. Storm îi atașase însă un mesaj personal în care îi explica directorului că reprezintă și un grup caritabil și că vrea să-l viziteze pe prizonier numai și numai în calitate de binefăcător, nu ca reporter.

Manual Shaffee, directorul închisorii Pudu, îl întâmpină cordial pe Storm.

— Îmi cer din nou toate scuzele, zise el, pentru politica închisorii noastre care nu vă permite să intrați în incinta ei.

Dar Storm se afla deja înăuntru, era acolo, în biroul lui Shaffee; unul dintre pereții biroului era acoperit de portretele celor nouă sultani și luminat în verde de un singur tub circular cu neon montat în tavan.

Shaffee era un bărbat scund și îndesat, de origine indiană, cu fața ca o plăcintă și mustăcioasă ca a unui rozător de desen animat și cu sacoul împodobit cu găici de aur, cu cinci insigne diferite pe fiecare epolet în formă de cancioc. De asemenea, pe piept, trese. Impresia pe care o lăsa era una de dulcegărie tâmpă.

— Sunteți musulman? întrebă Storm.

— Nu.

Storm spuse:

— Eu, unul, sunt creștin, domnule.

— Și eu la fel! zise directorul. Sunt convertit. Credeți-mă, nu-mi place să spânzur oameni.

— Vă rog să-i dați biletul acesta domnului Benét, bine? Am vorbit deja cu avocatul și cred că l-am văzut pe prizonier încuviințând din cap spre mine la ședința de pronunțare a sentinței.

— Este împotriva tuturor regulilor.

— Mă aflu aici în calitate de binefăcător. V-o cer ca de la un creștin la altul.

Directorul insistă că Benét oricum îl va refuza. Pronunță „Benny" atunci când pomeni numele prizonierului.

— Benny nu vrea vizitatori, îi spuse lui Storm. Benny a fost necioplit chiar și cu consulul canadian.

— Dar familia lui?

— N-a venit nimeni. Canada este prea departe.

— Asigurați-vă că înțelege că sunt cel care a vorbit cu avocatul lui. Cred că pe mine va vrea să mă vadă.

— Dar Benny nu vă va primi. V-am spus doar. Benny l-a scuipat în față pe consulul canadian. Nu vă spune asta ceva despre Benny?

— Sunt aproape sigur că mă va primi.

— A refuzat toți vizitatorii. Altfel v-aș putea ajuta.

Dar de vreme ce adoptase această strategie, explicând că refuzul vine din partea lui Benét și nu

din partea lui, directorul se simțea acum dator să-l facă pe Benét s-o dovedească.

— Vă rog să așteptați, zise el și-l trimise pe paznic să discute cu prizonierul.

Directorul își aprinse o țigară, iar Storm ascultă antrenamentul paznicilor în curte, lovind la unison cu paturile puștilor în cimentul crăpat de pe jos.

Sands și paznicul apărură împreună în fața ușii. Cu o mină chinuită, Shaffee le făcu semn să intre.

Sands-Benét intră desculț, îmbrăcat în pantaloni scurți și tricou. Era plăcut să-l vadă arătând atât de rău, cu privirea distrusă și costeliv, era plăcut să-l vadă arătând ca un prizonier.

— Pot vorbi cu el între patru ochi?

— Nu.

— Cinci minute.

Directorul se încruntă și Storm renunță la cerere.

Storm întrebă:

— Cum e viața?

— Plictisitoare, în bună parte.

— Fumezi?

— În sfârșit m-am apucat.

— Ai țigări? Malaezienii ăștia fumează 35-uri, cred.

— Aha, zise Sands.

— O să-i dau avocatului vreo două cartușe.

— Mersi.

— E un avocat bun?

— Destul de bun încât să-și ia banii în timp ce eu atârn în streang.

— Înțelegi care e târgul. Sunt doar un binefăcător, un vorbitor de engleză ca și tine.

— Înțeleg.

— Consulul lui Benny a venit să-l viziteze, zise directorul, și el l-a scuipat.

— Tu ești primul meu vizitator.

— Încearcă să mă scuipi.

Sands se uită țintă la picioarele sale goale.

— Directorul Shaffee e un tip simpatic, zise Storm. De aceea îmi permite să discut cu tine. Vrea

să fie sigur că ești liniștit.

— Ce m-ar liniști ar fi gândul că voi ieși de aici.

— Asta nu e posibil, amice. Ai fost găsit vinovat și condamnat, iar pe aici n-ai cum s-o dai întoarsă. Optzeci și trei de oameni au fost condamnați pe baza noilor legi împotriva traficului cu arme, iar optzeci și doi au fost spânzurați.

— Cunosc cifrele.

Storm întrebă:

— Și ce părere ai despre streang?

— Fără comentarii! zise Shaffee, deși nimeni nu i se adresase lui.

Benét ridică din umeri.

— Hei, în momentul ăsta, n-am nimic împotrivă.

— Fără comentarii, repetă Shaffee. Dar eu sunt creștin. Cred că-mi cunoașteți răspunsul.

Storm făcu un pas spre Benét.

— E timpul să te gândești la sufletul tău.

— Nu mă lua peste picior!

— Îți ofer șansa de a-ți curăța conștiința.

— Eu n-am conștiință, zise Sands.

— Deci spânzurătoarea nu te sperie?

— Oricum am trăit prea mult.

— Dar de iad ce zici, tâmpitule?

— O să avem timp să discutăm despre asta mai târziu. Tu și cu mine. Timp berechet.

— Benny are cărți. Are material de lectură diversificat. Are o Biblie, zise directorul.

Sands se uită la picioarele sale goale și urâte și vorbi foarte încet.

— Ce a spus? Ce a fost aia? întrebă directorul.

Storm zise:

— Zi-mi la cine să mă duc.

— Pentru ce?

— Bătrânu' unchi.

— El e mort, amice. E mort.

— Mda? Așa se spunea și despre tine.

— Și-n scurt timp voi fi mort din nou.

Neliniștea lui Shaffee era palpabilă acum. Arătă spre paznic:

— Am un martor. Peste câteva luni mă așteaptă pensia. Aș putea avea mari probleme.

Dar nu făcu nimic pentru a pune capăt lucrurilor. Părea incapabil de cea mai mică dovadă de asprime necesară la aplicarea politicii închisorii.

Storm păși mai aproape.

— Vrei să te rogi? Lăsă capul în pământ. Bunule Dumnezeu, zise el cu voce tare, după care mai încet: Știu că ai o familie în Filipine. Și eu îi pot găsi.

Păși înapoi și privi prizonierul cum tremură ca o jucărie până când chiar și directorul cel prost observă.

— Se simte rău? Care e problema?

— E puterea conștiinței sale, explică Storm.

— Poftim, zise directorul. Stai jos. Da. Lupta lăuntrică.

Shaffee și Storm stăteau acolo ca doi prizonieri și Sands era cel care ședea în scaunul directorului.

Sands apucă marginea mesei cu ambele mâini și se uită când la o mână, când la cealaltă.

— Ju-shuan, sau așa ceva. Ține o speluncă în Gerik. I se spune domnul John sau Johnny.

— Dă-mi adresa.

— N-ai nevoie de adresă. La el ajung toți străinii care coboară din autobuz.

— Și la el trebuie să merg.

— Dacă simți nevoia.

— Pentru ce să mergi la el? întrebă directorul. Nu că n-ar fi priceput. Pricepea, pricepea toată povestea, dar pur și simplu nu-și permitea să creadă că făcuse o greșeală.

Shaffee greșise deja permițând discuția aceasta. Acum, nu mai putea spera decât să o domine.

— Cei doi australieni care au fost executați n-au primit niciun ajutor din partea ambasadei lor, își aminti el acum. Am avut mulți prizonieri străini –

traficanți de droguri și genul ăsta de oameni. N-am văzut niciodată atâta interes din partea unei ambasade. Canadienii îl ajută mult pe Benny. Benny are cărți, genul ăsta de lucruri.

— Șțreangul e al tău, îi spuse Storm prizonierului, dar viața merge mai departe și totul se rezolvă de la sine. Înăuntrul fiecărui cerc este un alt cerc. Știi la ce mă refer?

— Aud ce spui, amice. Dar nu știu la ce te referi.

Storm se aplecă mai aproape de Sands și spuse:

— E doar un angrenaj. Relaxează-te.

— Atâta timp cât nu te atingi de familia mea.

Shaffee spuse:

— Suntem funcționari de stat. Vă rog. Avem bolurile noastre de orez și vrem să le ținem pline.

— Nu ești cine crezi tu că ești, spuse Storm. Ești mort pe dinăuntru.

Sands spuse:

— Uite, indiferent de natura revanșei pe care o cauți… n-o să ai parte de ea.

— Lucrurile trebuie să se rezolve de la sine.

Sands se ridică în picioare.

— Nu ne-am rugat.

Îi făcu semn să se apropie.

Directorul spuse:

— Și eu sunt creștin. Anglican. Mă rog pentru Benny. E puțin deranjat la cap. Deprimat. Dar e mai vesel de câteva săptămâni încoace.

Sands lăsă capul în pământ, aproape atingând cu fruntea sa fruntea lui Storm, și-i trase un upercut mai jos de stern. Lui Storm i se muiară picioare și văzu stele verzi în fața ochilor. Spuse:

— Oau, maică.

Shaffee îl ajută să se țină pe picioare.

— Ți-e rău? Care e problema, dom'le?

Nici prizonierul, nici vizitatorul nu se sinchisiră să răspundă.

Pauza care urmă i se păru apăsătoare lui Shaffee. Trebuia neapărat să vorbească.

— Crucea Roșie ne-a dat genul acela de raport pe care l-aș numi folositor. Da, sunt zone din această închisoare care trebuie îmbunătățite. Igienă, regim alimentar, le apreciez sugestiile. Dar nu Amnesty International! De pildă, avem găști de chinezi. Dacă nu-i închidem fără cauțiune, se vor afla în libertate și vor putea ajunge la martori. Cei care au făcut raportul pentru Amnesty International n-au înțeles asta. Ne-au făcut un raport foarte rău. Deci înțelegeți de ce nu vrem rapoarte. De ce să permitem asta? Nu vă vrem dacă sunteți un binefăcător. Nu vă vrem dacă sunteți un jurnalist. Creștin nu sunteți. Știu cum arată un creștin, pentru că eu însumi sunt un creștin. Discursul acesta îi dăduse forță. Ieșiți afară! strigă. Se întoarse spre paznic: Da! Omul acesta nu are voie aici!

•

Treizeci de minute mai târziu, Storm mânca friptură într-un restaurant cu decorațiuni din bambus, dar cu nume englezesc – Planter's Inn Pub – și asculta o piesă tristă și sfâșietor de frumoasă cântată la fluier, o piesă care începu să semene în melancolia ei cu o veche melodie de la Moody Blues: „Nights în White Satin".

Încercase deja la Phangan, insula-stațiune promiscuă la est de Thailanda – însă fusese o cauză pierdută. O mulțime de hippy retrograzi cu ochi scurși, consumatori nerozi de ganja care-i jefuiau pe indieni, tot felul de pierde-vară europeni cu o slăbiciune pentru droguri psihedelice. Capete de paie. Doar paie. Nu putea sta de vorbă cu ei.

Asta după evadarea lui din închisoarea Districtuală Barnstable din Massachusetts: într-o zi, o ușă pur și simplu rămăsese deschisă – în mod sigur fusese mâna Agenției și foarte probabil a colonelului – și el plecase nestingherit.

Asta după marea luptă pe mare, singurul schimb de focuri din viața lui, în urma căruia Paza de Coastă îi scufundase vasul și multe tone de ganja

columbiană, îi împușcase un membru al echipajului său format din trei columbieni, iar altul se înecase.

În Bangkok auzise că bătrânul colonel era posibil să cumpere și să proceseze opiu brut în regiune. Se mutase mai jos de Bangkok, unde curvele erau prietenoase și amețite de chimicale, în Kuala Lumpur, unde curvele performau cu eficiența seacă a unor automate de lustruit pantofii. Kuala Lumpur, un nume care te ducea cumva cu gândul la moliciune și lipsă de căldură, precum Cold Lump[39]. Un oraș decafeinizat, minți limpezi, acrilice, exact opusul lui Phangan. Aer condiționat care putea fi descris ușor ca brutal, pentru că toți păreau să aibă probleme respiratorii. Foarte occidental, foarte modern, un soi de Akron, Ohio, asiatic, cu prețuri reduse, fructe tropicale și toți conducând pe stânga… Văzuse poza lui William Benét în *New Straits Times* și își dăduse seama că de-a lungul drumului un soi de gravitație psihică și spirituală îi ghidase fiecare pas și că se dovedise mai bun decât Asasinul, că supraviețuise Traficanților, că depășise limitele închisorii, rătăcise printre Neghiobi și că îl va înfrunta pe Spânzurat sau Trădător – Sands își va da arama pe față – și că acum colonelul era posibil.

•

Storm rămase în Kuala Lumpur destul cât să-și facă un tatuaj și să fie sigur că Sands chiar atârnă în streang. Rămase la o magherniță din Little India numită Bombay, deasupra unui birou de schimb valutar. Îi dădură un mic ventilator electric albastru și un prosop alb, însă nu și săpun. Putea să asculte șapte radiouri deodată prin pereții de placaj subțire.

Hotelurile ieftine erau scunde. În ele erai mereu aproape de stradă, aproape în mijlocul ei. Fluierăturile și exclamațiile, claxoanele ca niște voci de copii.

Holurile din Bombay miroseau greu, dar nu neplăcut, a curry și a tămâie Nag Champa. În zori, după prima chemare la rugăciune, simțea miros de pâine coaptă în aerul nemișcat. Apoi gazul de eșapament copleșea totul, ridicându-se odată cu zgomotul orașului. Fiecare motociclu se înlănțuia cu următorul. Nu puteai scăpa din angrenaj.

Își petrecea diminețile citind dintr-o Biblie profanată de câțiva musulmani cu markerul. Sau ascultând la radio. În discursurile lui, prim-ministrul punea accentul pe pacea emoțională.

Sau nota în carnețel. Încercări de versificare. Îl admira pe poetul Gregory Corso, un om care deborda de genialitate. Cât despre el însuși, câte un vers din când în când. Nu poți constrânge muzele.

Sau citea din *Zohar*: *Cartea splendorii.* O cumpărase cu ani în urmă dintr-o librărie englezească, în Saigon, înainte ca sorții să-l reboteze Ho Chi Minh…

> *Rabinul Yesa spunea*: *Adam apare înaintea fiecărui om cu un moment înainte să părăsească această viață pentru a declara că omul moare nu din cauza păcatului lui Adam, ci a propriilor sale păcate.*

… citea până își pierdea concentrarea și rândurile de text se dublau și pluteau pe pagină.

Pe jumătate treaz, se visează venind la colonel la sfârșit; și colonelul spune: Știi că există un ciclu al imaginației și al dorinței, al dorinței și al morții, al morții și al nașterii, al nașterii și al imaginării. Și noi am fost ademeniți în gura lui. Și el ne-a înghițit.

Își imaginează expresia din ochii colonelului văzându-l pe Storm cum iese dintr-un ciclu doar din curiozitate.

Se plimbă prin oraș interzicându-și să-și dorească femeile – mătasea lor atingându-l în

spații înguste, în autobuze, în cafenele.

În a patra vizită a sa la Rajik, hindusul îi dădu răspunsul, vorbind din nou cu o blândețe imensă:

— Nu poți fi vindecat. Îți este interzis să speri asta. Nu poți fi salvat.

•

Patru zile după spânzurare, Storm luă un autobuz de lux cu aer condiționat și chiar TV până la capătul liniei, capătul șoselei înseși, în Gerik, un oraș măricel, complicat, din structuri de lemn și străzi de pământ. Era noapte când coborî el. Se plimbă printre tarabele vânzătorilor din piața în care se opreau autobuzele.

Sands avusese dreptate: imediat, Ju-shuan îl acostă. Un bărbat îndesat și masiv. Purta pantaloni scurți, un tricou larg. Umbla șontâcăit încălțat în *zoris*.

— Hei, mă bucur că ai venit. Spune-mi domnul John, OK?

— Domnul John, OK.

— Vrei masaj? Vrei femeie?

Storm spuse:

— Ai masaj băiat?

— Masaj băiat? Hah! Da. Vrei băiat?

— E cumva prea scandalos pentru tine, Johnny?

— Băiat, fată, bine. Orice.

— Fată e bine.

— Masaj fată, bine. O să stai la hotelul meu, OK? Două străzi. Tu american? Germania? Canada? Toți stă la mine.

— Stai să-mi iau ceva de mâncare.

— Am mâncare în cafeu' meu.

— Îmi iau niște fructe.

Storm intră între tarabele vânzătorilor. Cumpără două fructe carambola. Un mango. Johnny îl urmă.

— Vrei nucă de cocos?

— Îmi ajung astea.

— Atunci poți lua ceva cină, după aia orice vrei. Îți aduc doamna la masaj.

— Cina mai târziu. Femeia întâi, îi spuse Storm.

Când intrară în hotelul lui Johnny, gazda îi arătă stabilimentul de alături.

— Să nu stai acolo, zise el. Nu mergi acolo. Loc rău este.

Arăta cam la fel ca hotelul lui Johnny.

Johnny îi dădu o cameră cu o tatami de paie pe podeaua de lemn și o toaletă musulmană cu furtun de cauciuc.

— Așteaptă una jumate oră, îi spuse Johnny.

— Să nu-mi aduci una care nu zâmbește.

Johnny îi aduse o fată peste douăzeci de minute.

— Zâmbește, îi spuse el în engleză.

— Cred că-l cunosc pe prietenul tău, îi spuse el fetei după ce Johnny plecă.

— Domnul John este prietenul meu.

— Cred că numele lui este Ju-shuan.

— Nu-l cunosc pe Ju-shuan. N-am auzit niciodată de Ju-shuan.

Era chinezoaică. Trupeșă și prietenoasă. Mirosea a templu, a tămâie. Poate că venind încoace se oprise să se roage sau să-și achite cotizația. Și nu, spera el, ca să se consulte cu călugării în privința vreunei afecțiuni.

— Pari tristă, spuse el.

— Tristă? Nu. Nu tristă.

— Atunci de ce nu zâmbești?

Ea îi adresă un zâmbet scurt, trist.

Mai târziu, Storm mâncă în fața hotelului lui Johnny la o mescioară de lemn sub un umbrar, chiar în stradă, sub un lampion, într-o furtună de fluturi de noapte și termite înaripate.

Împărți masa cu un malaezian care încercă să i se adreseze în engleză.

— Nu mă deranja acum, maestro.

— Cum spuneți. Sunt doar al dumneavoastră!

Cu excepția lampionului mic de deasupra capului lor și a câtorva intrări slab luminate, de jur împrejurul lor era întuneric – umezeală, căldură, putoare ca de respirație.

Din beznă se materializă un european slab, un tânăr cu trăsături ascuțite deopotrivă băiețești și tipic britanice, apropiindu-se de ei ca o mumie într-un film horror, cu cureaua bine strânsă și cu pantalonii kaki încrețiți la mijloc, cu calota capului înfășurată în bandaje murdare.

Se așeză la masă și spuse:

— Bună seara. Cum pot fi servit?

Johnny li se alătură; se prezentă și comandă mâncare pentru călător și conversă în malaeziană cu celălalt bărbat până când, după o vreme, celălalt bărbat își termină ceaiul și plecă.

— Nu știe engleza. E rudă de la soția mea, explică Johnny.

Îi îndemnă pe amândoi să mănânce orez amestecat cu ierburi verzi lămâioase și bucăți de fructe de mare, sau carne crocantă de porc, dar Storm nu făcu diferența între ele.

— Ce pățit tu la cap? îl întrebă Johnny pe noul său musafir. Acum bine, sper.

Tânărul își consuma cu seriozitate mâncarea, înconjurat de insecte zumzăitoare. Se opri doar cât să spună:

— Săptămâna trecută eram în Bangkok, doar în trecere, și am căzut într-un canal descoperit.

Se întoarse la mâncare. Mâncă totul. Întotdeauna mâncau totul. În munții columbieni Storm văzuse odată un englez mâncând măruntaie de vită frăgezite în kerosen, le mânca ca un om mort de foame.

— Negru ca-n nucă. Mergeam singur. Drept într-un șanț de ciment. Nu erau multe lucruri minunate acolo, îți spun drept. De atunci îmi monitorizez simptomele. Îi vorbea în principal lui Storm. Am leșinat în șanț cu o rană deschisă la cap. În clipa asta îmi imaginez o hoardă de microbi invadatori care îmi atacă craniul. M-am dus cu taxiul la cel mai apropiat spital și tânăra infirmieră mi-a spus: „Ar trebui să aveți la dumneavoastră o lanternă mică atunci când mergeți să vă plimbați

haihui”. O lanternă mică. Asta mi-a spus când am venit și din nou când am plecat cu capul plin de cusături. Atunci când mergeți să vă plimbați haihui, luați o lanternă mică. Pare mai degrabă un vers dintr-un music-hall.

Johnny spuse:

— Te pot întâlni cu o vindecătoare. O femeie. Masaj. Ca să vindeci pe tine.

— Îmi plac asiaticele, zise englezul. Îmi plac tare mult, în general. Nu se joacă așa cum facem noi. Sigur, vreau să spun, fac aceleași lucruri pe care le facem noi, dar nu sunt jocuri. Sunt și atât. Simple acțiuni.

— Asta-i prima ta vizită?

— Dar nu și ultima. Și tu?

— Vin și plec încă din anii șaizeci.

— Serios. Impresionant. În Malaezia, deci?

— Aha. Prin zonă.

— Dar Borneo? Ai fost?

— Borneo nu e bun, zise Johnny. Nu merge acolo. E ridicol.

— Acuma am lanternă, poți fi sigur de asta. Și nu-i deloc mică. Uite aici.

Din buzunarul pantalonilor scoase o lanternă mică, dar solidă.

— Face gaură prin tine.

O îndreptă în joacă spre un copilaș care se întrezărea la granița cu întunericul.

— Faci gaură prin cineva cu asta!

— Vă rog să nu-i dați monede, zise Johnny.

— Nu, nu-i dau, îl asigură englezul. Și așa am prea mulți prieteni în orașul ăsta.

— Ai mulți prieteni aici? întrebă Johnny.

— Joc doar un joc, spuse tânărul. Lui Storm îi spuse: Vezi? Domnul John nu joacă jocuri.

Johnny întrebă:

— Sunteți turist?

— Da, atunci când n-am treizeci de cusături la cap.

— Sunteți turist. Vă pot găsi un ghid pentru pădure mâine.

— Mai lasă-mă-n pace. Încă două zile și sunt gata să urc pe Kilimanjaro.

— Dar tu? îl întrebă Storm pe Johnny. Tu nu faci pe ghidul?

— Sigur, dacă vreți, răspunse Johnny. Dar am merge încet și eu nu pot urca pe munte. Doar să vizităm peșterile de pe râul Jelai. Vă pot arăta peșterile și cu asta basta.

— S-ar putea să ajungă.

— Avem de trecut un munte mic.

— Mă mai gândesc.

— Muntele nu-i cine știe ca. E una și bună – urci, urci, urci. Vreți să vedeți peisaje? Poate că vom vedea un elefant.

— Am spus că mă mai gândesc.

Tânărul cu cusături la cap spuse:

— În Bangkok am cunoscut un misionar. Mi-a spus să mă ghidez după Psalmul 121: „Îmi ridic ochii spre munți”. I-am spus că eu sunt păgân. El a insistat să citesc Psalmul 121 zilnic cât sunt pe drum. Deci. Juca și el un joc? De ce să-mi spună așa ceva?

Își mai umplu o dată bolul. Storm îl privi cum mănâncă.

— Pentru că era un mesaj.

— Un mesaj, într-adevăr. Dar pentru cine era mesajul?

Storm nu-i spuse pentru cine era mesajul.

Johnny spuse:

— Nu-mi place să vorbesc despre religie. Învrăjbește oamenii.

— Nu, domnule John, spuse englezul, n-o să ne contrazicem, nu în privința religiei. E prea plictisitor.

— Ce ziceți de o femeie pentru la noapte? Dar de un masaj?

Englezul păru deranjat de aceste vorbe și spuse:

— Vorbim mai târziu despre asta, bine?

•

A doua zi, Storm îl luă pe Johnny să-i fie ghid în pădurea aflată în proprietatea statului. La trei străzi de hotelul lui Johnny urcară într-o barcă motorizată, neacoperită, lungă de șase metri, apoi au fost conduși pe râul Jelai în sus, printr-o ploaie măruntă, de un bărbat înfășurat în mai multe pungi de plastic transparent.

— Omul ăsta e dintre primitivi, explică Johnny. Dar locuiește în oraș acum, cu noi. O să facem cunoștință cu rudele lui, cu clanul lui. Sunt sprijiniți de stat. Trăiesc ca acum o mie de ani.

Înaintară în amonte. Râul plat, șerpuitor, brun. Nu scoaseră o vorbă. Huruitul molcom al motorului. Mirosul greu al eșapamentului. Orașul rămase în urmă. La început, câteva sălașuri răsfirate de-a lungul traseului, apoi nimic.

După mai mulți kilometri parcurși în amonte, cei doi pasageri coborâră din barcă pe un debarcader de lemn care părea să nu deservească niciun sat și nicio locuință situată în apropiere.

— Unde mă-sa se duce?

Urmăriră cum barca o ia spre apele mai adânci și virează înapoi în aval.

— Vrea să-și viziteze familia. O să se întoarcă el. Când ne întoarcem la ora cinei, o să fie aici.

Storm își legă o bandanna la frunte. Își săltară rucsacurile și o luară pe cărăruia bătătorită, Johnny în față, ocolind grămezi mari de excremente de elefant din care creșteau ciupercuțe. Cineva locuia acolo: copacii de cauciuc sălbatici fuseseră crestați în spirală și seva picura în recipiente de lemn legate de trunchiuri la nivelul genunchilor.

Pe clapa rucsacului mare al lui Johnny era cusut un steag american. Storm îl privi cum se mișcă prin junglă, cum plutește paralel cu cărăruia. În rucsacul său ducea țigări și chibrituri, carnețelul, șosetele și bandannele lui, toate înfășurate într-o pungă de plastic, și o lanternă. Și baterii. Nu avea

rost să poarte un pistol. Erai întotdeauna depășit numeric.

Ploaia încetă. Nu conta – sudoare sau ploaie, tot ud era.

— Te cheamă Ju-shuan.

— Ju-shuan?

— Așa mi s-a spus.

— Ju-shuan? E un zgomot fără sens. Ju-shuan nu e un nume chinezesc.

Urcau și respirau greu, dar Johnny se opri puțin pentru o țigară.

Cărăruia urca pe un versant. Rămaseră în picioare, uitându-se în jos la bolta de verdeață și la râul Jelai brun care o străbătea.

Johnny îl întrebă:

— Pe tine cum te cheamă?

— Hollis.

— Câți ani ai?

— Patruzeci și.

— Patruzeci și, repetă Johnny, patruzeci și. Puțin mai târziu, zise iar: Patruzeci și.

— Asta înseamnă că am trecut de patruzeci.

— Patruzeci și unu. Patruzeci și doi. Patruzeci și trei.

— Patruzeci și trei.

— Patruzeci și trei de ani.

— Aha.

Johnny își strivi țigara în pământ cu călcâiul sandalei sale negre.

— Te cunosc.

— Sigur că da. Și-l cunoști și pe Benét.

Ochii lui Johnny căutară o minciună. Apelă la candoare:

— L-am cunoscut, sigur.

— E mort. L-au spânzurat.

— Sigur, știu, e un caz faimos. Asta vreau să spun. Am auzit de el din ziare, atâta tot.

Reîncepu urcușul, Storm urmându-l îndeaproape.

— De ce nu vorbești? Am multe informații despre regiune. De ce nu mă întrebi?

— Când voi fi pregătit, o să întreb.

După o jumătate de kilometru se opriră din nou să se odihnească. Cărăruia era îngustă acolo și nu se puteau sprijini decât de peretele versantului.

— Acolo e vârful. Apoi o să coborâm și la poale o să găsim peșterile.

Storm își aprinse o țigară.

— Am spus șapte și ai venit la șapte, zise Johnny. Ești foarte punctual.

Chipul lui nu era deloc greu de citit. Părea perplex și disperat.

— Așa sunt eu.

— N-am dormit bine, îi spuse Johnny clientului său. Am simțit că se desprinde sufletul la mine. Știi că m-am rugat? Dar în ultimele câteva zile, nimic n-a mers bine. Când mă rog, nu văd nicio umbră pe perete – dar nu sunt superstițios.

— Vorbești fără sens.

Johnny arătă cu degetul spre aflorimentul de pe versantul de dincolo de defileu:

— Văd chipul tatălui meu în stânca aia.

Storm nu răspunse și își reluară mersul, Johnny tot în față, cu capul întors acum pe trei sferturi, tot timpul, spre Storm, în urma lui.

— Uite, îți spun două lucruri, zise el fără a se opri. Nu-l cunosc pe Benét și nu mă cheamă Ju-shuan.

Când ajunseră în vârf, Johnny își dădu jos rucsacul și se așeză lângă el.

— E prea greu. Am un cort mic în el. După peșteri, putem ridica tabără. Am mâncare. Vrei niște fructe?

Storm devoră un mango și răzui sâmburele cu dinții. Norii se risipiseră. Soarele îi lovea pieziș, acoperind bolții de jos de un verde viu și scânteind puternic în râul de la poalele muntelui. Era pentru prima dată într-o junglă adevărată. Nu văzuse pădurea în timpul războiului decât din elicoptere,

de sus. O verdeață buretoasă și diversificată, ca aceasta, doar că uneori din ea se ridicau trasoare sau era luminată de rachete de semnalizare noaptea.

— Trebuie să ne facem toiege. Dacă e prea ud, putem aluneca.

Fiecare își găsi câte unul și o luară în jos spre peșteri. Jos, Johnny îi arătă o gaură pătrată, cu latura de un metru, la baza versantului.

— Băștinașii își aduc băieții aici ca să devină bărbați. Ca să intri trebuie să te naști a doua oară. O să vezi. De aia au ales-o. O să vezi. Dar mai întâi, ți-e foame?

Se așezară pe un buștean și mâncară orez din pungi de plastic, folosindu-și degetele, în vreme ce o maimuță furioasă arunca în ei cu pământ și scoarță de copac de sus de pe versant.

— Face bine întotdeauna să mănânci, rosti Johnny. Acuma o să intrăm. Trebuie să ne lăsăm lucrurile afară.

Storm se lăsă pe vine în fața găurii. În fața sa se rostogoleau pietricele – maimuța, încă în susul versantului. Își aprinse lanterna: deschizătura se îngusta mai înăuntru.

— Fir-ar mama ei.

— E sigur. Nu e nimeni aici ca să ne fure lucrurile.

— Pe mă-sa, e un tub îngust, prietene.

— Ne descurcăm fără probleme. Intru eu primul. Cotește la stânga. Când nu-mi mai vezi lanterna, vino și tu, bine?

Se lăsă în patru labe icnind și se târî înăuntru frecând cu lanterna pe jos. Storm rămase pe vine la intrare, uitându-se după el. În câteva secunde, lanterna lui Johnny dispăru după o cotitură. Storm îl urmă în patru labe. Raza lanternei din mâna lui sări pe pereți și-i lumină fața. După cotitură, lumina lanternei lui Johnny îi intră în ochi. După doar câțiva metri, trebui să se întindă pe burtă și să se târască cu brațele pe lângă corp, cu lanterna

îndreptată în spate și cu gâtul întins înainte. Johnny îi vorbea în chineză. Pentru a continua, Storm trebui să-și golească plămânii. Nu-și dădea seama cum s-ar fi putut întoarce și, în orice caz, nemernicul ăla grăsun reușise să treacă și trebuia să rămână alături de el – avea să facă orice ca să țină ritmul cu el și își reaminti că nu-i păsa dacă trăiește sau moare. Se furișă cu fața înainte prin întuneric, incredibil de repede. Lumina erupse în jurul său. Johnny stătea în picioare într-o hrubă ai cărei pereți erau prea îndepărtați pentru a-i putea vedea. Cu ajutorul lui Johnny, se ridică încet de pe podeaua alunecoasă, dar abia reuși să se țină în picioare. Johnny șopti:

— Liniște, te rog.

Îndreptă lanterna în sus. Tavanul înalt era înțesat de lilieci, ca un covor mițos de frunze pleoștite. Zeci de mii de lilieci.

Johnny pocni din degete și toate vietățile, până la ultima, se mișcară ușor în loc – un zgomot asurzitor, ca de locomotivă care trece pe lângă tine cu viteză maximă. Vuietul încetă imediat, dar întunericul părea acum că prinde viață.

— Uite unde au zgâriat stâncile. Băștinașii.

Storm examină la lumina lanternei câteva urme abia perceptibile, ceva ce nu-i spunea nimic.

Johnny plimbă raza de lumină peste acele vagi simboluri și întrebă:

— Ce spun astea?

— Poftim? Nu știu.

— Credeam că știi. Poate că ai învățat de oamenii ăștia la facultate.

Storm râse. Sunetul ieși din el ca un glonț și liliecii vuiră din nou.

Strânse lanterna la subsuoară și își șterse de dosul pantalonilor palmele mânjite de ceva vâscos.

— Ce-i căcatul ăsta?

— Da. E guano. De la lilieci.

— Fir-ar să fie. Cât de adânci sunt peșterile astea?

— Asta e singura peșteră. Putem ieși pe cealaltă parte.

— Fute-m-aș. Adică există o cale mai ușoară?

— Doar de ieșire. Trebuie să ne dăm drumul printr-o gaură mică, dar e mai ușor decât să ne întoarcem. Foarte ușor să-ți dai drumul. Dar pe acolo nu te poți cățăra înăuntru. E prea alunecos.

— Ei, asta-i, prietene, hai să mergem.

— Pe aici.

Johnny porni foarte încet spre un spațiu gol care, în scurt timp, scoase la iveală un perete, iar apoi o gaură în perete oarecum mai mare decât cea prin care intraseră.

— Eu primul, zise Storm.

Acum, pentru a se mișca trebuiau doar să țină capul aplecat, însă aderența era aproape imposibilă. Storm nu văzu niciun liliac în pasaj, deși era plin de excrementele lor.

Lanterna lui Johnny pâlpâi și căzu la podea. Storm făcu atent doi pași în spate, o recuperă, îl găsi pe Johnny pe spate și aruncă lanterna lângă el.

— Nu te văd, zise Johnny.

Storm își luă cuțitul de la curea și îndreptă lanterna sa spre el.

— Vezi asta, nenorocitule?

Se ghemui și ridică poalele tricoului lui Johnny cu vârful cuțitului.

— Ce faci?

Îndreptă raza spre fața lui Johnny și tânărul miji din ochi și își feri privirea.

— Vreau să știu ce faci.

— O să-ți tai niște osânză de pe burtă.

— Ce faci! Te porți ca un nebun!

În hruba din fundul tunelului liliecii vuiră.

— O să te jupoi bucată cu bucată. O să arunc bucățile acolo într-un morman și tu o să privești cum le mănâncă maimuțele. Între timp, furnicile or să te mănânce pe tine.

— Ești nebun!

— Să zicem că nu sunt.

— Bani! Bani! Îți pot da!

— Ai spus că-l cunoști pe Benét.

— Da, e rău să fii executat. Dar trebuie să înțelegi că răutatea sorții l-a dus acolo. A fost o postură îngrozitoare.

— Bun venit în postura aia.

— Dar eu n-am nicio legătură cu asta!

— Hai să ne întoarcem la postura ta de acum.

Johnny vorbi puțin în chineză, apoi păru că-și răspunde singur.

— OK. Știu. Știu ce vrei.

— Atunci dă-mi ce vreau.

— Asta… te rog, ascultă… asta n-a fost din cauza mea, domnule. Te rog, înțelege.

— O să-mi spui tot.

— Stai să-mi aprind lanterna.

— Să n-o îndrepți spre mine.

— Doar în lateral.

Johnny îndreptă lanterna spre perete. Își săltă capul și căută cu mare băgare de seamă vreun semn de viitor pe chipul lui Storm.

— Pot, te rog, să-ți spun un lucru? Suntem toți o familie.

— Johnny. Unde-i colonelul?

— O, pentru Dumnezeu, colonelul. Da. Spune-mi ce vrei. Nu e departe. Doar în Thailanda, dincolo de graniță. Poți ajunge drept acolo urmând cărările. Hai să ne întoarcem în oraș și o să te pregătesc eu. Cine străbate drumul cauciucului spre satele alea din valea Belum îl poate găsi fără probleme pe colonel. Oricine știe asta.

Storm se dădu înapoi doi pași și vârî cuțitul în teacă.

— Ridică-te.

— Mă pot ridica. Mă ridic fără probleme!

Se săltă în picioare cu ușurarea pe care Storm o recunoștea de când el însuși supraviețuise atunci când crezuse că Paza de Coastă îl va ucide. Johnny deschise drumul cale de alți patruzeci de metri spre o gaură luminoasă în podea.

Storm își aruncă lanterna prin deschizătură și o urmă, cu picioarele înainte, și căzu doi metri în lumina zilei. Picioarele lui Johnny se bălăngăneau deasupra sa și, când grăsanul se lăsă în jos până ce avea brațele perfect întinse deasupra capului, ținându-se cu mâinile de stâncă, el îl apucă de un crac al pantalonilor scurți. Tânărul își dădu drumul. Zâmbi tâmp și clătină din cap.

Storm spuse:

— Să mergem.

Rămase aproape de Johnny cât timp își croiră drum pe după munte și ajunseră înapoi unde luaseră prânzul.

— Iată-ne ajunși! zise Johnny. Vezi? spuse el de parcă ar fi demonstrat un adevăr important.

— Îmi trebuie o hartă.

— Desigur! Desigur! Am hărți la hotel.

— Ce ai în rucsac?

— Desigur! Am uitat că am o hartă în rucsac!

Se lăsă pe vine, ridică clapeta rucsacului și scoase pungulițele cu mâncare, un poncho albastru, o bucată de trei metri de pânză colorată care se desfășură în jurul lui și despre care îi spuse că este pătura lui, și-i dădu lui Storm o hartă mototolită, împăturită complet aiurea.

— Din păcate e în malaeziană. Dar nu trebuie decât să urmezi drumul cauciucului și să vorbești cu căpeteniile de trib pe care le întâlnești în drum. Cineva o să te ghideze.

Storm desfășură harta pe pământ.

— Arată-mi.

— Mai bine ne întoarcem în oraș. Mâine poți lua o mașină până aici. Aici drumul se termină. Mai departe poți lua o motocicletă.

— Asta e granița thailandeză?

— Da, dar aici e satul la care vei merge.

— Nu văd niciun sat.

— E acolo. Nu pot face semn. Nu am pix.

Storm strânse harta cât mai bine putu și o îndesă în rucsacul său.

— Să mergem.

Își luară rucsacurile în spinare și porniră la drum. Cât urcară dealul nu schimbară o vorbă. În acea direcție, urcușul nu era la fel de lung pe cât păruse la venire. Storm i-o luă înainte când ajunseră în vârf și la coborâre merse în față. În timp ce cobora muntele Johnny respira greu și nu vorbea deloc.

Când ajunseră la cărăruia care traversa râul, păru mai sigur de poziția lui.

— M-ai îngrijorat puțin! Dar acum văd că ne înțelegem.

— Doar dacă nu mă iei de fraier.

— Sigur că nu fac asta. Suntem prieteni.

— Aiurea.

— Chiar cred asta! Suntem prieteni!

Într-un loc unde râul nămolos curgea la același nivel cu malurile se opriră ca să se spele de guano.

— N-o să fug, îl asigură Johnny, intrând în apă. Așa că poți avea încredere în mine. E oricum prea departe celălalt mal. Iar acolo… văd un crocodil.

Imediat, se aruncă în apă. Storm îl privi cum înoată cei treizeci de metri până pe cealaltă parte. Nimeri un loc adânc și se luptă cu curentul, făcând salturi viguroase în lateral, în aval, reușind în sfârșit să se agațe de ierburi și să se salte pe mal în patru labe, ud leoarcă și rebegit, ridicând capul, inspirând adânc, lăsându-l iar jos. Nu se uită înapoi spre Storm.

Storm rămase să se uite doar câteva secunde, apoi se întoarse și alergă pe cărare în jos ca să-l prindă pe barcagiu înaintea lui Johnny.

Tot drumul cât alergă pe mal în jos, se întrebă: De ce am pomenit de colonel înaintea lui? I-am oferit un avantaj. Poate că m-a pus pe o pistă falsă.

•

Ședea pe salteaua de paie de la hotelul lui Johnny și își scotea o șosetă înnegrită de propriul său sânge. Își oblojise mușcăturile de lipitori cu noroi de râu, dar îi scăpase una.

Nevasta lui Johnny veni de după colțul coridorului ridicând în aer un nor de praf cu un măturoi.

— A! V-ați întors!

— După cum se vede.

— Unde este soțul meu?

— Cu prietenii lui în junglă.

— Atunci Johnny stă iar mai mult, poate?

— Mda. Așa se pare.

— Vreți ceai?

— Nu. Vreau o mașină până la graniță.

— Aveți bani?

— Sunt cea mai bogată persoană pe care o vei întâlni vreodată.

— Vă găsesc mașină mâine-dimineață. Aveți vreun prieten în Thailanda?

— Cu siguranță.

— Prietenul vă așteaptă.

— E cât se poate de posibil.

Se holbă la ea, cercetându-i chipul. Dar încă n-o simțea. Atât de aproape și nu simțea.

— Cred că mă mult la alt hotel, zise.

•

Douăzeci de kilometri măsurați pe odometru călători ca pasager într-un Morris Minor. La un pod peste un râu al cărui nume nu-l știa, șoferul îi ceru banii de drum și-l lăsă să coboare, refuzând să meargă mai departe. Scândurile bătute de vreme ale podului păreau putrede. Storm îi oferi mai mulți bani, dar omul spuse:

— Îmi poți cumpăra o mașină nouă?

— Lașule. În pizda mă-tii, zise Storm.

Opri o șaretă modificată mânată de un bătrân și trasă de un animal care putea fi măgar sau un cal pipernicit și urcă pe un maldăr de vreascuri. Storm purta jeanși tăiați și vreascurile îi zgâriau coapsele. Nu avea nimic mai bun în rucsac, niciun alt rând de haine, ci doar lanterna, cuțitul și un poncho de plastic; și mai avea carnețelul și harta lui Johnny. Se opriră într-un sat cam la cinci kilometri mai

încolo și Storm încercă să-l convingă pe bătrân să îl ducă mai departe, dar fără mare noroc. Arborii de cauciuc invadaseră drumul și teleguța lui n-ar fi putut trece. Localnicii ieșiră gură-cască în ușile colibelor. Un bărbat se apropie de Storm, ezită la mică distanță și mai făcu un pas mare, îndrăzneț, în față, atingându-l pe străin pe braț. Oamenii strigară în gura mare. Bărbatul se întoarse spre ei râzând.

Storm nu știa cât mai avea de mers pe jos până la graniță. Mai puțin de douăzeci de kilometri, dacă citise bine harta.

Bătrânul căruțaș se întoarse din spatele unei colibe însoțit de un tânăr năuc, cu față plată, care împingea o motocicletă. Băiatul lovi pedala, sări în șa și o luă din loc atât de repede, încât Storm se îndoia că ar fi așteptat un pasager, dar el totuși sări în spatele lui, strigând: „Unde mergi? Unde mergi?” I se păru că băiatul răspunse: „Pe drum”. Când ajunseră aproape de ieșirea din sat o femeie bătrână, cu fața plină de bube, strigând și gemând, se aruncă în praf în fața motocicletei – frânele scrâșniră, Storm se aplecă înainte, atingând cu buzele părul șoferului. Băiatul întinse picioarele în față și încercă să o ocolească, dar femeia se roti ca o înotătoare, lovind din picioare în praf, ca să-i blocheze calea. Storm se clătină de pe o parte pe alta în clipa în care călcară peste ea mai întâi cu o roată, apoi cu cealaltă, și ea făcu: „Hm! Hm!” Oamenii din pragul ușilor strigară la ei – oameni care râdeau – un copil ieși și scuipă spre ei. Când accelerară, Storm simți cum vântul îi întinde saliva pe coapsa goală. Rupse din mers câteva frunze de plantă de ceai și se șterse tocmai când dădeau curba și ieșeau din sat. Drumul era plin de gropi cu noroi. Uneori o baltă mare îi încetinea până ce băiatul îi dădea ocol, scoțând picioarele în lături pentru a-și menține echilibrul.

Înainte creșteau aproape doar arbori de cauciuc. Acolo, drumul era acoperit de un covor de frunze.

Lumina răzbătea printre copaci. Motocicleta săltă de două ori peste un șarpe gros cu dungi sclipitoare. Drumul se îngustă, devenind o potecă, și ei săltară încontinuu peste făgașe, micul motor țiuind ca un claxon, părând cu atât mai neînsemnat, cu cât se înfunda mai mult în mijlocul atâtor zgomote ale naturii. Trei ore, patru ore, și ei nu se opriră să mănânce de prânz și nici măcar să bea apă. Storm se strângea în spatele băiatului când cărarea se îngusta și ramuri mlădioase îl biciuiau pe băiat peste față. Băiatul se ștergea încontinuu pe față și de fiecare dată brațul îi era tot mai însângerat. Continuă îndârjit strigând, lăcrimând. Înaintară aproape doar cu prima viteză. Storm simți mirosul tălpilor lui de cauciuc arzând pe țeava de eșapament și își repoziționă călcâiele pe lonjeroane, dar în așa fel încât îi tot alunecau.

La ora unu după-masa era destul de întuneric în pădurea înaltă și drumul era aproape imposibil de parcurs, doar o cărăruie, după care ieșiră la lumina zilei, spații deschise, iarba elefantului cenușie, culturi de orez ca de smarald. Acolo, drumul traversa o albie uscată cu maluri drepte, înalte de doi metri. Motocicleta nu putea trece.

Se dădură jos și băiatul împinse vehiculul câțiva metri în iarba înaltă, lângă cărare, și îl lăsă să cadă pe o rână, și atunci căzu și el. Sări iute în picioare și se întoarse ștergându-se pe față. Sângele îi curgea în spirală pe antebraț, acolo unde se zgâriase rău în căzătură. Observă rana, zâmbi spre Storm și apoi îl podidiră din nou lacrimile. Storm îl prinse de braț.

— Revino-ți în fire, bărbate. Nu ești mort. Futu-i, zise el, e adâncă.

Își dezlegă bandanna de la frunte ca să lege rana și abia terminase de înnodat capetele ei, că băiatul se și întoarse pentru a deschide drumul. Coborâră pe un mal al albiei și urcară pe celălalt. Storm îl puse la încercare.

— Puștiule. Puștiule. Vreau să-ți dau bani, bani – dar băiatul nu răspunse și nici nu se opri, continuară de-a lungul digurilor, printre culturile de orez și ajunseră într-un sat unde totul se zbătea în vântul după-amiezii.

Pe veranda unei case de lemn stătea un bărbat în pantaloni maro și cămașă albastră, ca orice locuitor de la colțul unui oraș oarecare.

— Bine ați venit! Intrați să beți un ceai și eu vă voi arăta specimenele mele.

— Ne trebuie apă.

— Veniți în muzeul meu. Vă rog. Veniți.

Le făcu loc să intre în ceva ce arăta ca o cafenea fără scaune, doar cu mai multe mese pe care se aflau borcane mari. Bărbatul luă în mână unul dintre acestea; în el, o insectă maronie care, dacă n-ar fi fost încolăcită ca o brățară, ar fi fost probabil la fel de lungă cât antebrațul lui; insecta plutea în ceva se semăna cu urina stătută.

— Am o colecție de insecte măricică. Miriapodul ăsta a ucis un băiat de treisprezece ani.

— Nu ai niște apă?

— Vrei s-o fierb întâi? Pentru că ești american.

Sprâncenele lui se depărtau și se îmbinau la loc în timp ce vorbea. Ochi de insectă și buze groase. Frunte lată. Cu excepția buzelor groase, semăna cu unul dintre specimenele sale.

— Umple-mi doar plosca. Te rog, adică. Am eu leac pentru asta.

Ciudatul bărbat luă plosca lui Storm și se duse cu ea în bucătăria, în care se vedeau un pat și o sobă, o scufundă într-o cadă de tablă galvanizată și o ținu sub apă. Storm se duse după el, îi smulse plosca udă din mână și introduse în ea două pastile. Înșurubă capacul și o scutură.

— Futu-i, ce sete mi-e!

— Cred și eu, zise omul.

Stătură printre specimene și Storm bău jumătate din apă într-o serie de înghițituri violente, după care-i dădu plosca băiatului, care bău scurt, expiră

și inhală adânc după ce luă plosca de la gură și făcu o grimasă de surpriză.

— Ăla e iod.

— Da, zise bărbatul și vorbi în malaeziană cu băiatul.

— Nu vrea să-mi spună cum îl cheamă. Ăsta e privilegiul lui. Eu sunt doctorul Mahathir. Pot să te întreb și pe tine cum te cheamă?

— Jimmy.

— Jimmy. Da. Spui des un cuvânt urât, Jimmy. Spui „fut”. Nu-i ăsta un cuvânt urât?

— Am o gură spurcată, futu-i. De unde faci rost de borcanele astea, bătrâne?

— Sunt om de știință. Entomolog.

— Și deci scoți borcane d-astea mari pe cur?

— O! Borcanele astea. Am douăzeci și cinci de toate. Mi le vând oamenii. Ei își dau seama că un entomolog are nevoie de borcane pentru specimene. Uite aici un scorpion.

— Aha. El câți copii de treisprezece ani a ucis?

— Mușcătura nu e fatală. Te amorțește doar un timp. Te umfli în jurul împunsăturii. E cel mai mare scorpion din regiunea asta. Prin urmare, da, îl conserv.

— În formaldehidă, corect?

— Da. Formaldehidă.

— Căcatul ăla e antiseptic?

— Sigur că da.

— Ai un borcan cu d-ăsta curat? Băiatul s-a zgâriat urât la braț.

— Da, am văzut de la bun început.

Îi vorbi băiatului, care întinse brațul și omul de știință desfășură încet bandanna de la rană.

— Nu-i grav. O să o curățăm și o să-i facem câteva suturi. O pot face eu.

— Suturi medicale? Ai ce-ți trebuie?

— Nu. Ac și ață.

— Dar Xilocaină?

— Nu.

— Ar fi bine să-i explici asta băiatului, doctore.

Cei doi vorbiră și băiatul arăta în continuare foarte supărat.

— Spune că trebuie să ascundă rana. Corpul lui nu trebuie să aibă nicio pată.

— Nicio pată? Uită-te la fața lui. S-a zgâriat ca vai de el gonind prin pădure de parcă ar fi avut o grenadă înfiptă-n cur.

— Nu știu. Asta e credința lui.

— O să te coasă, îi explică Storm băiatului în timp ce doctorul căuta materialele în bucătărie. O să fie neplăcut.

Doctorul se întoarse trăgând cu o mână o bancă și în cealaltă ținând o sticlă de Pepsi. Între buze strângea un ac din care atârna ața.

— Șezi aici, te rog.

Se așezară amândoi pe podeaua de pământ și el puse brațul băiatului pe bancă și coborî materialele de suturare pe gâtul sticlei în jos.

— Le sterilizez, spuse el. Pescui acul trăgându-l de ață, după care strânse imediat rana și înfipse acul în carne. Puștiul inhală șuierând printre dinți, nimic mai mult. E un stoic, îl lăudă omul de știință.

— Poți să vorbești cu el? Îi poți traduce ceva?

— Sigur.

— Întâi de toate, cine era bătrâna pe care a călcat-o cu motocicleta?

Cei doi vorbiră și omul de știință spuse:

— Era bunica lui.

— Îți bați joc de mine. Cine *este* copilul ăsta?

— Nu are voie să ne spună numele lui adevărat. Eu știu cine este. Am auzit de el. Se îndreaptă spre un sat aflat la mare distanță de aici.

În liniște, cu excepția șuieratului pe care băiatul îl scotea la fiecare sutură, omul de știință își termină treaba. Rana nu mai prezenta acum pic de sânge, era închisă cu cinci noduri strânse, albastre. Storm spuse:

— Ai lucrat de nota zece. Ești Elvis.

— Da. E bine. Mulțumesc.

Băiatul se ridică în picioare și rosti câteva cuvinte.

— Spune că de aici trebuie să mergem pe jos.

— Nu zău? Umblăm pe jos deja de o oră.

— Mâine are loc o ceremonie importantă. Omul acesta a făcut un târg foarte serios ca să participe.

— Unde are loc? El a spus „Pe drum”.

— Da. O să-ți notez eu. Se poate rosti în felul ăsta.

Cu degetul scrijeli în pelicula de praf întărit de pe masa sa, între monstruozitățile plutitoare: *Pe Druu.*

— O să merg și eu.

— Putem lua o mașină?

— Putem merge doar pe jos. Durează câteva ore, dar drumul e foarte ușor. Vezi doar că suntem pe câmpie. Apoi vom coborî într-o vale.

— Bine, futu-i, să mergem pe jos.

— O să ne însoțești și tu?

— Nu, amice. *Tu* ești tipu’ cel nou, futu-i mama ei de treabă. Eu sunt deja pornit la drum.

Omul de știință își frecă palmele și se încruntă.

— Prea bine! Ne poți însoți o vreme, Jimmy, OK?

Băiatul ieșise deja pe ușă. Storm merse după el și doctorul Mahathir îi prinse din urmă pe cărare, acolo unde aceasta făcea loc culturilor de orez, afară din sat.

— Ai apă în ploscă?

— E pe jumătate plină.

— Ajunge.

Băiatul nu se uită înapoi la ei. Își trase cămașa peste cap fără să se oprească și fără să încetinească pasul. Toți trei înaintau într-un asemenea ritm, încât niciunul nu avu suflu să vorbească, până când nu reintrară pe cărare după o jumătate de kilometru de diguri și șanțuri succesive. Mahathir îl strigă în malaeziană pe un ton rugător:

— I-am spus că trebuie să ne oprim să ne odihnim în următorul sat. Cred că va fi de acord.

— *Señor,* ce pune la cale puștiul ăsta? Cere-i să-mi spună ce face.

— Nu-ți poate răspunde. Din locul acesta până ajungem în locul acela trebuie să păstreze tăcerea.

— De ce?

— Are un rol de îndeplinit. Va avea loc o ceremonie.

— Ce fel de ceremonie va fi aceea, domnule Insectă?

— E foarte neobișnuit. Nu are loc des. O voi studia bine.

•

În satul următor se opriră în fața unei căscioare de lemn și se așezară pe două bănci la umbră și băură ceai fără gheață. Entomologul spuse:

— Ce zi călduroasă!

— Chiar că da.

— Aici e un loc bun. E destul de departe pentru tine. Poți să te odihnești?

— Nici nu mă gândesc să rămân aici. Eu merg mai departe decât voi.

— Mai departe înseamnă Thailanda.

— Dacă de asta e nevoie…

Mahathir își gârbovi umerii și sorbi ceai din paharul lui de plastic, reacționând ca și când ar fi avut gust rău. Își uni sprâncenele, își drese glasul, vărsă ultimele picături pe jos și șterse paharul cu tivul tricoului, având grijă să nu-și păteze cămașa.

Se ridicară toți trei și porniră la drum. Când ajunseră la ultima casă din sat Mahathir se opri, se strânse singur în brațe și spuse:

— Iartă-mă, Jimmy. Cred că n-ar trebui să mergi mai departe de aici. Nu, nu trebuie să vii acum. Îmi pare foarte rău că te aduc aici.

Băiatul se îndepărta.

— Să mergem, doctore. Tre' să vorbesc cu niște oameni.

— Asta nu e ziua potrivită. Fă-o în altă zi, OK?

Lăsaseră în urma lor umbra copacilor din sat și treceau acum printre tufișurile pitice vârstate cu

praf întins de ploaie.

— Asta e rău, e chiar teribil. Da, e teribil, spuse Mahathir.

Începură coborârea în valea Belum.

— Uite-l acolo, zise Storm, uite-l acolo.

— Cine-i acolo?

Înaintea lor se întindea bolta junglei sub care, într-un substrat invizibil ochilor lumii, militari pierduți în misiune erau chiar în clipa aceea torturați ca vai de capul lor.

— Cine-i acolo?

— Să mergem. Puștiul nu ne așteaptă.

Cărarea cobora treptat, brăzdând costișa dealului, sau a muntelui, Storm nu știa ce este, pentru că în pofida coborâșului abrupt copacii creșteau suficient de înalți încât să ascundă deopotrivă cerul și fundul văii. După încă un kilometru ajunseră la un platou înverzit. Cărarea îi duse spre un luminiș și câteva locuințe, colibe din paie împletite și acoperișuri din tablă galvanizată. Auzi susurul râului undeva și câteva păsări ori poate oameni.

— Băiatul se va opri aici. Și eu mă opresc aici.

— Ei unde sunt?

— Vom merge mai aproape de râu.

O sută de metri mai încolo, lângă râu, găsiră vreo două duzini de săteni și un rug înalt de aproape cinci metri și de două ori mai lat la bază. Pregătirea lui se apropia de sfârșit. Trei femei înfășurate în saronguri murdare dădeau ocol edificiului cu brațele pline de crengi, introducând vreascuri pe unde puteau. La câțiva pași de ele, bărbați cu vintrele acoperite stăteau în râu cu apa ajungându-le până la genunchi, îmbăindu-se, stropindu-se la subsuori cu o singură mână, udându-și capetele și clătinându-se dintr-o parte în cealaltă, aplecați în față, ca să-și scuture picăturile din părul lung.

— Au făcut rugul.

— Or să-i dea foc.

— Băiatul ăsta? Nu.

— Atunci cine?

Storm se întrebă dacă nu cumva el însuși.

— Cu focul ăsta îi vor distruge sufletul.

Patru bărbați purtând aceleași veșminte sumare la nivelul vintrelor stăteau pe margine nepăsători față de ceilalți, ca și când ar fi așteptat să fie fotografiați, precum rugul însuși, profilându-se amenințător ca un zeu încropit din membre și oase, în vreme ce băiatul se uita la el cu fața sa tâmpă ridicată în sus.

Mahathir se adresă celor patru. De parcă ar fi spulberat o vrajă paralizantă, aceștia se apropiară, gesticulând și vorbind.

— Este o problemă, spuse Mahathir, o invazie. Sunt împovărați și chinuiți de invazia unui blestem. Ei spun că dacă ne uităm vom vedea urmele de dinți de pe lucrurile lor. Care este invazia? Unii spun maimuțe, alții spun rozătoare. Ei nu vor să spună. Ei sunt furioși din cauza fricii. Ei vor pierde totul. Ei vor muri de foame.

Un bărbat veni mai aproape și vorbi doar cu Mahathir.

— El spune că preotul așteaptă într-un loc special. Putem merge să-l vedem.

Storm, Mahathir și băiatul trecură printre locuințe, iar entomologul deschise calea pe o cărare ce ducea la un luminiș mic, unde găsiră trei colibe foarte mici și un bărbat cu vintrele acoperite stând de unul singur.

— Încă un tâmpit fără haine.

— El este preotul, special adus și plătit pentru ceremonia asta importantă. Dar nu-ți face griji. Este un preot fals. Este un șarlatan.

Băiatul se opri din mers la câțiva metri de micul sălbatic, care stătea ghemuit gata parcă să sară violent în aer, și-l studie.

Mahathir puse mâna pe brațul lui Storm:

— Stai aici. Nu-i de noi.

După câteva secunde, preotul se relaxă, se ridică iar în picioare și se apropie de Storm și Mahathir, ținându-se departe de băiat. Întinse ambele mâini spre Storm de parcă s-ar fi așteptat ca acesta să le ia, însă erau murdare de noroi.

— Spune-i că dacă vrea să ne dăm mâna, ar fi bine să se spele întâi.

— Trebuie să sape după larve. Nu te alarma. Sunt proteine sănătoase. Mai bune decât orezul. Orezul dă energie, dar nu și forță. Dar sunt o sursă bună de carbohidrați.

Bărbații de lângă râu purtau pânză de sac în jurul vintrelor, însă acoperitoarea preotului era țesută într-un model complicat de fire roșii, verzi și maronii. Mahathir îi vorbi pe îndelete, întrerupându-se frecvent. Se vedea clar că omul de știință era emoționat.

— Este un fel de animal, îi spuse lui Storm, o maimuță. Oamenii aceștia îl numesc sanan. Nu știu ce înseamnă. E în limba lor. Ei cred că este un om mic, o ființă umană. Sanan a pornit acum război împotriva lor. În urmă cu o lună, cred că cel puțin două, aproape o mie de sanani au venit în locul ăsta și de atunci mănâncă toate plantele comestibile, iar oamenii au rămas doar cu orezul. Și el spune că tot acum o lună acești o mie de sanani au atacat satul și au furat orezul și le-au distrus lucrurile. De asemenea, spune el, sananii au mușcat mulți oameni și au spintecat câțiva copii. Nu știu dacă mortal. El spune că au venit ca un taifun. Din toate părțile. N-a scăpat nimic. Bărbatul arătă în susul văii și continuă să vorbească. El spune că lipsește un copil. Sananii au luat copilul. Un alt copil a fost luat, dar a fost găsit în viață a doua zi dimineață. Cred că exagerează. Le place să dramatizeze lucrurile în ochii vizitatorilor. Cum pot o mie de sanani să trăiască împreună? Nu au destulă hrană. Eu știu maimuțele astea. Subzistă în grupuri de câte două duzini. Asta e limita lor. Maimuța asta are față albă

cu mult păr pe ea, păr alb. Pare foarte inteligentă, are tot timpul o expresie de cruzime în ochi. Nu e o ființă umană. Ei cred că sanan este un om mic de statură. Ei bine, bărbatul ăsta așa ceva trebuie să spună. Așa își câștigă existența. Oamenii ăștia sunt superstițioși. Îl plătesc. Și-l plătesc și mai mult pe tânăr.

Între timp, băiatul rămase singur la o oarecare distanță. Bărbatul vorbea și nu-și lua ochii de la el.

— Spune că nu trebuie să vorbim cu băiatul ăsta, pentru că a făcut un târg foarte serios. De asemenea, vrea să știe despre tine, îi spuse Mahathir lui Storm. Întreabă dacă ești prietenul omului alb din cealaltă parte.

— Care cealaltă parte?

— Dincolo de vale.

— Nu sunt prietenul nimănui.

— Dacă mergi acolo, vei fi în Thailanda.

— Asta e o problemă?

— Este un alt loc, atâta tot.

— Rămân aici peste noapte.

— Ceremonia are loc mâine. Trebuie ținută la apus și să se sfârșească pe întuneric.

— Unde doarme puștiul?

— În una dintre colibe. Putem sta și noi.

— Mi-ar prinde bine niște mâncare.

— Ei nu au nimic. Dar este un magazin.

Se întoarseră în sat. Soarele coborâse după dealurile din față. Negustorul din sat își ridicase umbrarul, aprinsese un felinar și stătea reliefat în lumina lui, stăpânul a câteva conserve cu mâncare și pachete dispuse pe două rafturi inegale. Storm cumpără un pachet de 555 și o sticlă de Tiger Beer veche de câțiva ani probabil, cu eticheta dezlipită abia lizibilă. Nu avea gust mai rău decât una proaspătă.

— Și-au strâns la un loc toate podoabele și pietrele prețioase și le-au pus laolaltă cu tot cauciucul pe care l-au colectat într-un an, au venit și au vândut totul în satul meu, unde ne-am

întâlnit. L-am văzut pe șeful lor când au venit să vândă. Așa am aflat de băiatul ăsta. O să fie plătit. Băiatul ăsta o să facă mulți bani. Dar o să-și distrugă sufletul.

— Așa e peste tot, prietene.

Storm își bău berea repede și în ultima revărsare de lumină toți trei își croiră drum înapoi la domeniul preotului și se retraseră în colibe, Mahathir și preotul în câte o colibă, iar Storm și băiatul împreună în a treia colibă. Se întinseră în hamace în vreme ce sub ei, într-un mangal de piatră, tăciuni aprinși împrăștiau un fum înțepător care să-i apere de malarie. Storm își înmuie bandanna în apa râului și își acoperi fața ca să filtreze fumul.

Cât a fost noaptea de lungă, suspinele băiatului nu l-au lăsat să doarmă. În zori, plecă spre cealaltă parte.

•

Trei bărbați îi arătară un loc îngust pe unde să traverseze râul. Unul intră în apă până la brâu, râzând, cu brațele ridicate, ca să-i arate adâncimea. Storm credea că ceilalți doi voiau să-i arate un alt punct de trecere, dar cum cărarea care urca versantul din față era vizibilă de acolo, flutură din mână, se înclină și arătă degetul mijlociu, se descălță și porni printr-un curent domol, ținând încălțările și șosetele cu o mână și rucsacul cu cealaltă. Pe malul celălalt își aruncă lucrurile pe uscat, urcă după ele, își examină picioarele în căutare de lipitori și nu găsi niciuna. Bărbații scandară încurajări în timp ce el își legă șireturile și porni pe cărare până ce dispăru din vedere; îl urmăriseră protector, de parcă ei l-ar fi adus pe lume și acum l-ar fi înțărcat.

Nori cumulus sus pe un cer de-un albastru siniliu. Încă îl proteja umbra de dimineață a muntelui. Înaintă repede. După o oră, soarele apăru de după versantul din partea opusă a văii. Lumina se furișă cu repeziciune peste terenul din față și-n

cele din urmă îl atacă, îl descumpăni cu greutatea ei. Cărarea urcă drept povârnișul, înclinația era ușoară, însă costișa în sine era prea abruptă pentru copaci. De fiecare dată când întâmpina umbra vreunui tufiș mai înalt, se oprea pentru a absorbi boarea ce urca neabătut din valea Belum.

Cărarea îl duse spre nord, până când, între piscuri, făcu o cotitură și o luă spre sud, versantul aflându-se acum la est, ținându-i umbră; se opri să șadă și să bea. Ajunsese la o deschidere amplă în formă de potcoavă prin care putea să vadă traseul, cărarea care șerpuia spre vest și apoi spre nord, menținându-se la același nivel până când o lua drept spre nord, peste vârful muntelui. De cealaltă parte, Thailanda.

În absența altor greutăți putea trage concluzia că întâlnirile și tratativele din ultimele câteva zile fuseseră de-ajuns, că avea de înfruntat doar teren fizic și că pătrunsese deja pe tărâmul oricărui zeu îl avea acum în pază. Îi trecu prin gând că totul ar fi fost mai ușor – drumul, chiar și transportul public – de partea thailandeză a graniței. Dar atunci n-ar fi plătit intrarea.

În douăzeci de minute escaladă piscul dinspre nord și dădu cu ochii de o șa care se întindea pe doi acri între două delușoare. În zare, munți mai înalți. Mai jos de el, o casă de lemn cu acoperiș de tablă și ceva care semăna cu un hambar sau o baracă mică. Un pârâu îngust cobora povârnișul dinspre vest și trecea prin spatele casei și se pierdea dincolo de buza curmăturii. Găini pitice scurmau printre pilonii casei în căutare de hrană. Storm auzi un behăit în apropiere.

Porni spre pârâu. Căutând un loc unde să se lase în genunchi și să bea direct din râu, urmă cursul apei pe marginea luminișului. La douăzeci de metri de cele două construcții se opri. În fața celei mai mari, sub umbrarul ei de stuf, într-o adiere de vânt care ținea țânțarii la distanță, un bărbat alb

ședea pe o bancă, cu spatele sprijinit de peretele din lemn.

Storm se apropie și bărbatul ridică o mână moale în semn de salut. Purta o cămașă sport albastru-deschis, pantaloni gri proaspăt spălați și călcați și sandale din sfoară. Slab, cu un ciuf de păr argintiu care înconjura o cheliuță arsă de soare. Cu un picior peste genunchi.

— Sal', *bwana.*

— Bună ziua. Fii bine venit.

— Ești englez?

— Sunt, la drept vorbind.

— Îți trebuie o cască, *bwana,* din alea englezești.

— O cască așa-zis colonială? Am două. Vrei să-ți ofer una?

— De ce nu o porți tu?

— Nu e nevoie. Am parte de puțină umbră.

— Cu ce altceva te mai ocupi?

Bărbatul ridică din umeri.

Storm spuse:

— Am venit pe jos din sat – Pe Druu.

— A, da. Buni oameni.

— Cine?

— Pe Druu.

— Mda. Ai zis-o.

— Nu-și mănâncă vecinii. Și nici nu-i decapitează.

— Așa-i. Mi-am dat seama de asta. Ești singur?

— Pe moment.

— Cine mai locuiește aici?

Bărbatul își coborî piciorul de pe genunchi, așează mâinile de-o parte și de cealaltă a corpului și se îndreptă de spate, cu umerii aplecați.

— Eu am mâncat ceva la prânz, dar ție sigur ți-e foame.

— Țin post.

— Atunci mă gândesc că ți-ar prinde bine niște ceai.

— Ai gheață?

— Nu. E la temperatura pârâului. Care este destul de răcoros. Vine din regiunea muntoasă dinspre nord-vest.

— Nu mă întrebi cine sunt?

— Cine ești?

— Rămâne de văzut.

Bărbatul zâmbi. Ochii lui păreau istoviți.

Se ridică și Storm îl urmă la pârâu, unde bărbatul se aplecă, apucă de capătul unei frânghii și trase din apă o sticlă mare vârâtă într-o mânecă de macrameu.

— Ceaiul nostru s-ar putea să aibă un gust puțin sălciu. Vino în casă și o să te omenim.

Storm urcă pe verandă și rămase acolo, în pragul ușii, atent. Înăuntru, podeaua era de lemn geluit. Obloane mari deschise și proptite în bețe, dispuse în ambele capete ale încăperii, lăsau să intre boarea zilei și lumina. Văzu o bucătărie în plan deschis, unde bărbatul turnă ceaiul în două pahare mari, și ușa care se deschidea spre ceva ce putea fi un dormitor. Imediat ce auzi clipocit de lichid, Storm se văzu intrând automat înăuntru.

— Pahare bune, zise bărbatul. Nu borcane vechi.

Storm bău dintr-o suflare. Fără un cuvânt, gazda îi luă paharul și-l reumplu. Își sorbi și el ceaiul și se sprijini cu mâna de un frigider mic de lângă chiuvetă.

— Astăzi nu am propan. Trebuie să-mi aducă cineva din oraș cu calul.

— Unde e orașul?

— Cam la zece kilometri nord de aici.

— Suntem în Thailanda.

— Da, într-adevăr. Abia.

Storm își terminase ceaiul.

— Mai bine ținem sticla aici, să mai bei.

— Ce faci aici? Cu ce te ocupi?

Ridică sticla de funie.

— Încerc să stau la locul meu.

Rămase cu paharul și sticla lângă ușă.

— Aduc un scaun pe verandă, bine?

Așteptă ca Storm să iasă primul și apoi se așeză pe bancă și își puse piciorul pe genunchi, cât timp Storm poziționă scaunul așa încât toate cele patru picioare să stea pe scânduri și nu în crăpături; își dădu jos rucsacul și se așeză ca să scotocească în el după obiectele de fumat. Storm era hotărât să dea dovadă de mai multă răbdare decât el. Își fumă țigara stropșită și privi găinile cum scurmau mecanic.

— Dacă nu te deranjează, aș vrea să te întreb din nou cum te cheamă.

— Sergent J.S. Storm. Sergent de stat-major. Asta eram.

— Preferi să ți se spună dom' sergent?

— Nu. Tu preferi să ți se spună nălucă?

— Eu nu lucrez în serviciul de informații.

Storm așteptă.

— Poate odată.

— Pentru ce ramură lucrezi?

— Soluții Chimice Aliate. Am ieșit la pensie.

— Ce fel de soluții? Noi rezolvăm probleme, cum ar veni. Sau soluții de tipul: dizolvăm jigodii în acid?

— Soluții la probleme, da. Dar gluma ținea și printre noi, dom' sergent, nu te teme.

— Ai lucrat pentru Companie?

— CIA? Nu. Soluții era o organizație în întregime privată.

— Când ai venit aici?

— Acum cel puțin doi ani. Stai să văd. În iunie, poate. Chiar când au început ploile. Da. Cam pe la întâi iunie.

— Cum e Saigonul?

— N-am călătorit așa de mult ca unii. Mi-ar plăcea să merg acolo într-o zi.

— Bazaconii, nenorocitule.

— Am auzit că deschid o fabrică Coca-Cola în nord. La Hanoi.

Storm aruncă chiștocul țigării în curte.

— Vrei să spui că ai condus anumite operațiuni în Vietnamul de Nord?

Bărbatul îl privi printre gene și sorbi din pahar.

— Oare ce era în nord? Vreun soi de post de ascultare. Asta ai și aici? Aceeași operațiune la *x* ani distanță în timp?

— Hmm, făcu bărbatul.

— Care e situația, prietene?

Bărbatul se lăsă în față cu umerii pleoștiți. Părea nu atât incomodat, cât gânditor.

— Știi după cine am venit aici.

— Mă tem că nu.

— După colonel.

Bărbatul se lăsă pe spate și înclină din cap.

— Care colonel?

— Colonelul F.X., bătrâne maestru. Colonelul Sands.

Gazda lui luă o gură de ceai. În mișcările sale, în subțirimea degetelor pe pahar, în fragilitatea pielii de pe mărul lui Adam care se mișca atunci când înghițea, bărbatul părea destul de în vârstă.

— Dom' sergent, nici nu mai țin minte de când n-am mai avut un vizitator alb aici. Deci apariția ta e cât se poate de neobișnuită. Însă cred că modul tău de abordare ar părea nelalocul lui oriunde. Pot să întreb: Erai prieten cu colonelul?

— Eram foarte apropiați.

— Prieten, vreau să spun, nu dușman.

— Recepționat. „Cine-i acolo?" „Prieten."

— Sănătate, atunci.

— Unde e el?

— Colonelul, din păcate, e mort.

— Nu prea cred.

— Ba da, e adevărat. A murit acum mult timp. Cineva trebuia să-ți spună înainte să te ostenești atâta.

— Nu prea cred.

— Nu pot spera să-ți schimb părerea. Dar colonelul este mort, ăsta-i adevărul.

— Asta au spus toți acum mulți ani. Soția lui primea ajutor de urmaș în Boston, dar se știa că trăiește aici, că operează prin părțile astea.

— Eu nu știam de așa ceva.

— Eu știam. Și știu că F.X. Sands n-a murit.

— Înțeleg. N-a murit.

— Nu, futu-i.

— Știi asta sigur sută la sută?

— Nu, futu-i. Dar îl știu pe colonel. Pune în aplicare Planul B.

— Și care este Planul B?

— S-a lăsat capturat în ’69, a făcut-o, prietene, ca parte a unui scenariu Op Psi, și orice urmări ar fi avut căcatul ăsta se ascund în spatele vălului, dar un lucru îți pot spune cu maximă certitudine: încă le dă bătăi de cap comuniștilor.

— Și ăsta e Planul B.

— Cum mă vezi și cum te văd.

— Ți-a împărtășit ție planul ăsta?

— Căcaturile astea nu ies bine dacă le împărtășești. E un *one-man show.*

— Un *one-man show.* Bărbatul zâmbi. Iată-l pe colonel explicat într-un cuvânt.

— Ce ții în magazie?

Bărbatul spuse:

— Știi, era căpitan când l-am cunoscut eu. Deși nu oficial. Oficial era exclus din armată.

Storm își mai aprinse o țigară și închise bricheta Zippo cu o pocnitură.

— Mda?

— Așa se făcea atunci. Echipa lui a venit în calitate de voluntari civili. America nu intrase încă în război împotriva Japoniei. Dar căpitanul intrase. Câțiva dintre voi yankeii îi bombardați pe japonezi cu mult înainte ca ei să vă atace la Pearl Harbor.

— Al Doilea Război Mondial. Pezevenchiul.

— Pentru voi, yankeii, acela a fost cel mai bun dintre războaie. Pentru mine, cel mai bun dintre războaie a fost chiar aici, în Malaya, din ’51 până în ’53. Ne-am luptat cu comuniștii și i-am înfrânt.

Colonelul a fost când și când alături de noi, pe toată durata luptelor, inclusiv la Operațiunea Helsby aici, în valea Belum. Am umblat împreună prin luminișul ăsta. Probabil că am trecut prin salonul meu înainte ca acesta să existe. Probabil că nu o singură dată. Nu-mi amintesc. Am fost împreună în Lunga Patrulare din Ipoh – o sută trei zile de noroaie și alte alea. O sută trei zile de alergare. Atunci apuci să cunoști un om. Dacă ar fi în viață, cu siguranță aș ști. Și nici n-ar trebui să mi-o spună el personal. Nu atunci când cunoști un om.

Storm aproape că-l credea.

— Ei, și ce s-a întâmplat cu el?

— Te interesează legenda sau faptele concrete?

— Mă interesează adevărul, prietene.

— Aș spune că adevărul se găsește în legendă.

— Dar faptele, atunci?

— Indisponibile. Înghițite de legendă.

— Câte piese știi, nenorocitule? Pentru că-ncep să rămân fără monede.

Bărbatul se ridică în picioare.

— Dă-mi voie să te duc undeva. Vino, te rog.

Bărbatul îl conduse pe marginea pârâului, dincolo de deal, la o adăpătoare dintr-un crâng de copaci înalți și multe alte ierburi, unde lumina pătrundea printre plantele de urechea-elefantului, răcoroasă și umedă. Un bivol se scufundase în apă și doar nările i se vedeau. Storm și gazda sa priveau doi copilași cum umpleau patru găleți și le săltau pe prăjini. Păreau îngroziți. Bărbatul le vorbi și ei își terminară lucrul înainte să plece.

— Aici.

Dincolo de crâng, cu fața spre lunga priveliște a munților, bărbatul puse piciorul pe un tumul de pământ și mâna pe un stâlp înalt până la brâu, gros de zece pe zece, înfipt înaintea lui.

— Aici se află *one-man show*-ul.

Storm închise ochii și încercă să simtă adevărul. Nu simți nimic.

— Nu se poate.

— Aici se poate.

— Știi câte morminte false am văzut?

— N-aș putea ghici.

— Nenorociții mi-au arătat oasele lui. Am simțit gustul așa-zisei lui cenuși, prietene. I-am încins osânza într-o lingură și m-am frecat cu ea pe braț. Rahatu' ăsta nu ține. Eu sunt dovada, prietene. Fiecare bătaie a inimii îmi spune că este viu.

— Mie mi s-a spus că este îngropat aici.

— Dacă ăsta e mormântul lui, atunci el n-a murit în Vietnam.

— Corect. Dacă ăsta e mormântul lui.

— Păi… este? Când a fost îngropat? Cine l-a îngropat? Tu l-ai îngropat?

— Nu eu.

— Cine l-a îngropat?

— Nu știu. Mi s-a spus că a murit brusc fără explicații. Îmi pare rău să spun că e posibil ca cineva să-l fi otrăvit. Este și asta o variantă.

O minciună monstruoasă. Dar cine erau emițătorii ei?

— Noi ne-am întâlnit în Saigon. În '67 sau '68.

— Stai să văd. În '67 sau '68. E cât se poate de posibil.

— Tu ești Pitchfork.

— Am multe nume.

— Nu te juca. Te-am cunoscut în Saigon. Ești vechiul amic al colonelului. Tu i-ai dat un ou.

— Un ou?

— În lagărul de prizonieri, când îi era foame. Tu i-ai dat un ou.

— Da?

— Așa a spus el.

— Păi, atunci, așa trebuie să fie.

— Arăți la fel. Rămâi mereu la fel? Nu îmbătrânești deloc? Ești cumva Satana?

— Acuma tu te joci.

— Nu-mi arăta morminte.

— Atunci ce să-ți arăt?

Doar pe colonel în viață ar ajunge. Pe colonel, fumând trabucuri cubaneze și pus pe șotii, ca întotdeauna.

— Aici zace colonelul.

— Atunci, tu ce cauți aici?

Pitchfork spuse:

— Am grijă de mormânt.

Dacă acela era sau nu mormântul colonelului, dacă acesta trăia sau putrezea, zona lui rămânea. Iar Storm intrase în ea.

— Vreau să mă uit în magazia aia.

Se întoarseră cu spatele la mormânt și urcară înapoi dealul. Soarele le lovea fețele, dar spre est, în spatele lor, se formau nori. Storm spuse:

— Se pare c-o să plouă.

— Nu luna asta. Niciodată în luna aprilie.

— Arată-mi ce-i în magazia aia.

O scândură așezată de-a curmezișul stâlpilor de lemn ținea închisă ușa anexei. Pitchfork trase zăvorul și păși în spate, deschizând larg ușa. Storm păși în față. În fâșiile de lumină, pe pământ zăcea ceva lung și solid. Nu-și putea imagina ce anume. Înghiți fără să vrea, audibil. Un monstru fără picioare, îi privi fața cum prinde treptat contur ca o fotografie în curs de developare și trecu repede în revistă nenumăratele măști ale colonelului.

Pitchfork trase ușa și mai în lături.

— Ce este?

— Un buștean de mahon.

— Un buștean?

— Un buștean de mahon. Țin o stivă de lemne aici. Doar ăsta mi-a mai rămas. Până să aduc altele.

Încă un fals profet. Încă un proroc dus cu pluta.

Storm scoase cuțitul, îl apucă pe bătrân cu brațul de gât pe la spate și lipi vârful lamei de coastele lui, deasupra ficatului.

— Unde-i colonelul?

— Ucis în luptă.

— Dispărut în luptă.

— Nu. Decedat.

Îl strânse mai tare.

— Nenorocitule, o să-mi spui sau te rezolv de nu te vezi. Cine a săpat mormântul ăla?

— Nu știu.

Vocea se auzea ca orăcăitul unei broaște.

— Spune-mi cine sau îți fac felul.

— Nu știu cine l-a îngropat. Și n-o să știu nici dacă-mi faci felul, cum spui tu.

— Ce faci tu aici?

— M-am săturat de lume.

— Cine ești?

— Andy Pitchfork.

— A fost un moment acum mult timp când niciunul dintre voi, nenorociților, nu mă mai puteați minți, pentru că eu eram cel care împărțea minciuni. Jumate din căcatul vostru a ieșit din curul meu.

— E mort.

— Uite, zise Storm, simțind că i se frânge inima, tre' să ies din angrenajul ăsta.

Storm îi dădu drumul. Pitchfork se așeză greoi în praf, încleștând și descleștând mâinile fără să-și atingă gâtul.

Storm spuse:

— Te bănuiesc pe tine că l-ai rezolvat.

— Aș bănui la fel dacă aș fi în locul tău.

— Și care este locul meu?

— Nu se știe.

După un minut încercă să se ridice și Storm își puse cuțitul la loc și-l ajută.

— Ai idee ce profund ne-a marcat omul ăla, prietene? Cât de adânc și-a lăsat urma asupra noastră?

— Nu.

— La fel de adânc cât e iadul de cald și întunecat, frate.

— Nu-mi spune frate.

— Nu te dezice de mine, frate.

Pitchfork porni spre casă și Storm îl însoți cu privirea. Se întoarse aducând o pușcă cu magazie scurtă și pat dintr-un schelet metalic pe care îl derabată din mers. La zece pași de el se opri.

— Cred că aia-i o armă din al Doilea Război Mondial.

— Cred că e un M1 Garand. Din cele pentru paramilitari. Mulți au murit în bătaia ei.

— Am auzit că săreai din avioane.

— Știi? În timpul războiului am sărit de fapt doar dintr-unul. Căpitanul Sands îl pilota. Primul și ultimul meu salt din războiul ăla. Deși am făcut câteva cu polițiștii de pe-aici în anii cincizeci.

Ridică pușca și îl luă pe Storm în cătare de la zece pași distanță. Ținea degetul ferm pe trăgaci.

— Acum o să pleci.

Storm se întoarse și porni cu pas sprinten spre cărare, înapoi pe unde venise.

Se gândise să meargă mai departe în Thailanda, dar soarta îl întorsese din drum. Undeva de-a lungul odiseei sale negociase o traversare fără să țină seama de Cerber sau să plătească tributul necesar. Nu recunoști entitățile acestea drept ceea ce sunt decât după traversare. Abia după ce măștile se dizolvă.

Ce putea rămâne, ce rămânea nefăcut?

Din capul cărării scrută depărtările pe care le urcase-n ziua aceea și văzu cât de departe venise. Coborând sub nori, soarele după-amiezii exploda în vale.

Nu se simțea deloc obosit. Simțea doar forță și căldură. Credea că va putea ajunge înapoi înaintea apusului. Se grăbi. Pe cât de repede cobora el, pe atât de repede lumina zilei se retrăgea pe munte în sus, iar el își văzu destinul împletit cu cel al soarelui.

Intră la umbră. Valea rămase un moment nici luminată, nici întunecată. Odată cu schimbarea, animalele amuțeau. Își reluară activitatea, primele coruri ale insectelor de noapte și ciripituri la apus.

Ajunse la pământ drept. Încă nu vedea nicio coloană de fum, niciun foc ridicându-se din Druu.

Ajunse la râu în locul unde Falșii Ghizi îl trimiseseră la drum știind bine că uitase cel mai important lucru. Fără să se descalțe, ridică rucsacul deasupra capului și intră în apă.

•

Nu începuse nimic irevocabil. Pe sol, în apropierea rugului înalt, zeci de lumânări pâlpâiau înjumătățți de cocos întoarse cu scobitura în sus. Sătenii erau plini de culoare, în straie curate și păreau ocupați cu te miri ce, intrau și ieșeau din colibe, întrețineau atmosfera, băteau din palme într-un ritm lent, dar asta o făceau numai câțiva dintre ei, transmițând ritmul de la o pereche de mâini la alta; niciunul nu era încă implicat sută la sută, ceremonia începea doar să prindă contur. Poate că îl vedeau. Poate că hotărâseră că nu. Preotul stătea lângă rug cu o broboadă în cap, cu părul împletit cu pene, ținând o sticlă de suc în ambele mâini și vorbind cu Mahathir. Băiatul stătea și cu ei, și departe de ei.

Mahathir urmări apropierea lui Storm pe malul râului și ridică mâna. Preotul păru neperturbat, însă lui Mahathir nu-i plăcea asta.

— Ceremonia începe imediat, spuse el.

Storm zise:

— Simt.

— N-ai plecat în Thailanda. De ce? De ce n-ai rămas cu prietenul tău?

— Dacă nu știi, eu nu-ți pot spune.

— Dar, Jimmy, nu e o idee bună să fii aici. Omul acesta are ceva de făcut. Eu sunt un om de știință, deci în mod sigur eu pot asista. Dar pentru tine nu este o idee bună.

Băiatul stătea țeapăn, cu fața încordată, respirând greu. Niciun locuitor al satului Druu nu se uita la el.

Femeile începuseră să se adune, cele tinere și fetițe învești mântate în saronguri, date cu ruj și cu

mărgele împletite în păr. În spatele lor stăteau băieții cu picioarele bine înfipte în pământ, dar mișcând din umeri, cutremurându-se de emoție și fiorul copilăriei. Atât de fericiți să fie vii în corpul lor, să țopăie în costumele lor de sclavi. Sodomiții Realității Ultime.

— El nu are o costumație specială? Unde i-e costumul?

— El nu va purta haine. Va fi gol.

— Ba nu, nu va fi.

Storm preluă ritmul; mai întâi în sinea sa, apoi bătând tare din palme, și mai tare. Îl priviră toți nici aprobatori, nici dezaprobatori. Mahathir gesticulă ca pentru a-l face să tacă.

Storm păși lângă băiat și ridică ștacheta.

— EU SUNT ADEVĂRATUL ADUCĂTOR DE PACE!

Aplauzele continuară, însă le atrăsese atenția.

— EU SUNT ADEVĂRATUL ADUCĂTOR DE PACE!

Duse mâinile pe lângă corp și înclină din cap.

Preotul vorbea cu Mahathir.

Storm ridică fața.

— Spune-i că eu sunt alesul. Puștiul este un impostor.

— Nu-i spun.

— Spune-i puștiului, atunci.

— Nu pot.

— Prietene, nu are rost dacă o face pentru bani. Trebuie să o faci pentru chemare, amice, pentru chemare. Ai nevoie de un motiv, trebuie să fii trimis de semne și mesaje.

Preotul îi vorbi grăbit lui Mahathir, dar Mahathir păstră tăcerea.

— Vrei să iei locul omului ăstuia?

— Nu e locul băiatului. E al meu. Eu am fost trimis. I se adresă direct preotului. Nenorocitul ăsta nu știe ce face. Eu știu ce fac. Eu știu ce se cade, știu ce este real.

— Nu-i pot spune lui asta. Nu știu ce-o să se întâmple. S-ar putea să fim uciși.

— Sunt oameni blânzi, prietene. Blânzi, nu?

— Tu înțelegi ce faci? Nu.

— Îl scap de belea pe puștiul ăsta sărman.

— Nu. Nu înțelegi ce se întâmplă aici.

— Credeam că ești musulman. Tu crezi în tâmpeniile astea?

— Aici, în zona asta, unde copacii sunt atât de înalți, unde vehiculele nu pot ajunge, unde nu vine nimeni, zona asta este foarte diferită. Dumnezeu lucrează într-un mod diferit cu ei în zona asta.

— Mda – am priceput asta, prietene. Mă-ntrebam doar dacă și tu ai priceput.

Preotul vorbi cu mare emfază. Acum, Mahathir răspunse pe larg și preotul ascultă cu capul înclinat, încuviințând, întrerupându-l din când în când.

Preotul îi vorbi puțin băiatului, care ascultă fără rețineri, iar Storm înțelese că escrocheria va fi dată în vileag.

— Puștiule, ai intrat în treaba asta fără să-ți clarifici niște lucruri în sinea ta.

— Face asta ca să-și salveze familia.

— Banii îi primește. Spune-i asta. Banii îi primește. Hei, prietene, banii-s ai tăi. Nu încerc să-i stric socotelile.

Mahathir vorbi cu băiatul. Băiatul făcu mai mulți pași în spate, se întoarse, trecu prin cercul de femei și apoi prin cel de băieți și rămase dincolo de ei.

Mahathir spuse:

— Știam. Nu sunt superstițios. Dar nu e un lucru neobișnuit să vezi viitorul. Mulți îl văd. Se întâmplă. Eu ți-am văzut viitorul. Am încercat să-ți spun.

Preotul veni mai aproape, strigă într-o limbă gâtuită și puse mâna pe capul lui Storm.

Aplauzele încetară. O femeie bătrână gemu. Storm ridică brațele și urlă:

— EU SUNT ADUCĂTORUL DE PACE, NETREBCNICILOR. EU SUNT ADUCĂTORUL DE PACE.

Preotul bătu o dată din palme. A doua oară. Din nou, și reluă ritmul. Ceilalți îl urmară.

Bărbații se adunară într-un al treilea cerc în jurul lor. Preotul făcu un semn și căpetenia veni în interiorul cercului alături de Storm, de preot și de Mahathir. Avea la el o secure.

Dacă de asta este nevoie, se adresă Storm Puterilor.

Preotul îi vorbi cu glas tare căpeteniei.

— Îi spune să adune zeii satului.

Căpetenia ridică o mână și cercurile se desprinseră pentru a lăsa să intre patru femei, fiecare ținând câte un colț al unei pături. O întinseră înaintea preotului – un morman de lemne cioplite, majoritatea nu mai mari decât o mână, alte câteva ajungând până la brâul oricărui adorator Druu. Cele patru femei își lăsară capetele pe spate și urlară ca niște copii, iar căpetenia se apucă să ciopârțească figurile cu toporul. În vreme ce făcea asta, distrugându-le pe toate, și în timp ce femeile stăteau în genunchi strângând bucățile și adăugându-le la rug, Mahathir spuse:

— Își sparg bunurile din casă și le aruncă în foc pentru că zeii nu i-au ajutat. Zeii aceștia trebuie să moară. S-ar putea ca lumea să se sfârșească odată cu moartea acestor zei. Sacrificiul sufletului unui străin ar putea preîntâmpina sfârșitul lumii. Apoi zei noi se vor ivi.

Storm îi scrută cu privirea pe cei prezenți. Fețele lor abia se vedeau în lumina lumânărilor împrăștiate la voia întâmplării la picioarele lor. Nu păreau nici veseli, nici solemni – cu gurile deschise, încuviințând din cap în vreme ce aplaudau, aplaudau, aplaudau –, ci păreau pregătiți sufletește.

Apoi preotul se apropie de căpetenie și vorbi cu voce tare.

— Du-te acolo, îi spuse Mahathir lui Storm. Acum te vor dezbrăca.

Storm se apropie de preot și Mahathir spuse:

— Domnul să te ajute!

Preotul ținea așchiile idolilor. Căpetenia se înclină și arătă spre pantofii uzi ai lui Storm. Storm îi aruncă din picioare. Căpetenia înclină din cap, atinse piciorul lui Storm și ciupi pânza șosetei lui. Punând mâna pe umărul căpeteniei, Storm își trase șosetele din picioare și se îndreptă de spate. Două femei tinere veniră în față și traseră de nasturii și fermoarul lui. Se gândi să facă o glumă, dar amuțise. Îi traseră rucsacul din spate și apoi cămașa și îl ajutară să-și dea jos pantalonii scurți și chiloții, iar apoi se retraseră în cerc. Aplauzele ritmice continuau. Toți băteau acum din palme. Storm era gol pușcă.

Cu fața la Storm, preotul vârî mâna în pliul pânzei cu care-i erau înfășurate vintrele și scoase o foaie de hârtie împăturită pe care o netezi și o ținu aproape de fața lui Storm – Storm nu vedea nimic pe ea –, vorbi tare spre Druu și-i arătă din nou foaia lui Storm. I se adresă căpeteniei.

Căpetenia strigă. Un bărbat îi aduse o suliță.

Preotul vorbi. Căpetenia îi înmână sulița. Preotul înfipse hârtia în vârful ei, se apropie cu pași mari de rug și, ridicând sulița cât de mult era în stare, săltându-se pe vârful degetelor, îndesă hârtia între bușteni și o trase de pe vârful suliței.

— Stai așa, zise Storm.

Se lăsă pe vine lângă rucsac și își găsi carnețelul în punga lui de plastic. Rupse din el ultima pagină și se ridică întinzând foaia.

— E o poezie scurtă, prietene.

Preotul veni la Storm cu sulița îndreptată spre el, luă hârtia și o duse la rug făcând-o parte din sacrul combustibil.

Storm anunță cu voce tare:

— PACE, DRAGILOR. PACE ÎN SEARA ASTA.

Preotul vorbi tare și își aruncă arma pe jos. Storm înclină din cap.

Pătura, doar niște zdrențe acum, era aproape golită de rămășițele zeilor. Preotul strânse ultimele cioburi în mâini. Căpetenia trase pătura câțiva metri de lângă rug, sătenii Druu lărgindu-și în același timp cercurile. Îi îndreptă atent marginile și se uită un moment spre tării, de parcă ar fi căutat semne în stele invizibile.

La piept, preotul ținea așchiile de idoli. Veni la Storm și se opri în fața lui.

Vorbi din nou și Storm auzi vocea lui Mahathir din spatele cercurilor de săteni:

— Îngenunchează.

El se conformă. Preotul îngenunche și el și vorbi încet, iar căpetenia îl ajută pe Storm să se întindă pe spate pe pătura mutilată. Pe pântecele lui, preotul lăsă să cadă cele câteva așchii și făcu din ele o grămăjoară.

Începu să vorbească și Storm îl auzi pe Mahathir:

— Vrea ca tu să știi că ăsta e doar un simbol. Este un foc pe trupul tău, dar nu-l vor aprinde. Nu vei fi ars fizic.

Ales să ispășească pedeapsa pentru că n-a mai rămas nimeni altcineva. Traversând zone dezordonate, cu lumina din spate mai puternică sau mai slabă, niciodată nu e suficientă lumina, nimic care să-l călăuzească, nicio direcție spre casă. O figură ce încă aștepta să fie revelată în adevărul său.

Toți îl demascaseră, toate fețele false se dizolvaseră, toate disimulările cu excepția uneia, a sa proprie.

Storm întoarse capul după preot când acesta se înapoie la rug, unde se opri ca să ia de jos sticla de suc și să stropească cu lichidul din ea în jurul bazei. În aer se ridică un iz de motorină. Căpetenia aduse două jumătăți de nucă de cocos și fiecare folosi o lumânare pentru a aprinde focul.

Văpaia începu încet. Pe măsură ce urca pe rug, aplauzele se întețeau. Lemnul umed pârâi și pocni în flăcări. Conflagrația devoră vârful. Se înălță un strigăt. Când focul începu să vuiască, Storm simți o boare trecându-i peste pieptul gol și auzi o femeie strigând ca un ciclon. Preotul se apropie și se îndepărtă de căldura intensă aruncând lichid în flăcările portocalii. Rugul șuiera și fumega, iar el se mișca dintr-o parte în alta aruncând o umbră albăstruie peste vălătuci.

Dinspre copacii de jur împrejur venea în cascadă sunetul de gheare care râcâie și sudalmele demonilor alungați în pustiu.

Strigau și alte femei. Bărbații urlau. Jungla însăși țiuia ca un țânțar. Storm zăcea gol pe spate și privea pâcla și fumul care se ridica spre cer în colosala lumină a focului; aștepta venirea luminii clare, a zeităților pașnice, fața tatălui-mamă, lumina celor șase lumi, ivirea luminii fumurii a iadului și lumina albă a celui de-al doilea zeu, nălucile înfometate rătăcind animate de-o dorință lacomă, zeii cunoașterii și zeii mâniei, judecata lordului morții în fața oglinzii karmei, pedepsele demonilor și fuga spre refugiu în peștera pântecelui care-i va aduce înapoi pe această lume.

Poezia lui se înălță spre cer ca o fărâmă de cenușă:

VIETNAM

Am cumpărat o pereche de Ray-Ban de la Diavol
Și o brichetă pe care scria Tu Do Bar 69
Bere Rece Fată Fierbinte Scuze Pentru Asta Șefu'
Prietene bricheta asta Zippo spune tot

Prietene când voi fi-n mormânt nu vreau s-ajung în Rai

Vreau doar să zac acolo uitându-mă în sus spre Rai

Nu vreau decât să văd locul ăla nenorocit
Nu-i nevoie să mă trimiți acolo

Dă drumul la gaz în cușca mea
Beau otrava
Trimite-mi un asasin
Beau otrava
Demoni morți în măruntaiele mele
Beau otrava
Beau otrava
Beau otrava
Și încă mai râd

•

Vântul era tăios, soarele după-amiezii destul de călduros, cel puțin pentru finele lui aprilie, cel puțin pentru Minneapolis. Într-o zi bună putea face pe jos o jumătate de kilometru fără probleme, să se așeze și să se odihnească doar un minut și să mai parcurgă o dată aceeași distanță înainte să se odihnească din nou. Își lăsă mașina într-o parcare și bastonul în mașină și parcurse pe jos trei străzi până la Mississippi, pe care îl traversă pe podul pietonal. Mișcarea podului, în timp ce mașinile treceau pe sub el, îi făcea gleznele să trepideze. O dureau amândoi genunchii. Mergea prea repede.

Când hotelul Radisson apăru în față, ea păși în strada Kellogg cu intenția de a traversa și un camion, unul dintre acelea mici, de transportat mobilă, aproape că o doborî la pământ; șoferul frână tare, dar nu reuși să oprească, ocolind-o atât de aproape încât literele roșii de pe lateralul caroseriei ocupară, preț de o frântură de secundă, toată lumea din fața ochilor ei. Ea sări în spate, cu sângele bubuindu-i în vene – a fost aproape să moară.

Își scăpase poșeta în rigolă. Se lăsă încet în genunchi, în costumul ei de poliester, și își aminti dintr-odată de o vreme când problema supraviețuirii sale n-o interesase în niciun fel. Ce vremuri glorioase!

Ginger aștepta imediat după ușa cafenelei, printre ghivece cu ferigi. Genul de femeie căreia toți îi spun „mamă”, deși nu era mai în vârstă decât restul. Cât trecuse de atunci? Cincisprezece ani, șaisprezece. De când Timothy plecase hotărât spre Filipine și Kathy îl urmase. Ginger probabil că locuia aproape de Minneapolis de o jumătate de deceniu – amândouă locuiau pe acolo, dar nu făcuseră niciodată efortul de-a se întâlni.

— Pot să-ți spun în continuare mamă?

— Kathy!

— Trebuie să stau jos.

— Te simți bine?

— Era să mă lovească un camion. Mi-am scăpat poșeta.

— Acuma? Dar ești bine.

— Doar fără suflu.

Ginger se uită în jur, așteptând să i se spună unde să stea jos. Pusese pe ea treisprezece kilograme.

Kathy spuse:

— Te-aș fi recunoscut dintr-o mie.

— O… făcu Ginger.

— Dar tu nu poți spune același lucru.

— Păi, de întinerit nu întinerește nimeni. Ce tot spun? Doar că mă bucur tare mult să te văd și…

Încercarea de-a minți îi schimonosea trăsăturile. Renunță.

— Sunt puțin sleită de puteri.

— Nu e deloc aglomerație. E duminică.

— Dar acolo?

— Lângă geam! Nu vezi nimic, dar măcar…

— Am la dispoziție cam treizeci de minute.

— Măcar este lumină. Adică *vezi* ceva, se corectă Ginger, dar vezi doar traficul.

— Se așteaptă să țin un discurs.

— Un discurs? Unde?

— Sau să fac niște observații. E un fel de recital alături.

— Unde alături?

— La Radisson. Într-o sală de congres.

— Un recital. Adică de pian și alte alea?

— Sper că au cafea decafeinizată.

— Toți au așa ceva acum.

Comandară cafea decafeinizată și Ginger ceru o chiflă cu scorțișoară, după care chemă imediat chelnerița înapoi ca să anuleze comanda. Chelnerița turnă cafeaua dintr-o urnă și aduse două cești.

— Dacă nu te deranjează prea tare, spuse Kathy, îmi poți aduce puțin lapte adevărat?

— Vine imediat, zise chelnerița și plecă, dar n-o mai văzură la față.

— Ce fel de recital este?

— Nu știu. E un eveniment de binefacere pentru MacMillan Houses. Pentru orfanii vietnamezi. Așa că eu sunt sub microscop.

— O, da. Ți-ai compus un discurs?

— Nu chiar. M-am gândit doar că… adică, e doar un fel de: „Mulțumim pentru bani, dar vrem mai mulți”.

— Eternul Discurs.

— Așa că-mi cer scuze că nu putem lua prânzul cum se cuvine.

— Nicio problemă. Eu merg cu John să văd o piesă de teatru de partea cealaltă a râului. Un musical. *Sunetul muzicii.*

— O, e bun.

— Este, este.

— Am văzut filmul.

— Dar mie mi s-a părut întotdeauna un titlu caraghios, zise Ginger. Pentru că muzica este ea însăși un sunet, nu? Ar trebui să-l intituleze simplu *Muzica.*

— Nu m-am gândit la asta!

Poșeta lui Ginger, una mică din piele gri, stătea pe masă lângă ceașca ei de cafea. O deschise și-i dădu lui Kathy scrisoarea.

— Îmi pare rău pentru asta, Kathy.

— Ei, nu. De ce? Nu văd de ce.

— Am fost la biroul din Ottawa și am stat acolo o săptămână. Colin Rappaport a găsit-o…

— Deci încă lucrezi pentru FACL.

— Încă? Mereu.

— Cum e Colin?

— Cred că e bine, dar nu prea aveam contact unul cu celălalt. Și-a amintit că te-ai întors în Minneapolis și, fără să sune sau să anunțe, a trimis scrisoarea direct la biroul nostru. Presupun că a încercat să dea de numărul tău de telefon, dar n-a avut noroc. Sunt multe Kathy Jones, dar nu-ți știa numele de căsătorie. Mai ești căsătorită?

— Mai sunt. El e medic.

— Are cabinet particular?

— Nu. Lucrează la Urgențe, la St. Luke.

— Presupun că nici nu se compară cu Canada.

— De ce?

— Nu știu. Mă refer la socializarea în domeniu, dar nu știu. Nu știu despre ce vorbesc!… Care e numele tău de familie?

— Benvenuto. Dar al tău? Tot cu John ești?

— Aha. Imposibil de schimbat, presupun.

— E teribil! Să întrebi de soțul cuiva și să spui: „Tot împreună sunteți?”

— Soțul tău nu e adventist?

— Carlos? Nu. E dedicat trup și suflet științei.

— O, Carlos. Benvenuto.

— E argentinian.

— Și ce înclinație are? Religioasă, vreau să zic.

— E dedicat științei. N-are nicio înclinație spirituală.

— Nu te-am văzut niciodată la biserică. Unde te duci? Adică…

— Nu mă mai duc.

O tăcere chinuitoare. Kathy observă numărul mare de tablouri de pe pereți. Artă abstractă. Aceasta era o cafenea de artă.

— Te-ai îndepărtat de credință?

— Presupun că da.

Ginger încă avea întipărită pe față acea expresie mereu arcuită, umbrită de teamă – întotdeauna părea îngrijorată și în defensivă, în pragul lacrimilor de vinovăție, întotdeauna părea pe punctul de a mărturisi că se urăște pe sine – o falsă impresie, căci ea mereu fusese prietenă cu toată lumea.

— Poate că nu te-ai îndepărtat de credință, Kathy. Poate nu întrutotul. Pastorul nostru spune că spiritul cel mai sănătos este cel care a trecut prin furcile caudine. Dar până și în privința furcilor caudine biserica poate fi de ajutor. Mai ales atunci, nu crezi? Ce-ar fi să mergem împreună duminica viitoare? Vino cu mine.

Avea de fapt un chip minunat, înălțător și abisal, care te absorbea în el.

— Au trecut ani de zile, Ginger. Pur și simplu nu simt atracția.

— Vino oricum.

— Cred că n-am simțit-o nicicând. Cred că mergeam doar de dragul lui Timothy.

— Timothy în mod sigur o simțea! Îi radia prin piele. Ne înfășura pe toți cei din jurul lui și ne ridica pe sus ca un val.

— Știu, spuse Kathy. Oricum…

La masa alăturată stăteau o femeie bătrână și o alta de vârstă mijlocie, mamă și fiică, bănuia Kathy, femeia bătrână vorbea monoton, iar fiica asculta într-o tăcere împovărată de ură. Kathy deslușì cuvintele „și… dar… deci…”

— Ei, zise Ginger, oricum… Arătă spre scrisoarea de lângă farfuria lui Kathy. Deci Colin a trimis-o la St. Paul. Iar eu încă lucrez la St. Paul.

— Iar eu sunt în Minneapolis.

— De când predai la colegiul de infirmiere?

— De patru, nu, de cinci ani… Din ’77. Cinci ani s-au făcut în octombrie trecut.

— El ți-a fost prieten?

— Cine?

— Benét?

— O!

Plicul alb părea doldora de pagini, cu colțul drept acoperit cu timbre multicolore, venise de la Wm Benét, închisoarea Pudu, Kuala Lumpur, Malaezia. Îl deschise cu grijă. O bucată de ziar: fotografia unui bărbat încătușat. Acela nu era canadianul, William French Benét, care fusese condamnat recent de tribunalele malaeziene? Condamnat la spânzurătoare pentru trafic cu arme de foc? Canada contestase sentința. Apoi el fusese spânzurat. Prizonierul îi scrisese, condamnatul, aceasta era scrisoarea lui. Prizonierii primeau în general tot felul de adrese, de la diferite organizații caritabile, dar cum dăduse el peste numele Kathy Jones? Scrisoarea cuprindea câteva – multe – pagini de caiet scrise de mână și împăturite în jurul unei fotografii: zeci de oameni și nenumăratele lor bagaje stând împrejurul unui *jitney* filipinez căruia îi fusese dată jos o roată din spate. Toți zâmbeau, toți își umflau pieptul cu mândrie, de parcă ar fi doborât vehiculul la pământ cu sulițele.

„A fost odată ca niciodată”, începea scrisoarea…

Dragă Kathy Jones,
Dragă Kathy.
Scumpă Kathy,

Sângele îi dădu năvală în extremitățile corpului și în față, de parcă le-ar fi vârât în apă clocotită: același sentiment pe care îl avusese cu douăzeci de minute în urmă când camionul era cât pe ce s-o calce.

A fost odată ca niciodată un război.

Puse scrisoarea jos. Se uită lung prin restaurant.

— Te simți bine?

Ridică paginile și le împături în jurul fotografiei.

— E ceva rău?

— Mamă.

— Da.

— Ți-amintești de Timothy?

— Poftim?

— Ți-amintești de Timothy? Adică foarte bine?

— Sigur că da, spuse Ginger. Mă gândesc deseori la el. Faptul că l-am cunoscut m-a schimbat. A însemnat mult. Asta spuneam înainte. A însemnat într-adevăr mult.

— N-am mai întâlnit pe nimeni care l-a cunoscut. Nu în ultima vreme.

— Voiam să spun că-mi pare rău pentru Timothy. Ți-am scris imediat după aceea, dar uite că suntem aici, față în față, și… a trecut o vreme, știu, atâția ani, dar…

— Mulțumesc.

— A fost un om remarcabil.

— Eu nu mi-l amintesc deloc.

— Oh.

— Amintirile veneau înainte ca înțepăturile de albină, au!, din senin, dar acum nu mai vin. Dar uneori am un sentiment de urgență.

— Înțeleg… Sau nu, nu-nțeleg.

— Mă prinde mai întâi de inimă și smucește de mine ca un câine, spunându-mi: „Vino, vino…”

— Păi, presupun că asta-i, asta-i… ei bine… de înțeles, într-un fel. Și…

— Nu te cunosc destul de bine ca să-ți vorbesc așa, nu?

— Kathy, nu! Adică, *da*…

— Iartă-mă, zise Kathy.

— Sigur. Sigur. Sigur.

Își croi drum spre toaleta femeilor, așează poșeta lângă o chiuvetă și se stropi cu apă pe față – slavă

Domnului că nu se farda. Se uită în oglindă. Un mic graffiti pe faianța de lângă făcut cu markerul:

electric child
on
bad fun

Toaleta puțea. În Vietnam, sângele și dejecțiile se scurgeau peste tot, dar totul aparținea lui Dumnezeu, erau mizeria impersonală a lui Dumnezeu. Aici, în toaleta publică, simțea mirosul dejecțiilor altor femei, și era un miros străin.

Se încuie într-o boxă și se așeză cu scrisoarea în poală. Citirea era cel mai nesemnificativ lucru pe care îl putea face. Cu un nod în gât, despături paginile.

Aprilie 1983

Dragă Kathy Jones,

Draga Kathy.

Scumpă Kathy,

A fost odată ca niciodată un război.
A fost un război în Asia care număra printre tragediile sale faptul că venea după al Doilea Război Mondial, un război modern care reușise cumva să mențină sau să revitalizeze unele dintre gloriile și aventurile romantice ale vechilor războaie, însă războiul acesta asiatic n-a reușit să ofere vreo aventură romantică în afara celor din miturile diabolice, între zecile de oameni schimonosiți și de nerecunoscut – chiar și, sau mai ales, de nerecunoscut pentru ei înșiși – se număra o tânără văduvă canadiană și un tânăr american care ba

se considera Americanul Liniştit, ba Americanul Urât şi care nu-şi dorea să fie niciunul, nici altul; *îşi dorea în schimb să fie Americanul Înţelept sau Americanul Bun, dar într-un final a ajuns să se vadă drept Americanul Adevărat şi la urmă drept Americanul Futut.*

Acela sunt eu. Numele meu este William Benét. Tu m-ai cunoscut drept Skip. Ultima dată ne-am întâlnit în Cao Quyen, Vietnamul de Sud. Încă mai port mustaţă.

După ce am plecat din Vietnam am renunţat să mai lucrez pentru criminalii cei mari ~~pentru care lucram în~~ pe care îi slujeam când te-am cunoscut şi am început să lucrez pentru cei mijlocii. Un program infect şi fără beneficii spectaculoase, însă etica muncii e mai clară. Şi mizele sunt simple. Prosperi până ce eşti prins. Atunci pierzi totul.

Deci cu ce mă ocup? Cu una şi cu alta. Contrabandă. Trafic cu arme şi altele. Odată am sechestrat un cargobot întreg ~~odată~~ şi l-am vândut în China. Un cargobot. (Nu-ţi pot spune în ce oraş l-am vândut, pentru că ~~cineva~~ scumpul şi ilustrul nostru director Shaffee probabil că ne citeşte scrisorile înainte să fie expediate.) În principal trafic cu arme.

Asta m-a adus în închisoarea din Kuala Lumpur. Asta e o crimă capitală în Malaezia, fiind considerată astfel de acelaşi guvern care cumpără arme de la America. Suntem toţi o apă şi un pământ, dar, cum am spus, din partea mea etica e mai clară. Sau cum x i-a spus lui x, dacă am un vas, ei mă numesc pirat. Dacă ai o flotă, ei te numesc

împărat. Nu-mi amintesc cine a spus asta.

Simplificând lucrurile, din zilele când tu mă ştiai drept Benét am trăit sub o duzină de nume, nici măcar unul sub oblăduirea statului. Am dus o viaţă veselă, o adevărată viaţă aventuroasă şi nu m-am aşteptat niciodată să dureze mult. Când voi pleca de pe lume, lucru care se va întâmpla curând, nu-mi va părea rău, nu voi avea regrete. În orice caz, cum obişnuia unchiul meu să spună, o aventură nu este cu adevărat plăcută decât după ce s-a încheiat. Sau tu mi-ai spus asta? *Oricum, aventura asta s-a încheiat. Puţin din ceea ce-ţi spun este un pic fals, un pic de bravadă, dar este adevărat în mare parte. De fapt, dacă biletul acesta va ajunge la tine, îmi pare rău să te informez că deja ~~am fost sunt~~ am fost spânzurat – sunt spânzurat*? *Cineva ar trebui să se hotărască o dată pentru totdeauna*: *acum, el a fost spânzurat sau este spânzurat*?

Am o ~~soţie~~ concubină şi trei copii în Cebu City, în Filipine. E ceva ce s-a întâmplat pur şi simplu. Cred că şi ea ar spune acelaşi lucru. Dar cred că-mi plac copiii. Sunt adolescenţi, copii dulci. Nu i-am văzut de o vreme. Cebu City a devenit puţin prea riscant pentru mine, în sensul poliţienesc al cuvântului, iar ea n-a vrut să se mute în Manila. Îşi iubeşte familia numeroasă şi tot tacâmul, nu-i putea lăsa. O cheamă Cora Ng. Dacă ştii ce-i bine pentru tine, ai terminat-o cu călătoriile, dar dacă ajungi din întâmplare pe acolo, treci pe la Ng Fine Store de lângă docuri şi întreabă de Cora şi salut-o din partea mea.

Directorul îmi spune că cei de la Consulatul Canadian vin astăzi pe aici și că le pot da să-mi expedieze oricâte scrisori vreau. Eu și consulul ne urâm reciproc și de obicei nu-i dau voie să mă viziteze, dar trebuie oricum să vină, mai ales în „Ultimele Zile", doar pentru a păstra aparențele față de presă. Așa că presupun că scrisoarea asta va pleca mâine spre tine și că acesta e-un salut de bun găsit și de rămas-bun din partea (sper, sper) unui vechi prieten.

Sunt închis aici de pe 12 august. Astăzi este 1 aprilie, Ziua Păcălelilor, o zi potrivită pentru a ~~pune~~ capăt acestui lung fiasco, însă eu sunt programat de fapt pentru 6 aprilie. Am așteptat până acum să-ți scriu pentru a nu avea prea mult timp la dispoziție în care să mă întreb dacă ți-a ajuns scrisoarea și dacă-mi vei răspunde.

Tocmai am luat cina. Acum voi începe un post de șase zile și mă voi duce la ștreang doar cu sufletul hrănit. Deci în ce a constat ultima ~~mea~~ masă a condamnatului? Același meniu dintotdeauna, orez într-un soi de fiertură de pește și două chifle. Bon appétit.

Kathy, cred că te iubesc. Nu mi s-a întâmplat niciodată cu altcineva. Iau amintirea ta cu mine. Și-ți dau în schimb mulțumirile mele.

Cu dragoste,
Skip
2 aprilie

Directorul a venit noaptea trecută ca să mă convertească la Iisus și mi-a luat corespondența, dar scrisoarea asta nu i-

am dat-o. Cred că o să aştept câteva zile. Cred că urăsc

… Cineva intră în toaletă. Recunoscu vocea femeii bătrâne de la masa alăturată.

— A spus Eugene de ce a murit fiul lui?

— Eugene nici n-a avut un fiu.

— Infarct?

Ușile a două boxe se deschiseră și se închiseră zgomotos. Kathy se uită la ceas. Era în întârziere. Puse paginile în poșetă și se ridică pentru a ieși pe lângă femeia bătrână, care stătea lângă oglindă cu capul înclinat într-o parte și se uita fix în podea.

Se duse înapoi, o găsi pe Ginger, se scuză și plecă.

Porni spre hotelul Radisson Riverfront, aflat după colț, și în lobby se uită în jur căutând locul în care se desfășura evenimentul MacMillan Houses. Deduse că subiectul adunării avea de-a face cu ceva pentru sau despre tinere femei, căci erau multe prezente în lobby – foarte tinere, doisprezece, treisprezece, toate fete frumușele, explozive și ghidușe, machiate abundent ca pentru scenă, cu imperfecțiunile subliniate de această accentuare a frumuseții lor – genunchi butucănoși, talii joase, coapse pătate în fuste scurte, poate pentru că le era frig.

Urmând indicațiile de pe o plăcuță de alamă de lângă lifturi, trecu prin lobby și străbătu un hol lung la capătul căruia, la o masă, ședea o femeie cu două cutii de pantofi în față. Prin ușile duble deschise ale sălii se auzea murmurul amplificat al cuiva care citea un discurs.

— Ați venit pentru spectacolul de modă MacMillan?

— Bun. Am nimerit unde trebuia.

— A la L sau M la Z?

— Cred că o caut pe doamna Rand. Ar trebui să iau cuvântul.

— Păi… Doamna Keogh e la parter.

— Cred că n-o cunosc pe doamna Keogh. Cred că am vorbit cu doamna Rand.

— Doamna Rand este pe scenă.

— Credeți că pot intra să iau loc?

Femeia făcu:

— O!

Ideea părea să nu-i prea placă.

— Va fi o pauză.

— Sau o pot prinde în pauză. O să stau aici.

Cu excepția scaunului și a mesei la care stătea femeia, în jur nu mai era altă piesă de mobilier.

— Sau o să aștept în lobby. Mă întorc peste câteva minute.

— Dacă nu vă deranjează. Îmi pare rău…

— Nu, spuse ea ofensată, cu fața în flăcări, am întârziat, îmi pare tare rău.

În lobby, se așeză într-un fotoliu tapisat cu piele maro și cu ținte de alamă, și își deschise poșeta.

2 aprilie

Directorul a venit noaptea trecută ca să mă convertească la Iisus și mi-a luat corespondența, dar scrisoarea asta nu i-am dat-o. Cred că o să aștept câteva zile. Cred că urăsc să-mi iau rămas-bun. Nu m-am convertit nici la Iisus.

Odată am crezut că sunt Iuda. Dar nu sunt eu genul ăsta. Eu sunt tânărul din Ghetsimani, cel din noaptea în care l-au arestat pe Iisus, tipul șleampăt care s-a smuls din pânzătura sa când au pus mâna pe el și „a fugit gol”.

Cred că te interesează conceptul de Iad. Mi-amintesc că erai expertă, într-un fel. Al 9-lea cerc al Infernului dantesc este rezervat trădătorilor…

Celor apropiați
Țării și cauzei

Oaspeților
Stăpânilor & binefăcătorilor
Am trădat
Pe apropiații mei din supunere față de stăpânii mei
Pe stăpânii mei din supunere față de țara mea
Pe țara mea din supunere față de cei apropiați

Fărădelegea mea a însemnat gândul la aceste lucruri. Faptul că m-am convins că-mi pot arbitra propriile loialități.
În cele din urmă, din pricina supunerilor schimbătoare ~~am izbutit să~~ am trădat tot ce credeam.

Trebuie să mă abțin de la a nota orice mărunțiș. Simt că aș putea nota fiecare gând banal și aș putea descrie fiecare moleculă a acestei celule și fiecare moment al vieții mele. Și am timp berechet. Am toată ziua la dispoziție. ~~Dar hârtia mi-e limitată și poate că tu~~
Dar hârtia e puțină, la fel și credința în răbdarea ta, așa că-mi voi struni gândurile.

3 aprilie

În dimineața asta au spânzurat sau, cu alte cuvinte, au atârnat în ștreang un tip, un șef al unei organizații de chinezi. Fac asta chiar aici în curte, la închisoare, închisoarea Pudu, ~~nu departe de centrul Kuala Lumpur~~, cam la o sută de metri de unde stau eu, dar nu văd spânzurătoarea din celula mea. Doar celulele din cealaltă parte a culoarului au vedere spre curte. Condamnații însă, nu. Ne țin

pe cealaltă parte a clădirii. Dacă îmi lipesc bărbia ~~pot~~ de zăbrelele de la geam pot vedea acoperişurile caselor de peste drum. Prima dată când voi da ochii cu spânzurătoarea va fi şi ultima.

Te altoiesc cu un baston, asta e pedeapsa preliminară, dar nu auzim strigăte. Cel puţin eu n-am auzit. Tipul de dimineaţă a fost al patrulea pe care l-au spânzurat de când am ajuns eu, în august trecut. Presupun că şi-a căutat-o singur, chiar şi bătaia cu bastonul. Organizaţiile astea de chinezi sunt necruţătoare, necruţătoare şi răuvoitoare.

Poate că-mi maschez teama. Nu vreau să par fătarnic. Sau vreau, doar din pricina nervozităţii, dar nu vreau să crezi că merg la ştreang cu o atitudine fătarnică. De azi în trei zile – asta e. Mor. Cu stomacul gol. Fără ultima masă, doar cu rugăciunea unui necredincios. Dacă tu încă mai crezi, Kathy, roagă-te pentru mine. Roagă-te pentru mine dacă încă mai crezi.

4 aprilie

În Vietnamul de Sud am crezut că sunt lăsat pe dinafară. Îndepărtat, trimis într-un loc unde să pot medita la război. Dar nu poţi fi lăsat pe dinafară într-un război, iar în război nu trebuie să meditezi, nu trebuie să meditezi niciodată. Războiul înseamnă acţiune ori moarte. Războiul înseamnă acţiune ori laşitate. Războiul înseamnă acţiune ori trădare. Războiul înseamnă acţiune ori dezertare. Ai prins ideea? Războiul

înseamnă acțiune. Meditația duce la trădare.
Unchiul meu mi-a spus odată că a văzut un soldat aruncându-se peste o grenadă de mână. Crezi că tipul ăla a meditat mai întâi la asta? Nu. Curajul înseamnă acțiune. Meditația înseamnă laşitate.
Soldatul a supraviețuit. ~~Treaba~~ Grenada era oarbă. Cred că a meditat după aceea la asta, a meditat, şi încă mult. Printre oamenii pe care voia să-i salveze, pe care i-ar fi salvat dacă grenada ar fi explodat, era şi unchiul meu. Unchiul Francis a supraviețuit acelei nopți, dar până la urmă războiul i-a venit de hac. De-a lungul anilor am auzit zvonuri că n-ar fi fost aşa, însă el era genul de om care să lanseze zvonuri, bătrânul unchi Francis. Un om cu cel puțin trei morminte, din câte am auzit eu, poate chiar mai multe, dacă m-aş sinchisi să mă interesez. Dar eu ştiu că este mort şi îngropat în Massachusetts.
Eu sunt moştenirea unchiului meu. După ce a murit, spiritul lui a intrat în mine. A murit nu cu mult după ce te-am văzut ultima dată, Kathy. La câteva luni după, cred.
Cred că l-ai întâlnit o dată. Ai spus că este un pungaş. Era genul de om care pare alcătuit din bolovani mici, cel mai mare din ei fiind aşezat în mijloc. Avea părul cărunt tuns periuță. Ți-amintești de tunsorile alea? Ți-amintești de unchiul meu? Era de neuitat, într-un fel. Obişnuia să spună: „E mai uşor să obții iertarea decât permisiunea", „Nu-ți interoga oponenții", „Nu regreți ceea ce faci, ci ceea ce nu faci", genul ăsta de lucruri. A murit şi spiritul lui a intrat în

mine. S-a discutat puțin cum că n-ar fi sigur că a murit, însă eu nu m-am îndoit niciodată. Dacă din cea mai mică întâmplare ar fi în viață, spiritul lui n-ar fi putut să intre în mine.
Te rog să nu crezi că dau în misticism. Când cineva apropiat de tine moare, cred că este o experiență destul de generală, destul de comună, să începi să observi cum te-a influențat și poate să încerci să ~~cultivi aceste~~ ocrotești acele influențe pentru ca ele să dea rod. Așa că ~~ei trăiesc mai departe~~ mentorii noștri trăiesc prin noi. Doar despre asta vorbesc. Nici vorbă de posedare din partea vreunui spirit ancestral sau știu eu ce.

5 aprilie

Așa că mai rămâne Dumnezeu.
Sunt periculos de aproape de-a refuza iertarea. Mor nepocăit, din pricina furiei față de mine însumi. Mor fără o rugăciune. Am trăit vreme de paisprezece ani fără o rugăciune. Paisprezece ani am trecut pe celălalt trotuar de fiecare dată când am crezut că umbra mea e în pericol să cadă peste peretele vreunei biserici.

Știu că dacă te rogi pentru mine
Rugăciunile tale îl vor atinge pe Dumnezeu

Și Dumnezeu îmi va atinge sufletul
Și eu mă voi căi

Cred că am fost atras de tine pentru că erai văduvă – ca mama. Copilul unei

văduve, amantul alteia. Mă speriai. Pasiunea și credința ta. Suferința și tragedia ta. Și mama trecea prin asta, dar într-un chip discret și politicos. Așa că am fugit de voi amândouă. Și apoi nu ți-am răspuns la scrisori. Și uite aici, una de la mine la care nu vei putea răspunde niciodată.

OK…

OK, Kathy Jones. Directorul nostru nostim stă aici și așteaptă scrisoarea de la mine. Ultima șansă pentru expediere. Mâine-dimineață o șterg.

Domnule director, dacă citești asta, au revoir.

Și ție. Au revoir*, Kathy Jones.*

Dacă ar fi s-o fac din nou, n-aș fugi.

Cu toată dragostea,
Skip

Da, își amintea de unchiul lui. Era impresionant de la prima vedere. Bravură, un cuvânt pe care nu-l folosea niciodată, îi venea imediat în minte. Periculos, dar nu pentru femei și copii. Genul ăsta.

Pe Skip nu și-l amintea nici pe departe la fel de bine. Mai mult băiat decât bărbat. Glumea, se eschiva, disimula, mințea, nu-ți dădea nimic demn de ținut minte. Această prezentă reprezentare a sa – chiar în timp ce-i sfâșia inima, nu era sigură dacă credea în ea.

Se uită din nou la fotografie, zeci de filipinezi împrejurul unui *jitney* pe butuci, și se simți foarte mișcată – mai mult chiar de fotografia din ziar a lui Skip, chipul șters și aroganța și

autocompătimirea lui trunchiată, mai mult chiar decât dacă ar fi trimis din acea epocă Damulog o fotografie personală, sau una cu ea, sau una cu ei amândoi.

O puse înapoi în poșetă și închise ochi. Nici nu-și amintea când își luase rămas-bun de la Ginger. Oare fusese crudă?

— Dumneavoastră sunteți doamna Benvenuto?

Era femeia care se ocupa de bilete, nu cu mult mai înaltă stând în picioare decât fusese stând pe scaun.

— Da.

— Îmi pare rău – nu mi-am dat seama.

— Nu face nimic.

— Acum e pauză. Doamna Randy probabil că e la subsol. La cabine.

— Te urmez.

Kathy merse după ea pe coridorul placat cu dale de gresie, răsunător, gândindu-se la filme cu gangsteri și la ultimul drum, și femeia o conduse la o ușă nu departe de ușile mari ale amfiteatrului, pe câteva scări în jos. Pereții fremătau și tinerele modele alergau de colo-colo înflăcărate, surde la supraveghetoarea lor, care alerga după ele strigând: „Fetelor? Fetelor? Fetelor? Fetelor?” în timp ce Kathy intra într-o încăpere mare, cu tavan jos. Modele superbe pozau. Flash-uri scăpărau. Fetele însele scăpărau, intrând și ieșind de după panouri pe rotile.

— Doamnă Keogh, anunță escorta ei și supraveghetoarea fetelor flutură din mână și se apropie. Dânsa este doamna Benvenuto.

— Îmi pare rău de întârziere.

— Cu toții am întârziat! Mă bucur doar că ai ajuns. O anunț pe doamna Rand. Dacă vrei să stai în public – e bine așa? –, dacă aștepți pe un scaun, te va chema ea pe scenă și te va prezenta după ce vorbește despre Zborul Orfanilor. Avem aici câteva fete din același zbor… din același… zborul *tău.* Trei fete.

Se referea la zborul de evacuare din Saigon, avionul care se prăbușise și în urma căruia Kathy rămăsese cu picioarele rupte. Patruzeci de supraviețuitori plecaseră mai târziu cu alt avion. Doar câțiva fuseseră naturalizați în SUA și două, aparent, acolo, în Minneapolis.

— Trei dintre orfane?

— Da! Un fel de reuniuni. Li… unde-i Li? Nu e îmbrăcată! Fetelor! strigă doamna Keogh.

Kathy o lăsă fără să-și ia rămas-bun, pentru că o eurasiatică tânără tocmai trecuse pe lângă ele în drum spre ieșirea din celălalt capăt al încăperii și Kathy simți nevoia să o vadă mai bine. Merse după fată afară și pe scările de ciment în sus. Acolo, pe o alee, fata stătea singură, sprijinită de perete. Se dădu puțin la o parte pentru a o lăsa pe Kathy să treacă. Kathy merse două trepte mai sus, de unde vedea râul într-un capăt al aleii și strada în celălalt. Lui Kathy i se părea că o recunoaște pe copila aceea eurasiatică, ori ameriasiatică, care trebuie să fi avut patru sau cinci ani în dimineața prăbușirii, deși ea și-o amintea stând dreaptă în scaunul ei de avion, își amintea picioarele ei necaracteristic de lungi, ochii rotunzi și tenta cafenie a părului. Kathy o așezase pe una dintre fetele ei exact lângă ea în compartimentul de sus al avionului, compartimentul norocos. Mulți dintre copii ei se aflau pe puntea de sus și supraviețuiseră. Îi urcase pe copii la bord, ajutase la îmbarcarea celorlalți, lăsase avionul pentru a se întoarce în Saigon și în ultimul minut îi fusese oferit un loc de către o cunoștință de la ambasadă care se hotărâse să nu plece, nu încă – nu-și amintea numele lui, nu se mai întâlniseră de atunci, probabil că și acum omul credea că ea a murit în locul lui – și profitase de ocazie, nu pentru a scăpa de dezastru, ci pentru a ajuta, pentru a fi de folos, pentru a ușura groaza micilor pelerini. Nici măcar nu cunoștea destinația. Australia, probabil. Nu ajunseseră. Și-n cele din urmă călătoria copilei ăsteia se sfârșise la St. Paul.

Pe tocuri de cinci centimetri și într-o fustă albastră și tricou galben strâns peste sutienul de probă, cu ruj pe buze și rimel la ochi, arăta ca o târfuliță, arogantă și ursuză, părul ei castaniu fluturând într-un vânt ce bătea dinspre stradă, străbătea aleea și continua pe Mississippi în jos. Își deschise poșeta și găsi un pachet de țigări și o brichetă. Obrajii i se supseră în timp ce ocrotea flacăra cu mâna și aprinse o țigară cu filtru. Expiră și briza îi fură fumul de la gură.

Kathy trecu iar pe lângă fată, coborând scările. Se strecură prin balamucul din subsol și se duse în amfiteatrul de sus, o sală potrivită pentru evenimente publice, cu scaune solide, tapisate și trepte abrupte, cu toate că sistemul de amplificare emitea un mic ecou, iar microfonul scotea șuierături ascuțite și *p*-uri explozive. A doua jumătate a evenimentului începuse, în sală fuseseră stinse becurile, dar scena era lumină de reflectoare, așa că putea să-și croiască drum. Multe locuri erau goale. Pentru a nu face gălăgie, ocupă primul scaun gol de pe rând. Pe scenă, o femeie impunătoare, cu maxilare mari și păr cărunt coafat strâns, probabil doamna Rand, într-un taior roz, vorbea despre orfani. Din câte se părea, doamna Rand încerca să recupereze o mică întârziere, sărind peste textul său scris, improvizând temerar. Vorbea despre „transporturile de orfani” prin care atât de mulți copii primiseră șansa unei vieți noi chiar în ultimele ore ale teribilului, teribilului război, despre Zborul 75, pe care îl luase Kathy și pe care soarta îl doborâse din cer ca pe un dragon; și Kathy reflectă, în mod categoric nu pentru prima dată, că războiul nu fusese numai și numai teribil. Oferise o senzație, la început înfiorătoare, în cele din urmă amețitoare, că momentul următor ar putea aduce ceva nestăpânit, magic, uluitor, că moartea însăși ar putea irumpe tocmai din țesătura acelei clipe, neobservată ca un prieten; și deplângea trecerea unui timp când, stând într-un

avion C-5A Galaxy în vreme ce acesta sălta prin culturi de orez care căpătaseră brusc consistența unor stânci, auzind fuzelajul de aluminiu cum se sfâșie, făcându-se bucăți, îi fusese milă doar de copii din jurul ei și regretase doar eșecul scoaterii lor din război, când picioarele sale rupte nu însemnaseră nici șoc și nici durere, ci doar tristețe pentru faptul că nu-i putea ajuta pe ceilalți. Doamna Rand le prezenta acum pe cele trei fete din Zborul 75, inclusiv pe Li, ameriasiatica, toate purtând *ao dai,* bluza viu colorată cu poalele lungi peste pantalonii de satin, defilând una câte una spre stânga scenei și-napoi spre dreapta scenei, fascinant de sfioase și echilibrate, cu sufletul tremurându-le în piept, și așezându-se pe scaune pliante așa încât să li se vadă încălțările, pantofi negri de lac cu toc cui de cinci centimetri. Doamna Rand descrise prăbușirea din urmă cu aproape fix opt ani, spuse ea – deși greșise calculul cu o lună – unul dintre cele mai grave dezastre aeriene din istorie, era tristă să spună, cu mai bine de jumătate din cei trei sute de copii și adulți de la bord, aproape toți cei din compartimentul de jos, majoritatea copii sub doi ani, plecați în lumea drepților. O defecțiune tehnică. Câțiva ani buni după aceea Kathy crezuse că-i doborâse o rachetă. Doamna Rand știa mai multe despre nenorocire decât Kathy însăși și descrise ultimele câteva momente, avionul rupându-se în bucăți cuprinse de flăcări care sfârâiseră în orezării, norii de la combustibilul aprins. În clipa impactului, Kathy probabil că închisese ochii. Își amintea doar sunete, predominant era scrâșnetul de metal – un dialect foarte sonor compus din multe vocale și consoane fricative, guturale aspre, vocale grandioase, toate vocalele, A, E, I, O, U, urgente, năucitoare, gigantice. Apoi o tăcere neagră generală întreruptă de implorări și țipete și scâncete, inclusiv ale ei. Și unul sau doi copii râzând.

Fetele părăsiră scena însoțite de aplauze anemice. Doamna Rand vorbi despre organizația MacMillan Houses și despre munca bună, bună depusă de membrii ei, despre excelenta relație cu guvernul Vietnamez. În loc să asculte, Kathy își pregăti propriul discurs, e minunat să vezi atâția oameni, genul acesta de acțiune cere mai mult decât unicul aport al donatorilor particulari, prin urmare granturile guvernamentale și legislația, prin urmare congresmenii, senatorii, mai presus de orice sufletele voastre, vieți noi în slujba speranței, imensă recunoștință, nu, subliniez donatori particulari, cheltuielile poștale anuale doar pentru un oficiu se pot ridica la, hrana pentru o singură persoană pe an poate depăși, nu, nu o gură, un singur copil, hrană de calitate pentru unul singur dintre acești minunați copii poate costa în jur de, clădirile și utilitățile, educația, generozitatea voastră, sau mai degrabă depășirea sărăciei prin educație, generozitatea voastră sinceră, sau mai degrabă adăpost, hrană și căldură pentru copuri tinere, depășirea sărăciei prin educație, speranțe adevărate pentru vieți aflate doar la început, toate depind de generozitatea voastră fermă, sinceră, ori doar fermă. Ori doar sinceră. Și, nu, sacrificiu. Uitați-vă la ei. Nu doar datorită generozității oamenilor ca voi și mine, doamnelor și domnilor, ci datorită, da, sacrificiului nostru ferm. Uitați-vă. În dreapta ei, în semiîntuneric, inelul strălucea pe degetul unui gentleman care își sprijinea obrazul în mână. Închisese ochii. Probabil că unii bărbați renunțaseră la prima după-amiază de golf din sezon pentru a îndura asta. Observă că femeile din apropierea ei aveau chipurile luminoase, interesate, chipurile unor oameni care încercau să stea treji. Un pușțan cu degetul înfipt bine într-o nară; nu făcea nimic cu el, îl ținea doar acolo. Scena dinaintea ei se aplatiză, își pierdu o dimensiune, și zgomotul se prelingea irelevant pe pielea ei. Urma ceva. Acest moment, exact trăirea

lui, părea doar un voal din cel mai fin. Ea stătea în public și medita – cineva de aici are cancer, cineva are inima frântă, cineva și-a pierdut sufletul, cineva se simte despuiat și străin, crede că odinioară a știut calea, dar acum nu-și mai amintește, se simte fără armură și singur, sunt oameni în sala aceasta cu oase sfărâmate, alții ale căror oase se vor sfărâma mai devreme sau mai târziu, oameni care și-au distrus sănătatea, și-au venerat propria viață, și-au dat cu piciorul la vise, și-au întors spatele la adevăratele lor credințe, da, da, și toți se vor mântui. Toți se vor mântui. Toți se vor mântui.

Sfârșit

virtual-project.eu

{1} *Pitchfork* înseamnă în engl. „furcă”, „trident”.

{2} Traducere din limba engleză de Petre Solomon, în volumul apărut la Editura Polirom, 2007, p. 148.

{3} International Aid – organizație de întrajutorare internațională. (n.r.).

{4} Titlu atribuit vechilor șefi de trib și monarhi în Filipinele pre-hispanice.

{5} Limbă austroneziană vorbită în Filipine de aproximativ 20 de milioane de oameni.

{6} Cea mai mică diviziune administrativă în Filipine.

{7} Mijloc de transport în comun, autobuz sau dubă, extrem de colorat, specific Filipinelor.

{8} Macetă lungă, grea, cu un singur tăiș, folosită cu precădere în Filipine.

{9} Preparat filipinez constând din legume marinate și carne sau pește, asezonat cu usturoi, sos de soia și mirodenii și servit cu garnitură de orez.

{10} Sărbătoare catolică.

{11} Barcă specific filipineză, cu două plutitoare ajutătoare.

{12} Vorbitor al limbii *pidgin* și locuitor al insulelor hawaiiene.

{13} În dialect *pidgin,* cineva care încearcă să treacă drept localnic, de obicei o persoană albă în Hawaii.

{14} Specie de șopârle veninoase (*Heloderma suspectum*), cu solzi negri, portocalii sau galbeni, din zonele aride ale sud-vestului Statelor Unite și din vestul Mexicului.

{15} Corpul Diplomatic al CIA.

{16} Louie Țicnitul.

{17} Pradă de război, dar și prădător, hoț.

{18} Spectacol (la bară) oricând.

{19} Referire la porecla lui Harland David Sanders, fondatorul fast-food-urilor KFC.

{20} „Fute-vaci”, în traducere liberă.

{21} Rigolă cu sânge.

{22} Dumnezeul focului.

{23} King James Bible (în original).

{24} Civil Operations and Revolutionary Development Support – „program de impunere a păcii” aplicat de SUA în Războiul din

Vietnam.

[25] Potrivit credinței budiste, acestea sunt cele cinci stări mentale negative care zădărnicesc meditația și te îndepărtează de înălțarea spirituală.

[26] Piesa *All My Loving*.

[27] Formulă de exprimare a respectului în anumite părți ale Africii.

[28] În tibetană, cuvântul înseamnă „stare intermediară”.

[29] Patrulă de Recunoaștere pe Distanțe Lungi.

[30] Acronim pentru Special Air Service – forțele speciale britanice.

[31] *Cherry* înseamnă cireașă.

[32] Om negru.

[33] Om alb.

[34] Bundesnachrichtendienst, Agenția Germană de Informații.

[35] Un sos gros, dulce-înțepător, folosit în bucătăria chineză și preparat din fructe de mare.

[36] Joc de origine chineză jucat de patru persoane cu piese ca de domino.

[37] *Leather* (în engl. în original) – piele.

[38] *Break on Through* (în engl. în original) – piesă a formației The Doors.

[39] Aprox. „Umflătură rece”.

Table of Contents

• 1963 •
• 1964 •
• 1965 •
• 1966 •
• 1967 •
• 1968 •
• 1969 •
• 1970 •
• 1983 •

Table of Contents

• 1963 • 5
• 1964 • 21
• 1965 • 40
• 1966 • 151
• 1967 • 214
• 1968 • 341
• 1969 • 472
• 1970 • 658
• 1983 • 698